

ÓZBEKSHE – QARAQALPAQSHA SÓZLIK

*Álisher Nawayı atındağı Ózbek tili hám ádebiyatı
universiteti janındağı Mámleketlik tilde is júrgiziw
tiykarların oqıtıw hám qánigeligin arttırıw orayı
Qaraqalpaqstan Respublikası aymaqlıq bólimi*

16 000 ға jaqın sóz

NÓKIS
– 2023 –

UDK:

Redaktor:

Sh. Abdinazimov – *filologiya ilimleri doktori, professor, Qaraqalpaqstan Respublikasına miyneti sińgen ilim ğayratkeri*

Dúziwshiler:

G. Qarlıbaeva – *filologiya ilimleri doktori, docent*

F. Babadjanov – *filologiya ilimleri kandidati, docent*

A. Nasirova – *QMU, Qaraqalpaq til bilimi kafedrası tayanış doktorantı*

Pikir bildiriwshiler:

J. Tanirbergenov – *filologiya ilimleri boyınsha filosofiya doktori*

N. Allamuratov – *filologiya ilimleri boyınsha filosofiya doktori*

Ózbekshe-qaraqalpaqsha sózlik. – .....: «---- » baspası, 2023, – __ b.

Bul sózlik latin jazıwına tiykarlanğan ózbek hám qaraqalpaq álipbesinde dúzilgen. Ózbek hám qaraqalpaq tilleri leksikasında bir qatar sózlerdiń imlasında keyingi jıllarda júz berip atrıǵan sezilerli ózgerislerdi esapqa alǵan halda buringı sózliklerge qaraǵanda keńirek túsinikler berilgen sózlik bolıp esaplanadı.

Sózlik bilimlendiriw sistemasınıń barlıq tarawlarındaǵı oqıtıwshı, ilimiy xızmetkerler, studentler, ğalaba xabar quralları qanıgelere, baspasóz shólkemi aǵzaları, ulıwma keń oqıwshılar jámaátı ushın usınıladı.

ALGÍ SÓZ

Ózbek hám qaraqalpaq tili túrkiy tilleri toparına kiredi. Túrkiy tilleriniń payda bolıw, qalıplesiw hám rawajlanıw basqıshları óziniń uzaq tariyxına iye. Túrkiy tilleriniń payda bolıwınıń dáslepki dáwiri altay dáwiri esaplanıp, ol biziń eramızǵa shekemgi X-III ásirlerdi óziniń ishine aladı. Bul dáwirde házirgi túrkiy, mongol, tungus-manchjur xalıqları bir qáwimlik birlespede jasap bir tilde sóylegen. Túrkiy tilleriniń rawajlanıwınıń ekinshi dáwiri – Xunn dáwirinde altay qáwimlik birlespesiniń ishinde bóliniw júzege kelip tungus-manchjur qáwimleri túrkiy mongol qáwimlerinen bólingen. Túrkiy tilleriniń úshinshi dáwiri – eski túrk dáwirine kelgende túrkiy tillerinde sóylewshi qáwimler menen mongol tillerinde sóylewshi qáwimler bir-birinen bólingen. «Türk» sózi dáslepki mártebe 545-jılları jazılǵan qıtay jılnamalarında ushırasadı, túrkiy qáwimleri tariyxıy arenaǵa shıǵadı. X-XI ásirlerdegi orta túrk dáwirine kelgende túrkiy tilleriniń óziniń ishinde ajıralıw procesi júzege kelip oǵuz, qıpshaq, qarluq toparlarına ajıraladı. Usı dáwirde ózbek hám qaraqalpaq xalqınıń xalıq sıpatında qalıplesiw júzege keledi. Ózbek tili uyǵır tili menen birge, qarluq toparına kirse, qaraqalpaq tili qazaq hám noǵay tilleri menen birge qıpshaq toparınıń qıpshaq-noǵay shaqapshasına kiredi. Ózbek hám qaraqalpaq tili túbi bir, tuwısqan tiller esaplanadı. Ózbek hám qaraqalpaq tillerinde ulıwma túrkiy tillerine ortaq belgiler jaqsı saqlanǵan. Sonıń menen birge, hárbir tildiń óziniń qalıplesip hám rawajlanıwındaǵı ortaq belgili bir tariyxıy sharayatlarǵa, qalıplesiw ózgesheliklerine baylanıslı ózine tán fonetika-morfologiyalıq, leksika-semantikalıq ayırmashılıq belgileri de ushırasadı.

Qaraqalpaq tilinde eki tilli sózlikler dúziw, ótken ásirdeń 40-jıllarınan baslanǵan. Búgingi künge shekem bir neshe sózlikler dúzildi: «Русско-каракалпакский словарь» (1947), «Каракалпакско-русский словарь» (1958), «Русско-каракалпакский словарь» (1967), «Англичан-қарақалпақ сөзлиги» (1968), «Русско-каракалпакский словарь» (2010), «O'zbekshe-qaraqalpaqsha ha'm

qaraqalpaqsha-o'zbekshe so'zlik» (2011), «Қысқаша қарақалпақша-арабша, арабша-қарақалпақша сөзлик» (2015), «Немисше-қарақалпақша сөзлик» (2021).

Bul sózlikti dúziwde joqarıda kórsetilgen sózliklerdi dúziw tájiriybesi bassılıqqa alındı.

Ǵárezsizlik dáwirinde bir mámleket quramında dos hám tatıw jasap atırǵan ózbek hám qaraqalpaq xalıqlarınıń tilleri rawajlanıp hám bayıp barmaqta. Jańa jámiyetlik dúzim - ǵárezsiz mámleket qurılısınıń barlıq tarawlarında siyasiy-ekonomikalıq, mádeniy-ruwxıy tarawlarında jańa túsiniklerdiń atamaları payda bolmaqta.

Qolınızdaǵı bul sózlik jámiyetlik turmısta júzege kelip atırǵan ózgerislerdi esapqa alǵan túrde házirgi ózbek hám qaraqalpaq tilleri materialları tiykarında dúzildi. Sózlikke ózbek hám qaraqalpaq tilindegi barlıq sózlerdi kirgiziw múmkinshiligi bolmadı, al tek eń tiykarǵı túsiniklerdi bildiretuǵın sózler engizildi. Sonday-aq, tilimizdegi kópshilik sózler kóp mánili bolıp keledi, sózlikte bunday sózlerdiń tiykarǵı tuwra mánileri berildi. Sózlikti bunnan bılay da jetilistiriw ushın bildiriletuǵın usınıs hám pikirlerińizdi avtorlar jámáati shın kewilden qabıllaydı.

ÓZBEK TILINIŃ ÁLIPBESI

A a	B b	D d	E e	F f	G g	H h
I i	J j	K k	L l	M m	N n	O o
P p	Q q	R r	S s	T t	U u	V v
X x	Y y	Z z	O' o'	G' g'	Sh sh	Ch ch
Ng ng	' tutuq belgisi					

QARAQALPAQ TILINIŃ ÁLIPBESI

A a	Á á	B b	D d	E e	F f	G g
Ǵ ǵ	H h	X x	Í í	I i	J j	K k
Q q	M m	N n	Ń ń	O o	Ó ó	P p
R r	S s	T t	U u	Ú ú	V v	W w
Y y	Z z	Sh sh	C c	Ch ch		

Shártli qısqartıwlar:

- anat.* – anatomiyalıq termin
- astr.* – astronomiyalıq termin
- awıs.* – awıspalı mánide qollanılgan sóz
- ádeb.* – ádebiyattanıw termini
- biol.* – biologiyalıq termin
- bot.* – botanika termini
- dial.* – dialektlik sóz
- din.* – diniy atama
- elik.* – eliklewish sóz
- fız.* – fizikalıq termin
- fıziol.* – fiziologiyalıq termin
- folk.* – folklorlıq termin
- geogr.* – geografiyalıq termin
- geom.* – geometriyalıq termin
- xim.* – ximiyalıq termin
- q.* – qarań
- lingv.* – lingvistikalıq termin
- mat.* – matematikalıq termin
- med.* – medicinalıq termin
- tar.* – tariyxıy sóz
- tańl.* – tańlaq sóz
- tex.* – texnikalıq termin
- zool.* – zoologiya termini

A

ABAD – 1. soñı joq kelesi zaman; 2. bärqulla, hámıyshe.

ABADIY – mángi, mángilikke, waqıtlıq shegi bolmağan, hámme waqıt, barlıq waqıt, ómir baqıy, ómirlikke.

ABADIYAT – mángilik.

ABADIYLASHMOQ – mángilesiw, ómirlikke bar bolıw.

ABADIYLASHTIRMOQ – mángilestiriw, ómirlikke umıtlımaytuǵın etiw, áwladlarǵa mángi qaldırıw.

ABADIYLIK – mángilik, ómirlik

ABADULABAD – ómir boyına, ómirlikke, mángige, mángilikke, mudamı.

ABAS – paydasız, biykar, nátiyesiz.

ABDOL – wáliyliktiń belgili bir dárejesine erisken topar, qudayǵa jaqın adamlar.

ABDOLVASH – wáliy tábiyatlı, qálendersımaq.

ABERRATION – aberraciyalıq.

ABGOR–ábiger, júpını, áptada, qorenish, jaman, tómen.

ABGORLIK – ábigerlik, júpınılıq, áptadalıq.

ABIRA – q. evara.

ABJAD – 1. abjad esabı; 2. eski álipbe.

ABJAG: ABJAG‘INI CHIQARMOQ– 1. pashaqlaw, pashaq-pashaǵın shıǵarıw, pıtshıtın shıǵarıw, tayaq yaki basqa nárese menen urıp jaraqatlaw, mayırw; 2. urılıp, ezilip jaramsız halǵa keliw (keltiriw).

ABJIR – shaqqan, epshil.

ABJIRLIK – shaqqanlıq, epshellik.

ABLAH – minez-qulqı jaman, pás.

ABLAQ – shubar, aq-qara, ala-ǵula (at haqqında).

ABRBAND – atlas, shayıǵa arnawlı usılda gúl (naǵıs) salıw.

ABRBANDCHI – atlas, shayıǵa gúl (naǵıs) salıwshı usta.

ABZAL – er-toqım, er-turman, er-júwen.

ABZALLAMOQ – ertlew, er-júwenlew.

ADA – dial. áke.

ADAB – ádep, jaqsı minez-qulıq, tárbiya, álpayımlıq.

ADAB: ADABINI BERMOQ – támbisin beriw, jazasın beriw.

ADABIY – ádebiy.

ADABIYOTSHUNOS – ádebiyattanıwshı.

ADABIYOTSHUNOSLIK – ádebiyattanıw.

ADABLI – ádepli, tárbiyalı.

ADABSIZ – ádepsiz, tárbiyasız.

ADABSIZLIK – ádepsizlik, tárbiyasızlıq.

ADAD – dana, san.

ADADSIZ – esap-sanaqsız, shégi joq.

ADASH – 1. atlas, atı bir; 2. jańılısıw, aljasıw, adasıw.

ADASHMOQ – adasıw, aljasıw, jańılısıw, qátelesiw; shıǵıw.

ADIB – jazıwshı.

ADIBA – jazıwshı hayal.

ADIBLIK – jazıwshılıq (kásip atı).

ADI-BADI: ADI-BADI AYTISHMOQ – aytısıw, mayda-shúyde nárselerdi dep aytısıw, bir-birewge juwap qaytarısıw.

ADIL – 1. iyilmegen, búgil-megen, tik; 2. tuwrı, burılmaǵan.

ADIP – ádip, astar.

ADIPLAMOQ – ádiplew, astarlaw, jiyeklew.

ADIR – tóbe, tóbeshik, dúmppek, dúmpeshik (tawlarǵa jaqın, taw eteklerindeki bólek tóbeshik jerler), ústirt, qır.

ADIZ – atız, daqılı jıynap alınǵan atız.

ADL – ádil, ádillik, tuwrılıq, durıslıq.

ADLIYA – ádillik, sud mákemesiniń xızmeti, yusticiya.

ADNO – eń tómen, pás, úshinshi dárejeli.

ADO – 1. aqır, soń, keyin, tamam (háreket, waqıyanıń sońı); 2. jılwa, naz.

ADO: ADO ETMOQ (QILMOQ) – 1. ótew, orınlaw, atqarıw; 2. haldan taydırıw, sharshatıw, dińkesin qurıtıw.

ADO: ADO BO‘LMOQ – 1. ada bolıw, tawsılıw, sap bolıw; 2. táshwish, dárt sebepli haldan tayıw, tamam bolıw, boldırıw.

ADO: ADOYI TAMOM BO‘LMOQ – óler bolsam óldim, jer bolıw.

ADOLAT – ádalat.

ADOLATLI – ádalatlı.

ADOLATPARVAR – ádalat tárepdarı, haqıyqatlıq ushın gúresiwhi, haqıyqatlıqtı súyiwhi.

ADOLATSIZ – ádalatsız.

ADOLATSIZLIK – ádalatsızlıq.

ADOQ – 1. ayaq; 2. aqır-ayaǵı, juwmaǵı, sońı.

ADOQLAMOQ – adaqlaw, juwmaqlaw, juwmaqqa keliw, tamamlaw.

ADOQSIZ – sheksiz, aqır-ayaǵı joq, ushı-qıyırı joq.

ADOVAT – qaslıq, dush-

panlıq, óshpenlik; kek, ósh.

ADRAMKASH – dial. biy-parıq, itibarsız.

ADULIQ – dushpanlıq.

ADUV – jaw, dushpan.

AFANDI – 1. mırza, mırzalar (xabarlasqanda); 2. adam atına qosılıp aytilip húrmet mánisin bildiredi; 3. oqıtıwshı, muǵallım; 4. laqqı, basqıshıl, kúldirgish, kúlkishil (aljasıp kúlkili isler qılıp júretuǵın adamlarǵa baylanıslı aytiladı); 5. anektod.

AFIFA – 1. pákize, taza, iy-beli (hayal haqqında); 2. hayal-qızlar atı.

AFKOR – 1. jaraqat alǵan, mayıp; 2. ezilgen.

AFORISTIK – aforisti-kalıq.

AFSONA – ápsana.

AFSONAVIY – 1. ápsanaǵa, ańızǵa aylanıp ketken, fantaşti-kalıq; 2. qıyalı; 3. toqıma; 4. aqılǵa sıymaytuǵın.

AFSUN – sıyqır.

AFSUNGAR – sıyqırshı.

AFSUS – pushayman, ókinish, átteń.

AFSUSLANMOQ – pushayman jew, ókiniw.

AFT – júz, kelbet, turq, sırtqı kórinis.

AFT-ANGOR – bet-álpet, sıyaq, túr-tús, ápsher.

AFTIDAN – shaması,

shamalap aytqanda.

AFTODA – áptada, ápende.

AFV – 1. ápiw, keshirim; 2. amniştiya.

AVF: AFV ETMOQ – ápiw etiw, keshirim beriw, jazadan azat etiw.

AFZAL – 1. (eki nárseni salıstırǵanda) abzal, jaqsı, ayırırqsha, artıq; 2. er adamlar atı.

AFG‘ON – awǵan (awǵan xalqı).

AFG‘ON: AFG‘ON CHEKMOQ – nala: nala shegiw, nala etiw; hásiwet shegiw, hásiwet tartıw.

AGAR – eger.

AGARDA – egerde.

AGITATION – agitaci-yalıq.

AGRESSIVLIK – agres-sivlik.

AGRESSORLIK – agres-sorlıq.

AGROBIOLOGIK – agro-biologiyalıq.

AGROKIMYO – agroxi-miya.

AGRONOMIK – agrono-miyalıq.

AGRONOMLIK – agromlıq.

AGROSANOAT – agrosanaat.

AGROTEKNIK – 1. agro-

texnik (kásip atı); 2. agrotexnikalıq.

AHAMİYAT – áhmiyet, kerek, qun; zárúr, zárúrlık.

AHAMİYATLI – áhmiyetli, kerekli, qunlı; zárúrlı.

AHAMİYATSIZ – áhmiyetsiz, zárúr bolmağan, kerek-siz.

AHD – 1. qarar, wáde, sóz, ant, lebiz, sert; 2. shártnama, kelisim, pitim.

AHD: AHD QILMOQ – qarar etiw, ant etiw, sert etiw.

AHD: AHDIDA TURMOQ – wádesinde turıw, sózinde turıw.

AHDLASHMOQ – wádelesiw; kelisiw.

AHDNOMA – ahidnama, rásmiy shártnama, pitim, kelisim.

AHIL – tatıw, awızbirshilikli; sıylasıqlı.

AHILLIK – tatıwlıq, awızbirshilik, doslıq.

AHL – bir taraw yaki kásiptegi adamlar toparı.

AHL: SHAHAR AHLI – qala xalqı, qala turǵınları.

AHL: SAVDOGAR AHLI – sawdager xalqı, sawdagerler.

AHL: MUALLIM AHLI – muǵallım xalqı, muǵallımler.

AHMOQ – axmaq, tentek, aqlı joq.

AHMOQLIK – axmaqlıq, axmaqshılıq, tenteklik.

AHOLI – adamlar, turǵınlar, xalıq, duyım jurıt.

AHYON – hár waqıtta, geyde, arasında.

AJAB – hayran qalarlıq, tań qalarlıq; qızıq.

AJAB: AJAB BO‘LDI – júda jaqsı boldı (birewdıń qılmısına jarasa sazayım alǵanda ayıladı).

AJABLANMOQ – hayran bolıw, hayran qalıw, tań qalıw, úreyleniw, ájepleniw.

AJABTOVUR – 1. ájeptáwir, bir túrli, ersi, óreski; 2. ánedey, jaqsı, tańqalarlıq.

AJDAR – áydarha.

AJDARHO – áydarha, jawız adam.

AJDARNAFS – nápsiqaw, tamaqsaw, meshkey, jep toymas.

AJDOD – ata-baba, ata-babalar.

AJIB – ájep, qızıq, hayran qalarlıq.

AJI-BUJI – aljı-buljı, ayqısh-uyqısh.

AJIN – ájim, jıyırık.

AJINA – ájiyne, jin, shaytan.

AJINDOR – ájim basqan, kóp jıyırık túsken.

AJIVA – dial. ájiwa, ermek bolatuǵın; kóriksiz, sıqlısız.

AJIZ – ázzi, hálsiz.

AJNABIY – sırt el puqarası, shet elli.

AJOYIB – ájayıp, qızıq, tañ qalarlıq.

AJOYIBOT – tañ qalarlıq zat yamasa waqıya, qubılıs.

AJOYIBXONA – 1. haywanat bağı; 2. muzey.

AJR – sıylıq, ornına beriletuǵın tólem yamasa zat.

AJRALMAS – 1. ayrılmaytuǵın, ayırılmas; 2. tatıw.

AJRALMOQ – ayırılıw, ajıralıw.

AJRATMA – ajıratılǵan qarjı.

AJRATMOQ – ajıratıw, ayırıw.

AJRASHMOQ, AJRALMOQ – ajırasıw, ayrılısıw.

AJRIM – 1. pitim, kelisim; 2. Sud húkimi, qararı.

AJRIQ – ajırırq.

AJUVA – q. ajıva.

AKA – ájaǵa.

AKADEMIK – 1. akademik; 2. akademiyalıq.

AKASHAK – bulshıq etlerdiń tartısıp qalıwı; tamırı tartıw, tamırı tartısıw; láń, meshel.

AKILLAMOQ – 1. úriw (ıyttiń úriwi); 2. kelispeytuǵın gápler ayıw, bıjıldaw, kópiriw, kóp sóylew.

AKROBATCHI – akrobat.

AKS – 1. kórinis, forma; 2. qaytıw (aks sado); 3. kóriniw, biliniw (aks etmoq); 4. sáwleneniw, sáwlelengen; 5. teris, qarama-qarsı (aks holda); 6. tásir.

AKSAR – 1. kóp, kópshilik bólek, kóp bólek; 2. kóbinese, jiyi, ásirese.

AKSARI – 1. kópshiligi, kópshilik bólegi, kóp bólegi; 2. kóbinese; kóp jaǵdaylarda.

AKSARIYAT – kópshilik, kóp.

AKSIGA: AKSIGA OLIB – hákisine, tilekke qarsı.

AKSIYADOR – akcioner
AKSIYADORLIK – akcionerlik.

AKSILHARAKAT – qarsı háreket, reakciya.

AKSINCHA – kerisinshe.

AKSIRISH – túshkiriw.

AKSLANMOQ – 1. qaytıw; 2. kóriniw, sáwleleniw.

AKSLIK – hákis, hákislik, hákisleniw.

AKUSTIK – akuştikalıq.

AKUSHERKA – akusherka.

AKUSHERLIK – akusherlik.

AL AHLAMOQ – sandıraqlaw, jónsiz sóylew, túsiniksiz sózler ayıw (tús kóriw hám awırırw tásirinde).

ALAH SIRAMOQ – q. alahlamoq.

ALALOQIBAT – aqıbetin-

de, aqır-aqıbeti.

ALAM – 1. awırw (fizi-kalıq); 2. ruwxıy azap, qıynalıw (psixikalıq); 3. ósh, qas; 4. gázep, jek kóriw, ashıw; 5. eski kitap. bayraq; 6. áziz-áwliyeler jerlengen qábirge sıymıwshılar tárepinen qábirshandağı terek-lerge baylanğan shúberek, látte.

ALAMDIYDA – dártli, jábir kórgen.

ALAMLI – azaplı, dártli.

ALAMZADA – óshpenli, qaslı, kekli, birewde óshi bar.

ALASLAMOQ – alaslaw, ot penen alaslap emlew.

ALAXSIMOQ – abırjıw, aljasıw; adasıw, jolın tabalmaw; (tiykarğı jumıs bir shette qalıp gápke yamasa basqa jumısqa aylanısıp ketiw).

ALAG'DA – alağada, tınıshsız.

ALACHA – alasha.

ALACHABOF – alasha to-qıwshı.

ALANGA – jalın, ot, órt.

ALANGALI – jalınlı.

ALANGALANMOQ – 1. janıw, pát penen janıp baslaw; 2. kúsheyiw, háwij alıw.

ALANGALATMOQ – jandırıw, ot beriw.

ALANGLAMOQ – 1. alańlaw, alağada bolıw; 2. alaqlaw, tınıshsızlanıw, qáwipsiniw.

ALBATTA – álbette.

ALDAB-SULDAB – al-dap-arbap, aldap-saldap, al-dap-suwlap.

ALDAMOQ – aldaw, ótirikke isendiriw, ótirikke inan-dırıw, ótirik sóylew, ótirik aytıw.

ALDAMCHI – 1. aldawshı, aldawğa sheber; ótirikshi, 2. wádesinde turmaytuğın, 3. aldaytuğın.

ALDAMCHILIK – aldawshılıq, ótirikshilik.

ALDANMOQ – aldanıw, ótirikke iseniw, ótirikke isenip qalıw, pánt jew, qurı dalağa hálekleniw.

ALDOQCHI – aldawshı, ótirikshi.

ALHAZAR – 1. quday saqlasın; 2. toba (tańlaq sóz).

ALHOSIL – qısqası, alqıssa.

ALIFBE – álipbe.

ALISHMOQ – almasıw.

ALISHTIRMOQ – almas-tırıw.

ALJIMOQ – aljıw, awzına kelgenin aytıw, bilshıldaw.

ALJIRAMOQ – q. alji-moq.

ALLA – háyyiw.

ALLAKIM – állekim, ál-lebirew.

ALLAMAHAL – állen wa-qt, yarım tún.

ALLANARSA – állenársa.

ALLANIMA – állene.

ALLAQAERDA – álle-

qayda.

ALLAQAERGA – álleqa-
yerge.

ALLAQANDAY – álleqa-
nday.

ALLAQANCHA – álle-
qansha.

ALLAQACHON – álleqa-
shan.

ALLAVAQT – állen waqıt.

ALLEGORIK – allegori-
yalıq.

ALLERGIK – allergiyalıq.

ALLERGOLOGIK – al-
lergologiyalıq.

ALLOMA – oqımışlı, alım,
ilimli.

ALMASHMOQ – almas-
tırıw, jańalaw, almaslap egiw.

ALMASHTIRMOQ – al-
maştırıw.

**ALMISOQ: ALMISOQ-
DAN BERI** – atam zamannan
beri, burınnan, álimsaqtan.

ALMISOQI – burınǵı,
góne, júdá eski.

ALMOYI-ALJOYI –
bolar-bolmas, kelispegen, úy-
lespegen.

ALOHA – 1. aqırı, aqır
ayaǵında; 2. zorǵa.

ALOHIDA – bólek, ayırq-
sha.

ALOMAT – 1. tańba, shárt-
lı belgi; 2. belgi; 3. simvol, em-
blema; 4. ájayıp, júdá jaqsı; 5.

tań qalarlıq.

ALOQA – baylanıs.

ALOQADOR – baylanışlı.

ALOQADORLIK – bayla-
nıslılıq.

ALOQACHI – baylanıs
xızmetkeri.

ALP – batır, bahadır.

ALPOZ – ahwal, jaǵday,
táriz, taqılet.

ALPOZDA – taqılette,
tárizde.

ALQAMOQ – tilek tilew.

ALQISSA – álqıssa, qullası
kálam, qısqası.

ALVASTI – albaslı.

ALVIDO – álwidaǵ, xos-
halliyar; xoshlasıw, ırzalasıw.

ALVON – álwan, qıp-qızıl,
qırmızı.

ALG‘OV-DALG‘OV –
algaw-dalgaw, bılgasıq,
shashırandı.

AL‘AMON – miyrim-shá-
páát, járdem.

AMAKI – 1. ámeki, ákeniń
ajaǵası yamasa inisi; 2. ózinen
úlken er adamlarǵa xabarlasqa-
nda húrmet mánisinde atna
qosıp aytıladı.

AMAKIVACHCHA – tu-
wısqan aǵa-inilerdiń ul-qızları
(bir-birine).

AMAL – 1. kúndelikli is,
háreket; 2. lawazım, mártebe,
hámel; 3. shara, ijáj; 4. matem-
atikada esaptıń hár bir túri,

ámel (mis: qosıw ámeli).

AMALDOR – hámeldar, hámel iyesi, lawazımlı shaxs.

AMALIY – ámeliy, tájiriyyede kóriw, tájiriyyede qollanıw.

AMALIYOT – ámeliyat, tájiriyye, ámeliy tájiriyye.

AMALIYOTCHI – ámeliyatshı.

AMALLAP – eplep, iretlep, ilajlap.

AMALLAMOQ – eplew, iretlew, ilajın tabıw, háreket etiw.

AMALPARAST – hámel-paraz, baqqumar, ataqqumar.

AMAL-TAQAL – eplep-seplep, ilajın tawıp.

AMIR – ámir, patsha, xan.

AMIRLIK – ámirlik.

AMMA – ákeniń ajapası yamasa qarındası (ákesiniń tuwısqanı).

AMMO – biraq, lekin.

AMR – hámir, buyırıq, páрман.

AMRIMAHOL – 1. orınlanıw qıyın is; 2. qıyın, múshkil.

AMVOL – mal-múlk, baylıq, dúnya-mal.

ANA – áne, ánekey.

ANALITIK – analitikalıq.

ANALOGIK – analogiyalıq.

ANA-MANA – áne-mine.

ANARXISTLIK – anarxistlik.

ANATOMIK – anatomiyalıq.

ANAVI – anaw.

ANBAR – jupar, jaǵımlı iyis.

ANBIYO – payǵambarlar.

ANDAK – azǵana.

ANDAVA – gilmala.

ANDAZA (ANDOZA) – úlgi, ólshem, qálip.

ANDISHA – 1. ándiyshe; 2. ar-namis, uyat.

ANDUH – ruwxıy azap, ǵam-qayǵı.

ANIQ – 1. anıq; 2. haqıyqıy, shın; 3. tolıq hám durıs; 4. belgili; 5. naq, gúmansız.

ANIQLAMOQ – anıqlaw, anıǵın biliw.

ANIQLANMOQ – anıqlanıw.

ANIQLIK – anıqlıq.

ANIQLOVCHI – 1. anıqlaw; 2. lingv. anıqlawısh

ANHOR – úlken salma, úlken suwǵarıw kanalı.

ANJIR – ánjir.

ANJOM – 1. úy úskeneleri; 2. ásbap-úskene.

ANJUMAN – ánjuman, jıyın, májilis.

ANORGANIK – anorganikalıq.

ANOYI – sada, sumlıqtı bilmeytuǵın adam, iseniwsheń.

ANQAYMOQ – 1. ańqayıw, awzı ashılıp hayran bolıw,

baqirayıw; 2. biypárwa qaraw, nemquraydılıq penen qaraw; ańırayıw.

ANQAYTIRMOQ – ańqaytıw.

ANQIMOOQ – ańqıw (iyis), iyis shıǵıw.

ANQITMOQ – ańqıtıw, iyis taratıw.

ANQOV – ańqaw, ańǵódek, meńirew, awısh.

ANQOVLİK – ańqawlıq.

ANQOVSIRAMOQ – ańqawsıraw, ózin ańqawlıqqa salıw.

ANTAGONISTİK – antagونیstikalıq.

ANTIBIOTİK – 1. antibiotik; 2. antibiotikalıq.

ANTIQA – 1. áyyemgi, eski; 2. tań qalarlıq, hayran qaldıratuǵın; 3. joqarı sortlı qarakól teriniń bir túri.

ANTITANA – antidene.

ANTROPOLOGİK – antropologiyalıq.

ANVO(I) – álwan, hár túrli.

ANG‘ISHLAMOQ – ırǵıw, ǵargıw, sekiriw.

ANCHA – ádewir, táwıraq, kóbirek.

ANCHA-MUNCHA – bir talay, kóp, bir qansha.

AN‘ANA – salt-dástúr, úrpadet.

AN‘ANAVIY – dástúriy, ádet

bolıp qalǵan, úyrenshikli is.

APOQ-CHAPOQ – ájik-gújik.

AQALLI – eń bolmaǵanda, eń qurmaǵanda, dim bolmasa, hesh bolmasa.

AQIDA – 1. isenim; 2. dálılsiz diniy isenim; 3. hayal-qızlar atı.

AQIDAPARAST – hár qıylı diniy uǵımlarǵa iseniwshı adam.

AQL – aqıl, es.

AQLLI – aqıllı, esli, aqılı bar.

AQLLILİK – aqıllılıq.

AQLSIZ – aqılsız, samsam, jarımes, aqılı joq.

AQLSIZLIK – aqılsızlıq.

AQL-HUSH – aqıl-es.

AQCHA – aqsha.

ARABSHUNOS – arabtanıwshı.

ARABSHUNOSLIK – arabtanıw.

ARABCHA – arabsha.

ARALASH – aralas, hár túrli, qıylı-qıylı.

ARALASHMA – aralaspa.

ARALASHMOQ – aralasıw.

ARALASHTIRMOQ – aralaştırıw; qarıştırıw, bılǵaştırıw.

ARALASH-QURALASH – aralas.

ARAVA – arba.

ARAVAK – árebek.
ARAVAKASH – arbakesh.
ARAVASOZ – arba ońlaw-shı usta.
ARAZ – araz, ókpe, kewil qalıspa.
ARAZLAMOQ – ókpelew, kewli qalıw.
ARANG – zorǵa, eplep.
ARBOB – 1. ǵayratker; 2. Buxara xanlıǵında máhálle bashıǵı.
ARDOQLAMOQ – ardaqław, húrmetlew, ádiwlew.
ARDOQLI – ardaqlı, húrmetli, ádiwli.
ARJUMAND – áziz, qádirli, qımbatlı.
ARI – hárrer.
ARIFMETIK – arifmetikalıq.
ARIMOQ – 1. ketiw, tawsılıw; 2. ayırılıw.
ARIMASIN – ketpesin.
ARIQ – salma, suw joli.
ARISTOKRATIK – aris-tokratiyalıq.
ARIZA – arza, shaǵım.
ARIZABOZ – arzagóy, arza jazǵısh.
ARISH – 1. arılıw; 2. qara biyday.
ARK – qorǵan-saray, arka.
ARMON – árman, orınlan-bay qalǵan niyet, tilek, maqset; orınlanbaǵan tilek, niyet ushın

ókinish, pushayman.
ARMUG‘ON – sawǵa.
ARNA – 1. arna; 2. jar; 3. dárya ózegi.
ARO – ara, orta, ortası.
AROBA – arba.
AROQ – araq.
AROQXO‘R – araqxor, máskúnem.
AROSAT – 1. qıyamet-qayım; 2. alasapıran, ala topalań, tasır-tusır.
ARPA – arpa.
ARQON – arqan, jip.
ARQONLAMOQ – arqan-law.
ARRA – jarǵı.
ARRAKASH – jarǵıshı.
ARRALAMOQ – jarǵılaw.
ARRALATMOQ – jarǵılatıw.
ARSLON – arıslan.
ARTINMOQ – sıpırınıw.
ARTISTLIK – artistlik, artistlerge tán háreket, qılıq.
ARTMOQ – tazalaw, sıpırıw.
ARVOH – árwaq, ruwx.
ARXAIK – arxaikalıq.
ARXEOLGIK – arxeologiyalıq.
ARXITEKTORLIK – arxitektorlıq.
ARZ – arız, shaǵım.
ARZANDA – 1. ılayıq, arzırlıq; 2. áshirepi, erke.

ARZIGULIK – arziyтуѓın, turarlıq.

ARZIMAGAN – arziyаѓan, arziyаyтуѓın.

ARZIMAS – arziyas.

ARZIRLI – arziqliq, arziyтуѓın.

ARZNOMA – arza, 6tin-ishnama.

ARZON – arzan, qımbat emes.

ARZONLAMOQ – arzan-law, bahası kemiw, bahası t6menlew.

ARZONCHILIK – arzan-shılıq.

ARG‘AMCHI – jinishke arqan.

ARG‘IMCHOQ – 6tk6n-shek.

ARG‘UMOQ – argımaq.

ARG‘UVON – qırmızı g6l-li terek.

ARSHIN – arshın (0,71 metr).

ARCHA – arsha aѓashi, shırsha.

ARCHIMOQ – qırshıw (qabıqtan tazalap alıw).

ARCHILMOQ – qırshılıw.

ASAB – nerv, jıѓırdan.

ASABIY – ashıwshaq, k6y-gelek, qızba, tez peyil.

ASABIYLASHMOQ – nervı shıѓıw, nerv shetiw, jıѓırdanı qaynaw, k6yip-pisiw,

shıja-pıja bolıw.

ASABIYLIK – ashıwsh-aqlıq, k6yip-pisiw, k6yip-pisiwshilik.

ASAL – pal.

ASAL ARI – pal h6rre.

ASBOB – 6sbap.

ASBOB-USKUNA – 6sbap-6skene.

ASFATLAMOQ – asfalt-law.

ASFATLI – asfaltlı.

ASIL – 1. hasıl, joqarı sapa-lı, taza, qımbat bahalı; 2. er ad-amlar atı.

ASILZODA – hasılzada, aristokrat, aqs6yeyek.

ASIMMETRIK – asim-metriyalıq.

ASIR – 1. tutqın, qul; 2. shayda bolѓan.

ASIRA – tutqın hayal.

ASIRLIK – tutqınlıq.

ASKAR – 6sker.

ASKARBOSHI – 6sker-bası.

ASKARLIK – 6skerlik.

ASL – 1. n6sli, tiykarı, shıѓısı, tek (atategi); 2. kelip shıѓıw jeri; 3. jaratılısındaѓı, d6slepki; 4. haqıyqıy, shın.

ASLAHA – qural-jaraq.

ASLI – tiykarı, tuwrısı.

ASLIDA – haqıyqatında, ti-ykarında, shınında, negizinde.

ASLO – hasla, haslan, hesh.

ASNO – máwrit, waqıt, payt.

ASO – hasa.

ASOV – asaw, úyretilmegen, qolğa úyrenbegen; minilmegen (at-kólik).

ASORAT – tásir, belgi.

ASOS – tiykar, negiz, ózek.

ASOSAN – tiykarıman, negizinen.

ASOSIDA – tiykarında, negizinde.

ASOSIY – tiykarǵı, negizgi.

ASOSLAMOQ – tiykarlaw, negizlew.

ASOSLANMOQ – tiykarlanıw, negizleniw.

ASOSLI – tiykarlı, negizli.

ASOSSIZ – tiykarsız, negizsiz, dálilsiz, dálillenbegen.

ASOSCHI – tiykarshı, jaratıwshı.

ASQATMOQ – kerek bolıw, iske jaraw, payda beriw, dártke asıw.

ASR – 1. júz jıllıq dáwir, ásir; 2. quyash batıwdan bir saat aldınǵı waqıt, sol waqıtta oqılatuǵın namaz.

ASRAMOQ – asıraw, saqlaw.

ASRANDI – asırandı.

ASRIY – ásirler boyı, dawamında.

ASROR – sırlar.

ASTA – ášte, ášten.

ASTA-ASTA – ášte-ášte.

ASTAR – ástar, kiyim hám

kórpe, kórpeshelerdiń ishki qabatı, ishki tárepine tigilgen material.

ASTARLIK – ástarlıq.

ASTA-SEKIN – áste-aqırın, jayparaxat.

ASTOYDIL – shın júrekten, bar ıqlası menen.

ASTRONOMIK – astronomiyalıq.

A T A K - C H E C H A K :

ATAK-CHECHAK QILMOQ – tay-tay basıw (endi júrip baslaǵan balaǵa aytıladı).

ATALA – bılamıq.

ATALMOQ – atalıw, at beriliw.

ATAMOQ – 1. ataw, at qoyıw, at beriw; 2. atap ótiw, tilge alıw, aytıw; 3. arnaw, baǵıshlaw; 4. esaplaw, dew (dep ataladı, bolıp esaplanadı).

ATAMA – atama.

ATAMAN – ataman.

ATAMASHUNOS – terminolog

ATAMASHUNOSLIK – terminologiya

ATAYIN – bile-tura, jortaǵa.

ATAYLAB – bilip turıp.

ATEISTIK – ateistikalıq.

ATIGI – 1. tek, tek ǵana; 2. bar-joǵı.

ATIR – átir, duxi, kosmetikalıq suyıqlıq.

ATIQA (OSORI ATIQA) – estelik (áyyemnen qalǵan es-

telikler).

ATLETIK – atletikalıq.

ATO: ATO QILMOQ – inam etiw, beriw.

ATOQLI – ataqlı, atı shıqqan, dañqlı, tanımalı.

ATROF – átirap, ortalıq.

ATROFIDA – átirapında, dógereginde.

ATROFLICHA – hár tárepleme.

ATTANG – átteń, waq, áttegene.

ATTOR – parfyumeri-ya-galantereya buyımların satıwshı.

ATTORLIK: ATTORLIK DO‘KONI – parfyumeriyalıq zatlar satılatuǵın jer.

AVANTYURISTIK – avantyuristikalıq.

AVAXTA – qamaqxana.

AVAYLAMOQ – abaylaw, qásterlew, álpeshlew.

AVAYLASH – q. avaylam-oq.

AVIZO – rásmiy, bank esap kitabı boyınsha xabarnaması.

AVJ – háwıj, joqarı shek, shıń, pát, ılǵal.

AVJI – 1.háwıjı, páti; 2. áyne, tap, naq, qızǵın.

AVJIDA – qızǵın tús alıw, kúsheyiw.

AVJLANMOQ – háwıjleniw, pátleniw.

AVJLANTIRMOQ –

háwıjlendiriw, kúsheytiw.

AVLIYO – 1. áwliye, din-dar adamlar, muqaddes, Allaǵa jaqın adamlar, ruwxaniyer; 2. kózi ashıq; 3. ullı dep túsini-lwshi adam yaki náirse; 4. dár-wish sıyaqlı adam.

AVLO – jaqsı, artıq, abzal.

AVLOD – áwlad, násil.

AVOM – 1. ápiwayı, qara-payım xalıq; 2. oqımaǵan, sa-watsız.

AVRAMOQ – 1. aldap-ar-baw, aldaştırıw, kóndiriw, joldan azdırıw; 2. gipnozlaw, gipnoz etiw.

AVTOBIOGRAFIK – av-tobiografiyalıq.

AVTODO‘KON – avto-do‘kon.

AVTOLAVKA – q. avtodúkan.

AVTOMATIK – avtomati-kalıq.

AVTOMATLASHMOQ – avtomatlasıw.

AVTOMATLASHTIR-MOQ – avtomatlashtır-w.

AVTOMOBILSOZ – avto-mobil islep shıǵarıwshı.

AVTOMOBILSOZLIK – avtomobil islep shıǵarıw hám sanaattıń usı tarawǵa tiyisli tar-maǵı.

AVTONAZORAT – avto-baqlaw.

AVTONOMIYALI – avtonomiyali.

AVTONOMIYACHI – avtonomiyashi.

AVTOPOYGA – avtobáyi.

AVTOSAROY – avtopark.

AVTOSUG‘ORGICH – avtopoilka.

AVTOUY – avtoúy, kósh-peli úy.

AVVAL – áwel, dáslep, ádep.

AVVALAMBOR – áwelha, eń dáslep, birinshi gezekte, eń ádep.

AVVALDAN – áwelden, ádepten, ozaldan, ozal baстан.

AVVALGI – áwelgi, dáslepki, burıngı.

AVVALGIDAY – áwelgidey, burıngıday.

AVVALIGA – q. avval.

AVVALO – q. avvalambor.

AVZO – 1. júris-turıs, jaǵday, sırtqı kórinis, túr, turqı; 2. keypiyat.

AXBOROT – xabarlar, bildiriw, maǵlıwmat, informaciya.

AXI(Y)RI – aqırı, sońı.

AXIR – aqır.

AXLAT – taslandı, ıpırındıq, látte, jaramsız nárseler.

AXLATXONA – taslandıxana, taslandılardı taslaw ornı.

AXLOQ (ODOB-AXLOQ) – minez-qulıq (ádep-ikramlıq).

AXLOQIY – ádep-ikramlıq (minez-qulıqqa baylanıslı).

AXLOQLI – ádepli, jaqsı minez-qulıqlı, tárbiya kórgen.

AXLOQSIZ – ádepsiz, jaman minez-qulıqlı, tárbiya kórmegen.

AXLOQSIZLIK – tártipsizlik, ádepsizlik.

AXTARMOQ – izlew, aqtarıw, tintiw, qaraw.

AYA – ana, apa.

AYAMOQ – 1. ayaw, reyim etiw, janı ashıw; 2. abaylaw, qásterlew; 3. qızǵanıw.

AYANCHLI – ayamıshlı, qayǵılı.

AYB – 1. ayıp, gúna, jazıq; 2. uyatlı is, uyat; 3. nuqsan, kemshilik.

AYBDOR – ayıpker, gúnalı, qılmıslı, qılmisker.

AYBDORLIK – ayıpkerlik, qılmıshlıq, qılmiskerlik.

AYBLAMOQ – ayıplaw, gúnalaw; ayıplı, qılmıslı dep tabıw.

AYBLANUVCHI – ayıplanıwshı, qılmisker.

AYBLI – ayıplı, jazıqlı, gúnalı, ayıbı bar.

AYBLOV – ayıplaw.

AYBLOVCHI – ayıplawshı.

AYBSIZ – ayıpsız, ayıbı joq, biyǵúna, jazıqsız, jipe-jeksiz.

AYIRBOSH – baspa-bas, baspa-bas almaştırıw.

AYIRBOSHLASH – almas-tırıw.

AYIRGICH – ayırg'ısh.

AYIRISH – 1. ayırıw; 2. matematikada tórt ámeliń biri – alıw.

AYIRMA – 1. ózgeshelik, pariq; 2. mat. ayırma.

AYIRMACHI – ayırıwshı, bólip qarawshı.

AYIRMACHILIK – ala-law, hámmege birdey bolmaw, adam ayırıwshılıq.

AYIRMOQ – ayırıw, ajıratıw.

AYLANA – 1. aylana, áti-rap, qır dógerек; 2. geom. sheńber.

AYLANAY – 1. aylanıw; 2. aylanayın, aynanayın, sadaǵań keteyin; 3. erkeletiw hám húrmetlewdi bildiredi.

AYLANMA – aylanba.

AYLANMOQ – aylanıw, qıdırıw.

AYLANTIRMOQ – ay-landırıw, qıdırtıw.

AYMASHMOQ – oralıw, shırmalıw.

AYNAN – tap, naǵız ózi, dál ózi.

AYNI – tap házir, usı, sonıń menen birge.

AYNI DAM – usı waqıtta, házirgi waqıtta.

AYNIMACHI – ózgeriw-shi, aynımalı.

AYNIMOQ – aynıw, ózge-riw, góneriw, buzılıw, iyisle-niw.

AYNIQSA – ásirese.

AYNITMOQ – aynıtıw, ózgeriw, buzıw, sóz beriw, basqa jaqqa dóndiriw.

AYOL – hayal.

AYOLMAND – shańaraqlı, bala-shaǵalı.

AYON – anıq, belgi, belgili, málim.

AYONLASHMOQ – bel-gili bolıw, málim bolıw.

AYOQ – kese, qadaq.

AYOQCHI – sharap qu-yıwshı.

AYOV – ayaw, rehim.

AYOVSIZ – ayawsız, re-himsiz.

AYOZ – ayaz.

AYQASHMOQ – ayqasıw, ústi-ústine turıw, úyilip turıw.

AYQASHTIRMOQ – ayqashtırıw.

AYRI – 1. ekige bólingen, tarmaqlanǵan; 2. qarama-qarsı; 3. bólek, birge emes.

AYRI: AYRI TUYOQLI-LAR – qos tuyaqlılar.

AYRILMAS – ayırılmas, ajıralmas, bólinbes.

AYRILMOQ – ayırılıw, a-jıralıw, bóliniw.

AYRILIQ – ayrılıq.
AYRIM – ayırım, ayırnqsha.
AYRON – ayran.
AYTAYLIK – aytayıq.
AYTARLI – aytarlıqtay.
AYTGANDAY – aytqanday.
AYTGANCHA – aytqanday, aytpaqshı.
AYTISHUV, AYTISH-MOQ – aytısıw, sózge barısıw, mállelesiw.
AYTMOQ – aytıw, sóylew, xabarlaw, málimlew.
AYTMOQCHI – aytpaqshı, aytqanday.
AYTTIRMOQ – ayttırıw, sóylettiriw; qız ayttırıw.
AYUHANNOS – shawqım, dad-páryad.
AYUHANNOS: AYUHANNOS SOLMOQ – datlaw, baqırıw, shawqım shıǵarıw.
AYVON – balkon.
AYYOM – 1. kún, kúnler; 2. bayram, bayram kúnleri.
AYYOR – hiyleker.
AYYORLIK – hiylekerlik.
AYG‘OQ – sergek.
AYG‘OQCHI – jansız, tıńshı, shpion, jasırın agent.
AYSH – házlik, ráhát.
AYSHGOH – zawqı-sapa súretuǵın jay.
AYSH-ISHRAT – ay-

shı-áshiret, zawqı-sapa.
AZA – aza.
AZADOR – aza tutıwshı.
AZAL – ázel, áwel, burın.
AZALDA – 1. áwel bašta; 2. júdá áyyemgi zamanlarda, burında.
AZALDAN – ázelden, áyyem zamannan beri.
AZALIY – burınnan, ázeliy.
AZBAROYI – ushın, sebepli.
AZBAROYI: AZBAROYI XUDO – quday ushın, quday jolına.
AZIM – úlken, taynapır.
AZIYAT – azap, mashaqat, awırıw.
AZIYAT: AZIYAT CHEKMOQ – azaplanıw, azap shegiw, renjiw.
AZIZ-AVLIYO – áziz-áwliye.
AZM – 1. qarar, qatań maqset; 2. kirisiw, isenim menen háreket etiw, umtıls.
AZM: AZM QILMOQ – qarar etiw, sheshim qabıllaw, juwmaqqa keliw.
AZOB – azap, iza, qorlıq.
AZOBLAMOQ – azaplaw, azap beriw, qıynaw.
AZOBLANMOQ – azaplanıw, qıynalıw, jábirleniw, qorlanıw.

AZOB-UQUBAT – azap-aqiret, qayǵı-hásiret.

AZON – 1.azan; 2. tań namazǵa shaqırw.

AZONCHI – azan aytırwshı.

AZROIL – ázireyil, ájel perishtesi.

AG‘ANAMOQ – 1. awnaw, jatqan halda anayaqqa-minayaqqa awdarılıw, domalaw; 2. qulaw, awdarılıw.

AG‘DARMOQ – awdarıw, tónkeriw.

AG‘DARILMOQ – awdarılıw, tónkeriliw.

AG‘DARISHMOQ – awdarısıw.

AG‘DAR-TO‘NTAR – awdar-teńker, algaw-dalgaw, tártipsizlik, qalay bolsa solay.

AG‘NAMOQ – awnaw, awdarılıw, domalaw.

AG‘NATMOQ – awnatıw, domalatiw.

AG‘RAYMOQ – ańırayıw, ań-tań bolıw.

ASHADDIY – bir zatqa, nársese shın berilgen, óshiken adam.

ASHRAF – eń ullı, eń dańqlı.

ASHULA – qosıq.

ASHULACHI – qosıqshı.

ASHYO – zat, buyım, nársese, predmet.

ASHYOVIY: **ASHYO-**

VIY DALIL – dálil bolatuǵın buyım.

ASHQOL-DASHQOL – bar-joq zatı.

ACHIMIQ – ashıw, aynıw, buzılıw, qańsıw, bırshıw, sasıw.

ACHINARLI – ashınarlı, jan ashıwǵa turarlıq, qıynalǵanday, ayanışlı.

ACHINISH – janı ashıw, renjiw.

ACHITMOQ – ashıtıw.

ACHITQI – ashıtqı, droj.

ACHOM – qushaq.

ACHOMLAMOQ – qushaqław, qushaǵına alıw, bawırına basıw, bawırına tartıw, bawırına qısıw.

ACHCHIQ – ashshı.

ACHCHIQLANMOQ – ǵázepleniw, ashıwlanıw, qatıwlanıw.

ACHCHIQLASHMOQ – óz ara kelispew, qapashılıq.

ACHCHIQLIK – ashshılıq.

ACHCHIQ-CHUCHUK – ashshı-dushshı.

ANGISHVONA – oymaq.

ANGLAMOQ – ańlaw, túsiniw jetiw, pámlaw.

ANGLATMOQ – ańlatıw, túsindiriw; bildiriw (bildirtiw).

ANGLASH – ańlaw, túsiniw.

ANGLASHILMOVCHI-

LIK – 1. túsinişpewshilik; 2. kelisepewshilik.

ANGRAYMOQ – ańırayıw, ań-tań bolıw, hayran

A'LOCHI – eń bilgish.

A'ZO – aǵza.

A'ZOLIK – aǵzalıq.

B

BAB-BARAVAR – teppe-teń.

BADAL – 1. tólem, vzos; 2. bir nárseniń ornına tóleniwshı pul yamasa bir nárseniń ornın basıwshı zat.

BADALIGA – ornına.

BADAN – beden, dene.

BADAR: BADAR KETMOQ – báder ketiw, xat-xabarsız ketiw, aytpay ketiw.

BADARG'A – súrgin.

BADAVLAT – qurǵın, bay.

BADAVLATLIK – qurǵınlıq, baylıq.

BADAXLOQ – joldan shıǵıw, buzıqshılıq.

BADBAXT – baxtı qara, bádbaq, baxıtsız.

BADBASHARA – ajarsız, sıqılsız, ábeshiy, jeksurın, súy-kimsiz.

BADBO'Y – sasıq, iyisi jaman.

BADFE'L – buzıq peyilli,

bolıw, esin joytıw.

A'LO – ayrıqsha, aǵla, eń jaqsı, eń joqarı.

jaman minez-qulıqlı.

BADHAVO – 1. hawası jaman; 2. tákabbır, gerdiygen.

BADIIYAT – kórkemlik.

BADIIY – kórkem.

BADIK – bádik.

BADJAHL – ashıwshaq, qızba.

BADNAFS – nápsiqaw, ashkóz.

BADNIYAT – jaman niyet, niyeti buzıq.

BADNOM – jamanat, jamanatlı.

BAFURJA – 1. asıqpay, arqayın; 2. keyin, qolaylı waqıtta, sońıraq.

BAHAVO – hawası taza, ashıq hawa.

BAHAM – bóliw, bólisiw.

BAHAMJIHAT – tatıw, kelisimli, awızbirshilikli.

BAHAMJIHATLIK – tatıwlıq, awızbirshilik.

BAHAYBAT – 1. júdá úlken, taynapır, gidiman; 2. túr-túsi suwıq, qorqınıshlı.

BAHO – 1. baha, nırq; 2. qádir, qımbat; 3. baha, ball.

BAHODIR – bahadır.

BAHOLAMOQ – baha-law, baha beriw.

BAHOLI – bahalı.

BAHONA – báne, sıltaw, sebep.

BAHOSIZ – bahasız, bi-ybaha.

BAHRA: BAHRA OL-MOQ – 1. payda, máp alıw; 2. lázzet, ráhát alıw; 3. awıs. yoshlanıw, ruwxlanıw; tálim alıw; 4. awıs. azıqlanıw, azıq alıw, toyınıw.

BAHRAMAND – payda kóriwshi; lázzet alğan, ráhátlen-gen.

**BAHRIDIL: BHRIDIL-
INI OCHMOQ** – kewlin ashıw, kewli ashılıw.

BAHS – tartıs, báseke.

BAHSLASHMOQ – tartısıw, básekelesiw, jarısıw.

BAHSTALAB – tartıslı.

BAJARMOQ – bejeriw, orınlaw, bárjay etiw, pitkeriw.

BAJO: BAJO ETMOQ – jaqsı, maqul, táwir, jaman emes; orınlaw, ámelge asırıw.

BAJONIDIL – jan dep, iqlas penen, jan-táni menen.

BAKTERIOLOGIK – bakteriologiyalıq.

BALAND – bálent, joqarı, biyik, shıń, záwlim.

BALANDLAMOQ – 1. jo-

qarılaw, bálent kóteriliw; 2. kúsheyiw, zorayıw.

BALANDLATMOQ – jo-qarılatıw, bálentletiw.

BALANDLIK – 1. bálentlik, tóbelik; 2. awıs. jıńishke yamasa juwanlıq (dawıs haqqında).

BALANDPARVOZ – 1. bálent párwazlı, joqarı ushatuǵın; 2. awıs. gárdiygen, ózin basqalardan joqarı tutıwshı; 3. awıs. dábdebeli; qurǵaq, qurı, nátiyje-siz, áytwewir; jasalma (gáp-sóz, is-háreketler haqqında).

BALANDPARVOZLIK – dábdebelik; jasalmalıq.

BALAND-PAST – 1. bálent-pás; 2. awıs. hár túrli.

BALANSLAMOQ – bal-anslaw.

BALIQ – balıq.

BALIQCCHI – balıqshı.

BALIQCCHILIK – balıqshılıq.

BALKIM – bálki, bálkim.

BALLI – 1. bárekella, jasa, bállı; 2. ballı (jer silkiniw haqqında).

BALLISTIK – ballısti-kalıq.

BALNEOLOGIK – balne-ologiyalıq.

BALO – 1. bále, apat; 2. bel-gisiz bir nárese yamasa sebep; 3. pısıq, usta, ishinen pisken.

BALO-BATTAR – bále-máter, mayda-shúyde, shaqır-shuqır.

BALOGARDON – báleden qutqarıwshı.

BALO-QAZO – bále-qada.

BALOXO'R – jatıp isher, tegin tamaq.

BALOG'AT – jası tolıw, kámalğa keliw, er jetiw.

BALQIMOQ – 1. jarqıraw, parlaw; 2. gúllew, gúllep jasnaw; 3. kóriniw; 4. balqıw, kópshiw.

BALCHIQ – balshıq, batpaq, uyma.

BALCHIQLI – balshıqlı, batpaqlı.

BALCHIQLIK – balshıqlıq, batpaqlıq, uymalıq.

BALG'AM – qaqrıw.

BAMASLAHAT – másláhát penen, pikirlesip, keńesip.

BAMAYLIXOTIR – asıqpay-albıramay, áste-aqırın, aspay-saspay.

BAMA'NI – mánili, mánisi bar.

BAMBUKAYIQ – panda.

BAMISOLI – dál, yańlı, sıyaqlı, uqsas.

BAND – 1. bánt; 2. sap, tutqısh; 3. buwın; 4. miyweniń terek shaqasına birikken bólimi; 5. státıya, paragraf; 6. qosıq

yaki muzıkalıq shıǵarmanıń belgili bir bólimi; 7. baylam, túyin; 8. tosıq, bóget, gedergi; 9. tutqınlıq, qamaq.

BANDA – bende.

BANDALIK – bendelik.

BANDARGOH – 1. kárwansaray; 2. port.

BANDI – tutqın.

BANDLI – bántli, tutqıshlı, tutqalı.

BANOGOH – kútilmegen-de, birden, tosattan.

BAOBRO' – q. obro'li.

BAQADRIHOL – qolınan kelgenshe, qurbı jetkenshe.

BAQALOQ – semiz, tompaq.

BAQIR-BUQUR – paqırlap qaynaw, qattı qaynaw

BAQIRMOQ – 1. baqırw, qıshqırw; 2. qorqıtıw, doq urıw.

BAQIR-CHAQIR – baqırıs-shaqırıs, ín-jiń.

BAQIROQ – baqırawıq.

BAQLAJON – baqlajan.

BAQRAYMOQ – baqırayıw, bejireyiw, tesireyiw.

BAQUVVAT – 1. quwatlı, kúshli; 2. bekkem; 3. jaqsı ósken, pitik, juwan; 3. awıs. mazmunlı; 4. awıs. bay, qurǵın; súyenishi bar.

BAQUVVATLIK – quwatlılıq; bekkemlik.

BARABANCHI – baraban-shi.

BARAKA(T) – 1. bereket; molshılıq; 2. nesiybe, ıǵbal; 3. payda, máp; nátiyjelik, ónimlilik.

BARAKALI – 1. bereketli; ónimli; jaqsı nátiyjeli; 2. paydalı, tatımlı.

BARAKALLA – bárekella.

BARAKASIZ – bereketsiz, bereketi joq.

BARA(L)LA – 1. anıq; 2. ashıqtan-ashıq; 3. bar dawısı menen, dawısınıń barınsha.

BARAVAR – 1. barabar, teń, birdey; 2. bir waqıtta; bir-birinen qalıspay; 3. birge, sonday-aq.

BARAVARIDA – 1. ..menen barabar, ..menen birge; 2. bálentliginde, teńliginde, dárejesinde; 3. bir qıylı, teń.

BARAVARIGA – 1. barabar, bir waqıtta, birdey; 2. orına.

BARAVARLIK – 1. barabarlıq; 2. teńlik, teń huqıqlılıq.

BARBOD: BARBOD QILMOQ – wayran, buzılǵan; joq qılıw, wayran etiw, buzıw.

BARDAM – kúshli, tetik, tándar, quwatlı, salamat; sergek.

BARDAMLASHMOQ – kúsh-quwatqa tolıw, tetiklesiw.

BARDAMLIK – tetiklik, salamatlılıq.

BARDAVOM – dawamlı, bir-birine jalǵasıp ketken.

BARDOR – 1. qolda kóteri-wshi, joqarı tutup turıwshi; boysınıwshi, orınlawshi; 2. ámirlik ushın beriletuǵın gálle.

BARDOSH – shıdam, sabır, taqat.

BARDOSHLI – shıdamlı, sabır-taqatlı.

BARDOSHSIZ – shıdamsız, taqatsız.

BARG – japıraq.

BARGAK – 1. shańǵalaqsız qaq erik; 2. altın, gúmis teńgel-erden dizilgen hayallar mańla-yına taǵatuǵın bezeniw buyımı; 3. taldıń erte báhárdegi japıraq jayǵan shaqası; 4. sonday tal shaqalarınan islengen shashqa taǵatuǵın shash pópegi.

BARGIZUB – atqulaq.

BARGLAMOQ – japıraqlaw, japıraq shıǵarıw.

BARGLI – japıraqlı.

BARHAM: BARHAM BERMOQ – toqtatıw, shek qoyıw.

BARHAVO (BAHAVO) – hawalı, taza hawalı.

BARHAYOT – mángi ja-sawshi.

BARI – bári, barlıǵı.

BARIVOJ – rawajlanǵan.

BARKAMOL – kámalǵa

kelgen, er jetken.

BARMOQ – barmaq, sawsaq.

BARNO – 1. jas, nawqıran; 2. gózzal, qáddi-qáwmeti kelisken; 3. hayal-qızlar atı.

BAROBAR – barabar, teń.

BAROMETRIK – barometrikalıq.

BAROR – tabıs, jetiskenlik, jumısı ońnan keliw.

BARPO: BARPO BO'LMOQ – júzege keliw, qurılıw, payda bolıw.

BARPO: BARPO ETMOQ – qurıw, júzege keltiriw, shólkemlestiriw.

BARQ – shaqmaq; jalın.

BARQ: BARQ URMOQ – 1. jarqıraw; 2. gúllep jasnaw, rawajlanıw; 3. kóriniw, sezilip turıw.

BARQAROR – úzil-kesil, ornağan, berk, qarar tapqan, ózgermes.

BARRA – 1. jumsaq; 2. shıyraq júnli qozı.

BARS – barıs (jolbarıs).

BARTARAF: BARTARAF QILMOQ – 1. jónge salıw, retlew, dúzetiw; 2. pitkeriw; joq etiw.

BARVASTA – gewdeli, keń jawırınlı.

BARVAQT – waqtınan burın, erte.

BARXIT – barxat, maqpal.

BARZANGI – dápeń, iri gewdeli.

BARCHA – bárshe, hámme.

BAS – 1. jeter, toqtat, jetkilikli; 2. demek, sonday eken; 3. tartısıw, girew oynaw; 4. bas (er adamlardıń eń pás hám juwan dawısı, sonday dawısqa iye bolğan qosıqshı).

BASAVLAT – sawlatlı, sawlatı bar.

BASKETBOLCHI – basketbolshı.

BASMA-BAS – 1. dásmedás; 2. kim ozdı, kim ozar jarısı.

BAST – qáddi-qáwmet, gewde.

BASTAKOR – kompozitor, sazende, nama dóretiwshi.

BASTAKORLIK – kompozitorlıq.

BASTALAMOQ – muzıkalıq shıgarmalar dóretiw.

BASTALIK – tosqınlıq, tosıq.

BATAFSIL – tolıq, barınsha, tolıgı menen.

BATAMIZ – parasatlı, pámli.

BATAMOM – 1. tolıq, qaldıqsız; 2. pútkil, pútkilley, tamamı, duyım.

BATARTIB – tártipli, tártip penen.

BATANG: BATANGGA Keltirmoq – páteń; pá-

teńge keltiriw, qulaqtı gereń etiw.

BATTAR – beter, better.

BATTARLASHMOQ – áwelgiden jamanlasıw, awır-lasıw, zorayıw.

BATTOL – jawız, zalım, reyimsiz.

BAVOSIR – babasır.

BAVOSITA – qural járdeminde, bir adam yamasa zat járdeminde.

BAXABAR (BOXABAR) – xabardar, xabarı bar.

BAXAYR – qayırlı.

BAXIL – baqıl, sıqmar, qızganshaq.

BAXILLIK – sıqmarlıq, qızganshaqlıq.

BAXMAL – 1. maqpal; 2. jaǵımlı.

BAXT – baxıt; kewli toqlıq; iǵbal.

BAXTIQARO – baxtı qara, baxıtsız, iǵbalsız.

BAXT-IQBOL – baxıt-iǵbal.

BAXTIYOR – baxtıyar, baxtılı; ármansız, ármanı joq; kewli toq.

BAXTLI – baxıtlı.

BAXT-SAODAT – baxıt-iǵbal.

BAXTSIZ – baxıtsız.

BAXTSIZLIK – baxıtsızlıq.

BAXYA: BIR BAXYA –

azǵana.

BAXSH: BAXSH ET-MOQ – baǵısh etiw, baǵıshlaw, arnaw.

BAXSHI – 1. baqısı; 2. dem salıwshı táwip.

BAXSHIDA – baǵıshlaw, arnaw.

BAY – 1. sawda-satıq hám jallanba jumıslarda eki tárep ortasındaǵı kelisim; 2. qospa sóz quramında kelip nege kelisilgenlikti bildiredi:

BAY: SOATBAY (SOAT-BAY ISHLOVCHI KISHI)

– saatpay (saatpay jumıs isleytuǵın adam).

BAY: KUNBAY (KUN-BAY ISHLOVCHI) – kúnlik (kúnlikshi, kúnlik jumıs islewshi).

BAYIR – 1. úyretilgen (at); 2. bawray, qumlıqta payda bolǵan dóń jer.

BAYLASHMOQ – sawdala-sıw, shappat urısıw.

BAYNALMILAL – internacional.

BAYON – 1. bayanlaw; 2. bayan (bayan jumısı); 3. túsinik beriw.

BAYONNOMA – bayanlama, protokol.

BAYONOT – bayanat.

BAYOZ – bayaz, qosıqlar toplamı.

BAYRAM – bayram.

BAYROQ – bayraq, tuw.

BAYROQDOR – bayraq kóteriwshe.

BAYROQCHA – bayraqsha.

BAYT – 1. báyt; 2. qosıq úlgisi; 3. naǵıs túri.

BAYTAL – baytal, urǵashi at.

BAZM – bázim, waqıt xoshlıq, zıyapat.

BAZMCHI – zıyapatta qatnasıwshı sazende, qosıqshı, oynshı.

BAZO‘R – zorǵa, qıymshılıq penen.

BAG‘BAQA – iyek aštındaǵı asılınqırap turǵan et.

BAG‘ILLAMOQ – baqırıw, dawısınıń barınsha baqırıw.

BAG‘IR – 1. bawır; 2. kókirek, tós; 3. mehir-muhabbat, ǵamxorlıq, pana; 4. ishki keshirmeler deregi: júrek, kewil; 5. mákán, aspan; 6. qushaq, siyne, qoyın; 7. tárep, qaptal.

BAG‘IR-BUG‘IR – waǵır-waǵır.

BAG‘IRLAB – bawırlap.

BAG‘ISHLAMOQ – 1. baǵıshlaw, arnaw; 2. sarp etiw, beriw; 3. shıǵarma, qosıq usıǵan uqsazǵan zatlardı bir ad-

amǵa yamasa bir nársese, bir máselege arnaw; 4. duwa oqıp, sawabın qudayǵa, áziz-áwliyelerge, dúnyadan ótken adamlar ruwxına ataw; 5. keshiriw, ápiw etiw.

BAG‘OYAT – júdá, oǵada, dım.

BAG‘RIKENGLIK – keń peyillik.

BAG‘RITOSH – tasbawır, reyimsiz.

BASHAR – insan, adam, adamzat.

BASHARA – 1. júz, bet-álpet, diydar; 2. uqsas, uqsazǵan, sımaq mánilerin bildiredi (mulla bashara – mollaǵa uqsas, mollasımaq); 3. kóbinese sıqılsız adamlarǵa qarata aytiladi.

BASHARIY – insanǵa, adamǵa tiyisli, adam tárepinen jaratılǵan, insanıy.

BASHARIYAT – insaniyat, adamzat, adamlar.

BASHARTI – eger, eger de.

BASHANG – jasanıp kiyingen, sáteń.

BASHORAT – 1. jaqsı xabar; 2. boljaw, jorıw, aldınnan kóriw, aldın ala aytıp beriw, aldınnan aytıp qoyılǵan gáp; 3. hayal-qızlar atı.

BASHORATCHI – kóz

ashiq, jorıwshı, boljaǵısh, aldın bilgish.

BACHKANA – 1. balalarǵa arnalǵan; 2. jas balalarǵa say, úlken jasaǵılarga jaraspaytuǵın, kelispeytuǵın; 3. balalar day pikir júrgizgen, qısqa oylanǵan, júzeki; 4. jaraspaytuǵın, sáykes kelmeytuǵın.

BANG – bání, nasha, náshe.

BANGI – bání, náshebent.

BANGIDEVONA – bánígidiywana, besbiyday, durman (bir jıllıq záhárlı ósimlik).

BA'ZAN – geyde, bazda, arasında, ayırım waqıtları.

BA'ZI(BIR) – bazı(bir), ayırım, bir para.

BA'ZIDA – q. ba'zan.

BEADABLIK – ádepsizlik, biyádeplik.

BEADAD – esapsız, sansız, san-sanaqsız, kóp, mol.

BEAJAL – ájeli, waqtısaatı jetpesten, ájelsiz.

BEAYB – ayıpsız, aybı joq.

BEAYOV – ayawsız, ayamaştan, ayamay.

BEAMAL – 1. ámelsiz, la-wazımsız; 2. jalqaw, erinshek.

BEAMR – párman-buyrıq almaştan.

BEANDAZA – 1. úlgisiz, úlgiden paydalanbaytuǵın; 2. uqsamaǵan; 3. ólshewsiz; 4. hesh qanday normanı tán almaytuǵın adam.

BEANDISHA – ándishesiz, ándiysheni bilmeytuǵın, uy-alıp-netip otırmaytuǵın.

BEAQL – aqlsız, aqlı joq.

BEARMON – ármansız, ármanı joq.

BEBAHO – bahasız, júdá qımbatlı.

BEBAHRA – 1. ayırılǵan (huqıq yamasa imkaniyattan); 2. paydasız.

BEBAQO – ótkinshi, tez ótip ketetuǵın.

BEBAXT – baxıtsız.

BEBILISKA – 1. tegin, miynetsiz tabılǵan, esapsız; 2. tártipsiz, rejesiz, shala-pala.

BEBILCHAK – ayaq ushınıń dóń jeri.

BEBOZOR – biybazar, bazar emes kún.

BEBOSH – 1. bası joq, bası kesilgen; 2. awıs. aqlsız, esi joq; 3. awıs. gápke kirmeytuǵın, tárbiyasız; 4. awıs. óz basımsha, tártipke boysınbaytuǵın; 5. awıs. jaman jolǵa kirgen, min-ez-qulqı buzılǵan; 6. awıs. tıyp bolmaytuǵın, dizginsiz.

BEBOSHOVQ' (Q) – 1. bosatıp, sheship jiberilgen; 2. biybaştıq, parıqsız.

BEBOSHLIK – 1. erkinlik, shoqlıq; biybaştıqlıq, tárbiyasızlıq; 2. ózbasımshalıq, nızamsızlıq.

BEBURD – 1. turaqsız,

sózinde turmaytuǵın; 2. biymáni.

BEDA – bede, jońshqa.

BEDANA – bódene.

BEDARAK – dereksiz, xabar-atarsız.

BEDARMON – dármansız, hálsiz, dińkesi joq.

BEDARVOZA – 1. dárwazası joq; 2. qadaǵalawsız.

BEDAV – bedew, ushqır at.

BEDAVO – 1. dawasız, dawası joq, táwir bolmaytuǵın; 2. sıqılsız, kelbeti kelispegen.

BEDACHILIK – jońshqa-shılıq.

BEDAZOR – jońshqalıq.

BEDIL – 1. ǵam-qayǵılı, há siretli; 2. awıs. kewilsiz, kewli suwıǵan; 3. ishqi otında kúygen.

BEDIN – dinsiz, dini joq.

BEDOD – zulım, qáhár, rehimsizlik.

BEDODLIK – tártipsizlik; ádalatsızlıq hám nızamsızlıq basım bolǵan waqıt.

BEDOM-DARAK – xabar-atarsız, xat-xabarsız.

BEDOR – 1. uyqısız, oyaw; 2. sergek, ziyrek.

BEDORLIK – uyqısızlıq.

BEFAHM – pámsiz, pámi joq.

BEFAHMLIK – pámsizlik.

BEFAROSAT – parasatsız.

BEFAROSATLIK – parasatsızlıq.

BEFARQ – biyparıq, biypárwa, itibarsız.

BEFARQLIK – biyparalıq, itibarsızlıq.

BEFARZAND – biyperzent, perzentsiz.

BEFOYDA – paydasız, paydası joq.

BEGIM KUNLARI – belgilengen bazar kúnlerinen basqa kún.

BEGONA – biygana, basqa, jat adam, biytanı, ózge.

BEGONALASHMOQ – jaqın adamlardan uzaqlasıw, jatlasıw.

BEGONALIK – 1. biyganalıq; 2. jat adamlarǵa bolǵan qatnas.

BEGONASIRAMOQ – jatsınıw, basqasınıw, jatırqaw.

BEGUMON – gúmansız, gúman joq.

BEGUNOH – gúnasız, ayıpsız, jipe-jeksiz, jazıqsız.

BEHAD – sheksiz, shegarasız, shegi joq.

BEHAFSALA – quntsız, quntı joq.

BEHAFSALALIK – quntsızlıq, quntı joqlıq.

BEHALOVAT – tınıshsız,

BEHALOVATLIK – tınıshsızlıq.

BEHAYO – biyhaya, uy-atsız, sharbaya.

BEHAYOLIK – biyhayalıq.

BEHI – ayva, biye.

BEHIKMAT – hikmetsiz, hikmeti joq, tereñ mánisi joq.

BEHIS – 1. seziw qábiletin joytqan, jansız; 2. awıs. sezimi joq, zawqı-sapasız.

BEHISOB – esapsız, sansız, san-sanaqsız, júdá kóp.

BEHOL – hálsiz, haldan tayǵan, kúshsiz.

BEHUDA – 1. paydasız, biyhuwda, qurı; 2. push, qam, ámelge aspaytuǵın; 3. orınsız, nahaq; 4. biymáni, tiykansız, kelispegen.

BEHUDAGA – biykarǵa, orınsız, nahaq.

BEHURMAT – húrmetsiz.

BEHURMATLIK – húrmetsizlik.

BEHUZUR – tınıshsız, ráhatsızlık.

BEHUSH – biyhuwısh, huwıshsız, huwshın joytqan.

BEHUSHLIK – biyhuwıshlıq, esten tanıwshılıq.

BEIBO – iybesiz, iybesi joq.

BEIJOZAT – ruxsatsız.

BEILLAT – illetsiz, nuqsanı joq, kemshiliksiz, minsiz.

BEISTISNO – shette qal-

may, qatardan qalmay, hámmе, bárshe, jalpı.

BEIXTIYOR – ıqtıyarsız.

BEISHKAL – shatasıqsız, aljasıqsız; tınısh, shawqımsız.

BEJAMA – bezek, sán, hásem; bezelgen, bezekli, naǵıslı.

BEJAMOQ – bezew.

BEJANJAL – jánjelsiz, tartıssız.

BEJIRIM – ıqsham, pishinli, shıraylı.

BEJIZ – biykar, biykarǵa, tiykansız, sebepsiz.

BEJO – 1. tınıshsız; 2. ájeptáwir; gúmanlı; 3. orınan qozǵalǵan.

BEJON – jansız, ólik.

BEJOY – 1. jaysız, jayı joq, mákansız; 2. júdá, kútá.

BEJOG‘LIQ – 1. bezelgen; 2. tártipli, azada.

BEKA – 1. beklerdiń hayalı; 2. xojalıqqa basshılıq etiwshi hayal.

BEKA: UY BEKASI – úy biykesi.

BEKAMU-KO‘ST – tolıq, nuqsansız, kemshiliksiz.

BEKAT – bándirgi.

BEKIK – jabıq, jawıq, ilik.

BEKILMOQ – 1. qa-qpaqlanıw, tıǵın menen jabılıw; 2. jabılıw; 3. panada kórinbey qalıw; 4. awıs.

toqtatıw, tıyım salıw.

BEKINMOQ – jasırınıw.

BEKINMACHOQ –
jasırınbaq.

BEKITMOQ – 1. beklew (qaqpaq yáki tıgın menen); 2. ústin, átirapın orap panalaw; 3. jasırınıw, tasalaw; 4. sır saqlaw; 5. baylaw (joldı, suwdı hám t.b.); 6. awıs. iskerlikti toqtatıw; 7. jıynalğan halatqa keltiriw, búklew.

BEKLAMOQ – beklew; baylaw.

BEKLARBEGI – begler-begi.

BEKLIK – 1. bek lawa-zımı; 2. bek qaramağındağı ay-maq; 3. beklerge tiyisli min-ez-qulıq, júris-turis.

BEKOR – 1. biykar, jumissız, jumısı joq; 2. pay-dasız, qurı; orinsız; 3. ótirik, jalğan; nadurıs.

BEKORDAN-BEKOR(-GA) – qurıdan-qurı(ğa), biyk-ardan-biykar(ğa).

BEKORGA – biykarğa, qurı, qurıdan-qurığa.

BEKORCHI – 1. biyталap; 2. awıs. paydalanılmay turğan, artıqsha, kereksiz; 3. qurı, áyte-wir, tiykarısız.

BEKORCHILIK – 1. bi-yталaplıq, 2. bos waqıt, qolı boslıq.

BEKORCHIXO•JA – bi-

yталap, biykar júriwshi.

BEKZODA – bekten tu-wılğan bala, bek násli.

BEL – bel.

BELAMOQ – 1. bólew (besikke); 2. bilğaw, qarıstırıw.

BELANMOQ – bóleniw, qaplanıw.

BELANCHAK – átkón-shek.

BELBOG' – belbew, bel-baw, beldeme.

BELBOG'LI – belbewli, belbewi bar.

BELDOR – 1. beli juwan, kúshli; 2. beldar, qazıwshi.

BELGI – 1. belgi, tamğa, nıshan; 2. ım (ımlaw, ım qa-ğıw); 3. qásiyet, sıpat.

BELGILAMOQ – belg-ilew, belgi qoyıw.

BELGILI – 1. belgili, belgi qoyılğan, belgisi bar; 2. anıq, málim, ayqın; 3. ataqlı, tanımalı.

BELGISIZ – 1. belgisiz, belgi qoyılmağan, belgisi joq; 2. biymálim, anıq emes.

BELKURAK – bel.

BELLASHMOQ –

bellesiw, jarısw, kúsh snasıw.

BELLETRISTIK – bellet-ristikalıq.

BELCHA – 1. belshe, kish-kene bel; 2. terini juqalatıw ushın isletiletuğın keskir ás-

bap; 3. eginniń aştın jumsartıw ushın qollanılatuǵın ásbap.

BEMADOR – q. madorsız.

BEMAJOL – dármansız, dińkesiz, kúshsiz, haldan tayǵan.

BEMAHAL – biymezgil.

BEMALOL – 1. biymálel, erkin, málelsiz, zálelsiz, awır-sınbay, tartınbay; 2. qáterjam; asıqpay; 3. qáwipsiz, ańsat; 4. anıq, ráwshan; 5. tolıq, kemshiliksiz; 6. biypárwa.

BEMAQSAD – maqsetsiz.

BEMASLAHAT – másláhátsiz, keñessiz, oy-laspay.

BEMAVRID – biymezgil; orınsız.

BEMAZA – 1. biymaza, dámsız, mazası joq; 2. biymáni, mánissiz; 3. jaramsız, jaman; 4. ádepsiz.

BEMAZAGARCHILIK – biymazashılıq (biyzar qılıw, tınshın alıw, shataq shıǵarıw).

BEMASHAQQAT – mashaqatsız, ańsat, qıyın-shılıqsız.

BEMA'NI – 1. biymáni, mánissiz, mazmunsız; 2. kerektsiz, biyhuwda; tiykarsız, qurı; 3. biymaza; kelispeytuǵın, jaraspaytuǵın; 4. orınsız, jónsiz, biyjón.

BEMA'NILIK – biymáni-

lik.

BEMA'NO – biymáni; biymaza; qurı.

BEMINNAT – minnetsiz, minnet etpey, máp kórmey (ornına qanday da bir nárselap etpey).

BEMISL – q. mislsiz.

BEMOR – biytap, nawqas, qáste, kesel, awırıw, sırqas.

BEMORLIK – biytaplıq.

BEMUDDAT – múddetsiz, múddeti belgilenbegen, waqtı shegaralanbaǵan; máńgi.

BENASIB – biynesip, pisi qurıǵan; nesiybesiz.

BENAVO – 1. dawıssız, únsiz; 2. biynawa, sorlı, ǵárip.

BENAZIR – teńi-tayı joq, teńsiz.

BENIHOYA(T) – sheksiz, tawsılmas.

BENISHON – 1. belgisiz; 2. awıs. perzentsiz, balalı bolmay.

BENOM – atsız, atı joq, at qoyılmaǵan.

BENOMUS – namıssız, arnamısı joq, uyatsız.

BENUQSON – nuqsansız, kemshiliksiz, kemtiksiz.

BENO'XTA – 1. noqtasız, noqtalanbaǵan; 2. awıs. ózin tıyalmaytuǵın.

BEOBRO'(Y) – abıroysız, abıroyı joq.

BEODOB – biyádep, ádepsiz.

BEOMON – ayawsız, ayamay.

BEOQIBAT – q. oqibatsız.

BEOR – arsız, arı joq.

BEORLIK – arsızlıq, arı joqlıq.

BEOROM – 1. tınıshsız, tınısh emes; 2. tınımsız, toqtawsız, úzliksiz.

BEOZOR – azarsız, azarı joq.

BEPARDA – 1. perdesiz, perde tutılmağan; ashıq; 2. awıs. ashıqtan-ashıq, qopal túrde.

BEPARDOZ – 1. pardozsız, ózine qaramağan, boyanbağan; 2. nağıslanbağan, ápiwayı.

BEPARVO – biypárwa, itibarsız, nemquraydı.

BEPARVOLIK – biypárwalıq, itibarsızlıq, nemquraylıq.

BEPOYON – biypayan, payansız, ushi-qıyırı joq, sheksiz, shegarası joq.

BEPUL – biypul, tegin, esheyin, mut, pulsız.

BEPUSHT – biyperzent, balalı bolmağan, zúriyatsız.

BEPUSHTLIK – biyperzentlik.

BEQAROR – biyqarar, turaqsız, tabansız, ıqpa.

BEQARORLIK – turaqsızlıq, tabansızlıq.

BEQIYOS – teñi-tayı joq, teñsiz, uqsası joq, salıstırıp bolmaytuğın; sheksiz, shegi joq.

BERAHM – rehimsiz, rehim joq, biyrehim, miyrimsiz, reyimsiz.

BERI – beri, berli.

BERIDA – beride, berregirekte.

BERILMOQ – 1. beriliw; 2. úyrenip ketiw; 3. batıw, shúmiw; 4. jeñiliw.

BERILUVCHAN – 1. berilgish, ózin tıyalmaytuğın; 2. med. juqpalı kesellikler menen tez awırğısh.

BERILUVCHANLIK – beriliwshilik.

BERK – jabıq.

BERMOQ – 1. beriw; 2. támiyinlew; 3. arnaw, bağıshlaw.

BERUXSAT – biyruqsat, ruqsatsız.

BESABAB – sebpsiz, sebebi joq.

BESABR – sabırsız, shıdamsız.

BESABRLIK – sabırsızlıq, shıdamsızlıq.

BESARANJOM – 1. tártipsiz; 2. tınıshsız, táshwishli.

BESARANJOMLIK – 1. tártipsizlik; 2. tınıshsızlıq.

BESO‘NAQAY – qopal, kóriksiz, sıqılsız; júdá úlken,

qolaysız.

BESO'ROQ – sorawsız, soramay-soqpay, ruqsatsız.

BET – 1. bet, jüz; 2. bet (dápter, kitaptń beti); 3. awıs. tárep, shet, jaǵa.

BETAHLIKA – qáwip-qátersiz, tınısh.

BETAKALLUF – ádepsiz, tartınbaytuǵın, álpayımlıqtı bilmeytuǵın.

BETAKROR – 1. qaytalanbas, qaytalanbaytuǵın; 2. teńi joq, taptırmas, taptırmaytuǵın.

BETAMIZ – pámsiz, pámi joq.

BETAMIZLIK – pámsizlik.

BETARAF – biytárep.

BETARTIB – tártipsiz, tártip joq; tártipke boysınbaytuǵın.

BETAVFIQ – 1. dinsiz, iymansız, dinge isenbeytuǵın; 2. awıs. uyatsız, hújdansız.

BETAYIN – 1. anıq emes, biymálim; 2. turaqsız, tabansız, tıyanaqsız; 3. tiykarsız, biyhuda.

BETASHVISH – táshwishsiz, biyǵam; tınısh.

BETGACHOPAR – kókbet, biyhaya, jüz-kózi demey, bihayashılıqqa salıp sóyleytuǵın, tartınbaytuǵın, uyatsız, betinen alıp sóyleytuǵın.

BETGACHOPARLIK – kókbetlik, bihayashılıq.

BETINIM – 1. tınımsız, háreketshen; 2. úzliksiz, toqtawsız, tınbaytuǵın.

BETLAMOQ – 1. betlew, betpe-bet keliw; batınıw; 2. betlerge san qoyıp shıǵıw, nomerlew.

BETMA-BET – betpe-bet, jüzbe-jüz.

BETOB – biytap, kesel, awırıw.

BETOBLIK – biytaplıq.

BETOQAT – biytaqat, taqatsız, shıdamsız.

BETOQATLANMOQ – biytaqatlanıw, taqat ete almaw.

BETOQATLIK – biytaqatlıq, taqatsızlıq.

BETSIZ – betsiz, uyatsız.

BETUTURIQ – q. tuturiqsiz.

BETO'XTOV – 1. toqtawsız, tınbay; 2. dárhal, tez.

BEUNUM – q. unumsiz.

BEVA – jesir, tul.

BEVA-BECHORA – gárip-qáser, jetim-jesir.

BEVAFO – biyopa.

BEVAFOLIK – biyopalıq.

BEVALIK – jesirlik.

BEVAQT – 1. erte, waqtınan burın; 2. qolaysız, kerek emes waqıtta; 3. bi-

ymezgil, mezgilsiz.

BEVOSITA – tikkeley, tuwrıdan-tuwrı.

BEXABAR – biyxabar, xabarsız.

BEXATAR – qáwip-qátersiz, zıyansız.

BEXATO – 1. qátesiz, qátesi joq; 2. awıs. tolıq, birdey, bir tegis.

BEXAVOTIR – qáwip-qátersiz, tınısh.

BEXISLAT – qásiyetsiz, jaqsı pazıyleti joq.

BEXOSDAN – tosattan, kútilmegende.

BEXOSIYAT – 1. qásiyetsiz, jaman; 2. sátsizlik, baxıtsızlıq alıp keletuǵın.

BEXUD – huwıshsız, biyhuwısh.

BEZ – 1. bez; 2. gáp tásir etpeytuǵın adam; 3. qalıń jip gezleme.

BEZABON – tilsiz, tili joq, zıbansız.

BEZAK – 1. bezew, bezek; 2. naǵıs, pardo; 3. shıray, kórik.

BEZAKDOR – q. bezaklı.

BEZAKLI – bezewli, bezekli, bezewi bar, bezelgen.

BEZAMOQ – bezew, bezetiwi, hásemlew, sánlew, kórkeytiwi.

BEZANMOQ – bezeniw,

jasanıw, sánleniw, túrleniw.

BEZARAR – zıyansız, záleksiz, zıyanı joq.

BEZATMOQ – bezetiwi.

BEZAVOL – 1. záleksiz, zıyan kórmeytuǵın; 2. máńgi, sónbes, turaqlı.

BEZANGLAMOQ – bezinlew, tınıshsızlanıw, biytaqat bolıw; shorshıp túsiw.

BEZBET – beti qalıń, gáp tásir etpeytuǵın, uyatsız, namıssız.

BEZBETLIK – beti qalıńlıq, gáp tásir etpew, uyatsızlıq, namıssızlıq.

BEZGAK – bezgek, qaltratpa.

BEZILLAMOQ – 1. q. bezanglamoq; 2. bezildew, solqıldap awırıw.

BEZIYON – zıyansız, zıyanı joq.

BEZMOQ – beziw, biyzar bolıw, janına tiyiw.

BEZOR – biyzar, zaqqı, ıǵır.

BEZORI – gúdibuzar, eser-soq.

BEZORILIK – gúdibuzarlıq, eser-soqlıq.

BEZOFTA – tınıshsız, biytaqat, táshwishli.

BEZOFTALANMOQ – tınıshsızlanıw, táshwishleniw.

BEZOFTALIK – tınıshsızlıq, biytaqatlıq.

BEZRAYMOQ – bejirey-
iw, baqırayıw, ojırayıw.

BEO‘XSHOV – 1. qolaysız,
iykemsiz, turpayı; 2. kóriksiz,
kelbeti kelispegen, sıqılsız, sú-
ykimsiz; 3. awıs. kelispegen,
úylespegen.

BEG‘ALVA – jánjelsiz,
ğawğasız, tınısh.

BEG‘AM – biyğam, pár-
wayı pálek, párwayı pánseri.

BEG‘AMLIK – biyğamlıq,
biypárwalıq.

BEG‘ARAZ – 1. óz mápin
oylamaştan, qalıs, dámelen-
bey; 2. haq niyet, haq niyetli,
biytárep.

BEG‘ARAZLIK – qalılıq,
ádillik, haq niyetlilik, óz mápin
oylamawshılıq, biytáreplik.

BEG‘UBOR – 1. taza,
shańsız, girbińsiz; 2. awıs. haq
kewil, pák, kewlinde kiri joq;
3. awıs. daq túspegen.

BESH – 1. bes (san); 2. q.
beshbattar.

BESHAFQAT – q. shafqat-
siz.

BESHAK – 1. gúmansız,
gúman joq; 2. biyshek (qawın).

BESHARM – uyatsız.

BESHBARMOQ – gúrtik
(awqat túri).

BESHBATTAR – better,
shennen tıs; júdá awır, qıyın
(unamsız mánide).

BESHİK – besik.

BESHİKAST – pútin,
zıyanlanbağan, saw-salamat,
aman-esen.

BESHİKTEBRATAR –
zool. mıltıqshı.

BESHINCHI – besinshi.

BESHLİK – beslik.

BECHIQIM – shıǵımsız.

BECHORA – 1. biyshara,
ilajsız; 2. kambağal, jarlı; 3.
sorlı.

BECHORAHOL – kám-
bağal, jarlı, materiallıq jaqtan
tómen, kem támiyinlengen.

BECHORALIK – bi-
ysharalıq.

BIDIRLAMOQ – bıdırlaw,
tez-tez sóylew.

BIGIZ – biz, ushqırlı metall
ásbap.

BIGIZLAMOQ – 1. biz
tıǵıw, biz benen urıw; 2. awıs.
ashshı sózler aytıw.

BIGIZTUMSHUQ – zool.
quyrıǵı kelte, tumsıǵı uzın kish-
kene sayraǵısh qus, krapivnik.

BIHISHT – beyish, jánnet.

BIJ-BIJ – elik. bıǵan-jıǵan,
bıjnağan, bıq-jıq.

BIJILDOQ – bıjıq, bıdır-
laq.

BIJIR-BIJIR – 1. bıj-bıj,
bıjır-bıjır (sóylew, dawıs
haqqında), 2. q. bıj-bıj.

BIJIRLAMOQ – 1. bıjıld-

aw, heshkinge gáp bermey sóylew; 2. bijnaw.

BIJG'IMOQ – 1. bırshıw, ashıw, 2. sasıw; 3. awıs. gáp-sóz etiw; 4. awıs. háwij alıw, kóbeyiw (gáp-sóz, arağa sóz salıw haqqında)

BILAGUZUK – bilezik.

BILAK – bilek.

BILAN – menen, benen, penen.

BILARMON – bilermen, bilewik.

BILARMONLIK – bilermenlik.

BILAG'ON – bilgish, ilgir, túsingish.

BILANG-BILANG – elik. bılğań-bılğań.

BILANGLAMOQ – bılğańlaw, shayqalıw, iyretil-iw.

BILDIRISH – 1. xabar beriw; 2. bildiriw.

BILDIRMOQ – bildiriw.

BILGIR – bilgir, bilgish.

BILIM – 1. bilim, ilim; 2. oqımışlıq dárejesi, maǵlıwmat, qábilet.

BILIMDON – bilimpaz.

BILIMDONLIK – bilimpazlıq.

BILIMLI – bilimli, bilimi bar; oqımışlı.

BILIMSIZ – bilimsiz, bilimi joq; oqımaǵan; nadan; tá-

jiriybesiz.

BILINAR-BILINMAS – biliner-bilinbes, sál-pál.

BILINARLI – bilinerli, sezilerli, bilinetuǵın.

BILINMOQ – 1. biliniw, anıq bolıw; 2. seziliw, sáwleleniw.

BILISH – biliw; ózleštiriw; tanıw.

BILJIRAMOQ – 1. bıl-jiraw, bılshıldaw (orınsız sóylew); 2. q. bilchillamoq.

BILLA – dial. birge, menen, benen, penen.

BILLUR – xrustal.

BILMASVOY – ańqaw-keskir.

BILMOQ – 1. biliw; 2. xabardar bolıw; 3. túsiniw je-tiw; 4. seziw; 5. tán alıw; 6. tanıw.

BILQ-BILQ – elik. bılq-bılq, búlk-búlk.

BILQILDOQ – bılqıldaq, jumsaq, solqıldaq.

BILQILLAMOQ – 1. búlkildew, búkildep qaynaw; 2. awıs. semiriw.

BILVOSITA – járdeminde, qanday da bir qural járdeminde.

BILCH-BILCH – elik. bılsh-bılsh.

BILCHILLAMOQ – bılsh-bılsh etiw (ılay, batpaq

haqqında).

BIL'AKS – kerisinshe.

BINAFSHA – gúlsapsar, fi-alka.

BINO – 1. bina, imarat; 2. (bino bo'ymoq) payda bolıw, júzege keliw; 3. (bino qo'ymoq) ózine hádden ziyat iseniw; 4. (bino qilmoq) qurıw.

BINOAN – muwapıq, ti-ykarınan.

BINOBARIN – soǵan qa-ray, sol sebepli, demek.

BINOKOR – qurılıshı, ušta.

BINOKORLIK – qurılıshılıq.

BINOYI – ánedey, jaqsı-day.

BINTLAMOQ – bintlew, bint penen oraw, tańıw.

BIOGRAFIK – biografi-yalıq.

BIOKIMYO – bioxiimiya.

BIOKIMYOVIY – bioxi-imiyalıq.

BIOLOGIK – biologiyalıq.

BIOQUVVAT – bioenergi-ya.

BIOXIMIK – 1. bioximik; 2. bioximiyalıq.

BIQILLAMOQ – búlki-l-dew.

BIQIN – 1. búyir (gewdeniń qoltıqtan tós súyegine shekem-gi eki qaptal tárepi); 2. qaptal

(há r nárseniń qaptal tárepi).

BIQINIDA – qasında, qap-talında, janında, jaqınında.

BIQINMOQ – jasırınıw.

BIR – bir.

BIRAM – júdá, kútá, dım.

BIRATO'LA – birotala, pútkilley.

BIR-BIRI – bir-biri.

BIR-BIRIDAN – bir-birin-en.

BIR-BIRIGA – bir-birine.

BIR-BIRINI – bir-birin.

BIRGA – birge.

BIRGALASHMOQ – birgelesiw, birlesiw.

BIRGALIKDA – birge-likte, birge, bir bolıp; óz ara kelisip.

BIRDAM – birdem, birge, birgelikte.

BIRDAMLIK – birdemlik, kewilleslik, pikirleslik.

BIRDAN – birden, qápelim-de, tosattan; dáriw, tez.

BIRDAN-BIR – birden-bir.

BIRDANIGA – birden, kútilmegende, qápelimde.

BIRDAY – 1. birdey ; 2. bir tegis, bir ólshemde, teńles, 3. bárqulla; 4. bir qálipte.

BIRIKMA – birikpe.

BIRIKMOQ – 1. birigiw, qosılıw; 2. jalǵanıw, tutasıw.

BIRIKTIRILMOQ – biriktiriliw.

BIRIKTIRMOQ – biriktiriw.

BIRIKTIRUVCHI – biriktiriwshi.

BIRIN-BIRIN – birim-birim, izbe-iz; birme-bir.

BIRIN-KETIN – birinen keyin biri, izbe-iz, náwbet penen.

BIRINJ – bronza.

BIRINCH – dial. gúrish.

BIRINCHI – 1. birinshi; 2. dáslepki, áwelgi, tuńǵış; 3. usta, sheber; 4. tiykarǵı.

BIRINCHIDAN – birinshiden.

BIRINCHILIK – birinshilik.

BIRLA – menen, benen, penen; birge.

BIRLAMCHI – birinshi.

BIRLASHGAN – birlesken.

BIRLASHMA – birlespe.

BIRLASHMOQ – birlesiw, qosılıw; shólkemlesiw, uyımlasıw.

BIRLASHTIRMOQ – birleštiriw.

BIRLIK – birlik.

BIRLIKDA – birlikte, birgelikte.

BIRMA-BIR – birme-bir.

BIRMUNCHA – birqansha, bir maydan, málim dárejede.

BIRNECHA – birneshe.

BIRODAR – birádar.

BIRODARLIK – birádarlıq.

BIRONTA (BIRORTA) – birew, birdi-yarım, birde-bir.

BIROQ – biraq.

BIROR – bir, qandayda bir; málim, belgili bir.

BIROV – birew.

BIROZ – biraz, azǵana.

BIRPAS – az waqıt; azmaz, sál, azǵana.

BIRPASDA – demde, az waqıt ishinde; dáriw, tezlik penen.

BIRQANCHA – birqansha.

BIRQATOR – birqatar.

BIRQAZON – zool. birqazan.

BIRTALAY – birtalay, kóp.

BIRVARAKAYIGA – 1. birotala; 2. birden, teńdey.

BISOT – 1. mal-dúnya; 2. awıs. adamda bar bolǵan hárqanday zat; mádeniy, ruwxıy baylıq.

BISYOR – sheksiz, shegarası joq; júdá, joqarı dárejede.

BIT – biyt.

BITKO‘Z – qısıq kóz.

BITIK – 1. jazıw, bitik; 2. xat.

BITIM – pitim.

BITIRMOQ – pitkeriw, juwmaqlaw, tamamlaw.

BITIRUVCHI – pitkeriw-shi.

BITLAMOQ – biytlew, biyt basıw.

BITLIQI – biyti kóp, biyt basıp ketken.

BITMAS – tawsılmas, tawsılmaytuǵın.

BITMAS-TUGANMAS – tawsılmas, uzınnan-uzaq, payansız, esapsız-sansız.

BITMOQ – 1. pitiw, tawsılıw, tamam bolıw; 2. ósip shıǵıw, zúrát beriw; 3. et ósip shıǵıw; 4. jazıw; 5. miyasar bolıw.

BITTA – 1. bir; 2. bir dana, jalǵız; 3. birew, qandayda bir.

BITTA-BITTA – birim-birim, birme-bir, ayırım-ayırım.

BITTA-BITTADAN – birimlep, birewlep.

BITTADAN – birimlep, bir danadan.

BITTALAB – birimlep.

BITTA-YARIMTA – bir-di-yarım, bireń-sarań.

BIY – 1. biy; 2. ataq; 3. záhárli úlken órmekshi, mıy.

BIYA – biye.

BIYLAMOQ – biylew; batınıw.

BIYLIK – biylik.

BIYOBON – shól, sahra, taqırlıq.

BIYRON – 1. gápshil, sóz-

ge sheshen, sóylemshek; 2. jaqsı quwırılǵan.

BIZ – biz.

BIZBIZAK – ızıldawıq, dızıldawıq (balalar oyınshıǵı).

BIZILDOQ – dızıldaq (jánlik).

BIZILLAMOQ – dızıldaw, ızıldaw.

BICHIB-TO‘QIMOQ – bilip-bilmey gáp aytıw, oy-lap-toqıp aytıw, ózinshe.

BICHILMOQ – pishiliw.

BICHIM – 1. kiyim-ken-shektiń pishimi; 2. sırtqı kórinis, pishin; 3. ólshem.

BICHIMLI – pishimli.

BICHIMSIZ – pishimsiz, pishimi kelispegen.

BICHISH-TIKISH – tigiw-pishiw.

BICHIQLIQ – pishiwli, tigiwge tayarlap qoyılǵan.

BICHIQCHI – pishiwshi.

BICHMOQ – pishiw.

BOB – 1. bap; 2. tárep; 3. dáwir, bet.

BOBILLAMOQ – dawısı barınsha baqırıw.

BOBO – 1. ata (ákeniń yamasa ananıń ákesi, aqlıqlar ushın); 2. ata-baba (ótmishte jasap ótken ata-babalar); 3. húrmetlew ushın jası úlkenlerdiń atına qosıp ayıladı; 4. áziz-áwliyeler atına qosıp ay-

tiladı; 5. aqsaqal.

BOBOKALON – 1. úlken ata (atanın ákesi, shawlıqlar ushın); 2. q. bobo 2; 3. awıs. úlken wákil, tulǵa, tiykarshı.

BOBOMEROS – ata-baba miyrası, ruwxıy baylıq.

BOBOTIL – ata til (protoyazık).

BOD – 1. samal; 2. revmatizm; 3. terek túri.

BODA – sharap, ishimlik.

BODI – 1. badot, jaman sóz aytıwshı; 2. awıs. maqtanshaq, menmen.

BODIYA – sahra, shól.

BODOM – badam.

BODRAMOQ – bórtiw, bórtip shıǵıw.

BODRING – qıyar.

BODROQ – badıraq (mákke haqqında).

BOIS – sebep, tiykar.

BOJMON – bajban.

BOJXONA – bajxana.

BOKIR – taza, pák, sap; kórkem.

BOKIRA – 1. turmıs qurmaǵan, turmısqa shıqpaǵan; 2. awıs. qol tiymegen, adam ayaǵı jetpegen; 3. taza, pák.

BOKSCHI – boksshı.

BOL – pal.

BOLA – bala.

BOLAJON – 1. balam (balalardı erkeletkende); 2. bala-

jan, balalardı súyiw, balalarǵa jaqın.

BOLAJONLIK – balalardı súyiwshilik.

BOLAKAY – kishkene bala.

BOLALAMOQ – balalaw, kóbeyiw, órshiw.

BOLALI – balalı, balası bar.

BOLALIK – balalıq.

BOLAPAQIR – biyshara, ilajsız.

BOLASIZ – balasız, biyperzent, balası joq.

BOLASIZLIK – balasızlıq, biyperzentlik.

BOLA-CHAQA(LI) – bala-shaǵa(lı).

BOLDIZ – baldız.

BOLDIR – anat. baltır, sıyraq.

BOLDOQ – 1. qası joq júzik; 2. sırǵa; 3. baldaq (ósimlik hám tereklerdiń baldaqtaý salbırıp turǵan bólegi; hasa, ayaǵı aqsaq adamlardıń súyenip júretuǵın tayaǵı).

BOLTA – balta.

BOLTALAMOQ – baltalaw.

BOLUT – emen.

BOLG‘A – shókkish, balǵa.

BOLG‘ALAMOQ – shókkishlew, balǵalaw.

BOP – say, sáykes, múná-

sip, ılayıq.

BOPLAMOQ – 1. baplaw, bir jumıstı kewildegidey orınlaw, qatırıp islew; 2. pánt beriw, baplaw, hiylekerlik etiw; 3. dákki beriw.

BOQIBEG‘AM – párwayı pánser, biypárwa.

BOQIM – kútim, bağıw, qaraw.

BOQIMONDA – 1. qaldıq qarız, óndirilmegen salıq; 2. burınnan jıynalıp qalğan.

BOQIMONDALIK – burıngıday is tutıw, biypárwalıq, nemquraylıq.

BOQIMSIZ – kútimsiz, qarawsız; jetim.

BOQIY – mángi, udayı.

BOQIYLIK – mángilik.

BOQMOQ – 1. bağıw, qaraw, ser salıw; 2. awıs. sıgalaw, sıgalap qaraw; kóriniw, sawleleniw; 3. eleslew, kóz aldına keltiriw; 4. bağıw; támiyinlew; 5. emlew.

BOQUVCHI – bağıwshı, qarawshı.

BOR – 1. bar; 2. bar, bay, bardamlı; 3. márte, ret; 4. bor (ximiyalıq element).

BORA – 1. márte, ret; 2. suwıq samal.

BORA-BORA – bara-bara, kem-kem.

BORASIDA – haqqında,

jóninde.

BOR-BUD – bar-joq, mal-múlk.

BORDI-KELDI – barıs-kelıs, qatnasıq.

BORDI-YU – nabada, eger de.

BORI-YO‘G‘I – 1. bar-joğı, mal-múlkı; 2. hámmesi bolıp; tek, tek gána.

BORICHA – barınsha, qoldan kelgenshe.

BORINGKI – qullası, qısqası.

BORLIK – 1. bar, bar bolıw; 2. baylıq, toqlıq.

BORLIQ – 1. barlıq, obyektiv dúnya, álem; 2. adamnıń pútkil denesi; 3. bárshe, hámmе.

BORMOQ – bariw.

BOSAR-TUSAR (-NI BILMAY QOLMOQ) – 1. ne boların bilmew, tákabbirleniw, menmensiniw; 2. hawlıgıw, (quwanğanınan).

BOSILMOQ – basılıw.

BOSIM – 1. basım; 2. tinbay, toqtamay; 3. pát.

BOSIMLI – basımlı.

BOSINQI – 1. páseń; 2. basıńqı, awır, salmaqlı (minezi)

BOSINQIRAMOQ – bastırınıgıw, jaman tús kóriw.

BOSIQ – 1. basıwlı,

basılǵan; ezilgen; 2. saldamlı, saldamal, 3. basıńqı, salmaqılı, awır; 4. jalpaq.

BOSIQLIK – saldamlıq.

BOSMA – baspa.

BOSMAXONA – baspaxana.

BOSMACHI – baspashı, basqınshı.

BOSMACHILIK – baspashılıq.

BOSMOQ – basıw.

BOSTI-BOSTI – bastı-bastı.

BOSTIRILMOQ – bastırılıw.

BOSTIRMA – bastırma.

BOSTIRMOQ – bastırıw.

BOSQIN – basqın.

BOSQINCHI – basqınshı, baspashı.

BOSQINCHILIK – basqınshılıq, baspashılıq, shabıwıl.

BOSQISH – basqısh.

BOSQICHLI – basqıshlı.

BOSQICHMA-BOSQICH – basqıshpa-basqısh.

BOT-BOT – tez-tez, qayta-qayta.

BOTIN – ish, túpki; kewil.

BOTINMOQ – batınıw, júreksiniw.

BOTIR – batır, er, márd.

BOTIRLIK – batırılıq, erlik.

BOTIRMOQ – batırıw.

BOTIQ – batıq, qurdım.

BOTMON – batpan.

BOTMOQ – 1. batıw, shómiw; 2. shógiw; 3. qattı tiyiw; 4. kómiliw.

BOTQOQ – batpaq.

BOTQOQLI – batpaqlı.

BOTQOQLIK – batpaqlıq.

BOVAR: BOVAR QILMOQ – iseniw, inanıw.

BOXABAR – xabardar, xabarı bar.

BOY – bay, qurǵın, bardamlı, tamaqlı.

BOYA – jańa,

BOYAGI – jańaraqta, jaqında. jańaǵı.

BOY: BOY BERMOQ – 1. jeńiliw, utılıw; 2. biykar jiberiw, zaya qılıw, qoldan shıǵarıw.

BOYIMQOQ – bayıw, baylıq arttırıw.

BOYITILMOQ – bayıtılıw.

BOYITMOQ – bayıtıw.

BOYLAMOQ – baylaw.

BOYLIK – baylıq.

BOYQUSH – q. boyo‘g‘li.

BOYOQISH – biyshara, sorlı.

BOYVACHCHA – baydıń balası.

BOYVUCHCHA – 1. bay hayal; baydıń hayalı yamasa qızı; 2. úy biykesi.

BOYO‘G‘LI – bayıwlı.

BOYCHECHAK – romashka.

BOZ – 1. jáne, taǵı; 2. lashın.

BOZOR – bazar.

BOZORLIK – bazarlıq.

BOZOR-O‘CHAR – bazarlıq

BOZOR O‘CHAR QILMOQ – sawda-satıq (bazarlaw).

BOZORCHI – bazarshı.

BOG‘ – 1. baǵ; 2. baw.

BOG‘BON – baǵman.

BOG‘BONLIK – baǵmanlıq.

BOG‘-BO‘STON – baǵıboştan.

BOG‘DORCHILIK – baǵmanshılıq.

BOG‘ICH – baw.

BOG‘LAM – baylam, buwat, oram.

BOG‘LAMA – lingv. kómekshi feyil yamasa tirkewish.

BOG‘LAMOQ – 1. baylaw; 2. bawlaw; 3. tańıw, tırmıshlaw, oraw, taǵıw; 4. awıs. birlestiriw, jalǵaw; 5. jıynaw, toplaw; 6. baylanıstırıw.

BOG‘LANISH – baylanıs.

BOG‘LANMOQ – baylanıw, baylanısıw; biriktirip qoyılıw.

BOG‘LI – 1. baǵlı, baǵı bar; 2. bawlı, bawı bar.

BOG‘LIQ – 1. baylanǵan;

2. baylanıslı; 3. bawlıq.

BOG‘LIQLIK – baylanıshlıq.

BOG‘-ROG‘ – baǵ-boştan, miyweli baǵ.

BOG‘CHA – baqsha.

BOSH – 1. bas; 2. awıs. aqıl-es, miy; 3. basshı, baslıq; 4. úlken, tiykarǵı; 5. eń kerekli, jetekshi; 6. eń aldınǵı, birinshi; 7. awıs. adam, kisi;

BOSHARIQ – tiykarǵı salma, bas salma, oq qarıq.

BOSHDA (BOSHIDA) – áwel bašta, dáslep.

BOSHDAN (BOSHIDAN) – baştan, áwel baştan, ázelden.

BOSHDAN-OYOQ – baştan-ayaq.

BOSHLAB – baslap.

BOSHLAMA – baslama.

BOSHLAMOQ – 1. baslaw, kirisiw; 2. jol baslaw.

BOSHLANG‘ICH – baslawısh, baslanǵısh.

BOSHLI – 1. baslı, bası bar; 2. awıs. aqıllı, esli.

BOSHLIQ – baslıq.

BOSHLOVCHI – baslawshı.

BOSHMA-BOSH – baspasbas.

BOSHMOQ – kiyiz etik.

BOSHOQ – masaq.

BOSHOQLAMOQ – masaqlaw.

BOSHOQLI – masaqlı.
BOSHOQCHI – masaqshı.
BOSHPANA – baspana.
BOSHPANASIZ – baspanasız.
BOSHQA – basqa.
BOSHQARMA – basqarma.
BOSHQARMOQ – 1. basqarıw; 2. júrgiziw; 3. aydaw; 4. durıslaw, baǵdarlaw.
BOSHQARUV – basqarıw.
BOSHQARUVCHI – basqarıwshı.
BOSHQATDAN – qaytadan, jańadan, baştan baslap.
BOSHQACHA – basqasha.
BOSH-QOSH – bası-qasında bolıw, jumıstıń tóbesinde turıw.
BOSHSIZ – bassız, bası joq.
BOSHCHI – basshı.
BOSHCHILIK – basshılıq.
BONG – 1. qattı dawıs; 2. qońıraw; shaqırıq.
BRIKETLAMOQ – briketlew, briket qoyıw.
BRONZA – bronza.
BU – bul.
BUFETCHI – bufetshı.
BUGUN – búgin.
BUGUNGI – búgingi.
BUGUNCHA – búginshe.
BUJMAymoq – 1. búrisiw, tońıp búksheyiw; 2. ájim basıw; 3. qurǵaw, qaq-

saw.

BUJUR – 1. ájimli, ájim basqan; 2. bujır-bujır, ge-dir-budur.

BUKIK – búgilgen, búklewli.

BUKILMAS – búgilmes.

BUKILMOQ – búgiliw, búkleniw.

BUKILUVCHAN – búgilgish, búklengish.

BUKLAM – búklem, qayırım.

BUKLAMA – búkleme.

BUKLAMOQ – 1. búklew, qayırır; 2. jıynaw, jabır; 3. awıs. boysındırır, jeńiw.

BUKMOQ – 1. búgiw; 2. qayırır, iyiw, iymeytiw; 3. awıs. sıdırır, jeńiw.

BUKRI – q. bukur.

BUKUR – búkir.

BUKCHAYMOQ – búkshiyiw, búkireyiw.

BULAMIQ – bılamıq.

BULBUL – 1. búlbúl; 2. awıs. xosh hawazlı qosıqshı; sózge sheber; 3. awıs. ashıq, shayda.

BULBULIGO*YO – 1. búlbúldey, búlbúl sıyaqlı sóylewshı; 2. awıs. kóp sóyleytuǵın, bıjıq.

BULDURUQ – 1. qırar; 2. awıs. aǵarǵan shash; 3. buldırıq qus; 4. uwıldırıq.

BULOQ – 1. bulaq, larzan;
2. derek.

BULTUR – biltir.

BULUT – bult.

BULUTLANMOQ – bult-
lanıw, bult penen qaplanıw.

BULUTLI – bultlı.

BULG‘AMOQ – 1. bılǵaw;
2. ılaylatıw; 3. imlaw (qolın
bılǵaw); 4. batırıw; 5. awıs.
aqiretlew, jamanat taǵıw; 6.
buzıw; 7. awıs. zorlaw,
namısqa tiyiw.

BULG‘ANMOQ –
bılǵanıw.

BULG‘ANCHIQ – bılǵan-
shıq, bılǵanǵan, kir; ılay.

BULG‘ORI – bılǵarı.

BULG‘OVICH –
bılǵawısh.

BUNAQA – q. bunday.

BUNAQANGI – bunsha-
ma, bunshelli.

BUNDAY – 1. bunday, bul
sıyaqlı, mınanday; 2. bunsha-
ma, bunshelli, sonshama; 3.
tómendegishe; 4. sonday.

BUNYOD: BUNYOD
QILMOQ – dóretiw, qurıw,
jasaw.

BUNYODKOR –
qurılıshı, dóretiwshi.

BUNYODKORLIK –
qurılıshılıq.

BUNCHA – bunsha.

BUNCHALIK – bunsha-

ma, bunshelli.

BUQA – buǵa.

BUQALAMUN – xamele-
on.

BUQOQ – 1. med. qalqan
tárizli bezdiń úlkeyiwi menen
baylanıslı awırıw; úlkeygen
qalqan tárizli bez; 2. sol kesell-
ik penen awırǵan adam. 3.
buǵaq.

BURAMA – 1. burama, bu-
ralǵan, oralǵan; 2. iyrim; 3.
búrme; 4. awıs. astarlı, teris
mánili.

BURALMOQ – buralıw.

BURAMOQ – 1. buraw,
aylandırıw, tawlaw; 2. esiw; 3.
shımshıw, búriw.

BURDA – bir bólek.

BURDA-BURDA – may-
da-mayda, bólek-bólek.

BURDALAMOQ – may-
dalaw, bóliw, untaqlaw.

BURGA – búrge.

BURGUT – búrkit.

BURILISH – 1. burılıw; 2.
burılma, burılıs; 3. ózgeris,
jańalanıw.

BURILMOQ – 1. burılıw;
2. burılıp qaraw; 3. ókpelew,
qapa bolıw.

BURKAMOQ – 1. búrkew,
oraw, orap qoyıw; 2. qaplaw,
tolıw.

BURKANMOQ – búrk-
eniw, qaplanıw.

BURMA – búrme.
BURMALAMOQ – búrmelew.

BURMALI – búrmeli, búrmelep tigilgen; búrmelengen.

BURMOQ – 1. burıw, háreket jónelisin ózgertiw; 2. awıs. qaratıw; 3. jynaw (búrmelengen zatlardı); 4. aylandırw, basqarıw.

BURNOG'İ – burnağı.

BURRO – 1. ótkir, keskir; 2. awıs. anıq, ayqın.

BURUN – 1. murın; 2. burın, ilgeri, aldın.

BURUNDOR – úlken murınlı, qońqı murın.

BURUSHIQ – 1. ájim, jıyırq; 2. suwı ketip qalğan, qurğaq; 3. búrme, qayırım.

BURUSHMOQ – 1. búrisiw, ájim basıw; 2. tırısıw; 3. qurğaw.

BURUSHQOQ – búriskek.

BURCH – 1. wazıypa, májbúriyat, minnet, qarız; 2. shet.

BURCHLI – minnetli, qarızdar.

BURCHAK – 1. múyesh, burış; 2. awıs. shet, shettegi jer, tárep; awlaq, pana jer.

BURCHAKLI – múyeshli.

BURQIRAMOQ – 1. burqırw, burqasınlaw; 2. ańqıw (iyis haqqında).

BURG'İ – burğı, buraw.

BURG'ILAMOQ –

burgılaw, burawlaw.

BUS-BUTUN – 1. pútin, tolıq; 2. tolıǵı menen, pútkilley.

BUT – 1. pútin, tolıq; 2. sınbaǵan, saw; 3. din. but.

BUTA – puta.

BUTAZOR – putalıq.

BUTAMOQ – 1. putaw, putaların alıw, shaqaların kesiw; 2. awıs. kesiw, óltiriw; 3. kiyindiriw.

BUTKUL – pútkil, pútkilley.

BUTLAMOQ – 1. tolıqtırw, jetpegenin toltırw, pútinlew; 2. awıs. kiyindiriw.

BUTOQ – 1. putaq, qaptal shaqa; 2. tarmaq, shahabsha.

BUTOQLAMOQ – putaqlaw, shaqalaw.

BUTPARAST – butqa, músinlerge sıyınıwshı.

BUTUN – 1. pútin; 2. tolıq; 3. barlıq, hámmе.

BUTUNLAY – 1. pútinley; 2. pútkilley, baspúkil.

BUTUNLAMOQ – pútinlew; tolıqtırw.

BUTUNLIK – pútinlik.

BUVA – ata.

BUVI – kempir apa.

BUXGALTERLIK – buxgalterlik.

BUYDALAMOQ – julıw, qısımlap julıw.

BUYUK – 1. ullı; 2. úlken, náhán; 3. ádiwli, qımbatlı.

BUYUKLIK – ullılıq; úlkenlik.

BUYUM – buyım; ónim.

BUYURMOQ – 1. buyırw, buyırq beriw; 2. buyırtpa beriw; 3. tapsırw, beriw; 4. nesip etiw.

BUYURTMA – buyırtpa.

BUYURTMACHI – buyırtpashi.

BUYON: KO‘PDAN

BUYON, KECHADAN

BUYON – beri; baslap; kópten beri, kesheden baslap.

BUYRAK – búyrek, bóteke.

BUYRUQ – buyırq, páрман; tapsırma.

BUYRUQBOZLIK – byurokratizm.

BUZILISH – buzılıw.

BUZILMOQ – buzılıw.

BUZILUVCHAN – buzılǵısh, tez aynıǵısh.

BUZMOQ – buzıw; búldiriw, wayran etiw, qıyratıw.

BUZOQ – buzaw, baspaq.

BUZRUK – 1. ullı, úlken; 2. din. áziz, áwliye.

BUZRUKVOR – húrmetli, ullı.

BUZUQ – 1. buzıq, sınıq; 2. aynıǵan, jaramsız, iske aspaytuǵın, sapasız; 3. nadurıs; 4.

jaman, suyıq, niyeti jaman.

BUZUQI – buzaqı; jezók-she, gúdibuzar.

BUZUQLIK – 1. buzıqlıq, islemey qalıw; 2. buzıqlıq, ǵarlıq.

BUZG‘UN – búlgin, wayran, opat.

BUZG‘UNCHILIK – búlginshilik, buzǵınshılıq.

BUG – puw.

BUG‘DOY – biyday.

BUG‘DOYZOR – biydaylıq.

BUG‘LAMOQ – puwlaw.

BUG‘LANMOQ – puwlanıw, puw shıǵarıw; puwǵa aylanıw; puw menen tolıw.

BUG‘U – suwın, kiyiktiń bir túri.

BYUROKRATIK – byurokratiyalıq.

BO‘HTON – ósek, jala, ǵáremet.

BO‘HTONCHI – ósekshi, jalaxor.

BO‘KIRMOQ – ókiriw, dawsınıń barınsha baqırıw.

BO‘KMOQ – 1. bógiw, ıǵal tartıp bórtiw, isiniw, kópshiw, jibiw; 2. gúpli bolıw.

BO‘KSA – bókse.

BO‘LA – 1. jetilgen, bolıq; 2. bóle, apalı-sińlilerdiń balaları (bir-birine).

BO‘LAJAK – bolajaq,

bolayın dep turǵan, endi bolatuǵın.

BO'LAK – 1. bólek, bólim, bólshek; 2. basqa, ózge, basqasha.

BO'LAKLAMOQ – bóleklew, bóliw.

BO'LAKCHA – 1. bólekshе, kishkene bólek; 2. basqasha, ayrıqsha, ózgeshe.

BO'LAR-BO'LMAS – bolar-bolmas, arızımaytuǵın.

BO'LIM – bólim.

BO'LIMCHA – bólimshе.

BO'LINISH – bóliniw.

BO'LINMA – 1. matem. tiyindi; 2. bólimshе.

BO'LINMAS – bólinbes.

BO'LINMOQ – bóliniw.

BO'LIQ – 1. bolıq, pitik, jaqsı ósken; 2. mol, bereketli; 3. tolıq, semiz.

BO'LISH – 1. bolıw; 2. bóliw, bólimlerge bóliw.

BO'LISHMOQ – 1. bolısw, kómeklesiw; tárepın alıw; 2. bólisiw.

BO'LMA – bólme.

BO'LMAGAN – 1. bolmaǵan; 2. tiykarsız, push.

BO'LMASA – bolmasa.

BO'LMAG'UR – 1. tiykarsız, kelispegen; 2. orınsız, qopal; 3. ádepsiz.

BO'LMOQ – 1. bolıw, júz beriw; 2. keliw, baslanıw; 3.

bahalanıw; 4. ámelge asıw, pitiw; 5. tayar bolıw; 6. awıs. toyıw; 7. pitkeriw, tamamlaw; 8. jaraw; ılayıq keliw; 9. iye bolıw, qonıw, jasaw; 10. qatnasıw; 11. ósiw; 12. dúnyaǵa keliw, tuwılıw; kelip shıǵıw; 13. bóliw, bólistiriw; 14. kesent beriw;

BO'LG'USI – bolajaq; keleshek.

BO'QOQ – q. ónesh.

BO'R – por.

BO'RALAMOQ – boraw, borap jawıw (qar haqqında).

BO'RI – bóri.

BO'RON – 1. boran, ısrapıl, dawıl, ızǵırıq; 2. awıs. qáwıp-qáter; 3. awıs. bále, apat.

BO'RONLI – 1. boranlı, dawıllı; 2. awıs. jalınlı, tolıqlınlı.

BO'RSILDOQ – 1. porsıldaq, bılqıldap turǵan; 2. semiz.

BO'RSIQ – porsıq.

BO'RTMOQ – 1. bórtiw, ónip shıǵıw, kógeriw; 2. qızarıp isiniw.

BO'RTTIRMOQ – bórtiriw.

BO'SA – posa.

BO'SAG'A – bosaǵa.

BO'STON – boştan, baǵı-boştan.

BO'TA – bota.

BO'TALOQ – botalaq (at-

tuń balası)

BO'TQA – kasha.

BO'YAMA – 1. boyama, boyalgan; 2. awıs. jasalma.

BO'YAMACHI (KO'Z) – boyamashı (kóz).

BO'YAMACHILIK – boyamashılıq.

BO'YAMOQ – 1. boyaw, reń beriw; 2. bılğaw, batırw; 3. awıs. pardoz beriw.

BO'Y – 1. boy; 2. iyis.

BO'Y-BAST – qáddi-boyı, qáddi-qáwmet, gewde.

BO'YDOR – 1. boyshań, uzın boylı, ; 2. jupar iyisli.

BO'YDOQ – boydaq.

BO'YIN – moyın.

BO'YINBOG' – 1. galstúk; 2. qarǵı.

BO'YICHA – boyınsha

BO'YLAB – boylap; jaǵalap.

BO'YLABMOQ – 1. boylaw, jaǵalaw; 2. óz boyı menen ólshew.

BO'YLI – 1. boylı; 2. iyisli.

BO'YOQ – boyaw.

BO'YOQLI – boyawlı, boyalgan.

BO'YOQCHI – boyawshı.

BO'YOQCHILIK – boyawshılıq.

BO'YSUNDIRMOQ – boysındırw, baǵındırw.

BO'YSUNMOQ – 1. boysınıw, baǵınıw; 2. kóniw, irazı bolıw; 3. baǵınıshlı bolıw,

qaraslı bolıw.

BO'YCHAN – boyshań, uzın boylı.

BO'Z – 1. bóz; 2. boz (kók-ke jaqın aq reń); 3. boz jer, egilmey jatqan jer; 4. boz bala, óspirim, jas jigit.

BO'ZARMOQ – 1. bozarıw, túri ózgeriw, aǵarıw; 2. tań atıw.

BO'ZLAMQ – bozlaw, jılaw, ókiriw, ehirew.

BO'ZTO'RG'AY – boztorǵay.

BO'ZCHI – bózshı, bóz toqıwshı usta.

BO'G'ILMOQ – buwlıǵıw.

BO'G'IN (BO'G'IM) – 1. anat. buwın; 2. awıs. áwlad, násil; 3. lingv. buwın.

BO'G'IRSOQ – bawırsaq.

BO'G'IZ – anat. tamaq.

BO'G'IZLAMQ – bawızlaw, soyıw, shalıw; óltiriw.

BO'G'MA – 1. buwma, búrme; 2. med. difteriya.

BO'G'MOQ – 1. buwıw, qattı qısıw, qılǵındırw, tınshıqtırw; 2. baylaw, tańıw; 3. irkiw, toqtatıw, buǵaw salıw; 4. awıs. awır awhalǵa túsiriw, qıymılastırw; 5. awıs. rawajlandırma, ósirmew; 6. buzıw.

BO'G'OZ – 1. buwaz; 2.

geogr. buǵaz.

BO'G'OT – bóget.

en, shınjır; 2. irkinish, qarsılıq;
3. awıs. zulımlıq.

BO'G'OVLAMOQ –
buǵawlaw, kisenlew, shınjır-
law.

BO'SH – bos.

BO'SHAMOQ – 1. bosaw;
2. erkin bolıw, azat bolıw,
qutılıw; 3. bos bolıw; 4. bosap
ketiw, bekkemligin joytıw.

BO'SHASHMOQ – 1. bo-
sasıw, jumsarıw, jibisiw; 2.
awıs. pátinen qaytıw; pısı
qurıw; 3. díńkesi qurıw, hál-
sirew.

BO'SHLIK – 1. boslıq,
ishinde heshnárese joq; 2.
boslıq, juwaslıq.

BO'SHLIQ – 1. boslıq, bos
jer; 2. aspan, shegi joq bos jer;
3. bos jatqan jer; 4. fiz. hawasız
jer, vakuum.

BO'SHANG – bosań, sılbır,
juwas.

BO'SHANGLIK – bosa-
ńlıq, sılbırılıq.

D

DABDABA – 1. dábdebe;
2. qurı shawqım, qurı gáp; 3.
shennen tıs sán-saltanat.

DABDABALI – 1. dábde-
beli; 2. sán-saltanatlı, sán-saw-

BO'G'OV – 1. buǵaw, kis-

latlı; 3. qurı shawqımlı.

DABDALA: DABDALA
BO'LMOQ – dal-dal, may-
da-mayda bolıw, jaramsız
halǵa keliw, tas-talqan bolıw,
jirtılıw, toz-toz bolıw; buzılıw,
izden shıǵıw; sırı ashılıw.

DABDURUSTDAN – to-
pa-torińtan, kútilmeginde.

DADA – áke.

DADIL – 1. júrekli, batıl,
qorqpaytuǵın, tartınbaytuǵın;
2. kúsh-ǵayratlı, jigerli, qa-
rıwlı; 3. isenim menen, tartın-
bay, qorqpay; 4. tetik; 5. bay,
bardamlı; 6. awıs. aktual, zárúr.

DADILLANMOQ – ǵay-
ratlanıw; tetikleniw, ózine
isenimi artıw.

DADILLIK – júreklilik,
batıllıq; jigerlilik, tetiklik.

DAF: DAF BO'LMOQ –
joq bolıw, joǵalıw.

DAFN: DAFN QILMOQ
– jerlew, qábirge qoyıw.

DAFNA: DAFNA BARGI
– lavr; lavr japıraǵı.

DAFTAR – dápter.

DAFTARCHA – dápter-
she.

DAF'A – márte, ret.

DAF'ATAN – 1. birden, to-sattan; 2. dáslep, áweli.

DAHA – 1. qalanıń bir bóle-gi, massiv; 2. pille qurtınıń uyqıǵa ketiw waqtı.

DAHANAKI: DAHANAKI JANG – awızeki jánjel, ay-tısıw, sógisiw.

DAHLIZ – dáliz.

DAHO – dana, kósem, zi-yrek.

DAHOLIK – danalıq, kósemlik, ziyreklik.

DAHSHAT – qorqınısh, qorqıw, qáwip, qáweter; qattı qorqınısh, zárresi ushıw.

DAHSHATLI – qorqınıshlı, qattı qorqınıshlı, qorqıwǵa salatuǵın.

DAJJOL – shaytan, tájjal.

DAKANGLATMOQ – dıńkildew, dıkeńlew, dik-dik júriw.

DAKKI – dákki, keyis.

DAL – 1. dál, tap ózi, naǵız, sarras; 2. tut japıraǵı.

DALA – dala, maydan, dúz, sırt, tıs.

DALA-DASHT – shól dala.

DALATOB – 1. dalada, awılda ósken; 2. awıs. mıqlı, qarıwlı.

DALDA – súyew, qollaw, quwatlaw.

DALI – 1. jinli, tentek, aqıldan azǵan; 2. awıs. asaw.

DALIL – dálil, fakt.

DALILLAMOQ – dálil-lew, negizlew, taštıyıqlaw.

DALILSIZ – dálilsiz, dálili joq, faktsiz.

DALI-G'ULI – 1. aq kewil, kewlinde kiri joq; 2. aljı-buljı.

DALLI – q. dali.

DALLOL – dáldalshı.

DALLOLLIK – dáldálshılıq.

DALOLAT – 1. másláhát; xoshametlew; 2. dálil; belgi.

DALOLATNOMA – akt.

DAM – 1. dem, nápes; 2. jumıstan bos waqt; tınım, demalıs; 3. jel, hawa, gaz; 4. ıssı, háwir; 5. awıs. kúsh, zorlıq; pát; 6. awıs. menmenlik; 7. puw, par; 8. payıt, máwrit, gez; 9. geyde, gá; 10. teriden islen-gen temirshiler ásbabı; 11. shet, jaǵa; 12. ásbaplardıń kes-etuǵın ótkir tárepi.

DAM-BADAM – hár dem-de, tez-tez.

DAMLAMA – demleme.

DAMLAMOQ – 1. hawa, gaz benen toltrıw, jel beriw; 2. demlew, puwǵa pisiriw; 3. asqazan yaki isheklerde gaz to-planıw, jelleniw; 4. baylaw; irkiw (suw haqqında).

DANAK – dáne, shańǵalaq.

DANDON – 1. dándan, tis; 2. pil súyegi; 3. qorazqant.

DANG‘ILLAMA – sánli, saltanatlı, dábdebeli, keń, úlken.

DANG‘ILLAMOQ – dańgırlaw, dańgır-dúńgir dawıs shıǵarıw.

DAQIQA – minut.

DARA – dara, taw ótkeli, qısnaq (eki taw aralıǵınaǵı uzın, tar, shuqır jer).

DARAJA – dáreje.

DARAJALI – dárejeli.

DARAK – 1. derek, xabar, maǵlıwmat; 2. belgi.

DARAKLAMOQ – de-regin soraştırıw.

DARAKSIZ – dereksiz, biydárek.

DARAKCHI – 1. xabarshı; 2. jansız, agent.

DARAXT – daraq, terek.

DARAXTZOR – tereklik, toǵaylıq.

DARBADAR – 1. dárbádar, gezende, qańǵıbas; 2. awıs. turaqsız, tıyanaqsız.

DARBADARLIK – dárbádarlıq.

DARD – 1. dárt, awırırw, keshlik; 2. awıs. qayǵı, hásiwet, uwayım; 3. awıs. táshwish; 4. awıs. pikir, qıyal; árman, til-ek-niyet; 5. awıs. muhabbat.

DARDDOSH – dártles, muńlas, uwayım-qayǵısı, muńı-zarı bir.

DARDIHOL – awhalın bayan etiw, shaǵım, narazılıq, soranıw.

DARDISAR – dárdeser, bas awırırw, mashaqat, awırmanlıq.

DARDKASH – 1. nawqas, biytap; 2. dártli; 3. dártles, muńlas, qayǵılas.

DARDLASHMOQ – dártlesiw, muńlasıw.

DARDLI – 1. qášte, kesel; 2. awıs. dártli, muńlı-zarlı, qayǵılı.

DARDCHIL – 1. tez-tez awıra beretuǵın, awırıp qalabere-tuǵın; 2. ázzilep qalǵan; 3. awıs. qayǵılı, muńlı.

DARGOH – 1. saray; 2. shańaraq; 3. dárgay.

DARGUMON – nagúman, belgisiz, anıq emes, naǵaybıl.

DARHAQIQAT – haqıyqattan da, irástan da.

DARHOL – dárrhal, tez, dárriw, jıldam, keshiktirmey.

DARKOR – dárrkar, kerek, zárúr.

DARMON – 1. dárrman, kúsh, mádar, hal; 2. dárrı; ilaj; 3. awıs. tirek, súyenish; járdem, kómek.

DARMONBAXSH – kúsh beriwshi, kúsh-quwat baǵıshlaytuǵın.

DARMONDORI – kúsh

beriwshi dári, vitamin.

DARMONSIZ – dár-mansız, dimarsız.

DARMONSIZLANMOQ – dármansızlanıw.

DARMONSIZLIK – dár-mansızlıq, dimarsızlıq.

DAROZ – sobılıq, boyshań, uzın boylı.

DAROMAD – dáramat, kiris, tabıs.

DARRA – dúrre, qamshı.

DARRALAMOQ – dúr-relew, dúrre menen urıw.

DARRALATMOQ – dúr-reletiw.

DARRANDA – 1. sút em-iziwshi jabayı haywanlar; 2. awıs. jawız.

DARROV – dárriw, dárhal, asıgıslıq penen, sol zamatta.

DARS – sabaq.

DARSLIK – sabaqlıq.

DARVESH – dárwish.

DARVESHLIK – dárwish-lik.

DARVOQE – 1. haqıyqa-tında, haqıyqatında da, shınında, ; 2. aytpaqshı, aytqanday.

DARVOZA – dárwaza.

DARVOZABON – dárwa-zaman.

DARYO – dárya.

DARZ: DARZ KETMOQ – jariq, jarılğan: jarılıw.

DARG‘A – 1. darğa; 2. awıs. meńgeriwshi, júrgiziw-

shi; 3. awıs. jol baslawshı, jetekshı.

DARG‘AZAB – gázepli, ashıwlı.

DARCHA – 1. burınǵı waqıtlarda tereze wazıypasın atqarğan bir yaki qos bólekli esik; 2. esik yaki diywalğa ornatılğan kishkene esik yaki tereze; 3. awıs. paydalanıw, kiriw imkanı, jol.

DAST – 1. qol, dást; 2. bird-en, tez.

DASTA – 1. dáste, tutqa, sap; 2. kelisap; 3. baw, buwat, baylam; 4. topar, ansambl; 5. otryad.

DAST – 1. qol, dást; 2. bird-en, tez.

DASTA – 1. dáste, tutqa, sap; 2. kelisap; 3. baw, buwat, baylam; 4. topar, ansambl; 5. otryad.

DASTAK – dástek, tutqa, sap, úngi, uslaǵış.

DASTALAMOQ – 1. sap-law; 2. bawlaw; 3. taqlaw.

DASTALI – dásteli, saplı, tutqalı.

DASTALIK – dástelik.

DASTARRA – pıshqı.

DASTAVVAL – dáslep, bi-rinshi gezekte.

DASTGOH – úskene, šta-nok.

DASTIDAN – 1. sebepli, sebebinen; 2. jábirinen, jaman-

lígınan, zulımınan.

DASTLAB – dáslep, ádep, áwel.

DASTLABKI – dáslepki, ádepki, áwelgi.

DASTRO‘MOL – bet oramal.

DASTUR – bag‘darlama, tártip-qağıyda, jol-joba, kórsetpe, nusqaw.

DASTURILAMAL – 1. jol-joba; 2. ustáv.

DASTURIY – 1. dástúriy, reje tiykarında islengen; belg-ilengen; 2. baǵdarlanıwshı, anıq maqsetti gózlewshı.

DASTURXON – dašturqan.

DASTURXONLIK – dashturqanlıq.

DASTXAT – qol, qoljazba, qol tańba.

DASTYOR – 1. járdemshı, kómekshı; 2. xızmetker bala.

DAVANGI – qopal, qolaysız, súykimsiz.

DAVANGIRDAY – 1. dápeń, gewdeli; 2. qopal, qáwmeti kelispegen.

DAVLAT – 1. mámleket; 2. dáwlet, dúnya-mal.

DAVLATLARARO – mámleketler aralıq.

DAVLATCHILIK – mámleketshilik.

DAVO – 1. em, shıpa, dawa; 2. awıs. shara, ilaj.

DAVOLAMOQ – emlew.

DAVOLANMOQ – emleniw.

DAVOLANUVCHI – emleniwshı.

DAVOLOVCHI – emlewshı.

DAVOM – dawam.

DAVOMAT – qatnas (jumıs, oqıw h.t.b. larda bolıw waqtı)

DAVOMIDA – dawamında.

DAVOMIYLIK – dawamlılıq.

DAVOMLI – dawamlı.

DAVOMCHI – dawamshı, izbasar.

DAVOSIZ – 1. emsiz, emi joq, dawası joq; 2. awıs. ilajsız, ilajı joq.

DAVR – 1. dáwir; 2. zaman.

DAVRA – 1. orta, ortalıq, ara; 2. topar, jıyın; 3. tur; basqısh.

DAVRIY – dáwirlik, udayı qaytalanatuǵın, qaytalanıp turatuǵın.

DAVRON – dáwran.

DAXL – baylanıslılıq, tiyislilik; baylanıs, qarım-qatnas.

DAXLDOR – baylanıslı, tiyisli, qatnaslı.

DAXLDORLIK – baylanıslılıq, tiyislilik, qatnaslılıq.

DAXL: DAXL QILMOQ – qáwip tuwdırıw, hújim etiw;

tiyiw.

DAXLSIZ – 1. baylanısı joq, tiyisli emes; 2. qol qatılmas.

DAXLSIZLIK – 1. baylanısı joq, tiyisli emeslik; 2. qol qatılmaslıq.

DAXMA – estelik, maqbara.

DAXMAZA – táshwish, bas awırwıw.

DAYDI – gezende, diywana, qańǵımay, tentirewik.

DAYDILIK – gezendeshilik.

DAYDIMOQ – 1. kóship júriw; 2. geziw, tentirew, qańǵırw.

DAYOV – eskek.

DAZMOL – utyug.

DAZMOLAMOQ – utyuglew.

DAG‘AL – 1. qattı, jumsaq emes; 2. qopal, suwıq, turpayı; qattı batatúǵın.

DAG‘ALLIK – 1. qattılıq; 2. qopallıq.

DAG‘-DAG‘:   **DAG‘-DAG‘ TITRAMOQ** – dir-dir qaltraw.

DAG‘DAG‘A – 1. doq etiw, doq urıw; 2. qorqıtıw, abay etiw; 3. shawqım, dábdebe; 4. qáwip, táshwish.

DASHNOM – keyis, keyis, sógis.

DASHT – 1. egilmey

jatırǵan suwsız jer, shól; 2. dala, keń maydan.

DANGAL – 1. anıq, ashıq, haqıyqat, naqma-naq; 2. tartınbaştan; qorqpaştan; birden; 3. shın kewilden.

DANGALCHI – tartınbay, qorqpay durısın anıq aytrwshı.

DANGASA – erinshek, qosjaqpas, jalqaw.

DANGASALIK – erinsheklik.

DA‘VAT – úndew, shaqırıq, mirát.

DA‘VO – 1. talap, arza, dawa; 2. jala, dóhmet.

DA‘VOGAR – dawager, talapker, dawlasıwshı.

DA‘VOGARLIK – dawagerlik, talapkerlik.

DA‘VOLASHMOQ – dawlasıw, tartısıw.

DEBOCHA – 1. muqaba; 2. kirisiw; 3. awıs. baslama; 4. muzikalıq dóretpeniń kirisiw bólimi.

DEGAN – degen.

DEGANDAY – degendey.

DEGREZ – shoyınshı.

DEGREZLIK – shoyınshılıq (kásip atı).

DEGUNCHA – degenshe.

DEHQON – diyqan.

DEHQONCHILIK – diyqanshılıq.

DEKCHA – kishkene qazan.

DEMAK – demek.

DEMOKRATIK – demokratiyalıq.

DEMOQ – dew, aytıw, sóylew.

DEPSIMOQ – 1. tepsiniw, jer tepsiniw; 2. tepkilew, basqılaw; 3. tebiw, urıw.

DEPSINMOQ – 1. q. dep-simoq 1, 3; 2. seskeniw, shorshıp túsiw; 3. awıs. qıymıldaw, silkiniw; 4. awıs. qaltıraqlaw, tentireklew.

DERAZA – tereze.

DEV – 1. dáw; 2. awıs. qorqımış; sawlat; 3. awıs. úlken, náhán, giddiman, taynapır.

DEVDAY – dáwdey, dáwge uqsağan; iri gewdeli.

DEVON – 1. diywan, toplam; 2. jıynalı; 3. mákeme, mákeme imaratı; keńse; 4. ataq; 5. divan.

DEVONA – 1. diywana, tilenshi; 2. delbe; aqıldan azğan.

DEVOR – diywal.

DEVORIY – diywalıy (diywalıy gazeta).

DEVQOMAT – iri deneli, dápeń, turpatlı.

DEYARLI – derlik; shamalap, shama menen.

DENGIZ – teńiz.

DENGIZCHI – teńizshi.

DIAKRITIK – diakriti-

kalıq.

DIALEKTIK – dialektikalıq.

DIALOGIK – dialogiyalıq, dialoglıq.

DIAXRONIK – diaxroniyalıq.

DID – 1. talgám; 2. aqıl-parasat, oy-pikir.

DIDAKTIK – didaktikalıq.

DID-FAROSAT – aqıl-parasat, oy-sezim, pám.

DIDLAMOQ – diydilew, shamalaw.

DIDLI – talgamlı, talgampaz.

DIDSIZ – talgamsız, talgámı joq; sıqılsız.

DIELEKTRIK – 1. dielektrik, izolyator; 2. dielektrikalıq (elektr togin ótkizbeytuğın zatlar).

DIETIK – dietalıq.

DIKILLAMOQ – dikildew, qaqańlaw.

DIKKAYMOQ – tikireyiw.

DIL – júrek, kewil.

DILAFGOR – kewli jaralangán.

DILBAND – 1. ashıq, shayda; 2. awıs. súyikli perzent.

DILBAR – 1. dilbar, góz-zal, sulıw, jağımlı; 2. súyikli yar; 3. hayal-qızlar atı.

DILDIRAMOQ – dirildew, qaltıraw.

DILDOR – gózzal yar, súyikli yar.

DILDOSH – sırlas, sáwbe-tles.

DILGIR – 1. dilgir, qapa, kewli qalğan; 2. qorqıp qalğan.

DILGIRLIK – dilgirlik, qapalıq.

DILKASH – ashıq kewil; ózine tartatuǵın, súyikli, jaǵımlı.

DILKASHLIK – ashıq kewillilik; súyikimlilik.

DILNAVOZ – jaǵımlı, kewildi alatuǵın, kewildi shad etetuǵın.

DILOVAR – júrekli, batır.

DILOZOR – dilge hazar beriwshi, renjitiwshi, jábirlewshi.

DILRABO – 1. jaǵımlı, ózine tartatuǵın; 2. gózzal yar; 3. hayal-qızlar atı.

DILROZ – júrek sırı.

DILSIYOH – 1. ishi qara, ishi tar, baqıl; 2. renjigen, jábir kórgen, kewli qalğan.

DILSIYOHLIK – qapashılıq; renjitiwshilik.

DILSO‘Z – júrekti kúydiriwshi, ótkir, tásirli.

DILTANG – 1. qapa, qayǵılı; 2. oylanğan, uwayımlağan.

DILTORTAR – kewilge jaǵatuǵın, kewilge jaqın;

jaǵımlı.

DILXASTA – 1. jaralı júrek; 2. júregi ezilgen.

DILXIRALIK – kewil suwıwı, qapashılıq, ókpe, ókpe-giyne.

DILXUN – 1. qattı qapa, júregi qanǵa tolğan; 2. awıs. azap beriwshi, jaǵımsız; 3. awıs. qıp-qızıl.

DILXUSH – shadlı, quwanışlı.

DILG‘ASHLIK – qapalıq.

DILSHIKAST(A) – kewli sınıq, kem kewil.

DIM – dım, qapırıq; hawa jetispeytuǵın, hawası buzılğan.

DIMIQMOQ – 1. demigiw, tunshıǵıw; 2. aynıw, buzılıw; 3. awıs. buwlıǵıw; 4. awıs. zerigiw, jalıǵıw.

DIMLAMA – puwǵa pisirilgen.

DIMLAMOQ – demlew, puwǵa pisiriw, parlaw.

DIMOG‘ – tanaw.

DIMOG‘: DIMOG‘INI KO‘TARMOQ – tanawın kóteriwi, mensinbew.

DIMOG‘DOR – 1. tákabır, menmen; 2. q. balanparvoz 3.

DIMOG‘DORLIK – tákabırılıq, menmenlik, gárdiyiwshilik.

DIN – din.

DINAMIK – dinamikalıq.

DINDOR – dindar, dinge iseniwshi.

DINDORLIK – dindarlıq, dinge iseniwshilik.

DINDOSH – dinles, bir dindegi adamlar.

DINIY – diniy, dinge baylanıshı.

DINSIZ – dinsiz; dinnen qaytqan, kápir.

DING‘IRLAMOQ – dıńǵırlaw, dıńǵır-dıńǵır etiw.

DIPLOMATIK – diplomatiyalıq.

DIQQAT – 1. dıqqat, itibar; 2. pikir, oy-pikir; 3. dıqqattı talap etetuǵın, awır, mashaqatlı; 4. jalıqtıratuǵın, zeriktiretuǵın.

DIQQATSIZ – dıqqatsız, itibarsız, biypárwa.

DIQQATSIZLIK – dıqqatsızlıq, itibarsızlıq.

DIQQAT-E’TIBOR – dıqqat-itibar, oy-pikir.

DIQQINAFAS – 1. dem-qıspa, dem jetpew; 2. awıs. buwlıqqan, qısılıp qalǵan.

DIRDOV – arıq, ólesi (úy haywanları haqqında).

DIRILLAMOQ – 1. tırıldaw, dırıldaw; 2. dirildew, terbeniw, silkiniw.

DIRINGLAMOQ – oynaqshıw, sekeńlew.

DIRKILLAMA – 1. tolıq, tolısqan; bolıq, jetilgen; 2.

gewdeli, porsıldıq.

DIRKILLAMOQ – 1. dikildew, porsıldap turıw; 2. awıs. jańa; bolıq.

DISKUSSION – diskussiyalıq.

DISTANSION – distanciyalıq.

DIVIZION – diviziyalıq.

DIYDA – kóz.

DIYDAGIRYON – kózi jaslı, jılaǵan, kóz jas tókken.

DIYDIRAMOQ – dirildew, tońıw.

DIYDIYO – 1. xalıq qosıqlarınıń biri; 2. awıs. dárt, hásiwet; qılıq, shataq; 3. awıs. qurı gáp; waz, násiyat.

DIYDOR – 1. diydar, júz, kelbet; 2. awıs. ushırasıw (uzaq ayrılıqtan keyingi); 3. awıs. miyrim, ǵamxorlıq.

DIYDORLASHMOQ – diydarlasıw, ushırasıw, kórisiw, júzlesiw, gezlesiw.

DIYONAT – 1. hújdan, insap; 2. dindarlıq.

DIYONATLI – 1. hújdanlı, insaplı, insabı bar; 2. dindar.

DIYONATSIZ – 1. hújdansız, insapsız, insabı joq; 2. dinsiz.

DIYOR – úlke, el.

DIZILLAMOQ – dızıldaw, dız-dız ses shıǵarıw.

DOD – 1. dat, páriyad, zar

(qattı dawıs); 2. awıs. jamanat, jamanlıq; 3. awıs. dad, arız, shağım.

DOD-FARYOD – nalış, nalıw.

DOD-VOY – way-way, way-dad.

DODLAMOQ – datlaw, qattı baqırıw.

DOGMATIK – dogmatikalıq.

DOHIY – kósem, dana.

DOHIYLIK – kósemlik, danalıq.

DOIM – bárqulla, mudamı, udayı, birdeyine.

DOIMIY – 1. bárqulla, mudamı; 2. úzliksiz, toqtawsız; 3. mángi.

DOIR – tiyisli, baylanıslı, baylanısı bar.

DOIRA – 1. geom. sheńber; dóńgelek, domalaq; 2. awıs. shegara, shek; 3. dáp (muzıka ásbabı).

DOIRAVIY – sheńber, sheńber formasındağı.

DOIRACHI – dápshi.

DOKA – siyle.

DOKTORLIK – doktorlıq.

DOLZARB – 1. aktual; zárúr, keshiktirip bolmaytuğın; 2. eń qızgın; qıstawlı.

DOLCHIN – korica, japırağı qalıń tropikalıq terek.

DOM – 1. qaqqan, duzaq; 2.

awıs. tutqınlıq; 3. ish, qushaq; 4. dom, kóp qabatlı úy.

DOMANGIR – ókpeshil, dawager, dıqshıl.

DOM-DARAK – xat-xabar, xabar-atar.

DOM-DARAKSIZ – xat-xabarsız.

DOMLA – 1. oqıtıwshı, muğallım; 2. ústaz.

DON – 1. dán, daqıl, gálle; 2. don.

DONORLIK – donorlıq.

DONA – 1. dana (sanaq sanlardan keyin kelip, muğdardı bildiredi). 2. dán, tuqım, dáne.

DONA-DONA – 1. dana-dana; 2. awıs. anıq, túsiniikli.

DONACHA – dáleshe.

DONISH – ilim, bilim; mağlıwmat.

DONISHMAND – danışpan, dana; alım.

DONISHMANDLIK – danışpanlıq.

DONLAMOQ – dánlew, dán jew (quslar haqqında).

DONLI – dánli.

DONLIK – dánli; tuqımlıq.

DONO – dana, aqıllı.

DONOLIK – danalıq.

DONXONA – dánxana.

DONXO‘RAK – jemtabaq.

DOR – 1. ústine kiyim-ken-

shek taslap qoyıw ushın keselep ornatılǵan eki qada yaki tartılǵan jip; 2. dar; 3. dar, úsh aǵash, ólimge buyırılǵanlardı óltiriwge arnalǵan qurılma; 4. awıs. ádalatsızlıq belgisi; 5. awıs. maqset, tilek.

DORBOZ – dárwaz.

DORBOZLIK – dárwazlıq.

DORI – 1. dári; 2. narkotik zat; 3. awıs. em, shıpa; 4. záhár; 5. porox, pıtıra; 6. awıs. ilaj, shara; qural.

DORI-DARMON – dári-darmaq.

DORIGAR – dáriger, farmacevt.

DORILAMON – tınıshlıq, paraxatshılıq, erkin ómir; tınısh jer.

DORILAMOQ – dárilew, dári sebiw.

DORILBAQO – din. o dúnya, aqıret.

DORILFANO – din. bul dúnya, ótkinshi dúnya.

DORILFUNUN – 1. uniwersitet; 2. awıs. ómir mektebi, ómir tájiriyesi.

DORIMOQ – 1. darıw, keliw, jaqın keliw, aralaw; 2. kóriniw; jayıw, júgiriw; 3. basıw, bastırıp keliw; 4. awıs. tásir etiw, sıyqırlaw; sińiw, tarqalıw; 5. awıs. jol alıw, ketiw; 6. awıs. teń keliw.

DORIVOR – dárilik.

DORIXONA – dárixana.

DOSTON – dástan.

DOSTONCHI – dástanshı.

DOSTONCHILIK – dástanshılıq.

DOV – 1. boyı uzın, quwatlı, iri; 2. awıs. batınıw, júrek-siniw; 3. daw, tartıw; 4. ortaǵa tigilgen pul; 5. urıs, jánjel, ayqas.

DOVDIRLIK – dáldirlik.

DOVON – 1. asıw, taw jolı; 2. awıs. jetiskenlik; 3. awıs. maqset, talpımıs.

DOVRUQ – 1. dańq, ataq; 2. mısh-mısh, gáp-sóz.

DOVRUQLI – dańqlı, ataqlı, atı shıqqan.

DOVUL – 1. dawıl, boran, bulaǵay, dúbeley; 2. dabıl.

DOVUR – 1. shekem, sheyin, deyin; 2. márte, ret.

DOVUCHCHA – kók erik, pispegen erik.

DOVYURAK – er, er júrek, batır, azamat.

DOXIL: **DOXIL**

BO‘LMOQ – 1. kiriw, ishine kiriw; qádem basıw; 2. baylanısh, tiyisli bolıw.

DOYA – 1. akusherka, kindik sheshe; 2. awıs. sebep, tiykar, payda etiwshi.

DOZALAMOQ – dozalaw, dozalarǵa bóliw, dozasın belg-

ilew.

DOG' – 1. daq, daǵal; belgi, iz; 2. daǵ, daǵlaw (may haqqında); 3. qayǵı, uwayım, árman, kúyik, kúyinish; 4. awıs. jamanat, nasaq, iştanat; 5. awıs. gúna, ayıp, kemshilik.

DOG'DOR – daqlı, daǵı bar, daq tiygen.

DOG'LAMOQ – 1. daǵlaw, may kúydiriw; 2. jaraǵa may qızdırıp basıw; 3. awıs. támbisin beriw, ósh alıw; 4. ashıq etiw, ármanda qaldırıw; 5. awıs. uwayım-qayǵıǵa tap bolıw.

DOG'LI – 1. daqlı, júreginde daǵı (jarası, dárti) bar, ármanlı, kúyikli; 2. daqlı, daq tiygen, daǵı bar.

DOSH: DOSH BERMOQ – shıdaw, tótepkı beriw.

DOSHQOZON – úlken qazan.

DONG: DONG QOTMOQ – dım qattı uyqılaw, tas bolıp uyqılaw.

DONGDOR – dañqlı, belgili, ataqlı.

DRAMATIK – dramalıq

DRENAJLASH – drenajlaw.

DUALISTIK – dualistlik.

DUBULG'A – duwlıǵa, temirden jasalǵan áskeriy bas kiyim, temirqalpaq.

DUD – 1. dút, tútin; qurım, ıs; 2. awıs. shań, daq; 3. awıs. ruwxıy azap; 4. awıs. ashıw, ǵázep; 5. gezlemege gúl basatıǵın qos qalıp.

DUDAMA – eki tárepi tıyıqlı pıshaq yaqı qanjar.

DUDBURON – mor, tútin jolı.

DUDLAMA – dút penen islew berilgen, qaqlanǵan, keptirilgen.

DUDLAMOQ – dútlew, qaqlaw.

DUDMOL – dusmal, shama, anıq bolmaǵan.

DUDOQ – dodaq, láb, erin.

DUDUQ – tutlıqpa, irkilip sóyleytuǵın.

DUDUQLANMOQ – tutlıǵıw, irkilip sóylew, tili gúrmelmew.

DUGONA – 1. dos (hayal-qızlar haqqında); 2. sherik, jup, jubay.

DUK – 1. túte, jip oralatuǵın tútik, nay, urshıq; 2. elik. dúk (dawıs haqqında).

DUK-DUK – elik. dúk-dúk.

DUKILLAMOQ – dúkil-dew, dúk-dúk etiw.

DUKKAK – sobıq.

DUKKAKLI – sobıqlı.

DUKUR-DUKUR – elik. dúkir-dúkir.

DUKURLAMOQ – dúkir-

lew, dúkir-dúkir etiw.

DUKCHI – túte soǵıwshı ušta.

DULDUL – dúldúl, sulıw, ushqır at.

DUM – quyırq.

DUMALAMOQ – dumalaw.

DUMALOQ – dumalaq.

DUMBA – 1. quyırq, jambas; 2. quyırq may.

DUMBUL – 1. dúmbil, tolıq pispegen (miywe, dánli eginler haqqında); 2. awıs. keltépám, tentek (adam); 3. qam, pispegen, tájiriybesi joq.

DUMBULLIK – 1. dúmbillik (dánli eginlerdiń jetilip baslaytuǵın dáwiri); 2. keltépámlik, tenteklik

DUMDOR – 1. quyırǵı bar, uzın quyırqlı; 2. awıs. dusmal, sırlı (gáp haqqında).

DUMLI – quyırqlı.

DUMMA-DUM – izbe-iz, izinen qalмай.

DUMG‘AZA – dumqoza

DUMCHA – 1. kishkene quyırq; 2. dúmshe, suw qaynatuǵın ıdıs.

DUNYO – 1. dúnya, álem, jáhán, kosmos; 2. átirap, ortalıq; 3. jer júzi, insaniyat; 4. ómir, tirishilik; 5. baylıq, dúnya-mal.

DUNYOPARAST – dúnyaparaz, dúnyaxor.

DUNYOQARASH – dún-

yaǵa kózqaras.

DUNYOVIY – dúnyalıq, dúnyaǵa baylanıslı, ómirlik.

DUO – duwa; pátiya.

DUOGO‘Y – 1. duwagóy; 2. awıs. miyirman, adamlarǵa jaqsılıq tilewshi.

DUOXON – duwaxan.

DUOXONLIK – duwaxanlıq.

DUPPA-DURUST – duppa-durıs, dup-durıs.

DUPUR-DUPUR – elik. dúpir-dúpir.

DUPURLAMOQ – dúpirlew; dúkirlew.

DUR – 1. dúr, hinji, marjan; 2. awıs. hasıl, eń jaqsı; 3. awıs. jaqtılıq, jaqtı; 4. awıs. baylıq; qut-bereket.

DURADGOR – aǵash uštası.

DURADGORLIK – aǵash uštashılıq.

DURAGAY – eki qanlı, aralas qanlı; gibrid.

DURAGAYLAMOQ – gibridlew, shaǵılıstırw.

DURANG – teńbe-teń (oyında).

DURDA – torta, qoqım.

DURDONA – 1. dúrdana, hinjiniń iri qıylısı; 2. awıs. taza, girbińsiz, dúrdey appaq; 3. awıs. biybaha, qádirli, taptırmaytuǵın; 4. awıs. zúraát; 5. hayal-qızlar atı.

DURKUN – 1. iri, toliq, gewdeli; 2. ósik, ósip jetilgen.

DURSILLAMOQ – dúrsil-dew, dúrs-dúrs etiw.

DURUST – 1. jaqsı, maqul, orınlı, durıs; 2. saw, salamat, tetik; 3. mol, kóp, ónimli.

DURUSTLAMOQ – durıslaw, jaqsılaw, dúzetiw, jónlew.

DUTOR – duwtar.

DUTORCHI – duwtarshı.

DUV – 1. duw, birden, tez; 2. pútkilley.

DUVARAK – 1. miyweli terektiń bir jılda ekinshi ret bergen miywesi; 2. awıs. mırtıq, tapaltas; 3. awıs. tájiriy-besiz; 4. qam, jetilispegen, kishkene.

DUV-DUV – duw-duw.

DUVULLAB – duwlap, tez, birden.

DUXOBA – maqpal, gıjım, barxat.

DUSHANBA – dúyshembi, birinshi kún.

DUSHMAN – dushpan, gas, jaw.

DUSHMANLASHMOQ – dushpan bolıw, qaslasıw.

DUSHMANLIK – dushpanlıq, dushpanshılıq.

DUSHVOR – qıyın, múshkil, awır.

DUCH: DUCH KELMOQ

– duslasıw, dus keliw.

DUCHOR: DUCHOR

BO‘LMOQ – 1. duwshaker; duwshakerlesiw, ushırasıw, gezlesiw; 2. tap bolıw, jolıgıw.

DO‘KON – dúkan.

DO‘KONDOR – dúkanshı, dúkan iyesi.

DO‘KONDORLIK – dúkanshılıq.

DO‘KONCHA – kishkene dúkan

DO‘KONCHI – q. do‘kondor.

DO‘L – 1. burshaq, nóser; 2. úlken baraban.

DO‘LANA – bot. boyarishnik, dolana.

DO‘LAYMOQ – 1. kózin alartıw; 2. mush kórsetiw.

DO‘LMA – golubcı.

DO‘MBAYMOQ – tom-payıw, tompayıp turıw, kómpeyiw.

DO‘MBILLAMOQ – tom-pańlaw, tompańlap júriw.

DO‘MBIRA – dombıra.

DO‘MBIRACHI – dombirashı.

DO‘MBOQ – tompaq, semiz, duǵıjım, bılshiyǵan.

DO‘NDIQ – tompaq, boyısını kelisken, jaǵımlı.

DO‘NDIQCHA – tompatay (erkeletiwshı sóz).

DO‘NDIRMOQ – kemshi-

liksiz zor etip islew, qatırw, qatırıp islew.

DO'NMOQ – 1. dóniw, ay-lanıw, uqsaw; 2. qaytıw; tikleniw, ózgeriw.

DO'NG'ILLAMOQ – tońqıldaw.

DO'PILLAMOQ – dúpil-dew.

DO'PPAYMOQ – tom-payıw, kómpeyiw.

DO'PPI – taqıya.

DO'PPIDO'Z – taqıya tigi-wshi.

DO'PPIDO'ZLIK – taqıya tigiwshilik.

bağın úyiw.

DO'RDOQ – shoshayğan, torsiyağan, torsiq.

DO'RILDOQ – gúrilde-gen, gúrildep sóyleytuğın.

DO'RILLAMOQ – gúril-dew, gúrildep sóylep.

DO'ST – 1. dos; 2. jaqın, tanıs.

DO'ST-DUSHMAN – dos-dushpan.

DO'STLARCHA – doslar-day, dos sıyaqlı.

DO'STLASHMOQ – do-slasıw, dos bolıw, tatıw turıw.

DO'STLIK – doslıq; jaqın-lıq; tatıwlıq.

DO'STPARVAR – do-

DO'PPILIK – taqıyalıq, taqıya bolatuğın, taqıyağa je-tetuğın.

DO'PPOSLAMOQ – urıw, mushlaw, sabaw.

DO'Q: DO'Q URMOQ – doq urıw, qorqıtıw.

DO'QILLAMOQ – toqıld-aw, toq-toq ses shıǵarıw.

DO'Q-PO'PISA – qorqıtıw.

DO'RDAYMOQ – 1. torsiyıw, isiw, kómpeyiw; 2. awıs. awızın tompaytıw, qa-

sların súyiwshi, qádirlewshi, doslarına miyirman.

DO'ZAX – dozaq.

DO'ZAXI – dozaqı, do-zaqqa ılayıq bolğan.

DO'G'OB – hákli aralaspá.

DO'NG – dóń, dóńes, beles, biyik.

DO'NGLIK – dóńlik.

DO'NGPESHONA – dóń mańlay.

E

EGA – 1. iye, xojayın; 2. lingv. baslawısh.

EGALI – iyeli, iyesi bar, iyelengen.

EGALIK: EGALIK
QILMOQ – iyelik etiw.

EGALLAMOQ – 1. iyelew, iye shıǵıw, menshiklew; 2. qaplaw, qamtıw, qamtıp alıw; 3. basıp alıw, jawlap alıw; 4. awıs. úyreniw, úyrenip alıw; ózlestiriw.

EGAR – er.

EGARLAMOQ – erlew, ertlew.

EGARLOG‘LIQ – erlewli, ertlewli.

EGARCHI – ershi, er jasawshı ušta.

EGASIZ – iyesiz, iyesi joq.

EGASIZLIK – iyesizlik.

EGAT – qarıq, tap.

EGATLAMOQ – qarıqlaw, qarıq tartıw, qarıq jarıw.

EGIK – iyilgen, iyiwli; búgilgen, qayırılǵan; qıysıq.

EGILMOQ – 1. iyiliw, búgiliw, mayısıw, qayısıw; 2. tájim etiw.

EGILUVCHAN – iyilgish.

EGILUVCHANLIK – iyilgishlik.

EGIN – iyin.

EGIZ – egiz, qos.

EGIZAK – egizek, sınar.

EGMOQ – 1. iyiw, qayırıw, búgiw, iymeytiw; 2. boysındırıw.

EGOISTIK – egoistlik.

EGOISTLIK – egoistlik.

EGOV – egew.

EGOVLAMOQ – egewlew, jonıw, ótkirlew.

EGRI – 1. qıysıq, iymek; 2. awıs. nadurıs, ótirik; 3. orınsız, namaqul.

EH – 1. Tańlanıw, pa, pah; 2. tańl. átteń.

EHROM – piramida.

EHSON – sadaqa, qayır-saqawat.

EHSONLI – qayır-saqawatlı, qolı ashıq.

EHTIMOL – itimal, múmkin.

EHTIROM – húrmet, izzet, sıylasıq.

EHTIROS – qumar, háwes, inta, yosh; tásirli sezim, kúshli sezim.

EHTIROS LI – qumarlı, háwesli, intalı, yoshlı; sezimli.

EHTIROSSIZ – qumarsız, háwessiz, intasız; sezimsiz.

EHTIYOJ – zárúrlık, mútájlık.

EHTIYOT – saq, saqlıq, ıqtıyat.

EHTIYOTKOR – 1. saq, sezgir, qıraǵı, ıqtıyatlı; 2. únemshil, shıǵımsız.

EHTIYOTKORLIK – saqlıq, ıqtıyatlıq, qıraǵılıq.

EHTIYOTLAMOQ – abaylaw, saqlaw, saq bolıw, ıqtıyat bolıw.

EHTIYOTSIZ – iqtiyatsız, saq bolmawshılıq.

EHTIYOTSIZLIK – iqtiyatsızlıq, saq bolmawsh.

EKIN – egin.

EKINLI – eginli, egin egilgen.

EKINZOR – eginlik, egin egilgen jer.

EKMA – ekpe, egip ósiriletuǵın.

EKMOQ – egiw, tuqım taslaw, tuqım sebiw; nál tigiw.

EKOLOGIK – ekologi-yalıq.

EKRANLASHTIRMOQ – ádebiy shıǵarmanı kino-filmge aylandırıw, ádebiy shıǵarma tiykarında kino jaratıw.

EKRANLI – ekranlı.

EKSKAVATORCHI – ekskavatorshı.

EKSPEDITSION – ekspediciyalıq.

EKSPEDITSIYACHI – ekspediciyashı.

EKSTREMISTIK – ekstremistlik.

EL – 1. el, xalıq; 2. millet, 3. mámleket; 4. jel, gaz; samal, hawa.

ELAK – elek.

ELAKISHMOQ – 1. doslasıw; 2. házillesiw.

ELAMOQ – 1. elew, elek-

ten ótkeriw; 2. terbetiw, shayqaw.

ELAN-QARAN – ášte-aqırın, asıqpay.

ELAS-ELAS – eles-eles, biliner-bilinbes.

ELASTIK – elastikalıq.

ELAT – elat, el, xalıq, mámleket.

ELATLIK – elatlıq.

ELEKTRIK – 1. elektrik, elektromexanik (kásip atı); 2. elektrlik.

ELEKTRODINAMIK – elektrodinamikalıq.

ELEKTROSTATIK – elektrostatikalıq.

ELFURUSH – watan satqını.

ELIK – krem.

ELIKMOQ – 1. el bolıp ketiw, doslasıw; 2. eriw.

ELIMOQ – uyqı tartıw, uyqı keliw.

ELLIK – 1. eliw (san); 2. elli (shet elli); 3. enli.

ELPARVAR – el súyiwshi.

ELSEVAR – el súyigish.

ELCHI – elshi.

ELCHILIK – 1. elshilik (elshi jumısı); 2. elshilik (elge, xalıqqa tiyisli tártip qaǵıydalar).

ELCHIXONA – elshixana.

EM – em, shıpa; dári, dári-darmaq.

EMAKLAMOQ – em-

beklew, énbeklew; órmelew.

EMAN – emen.

EMBRIOLOGIK – embriologiyalıq.

EMIN-ERKIN – emin-erkin, jay-paraxat.

EMISSION – emissiyalıq.

EMIZIK – emizik.

EMIZIKLI – emiziwli.

– emlew.

EMLAMOQ EMMOQ – emiw.

EMOTSIONALLIK – emocionallıq.

EMPIRIK – empirikalıq.

EMCHAK – emshek. (kókirek)

EN – 1. en, eni, enine qaray keńligi; 2. en, belgi, tamğa (al-jaspaw ushın úy haywanlarına salınatúgın belgi).

ENA – ana.

ENAGA – bala bağıwshı, bala baqqısh.

ENDI – endi, bunnan bılay, usıdan keyin.

ENDIGI – endigi, keyingi, kelesi, sońıǵı, aldaǵı, bunnan bılayǵı.

ENDILIKDA – endigide, keyingi waqıtlarda, aldaǵı waqıtta, endigiden bılay.

ENERGETIK – energetikalıq.

ENKAYMOQ – eńkeyiw, iyiliw, búgiliw.

ENLAMOQ – 1. enlew; 2. enin ólshew.

ENLI – 1. enli; keń; 2. barmaq keńligindegi.

ENMOQ – 1. eniw, payda bolıw, kiriw; 2. tiyiw, qonıw, otırıw; 3. tómenge túsiw.

ENSA – eńse, adam basınıń arqa tómengi bólegi.

ENSIKLOPEDIK – enciklopediyalıq.

ENSIZ – ensiz, eni keń emes, tar.

ENTIKMOQ – 1. gúrsiniw; 2. qıynalıp dem alıw, demigiw, demi qısıw; 3. qumartıw; asıǵıw.

ENCHI – enshi.

EP – ep.

EPIDEMIK – epidemiyalıq.

EPIDEMIOLOGIK – epidemiologiyalıq.

EPKIN – epkin.

EPLAMOQ – eplew, ilajın tabıw, ebin tabıw.

EPLI – epli, ebi bar, uqıplı.

EPSIZ – epsiz, olaq, shorqaq.

EPSIZLIK – epsizlik, olaqlıq.

EPCHIL – epshil, uqıplı, iykemshil; shaqqan.

EPCHILLIK – epshillik.

ER – 1. er, erkek; 2. qalınlıq; kúyew, qoştar; 3. márt, azamat, batır (er jigit).

ERGASHMOQ – eriw, jalgásıw, izinen barıw, tirke-liw.

ERIMOOQ – eriw, jibiw, balqıw, bosaw.

ERINMOQ – eriniw, jalqawlanıw, qosjaqpaw.

ERITMA – eritpe, eritindi.

ERITUVCHI – eritiwshi.

ERISH – 1. eriw (ıssıqlıq nátiyjesinde); 2. ersi, orınsız, turpayı.

ERISHMOQ – erisiw, jetisiw.

ERK – erk, ıqtıyar, biylik, erkinlik, gárezsizlik.

ERKA – erke, qınır, shataq; súykimli.

ERKAK – erkek.

ERKAKCHA – erkekshe, erkek sıyaqlı, erkektey.

ERKALAMOQ – erkele-tiw.

ERKALIK – erkelik, erke-shilik.

ERKATOY – erketay.

ERKIN – erkin, azat, gárezsiz, biygárez.

ERKINLIK – erkinlik, azatlıq, teńlik; gárezsizlik.

ERKLI – erkli, erki bar, erki ózinde.

ERKPARVAR – erki ushın gúresiwhi.

ERKSEVAR – erkinlikti súyiwshi.

ERKSIZ – erksiz, erki joq, biyliksiz, gárezli.

ERKSIZLIK – erksizlik, ıqtıyarsızlıq.

ERLI – kúyewi bar, kúyewge shıqqan.

ERLIK – erlik, mártlik, jawıngerlik.

ERMAK – 1. ermek; 2. jubanısh; 3. masqara, mazaq, mısqıl, dálkek.

ERMAKLAMOQ – ermeklew, mazaqlaw, mısqıllaw, masqaralaw.

ERMAN – erman, polın gorkaya, juwsan.

ERRAYIM – q. vallamat.

ERRAYIMLIK – q. val-lamatlik.

ERSIRAMOQ – baysıraw, turmısqa shıǵıwdı qálew.

ERSIZ – kúyewi joq, kúyewge shıqpagan; jesir.

ERTA – 1. erte; 2. erteń.

ERTAGA – erteń, kelesi kún.

ERTAK – ertek.

ERTAKCHI – ertekshi.

ERTALAB – azan menen.

ERTALABKI – azanǵı.

ERTANGI – erteńgi.

ERUVCHAN – eriwsheń, erigish.

ERUVCHANLIK – eriw-sheńlik, erigishlik.

ES – es, aqıl, oy, sana, miy.

ESA – bolsa; onday bolsa.

ESANKIRAMOQ – esen-kirew, albıraqlaw, esin joytıw.

ESDALIK – eštelik.

ES-HUSH – es-aqıl, oy-pikir.

ESIPAST – eswas, esawan, láwze, esalañ, geshshe.

ESIPASTLIK – eswashlıq, esawanlıq.

ESIZ – tañl. átteñ.

ESKI – eski, góne, burınǵı; tozǵan, paydalanıwdan qalǵan.

ESKIDAN – burınnan, áwelden.

ESKILIK – eskilik.

ESKIRMOQ – góneriw, tozıw, tozıwı jetiw, paydalanıwdan qalıw.

ESKI-TUSKI – góne-kóksi.

ESKICHA – eskishe.

ESLAMOQ – eslew, eske alıw; esine túsiw.

ESLATMA – esletpe, eskertiw.

ESLATMOQ – esletiw, esine salıw.

ESLI – esli, aqıllı, sanalı, oylı.

ESMOQ – 1. esiw (samal haqqında); 2. awıs. júz beriw, payda bolıw.

ESNAMOQ – esnew.

ESON – esen, saw-salamat.

ESONLASHMOQ – amanlıq-esenlik, hal-awhal sorasıw.

ESON-OMON – aman-esen.

ESSIZ – 1. tañl. átteñ; 2. es-siz, esinen ayırılǵan; 3. eslew qábileti tómen, umıtshaq.

ESTETIK – eštetikalıq.

ET – et, gósh.

ETAK – etek.

ETIK – etik.

ETIKDO‘Z – etikshi

ETIKDO‘ZLIK – etikshilik.

ETIMOLOGIK – etimologiyalıq.

ETLI – etli, semiz, góshli.

ETNIK – etnikalıq.

ETNOGRAFIK – etnografiyalıq.

ETSIZ – etsiz, góshsiz; eti, góshi joq.

EV: EVI BILAN – jóni menen, rabayı menen.

EVARA – shawlıq.

EVAZ – ornına tólenetuǵın haqı, zat.

EVAZIGA – ornına.

EVOLYUTION – evolyuciyalıq.

EVRIILMOQ – 1. aylanıw; 2. háreket etiw, jelip-juwırıw.

EZGU – jaqsı, iygilikli.

EZGULIK – iygilik, jaqsılıq, qayırılı is.

EZILMOQ – 1. eziliw, untaqlanıw, qıyqımlanıw; 2. kúyiniw, uwayımlaw.

EZMA – ezbe, bijıq, mijmij, mljıń.

EZMALIK – ezbelik, bijılıq, mljıńlıq.

EZMOQ – 1. eziw, maydalaw, untaqlaw; 2. qıynaw, jábirlew; 3. júda tásirli etip atqarırw (qosıq, muzıka haqqında).

EZG'ILAMOQ – q. ezmoq 1.

ESHAK – eshek.

ESHAKYEM – med. eshekjem, allergiya.

ESHAKMIYA – bot. (besbuwday) eshek boyan, sharbıgına.

ESHİK – esik, qapı.

ESHILMOQ – 1. esiliw, shıyratılıw, buralıw, tawlanıw; 2. awıs. múlayimsiniw, múlayimlanıw, múlayim bolıp háreket etiw.

ESHITISH – esitiw.

ESHITMOQ – 1. esitiw, tınlaw; 2. xabardar bolıw.

ESHITTIRISH – esittiriw.

ESHITUVCHI – esitiwshi, tınlawshi.

ESHKAK – eskek.

ESHKAKLI – eskekli, eskegi bar.

ESHKAKCHI – eskekshi.

ESHMA – espe, esip jasalğan.

ESHMOQ – 1. esiw, iyiriw, shiyratıw, buraw, tawlaw; 2. awıs. qatırırw, ornına qoyıw, bejeriw, orınlaw.

ESHON – iyshan.

ECHKIEMAR – zool. eshkimar.

ECHKI – eshki.

ECHKICHILIK – eshkishilik.

ENG – eń.

ENGAK – q. iyak.

ENGASHMOQ – 1. eńkeyiw, iyiliw; 2. awıw, qıysayıw.

E'LON – dağaza, xabarlandırırw, qulaqlandırırw.

E'TIBOR – 1. itibar, dıqqat, pikir, qıyal; 2. abıray, húrmet.

E'TIBORAN: BUGUNDAN E'TIBORAN – búginnen baslap, búginnen bılay.

E'TIBORLI – 1. abıraylı, húrmetli; sózi ótetuğın; 2. itibarlı, dıqqatqa ılayıq.

E'TIBORSIZ – 1. itibarsız, biypárwa; 2. abıraysız, názerden qalğan, abırayı joq.

E'TIBORSIZLIK – itibarsızlıq, biypárwalıq.

E'TIMOD – 1. isenim; 2.

úmit, dáme.

E'TIMODLI – isenimli, iseniwge bolatuğın.

E'TIQOD – 1. isenim; 2. kózqaras; 3. iyman.

E'TIQODLI – iymanlı.

E'TIQODSIZ – iymansız.

E'TIQODSIZLIK – iymansızlıq.

E'TIROF: E'TIROF ET-

MOQ – moyinlaw, tán alıw, qabil etiw, tán alıp taştıyıqlaw.

E'TIROZ – qarsı pikir; narazılıq, qarsılıq.

E'TIROZSIZ – qarsı pikir bildirmey; qarsılıqsız, sózsiz.

E'ZOZ – sıy, húrmet, izzet.

E'ZOZLAMOQ – sıylaw, sıy kórsetiw, húrmetlew

E'ZOZLI – sıylı, sıylawğa ılayıq, húrmetli.

F

FAHM – pám, aqıl, oy, túsiniq.

FAHM-FAROSAT – aqıl-parasat, aqıl-oy, aqıl-es.

FAHM-FAROSATLI – aqıl-parasatlı, túsimpaz.

FAHM-FAROSATLILIK – aqıl-parasatlılıq.

FAHM-FAROSATSIZ – aqıl-parasatsız.

FAHM-FAROSATSIZLIK – aqıl-parasatsızlıq.

FAHMLAMOQ – pámlew, túsiniw, ańlaw; uyǵarıw, oylaw.

FAHMLI – pámli, túsimpaz, parasatlı; sezgir.

FAHMSIZ – pámsiz, keltépám.

FAHMSIZLIK – pámsizlik, keltépámlik.

FAHSH – buzıqlıq, zina.

FAKULTETLARARO – fakultetler aralıq.

FALAJ – lán, meshel,

mayıp, nárenjan.

FALAJLAMOQ – lán etiw, meshel etiw, mayıp etiw.

FALAJLANMOQ – lánle-niw, meshelleniw, mayıplanıw.

FALAJLIK – lánlik, meshellik, mayıplıq.

FALAK – 1. aspan, aspan gúm-bezi, kók; 2. awıs. jazmış, táǵdir.

FALAKIYOT – astronomiya.

FALOKAT – baxıtsızlıq, sátsızlik; bále, apat.

FALOKATLI – qáwipli, baxıtsızlıq keltiretuǵın.

FALOKATSIZ – qáwipsiz, baxıtsızlıqqa ushıramay.

FALON – pálen.

FALONCHI – pálenshe.

FALSAFA – filosofiya.

FALSAFIY – filosofiyalıq.

FAN – pán, ilim.

FANATIK – fanatikalıq.

FANTASTIK – fanta-stikalıq.

FAOL – belsendi, issheń, háreketshen, aktiv, teperish.

FAOLIYAT – 1. jumıs, xızmet, háreket; 2. iskerlik, háreketin (jumıstın) barısı.

FAOLLIK – belsendilik, issheńlik; jigerlilik.

FAQAT – tek, tek ǵana, bir ǵana, jalǵız.

FAQIR – paqır, mútáj, kámbaǵal, jarlı; biyshara.

FAQIRLASHMOQ – kámbaǵallasıw.

FAQIRLIK – 1. kám-bağallıq; 2. awıs. kishi peyillik; 3. awıs. ruwxıy jarlılıq.

FAQIR-FUQARO – paqır-puqara.

FARAH – quwanış, shadlıq.

FARAHBAXSH – quwanışlı, quwanış-shadlıq inam etiwshi, kewildi ashatuğın; jağımlı.

FARAZ – boljaw, shama-law.

FARANG – 1. francuz; 2. evropalı, Evropadan kelgen; 3. awıs. sheber, ušta.

FARISHTA – 1. perishte; 2. awıs. gózzal; 3. awıs. payız, ziyet, bereket; 4. awıs. pák, taza, biyğúna.

FARISHTALI – 1. perishteli, bereketli; 2. awıs. jağımlı; hadal, pák.

FARISHTASIZ – perishtesiz, jağımsız; bereketsiz.

FARMON – párman, buyırq, húkim, tapsırma, biylik.

FARMOYISH – biylik.

FAROSAT – parasat, aqıl, pám.

FAROSATLI – parasatlı, aqıllı, pámlı.

FAROSATSIZ – parasatsız, aqılsız, pámsiz.

FAROVON – párawan; baxtıyar, abat, gúllep-jasnağan; mol.

FAROVONLIK – párawanlıq; molshılıq, toqshılıq.

FAROG‘AT – ráhát, tınıshlıq, demalıs.

FAROG‘ATLI – ráhátli, tınısh.

FAROG‘ATSIZ – ráhátsiz, tınıshı buzılğan.

FARQ – parıq, ayırmashılıq, ózgeshelik.

FARQLAMOQ – parıqlaw, parqın biliw, parqına barıw.

FARQLI – parıqlı, parqı bar, ayırmashılığı bar.

FARQLOVCHI – parıqlawshı.

FARQSIZ – parıqsız, parqı joq, ayırmashılığı joq.

FARROSH – sipsekesh.

FARROSHLIK – sipsekeshlik.

FARYOD: FARYOD QILMOQ – ókirip jılaw, datlaw, datlap baqırıw.

FARZ – 1. párman, kórsetpe; 2. parız, wazıypa, minnet.

FARZAND – perzent.

FARZANDLI – perzentli, perzenti bar.

FARZANDLIK – perzentlik.

FARZANDSIZ – perzentsiz, perzenti joq.

FARZANDSIZLIK – perzentsizlik.

FARZIN – perzin.

FASL – 1. pasıl, máwsim;

2. bólim; 3. awıs. waqıt, dáwir, múddet.

FASOD – 1. iriń; 2. awıs. ósek, iritki (araǵa sóz salıw); 3. awıs. shirkin, pás, haram oyılı.

FASODCHI – ósekshi, araǵa sóz salıwshı.

FATH – basıp alıw, jawlap alıw, baǵındırıw, iyelew.

FATALISTIKA – fataliştikalıq.

FATVO – 1. sháriyat, din nızamları tiykarında shıǵarılǵan húkim, pátiwa; 2. awıs. kepillik, isenim; 3. awıs. báne, sebep, jol-joba.

FAVQULODDA – 1. ayırqsha, ózgeshe, kútilmegende; 2. siyrek gezlesetuǵın, basqalarǵa uqsamaǵan; 3. júdá, hádden tısqarı, asa; 4. gezeksiz, náwbetten tısqarı.

FAVVORA – fontan.

FAXR – maqtanısh.

FAXRIY – 1. húrmetli, sıylı; 2. veteran.

FAXRLANMOQ – maqtanıw, maqtanısh etiw.

FAXRLI – húrmetli, sıylı; maqtanıshlı.

FAYLASUF – filosof, danıshpan.

FAYLASUFLIK – filosoqlıq, danıshpanlıq.

FAYZ – 1. payız, jaǵımlılıq, ózine tartatuǵın; 2. awıs.

bereket, molshılıq, toqshılıq.

FAYZLI – payızlı, ráhátli; jaǵımlı; kórkem.

FAYZSIZ – payızsız, ráhát-siz; jaǵımsız.

FAZILAT – 1. pazıylet, bahalılıq, qádirlilik, adamgershilik; 2. abzallıq.

FAZILATLI – pazıyletli, jaqsı minez-qulıqlı.

FAZO – keńislik, aspan, kosmos.

FAZOGIR – kosmonavt.

FAZOGIRLIK – kosmonavtlıq.

FAZOVIIY – kosmoslıq, kosmosqa tiyisli.

FERUZA – 1. feruza, kók-jasıl reńli qımbatbahalı tas; 2. awıs. aspan kók reń; 3. hayal-qızlar atı.

FE'L – 1. peyil, xarakter, minez-qulıq; 2. lingv. feyil (sóz shaqabı).

FE'L-ATVOR – minez-qulq, xarakter.

FIDO – pidá, qurban.

FIDOYI – pidáyı.

FIDOYILIK – pidáyılıq.

FIDOKOR – pidáker.

FIDOKORLIK – pidákerlik.

FIKR – 1. pikir, oy, qıyal; 2. juwmaq; 3. usınıs; keńes; 4. niyet, maqset; 5. qarar, sheshim; 6. túsiniq, bilim; sana, aqlı.

FIKRDOSH – pikirles, pikiri bir.

FIKRLAMOQ – pikirlew, oylaw.

FIKRLASHMOQ – pikirlesiw, oylasıw.

FIKRLASHUV – pikirlesiw, pikir alısw.

FIKRLI – pikirli, oylı.

FIKR-MULOHAZA – oy-pikir.

FIL – pil.

FILOLOGIK – filologiyalıq.

FINJON – krujka, chashka, saplı kesa.

FIRIB – aldaw, hiyle, pánt beriw.

FIRIBGAR – aldawshı, jal-atay, jolker, sumıray.

FIRIBGARLIK – aldawshılıq, jolkerlik, hiylekerlik.

FIROQ – 1. ayralıq; ayralıq azabı, qayǵı; 2. erkelik, kerbazlıq; 3. ashıw, ǵázep.

FISQ – 1. ósek, ǵáp-sóz, jala; 2. buzıqlıq.

FISQ-FASOD – jala-jalǵan, ǵáremet, dóhmet.

FISQ-FASODCHI – ósekshı, jalaxor, araǵa sóz salıwshı.

FITNA – 1. jasırın háreket; 2. qozǵalań, kóterilis.

FITNACHI – jasırın háreket shólkemlestiriwshı, jasırın háreket qatnasıwshısı.

FIZIK – 1. fizik (qánige); 2.

fizikalıq.

FIZIOLOGIK –

fiziologiyalıq.

FIG‘ON – qayǵı, hásiwet, ókirip jılaw.

FOHISHA – buzıq hayal.

FOHISHALIK – buzıqlıq.

FOJIA – baxıtsızlıq, ayanıshlı awhal, tragediya.

FOJIALI – ayanıshlı, qayǵılı.

FOIZ – procent, payız.

FOL – pal.

FOLBIN – palker, palshı, paldaman, qorrandoz.

FOLBINLIK – palkerlik.

FONEMATIK – lingv. fonematikalıq.

FONETIK – lingv. fonetikalıq.

FONIY – panıy, ótkinshi.

FORIG‘: **FORIG‘**

BO‘LMOQ – qutılıw, bosaw, jazdırılıw, erkin bolıw, azat bolıw.

FORS – parsı, iranlı.

FORSCHA – parsısha, iransha.

FOSFATLAMOQ – fosfatlaw.

FOSIQ – buzıq, passıq.

FOTIH – jeńimpaz, jeńiske erisken.

FOYDA – payda, máp, jaqsı nátiyje; dáramat.

FOYDALANMOQ – paydalanıw, keregine jaratıw, jum-saw, iske asırıw.

FOYDALI – paydalı, paydası bar, jaramlı.

FOYDASIZ – paydasız, paydası joq.

FOYDATALAB – payda-kúnem.

FOYTUN – payton.

FOYTUNCHI – paytonshı.

FOZIL – bilimlı, sawatlı, zıyalı, alım.

FOSH – ashıq, áshkara, hámmege málim.

FRAZEOLOGIK – lingv. frazeologiyalıq.

FUQARO – puqara.

FUQAROLIK – puqaralıq.

FURSAT – pursat, qolaylı waqıt, payıt.

FUSUN – 1. shıray; 2. sıyqır; hiyle.

FUSUNGAR – 1. sıyqırshı, hiyleker; 2. ózine ashıq etiwshi.

FUSUNKOR – sıyqırılaw-shı; júdá gózzal.

FUSUNKORLIK – góz-zallıq, kórkemlik.

FUTBOLCHI – futbolshı.

FUTUR – zıyan, zálel, shıgın.

GADO – 1. tilenshi; 2. gedey; 3. awıs. bir nársenge qızıgıwshı adam.

GADOY – gedey, tilenshi, jarlı, qallash.

GADOYLIK – gedeylik.

GAJAK – 1. tulımshaq; 2. altın, gúmis t.b. iyilip islengen shekege taǵatuǵın bezeniw buyımı.

GAJAKDOR – 1. tulımsh-aqlı, tulımshaǵı bar; 2. awıs. bezewli.

GAJAKLI – q. gajakdor.

GAJIM – ǵıjım.

GAJIR – gejjir, qaysar, ójet, tirsek.

GAJIRLIK – gejjirlik, qay-sarlıq, ójetlik.

GAL – gezek, náwbet.

GALA – topar, dúrkin.

GALAKTIK – galaktikalıq.

GALALASHMOQ – to-planıw, toparlasıw.

GALDAGI – gezektegi, náwbettegi.

GALDIRAKLAMOQ – 1. q. galdiramoq; 2. shayqalıw, teńseliw.

GALDIRAMOQ – sóyley almay qalıw, tili aylanbay qalıw, sandıraqlaw.

GALGI – q. galdagi.

GALMA-GAL – gezekpe-gezek, gezeklesip, almagezek.

G

GALVARS – tentek, nadan.
GALVARSLIK – tenteklik.
GANDIRAKLAMOQ – shayqalıw, teńseliw.

GANCH – alebastr

GANCHKOR – 1. alebastrden naǵıs jasawshı usta; 2. alebastrlengen, alebastr menen islew berilgen.

GANCHKORLIK – ganshus-tashılıq, alebastr ustashılıǵı

GANCHLAMOQ – gipslew

GAP – 1. gáp, sóz, sóylew; 2. pikir, oy; 3. xabar, maǵlıwmat; mış-mış; 4. ókpe, giyne; 5. ziyapat, qonaq kútiw, qonaq etiw.

GAPDON – sózge sheshen; sóylemshek, oylamay sóyleytuǵın.

GAPDONLIK – sózge sheshenlik; sóylemsheklik.

GAPIRMOQ – sóylew, aytıw, bayan etiw.

GAPLASHMOQ – 1. sóylesiw, sáwbet qurıw; 2. awıs kelisiw (pitimge keliw); 3. oylasıw, keńesiw, aqıllasıw; 4. sóylesip qoyıw, támbisin beriw.

GAPSOTAR – sóylemshek, sóylewik.

GAP-SO‘Z – gáp-sóz.

GAPCHI – ósekshi, sóz jetkeriwshi, gáp tasıwshı.

GARANG – 1. gereń, sańıraw, qulaǵı awır, qulaqtan qalǵan; 2. awıs. bası qatqan, aqlı

hayran.

GARANGLIK – gereńlik.

GARD – 1. girt, girbiń, shań; 2. awıs. daq; 3. awıs. belgi.

GARDAN – moyın; moyınnıń arqa tárepi.

GARDDAY – qurttay, azǵantay, kishkene.

GARDIN – dumalaq, sheńber; dáp.

GARDISH – 1. gárdish (buyımnıń aylanba sırtı); 2. sheńber.

GARMDORI – qızıl burısh

GARMONIK – garmoni-yalıq.

GARMSSEL – qurǵaq, ıssı samal.

GAROV – girew.

GARCHI – qaramańtan, bolsa da, degen menen.

GAVDA – gewde, dene, jota.

GAVDALANMOQ – kóriniw, kózge taslanıw; sáwleleniw.

GAVDALI – gewdeli, bolasınlı, deneli, turpatlı, boyısını kelisken, jotalı.

GAVHAR – gáwhar.

GAVJUM – kóp, tıǵız, adam kóp jıynalatuǵın (jer hám waqt haqqında).

GAVJUMLASHMOQ – 1. adamlar kóbeyiw, adamlar menen tolıw; 2. awıs. payızlı bolıw, bereketli bolıw.

GAZ – 1. gez (arshın, ólsh-

ew túri); 2. gaz (tábiyy gaz); 3. jipek gezleme.

GAZAK – 1. iriń; 2. jeńil awqat, jeńil tamaq (ishimlik ishkennen keyin jelinetuǵın jeńil awqat, zakuska).

GAZAKLAMOQ – 1. irińlesiw; 2. awıs. kúsheyiw, zorayıw.

GAZANDA – 1. shaǵatuǵın janıwarlardıń ulıwma atı; 2. awıs. jawız, miyirmsiz.

GAZANDALIK – jawızlıq, miyirmsizlik.

GAZLAMA – gezleme.

GAZLAMOQ – 1. gezlew, gez benen ólshew; 2. gaz beriw.

GAZLASHTIRMOQ – gazlaştırıw, gaz benen támiyinlew.

GAZNIQOB – protivogaz.

GAZSIMON – gaz tárizli, gazge uqsas.

GAZSUV – gazlı suw.

GASHT – zawıq, ráhát, ház.

GASHTLI – zawıqlı, ráhátli.

GANGIMOQ – esenkirow, meń-zeń bolıw, ne qıların bilmew, bası qatıw.

GENEALOGIK – genealogiyalıq.

GENETIK – genetikalıq.

GEOGRAFIK – geografiyalıq.

GEODEZIK – geodeziyalıq.

GEOFIZIK – 1. geofizik

(qánige) 2. geofizikalıq (geofizikalıq izertlewler).

GEOKIMYOVIY – geoximiyalıq.

GEOLOGIK – geologiyalıq.

GEOMETRIK – geometriyalıq.

GEOMORFOLOGIK – geomorfologiyalıq.

GEOSIYOSAT – geosiyosat.

GEOSIYOSIY – geosiyasiy.

GEOSTRATEGIK – geostrategiyalıq.

GEOXIMIK – geoximiyalıq.

GERDAYMOQ – gárdiyiw, keriliw, shaljaqlaw (shaljańlaw).

GERMETIK – germetikalıq.

GERMETIKLIK – germetiklik.

GEZARMOQ – bozarıw, aǵarıw.

GIDIR – 1. jaman niyet; kek; 2. awıs. gúman, gúdik.

GIDRODINAMIK – gidrodinamikalıq.

GIDROENERGETIK – gidroenergetikalıq.

GIDROGEOLOGIK – gidrogeologiyalıq.

GIDROLOGIK – gidrologiyalıq.

GIDROSTATIK – gidros-

tatikaliq.

GIDROTEXNIK – 1. gidrotexnik (qánige); 2. gidrotexnikaliq.

GIGIENIK – gigenaliq.

GIGROSKOPIK – gigrorskopiyaliq.

GIJGIJLAMOQ – gíjjaq beriw, araǵa sóz salıw, qarsı qayraw, tárepler arasında urıs shıǵarıw.

GIJJALAR – kesellik payda etiwshi parazitler, gelmintler.

GIJINGLAMOQ – oyn-aqlaw (at haqqında).

GILAM – gilem.

GILAMDO‘Z – gilemshi.

GILAMDO‘ZLIK – q. gilemchilik.

GILAMCHILIK – gilemshilik, gilem toqıwshılıq.

GILOS – shiye.

GILOSZOR – shiye baǵı.

GIMNASTIKACHI – gimnastikashi.

GINA – giyne, kek, dıq, narazılıq, keyis, ıza, kewil qalıspa.

GINA-QUDURAT – ókpe-giyne.

GINALI – kekli, dıqlı, ókpesi bar.

GINACHI – giyneshil, kekshil, dıqshıl.

GINACHILIK – kekshilik, dıqshılıq.

GINEKOLOGIK – ginekologiyaliq.

GIPERTONIK – 1. gipertonik (gipertoniya keselligi menen awırǵan adam); 2. gipertoniyalıq.

GIPNOZLAMOQ – gipnozlaw.

GIPNOZCHI – gipnozshı.

GIPSLAMOQ – gipslew.

GIR – aylana, sheńber.

GIRD(I)BOD – quyn, boran, dúbeley.

GIRDIKAPALAK : GIRDIKAPALAK BO‘LMOQ – miyrimanlıq penen átirapında aylanıw.

GIRDIG‘UM – mırtıq, tompaq.

GIRDOB – 1. iyrim; 2. dúbeley; 3. dógerek átirap.

GIR-GIR: GIR-GIR AYLANMOQ – tez-tez aylanıw.

GIRGITTON – aylanayın (erkeletiw hám húrmetlewdi bildiredi).

GIRIBON – jaǵa; tamaq.

GIRIFTOR – ushıraw, dus keliw, jolıǵıw.

GIRYON – jılap atırǵan, kóz jas tóǵıp atırǵan.

GISTOLOGIK – gistologiyaliq.

GITARACHI – gitarashi.

GIYOH – giya, shóp.

GIYOHVAND – náshebent.

GIYOHVANDLIK – náshebentlik.

GLOBALLASHUV – globallasıw.

GNOSEOLOGIK – gnoseologiyalıq.

GOH – gá, gáhi, gáde, geyde.

GOH-GOH – ara-tura, anda-sanda.

GOHI(DA) – geyde.

GOJ – ójet.

GOJLIK – ójetlik.

GOLOGRAFIK – golografiyalıq.

GORNCHI – gornshı, gornıst.

GOV – 1. úlken, náhán. 2. mal (aqıret sóz).

GOVGUN – gewgim, qas qarayǵan waqıt.

GOVMISH – gewmis, iri shaqlı, násilli mal.

GRAFIK – 1. grafik (súwretshi) 2. grafikalıq.

GRAMMATIK – grammatikalıq.

GUGURT – shırpı.

GUJUM – gújim.

GUL – 1. gúl, sheshek; 2. naǵıs, bezew; 3. awıs. sulıw, gózzal; 4. awıs. súyikli yar.

GULDASTA – gúldáste.

GULDAY – 1. gúldey, gúlge uqsas, gúl sıyaqlı; 2. sulıw, shıraylı, gózzal; 3. awıs. jas (jaslıq dáwir).

GULDON – vaza.

GULDOR – gúlli, naǵıslı, bezewli.

GULDURAK – q. moma-qaldıroq.

GULDURAMOQ – gúldirew, gúldirlew.

GULDUROS – 1. gúldiregen dawıs; 2. awıs. kúshli; dawamlı.

GULGUN – 1. gúlgın, qızıl, qırmızı; 2. awıs. sulıw, gózzal.

GULLAMOQ – 1. gúllew, gúl shıǵarıw, gúl ashıw; 2. awıs. gúlleńiw, rawajlanıw, alǵa órlew; 3. jaynap-jasnaw, sulıwlanıw; 4. kógeriw (nan hám t.b. haqqında).

GULMIX – qazıq-shege, gúlmıyıq.

GULOB – gúl suwı.

GULOBİ – 1. aqshıl qızıl reń; 2. gúlabı (qawın sortı).

GULQOG‘OZ – gulqog‘oz, oboy.

GULSAPSAR – bot. iris, german irisi.

GULTOJ – gúltaj.

GULXAN – gúlخان, ot, jalın.

GULZOR – gúlzar.

GULG‘UNCHA – gúl gumsha.

GULSHAN – 1. gúlzar; 2. awıs. gúllep-jasnaǵan úlke, mámleket, el.

GULCHAMBAR –

gúldáste.

GULCHI – gúlshi.

GULCHILIK – gúlshilik.

GUM: GUM QILMOQ – gúm etiw, joq etiw.

GUMANISTIK – guman-istlik.

GUMASHTA – 1. sawda boyınsha isenimli wákil; 2. awıs. arnawlı tapsırma, hámelge iye bolğan adam.

GUMBAZ – 1. gúmbez; 2. awıs. úlken, semiz, qolaysız.

GUMBURLAMOQ – gúmbirlew.

GUMDON: GUMDON BO'LMOQ – gúm bolıw.

GUMDON: GUMDON QILMOQ – gúm etiw, gúm qılıw, gúmin shegiw.

GUMON – gúman, gúdik.

GUMONDOR – gúmanlı; gúmanlanıwshı.

GUMONLANMOQ – gúmanlanıw, gúdikleniw.

GUMROH – 1. joldan azğan, qátelesken, aljasqan; 2. oqımağan.

GUMROHLIK – qátelik, aljasqanlıq.

GUNAFSHA – q. binafsha

GUNOH – gúna, ayıp, jazıq, qılmıs, jinayat.

GUNOHKOR – gúnakar, gúnalı, qılmısker, jinayatshı.

GUPILLAMOQ – 1. gúmpildew; 2. ańqıw, múńk etiw

(iyis haqqında); 3.

GUPPAKLASHMOQ – toparlasıp tóbelesip oynaw (balalar haqqında).

GUPCHAK – gúpshek.

GURKIRAMOQ – 1. kógeriw, bórtiw, ósiw; 2. awıs. gúlep jasnaw, qulpırıw; 3. awıs. ańqıw, múńkiw (iyis haqqında)

GURSULLAMOQ – gúrsildew, gúrs-gúrs etiw.

GURUH – topar.

GURU(N)CH – gúrish.

GURULLAMOQ – 1. gúrildew; 2. gúrlew.

GURUNG – gúrriń, áńgime, sáwbet.

GURUNGLASHMOQ – gúrrińlesiw, áńgimelesiw, sáwbet qurıw.

GURZI – toqpaq.

GUSTOH – ádepsiz, uyatsız, kórgensiz.

GUSTOHLIK – ádepsizlik.

GUVOH – gúwa.

GUVOHLIK – gúwalıq.

GUVOHNOMA – gúwalıq.

GUVRANMOQ – gúni-reniw, múranıw, gúńkildew.

GUVULLAMOQ – gúwil-dew, gúw-gúw etiw.

GUZAR – gúzar.

GUSHNA – ashkóz.

GUNG – 1. gún, gúnelek, saqaw, tilsiz; 2. awıs. erksiz.

GO'DAK – 1. nárešte, bóbek, bópe; 2. jas, óspirim; 3.

awıs. tájiriybesiz, tájiriybesi joq.

GO'DAKLIK – nárestelik.

GO'JA – góje.

GO'L – gódek, sada,

sadalıq, ańqıldaqılıq.

GO'R – gór, qábir.

GO'RISTON – góriştan, qoyımshılıq.

GO'RKOV – gór qazıwshı, shıyıqshı.

GO'RSO'XTA – górińde kúygir, górińde tınısh jatalmaǵır (ǵarǵıs sóz).

GO'YO – tap, tap sonday.

GO'YOKI – q. go'yo.

GO'ZAL – gózzal, sulıw, shıraylı.

GO'ZALLASHMOQ – sulıwlanıw.

GO'ZALLIK – gózzallıq, sulıwlıq.

GO'SHA – 1. awlaq jer; 2. baspana.

GO'SHAK – telefon trubkası.

GO'SHANGA – shimıldıq.

GO'SHT – gósh, et.

GO'SHTDOR – q. go'shtli.

GO'SHTLI – góshli, góshi kóp, etli.

GO'SHTSIZ – góshsiz, góshi joq, etsiz.

GO'SHTXO'R – gósh jegish, góshiti jaqsı kóretuǵın.

ańqıldaq, ańgódek.

GO'LLIK – gódeklik,

GO'NG – kón, qıy, dáris, tezek.

GO'NGLAMOQ – jerge qıy tógiw.

GO'NGQARG'A – ǵarǵanıń bir túri.

GO'NGXONA – qıy saqlanatuǵın orın.

H

HAB – tabletka.

HABASH – efiopiyalı, negr

HAD (D) – 1. shek, shegara; 2. awıs. ólshem; dáreje, norma; 3. haqı, huqıq.

HADEB – udayı, mudamı, tez-tez.

HADEGANDA – hádegen-de, tez, dárriw, demde.

HADEMAY – hádemey, demde, tez arada.

HADIK – gúdik, gúman, qorqımış, shorshıw.

HADIKLI – gúdikli, qáwipsingen, qorqqan.

HADIKSIRAMOQ – gúdikleniw, qáwipsiniw, qorqıw, shorshıw, seskeniw.

HADIKSIZ – gúdiksiz, qorqpay, gúdiklenbey.

HADIS – 1. din. hádis; 2.

ádis, usıl, tásil.

HADSIZ – sheksiz, shegi joq, payansız.

HADYA – sıy, sawǵa.

HAFSALA – qunt, inta, ıqlas.

HAFSALA: HAFSALASI PIR BO‘LMOQ – pııı qurıw.

HAFSALALI – qunth, qunthı bar.

HAFSALASIZ – quntsız, qunthı joq.

HAFTA – hápte.

HAFTALIK – háptelik.

HAHALAMOQ – 1. haywanlardı aydaw, há-pá dew; 2. ruwxlandırıw.

HAJM – kólem, ólshem, muǵdar, sıymlıq.

HAJMAN – kólem jaǵınan, kólemine qaray.

HAJMLI – kólemli, kólemge iye, kólemi bar.

HAJR – ayralıq.

HAJV – satira, yumor, kúlki, eliklew, mazaq.

HAJVIY – satiralıq, kúlkili.

HAKALAK – 1. sholaq, bir ayaǵı joq; 2. balalar oyını, teppek.

HAKAM – tóreshi, jyuri, arbitr, sudya.

HAKAMLIK – tóreshilik.

HAKIM – 1. táwip; vrach, doktor; 2. danışpan, filosof.

HAKIMLIK – táwiplik; danışpanlıq.

HAKKA – hákke, sawısqan.

HAKKALAMOQ – hák-kelew.

HAKKAM-DUKKAM – bireń-sarań, jekke-jarım.

HAL – 1. sheshimin tapqan, sheshilgen (mashqala, másele haqqında); 2. boyaw (altın, gúmıs, bronza untaqlarınan islengen boyaw).

HAL: HAL QILMOQ – sheshiw, bir juwmaqqa keliw; sheship beriw (máseleni, mashqalanı).

HALAK – hálek, haldan tayǵan.

HALI – 1. ele, ele de; 2. jańa, jaqın arada, kóp ótpey; 3. házirshe; 4. gá, geyde.

HALI-BERI – eleberin.

HALIGACHA – elege shekem, elege deyin, házirge shekem, ele de.

HALIGI – jańaǵı, sol.

HALIGIDAY – jańaǵıday, sonday.

HALIM – 1. múlayim, álpayım; 2. awıs. jumsaq, qattı emes; 3. awqat túri.

HALITDAN – házir-aq, waqtınan burın, áwelden.

HALIZAMON – tez arada, jaqında, kóp ótpey.

HALLAMOQ – boyaw, bezew.

HALLOSLAMOQ –

haliqlaw, haphlǵıw.

HALOK: HALOK BO‘L-MOQ – qurban bolıw, óliw.

HALOKAT – avariya, baxtsiz hádiyse.

HALOKATLI – avariyalı.

HALOL – hadal.

HALOLAMOQ – hadalaw.

HALOLLIK – hadallıq.

HALOVAT – tınıshlıq, táshwıshsız, ráhát.

HALOVATLI – tınısh, ráhátli.

HALOVATSIZ – tınıshsız, tınıshlıq joq, ráhatsız; táshwıshli.

HALOVATSIZLIK – tınıshsızlıq.

HALPILLAMOQ – 1. jelpildew (keń kiyim haqqında), 2. sekeńlew, selkildew.

HALQA – halqa 1. dóńgelek; 2. júzik; 3. awıs. qorshaw; 4. shınjır; 5. awıs. topar; jámaát.

HALQALAMOQ – 1. dóńgelek ornatiw, dóńgelek salıw; 2. qorshawǵa alıw.

HALQALI – dóńgelekli, domalaqlı.

HALQUM – alqım, tamaq; jutqınshaq.

HAM – hám, hámde, sonday-aq.

HAMAL – 1. hamal, on eki

juldızdan biri; 2. Hamal, Shamsiya jil esabında jıldıń birinshi ayı.

HAMD – maqtaw.

HAMDAM – jaqın dos, jora.

HAMDARD – dártles, sırlas, muńlas.

HAMDARDLIK – kewil aytıw.

HAMDIL – kewil jaqın, kewil jeter, tábiya; dos, tatiw.

HAMDO‘ST – óz ara dos.

HAMDO‘STLIK – 1. óz ara doslıq; 2. shólkem, awqam.

HAMFIKR – pikirles, pikirleri bir.

HAMJIHAT – birlik, dos, tatiw.

HAMJIHATLIK – awızbirshilik, tatiwlıq.

HAMISHA – bárha, bárqulla, mudamı, udayı.

HAMKASB – kásiples, kásibi bir.

HAMKOR – sherik, birge islesiwshi.

HAMKORLIK – sheriklik, birge islesiw.

HAMLA – taslanıw, hújim.

HAMMA – hámme, bárshe, barlıq, pútkil, gúllan, jámi, ǵalaba.

HAMMABOP – hámmege unaytuǵın, hámmege maqul bolatuǵın.

HAMMOL – júk tasıwshı.

HAMMOLLIK – júk

tasıwshılıq.

HAMMOM – monsha.

HAMMUALLIF – birgeliktegi avtor.

HAMMUALLIFLIK – birgeliktegi avtorlıq.

HAMNAFAS – pikirles, joldas; jumısta hám ómirde bárha birge bolıwshı.

HAMNAFASLIK – pikirleslik, bir pikirliklik, kewilleslik, birdemlik.

HAMON – 1. ele, elege shekem, ele de, házirge shekem; 2. sol waqıtta-aq.

HAMOHANG – 1. namalas, bir qıylı namalı; 2. sáykes, sáykeslik.

HAMQISHLOQ – awıllas.

HAMROH – joldas, birge júriwshı.

HAMROHLIK – joldaslıq.

HAMSAFAR – joldas, birge saparǵa shıqqan.

HAMSUHBAT – gúrrińlesiwshı, áńgimelesiwshı, sáwbetlesiwshı.

HAMTOVOQ – 1. tabaq-las; 2. awıs. sherik.

HAMYON – qalta, kise.

HAMYURT – jerles, awıllas.

HAMSHAHAR – jerles, bir qalada jasawshı.

HAMSHIRA – miyirbiyke.

HAMSHIRALIK – miyirbiykelik.

HANDALAK – jambılsha.

HANDASAVIY – geometriyalıq.

HANSIRAMOQ – halıqlaw, haplıǵıw, tez-tez dem alıw.

HANUZ – ele, házirge shekem, usı waqıtqa shekem.

HANUZGACHA – q. hanuz.

HAPRIQMOQ – q. hovliqmoq.

HAQ – 1. haq, durıs, tuwrı; 2. haqıyqat, ıras, shın, haqıyqıy awhal; 3. haqı, huqıq, erk, imkaniyat; 4. haqı (is haqı, jol haqı), 5. Alla, Quday (Allanıń sıpatlarınan biri).

HAQDA – haqqında, tuwralı, jóninde.

HAQGO‘Y – haqıyqatshıl, shınılıqtı súyiwshı, shinshil.

HAQGO‘YLIK – haqıyqatshılıq, haqıyqatı súyiwshilik.

HAQIQAT – haqıyqat, ıras, shın, durıs.

HAQIQATDA – 1. negizinde, tiykarınan; 2. haqıyqattan.

HAQIQATGO‘Y – haqıyqatshıl, haqıyqatı aytıwshı.

HAQIQATPARVAR – haqıyqatı súyiwshı, haqıyqatqa ámel etiwshı.

HAQIQATSIZLIK – haqıyqatsızlıq, ádalatsızlıq.

HAQIQIY – haqıyqıy, shın, ıras.

HAQIR – 1. biyshara, qorlangan, qádirsiz; 2. awis. kishi peyil.

HAQLI – 1. haqılı, haqısı bar; huqıqı bar; 2. orınlı, tiykarlı, durıs.

HAQORAT – aqıret, qorlaw, namısqa tiyiw, kewilge tiyiw.

HAQORATLAMOQ – aqıretlew, jábirlew, sógip-sabaw.

HAQORATLI – aqıretli, kewilge tiyetuğın, namısqa tiyetuğın, kemsitetuğın, qorlaytuğın.

HAQQONIY – 1. haqıyqatqa tuwrı keletuğın, haqıyqatqa muwapıq; 2. haq, tiykarlı, orınlı, durıs.

HAQQONIYLIK – haqıyqatlıq, shınlıq, tuwrılıq, durıslıq.

HAQSEVAR – haqıyqattı súyiwshi.

HAQSIZ – 1. haqısız, haqı joq; 2. esheyin, pulsız; 3. nahaq, ádalatsız, ádilsiz.

HAQSIZLIK – 1. haqısızlıq, huqıqsızlıq; 2. nahaqlıq, ádilsizlik.

HARAKAT – 1. háreket, qıymıl, qozğalı; 2. talpınıs, umtıls; 3. táttárrik, tayarlıq; 4. is-háreket; qılıq; 5. awis. ósiw, rawajlanıw; 6. jumıs, miynet; iskerlik.

HARAKATLANMOQ – háreketleniw, háreket etiw; qozğalıw; júriw.

HARAKATLI – 1. háreketli, qozğalıslı; 2. háreketshen.

HARAKATSIZ – 1. háreketsez; 2. bosań, sılbır, ásten qıymıldaytuğın.

HARAKATCHAN – 1. háreketshen, háreketshil; 2. gáyratlı, isker.

HARBIY – 1. ásker, áskeriy xızmetshi; 2. áskeriy, áskeriy xızmetke baylanıslı; 3. áskeriy xızmet; armiya.

HARBIYLIK – áskerlik.

HARDAM – bárhá , barlıq waqıtta.

HARDAMHAYOL – turaqsız, ekileniwshi.

HARDAMHAYOLLIK – turaqsızlıq, ekileniwshilik.

HARF – hárip.

HARGIZ – hárgiz, sirá, haslan, hesh.

HARIR – 1. juqa jipek gezleme; 2. awis. taza, tınıq.

HAROM – haram, hadal emes.

HAROMI – haramı.

HAROMLAMOQ – haramlaw, bılgaw, ılaslaw.

HAROMLIK – haramlıq.

HAROMNAMAK – duzin iship duzlıgına túpiretuğın.

HAROMTOMOQ – har-

am tamaq, jatıp isher.

HAROMZODA – hara-
mzada.

HARORAT – 1. háwir,
ıssılıq, temperatura; 2. awıs.
jalın, qızgın.

HARORATLI – 1. háwirli,
temperaturalı; 2. awıs. jalınlı,
qızgınlı.

HARORATSIZ – 1. háwir-
siz, temperaturasız; 2. awıs. su-
wıq.

HARTUGUL – áytewir.

HARCHAND – 1. qanşa,
qanshellı, imkan barınsha; 2.
hesh, sirá.

HASAD – qızgánısh, kún-
shillik, qızgánshaqlıq, kóre al-
mawshılıq.

HASADGO‘Y – qızgánsh-
aq, ishi tar, kúnshil, kúnlewshi.

HASADLI – qızgánıshlı,
qızgánıshlı bar.

**HASANOT: QADAM-
LARIGA HASANOT** – xosh
keldińiz, qádemlerińizge gúl
pitsin.

HASRAT – há siret, dárt,
muń, uwayım, muń, ruwxıy
azap.

HASRATLANMOQ – há-
siretleniw, qapalanıw,
uwayımlanıw, dártleniw.

HASRATLASHMOQ –
dártlesiw.

HASRATLI – há siretli,

uwayımlı, muńlı, dártli.

HASSA – hasa.

HASSOS – 1. sezimtal; júdá
bilimli; 2. awıs. ótkir, sezgir.

HATLAMOQ – sekiriw,
sekirip ótiw.

HATTO – hátte.

HATTOKI – hátteki.

HAVAS – 1. háwes, qumar,
qushtar; 2. tilek, umtıls.

HAVASKOR – háwesker,
talapshań, jaqsı kóriwshi,
ıqlasbent.

HAVASLANMOQ –
háwesleniw, háwes etiw,
qumarlanıw, qushtarlanıw.

HAVASLI – háwesli, háw-
esi bar, qumarlı, qushatarlı.

HAVASMAND – q. havasli.

HAVO – 1. hawa; 2. aspan,
kók; 3. hawa rayı; 4. awıs. jağ-
day, sharayat; 5. tákabbirliq; 6.
nama, ırğaq.

HAVOL – gewek, bos.

HAVOLA – 1. ıqtıyarına
tapsırıw, moynında bolıw; 2.
silteme (dereklerge silteme
beriw).

HAVOLAMOQ – ha-
walaw, hawağa kóteriliw, jo-
qarılaw.

HAVOLI – 1. hawalı, taza ha-
walı; 2. menmen, pań, tákabbir.

HAVOYI – 1. hawa reńli,
kógis, kókshil; 2. hawağa
kóterilgen, joqarı; 3. awıs.

jeñil-jelpi, áhmiyetsiz; ánsat; 4. awıs. jeñil minezli, ushqalaq, salmaqısız; 5. awıs. tiykarsız, júzeki, ústirtin.

HAVOYILANMOQ – menmensiw, pańsıw.

HAVSALA – q. hafsala.

HAVZA – 1. háwiz; 2. jasalma kól, suw saqlağış; 3. qazılma baylıqları kóp bolğan keń aymaq; 4. basseyn.

HAYAJON – tolqınlanıw.

HAYAJONLANMOQ – tınıshsızlanıw, tolqınlanıw, hawlıgıw.

HAYAJONLI – tınıshsız, tolqınlandıratuğın.

HAYALLAMOQ – kes-higiw, irkiliw, gidiriw.

HAYBAT – 1. aybat, sawlat, saltanatlı kórinis; 2. awıs. aybat, qáhár.

HAYBATLI – 1. sawlatlı; 2. awıs. aybatlı, qáhárli.

HAYDAMOQ – aydaw, aldına salıw, quwıw; meńgeriw, basqarıw.

HAYDOVCHI – aydawshı, shofyor.

HAYFSAN – sógis, keyis, eskertiw.

HAYHOT – átteń!, wah!

HAYHOTDAY – júdá keń, júdá úlken.

HAYIT – hayt.

HAYITLAMOQ – haytlaw, hayt bayramın belgilew.

HAYITLIK – haytlıq.

HAYIQMOQ – aybınıw, qorqıw, batına almaw, júreksinbew.

HAYKAL – 1. músin; 2. eskertkish, eńelik; 3. háykel, bezeniw buyımı.

HAYKALTAROSH – músinshi, skulptor.

HAYKALTAROSHLIK – músinshilik.

HAYO – uyat.

HAYOLI – uyalshaq, uyatlı, uyatı bar.

HAYOSIZ – uyatsız, uyatı joq, arsız, betsiz.

HAYOT – ómir, tirishilik, jasaw, turmıs.

HAYOTBAXSH – janlandırıwshı, dárman beriwshı, tiriltiwshı; ruwxlandırıwshı.

HAYOTIY – ómirlik, ómirge tán, jasawğa baylanıslı, jasaw menen baylanıslı.

HAYOT-MAMOT – ómir hám ólim

HAYOTCHAN – ómirsheń, jasawshań.

HAYQIRIQ – qıyqıw, baqırıs.

HAYQIRMOQ – qıyqıwlaw, baqırıw, qıyğırıw.

HAYQIROQ – baqırarıw.

HAYRAT – ań-tań, tań, hayran; tań qalarlıq, hayranlıq.

HAYRATLANMOQ –

tañlanıw, tañırqaw, lal bolıw, hayran bolıw.

HAYRATOMUZ – tañ qalarlıq, hayran qalarlıq.

HAYRON – hayran.

HAYRONLIK – hayranlıq.

HAYTOVUR – áytwir, ne bolsa da, qanday bolsa da.

HAYVON – haywan.

HAYVONOT – haywanat.

HAY'AT – quram, topar.

HAY'AT: HAY'AT

A'ZOSI – topar aǵzası.

HAY'AT: JURNAL

HAY'ATI – jurnal toparı.

HAZAR – jerkeniw; ózin tıyıw; saqlanıw.

HAZIL – házil, degishpe, dálkek, basqı, oyın, tiyispe.

HAZILAKAM – 1. házil; 2. ańsat, qıyın emes.

HAZILKASH – házillesh, oynshıl, dálkekshil.

HAZILKASHLIK – házilleshlik, oynshılıq.

HAZILLASHMOQ – házilleshiw, oynaw, basqılaw.

HAZILOMUZ – házilge uqsas, házil aralas.

HAZIN – qayǵılı, muńlı.

HAZIR: HAZIR

BO'LMOQ – ıqtıyat bolıw, abaylı bolıw.

HAZM – as sińiriw.

HAZMLI – sińimli, tez sińetuǵın.

HAZRAT – háziret.

HASHAM – 1. hásem, sán, bezew; 2. dábdebe, saltanat.

HASHAMAT – dábdebe, saltanat; kóterińkilik.

HASHAMATLI – dábdebeli, saltanatlı.

HASHAMDOR – hásemli, sánli, bezewli.

HASHAMSIZ – hásemsiz, sánsiz, bezewsiz; dábdebesiz.

HASHAR – kómek, shembilik.

HASHAROT – jánlik, zıyankes, nasekoma.

HASHAROTXO'R – jánlikxor.

HASHARCHI – kómekshi.

HASH-PASH: HASH-PASH DEGUNCHA – há-pá degenshe, demde.

HANG-MANG – ań-tañ, hayran, ańqayǵan.

HANG-MANGLIK – ań-tañlıq, hayranlıq.

HANGOMA – ángime.

HANGOMALASHMOQ – ángimelesiw.

HANGRAMOQ – ańqırıw, aqırıw (eshektiń dawısı haqqında).

HECH – hesh, haslan.

HIBS – qamaq.

HIBSXONA – qamaqxana.

HID – iyis.

HIDLAMOQ – iyiskelew.

HIDLI – iyisli, iyisi bar.

HIDOYAT – 1. paydalı jónelis, tuwrı jol baslaw; 2. Quday tárepinen belgilengen tuwrı jol.

HIDSIZ – iyissiz, iyisi joq.

HIJRON – ayralıq, judalıq.

HIKMAT – 1. hikmet, aqıl-násiyat; 2. jasırın sebep, sır.

HIKMATLI – hikmetli; tereń mazmunlı; sırlı.

HIKOYA – gúrriń.

HILPIRAMOQ – jelpirew, jelpildew.

HILVA – názik, qıpsa bel.

HILVIRAMOQ – ilbirew, ázzilew.

HIMARMOQ – iyiriw, shıyratıw, esiw, buraw, tawlaw.

HIMMAT – jaqsılıq, járdem; saqıylıq, qolı ashıqlıq, keń peyillik.

HIMMATLI – járdemin ayamaytuǵın; saqıy, qolı ashıq, peyili keń.

HIMMATSIZ – járdem bermeytuǵın, qolı ashıq emes, sıqmar.

HIMOYA – 1. járdem, qol-lap-quwatlaw; 2. qorǵaw, qorıqlaw, saqlaw; pana; 3. aqlawshı tárep (sudta).

HIMOYA QILMOQ – 1. qorǵaw, jaqlaw, qollaw, tárepin alıw; 2. qorıqlaw, saqlaw; 3. aqlaw (sudta).

HIMOYASIZ – qorǵawsız,

qorǵawshısı joq; qorıqlanbaytuǵın.

HIMOYACHI – qorǵawshı.

HIQILDOQ – 1. kómekey, jutqınshaq. 2. moyınnıń aldınǵı bólimi, tamaq.

HIQILLAMOQ – 1. hıq-hıq dep ses shıǵarıw; 2. soranıw, zarlanıw.

HIQICHOQ: HIQICHOQ TUTMOQ – hıq-hıq tiyiw.

HIRS – kúshli talpınıs, qumarlıq.

HIS(S) – sezim, tuyǵı.

HISLI – sezimli; sezgir, sergek.

HISOB – esap; sanaq, sanaw.

HISOB-KITOB – esap-sanaq.

HISOBLAMOQ – 1. esaplaw, sanaw, muǵdarın anıqlaw; 2. esaplaw, ... dep biliw, oylaw.

HISOBLI – esaplı.

HISOBOT – esabat.

HISOBSIZ – esapsız; esabı joq, kóp, mol, sheksiz.

HISOBCHI – esapshı.

HISSA – 1. úles, pay, shegi; 2. márte, ret; barabar.

HISSIYOT – sezimler, ishki keshirmeler.

HISSIYOTLI – sezimtallı, sezgir.

HISSIZ – sezimsiz, sezimi joq; sezbeytuǵın.

HIYLA – hiyle, aldaw, tásil.

HIYLAKOR (HIYLAGAR) – hiyleker, juwha, tásil-paz, jolker.

HIYLAKORLIK – hiylekerlik, juwhalıq, tásilpazlıq, jolkerlik.

HIYLALI – hiyleli, tásilli.

HODISA – hádiyse, qubılıs.

HOFIZ – qosıqshı, artist.

HOFIZA – yad, es, ešte saqlaw qábileti.

HOJAT – 1. hájet, zárúrlık, talap, mútáj; tiyis, lazım; 2. awıs. tábiyyi zárúrlıktan bosalıw, hájetxanaǵa barıw.

HOJATBAROR – adamnı zárúrlıkların támiyinlewshi.

HOJATBARORLIK – adamnı zárúrlıkların támiyinlew.

HOJATMAND – mútáj, zárúrlıǵı bar.

HOJATXONA – hájetxana.

HOJI – haji.

HOKAZO – hám taǵı basqa, sol sıyaqlı.

HOKIM – hákim.

HOKIMIYAT – hákimiyat.

HOKIMLIK – hákimlik.

HOL – 1. hal, awhal, jaǵday; 2. keyip, kewil, kórinis; 3. kúsh, qúwat, shama.

HOLAT – halat, jaǵday, awhal.

HOL-AHVOL – hal-awhal, hal-jaǵday; saw-salamatlıq.

HOLBUKI – al, biraq; tiykarı, negizinde.

HOL-JON: HOL-JONIGA QO‘YMASLIK – qoyarda-qoymaw.

HOLSIZ – halsız, halı joq, haldan tayǵan, dińkesi joq, ázzi.

HOLSIZLANMOQ – halsizleniw, dimarsızlanıw, qarıwı qaytıw, dińkesi qurıw.

HOLSIZLIK – halsızlık, dimarsızlıq.

HOLVA – halwa.

HOMILA – hámile.

HOMILADOR – hámileli, eki qabat, júkli.

HOMILADORLIK – júklilik, eki qabatlıq.

HOMILALI – q. homilador.

HOMIY – qáwender, qayırqom, ǵamxor, ámenger, arqa súyer, janashır, jaqlawshi, súyewshi.

HOMIYLIK – qáwenderlik, qayırqomlıq.

HOMIYSIZ – qáwendersiz, qáwenderi joq.

HORDIQ – 1. sharshaw; 2. dem alıw, dem, tınım.

HORIMOQ – sharshaw, dińkesi qurıw, hálswirew, boldırıw.

HORMANG – harmań.
HORG'IN – sharshağan, dińkesi qurıǵan, boldırǵan, hálsiregen.
HOSIL – zúraát, ónim.
HOSILA – mat. tuwındı.
HOSILDOR – ónimli, ónimdarlı, ónim bergish, zúraátli, qunarlı.
HOSILDORLIK – ónimdarlıq, zúraátlilik, qunarlılıq.
HOSILLI – zúraátli, ónimli.
HOSILSIZ – zúraátsiz, ónimsiz.
HOTAM – q. hotamtoy.
HOTAMTOY – saqıy, qolı ashıq, peyli keń.
HOTAMTOYLIK – saqıyılıq, qolı ashıqlıq.
HOV – tańl. haw.
HOVLI – 1. háwli; 2. úy, jay; 3. shańaraq.
HOVLIQMA – 1. háwlikpe, kóterilme (hawlıgabere-tuǵın); 2. shalaǵay, alaǵayım.
HOVLIQMOQ – 1. hawlıǵıw, seskeniw, shorshınıw; 2. jumıstı shala-pala islew.
HOVUR – 1. háwir, puw; 2. awıs. qızǵın.
HOVURLI – háwirli.
HOVUZ – hawız.
HOVUCH – qosıwıs.
HOVUCHLAB – qosıwıslap.
HOY – tańl. háy.
HOYNAHOY – sirá, -sa

kerek.

HOZIR – 1. tayar, tayın; 2. házir, 3. jańa, uzamay, kóp uzamay.

HOZIRDAN – házirden, usı waqıttń ózinen.

HOZIRGACHA – házirge shekem, házirge deyin.

HOZIRGI – házirgi, usı waqıttaǵı; ámeldegi.

HOZIRGIDAY – házirgidey.

HOZIRJAVOB – juwapshıl, juwabıy, juwap urǵısh, juwapqa sheber; tez juwap bere-tuǵın.

HOZIRLAMOQ – tayarlaw.

HOZIRLANMOQ – tayarlanıw.

HOZIRLIK – tayarlıq.

HOZIRCHA – házirshe; waqıtsha.

HOSHIYA – jiyek, shet, ernek, qır.

HOSHIYALAMOQ – jiyeklew, shetlerine jiyek salıw.

HOSHIYALI – jiyekli, jiyegi bar

HUDA-BEHUDAGA – biykardan-biykarga, orınsız, qurıdan-qurıǵa, boştan-bosqa.

HUDUD – 1. shegara; 2. aymaq; jer, maydan.

HUDUDSIZ – shegarasız, shegarası joq; sheksiz, payansız.

HUDHUD (POPISHAK)
– ópepek.

HUJAYRA – biol. kletka.

HUJAYRALI – kletkali.

HUJJAT – hújjet, gúwaliq, dokument; is qağazı.

HUJJATLASHTIRMOQ
– hújjetlestiriw.

HUJJATLI – hújjetli.

HUJJATCHILIK – hújjet jumısları.

HUJRA – ójire, bólme.

HUJUM – hújim, topılıs, atlanıs, shabıwıl.

HUJUMKOR – hújimshil, hújim etkish.

HUJUMKORLIK – hújimshillik.

HUJUMCHI – hújimshi.

HUKM – 1. húkim, qarar, biylik; 3. awıs. buyırq.

HUKMDOR – húkimdar.

HUKMDORLIK – húkimdarlıq.

HUKMRON – basqarğan, basqarıp turğan, basqarıwğa alğan.

HUKMRONLIK – basqarıwshılıq.

HUKUMAT – húkimet.

HUMO – qumay qus.

HUNAR – óner.

HUNARLI – ónerli, óneri bar, óner úyrengen.

HUNARMAND – ónerment, ónerpaz.

HUNARSIZ – ónersiz,

óneri joq, óner úyrenbegen.

HUQUQ – huqıq, erk.

HUQUQBUZAR – huqıq buziwshı.

HUQUQBUZARLIK – huqıq buziwshılıq.

HUQUQIY – huqıqıy.

HUQUQLI – huqıqlı, huqıqı bar, huqıqqa iye, erkli.

HUQUQSIZ – huqıqsız, huqıqı joq, huqıqqa iye emes, erksiz.

HUQUQSIZLIK – huqıqsızlıq.

HUQUQSHUNOS – huqıqtanıwshı, yurıst.

HUQUQSHUNOSLIK – huqıqtanıw.

HUR – 1. húr, erkin, azat; 2. Islam dástúrleri hám Quran boyınsha, dindarlar menen birge jánnette jasaytuğın, heshqanday kemshiligi bolmağan júdá gózzal qız(lar); 3. awıs. júdá shıraylı, gózzal qız; 4. awıs. iybeli, pák (hayal-qızlar haqqında).

HURKAK – úrkek, asaw.

HURKMOQ – 1. úrkiw (haywan hám quslar haqqında); 2. awıs. shorshınıw, seskeniw, sezikleniw.

HURKOVICH – úrkek.

HURLIK – erkinlik, azatlıq.

HURLIQO – gózzal, húr júzli, húr qız.

HURMAT – húrmet, izzet, sıy; abıray.

HURMATLAMOQ –
húrmetlew, sıylaw, sıy kórsetiw.

HURMATLI – húrmetli,
sıylı; abıraylı.

HURMATSIZ – húrmetsez,
húrmetke iye bolmağan.

HURMATSIZLIK –
húrmetsezlik, sıylamawshılıq;
abıraysızlıq.

HURMATTALAB –
húrmet talap etiwshi, názik
minez.

HURMOQ – úriw (iyt
haqqında)

HURPAYMOQ – úrpeyiw,
tikreyiw.

HURPAK – úrpek, úrpey-
gen.

HURRIYAT – erkinlik, az-
atlıq.

HUZURBAXSH – ráhát
bağışlaytuğın, ráhátlendiriwshi.

HUZUR-HALOVAT –
tınısh-tatıw, tınıshlıq-qáter-
jámlıq.

HUSH – huwısh, es, sana,
ań, yad.

HUSHLI – huwıshlı, esli.

HUSHSIZ – huwıshsız, essiz.

HUSHSIZLANMOQ – es-
inen tanıw, eseńkiREW, meń-
zeń bolıw, ne qıların bilmew,
bası qatıw .

HURRIYATPARVAR –
erkinlikti súyiwshi, azatlıq
tárepdarı.

HUSN – shıray, kelbet,
sulıwlıq, kórik, ajar.

HUSNBUZAR – ugri.

HUSNIXAT – 1. kallıgrafı-
ya; 2. sulıw jazıw, taza jazıw.

HUSNLI – shıraylı, kelbet-
li, ajarlı.

HUSNSIZ – shıraysız,
sıqılsız, sıqılı joq, kóriksiz.

HUVULLAMOQ – 1.
gúwildew (samal haqqında); 2.
húwlew, húwlep qalıw.

HUZUR – ráhát, házlik,
lázzet, qanaat.

**HUZUR: HUZURIGA,
HUZURIDA, HUZURIDAN**
– aldına, aldında, aldınan.

HUSHSIZLIK – huwıshsız-
lıq, esinen tanıwshılıq.

HUSHTAK – 1. ısqırıtıq; 2.
ısqırlawıq (ısqıratuğın ásbap);
3. signal.

HUSHTAKBOZ –
ısqırawıq.

HUSHYOR – 1. ziyrek; 2.
qırağı, abaylı, sergek, saq,
sezgish; 3. es-túsi jayında, hu-
wshın joytpağan.

HUSHYORLANMOQ –
sergekleniw, es-túsin jıynaw.

HUSHYORLIK – sergek-

lik, ziyreklik, saqlıq, sezgishlik.

HO•KIZ – ógiz.

HO•L – hól, ıǵal, ızǵar.

HO•LLAMOQ – hóllew, ıǵallaw, ızǵarlaw.

HO•PLAM – urtlam, bir urtlam.

HO•PLAMOQ – 1. urtlaw, urtlap ishiw; 2. awıs. jutıp jiberiw.

HO•NGRAMOQ – eńirew, eńkildew, jılaw.

I

IBLIS – shaytan, jin, albaslı.

IBLISLIK – shaytanlıq.

IBO – iybe, ándiyshe, tartınıw, uyalıw.

IBODAT – ibadat, sıyınıw.

IBODATXONA – ibadatxana.

IBOLI – iybeli, ándiysheli.

IBORA – sóz dizbegi, fraza.

IBORAT – ibarat, quralǵan, dúzilgen, ... turadı.

IBOSIZ – iybesiz, iybesi joq, ándiyshesiz.

IBRAT – órnek, úlgi.

IBRATLI – órnekli, úlgili.

IBTIDO – baslanıw, algashqı.

IBTIDOIY – 1. algashqı, dáslepki, aldınıǵı; 2. ápiwayı, elementar.

IDDAO – 1. orınsız talap, nahaq talap; 2. ózi ushın múná-

sip bolmaǵan.

IDEALISTIK – idealiştlik.

IDEOGRAFIK – ideografıyalıq.

IDEOLOGIK – ideologıyalıq.

IDIOMATIK – idiomalıq.

IDISH – ıdıs.

IDISH-TOVOQ – ıdıs-tabaq.

IDORA – 1. basqarıw, tártpke salıw; 2. keńse, kontor.

IDROK – uǵım, sana, zeyin, pám, ań.

IDROK: IDROK ET-MOQ – uǵıw, túsiniw, pámlew, ańlaw.

IDROKLI – uǵımlı, sanalı, ańlı, túsingish.

IDROKSIZ – uǵımsız, sanasız, ańsız, zeyinsiz.

IGNA – iyne.

IGNABARG – iynejapıraq.

IGREK – mat. yıgrik (y).

IFFAT – páklik (hújdan pákligi); namıs, uyat.

IFFATLI – namıslı, uyatlı, uyatı bar.

IFFATSIZ – namıssız, uyatsız, uyatı joq.

IFLOS – 1. iplas, patas, tazalanbaǵan; 2. kir, kir basqan; 3. awıs. jaman, jaramas, pás, ádepsiz.

IFLOSLAMOQ – iplashlaw, pataslaw.

IFLOSLIK – iplashlıq,

patashlıq.

IFODA – 1. gáp, qısqa gáp, sóz, fraza (sáwlelendiriwshi, ańlatıwshı, bildiriwshi); 2. belgi, tańba; 3. mat. ańlatpa, formula.

IFODALAMOQ – sáwlelendiriw, bildiriw, ańlatıw.

IFODALI – ańlatpalı; belgili.

IFODALI: IFODALI
O‘QISH – kórkem oqıw.

IFODASIZ – ańlatpasız, ańlatpası joq, ańlatpası belgisiz.

IFOR – jupar, xosh iyis.

IFORLI – jupar iyisli, xosh iyisli.

IFTIXOR – maqtanış.

IFTIXORLI – maqtanışlı.

IFTOR – awız ashar.

IFTORLIK – awız ashar, awız asharğa tiyisli.

IJARA – ijara, arenda.

IJARACHI – ijarashı.

IJOBAT: IJOBAT
BO‘LMOQ – qabıl etiliw, itibarğa alınıw, orınlanıw.

IJOBIY – 1. unamlı, maqul; 2. jaqsı, táwir, paydalı; 3. úlgi-li, órnekli.

IJOD – 1. dóretiwshilik; 2. dóretpe.

IJODIYOT – dóretiwshilik.

IJODIY – dóretiwshilik.

IJODKOR – dóretiwshi.

IJODKORLIK – dóretiwshilik.

IJOZAT – ruqsat; irazılıq.

IJOZATNOMA – jazba ruqsat, ruqsatnama.

IJOZATSIZ – ruqsatsız; irazılıq almay.

IJRO – orınlaw, atqarıw.

IJROCHI – orınlawshı, atqarıwshı.

IJTIMOIIYOT – 1. sociallıq jámiyet; 2. sociologiya.

IJTIMOIIY – jámiyetlik, sociallıq.

IKIR-CHIKIR – mayda-shúyde.

IKKI – eki.

IKKILAMCHI – ekilen-shi, ekinshi.

IKKILANMOQ – ekileniw, eki oyılı bolıw.

IKKINCHI – ekinshi.

IKKOV – ekew.

IKKIYUZLAMA – 1. oń terisi bir, eki tárepi bir; 2. awız eki júzli, quyańqı.

IKKIYUZLAMACHILIK – eki júzlilik.

IKROM – ikram, húrmet, izzet.

IKS – mat. iks (x).

ILA – menen, benen, penen.

ILAKISHMOQ – shatisıw, shatasıw.

ILASHMOQ – 1. iliniw,

jabısıw; 2. awıs. izinen júriw; 3. awıs. aylanshıqlaw; 4. qosılıw, aralasıw.

ILDAM – jıldam, shaqqan.

ILDAMLAMOQ – jıldam-law, jıldam háreketleniw.

ILDAMLIK – jıldamlıq, shaqqanlıq.

ILDIZ – 1. tamır; 2. awıs. tiykar, negiz; 3. mat. koren, radikal.

ILDIZLAMOQ – tamır-law, tamır jayıw.

ILDIZMEVA – tamır mi-ywe.

ILGAK – 1. ilmek, gúrmek; ilgek, ilgenshek, ilmeshék; 2. awıs. mısqıl, astarlı sóz.

ILGARI – 1. ilgeri, burın, ótken; 2. birinshi gezekte; al-dın, áweli; 3. alda, aldında, al-dıngı orında; 4. alğa, aldığa.

ILGARIGI – ilgergi, al-dıngı, burıngı dáslepki, ádepki.

ILGARGIDAY – ilgeride-gidey, aldındıday, áwelgidey.

ILGARIDAN – ilgeriden, burınnan, aldınnan.

ILGARILAMOQ – ilger-ilew, ósiw, alğa basıw; ozıw, ozıp ketiw.

ILGICH – ilmek, ilgek.

ILJAYMOQ – irjıyıw, mıyıgında kúliw.

ILJIRAMOQ – iljiraw, el-jirew.

ILIGUZILDI – báhárde ju-wannıń jıńishkeretuğın payıtı.

ILIK – jilik mayı, súyek mayı; baltır súyegi.

ILIMOQ – jılıw, ısıw.

ILINJ – úmit, tilek, umtılıw.

ILINMOQ – 1. iliniw; 2. túsiw, tutılıw (qaqpanğa túsiw, qarmaqqa iliniw); 3. awıs. jolıgıw, dus keliw; 4. úlgeriw, ilesiw, erisiw; 3. saqlap qoyıw.

ILIQ – 1. jıllı, sál jıllı, jıllıraq, jılımıq; 2. awıs. jağım-lı.

ILIQLIK – jıllılıq.

ILK – 1. dáslepki, tunğısh, birinshi; 2. erte.

ILLAT – 1. illet, kesellik, awırıw; 2. kemshilik, nuqsan, ayıp; 3. awıs. gúna; jınayat.

ILM – 1. ilim; kónlikpe; mağlıwmat; 2. pán; 3. taraw, qánigelik.

ILMGOH – ilim dárgayı.

ILMIY – ilimiy.

ILMLI – ilimli; oqığan, jo-qarı mağlıwmatlı.

ILMOQ – 1. iliw, asıw, qıstırıw; 2. ilip alıw, uslap alıw; 3. kiyiw, jamılıw; 4. ilmek; 5. awıs. mısqıl, astarlı sóz.

ILMOQLI – 1. ilmekli, il-megi bar; 2. awıs. astarlı sóz.

ILMOQSIZ – 1. ilmegi joq, ilmeksiz; 2. awıs. tuwrı, durıs.

ILMSIZ – ilimsiz, ilmi joq; oqımağan, nadan; ilimge ti-

ykarlanbağan.

ILOVA – qosımsha, tirkeme.

ILOVALI – qosımshalı, qosımshası bar.

ILOH – Quday.

ILOHIY – ilahiy.

ILOHIYOT – teologiya.

ILOJ – ilaj, shara, ğam, isla.

ILOJSIZ – ilajsız, ilaji joq, naylaj.

ILOJSIZLANMOQ – ilajsızlanıw, ilajsız qalıw.

ILOJSIZLIK – ilajsızlıq, naylajlıq.

ILON – jılan.

ILONBALIQ – jılanbalıq.

ILOYIM – ilayım.

ILTIJO – Qudayǵa jalbarınıw; ótinish, soranıw.

ILTIMOS – ótinish.

ILTIFOT – húrmet-izzet, sıylasıq, jaqsı qarım-qatnas.

ILTIFOTLI – húrmet-izzetli, sıylasıqlı.

ILTIFOTSIZ – húrmet-izzet kórsetpeytuǵın, sıylasıqtı bilmeytuǵın.

ILVIRAMOQ – 1. ilbirew; 2. awıs. tozıw, tozıwı jetiw.

ILVIRS – zool. irbis, taw qaplanı.

ILG‘AMOQ – seziw, abaylaw, bayqaw.

ILG‘OR – alǵır, ilgir, aldıńǵı, ozıq, ilǵallı, júyrik.

ILG‘ORLIK – alǵırlıq, ilǵallılıq.

ILHAQ – ıntıq, qushtar, úmit penen kútken.

ILHOM – ilham, yosh.

ILHOMLANMOQ – ilhamlanıw, yoshlanıw.

IM – im.

IMI-JIMIDA – jim-jıma, bildirmey, heshkimge aytpay.

IMILLAMOQ – áste, uyań qıymıldaw.

IMKON – imkan, qolay, áwmet; ilaj.

IMKONIYAT – imkaniyat, múmkinshilik.

IMKONSIZ – imkanı joq, ilajsız.

IMLAMOQ – imlaw.

IMLO – imla, orfografiya.

IMLOVIY – orfografiyalıq.

IMMIGRATSION – imigraciyalıq.

IMO – im.

IMOLI – im menen, im qaqqan.

IMOM – imam.

IMOMLIK – imamlıq.

IMON – iyman; isenim.

IMONLI – iymanlı, iymanı bar; isenimli, hadal, hújdanlı.

IMONSIZ – iymansız, iymanı joq; isenimsiz, hújdansız.

IMORAT – imarat, jay, úy, qurılıs.

IMPERIALISTIK – impe-

rialistlik.

IMRANMOQ – inranıw, azap shegiw.

IMTIYOZ – jeñillik; artıqmashlıq.

IMTIYOZLI – jeñilletilgen, jeñilligi bar.

IMTIHON – imtixan; sınav, tekseriw.

IMTIHONSIZ – imtixansız.

IMZO – qol.

IMZOLAMOQ – qol qoyıw.

IMZOSIZ – qolsız, qol qoyılmağan.

IN – in, uya.

INDALLO: GAPNING
INDALLOSI – gáptiń toqeteri, gáptiń qısqası.

INDAMOQ – indew, sóylew, aytıw.

INDAMAS – indemes, únemes.

INDIN – erteñniń arǵı kúni.

INDUKSION – indukciyalıq.

INFEKSION – infekciyalıq.

INFORMATSION – informaciyalıq.

INFRAQIZIL – infraqızıl.

INFRATOVUHLAR – infrasesler (insan qulaǵı esitpeytuǵın tómen chaštotalı sesler).

INFRATUZILMA – infrastruktura.

INJA – názik.

INJIQ – ójet, qırsıq, qıńır, tısek, shataq.

INJIQLANMOQ – ójetleniw, qırsıǵıw.

INJIQLIK – ójetlik, qırsıqlıq, qıńırılıq.

INJU – merwert, dúr.

INKOR: INKOR ETMOQ – biykarlaw, moyınlamaw, moyınına almaw.

INNOVATSION – innovaciyalıq.

INOBAT – inabat, isenim; iseniw; túsiniw; esaplaw; názer, itibar.

INOBATLI – inabatlı, isenimli; itibarǵa alıwǵa, iseniwge bolatuǵın; abıraylı.

INOBATSIZ – inabatsız, isenimsiz.

INOD – ójetlik, moyın-tawlıq.

INONMOQ – inanıw, iseniw.

INOQ – 1. dos, tatıw; 2. tar. inaq.

INOQLASHMOQ – doslasıw, tatiwlasıw.

INOQLIK – doslıq, tatiwlıq.

INOYAT – járdem, qolap-quwatlaw; miyirmanlıq.

INQILLAMOQ – inqıld-

aw, inırsıw.

INQILOB – awdarıspaq, revolyuciya.

INQILOBIY – revolyuci-yalıq

INQILOBCHI – revoly-ucioner.

INQIROZ – 1. bankrot; 2. tamam bolıw, arqağa ketiw, daǵdarıs.

INS-JINS – jin-jıpir.

INSOF – insap, hadallıq, ádalat, durıslıq.

INSOFLI – insaplı, insabı bar, hadal.

INSOFSIZ – insapsız, insabı joq, naysap.

INSOFSIZLIK – insapsızlıq, naysaplıq.

INSON – insan, adam.

INSONIY – insaniy, in-sanğa tán, insanlıq.

INSONIYLIK – insaniylik, adamgershilik.

INSONIYAT – insaniyat.

INSONLIK – insanlıq.

INSONPARVAR – in-saniylik.

INSONPARVARLIK – in-saniylik.

INSPEKTORLIK – ins-pektorlıq.

INSTRUKTORLIK – in-strukturlıq.

INTERFAOL – interaktiv.

INTIHO – aqır, soń.

INTIHOSIZ – aqırı joq, tawsılmas.

INTILISH – talpınıs, umtıls.

INTILMOQ – talpınıw, umtılw

INTILUVCHAN – talpınıǵısh, umtılwshań.

INTIQ – intıq, intizar, háwes, qushtar.

INTIQMOQ – intıǵıw, asıǵıw.

INTIQOM – ósh, qas.

INTIZOM – tártip, qaǵıy-da.

INTIZOMLI – tártipli, tárti-ibi bar.

INTIZOMSIZ – tártipsiz, tártibi joq.

INTIZOR – intizar.

INTIZORLIK – intizarlıq.

INTONATSION – in-tonaciyalıq.

INSHO – shıǵarma, jazba jumısı.

INSHOOT – qurılıs, im-arat.

IN'OM – sawǵa, sıylıq, sıy.

IP – jip.

IPAK – jipek.

IPAKLI – jipekli.

IPAKCHILIK – jipekshi-lik.

IPILTIRIQ – qıltırıq, arıq.

IPIRISQI – ıpirıq-sıpirıq, kir-pir.

IPSIZ – jipsiz, jibi joq.
IQBOL – íǵbal, baxıt, baxıtlı keleshek; táǵdır, jazmısh.
IQLIM – ıqlım, klimat.
IQROR – moyınlaw, moynına alıw.
IQTIBOS – dálil keltiriw, kóshirip alınǵan, kóshirme.
IQTIDOR – talant, kúsh-qúdiret, qábilet, uqıp, isley alıw.
IQTIDORLI – talantlı, qábiletli, kúsh-jigerli.
IQTIDORSIZ – talantsız, qábiletsiz, kúsh jigersiz.
IQTISOD – únemlew; ekonomika.
IQTISODIYOT – ekonomika.
IQTISODCHI – ekomomišt.
IRJAYMOQ – ırjıyıw, jumıyıw, kúle shıray beriw.
IRIM – ırım.
IRIMOQ – iriw, aynıw, shiriw.
IRIMCHI – ırımshıl, ırımǵa kóp isenetuǵın.
IRKIT – kir, iplas, paspan-da.
IRMOQ – kishi dárya.
IRODA – 1. kúsh, jiger; 2. erk, ıqtıyar.
IRODALI – kúshli, jigerli.
IRODASIZ – kúshsiz, jigersiz.

IRODASIZLIK –
IRQ – 1. násil; 2. rasa.
IRQIY – rasalıq.
IRQCHI – rasist, millet ayırıwshı.
IRQCHILIK – rasizm.
IRRIGATION – irrigaciyalıq.
IRSIY – násil quwıwshı, tuqım quwalaytuǵın, genetikalıq.
IRSIYAT – genetika.
IRVAYMOQ – qıysayıw, iymeyiw.
IRG‘AMOQ – shayqaw, terbetiw; silkitiw.
IRG‘IMOQ – q. sakramoq.
IRG‘ITMOQ – ılaqtırıw, atıw; silkitiw.
IRSHAYMOQ – ırjıyıw, kúlimsirew.
IS – 1. iyis; 2. awıs. derek, belgi; 3. ıs, tútin; gaz.
ISBOT – dálil, fakt.
ISBOTLAMOQ – dálillew.
ISIMOQ – ısıw, jılıw.
ISINMOQ – ısınıw, jılınıw.
ISIRIQ – ádiraspan.
ISITKICH – ısıtqısh.
ISITMA – ısıtpa, temperatura.
ISITMALAMOQ – temperatura kóteriliw.
ISITMOQ – ısıtıw, jılıtıw.
ISKABTOPAR – súyir

shıbın.

ISKAMOQ – 1. iyiskew, iyiskelew, iysin alıw; 2. awıs. seziw, bayqaw.

ISKANJA – 1. iskenje; 2. awıs. azap-aqıret.

ISKOVUCH – 1. joytılgan nárseni iyiskelep tabatúgın; 2. ań iyti; 3. awıs. tuńshı, shpion.

ISLI – iyisli, iysi bar.

ISLIQI – iplas, paspanda.

ISLOH – reforma, dúzetiw, jańalaw.

ISLOHOT – túpkilikli ózgeris, reforma.

ISM – at.

ISMALOQ – bot. Túrkstan shpinatı.

ISMDOŞH – atı bir.

ISMLI – atlı, atı bar.

ISNOD – istanat, nasdaq, jamanat, uyatsızlıq, abıraysızlıq.

ISQIRT – kir, iplas, patas; shıgındı.

ISROF – ısırap, zaya, orınsız yaki artıqsha isletiw, joq etiw.

ISROFGAR – ısırapshı.

ISROFGARCHILIK – ısırapkershilik.

ISROFLAMOQ – ısırap etiw, zayalaw, orınsız yaki artıqsha isletiw, joq etiw

ISSIQ – ıssı; temperatura.

ISSIQLAMOQ – ıssılaw, ıssıda qalıw, kún ótiw.

ISSIQLIK – ıssılıq.

ISSIQ-SOVUQ – duwa.

ISSIQXONA – ıssıxana.

ISSIZ – iyissiz, iyisi joq.

ISTAK – niyet, tilek, meyl.

ISTAMOQ – qálew, niyetlew, tilek etiw.

ISTARA: ISTARASI ISSIQ – jıllı júz, jıllı júzli, jaǵımlı, júzinen nur tamı turǵan.

ISTARALI – jıllı júzli, jaǵımlı.

ISTEHZO – mısquı, mazaq, masqara, ermek.

ISTEHZOLANMOQ – masqaralaw, ermeklew.

ISTEHZOLI – mısquıllı, mısquıllawshı.

ISTEHZOSIZ – mısquılsız, mazaqsız.

ISTEHKOM – bekinis, qorǵan.

ISTE'DOD – uqıp, talant.

ISTE'DODLI – uqıplı, talantlı.

ISTE'FO – otstávka.

ISTE'MOL – tutınıw, paydalanıw, qollanıw.

ISTE'MOLCHI – tutınıwshı.

ISTIBDOD – jábir, zulım, eziw.

ISTIHOLA – uyalıw, qısınıw, tartınıw.

ISTILO – basqınshılıq, baspashılıq.

ISTILOCHI – basqınshı, baspashı.

ISTIQBOL – keleshek, bo-lajaq, kelesi zaman.

ISTIQBOLLI – keleshegi bar, perspektivalı.

ISTIQLOL – gárezsizlik, erkinlik.

ISTIQQOMAT: ISTIQQOMAT QILMOQ – jasaw, turıw.

ISTIROHAT – dem alıw.

ISTIROHATGOH – dem alıw ornı, park.

ISTISNO – zatlar to-plaminan birewin ajratıw, nızam-qağıydadan, ulıwmalıq tártipten, qatardan yamasa es-aptan tısqarı.

ISYON – qozgalań, kóterilis.

ISYONKOR – qozgalańshı, kóterilisshi.

ISYONCHI – q. isyonkor.

IT – iyt.

ITARMOQ – iyteriw, jil-jitıw, ısırıw.

ITBALIQ – iytbalıq.

ITBURUN – shipovniktiń bir túri.

ITFE'L – iyt minez, minezi jaman.

IT-MUSHUK – iyt-pıshıq.

ITOAT: ITOAT QILMOQ – boysınıw, bağımıw.

ITOATGO'Y – q. itoatkor.

ITOATKOR – boysınıwshı, boysıngış.

ITOATKORLIK – boysınıwshılıq.

ITOATLI – boysınatuğın, boysıngış.

ITOATSIZ – boysınbaytuğın.

ITOLG'I – iytelgi.

ITPASHSHA – iytshıbnı.

ITQOVUN – iyttúyneq.

ITTIFOQ – 1. awqam, intimaq, birlespe, shólkem, uyım; 2. tatıw.

ITTIFOQDOSH – awqam-las, intimaqlı, birlikli.

ITTIFOQLASHMOQ – awqamlasıw, birigiw, birlesiw, jámlesiw.

ITTIFOQLIK – awqamlıq.

ITTIFOQCHI – q. ittifoq-dosh.

ITUZUM – iytjúzim.

ITYALQQ – iytayaq, iyt-jalaq.

IVIMOQ – 1. jibiw, suwda jibip ketiw; 2. qoyıwlasıw; 3. uyıw (qatıq); 4. aynıw, iriw, shiriw.

IVIRSIMOQ – ıbrısıw, bılgasıw; ásten islew, ásten qıymıldaw.

IVIRSIQ – sıpırılmağan, jıynaştırılmağan.

IVIR-SHIVIR – elik. sıbrı-sıbrı.

IVITMOQ – 1. jibitiw; 2. uytiw.

IVITQI – uyıtqı (qatıq uyıtıw ushın).

IXLOS – ıqlas, inta.

IXLOSLI – ıqlashlı, intalı.

IXTILOF – kelispewshilik, qarama-qarsılıq.

IXTIRO – oylap tabılğan, oylap shıǵarılgan.

IXTIROCHI – oylap tabıwshı.

IXTIROCHILIK – oylap tabıwshılıq.

IXTISOS – qánigelik, mamanlıq.

IXTISOSLASHMOQ – qánigelesiw.

IXTISOSLIK – qánigelik.

IXTIYOR – ıqtıyar, erk, til-ek; basqarıw huqıqı.

IXTIYORIY – ıqtıyarlı, erki menen.

IXTIYORIYLIK – ıqtıyarlılıq, óz erki menen.

IXTIYORLI – ıqtıyarlı, erkli.

IXTIYORSIZ – ıqtıyarsız, erksiz.

IXCHAM – ıqsham, qayım, qolay; shaq, shaǵın.

IXCHAMLAMOQ – ıqshamlaw, shaǵınlaw, qolaylastırıw.

IXCHAMLIK – ıqshamlıq, shaǵınlıq.

IYD – diniy bayram; hayt.

IYDLIK – haytlıq, haytta beriletuǵın sawǵa, sıylıq.

IYAK – iyek; tómengi jaq.

IYLAHQ – iylew.

IYMANHQ – iymeni w, uyalıw, tartınıw, qısıınıw.

IYMON – iyman.

IYMONLI – iymanlı, iymanı bar.

IYMONSIZ – iymansız, iymanı joq.

IYHQ – 1. iyiw (sút sawıwda); 2. awıs. kewli ashılıw, bosasıw.

IZ – iz; belgi, tamǵa, mshan; jol; jónelis.

IZDOSH – izbasar, izinen barıwshı, jolın dawam ettiriwshı.

IZHOR – izhar, bildiriw, bayan etiw.

IZLAHQ – izlew, qaraw, aqtarıw, tintiw.

IZLANISH – izleniw, izlenis.

IZLANUVCHAN – izleniwshen.

IZLANUVCHI – izleniwshı.

IZLI – izli, izde júretuǵın.

IZLOVCHI – izlewshı, izleniwshı.

IZM – 1. ıqtıyar, erk; 2. páрман, ruqsat, ámir.

IZMA – sádep ótkeriletuǵın

tesik, sádep jay.

IZMA-IZ – izbe-iz.

IZN – ruqsat.

IZOH – túsindirme; esletpe, qosımsha.

IZOHLAMOQ – túsindiriw, túsindirme beriw.

IZOHLI – túsindirmeli, túsindirmesi bar.

IZOHLOVCHI – túsindiriwshi.

IZOHTALAB – túsindiriwdi talap etetuđın.

IZOLYATSION – izolyaciyalıq.

IZOTERMIK – izotermiyalıq.

IZOXRONLIK – izoxronlıq.

IZQUVAR – izshi, izquwıwshi.

IZSIZ – izsiz, izi joq; belgisiz.

IZTIROB – ruwxıy azap, eziliw.

IZTIROBLI – ruwxıy azapqa salıwshi, eziwshi.

IZVOSH – faeton.

IZVOSHCHI – faeton arabashi.

IZZA: IZZA BO'LMOQ – uyalıw, qısıwıw.

IZZAT – izzet, húrmet.

IZZAT-IKROM – húrmet-izzet.

IZZATLI – izzetli, húrmet-

li.

IZZAT-NAFS – húrmet-izzet (adamnıń ózine bolđan izzet-húrmeti).

IZZATTALAB – húrmet-izzet talap etetuđın; menmen.

IZG'IMOQ – geziw, shubırıw, shojıw, sańğıw.

IZG'IRIN – ızǵırıq, suwıq samal.

IZG'IRINLI – ızǵırılıq, suwıq samallı.

IZG'IRMOQ – ızǵırıw, húwlew, suwıq samal esiw.

IZCHI – izshi, izshil, iztapqısh, iz keshiwshi.

IZCHIL – 1. tártipli túrde, úzliksiz; 2. baylanıs.

IZCHILLIK – izbe-izlik, úzliksizlik.

IG'VO – ǵıjaq, iritki.

IG'VOGAR – quyańqı, qasımker, sırgıya

IG'VOGARLIK – quyańqılıq, qasımkerlik.

ISH – 1. is, jumıs; miynet; 2. lawazım, wazıypa; 3. kásip; 4. másele, mashqala; 5. kerek; 6. waqıya; 7. awhal, jaǵday.

ISHBAY – orınlangan jumısqa qarap tólenetuđın haqı.

ISHBILARMON – isbilermen.

ISHBILARMONLIK – isbilermenlik.

ISHBOSHQARUVCHI – is basqarıwshı.

ISHKAL – patirat, bılǵasıq, shatasıq.

ISHKOM – tut shaqaların baylaw ushın islengen sıpa.

ISHLAMOQ – 1. islew, miynet etiw; 2. xızmet islew; 3. dóretiw, jaratıw; 4. orınlaw.

ISHLANMA – islenbe.

ISHLATMOQ – isletiw; qollanıw, paydalanıw; sarplaw.

ISHLI – jumıshı, jumısı bar.

ISHLOV – islew, islew beriw.

ISHONARLI – isenimli, iseniwge turarlıq, iseniwge bolatuǵın.

ISHONMOQ – iseniw, inanıw; súyeniw, arqa súyew.

ISHONQIRAMOQ – isengendey bolıw.

ISHONUVCCHAN – isengish.

ISHONUVCCHANLIK – isengishlik.

ISHONCH – isenim, inanim.

ISHONCHLI – isenimli, inanımlı.

ISHONCHSIZ – isenimsiz, isenim joq.

ISHONCHSIZLIK – isenimsizlik.

ISHORA – isharat, ım, belgi.

ISHQ – ıshqı, muhabbat.

ISHQALAMOQ – ısqılaw, súykelew; uwqalaw.

ISHQALANISH – ısqılanıw, súykeleniw.

ISHQAMOQ – q. ıshqalamoq.

ISHQIBOZ – ıshqıpaz, háwesker, qumar, ıqlaspent.

ISHQIBOZLIK – ıshqıpazlıq.

ISHQIY – ıshqıy.

ISHQILIB – qullası, ne bolsa da, qalay bolmasın.

ISHRAT – zawqı-sapa, waqtıxoshlıq.

ISHSIZ – jumıssız, jumısı joq.

ISHSIZLIK – jumıssızlıq.

ISHTAHA – ishtey.

ISHTAHALI – ishteyli, ishteyi bar.

ISHTAHASIZ – ishteysiz, ishteyi joq.

ISHTIROK – qatnasıw.

ISHTIROKCHI – qatnasıwshı.

ISHTIYOQ – kúshli tilek, háwes etiw, emeshesi qurıw.

ISHTIYOQLI – háwesi bar, ıqlashı.

ISHTIYOQMAND – háwesker.

ISHTIYOQSIZ – háwesi joq, ıqlası joq.

ISHTON – ishtan.

ISHTONBOG‘ – ishqır, baw.

ISHTONSIZ – ishtansız, ishtanı joq.

ISHTONCHAN – tek ishtan menen.

ISHVA – naz, jılwa; qas, kóz, júz jılwası.

ISHVAKOR – q. ishvali.

ISHVALI – nazlı, jılwalı, nazı bar.

ISHXONA – jumıs ornı; kárxana; ustaxana.

ISHSHAYMOQ – irjıyıw, irjıyıp kúliw.

ISHYOQMAS – qosjaqpas, erinshek, jalqaw.

ICHAK-CHOVOQ – ishek-shabaq.

ICHBURUG‘ – ishburıw.

ICHGULIK – ishkendey, ishiwge bolatuǵın, ishiwge jaramlı.

ICHDAN – ishten; kewil-den.

ICHIDA – ishinde, arasında, dawamında: júreginde, kewlinde.

ICHIKMOQ – qatti saǵınıw.

ICHIMLIK – ishimlik, suwsın.

ICHKARI – ishkeri.

ISHYURITISH – is júritiw.

ISHYURITUVCHI – is júritiwshi.

ISHG‘OL: ISHG‘OL QILMOQ (ETMOQ) – iyelew, qolǵa alıw, basıp alıw.

ISHCHAN – isker, issheń, ǵayratlı.

ISHCHANLIK – iskerlik, issheńlik, ǵayratlılıq.

ISHCHI – issshi, jumıssshi.

ICH – 1. ish; 2. asqazan, qarın; 3. awıs. kewil, júrek.

ICHAK – ishek.

ICHKARILAMOQ – ishkerilew, ishke kiriw.

ICHKETAR – ish ketiw.

ICHKI – ishki.

ICHKILIK – alkogolli ishimlik.

ICHKILIKBOZ – ishiwge berilgen, máskúnem.

ICHKILIKBOZLIK – ishiwge beriliwshilik, máskúnemlik.

ICHKI-TASHQI – ishki-sırtqı.

ICHKUYOV – kúsh kúyew.

ICHMOQ – ishiw, jutıw.

ICHOG‘RIQ – ish awırıw.

ICHQOTISH – ish qatıw.

ICHRA – ishinde, arasında.

INGILLAMOQ – ıńgalaw
(bópenıń jılawı).

INGLIZ – inglis.

INGLIZCHA – inglisshe.

INGICHKA – 1. jıńışke,
juwan emes, ırǵanaq; 2. awıs.
názik.

INGICHKALAMOQ –
jıńışkelew, jıńışke etiw.

INGRAMOQ – ınırsıw,
ınıranıw.

J

JABHA – taraw, sala.

JABR – jábir, qısım, azap;
zulım, ádalatsızlıq.

JABRDIYDA – jábirkesh.

JABR-JAFO – jábir-japa.

JABRLAMOQ – jábirlew,
jábir etiw.

JABRLANMOQ – jábir-
leniw, jábir kóriw.

JABRLANUVCHI – jábir-
leniwshi, jábirkesh.

JADAL – jedel, tez; asıǵıs,
keshiktirip bolmaytuǵın, qıst-
awlı.

JADALLIK – jedellik, tez-
lik, asıǵıslıq.

JADVAL – kešte, grafik.

JAFO – japa, azap, awır-
manlıq, qıyınshılıq, miynet.

JAFOKASH – japakesh,
japalı, azap kóriwshi adam.

JAFOKOR – japa beriw-

shi, eziwshi.

JAFOKORLIK – eziwshi-
lik.

JAFOLI – azaplı, mashaqa-
tılı.

JAHANNAM – 1. dozaq;
2. awıs. azap, awır, shıdap bol-
maytuǵın jaǵday; 3. tuńǵıyıq.

JAHĐ – ǵayrat, qarıw, jiger.

JAHL – ashıw, qáhár,
ǵázep, zárebe.

JAHLDOR – ashıwshaq,
qızba, tezpeyil.

JAHLLI – ashıwlı, qáhárli,
jinikken.

JAHOLAT – 1. bilimsizlik,
sawatsızlıq, qalaqlıq, mádeni-
yatsızlıq, nadanlıq; 2. ashıw,
ǵázep.

JAHON – jáhán, álem, dúnya.

JAHONGASHTA – el-
gezer, el kórgen, dúnya gez-
gen, qańǵıbas, qıdırımpaz.

JAHONGIR – dúnyanı
jawlap alǵan.

JAJJI – kishkene, názik,
ayaday, girttay, qurttay, mittay.

JALA – sel, nóser.

JALB: JALB QILMOQ
(**ETMOQ**) – ózine tartıw,
ózine qaratıw.

JALLOD – jállad.

JAM – jıynalǵan, toplanǵan.

JAMALAK – órim (shash
órimi).

JAMI – jámi, barlıǵı, bárshe, hámmе.

JAMIKI – bárshe, hámmе, gúllan.

JAMIYAT – jámiyet.

JAMIYATSHUNOSLIK – sociologiya.

JAMLAMOQ – jámlew, toplaw, jıynaw.

JAMOA – jámaát; topar, komanda; xalayıq.

JAMOAT – jámaát, jámiyet, xalıq, xalayıq.

JAMOATCHI – 1. jámiyetlik jumıslarda belsendi; aktiv; 2. kewilli, volontyor.

JAMOATCHILIK – jámiyetshilik.

JAMOL – 1. jamal, shıray, 2. sulıw kelbet, shıraylı júz.

JAMULJAM – hámmе, jámi, tolıq, bárshe.

JAMG‘ARMA – fond.

JAMG‘ARMOQ – toplaw, jıynap qoyıw (pul, baylıq haqqında).

JANJAL – jánjel, daw, oyqan, málel, talas-tartis, shataq.

JANJALKASH – jánjel-kesh, jánjelpaz, tezpeyil, qızba, kókbet, jelókpe, dawkes, shataqshıl.

JANJALLASHMOQ – jánjellesiw, mállesiw, dawlasıw, jır shıǵarıw.

JANJALLI – jánjelli, dawlı, tartıslı.

JANJALSIZ – jánjelsiz, dawsız, jırsız.

JANJAL-SURON – urıs-qaǵıs, talas-tartis.

JANNAT – jánnet, beyish.

JANNATI – jánnetiy.

JANOB – mırza (húrmet penen xabarlasıw).

JANOZA – namaz.

JANUB – qubla, túslık

JANUBIY – qubla.

JAR – jar, shuqır, oy.

JAR: JAR SOLMOQ – jar salıw, daǵazalaw.

JARAQ-JARAQ – altın-gúmıslerdıń jaltrawı, pullardıń shıǵırlawı.

JARAYON – barıs, process, aǵım.

JARANG – elik. shıǵır; shawqım.

JARANGDOR – shawqımlı.

JARANG-JURUNG – shaǵır-shuǵır

JARANGLAMOQ – shıǵırlaw; jańlaw.

JARANGLI – 1. shawqımlı; 2. lingv. únli.

JARANGSIZ – 1. shawqımsız; 2. lingv. únsiz.

JARIMA – jariyma, shtraf.

JARLIK – 1. shuqır, oy; 2. awıs. qáwip-qáter.

JAROHAT – 1. jara, jaraqat, bórtpeş; 2. awıs. zıyan, zálel; 3. awıs. azap.

JAROHATLAMOQ – 1. jaraqatlaw, jaralaw; 2. awıs. azap beriw.

JAROHATLI – 1. jaraqatlı, jaralı; 2. awıs. azaplı, azap kórgen.

JARROH – xirurg.

JARROHLIK – xirurgiya.

JASAD – 1. ólik; 2. dene, gewde.

JASORAT – erlik, qaharmanlıq, mártlik, batırlıq, er júreklilik.

JASORATLANMOQ – batıllanıw, qorqpaw, batınıw.

JASORATLI – er júrekli, qorqpaytuǵın, batır.

JASORATSIZLIK – qorqaqlıq, júreksizlik.

JASUR – márt, batıl, qaharman.

JASURLIK – q. jасorat.

JAVDIRAMOQ – jawdıraw, telmiriw.

JAVHAR – 1. qımbat bahalı taslar; 2. awıs. eń qımbat, biybaha.

JAVLON: JAVLON URMOQ – 1. tayarlanıw, tayarlıq kóriw; atlanıw; aylanıw, qıdırıw; 2. shın kewilden miynet etiw; 3. kórinıw, payda bolıw; 4. oynaqlaw.

JAWOB – 1. juwap; 2. ruqsat.

JAWOBGAR – 1. juwapker; 2. ayıpker, ayıplanıwshı.

JAWOBGARLIK – juwapkershilik.

JAWOBSIZ – 1. juwapsız, juwabı joq; 2. indemey, sózsız; 3. ruqsatsız, ruqsat almay.

JAVON – shkaf.

JAVOHIR – 1. gáwhar; 2. awıs. baylıq.

JAVRAMOQ – 1. bijıldaw, kóp sóylew; 2. tońıw, qaltıraw, dirildew.

JAVRAQI – bijıq, sóylemshék, kóbik.

JAVZO – jawza (ay atı).

JAYDARI – 1. jergilikli (úy haywanları hám ósimlikler haqqında); 2. úyde islengen, qolda islengen; 3. awıs. jaydarı, qarapayım, ápiwayı.

JAYRA – zool. dikobraz .

JAYRON – jayran, qaraculaq.

JAZAVA – zárebe, ashıwǵa miniw, gázepleniw.

JAZILLAMA – ıssı, qızıpturǵan.

JAZIRAMA – ıssı, shıǵan ıssı.

JAZM: JAZM QILMOQ – qarar etiw, sheshim qabıllaw, qatań sheshim beriw.

JAZMAN – awıs. oynas.

JAZO – jaza, shara.

JAZOLAMOQ – jazalaw, jazasın beriw, shara kóriw.

JAG‘ – jaq (adam hám haywanlarda bastıń tislér ornalasqan súyegi).

JAG‘JAG‘ – bot. shopanqalta.

JANG – 1. sawash, urıs, soǵıs; 2. jarıs, bellesiw, gúres; 3. tartıs, jánjel.

JANGARI – jawınger.

JANGARILIK – jawıngerlik.

JANG(U) JADAL – ğajja-ğaj urıs, qırǵın urıs.

JANGIR-JUNGUR – shańǵır-shúńgir (qońırawlardıń sesti haqqında).

JANGOVAR – jawınger.

JANGOVARLIK – jawıngerlik.

JANGSIZ – sawashsız, urıssız.

JANGCHI – jawınger, urıs qatnasıwshısı, ásker.

JEKIRMOQ – jekiriniw, keyiw, jaqtırmay baqırıw.

JERKMOQ – q. jekirmoq

JIBLAJIBON – 1. zool. qaratamaq tryasoguzka (qus); 2. awıs. háreketshen (adam), tınbasqan.

JIDDIY – 1. puqta oylanǵan, tereń oylanǵan; 2. áhmiyetli, zárúr; 3. sıpayı, sal-

damlı, awır minez (adamnıń sırtqı kórinisi haqqında); 4. shın, ıras, oyın emes; 5. jaman, qáwipli, jaman aqıbetlerge alıp keletuǵın; 6. quramalı, keskin, awır; 7. shın júrekten, jan-táni menen; 8. tiykarlı, zárúrli; 9. ayırıqsha, juwapkershilik penen.

JIDDIYLASHMOQ – 1. keskinlesiw; 2. awırlasıw, tómenlew 3. qıyınlasıw.

JIDDIYLIK – 1. quramalılıq, zárúrlik; 2. salmaqılılıq, basılılıq.

JIGAR – 1. bawır; 2. awıs. eń jaqın adam, perzent, tuwısqan.

JIGARBAND – jigerbent, eń jaqın tuwısqan, bawır.

JIGARGO‘SHA – perzent, bawırman

JIGARPORA – q. jigarband.

JIGARRANG – qońır

JIGARXUN – qıynalǵan, ezilgen, bawırı qan.

JIGARCHILIK – tuwısqansılıq.

JIHAT – 1. tárep, 2. awıs. quramlıq bólek, ózine tán qásiyet.

JIHATDAN – tárepten, tárepleme.

JIHOZ – ásbap-úskene, buyım.

JIHOZLAMOQ – 1. úskenelew, kerekli úskeneler menen támiyinlew; 2. awıs. bezew, bezendiriw.

JIKILDOQ – bijıq, mıljın, mıj-mıj.

JIKILLAMOQ – bıjıldaw, mıljınlaw.

JIKKAK – jotası kishi, ıqsham.

JILD – 1. qap, muqaba; 2. tom.

JILDIRAMOQ – tamshılap ağıw.

JILDIRMOQ – 1. háreketke keltiriw, júrgiziw; 2. uzaqlastırıw.

JILDLI – 1. qaplı, muqabalı; 2. tomlı.

JILDLIK – tomlıq.

JILLA: JILLA QURSA – eń qurmağanda, hesh bolmasa, dım bolmasa.

JILMAYMOQ – kúlimsirew, mıyıq tartıw.

JILMOQ – 1. qozğalıw; 2. basqa jerge kóshiw, ketiw; 3. awıs. alğa basıw.

JILO – 1. jaltırav, jarqırav; 2. awıs. kórik, shıray.

JILOLAMOQ – pardozlap jaltıratıw.

JILOLANMOQ – jaltırav, jarqırav.

JILOV – 1. jılaw, dizgin; 2. ıqtıyar, erk.

JILOVLAMOQ – 1. jılawlaw; 2. awıs. tártıpkе salıw, basqarıw; 3. awıs. iyelew, úyreniw.

JILOVSIZ – 1. jılawsız, jılawı joq, dizginsiz; 2. awıs. gápke kirmeytuğın, aytqandı qılmaytuğın.

JILPANGLAMOQ – 1. tolqın sıyaqlı háreketleniw; 2. awıs. qıysañlaw, bılğañlaw.

JILVA – 1. dóniw, túrleniw; 2. jılwa, naz.

JILVAGAR (**JILVAKOR**) – q. jılvalı.

JILVALI – 1. jılwalı, nazlı; 2. dóniwshi, túrleniwshi.

JILVIR – najdak (buyımlardıń sırtın tegislew, jıltratıw ushın paydalanılatuğın qağaz).

JILVIRLAMOQ – najdaklaw.

JILG'A – jılğa, kishkene ózek.

JIM – 1. jim, sessiz, únsiz, ses shığarmay; 2. qıymıldamay, qozğalmay háreketsiz.

JIMGINA – tınısh gana, indemey.

JIMJILOQ – kishkene bóbek (qol hám ayaqtıń besinshi barmağı).

JIMJIMA – 1. oyma nağıs, kungura; 2. jılwalı, dönip turğan.

JIMJIMADOR – oyma

nağıshı, kunguralı.

JIMJIT – jim-jirt, tım-tırıs.

JIMJITLIK – jim-jirtlıq, tım-tırışlıq.

JIMIMOQ – jim bolıw, indemew; toqtaw.

JIMIR-JIMIR – elik. jilt-jilt.

JIMIRLAMOQ – jumınlasıw, jiltıldaw.

JIMLIK – q. jim-jitlik.

JIN – jin, mámelek.

JINDAY (-DEK) – kittay, azǵana.

JINNI – jinli, jilli.

JINNIVOY – erkeletkende aytiladı.

JINNILIK – jinlilik, jillilik.

JINNIXONA – jinlixana, jillixana.

JINOIY – jinayıy.

JINOIY: JINOIY JAVOB-GARLIK – jinayıy juwapker-shilik.

JINOYAT – jinayat, qılmıs; ayıp, gúna.

JINOYATCHI – jinayat-shı, qılmısker.

JINS – 1. jınıs; 2. túr, sort; 3. sociallıq topar.

JINSIY – jınıslıq.

JIPS – 1. tıǵız, nıǵız, qalıń; 2. birlesken, birikken.

JIPSLAMOQ – tıǵızlaw, nıǵızlaw.

JIPSLASHMOQ – 1. q.

jipslamoq; 2. awıs. birlesiw.

JIPSLIK – tıǵızlıq, nıǵızlıq.

JIQQAMUSHT: JIQQAMUSHT BO'LMOQ – tóbelesiw, mushlasıw.

JIQQILASHMOQ – ay-tısw, jánjellesiw; mushlasıw.

JIRILLAMOQ – ashıwlanıw, kúyip-pisiw, qızıw, pá-teniw.

JIRING – elik. shıǵır.

JIRINGLAMOQ – shıǵırlaw.

JIRKANMOQ – jerkeniw, jiyirkeniw, jiyreniw.

JIRKANCH – jerkenish, jerkenishli.

JISM – dene.

JISMONIY – fizikalıq.

JIVIR-JIVIR – elik. jıbir-jıbir.

JIVIRLAMOQ – 1. túr- leniw, dóniw. 2. kózdi talıqtırıw.

JIYAN – jiyen.

JIYDA – jiyde.

JIYIRMOQ – jıyırıw, búris-tiriw.

JIYRON – jiyren (qızǵısh sarı reńli at).

JIZ: YURAGI JIZ ET-MOQ – 1. súyip qalıw; 2. ayaw, janı ashıw.

JIZ-BIZ – shıj-bıj, quwırılǵan gósh.

JIZILLAMOQ – 1. jani qıynalıp awırırw; 2. awıs. ashıwlanıw.

JIZZA – shıjq.

JIZZAKI – ashıwshaq, tezpeyil, gáp kótere almaytuǵın.

JIZZAKILIK – ashıwsh-aqlıq.

JIZG'ANAK – 1. kúygen, kúye baslaǵan; 2. qızıǵan, ısıp ketken; 3. awıs. ezilgen.

JIG': JIG'IGA TEGMOQ – jinine tiyiw, ashıwın keltiriw.

JIG'IBIYRON: JIG'IBIYRON BO'LMOQ – kúyip-pisiw, nervı qaynaw, órt-eniw.

JIG'ILDON – 1. jemsek; 2. awıs. tamaq, qursaq (nápis haqqında).

JIG'ILLAMOQ – awıs. kúyip-pisip sóylew, jan kúydiriw.

JIG'ILLASHMOQ – awıs. aytısıp shertisiw.

JINGALAK – buyra, shıyratılǵan.

JO: JO BO'LMOQ – jaylasıw, ornasıw; sıyıw.

JODU – 1. sıyqır; 2. duwa.

JODUGAR – 1. sıyqırshı; 2. awıs. hayyar, hiyleker.

JODUGARLIK – sıyqırshılıq.

JOHIL – ilimsiz, sawatsız,

qalaq, nadan, mádeniyatsız.

JOHILLIK – nadanlıq, qalaqlıq, mádeniyatsızlıq.

JOIZ – ruqsat etilgen, orınlı.

JOM – lágen, mıs lágen.

JON – 1. jan, ilahiy kúsh, quwat; ruwx; 2. dene; 3. ómir, tirishilik; 4. adam, kisi.

JONAJON – eń súyikli, eń qádirlı; eń kerekli, maqtanıshlı.

JONBOZ – pidáyi, pidáker, janın ayamaytuǵın, háreket-sheń.

JONBOZLIK – pidáyilik, pidákerlik.

JON-JAHD: JON-JAHDI BILAN – jan-táni menen, bar kúshi menen, janı barınsha.

JONIM – janım, súyiklim.

JONIVOR – janıwar.

JONKUYAR – jankúyer, gámxor, pidáyi.

JONKUYARLIK – jankúyerlik.

JONLANMOQ – 1. janlanıw, tiriliw; 2. ruwxlanıw; 3. alǵa ilgerilew, rawajlanıw; 4. sáwleleniw.

JONLI – 1. janlı, janı bar, tiri; 2. awıs. qızǵın, jalınlı; 3. awıs. shoq; háreket-sheń; 4. awıs. shın, haqıyqıy; 5. awıs. anıq, túsiniikli;

JONLIQ – janlıq.

JONON – janan, gózzal,

názálim.

JONSARAK – 1. albirağan, hawlıqqan; 2. awıs. háreket-sheń, tınbasqan, tınımsız.

JONSARAKLIK – al-birawshılıq, hawlıgıwshılıq; tınımsızlıq.

JONSIZ – 1. jansız, jani joq, ólip qalğan; 2. awıs. kúshsiz, ázzi; 3. awıs. tınısh, jim-jurt.

JONSIZLANMOQ – háreketsiz qalıw; ólip qalıw.

JONZOT – q. jonivor.

JORIY (JORIY YIL) – házirgi kúndegi, ámeldegi, usı (usı jıl).

JORIY: JORIY ETMOQ – engiziw, en jaydırw, ámelge asırıw.

JORIYA – shori.

JOSUS – jansız, tınıshı, shpion.

JOSUSLIK – jansızlıq, shpionlıq.

JOY – 1. jer, mákan; 2. orın; 3. aymaq, úlke, jurt; 4. bólek, bólegi; 5. úy, jay, háwli, baspana; 6. orınlıq, tóselgen orın; 7. jer-múlk; 8. shańaraq.

JOYIDA – jaqsı, jaman emes, táwir.

JOYLAMOQ – 1. jay-laştırıw, taqlaw, sıyıstırıw, qoyıw; 2. salıw, jasırıp qoyıw; 3. kirgiziw.

JOYLASHMOQ – jay-lasıw, jaygasıw.

JOYLI – jaylı, jayı bar.

JOYNAMOZ – jaynamaz.

JOYSIZ – jaysız, úyi joq, baspanası joq.

JOYSIZLIK – jaysızlıq, baspanasızlıq.

JOZIBA – awıs. kórik, ózine tartatuǵın, súykimlilik.

JOZIBADOR – kórikli, jaǵımlı, ózine tartatuǵın.

JOZIBADORLIK – kóriklilik, jaǵımlılıq, ózine tartıwshılıq.

JOZIBALI – q. jozibador.

JUDA – júdá, oǵada, asa, dım, qattı.

JUDAYAM – hádden, shennen tıs, oǵada, oǵırı.

JUDO: JUDO BO'LMOQ – juda bolıw, ayırılıw, zar bolıw, hesh nársesiz qalıw, judaw.

JUDOLIK – judalıq, ay-ralıq.

JUFT – 1. jup, jubay; 2. juptı, qoştar, erli-zayıp; 3. eki, ekew.

JUFTAK – qısqısh (ásbap).

JUFTAK: JUFTAKNI ROSTLAMOQ – qashıw, al-dı-artına qaramay qashıw.

JUFTLAMOQ – juplaw, parlaw, jup-juptan diziw.

JUFTLASHMOQ – ju-

plasıw, jubı menen qosılıw.

JUFTLIK – juplıq.

JULDUR – góne, tozıwı jetken kiyim.

JULDURVOQI – 1. q. juldur; 2. góne kiyim kiygen.

JUMBOQ – jumbaq.

JUMLA – gáp.

JUMLADAN – sonın ishinde, atap aytqanda.

JUMHURIYAT – respublika.

JUN – jún, túk, qılshıq.

JUNBUSH: JUNBUSH-GA KELMOQ – 1. háreketke keliw, háreketleniw, 2. awıs. qozgalıw, qaynaw.

JUNJIKMOQ – qaltıraw; búkshiyiw.

JUR'AT – erlik, júreklilik.

JUR'AT: JUR'AT QILMOQ (ETMOQ) – batınıw, aybınbaw, júreksiniw.

JUSSA – dene, turpat, gewde, simbat.

JUSSADOR – deneli, gewdeli, turpatlı, simbatlı.

JO'JA – shóje.

JO'JALAMOQ – shójelew, shóje shıgarıw.

JO'MRAK – 1. shúndik (sháynektiń, samawrınıń), tumsıq; 2. kran, kraynik.

JO'N – 1. tómen sortlı, sa-

JUSSALI – q. jussador.

JUVOLDIZ – teben, teben iyne (qap tigiwge arnalğan úlken iymek iyne).

JUVON – jawan.

JUVONMARD – 1. márt, er júrek, batır; 2. jomart, saqıy, qolı ashıq.

JUVONMARDLIK – 1. mártlik, er júreklilik, batırlıq; 2. jomartlıq, saqıylıq, qolı ashıqlıq.

JUVONMARG – 1. qırshın ketken, jaslay ketken (qaytı bolğan); 2. júwernemek (ğarğıs sóz).

JUVOZ – juwaz, mayjuwaz.

JUVOZKASH – juwazshı.

JUVOZKASHLIK – juwazshılıq.

JUVOZXONA – juwazxana.

JUG'ROFIYA – geografiya.

JUZ'IY – áhmiyetsiz, arızımaytuğın; mayda-shúyde.

pasız; 2. awıs. ápiwayı, sada; 3. tómen dárejeli, bos, ázzi; 4. ańsat, jeńil; 5. biykar.

JO'NALISH: JO'NALISH KELISHIGI – lingv. barıs sepligi.

JO'NA (BUYRUQ MA'NOSIDA) – jo'gal, ket; ketsin.

JO'NAMOQ – jolga shig'iw, jolga túsıw.

JO'NLIKCHA – ańsatlıq penen.

JO'R – 1. poshsa tor'gay; 2. sáykes, uyqasımlı.

JO'R: JO'R BO'LMOQ – qosılıw (saz'ga).

JO'RA – jora.

JO'RABOSHI – baslıq, joralarđın baslı'ı.

JO'RTTAGA – jorta, jorta'ga, bile tura, sanalı túrde, qasaqana.

JO'VA – oqlaw (qamır jayıwda).

JO'YAK – qarıq, salma.

JO'YALI – orınlı, mánili, paydalı, kerekli, áhmiyetli.

JO'YASIZ – orınsız, biymáni.

JO'YBOR – 1. dárya, salma; 2. awıs. kóz jası.

JO'SH – q. jo'shmoq.

JO'SHMOQ (jo'sh urmoq) – 1. qattı tolqınlanıw, máwjiriw, burqasınlaw (dárya, teńiz haqqında); 2. awıs. yoshıw, qaynaw, tolıp tasıw.

JO'SHQIN – 1. tolqınlan'gan, tolıq'gan; 2. awıs. qaynawıtlan'gan, burqı'gan; jalın, háwir.

JO'SHQINLIK – tolqınlanıw, jalınlı, háwirli; tınıshsızlıq.

K

KABI – kibi, sıyaqlı.

KABISA – kabisa (fevral ayı 29 kúnnen pitetu'gın jıl).

KABOB – kábap.

KABOBCHI – kábapshı.

KABOBCHILIK – kábapshılıq.

KABUTAR – kepter.

KADI – dial. qabaq.

KAFAN – kepin.

KAFANGADO – barjo'gınan ayırıl'gan, ada-juda.

KAFANLAMOQ – kepenlew, kepinge oraw.

KAFANLIK – kepinlik.

KAFANSIZ – kepinsiz, kepinge oramalmagan, kepin oramay.

KAFIL – kepil.

KAFILLIK – q. kafolat.

KAFOLAT – kepillik.

KAFOLATLI – kepillikli, kepillik beretu'gın.

KAFOLATNOMA – kepillik xat.

KAFT – alaqań.

KAFTDEK – alaqańday.

KAHRABO – smola.

KAKLIK – keklik.

KAKRA – 1. kóp jıllıq ósimlik; 2. ashshı, qıshqıl.

KAL – kál, kálmek, taz, taz-

sha, hákeri.

KALAVA – bir oram jip, jipek.

KALAVAMOQ – jip iyiriv.

KALAVACHI – jip iyirivshi.

KALAKA – kekesin, mazaq, ermek, mısqıl.

KALAMUSH – 1. dala tışqanı; 2. awıs. urı.

KALIMA – sóz.

KALIT – gılt.

KALISH – galosh, rezinadan islengen ayaq kiyim.

KALLA – 1. gelle, bas, 2. awıs. aqıl, miy; 3. awıs. aqmaq, geshshe.

KALLADOR – gelleli, gellesi, bası úlken.

KALLAK – gellek.

KALLAKESAR – gelle keser, adam óltirivshi, jinayatshı.

KALLA-POCHA – gellebas-sıyraq.

KALLAVARAM – geshshe, aqılsız, miyaylan.

KALOM – sóz, gáp-sóz; sóylesiw, ángime.

KALOM: XULLAS(I)

KALOM – gáptiń toqeteri, qısqasın aytqanda, juwmaqlap aytqanda.

KALONDIMOG‘ – tákabir, murı aspanda.

KALONDIMOG‘LIK – tákabırılıq.

KALORIYALI – kaloriyalı.

KALOVAMOQ – 1. shayqalıw, shayqatılıw, qıysañlaw, tegis júrmew; 2. es-éńkirew, sasqalaqlaw.

KALTA – kelte, qısqa, uzın emes, kishkene.

KALTABIN – aqılı kelte, qısqa oylaytuǵın, uzaqtı kórmeytuǵın.

KALTABINLIK – aqılı keltelik.

KALTADUM – kelte quyırıq.

KALTAFAHM – aqılı kelte, gewpaqal, pámi alıspaytuǵın.

KALTAFAHMLIK – aqılı keltelik.

KALTAK – 1. tayaq; 2. awıs. dákki.

KALTAKESAK – kesirtke.

KALTAKLAMOQ – 1. tayaqlaw, sabaw, urıw; 2. awıs. keyiw, urısıw.

KAM – kem, az, kóp emes, jetkiliksiz; jetispewshilik.

KAMALAK – 1. oq jay; 2. yarım sheńber; 3. ayqulaq.

KAMAR – 1. qayıs, belbew; 2. bel; 3. oyıq jer, úngir.

KAMARBASTA – xızmet-

ke tayar, bel baylağan, tayın.

KAMARBASTALIK – xızmetke tayarlıq.

KAMAYMOQ – kemeyiw, azayıw, sayılıw, páseyiw, siyeksiw.

KAMAYUVCHI – mat. azayıwshı.

KAMBAR – ensiz, eni kishkene.

KAMBARG – japıraǵı az, az japıraqlı.

KAMBAG‘AL – kembagál, jarlı, qallash; biyshara.

KAMBAG‘ALLASHMOQ – kembagállasıw, kembagál bolıp qalıw.

KAMBAG‘ALLIK – kembagállıq, jarlılıq.

KAMGAP – az sóyleytuǵın, kóp sóylemeytuǵın.

KAMHOSIL – zúrááti az, az zúráátli.

KAMIDA – keminde, kem degende, eni kemi.

KAMINA – men.

KAM-KO‘ST – jetispewshilik, jetpeslik.

K A M - K O ‘ S T :
KAM-KO‘STIGA ISHLATMOQ – jetpegenine jumsaw (aqsha haqqında).

KAMLIK – 1. azlıq, kemlik; 2. jetispewshilik; mútájlik.

KAMMAHSUL – ónimi az, az ónim beretuǵın.

KAMNAMO – kózge kórine bermew, uzaq waqıt kórinbey ketken (adam haqqında).

KAMOL – kámal, erjetkenlik, tolısqanlıq, jetiklik.

KAMOLOT – kámalǵa kelgenlik, erjetkenlik.

KAMOMAD – kemis, kemislik.

KAMON – 1. oq jay; 2. ayqulaq.

KAMONKASH – oq jayshı.

KAMONCHI – 1. oq jay sóǵıwshı usta; 2. mergen; 3. girjekshi, skripkashi.

KAMPIR – kempir, qartayǵan hayal.

KAMQATNOV – 1. adam, transport quralları az qatnaytuǵın; 2. az qatnaytuǵın, kóp kelebermeytuǵın.

KAMQON – kemqan, qanı az.

KAMQONLIK – kemqanlıq, qanı azlıq.

KAMSITMOQ – 1. kemsitiw, pás sanaw, jerge urıw; 2. azaytıw, páseytiw; 3. huqıqın sheklew.

KAMSUQUM – kishiheyil, sıpayı, tartınshaq.

KAMTAR – kishiheyil, álpayım, jaqsı, miyzamkesh, kórgenli.

KAMTARIN – kishi peyil, tómenshik, jasqanshaq.

KAMTARLIK – kishi peyillik, álpayımlıq.

KAMTARONA – kishi peyillik penen, maqtan-baştan.

KAMTIK – tesik, jariq.

KAMXARAJAT – qárejeti az, kóp qárejet talap etpeytuđın.

KAMXARJ – qárejeti az.

KAMYOB – siyrek gezle-setuđın, áspek, tabıla bermeytuđın, jetispeytuđın.

KAMSHIK – sheti sinđan, oyıq bolıp qalđan.

KAMCHILIK – 1. kemshilik, kemislik, olqılıq; 2. jetispewshilik, kemlik; 3. azshılıq, az adam.

KAMCHILIKSIZ – kemshiliksiz, kemshiligi joq, tolıq.

KAMCHIQIM – shıđınsız, qárejeti az.

KANA – kene.

KANAKUNJUT – gúnji.

KANDA: KANDA QILMOQ – barqulla isleytuđın jumıs, ádetin qoyıp ketiw, islemey qalıw.

KANDAKOR – nađıs oyıwshı (metalğa).

KANDAKORLIK – nađıs oyıwshılıq.

KANIZ – tutqın hayal, shori, qul.

KANIZAK – kánizek.

KANOP – kenep.

KAPALAK – gúbelek.

KAPITALISTIK – kapitalistlik.

KAPGIR – kepkir.

KAPTAR – kepter.

KAPTARXONA – kepterxana.

KAPPA-KAPPA – úlken-úlken, náhán-náhán.

KAPPON – 1. úlken tárezi; 2. gálle bazarı.

KAPSAN – kewsen.

KAR – gereń, sańıraw, qulađı awır.

KARAM – 1. kapušta; 2. jaqsılıq, saqawat.

KARAXT – huwıshsız, es-túsin joytqan, qatıp qalđan.

KARAXTLIK – huwıshsızlıq, esin joytwshılıq.

KARASH – 1. kesellik sebepli til ústinde bolatuđın aq daq; 2. awıs. denedegi kir qatlam.

KARASHMA – jılwa, naz.

KARASHMALI – jılwalı, nazlı.

KARBOS – boyalmađan gezleme.

KARJ – tilik, tilim, bólek.

KARJLAMOQ – tiliklew.

KARIM – saqıy, qolı ashıq, keńpeylli.

KARKIDON – nosorog.

KARLIK – gereńlik, sańırawlıq.

KARMON – shıjlan, qaltasha.

KARNAY – gernay.

KARNAYCHI – gernay-shı.

KAROMAT – káramat, .

KAROMATLI – káramatlı.

KARQULOQ – gereń, qulađı awır.

KARRA – máрте, ese.

KARRA: KARRA JAD-VALI – kóbeytiw keńsesi.

KARSILLAMA – girshildep turđan.

KARSILLAMOQ – girshildew, girsh-girsh ses shıđarıw.

KARS-KARS – elik. girsh-girsh.

KARVON – kárwan.

KARVONBOSHI – kárwan bası.

KARVONSAROY – kárwan saray.

KASABA – kásiplik.

KASAL – 1. kesel, awırw, dárt; biytap, nawqas, sırqas; 2. awıs. buzıq, islemeytuđın, nasaz; 3. awıs. ádetke aylanđan jumıs, háreket.

KASALLANMOQ – keselleniw, keselge shatılıw, awırw, sırqaslanıw,

nawqaslanıw.

KASALLIK – kesellik, awırw, sırqas.

KASALMAND – tez-tez awıratuđın, awırwlı.

KASALXONA – emlewxana.

KASANA – jallanđan ónerment tárepinen úyde tayarlanđan ónim hám usı tártipte islew.

KASANACHI – jallanıp úyinde isleytuđın ónerment.

KASANACHILIK – ónermentshilik.

KASB – kásip; óner; ádet.

KASBDOSH – kásipler.

KASBIY – kásiplik.

KASIB-KOR – kásip-óner.

KASOD – 1. sawdanın toqtap qalıwı; 2. zálel, bankrot, krizis.

KASOFAT – 1. kesapat; 2. jaman, jaman aqıbet, jaman tásir.

KASOFATLI – kesapatlı, zıyanı tiyetuđın.

KASR – 1. mat.qaldıq; 2. kesir, zıyan, zálel.

KASRLI – qaldıqlı.

KATAK – ketek.

KATAKCHA – ketekshe.

KATALAK – ketek, ketelek, kishkene úy, kishkene qápes.

KATEGORIYALI – kate-

goriyalı, kategoriyası bar, kategoriyağa iye.

KATTA – 1. úlken, náhán; 2. ullı, zor, joqarı; 3. kópti kórgen, kóp jasağan, jası ullı; qartayğan; 4. awıs. ataqlı, dañqlı, kózge kóringen; 5. baslıq, basshı.

KATTA-KICHIK – úlken-kishi.

KATTAKON – 1.oğada úlken, námnağan; 2. jası úlken; 3. hámeli úlken.

KATTALASHMOQ – úlkeyiw; ólshemi, kólemi, dárejesi artıw.

KATTALIK – úlkenlik.

KAVAK – gewek, quwıs, oyıq.

KAVAKLAMOQ – gewek payda etiw, oyıw.

KAVKAB – juldız.

KAVSAR – kawsar (jánnet-tegi ájayıp dárya yáki háwizdiń atı).

KAVUSH – gewish.

KAVUSHDO‘Z – gewishshi, gewish tigiwshi.

KAVUSHDO‘ZLIK – gewishshilik, gewish tigiwshilik.

KAVSH: KAVSH QAY-TARUVCHILAR – gúyis qartarıwshılar.

KAVSHAMOQ – gúysew, ses shıǵarıp shaynaw.

KAVSHAR – kepser.

KAVSHARLAGICH – kepserleytuǵın ásbap, kepserlegish.

KAVSHARLAMOQ – kepserlew, jalǵastırıw, quraw (metallardı hám qattı zatlardı).

KAYFIYAT – keypiyat.

KAYF-SAFO – zawqı-sapa.

KAYFCHILIK – máslik.

KAYVONI – káywanı, kópti kórgen (hayal haqqında).

KAZO-KAZO – mártбели adamlar.

KAZZOB – gázzap, ótirikshi.

KAZZOBLIK – gázzaplıq, ótirikshilik.

KASHANDA – bání, shegiwshi, shegiwge ádetlengen.

KASHANDALIK – shegiwshilik.

KASHF – ashılıw, ilimiy jańalıq.

KASHFIYOT – ashılıwlar, ilimiy jańalıqlar, oylap tabılıwlar.

KASHFIYOTCHI – jańalıq dóretiwshi, oylap tabıwshi.

KASHNICH (OSHKO‘K) – koriandr.

KASHTA – kešte.

KASHTACHI – kešeshi, kešte toqıwshi.

KASHTACHILIK – keste-shilik.

KEK – kek, dıq.

KEKIRDAK – kegirdek; tamaq.

KEKIRIK – kekirik.

KEKIRMOQ – kekiriw, kekirik shıǵarıw.

KEKKAYMA – kekshiygen, qayqayǵan.

KEKKAYMOQ – kekshiyiw, qayqayıw.

KEKLI – kekli, dıqlı, kegi bar, dıǵı bar.

KEKSA – kekse, qartayǵan, jası úlkeygen.

KEKSAYMOQ – keksele niw, qartayıw, ǵarrılanıw.

KEKSALIK – kekselik, qartayǵanlıq.

KEKCHI – kekshil, dıqshıl.

KELAJAK – keleshek, bolajaq, endi bolatuǵın.

KELASI – kelesi, endigi, aldaǵı.

KELDI-KETDI – keldi-ketti.

KELGINDI – kelgindi, sırttan kelgen.

KELGUSI – q. kelasi.

KELIB-KELIB – kelip-kelip.

KELIN – kelin.

KELINLI – kelinli, kelini bar; ulın úylandirgen.

KELINLIK – kelinlik.

KELINOYI – jeńge, kisha.

KELINPOSHSHA – kelin-pashsha.

KELINSALOM – betashar.

KELINCHAK – kelinshek.

KELISHGAN – boy-sımı kelisken, sımbatlı.

KELISHIK – lingv. seplik.

KELISHIMLI – q. kelishgan.

KELISHMAGAN – 1. kelispegen, orınsız, 2. jaraspaytuǵın, sıqılsız.

KELISHMOVCHILIK – qarama-qarsılıq.

KELISHMOQ – 1. kelisiw, pitimge, sheshimge keliw; 2. jasarıw, ılayıq bolıw; 3. uqsaw.

KELISHTIRMOQ – kelis-tiriw, ornına qoyıw, uqsatıw.

KELISHUV – kelisim, pitim, sheshim; shártname.

KELMOQ – 1. keliw; 2. baslanıw, jetip keliw, jetiw.

KELTIRMOQ – keltiriw.

KEMA – keme.

KEMASOZ – keme soǵıw-shı.

KEMASOZLIK – keme soǵıwshılıq.

KEMACHI – kemeshi.

KEMIK – súyek mayı.

KEMIRMOQ – 1. kemiriw, ǵayzaw; 2. awıs. qıynaw, azap beriw.

KEMIRUVCHI – kemiri-

wshi.

KEMIRUVCHILAR – kemiriwshiler.

KEMIRCHAK – shemirshak.

KEMTIK – 1. ketik, sınıq;
2. awıs. kemtik, kemislik.

KEMSHIK – ketik (tis).

KENJA – genje.

KENJETAY – genjetay.

KENNOYI – q. kelinoyi.

KEPAK – kepek.

KEPCHIK – kepshik.

KERAGA – kerege.

KERAGICHA – kereginshе, bolarlıgınsha.

KERAK – kerek, zárúr, dárkar.

KERAKLI – kerekli, zárúrli, kerek bolatúgın.

KERAKSIZ – kereksiz, keregi joq; artıqsha.

KERILMOQ – 1. keriliw, sozılıw; 2. awıs. maqtanıw, menmensiw.

KERMOQ – keriw, tartıw, sozıw.

KESAK – kesek.

KESATIQ – astarlı sóz, mısqıl; kemsitiw.

KESATMOQ – mısqıllaw, tiygizip sóylew, shımshıp sóylew.

KESIK – kesik, kesilgen.

KESIM – 1. kesilgen bólek, tilik; 2. lingv. bayanlawısh.

KESKIN – 1. keskin, úzil-kesil, qatań; 2. kúshli, qattı; 3. birden; júdá tez.

KESKINLASHMOQ – keskinlesiw, qıyınlasıw; kúsheyiw, háwijleniw.

KESKINLIK – keskinlik, qatańlıq, tabanlılıq; qarama-qarsılıq.

KESKIR – keskir, ótkir, qıyır.

KESKICH – keskish.

KESMA – kespe.

KESMOQ – 1. kesiw, tujırıw, qıyıw, tiliw, qırqıw; 2. awıs. gápti bóliw, toqtatıw; 3. awıs. kesip ótiw.

KET – 1. artı, artqı tárep; arqa; iz; 2. aqırı, sońı, izi, keyini; 3. aqıbeti, nátiyjesi.

KETMA-KET – izbe-iz.

KETMON – ketpen.

KETMONLAMOQ – ketpenlew, ketpen urıw.

KETMONCHI – ketpenshi.

KETMONCHILIK – ketpenshilik.

KETMOQ – 1. ketiw, jol alıw, barıw; 2. taslaw, taslap ketiw, qoyıp ketiw; 3. tamam bolıw, tawsılıw, ótiw (waqıt haqqında); 4. joq bolıw, joǵalıw; 5. awıs. óliw, dúnyadan ótiw, qaytıw bolıw; 6. sarplanıw; 7. dawam etiw;

bolıw; 8. satılıw; 9. tarqaw, barıp jetiw; 10. jeliniw, ishiliw; 11. sıyıw, jaylasıw.

KETVORGAN – qáwmeti kelisken, sulıw pishimli, kútá sulıw qáwmetli.

KEYIN – 1. keyin, soń; 2. bunnan basqa, sonıń menen birge.

KEYINGI – 1. keyingi, náwbettegi, izdegi; 2. arttaǵı, arqadaǵı; 3. aqırǵı, sońǵı; 4. jańa.

KEYINCHALIK – keyin, keyingi waqıtlarda, waqıt ótkennen keyin.

KEZ – gez, dáwir, waqıt.

KEZMOQ – geziw, aylanıp júriw, qańǵırıw.

KECH – 1. kesh; tún; 2. waqıt ótti, qolaylı waqıt ketti.

KECHA – 1. tún; 2. keshe (ádebıy keshe), kewilli aqsham, oyın-kúlki; 3. keshe, ótken kún.

KECHAGI – keshegi, ótken kúngi.

KECHA-KUNDUZ – keshe-kúndiz.

KECHALIK – keshlik, keshte bolatuǵın.

KECHASI – 1. q. kech 1; 2. keshte, túnde.

KECHIKMOQ – keshigiw, kesh keliw, irkiliw, kesh qalıw.

KECHINMA – ishki keshirmeler, oy-qıyallar, sezimtuýǵılar.

KECHIRIM – keshirim, ápiw etiw.

KECHIRIMLI – keshirimli, keshiriwge bolatuǵın.

KECHIRMOQ – 1. ótkeriw, baстан ótkeriw; 2. keshiriw, ápiw etiw, keshirim beriw.

KECHKI – keshki; túngi.

KECHKIRMOQ – kesh bolıw, qarantı túsiw.

KECHLATIB – keshletip, keshqurın.

KECHLIK – keshlik, keshki awqat.

KECHMISH – ótken, bolıp ótken; ótmish.

KECHMOQ – 1. keshiw, qandayda bir zattıń ústinen ótiw; 2. júz beriw, bolıw; 3. ótiw; 4. keshiriw, gúnasınan ótiw; 5. júz burıw, baylamıstı (qatnasıqtı) úziw.

KECHPISHAR – keshpiser, kesh pisetuǵın.

KECHQURUN – keshqurın, keshte.

KECHQURUNGI – keshqurınǵı.

KENG – 1. keń, mol, tar emes; 2. enli, eni úlken, kesesine sozılǵan; 3. úlken, náhán, kólemli; mólsherden zıyat; 4. awıs. keń peyil.

KENGAYMOQ – keńeyiw, keń bolıw; ulǵayıw, úlkeyiw.

KENGASH – keńes, oy-lasıq, májilis.

KENGASHMOQ – keńesiw, oylasıw, aqıllasıw.

KENGASHCHI – keńesshi, keńes beriwshi.

KENGLIK – keńlik.

KENGCHILIK – keńshilik.

KIBOR – aqsúyek, hasılzada, tóre.

KIBORLARCHA – aqsúyeklerdey, tórelerdey, aqsúyekler sıyaqlı, tóreler sıyaqlı.

KIBORLIK – aqsúyeklik, tórelik.

KIBR – menmenlik, tákabirliq.

KIBRLANMOQ – menmensiw, tákabbırlanıw, kekshiyiw.

KIBERNETIK – kibernetikalıq.

KIBRLI – menmen, qayqı, pań.

KIBRLIK – menmenlik, qayqılıq.

KIBR-HAVO – q. kibrlık.

KIFOYA – jetkilikli, jeterli, qanaatlandırarlı.

KIFOYALANMOQ – qanaatlanıw; shekleniw.

KIFT – jelke.

KIGIZ – kiyiz.

KIM – kim.

KIMDIR – kimdur, birew.

KIMSAN – kimsen.

KIMSASIZ – hesh kimi joq, jalǵız.

KIMYO – ximiya.

KIMYOGAR – ximik.

KIMYOVIY – ximiyalıq.

KINDIK – kindik.

KINETIK – kinetikalıq.

KINNA – kóz tiyiw, suǵı ótiw.

KINNACHI – kóz tiygende emlewshi.

KINOLASHTIRMOQ – kinolaştırıw, kinoteatrlar qurıw, kóshpeli kinolar shólkemlestiriw.

KINOYA – 1. astarlı sóylew, mısqıllaw, masqaralaw; 2. ádeb. ironiya, sarkazm.

KINOCHE – kinoshı.

KINOSHUNOS – kinotanıwshi.

KIPRIK – kirpik.

KIR – 1. kir, ılas, patas, daǵal, ıplas; 2. kir basqan, kirlegen; 3. awıs. jerkenishli, jaman.

KIRA – kirey.

KIRAKASH – taksist, taksishi.

KIRAKASHLIK – taksist-

lik, taksishilik.

KIRAVERISH – kirgen jer, kirer awız.

KIRDIKOR – qılmıs, hiyle.

KIRDI-CHIQDI – kir-di-shıqtı.

KIRIM – kiris, túsirim; dáramat.

KIRIM-CHIQIM – kiris-shıǵıs.

KIRISH – 1. kiriw; 2. kirisiw, algı sóz.

KIRISHIMLI – kirisimli, aralasıp, tez doslasıp ketetuǵın.

KIRISHMOQ – 1. kiriw; 2. kirisiw, baslaw; 3. aralasıw, qosılıw (doslasıw mánisinde); 4. jabısıw.

KIRLAMOQ – kirlew, kir bolıw.

KIRMOQ – 1. kiriw; 2. tesiw, tesip ótiw, suǵılıw; 3. qosılıw; 4. jumısqa kiriw, jumısqa qabıllanıw.

KIRXONA – kirxana.

KIR-CHIR – kir-qoń.

KISSA – kise, qalta (kiyimniń).

KISSAVUR – kisapır, qaltaman.

KITOB – kitap.

KITOBİY – kitabıy.

KITOBXON – kitapqumar.

KITOBXONA – kitapxana.

KITOBXONLIK –

kitapqumarlıq.

KIYIK – kiyik.

KIYIM – kiyim.

KIYIM-BOSH – q. kiyim-kechak.

KIYIM-KECHAK – kiyim-kenshek.

KIYIMLI – kiyimli, kiyim kiygen, kiyimi bar.

KIYIMLIK – kiyimlik.

KIYINMOQ – kiyiniw.

KIYINTIRMOQ – ki-yindiriw.

KIYMOQ – kiyiw.

KISHAN – kisen, tusaw.

KISHANBAND – kisenlewli, kisenlengen, tusawlı, bánduwan, shınjırlı.

KISHANLAMOQ – kisenlew, tusawlaw.

KISHANLI – kisenli, kisenlewli, tusawlı.

KISHI – kisi, adam, insan.

KISHILIK – insaniyat, adamzat.

KISHMISH – kishmish.

KISHNAMOQ – kisnew.

KICHIK – 1. kishi, kishkene, úlken emes; 2. tar, keń emes; 3. jas, jas kishi; 4. tómen, pás; 5. kishigirim, zárúr bolmaǵan, arızmaytuǵın.

KICHIKLASHMOQ – q. kichraymoq.

KICHIKLIK – 1. kishilik; 2. jası kishilik, jashlıq.

KICHKINA – kishkene, kishigirim.

KICHKINTOY – kishkentay; nárešte, bópe.

KICHRAYMOQ – kishireyiw, kishi halğa keliw, qısqarıw.

KLASSIK – 1. klassik (klassik shayır); 2. klassikalıq (klassikalıq shıǵarma).

KLINIK – klinikalıq.

KLINIKA – klinika.

KOFIR – kápir, din jolınan qaytqan, qudaysız.

KOHIN – basqa dindegi diniy xızmetker, kózi ashıq, palker.

KOINOT – álem, kosmos.

KOJ – ójet, qırsıq.

KOKIL – kekil.

KOKILDOR – kekilli.

KOMIK – 1. komik (komik aktyor); 2. komediyalıq (komediyalıq film).

KOMIL – kámil, jetik.

KOMMUNISTIK – kommunistlik.

KOMPOZITSION – kompozitsiyalıq.

K O M P Y U T E R - LASHTIRMOQ – kompyuterleştiriw.

KONFUTSIY(CHI)LIK – konfuciy(shi)lik.

KONI – júdá, dım.

KONSENTRATSION –

koncentraciyalıq.

KONSERVALAMOQ – konservalaw.

KONSERVATORLIK – konservatorlıq.

KONSTITUTSION – konstitutsiyalıq.

KONSTITUTSIYAVIY – konstitutsiyalıq.

KONTRREVOLYUTSION – kontrrevolyuciyalıq.

KONCHILIK – kánshilik.

KOORDINATSION – koordinatsiyalıq.

KOPTOK – top.

KOR – kár, is, jumıs, talap.

KOROLLIK – korollıq.

KORSON – 1. kersen; 2. muzika ásbaplarınıń qarın bólegi.

KORXONA – kárxana.

KORCHAL(L)ON – isbilermen.

KOSA – kese.

KOSIB – 1. qol ónermenti; 2. etikshi.

KOSMETIK – kosmetikalıq.

KOSMIK – kosmoslıq.

KOSOV – kesew.

KOTIB – xatker.

KOTIBIYAT – sekretariat.

KOTIBLIK – xatkerlik.

KOVAK – q. kavak.

KOVLAGICH –

gewlegish.

KOVLAMOQ – gewlew, qaziw.

KOVLASHTIRMOQ – gewlestiriw, qazbalaw.

KOVUSH – q. kavush.

KOYIMOQ – keyiw, urisiw.

KOYISH – q. koyimoq

KOSHIN – 1. kafel; 2. reñli taslardan qurılǵan naǵıs, mozaika.

KOSHINKOR – 1. naǵıs soǵıwshı usta; 2. mozaika menen bezelgen.

KOSHINLI – naǵıslı, mozaikalı.

KOSHKI – qáne endi, qánekey.

KOSHKIYDI – q. koshki.

KOSHONA – sánli, saltanatlı imarat.

KRIMINALISTIK – kriminalistiikalıq.

KUDURAT – qapalıq.

KUKUN – untaq, ulpa, ulpaq.

KUKUNLAMOQ – untaqlaw.

KUL – kúl.

KULALA: **KULALA BO'LIB YOTMOQ** – búrisiw, búrisip jatıw.

KULAG'ON – kúlewik, kúlkishil.

KULBA – kóriksiz páskelt-ek jay, qarashańaraq.

KULDON – pepelnica, kúl salǵısh.

KULFAT – ǵulpet, apatshılıq, awır is, baxıtsızlıq, satsızlıq, qıyınshılıq.

KULGI – kúlki; mazaq, masqara.

KULGILI – kúlkili.

KULGICH – kúlgish (kúlgende anıq kórinetuǵın bettegi shuqırshalar).

KULISH – q. kulmoq.

KULLIKLAMOQ – ayaq-qolın bir-birine ayqastırıp baylaw.

KULMINATION – kulminaciyalıq.

KULMOQ – kúliw; mazaqlaw, masqaralaw.

KULOL – ǵúlal

KULOLCHILIK – ǵúlalshılıq.

KULUMSIRAMOQ – kúlimsirew, ıjıyıw, mıyıq tartıw.

KULCHA – ǵúlshe.

KUMUSH – ǵúmis.

KUMUSHSIMON – ǵúmis tárizli, ǵúmiske uqsas.

KUN – 1. kún, quyash; 2. kún, sutka; 3. sáne; 4. waqıt, dáwir, gez; 5. hawa rayı.

KUNBAY (KUNBAY ISHLOVCHI) – kúnlik (kúnlikshi, kúnlik jumıs islewshi).

KUNDA – 1. túbir, túbir-

shik; 2. mayjuwazdın tayanış ağaşı; 3. kúnde, hár kúni; 4. júzimniń túbi; 5. taxta kisen.

KUNDALIK – kúndelik.

KUNDOSH – kúndes.

KUNDOSHLIK – kúndeslik.

KUNDUZ – kúndiz.

KUNDUZGI – kúndizgi.

KUNGABOQAR – aygabağar.

KUNGAY – kúnshuwaq.

KUNJARA – gúnjara.

KUNJUT – gúnji.

KUNJUTLI – gúnjili, gúnji sebilgen.

KUNIGA – kúnine, hár kúni, bir kún dawamında.

KUNLIK – kúnlik.

KUNORA – kún ara, eki kúnde bir.

KUNPAYAKUN: KUNPAYAKUN BO'LMOQ – buzılıw, jenshiliw, joq bolıp ketiw.

KUNCHI – kúnshil, kúnlegish, ishi tar.

KUNCHILAMOQ – kúnlew, qızğanıw.

KUNCHILIK – kúnlews-hilik, kúnshillik.

KURAK – 1. gúrek; 2. jelkeniń joqarı bólegindegi úshmúyeshli súyek.

KURAKCHA – gúrekshe.

KURAMOQ – gúreklew,

gúrek penen tazalaw.

KURASH – gúres, bellesiw.

KURASHMOQ – gúresiw, bellesiw.

KURASHCHAN – gúres-paz, gúreskish

KURASHCHI – gúresshi.

KURKA – túye tawıq.

KURMAK – suwshigin, shigin.

KURRA – 1. shar, dóngelek; 2. gúrre, eshektiń balası.

KURRA: YER KURRASI – jer sharı.

KURSDOSH – kurslas, bir kursta oqıytuğın student.

KURSI – stul.

KURSILLAMOQ – gúrsil-dew, gúrs-gúrs ses shıǵarıw.

KURTAK – bórtik.

KURTAKLAMOQ – bórtiklew, bórtik shıǵarıw, kógeriw.

KUSAMOQ – kúsew, ańsaw, qálew, intıǵıw.

KUTILMAGANDA – kútilmegende, tosattan, topa-toriştan.

KUTMOQ – 1. kútiw, irkil-iw, gidiriw; 2. sıylaw, húrmetlew; 3. kútip alıw.

KUTUBXONA – kitapxana.

KUTUBXONACHI – kitapxanashı.

KUY – muzıka, nama,

qosıq.

KUYA – kúye.

KUYDIRGI – med. kúydirgi.

KUYIB-PISHMOQ – kúyip-pisiw, kúyip-janıw.

KUYIK – kúyik, kúygen.

KUYINDI – kúyindi.

KUYINMOQ – kúyiniw, qayǵırıw, uwayımlaw.

KUYINCHAK – kúygelek.

KUYINCHAKLIK – kúygeleklík.

KUYISH – med. kúyiw, jaraqatlanıw.

KUYLAMOQ – qosıq ayıtw.

KUYMALANMOQ – gúybeńlew, qıbırlaw, qıymıldaw, gúrbeńlew.

KUYMOQ – 1. kúyiw, qızıw, 2. órteniw, janıw; 3. shıjlaw, ısıw, qaynaw; 4. awıs. biykar ketiw; 5. awıs. ashıwı keliw, qanasına sıymaw; 6. awıs. qayǵırıw, uwayımlaw.

KUYOV – kúyew.

KUYOVBOLA – kúyew bala.

KUYOVNAVKAR – kúyewjoralar.

KUYUK – kúyik.

KUYCHI – qosıqshı.

KUZ – gúz.

KUZAK – gúzek.

KUZAMOQ – tegislep kes-

iw.

KUZATMOQ – gúzetiw, baqlaw, ańlıw.

KUZATISH – q. kuzatmoq

KUZATUV – baqlaw, ańlıw, gúzetiw.

KUZATUVCHAN –

baqlaǵısh, baqlap bargısh.

KUZATUVCHANLIK –

baqlap bariwshılıq.

KUZATUVCHI – baqlawshı, gúzetiwshı.

KUZGI – gúzgi, gúzde bolatuǵın.

KUZLIK – gúzlik.

KUSHANDA – jep joq qılıwshı, nıpqırt etiwshı, qırıwshı.

KUSHXONA – sallaqxana, qassapxana.

KUCH – kúsh, quwat, qarıw, júyke, hal.

KUCHAYMOQ – kúsheyiw, zorayıw, háwij alıw.

KUCHANMOQ – 1. kúsheniw; 2. awıs. shireniw.

KUCHLI – kúshli, kúshi bar, quwatlı, mıqlı, qarıwlı, gırstay.

KUHLILIK – kúshlilik.

KUCHSIZ – kúshsiz, kúshi joq, ázzi.

KUCHSIZLANMOQ – kúshsizleniw.

KUCHSIZLIK – kúshsizlik.

KUCHUK – kúshik.
KO‘HLI(K) – kórinisi
sulıw, shıraylı, xoshirey.

KO‘HNA – áyyemgi, eski,
góne.

KO‘K – 1. kók, aspan kók
(reń) ; 2. kók, aspan; 3. ósim-
lik, kók shóp.

KO‘KALAMZOR – otlaq,
shópzar.

**KO‘KALAMZORLASH-
MOQ** – kógallanıw.

**K O ‘ K A L A M Z O R -
LASHTIRMOQ** – kógal-
landırıw, abadanlaştırıw.

KO‘KARMOQ – 1.
kógeriw, kóklew, bórtiw, ósiw,
óniw, nál tutıw; 2. awıs.
jaynaw, gúlleniw, qulpırıw;
rawajlanıw; 3. kógeriw, bo-
zarıw (teri, túr-tús haqqında);
4. aynıw, buzılıw, baz basıw.

KO‘KAT – kók shóp

KO‘KIMTIR – kógildir,
kógis, kókshil.

KO‘KISH – q. ko‘kimtir.

KO‘KLAM – kóklem,
báhár.

KO‘KLAMOQ – 1.
kóklew, kógeriw, ósiw; 2.
kóklew, tigiw.

KO‘KNOR – kóknar.

KO‘KQARG‘A – kók
garğa.

KO‘KRAK – 1. kókirek; 2.
awıs. kewil, júrek.

KO‘KS – kóksi, kókirek.

KO‘KSOV – kóksaw,
awırıw.

KO‘KSULTON – bot. kók-
sultan.

KO‘KCHIL – kókshil.

KO‘L – kól.

KO‘LAM – kólem.

KO‘LAMDOR – keń
kólemli, kólemi keń.

KO‘LAMLI – kólemli.

KO‘LANKA – 1. kóleńke,
saya; 2. awıs. pana; qáwender-
lik.

KO‘LMAK – shalshıq suw.

KO‘M-KO‘K – kók-
kónbek.

KO‘MAK – kómek, jár-
dem.

KO‘MAKLASHMOQ –
kómeklesiw, járdemlesiw, jár-
dem beriw.

KO‘MAKCHI – 1. járdem-
shi; 2. lingv. kómekshi sóz.

KO‘MIR – kómir.

KO‘MIRXONA – kómirx-
ana.

KO‘MIRCHI – kómirshi.

KO‘MIRCHILIK – kómir-
shilik.

KO‘MMOQ – 1. kómiw, 2.
jasırıw, qımtaw, búrkew; 3.
jerlew; 4. shuqır jerdi toltırıw,
tegislew; 5. awıs. basınan
úyiw, kómip taslaw (jumısqa
kómiw, jumıstı basınan úyiw).

- KO'N** – kón, teri, bılǵarı.
- KO'NDALANG** – kóldeneń, kese.
- KO'NDALANGIGA** – kóldeneńine, kesesine, keselep.
- KO'NIKMA** – kónlikpe.
- KO'NIKMOQ** – 1. kónligiw, úyrenisiw; 2. qanaat etiw; 3. kóniw, moyınsıw, ırızı bolıw.
- KO'NMOQ** – 1. kóniw, moyınsıw; 2. qanaat etiw; 3. jubanıw (náresteler haqqında).
- KO'NCHI** – kónshi.
- KO'NCHILIK** – kónshilik.
- KO'P** – 1. kóp, mol, birqansha; 2. uzaq, uzaq waqıt dawamında; 3. tez-tez; 4. artıq; júdá, dım; 5. kópshilik.
- KO'PAYISH** – kóbeyiw, ózinen kóp násil qaldırıw.
- KO'PAYMOQ** – kóbeyiw, artıw, asıw, asıp-tasıw, molayıw.
- KO'PAYTIRMOQ** – 1. kóbeyttiriw; 2. mat. kóbeytiw.
- KO'PAYTIRUVCHI** – mat. kóbeytiwshi.
- KO'PAYTMA** – mat. kóbeyme.
- KO'PAYUVCHI** – mat. kóbeytiwshi.
- KO'PBURCHAK** – mat. kóp múyeshlik.
- KO'PDAN** – kópten, kópten beri, kóp waqıttan beri.
- KO'PIK** – 1. kóbik; 2. awıs. mánessiz, qurı.
- KO'PIKLAMOQ** – kóbiklew.
- KO'PINSHA** – kóbinese, jiyi, kóbirek, á sirese; tez-tez, kóp ótpey.
- KO'PIRMOQ** – 1. kópiriw; 2. awıs. maqtanıw, mardıyıw.
- KO'PIRTIRMOQ** – 1. kópirtiw; 2. awıs. bórttiriw, qosıp sóylew.
- KO'PKARI** – kókpar, ılaq oyını.
- KO'PLAB** – kóplep, kóp muǵdarda.
- KO'PLAR** – kóp adam, kópshilik.
- KO'PLASHMOQ** – kópshilik bolıw, kópshilik bolıp háreket etiw.
- KO'PLIK** – kóplik.
- KO'PPAK** – kópek.
- KO'PRIK** – kópir, basqaldaq, payapıl, ótkel.
- KO'PCHILIK** – kópshilik.
- KO'PCHIMAQ** – kópshiw, isiw, bórtiw.
- KO'R** – kór, soqır, kózi kórmeytuǵın.
- KO'RA** – 1. kóre, kóre-salla; 2. góre; tiykarında, muwapıq.
- KO'RAK** – górek.
- KO'RFAZ** – geogr. qoltıq.

KO'RGAZMA – kórgizbe.

KO'RGAZMALI – kórgizbeli.

KO'RGILIK – kóresi, miynet, kewilsiz waqıya.

KO'RİK – kórik, sociallıq tekseriw (medkórik).

KO'RIMLI – q. ko'rkam.

KO'RIMSIZ – kóriksiz, sıqsız.

KO'RINARLI – kórinerli, kórinetuğın, kóriw múmkin bolğan.

KO'RINISH – kórinis.

KO'RINMOQ – 1. kóriniw; 2. kózine kóriniw.

KO'RISHMOQ – 1. kórisiw; 2. sálemlesiw; 3. ushırasıw, júz kórisiw.

KO'RICHAK – med. soqır ishek.

KO'RK – kórik, shıray, gózallıq.

KO'RKAM – kórkem, sulıw, arıw, shıraylı, súlingir.

KO'RKAMLASHMOQ – kórkemleniw, sulıwlanıw, sánleniw.

KO'RKAMLIK – kórkemlik, sulıwlıq, shıraylılıq.

KO'RKLI – kórikli, shıraylı, jağımlı.

KO'RKSIZ – kóriksiz, sıqsız, kórinisi jağımsız.

KO'R-KO'RONA – kóz-kóreki, oylanbay.

KO'RMANA – kórimlik.

KO'RMOQ – 1. kóriw, kóre alıw, qaraw, kóz salıw, bayqaw; 2. kóz arqalı seziw, parıqlaw; 3. kózden ótkeriw, tekseriw, qaraw; 4. bir toqtamğa keliw; 5. ushıratıw; 6. hal-awhal sorap barıw; 7. baştan keshiriw, tájiriybeden ótkiziw; 8. jetisiw, erisiw; 9. tamasha etiw; 10. bolğan waqıyağa basqa adamdı yaki zattı sebep etip kórsetiw; 11. sınap biliw; 12. seziw, ańlaw, biliw.

KO'RNAMAK – kórmedik, jaqsılıqtı bilmeytuğın.

KO'RNAMAKLIK – kórmediklik, jaqsılıqtı bilmewshilik.

KO'ROLMASLIK – kóre almawshılıq, qızğanshaqlıq, ishi tarlıq.

KO'RPA – kórpe.

KO'RPALIK – kórpelik.

KO'RPACHA – kórpeshe.

KO'RSATISH – kórsetiw.

KO'RSATGICH – 1. kórsatkish; 2. lingv. qosımta.

KO'RSATMA – 1. kórsetpe, jol-joba, qollanba; 2. kórsetpe (kórgen-bilgenin aytıp beriw), dálil.

KO'RSATMOQ – 1. kórsetiw; 2. usınıw; bildiriw; 3. dálil keltiriw; 4. ımlaw, ım qa-

gıw; 5. ósh alıw, kózine kórsetiw, azap beriw.

KO'RSATUV – 1. kórsetiw; 2. q. ko'rsatma 2.

KO'RSICHQON – gór tıshqan.

KO'RSHAPALAK – jarganat.

KO'SA – kóse.

KO'SAK – górek.

KO'SAKLAMOQ – góreklew, górek payda etiw.

KO'ST – kós (bir nárseniń artıqsha jeri).

KO'TARA – kótere (sawda-satıq haqqında).

KO'TARGICH – kótergish.

KO'TARILMOQ – 1. kóteriliw; 2. lawazımı kóteriliw, mártebesi artıw; 3. asıw, kóbeyiw.

KO'TARINKI – kóterińki, yoshlı.

KO'TARINKILIK – kóterińkilik.

KO'TARMOQ – 1. kóteriw, joqarı kóteriw; joqarıǵa shıǵarıw; 2. awıs. kóbeytiriw, arttırıw; 3. lawazımın kóteriw, lawazımǵa tayınlaw; 4. awıs. shıdaw, taqat etiw; 5. awıs. sińiriw; 6. awıs. kótermelew; yoshlandırıw, ruwxlandırıw; 7. awıs. óz esabınan tólew.

KO'YLAK – kóylek.

KO'YLAKLI – kóylekli, kóylek kiygen; kóylegi bar.

KO'YLAKLIK – kóyleklik.

KO'YLAKCHAN – kóyleksheni.

KO'Z – kóz.

KO'ZA – gúze.

KO'ZANAK – kózgenek (kózge uqsas tesik).

KO'ZBOYLOG'ICH – kóz baylawshı, fokusshı.

KO'ZBO'YAMACHI – kóz boyamashı, ótirikshı.

KO'ZBO'YAMACHILIK – kóz boyamashılıq, ótirikshilik.

KO'ZGU – ayna.

KO'ZIKMOQ – kóz tiyiw, kóz ótiw, suǵı sińiw.

KO'Z-KO'Z: **KO'Z-KO'Z QILMOQ** – maqtanıw, maqtanıp kórsetiw; usınıw.

KO'ZLAMOQ – 1. gózlew, shókelew, kózde tutıw; 2. nıshanaǵa alıw, gózlep atıw.

KO'ZLI – 1. kózli, kózi bar; 2. awıs. kózi ótkir; 3. kózi qattı, kózi tiyetuǵın.

KO'ZMUNCHOQ – kózmonshaq.

KO'ZOYNAK – kózáynek, kózildirik.

KO'ZOYNAKLI – kózáynekli, kóz áynegi bar.

KO'Z-QULOQ:

BO'LIB TURMOQ – kóz-qulaq bolıw, qarap turıw, baqlaw, baqlap turıw.

KO'ZSIZ – kózsiz, kózi joq.

KO'SHK – kóshki.

KO'CH – kósh, kóshiw waqtındağı tasılatuǵın úy buyımlarınan ibarat júk.

KO'CHA – kóshe.

KO'CHAT – nál, nálshе.

KO'CHATZOR – nálxana, nálshexana.

KO'CHATCHILIK – nálshilik.

KO'CHIRMA – 1. kóshirme, kóshirme nusqa; 2. kóshirilgen, urlanǵan.

KO'CHIRMAKASH – q. ko'chirmachi.

KO'CHIRMACHI – kóshirmeshi, urlıqshı.

KO'CHIRMACHILIK – kóshirmeshilik, urlıqshılıq.

KO'CHIRMOQ – 1. kóshiriw; 2. kóshirip alıw, nusqa alıw; 3. ótkeriw, ózger-tiw.

KO'CHKI – kóshki taslaw, omırılıw, qulaw, jar taslaw.

KO'CHKIN – kóshkin.

KO'CHKINCHI – kóshpe-li, kóship júberetuǵın.

KO'CHMA – 1. kóshpeli; 2. awıspalı (awıspalı máni).

KO'Z-QULOQ

KO'CHMANCHI – kósh-peli.

KO'CHMOQ – 1. kóshiw, posıw; 2. ketiw, ornın ózger-tiw.

KO'NGIL – 1. kewil, júrek; 2. minez-qulıq, xarakter, peyil.

KO'NGILLI – 1. kewilli; jaǵımlı; 2. volontyor, ıqtıyarlı.

KO'NGILOCHAR – kewilashar, kewildi ashatuǵın

KO'NGILSIZ – kewilsiz; jaǵımsız.

KO'NGILSIZLIK – kewilsizlik.

KO'NGILXUSHLIK – kewilxoshlıq, waqtıxoshlıq.

KO'NGILCHAN – kewil-shek, kewli bos, irayshıl, iraykesh.

KO'NGILCHANLIK – kewilshelik.

L

LAB – 1. láb, erin, dodaq; 2. ernek (ıdıstıń ernegi), qır, qap-tal; 3. jaǵa, shet.

LABORANTLIK – labo-rantlıq.

LAFZ – lebiz, lepes, sóz, wáde.

LAFZSIZ – lebizsiz, wáde-siz, wádesi joq, sózinde tur-maytuǵın.

LAFZSIZLIK – lebizsizlik.

LAGAN – podnos.

LAGANBARDOR – jaǵımpaz, jaramsaq, dasmal-kesh, ıǵın shalıwshı.

LAGANBARDORLIK – jaǵımpazlıq, jaramsaqlıq.

LAHAD – láhát.

LAHIM – jer astı jol, jer astınan qazılǵan tar jol.

LAHJA – sóylesim, dialekt.

LAHM – som, súyeksiz (gósh haqqında).

LAHZA – kózdi ashıp jumǵansha, máwrit, sekund, moment.

LAHZALIK: **BIR**

LAHZALIK – júdá tez, bir sekundlıq.

LAKALOV – ańqaw, sada, áwmeser.

LAK-LAK – lek-lek, topar-topar, mınsan, esapsız.

LALLAYGAN – sıl-bıraǵan, ańqayǵan.

LALLAYMOQ – sılbrıaw, bosasıw; ańqayıw.

LALMI – 1. jawınnan suw ishetuǵın, suwǵarılmaytuǵın; 2. awıs. qurǵaq.

LALMIKOR – 1. jawın suwı menen suwǵarılatuǵın; 2. jawın suwı menen suwǵarılatuǵın eginler (tiykarınan biyday) egiwshi diyqan.

LANDAVUR – súmelek, súmiltir, sılbrıaq.

LANJ – 1. bosań, bosasqan,

hálsiz, hálsiregen; 2. bılamıq bolǵan, bosap ketken; 3. awıs. ózgermeli, ózgergish, turaqsız; mıljın; 4. awıs. túsiniksiz, anıq emes.

LANJLIK – bosańlıq, boshıq; hálsizlik.

LANG‘ILLAMOQ – law-law, lawlap janıw, órteniw.

LAPANGLAMOQ – shayqalıw, awıw, shayqatılıw, teńseliw.

LAPAR – xalıq qosıqları.

LAPARCHI – xalıq qosıqların atqarıwshı.

LAPASHANG – lámser, sılbrıaq, bosalań, súmelek.

LAPASHANGLIK – lámserlik, sılbrıaqlıq.

LAQAB – laqap.

LAQILLAMOQ – 1. sandalıw, waqıttı biykar ótkeriw; 2. aldanıw, iseniw; 3. loqıldaw, sandalaw, bılshıldaw.

LAQMA – awma, ańqaw, áwmeser, awısh, awmaqay, áwmelek.

LAQMALIK – awmalıq, ańqawlıq.

LAQQA BALIQ – ılaqa.

LAQQA: LAQQA TUSHMOQ – aldanıp qalıw, isenip qalıw.

LARZA – 1. qaltıraw, titirkeniw; 2. awıs. qattı tınıshsızlanıw.

LAT: LAT YEMOQ – et úziliw, kógeriw, isiw; zıyanlanıw, sınıw.

LATIF – 1. sulıw, názik; 2. jaǵımlı, jumsaq; 3. miyrimli, múlayım.

LATIFA – anekdot.

LATOFAT – 1. sulıwlıq; múlayımlık; náziklik; 2. hayal-qızlar atı.

LATOFATLI – jaǵımlı; sulıw, gózzal.

LATTA – látte, shúberek, dasmal.

LATTA-PUTTA – góne-kóksi, ıpırq-sıpırq.

LATTACHAYNAR – mıl-jún, mij-mij, ezbe, bıjıq.

LAVH – kitap ushın tirek.

LAVHA – 1. taxa; 2. qulıtas, epıtafiya; 3. syujet (waqıya, hádiyseler haqqındaǵı kishkene shıǵarma yaǵı ózini); 4. kitaptıń basına, bap hám bólimlerden aldın bettiń eni boylap salınǵan naǵıs; 5. kórinis, panorama, peyzaj.

LAVLAGI – láblebi.

LAVOZIM – lawazım, wa-zıypa.

LAXTAK – qıyındı.

LAYLAK – láylek.

LAYOQAT – uqıp, qábilet, jaramlıq; talant.

LAYOQATLI – uqıplı, qábiletli, jaramlı, miynetke jar-

amlı adam; talantlı, talantı bar.

LAYOQATSIZ – uqıpsız, qábiletsiz, jaramsızlıq; talantsız, talantı joq.

LAYCHA – 1. kishkene úy iyti; 2. awıs. jalpıldaq, malay.

LAZIZ – shiyrin, tatlı, jaǵımlı.

LAZZAT – 1. maza, dám; 2. lázzet, zawıq.

LAZZATLI – 1. mazalı, tatlı; 2. lázzetli, zawıqlı.

LAZZATSIZ – 1. mazası joq, dámsız; 2. lázzetsiz, zawıqsız.

LAG'MON – laǵman.

LASHKAR – láshker.

LASHKARBOSHI – láshkerbası.

LASH-LUSH – mayda-shúyde, zat-pat.

LANG – lán, sholaq, aqsaq.

LANG: LANG OCHIQ – ańqayıp, ashılıp, keń etip. (esik ańqayıp ashılǵan).

LANGAR – 1. yakor (kemeler toqtap turıwı ushın kerek nárese); 2. darda teńsalmaqlılıqtı saqlaw ushın darshınıń qolda tutatuǵın uzın tayaq.

LA'L – rubin (qızıl qımbat bahalı tas).

LA'NAT – nálet, ǵargıs.

LA'NATI – náletiy.

LA'NATLAMOQ – náletlew, ǵargaw

LEKIN – lekin.
LEKSIKOGRAFIK – leksikografiyalıq.
LEKSIKOLOGIK – leksikologiyalıq.
LIBOS – lipas, kiyim.
LIKANGLAMOQ – 1. shayqalıw, qıymıldaw; 2. qıysañlaw, jırbañlaw.
LIKILLAMOQ – teńseliw, shayqalıw, ırǵatılıw.
LIKOP – tareлка.
LIM – lıq, lıq tolı.
LIMFATIK – limfatikalıq.
LIMILLAMOQ – tolıqlanıw, lıqıldaw.
LIMMO-LIM – lıq tolı.
LIMONLI – limonlı, limon salınǵan.
LIP: LIP ETIB – lip etip; birden, tez.
LIPILLAMOQ – 1. tez hám jeńil háreket etiw; 2. lipıldaw (jalınnıń háreketi haqqında).
LIQ: LIQ TO‘LA – lıq tolı.
LIQ: LIQ ETIB YUT-MOQ – jutıp jiberiw, tamaǵınan ótkeriw.
LIQILDOQ – 1. qıymıl-daytuǵın, terbelip turatuǵın; 2. med. eńbek.
LIQILLAMOQ – 1. qıymıldaw, terbeniw; 2. awıs. bosasıw, ázzilew.
LIQLIQ – xolodec.

LIRIK – 1. lirik (lirik shayır) 2. lirikalıq (lirikalıq qosıq).
LISON – til, ziban.
LISONIY – tilge tiyisli, tillik.
LITOGRAFIK – litografiyalıq.
LINGVISTIK – lingwiistikalıq.
LOAQAL – hesh bolmasa, eń qurmaǵanda.
LOBAR – 1. shıraylı, súykimli; 2. hayal-qızlar atı.
LOF – lap, qurı sóz, bórtirilgen, ulǵaytılgan.
LOFCHI – lapgóy, pańqıldaq.
LOGARIFMIK – logarifmiklik.
LOGIK – 1. logik; 2. logikalıq.
LOHAS – bosasqan, hál-siregen.
LOHASLANMOQ – bosasıw, hál-sirew.
LOJUWARD – 1. lazurit (qımbat bahalı tas); 2. hawa reń.
LOL – lal, ań-tań, hayran, tili tutılǵan; saqaw.
LOLA – lala.
LOLAZOR – lalazar.
LOLAQIZG‘ALDOQ – lalaqızǵaldaq.
LOM: LOM-MIM DEYA

OLMAY QOLMOQ – lám-mim dey almaw, juwap qaytara almaw, sóyley almay qalıw.

LOM-MIM – lám-mim.

LOPILAMOQ – 1. shayqalıw, teńseliw; 2. lapıldaw, laplap janıw.

LOPPA-LOYIQ – shapshaq (kiyimniń ólshemi ılayıq keliwi).

LOQAYD – biyparq, biypárwa, nemquraydı.

LOQAYDLIK – biypárwalıq, nemquraylıq.

LORSILDOQ – porsıldıq.

LORSILLAMOQ – porsıldaw.

LOVIYA – lobiya.

LOVULLAMOQ – 1. lawlaw, lawlap janıw; 2. awıs. qattı qızıw; 3. awıs. birden qızıp ketiw, kúyip pisiw.

LOY – ılay, batpaq, balshıq.

LOYGARCHILIK – ılaylıq.

LOYIHA – 1. joybar,

LOYXO‘RAK – toǵay, batpaqlıqlarda jasaytuǵın uzın tumsıqlı qus.

LOYCHAQIR – kiyimge jabısqań ılay.

LOZIM – 1. lazım, kerek; 2. dizkiyim, ishtan.

LOZIMLIK – 1. lazımlıq,

proekt; 2. qarar, páрман, nızamlardıń dáslepki teksti.

LOYIHALAMOQ – joybarlaw, joybar dúziw.

LOYIHACHI – joybar dúziwshi.

LOYIQ – 1. ılayıq, múnásip; muwapıq, arziytuǵın; 2. ólshemi tuwrı keletuǵın, jarasıqlı; 3. jeterli, jetkilikli.

LOYKASH – ılay tayarlawshı, tasıwshı.

LOYLAMOQ – 1. ılaylaw; 2. satıw, pullaw.

LOYLI – ılaylı, ılay tiygen, batpaq tiygen.

LOYQA – 1. ılay, uyıq; 2. qaldıq, shógindi; 3. awıs. bılǵasqań; 4. awıs. awır aqıbet.

LOYQALATMOQ – q. loyqatmoq.

LOYQAMOQ – ılaylaw.

LOYQATMOQ – 1. ılaylaw; 2. awıs. búldiriw, buzıw.

kereklik; 2. ishtanlıq, ishtan bolatuǵın.

LOCHIN – lashın.

LOCHIRA – juqa pátir (ashtıqsız qamırdan tayarlanadı).

LUNJ – urt.

LUQMA – bir jutım, bir

asam (awqat).

LUQMA: **LUQMA**
TASHLAMOQ – gáp taslaw,
gáp aytw.

LUTF – húrmet, izzet, sıy.

LUTFAN – húrmet penen.

LUG‘AT – sózlik.

LUG‘ATSHUNOS – lek-
sikograf.

LUG‘ATCHILIK – lek-
sikografiya.

LUCHCHAK – 1. túksiz
shabdali; 2. awıs. aq kókirek;
sáteń.

LUNGI – súlgi.

LO‘K – bir órkeshli úlken
túye.

LO‘KIDON – agash qulp.

LO‘KILLAMOQ – úlken-
en-úlken adım menen júriw.

LO‘KCHA – jas túye.

LO‘LA – doǵalaq daštıq.

LO‘LI – 1. loli, cigan; 2.
awıs. urısqaq, sharbaya.

LO‘MBILLAB – jeńil,
jaǵımlı háreketlenip (tompaq
adamlarǵa qarata aytiladı).

LO‘NDA – qısqa, ıqsham,
anıq.

LO‘Q: KO‘ZINI LO‘Q
QILIB – kózin úzbey qarap.

LO‘QILLAMOQ – qat-
tı-qattı urıw, tebiw; shanship
awırıw (tamır urıwı hám qattı
awırıw haqqında).

LO‘PPI – semiz, tompaq.

LO‘PCHIK – ushına paxta
oralǵan shóp.

LO‘TTIBOZ – 1. quwırsh-
aq oynatıwshı; 2. awıs. aldaw-
shı, hiyleker, jalatay.

LO‘TTIBOZLIK – aldaw-
shılıq, jalataylıq.

M

MABLAG‘ – qarjı, qárejet,
málim dárejedegi pul, aqsha.

MABODO – nabada.

MADAD – mádet, járdem.

MADADKOR – mádetker,
arqa súyer, járdemshi, tirek,
súyeniş.

MADANIY – mádeniy.

MADANIY-MAISHIY –
mádeniy-turmıshlıq.

MADANIYAT – mádeni-
yat; aǵartıwshılıq.

MADANIYATLI –
mádeniyatlı; zıyalı.

MADANIYATSIZ –
mádeniyatsız, mádeniyattan
artta qalǵan, qalaq.

MADDOH – 1. diniy úgit
taratıwshı; 2. awıs. jaǵımpaz,
jalatay.

MADH – maqtaw.

MADHIYA – maqtaw
qosıǵı, gimn.

MADOR – mádar, dimar,
kúsh-quwat, dińke, hal-dár-
man.

MADORSIZ – mádarsız,
dimarsız.

MADRASA – medrese.
MAFHUM – 1. túsiniq; 2. mánis, mazmun.

MAFKURA – ideologiya.

MAFKURAVIY – ideologiyalıq.

MAFTUN – ishqi ketken, tań qalğan, shayda.

MAFTUNKOR – shayda etetuğın.

MAGAR – mágar, eger.

MAGMATIK – magmalıq.

MAGNOLIYA – bot. magnoliya.

MAHAL – 1. máhál, payıt, waqıt; 2. márte, ret; 3. shet jer.

MAHALLA – máhálle.

MAHALLADOSH – máhálleles, bir máhállede jasawshı.

MAHALLALIK – máhállelik.

MAHALLACHILIK – máhálleshilik.

MAHALLIY – jergilikli.

MAHBUB(A) – súyikli yar.

MAHBUS – tutqın, qamalğan, erkinen ayırılğan.

MAHKAM – 1. bekkem, berk, nıq, pısıq; 2. awıs. turaqlı, tabanlı, tıyanaqlı; 3. qattı, kúsh penen.

MAHKAMA – húkım shıǵarıw ornı, sud, mákeme, keńse, kabinet.

MAHKAMLAMOQ –

bekkemlew, nıǵaytıw, qataytıw, tas etiw, bekinistirow.

MAHKUM – 1. húkım etilgen, húkım shıǵarılğan; 2. gárezli, baǵınıshlı.

MAHLIYO – ishqi ketken, hayran qalğan.

MAHMADONA – bijıq, sóylemshek, mij-mij, ezbe (ózin bilewik esaplap, bilse de, bilmese de sóleyberetuğın).

MAHMADONALIK – bıjıqlıq, sóylemsheklik, ezbelik (orinsız sóylew, kerek emes jerge suǵılısıw).

MAHOBAT – 1. sawlat; aybat; 2. qorqınısh.

MAHOBATLI – 1. sawlatlı; aybatlı; 2. qorqınıshlı.

MAHOL – qıyın, múshkil.

MAHORAT – sheberlik, uqip, uсталıq.

MAHORATLI – sheber, uqıplı.

MAHRAM – máhrem.

MAHRUM – ayırılğan, ayırılıp qalğan, biynesip.

MAHSI – mási.

MAHSUL – 1. jemis, miywe; 2. ónim; 3. zúraát; 4. awıs. nátiyje.

MAHSULDOR – ónimdar.

MAHSULDORLIK – ónimdarlıq.

MAHSULOT – ónim.

MAHV: MAHV ETMOQ

– joq etiw, saplastırıw, qıyratıw.

MAHZUN – kewilsiz, muñlı.

MAHSHAR – aqırzaman.

MAISHAT – 1. kúndelikli turmıs, tirishilik, jasaw; 2. keypi-sapa.

MAISHATBOZ – keypi-sapaǵa berilgen.

MAISHATBOZLIK – keypi-sapa, shaǵalmáslik.

MAISHATPARAST – keypi-sapaǵa jaqın.

MAISHATPARASTLIK – keypi-sapaǵa jaqınlıq.

MAISHIY – turmıslıq.

MAJAQLAMOQ – mıjıw, mıjǵılaw, eziw.

MAJBUR – májbúr, ilajsız.

MAJBURAN – májbúrlikten, májbúr bolıp.

MAJBURIY – májbúriy.

MAJBURIYAT – májbúrlik.

MAJBURLAMOQ – májbúrlew, erksiz kóndiriw, zorlaw, zorlıq etiw.

MAJHUL – belgisiz, biymálim, námálim.

MAJLIS – májilis, jıynalı, bas qospa, keńes.

MAJLISBOZ – májilispaz, májiliske shaqıraberetuǵın.

MAJLISBOZLIK – májilispazlıq, májilis ótkereberiw-

shilik.

MAJMAG‘IL – ázzi, rawajlanbaǵan.

MAJMUA – toplam, jıynaq, kompleks.

MAJNUN – májnun.

MAJNUNTOL – májnúntal.

MAJOL – kúsh-quwat, ǵayrat, hal, dińke.

MAJOLSIZ – kúsh-quwatsız, halsız, dińkesi joq.

MAJOLSIZLANMOQ – dimarsızlanıw, dińkesi qurıw.

MAJOZ – ádeb. metafora.

MAJOZIY – metforalıq, awıspalı.

MAJRUH – 1. jaradar, jaraqatlı; 2. mayıp, aqsaq.

MAJUS – otparaz, otqatabınıwshı.

MAJUSIY – otparazlıq, otqatabınıwshılıq.

MAKIYON – mákiyen.

MAKKAJO‘XORI – mákke.

MAKKOR – mákkar, hiyleker, usılder.

MAKKORLIK – mákkarlıq, hiylekerlik, usılderlik.

MAKON – mákan, orın.

MAKONSIZ – mákansız, mákanı joq.

MAKR – hiyle.

MAKRLI – hiyleli.

MAKRUH – mákiriw, har-am.

MAKTAB – mektep.

MAKTABDOSH – mekteples, bir mektepte oqıǵan.

MAKTUB – xat.

MALAK – 1. perishte; 2. awıs. gózzal hayal.

MALAKA – tájiriybe, kónlikpe; qánigelik.

MALAKALI – tájiriybeli.

MALAY – malay, kúnlikshi.

MALHAM – súrtetuǵın dári, balzam.

MALINA – q. xo‘jag‘at.

MALLA – sarı, aq-sarı, ashıq sarı.

MALOHAT – gózzallıq, jaǵımlılıq (qarapáreń hayal-qızlarǵa qarata qollanıladı).

MALOHATLI – gózzal, jaǵımlı.

MALOL – awırsınıw, awırmanlıq; málel.

MALOMAT – jala, ayıp taǵıw.

MAL‘UN – ǵargıs alǵan, náletlengen.

MAMLAKAT – mámleket.

MAMNUN – minnetdar, qanaatlanǵan, kewli toǵan.

MAMNUNIYAT – qanaatlanıwshılıq, kewil tolıwshılıq.

MAMOT – ólim.

MAN – 1. dial. men; 2. qa-

daǵan, tıyım.

MANA – mine, mınaw.

MANBA – derek.

MANBASHUNOSLIK – derektanıw.

MANFAAT – máp, payda.

MANFAATDOR – mápdar, mápgóy, paydakúnem.

MANFAATDORLIK – mápdarlıq, mápgóylik, paydakúnemlik.

MANFAATLI – mapli, mápi, paydası bar, paydalı.

MANFAATPARAST – mápgóy, tek óziniń mápin oy-lawshı, nápsiqaw.

MANFAATSIZ – mápi, paydası joq, paydasız.

MANFIY – 1. mat. kerı; 2. fiz. minus; 3. unamsız, jaman.

MANFUR – jerkinishli, ońbaǵan, iplas.

MANJALAQI – 1. jánjel-paz, sallaqı; 2. buzıq.

MANMAN – menmen, pań, mise tutpaytuǵın, tırjıq, sháltik, qaqaq.

MANMANLIK – menmenlik, tırjıqlıq.

MANMANSIRAMOQ – menmensiw, ǵoddaslaw, pańsıw, sháltiyiw, ózimsiniw.

MANQA – 1. mańqa; 2. at hám basqa da taq tuyaqlı haywanlarǵa, bazı da adamlarǵa da juǵatuǵın kesellik.

MANQALANMOQ – mañqalanıw, mañqalanıp sóylew.

MANQURT – máńgúr.

MANSAB – 1. lawazım, hámel; wazıypa; 2. dáryanıń quyar jeri.

MANSABDOR – lawazım-lı.

MANSABPARAST – lawazımshıl, hámelparaz

MANSABPARASTLIK – lawazımshılıq, hámelparazlıq.

MANSABSIZ – hámelsiz, lawazımsız, hámeli joq, lawazımı joq.

MANSUB – tiyisli, qarashlı, baylanıslı.

MANTIQ – logika.

MANTIQAN – logikalıq jaqtan.

MANTIQIY – logikalıq.

MANTIQIYLIK – logikalıq tiykar; nızamlılıq, tiykarlılıq.

MANTIQLI – logikalı, tiykarlı.

MANTIQSIZ – logikasız, tiykarsız, tiykarı joq.

MANTIQSIZLIK – logikasızlıq, tiykarsızlıq.

MANZARA – tábiyat kórinisi, peyzaj.

MANZARALI – dekorativ, kórinisi sulıw.

MANZIL – mánzil.

MANZUR – maqul keletuǵın, unaytuǵın.

MAORIF – bilimlendiriw.

MAOSH – is haqı, aylıq.

MAQBARA – maqbara.

MAQBUL – maqul bolatuǵın, maqul keletuǵın.

MAQOL – maqal.

MAQOLA – maqala.

MAQOM – 1. biylik, huqıq; 2. “Shashmaqom” dep atalatuǵın ózbek klassikalıq muzıka shıǵarmasınıń hár bir bólimi; 3. mártebe, abıray; 4. tártip, ólshem; 5. awıs. usıl; jol.

MAQSAD – maqset, tilek, dedik.

MAQTAMOQ – maqtaw, kótermelew, marapatlaw, jaqsı etip kórsetiw.

MAQTANARLI – maqtanarlıq, maqtawǵa turarlıq, maqtawǵa ılayıq.

MAQTANMOQ – maqtanıw, mardıyıw, pañqıldaw, kewli tolıw.

MAQTANCHOQ – maqtanshaq, pañqıldaq.

MAQTOV – maqtaw.

MAQTOVLI – maqtawlı.

MARAZ – 1. merez, irińlegen jara; 2. awıs. jaramas, illet, zıyan, nuqsan.

MARD – márt, qaharman, batır, bir sózli, er azamat, er júrek.

MARDIKOR – márdikar, waqıtsha jallanıw islewshi.

MARDIKORLIK – márdikarlıq.

MARDLARCHA – mártlershe, qaharmanlarsha.

MARDLIK – mártlik.

MARDONA – q. mardlar-cha.

MARDONAVOR – q. mardlarcha.

MARHABO – xosh keldińiz, márhámat.

MARHAMAT – 1. jaqsılıq, kewilshelik, miyrimlilik; 2. márhámat.

MARHAMATLI – miyrimli, ıraykesh, kewilshelik.

MARHAMATSIZ – miyrimsiz, miyrimi joq.

MARHUM – marhum, ólgen, qayıtıs bolǵan adam.

MARHUMA – ólgen hayal.

MARJON – marjan.

MARKAZ – 1. oray; orta; 2. tiykarǵı bólek; 3. paytaxt.

MARKAZIY – 1. oraylıq; 2. tiykarǵı, negizgi; zárúr; 3. bas.

MARKAZLASHMOQ – oraylasıw.

MARMAR – mramor.

MAROM – ólshem, norma, temp.

MAROSIM – dástúr, úrp-

ádet, saltanat.

MAROQ – zawıq, ráhát, zor qızıǵıwshılıq.

MAROQLANMOQ – zawıqlanıw, kewilleniw, qızıǵıw, ráhátleniw.

MAROQLI – zawıqlı, qızıqlı, ráhát beretuǵın.

MAROTABA – márte, ret.

MARRA – 1. finish; 2. shegara; 3. jeńis, utıs.

MARTA – márte, ret.

MARTABA – mártebe, abıray; hámel, lawazım.

MARTABALI – mártebeli, abıraylı, kózge kóringen; lawazımlı, hámeldar.

MARTALAB – q. marta.

MARVARID – merwert, dúr.

MASAL – 1. tımsal; 2. maqal.

MASALA – másele; wa-zıypa; mashqala.

MASALAN – máselen, mısal ushın, mısalǵa.

MASALLIQ – ónim (awqat tayarlaw ushın isletiletuǵın).

MASJID – meshit.

MASKAN – orın, jay, mákan.

MASLAHAT – másláhát, keńes, oylasıq.

MASLAHATLASHMOQ – másláhátlesiw, oylasıw, keńesiw, aqıllasıw.

MASLAHATLI – másláhátli, keñesli; oylasıwdı talap etetuǵın.

MASLAHATLI: MASLAHATLI ISH – oylasatuǵın jumıs, aqıllasatuǵın másele.

MASLAHATCHI – másláhátshi, keñesshi, keñes beriwshi.

MASLAK – 1. aǵım, jol (sociallıq, siyasiy, ilmiy, diniy); 2. awıs. princip, ideya; maqset.

MASLAKDOSH – pikirles, bir pikirli.

MASOFA – aralıq, qashıqlıq, uzaqlıq.

MASRUR – quwanışlı, kewil kóterińki, shad.

MASRURLANMOQ – quwanıw, shadlanıw.

MAST – más, máskúnem.

MASTLIK – máslik, máskúnemlik.

MASXARA – masqara, mazaq, ermek, kúlki.

MASXARABOZ – masqarapaz.

MASXARALAMOQ – masqaralaw, mazaqlaw, ermeklew.

MASXARALI – masqaralı.

MAS’UL – juwapker, juwaplı.

MAS’ULIYAT – juwapkerlik, juwapkershilik.

MAS’ULIYATLI – juwapkershilikli, juwapkershiligi bar.

MAS’ULIYATSIZ – juwapkershiliksiz, juwapkershiligi joq.

MAS’ULYATSIZLIK – juwapkersizlik.

MATAL – 1. frazeologizm; 2. qıssa, tımsal.

MATAMOQ – mataw, birlestirip baylaw.

MATBAA – baspaxana, tipografiya.

MATBUOT – baspasóz, gazeta-jurnal.

MATEMATIK – 1. matematik (qánige); 2. matematikalıq.

MATERIALISTIK – materialistlik.

MATLAB – talap, talap etilgen nárese; maqset.

MATLUB – talapqa say bolǵan, kewildegi.

MATN – tekst.

MATNSHUNOS – tekstolog.

MATNSHUNOSLIK – tekstologiya.

MATO – gezleme, material.

MATONAT – shıdam, tózim.

MATONATLI – shıdamlı, tózimli.

MAVHUM – abstrakt; anıq

emes, belgisiz.

MAVHUMLIK – abstraktlıq; belgisizlik.

MAVJUDOT – dúnyada, tábiyatta bar nárseler jıynağı, pútin barlıq.

MAVJ – máwıj, tolqın.

MAVJLANMOQ – 1. máwıjleniw, tolqınlanıw, burqasınlaw; 2. jarqıraw, dolanıw; 3. awıs. sáwleleniw.

MAVJUD – bar, bar bolğan.

MAVQE – dáreje; mártebe.

MAVRID – máwrit, ıret, payıt, qolaylı waqıt.

MAVSUM – máwsim, ma-paz.

MAVSUMIY – máwsimlik.

MAVZE – kvartal, máhálle.

MAVZU – tema.

MAXFIY – sırlı, jasırın, qupıya.

MAXLUQ – maqluq.

MAXLUQOT – maqluqat.

MAXSUS – 1. arnawlı; 2. ayırıqsha, ózgeshe; 3. ózine tán bolğan.

MAY – sharap, vino.

MAYDA – 1. mayda; qıyqım; 2. kishkene, kishigirim; 3. awıs. áhmiyetsiz, arızımaytuğın.

MAYDAGAP – ezbe, bıjıq, mıljıń, mıj-mıj.

MAYDALAMOQ – may-

dalaw, bóleklew, usaqlaw, qıyqımlaw, bóleklerge bóliw, untaqlaw.

MAYDA-CHUYDA – mayda-shúyde.

MAYDON – 1. maydan; ashıqlıq, keńislik; 2. atızlıq, qıytaq jer; 3. awıs. taraw.

MAYIB – mayıp, aqsaq.

MAYIBLANMOQ – mayıplanıw, aqsaqalanıw.

MAYIBLIK – mayıplıq.

MAYIN – 1. jumsaq, názik; 2. jağımlı.

MAYINLASHMOQ – jumsarıw, jumsaq bolıw.

MAYISHMOQ – mayısıw, búgiliw, iyiliw, qayısıw.

MAYIZ – qurıtılğan júzim, kishmish.

MAY(Y)IT – meyit, óli.

MAYL – meyil, ıqlas, qızığıw, háwes; erk, ıqtıyar.

MAYLI – meyli; maqul.

MAYMOQ – maymaq, aqsaq, shoynaq.

MAYMOQLIK – maymaqlıq, aqsaqılıq.

MAYMUN – maymıl.

MAYMUNJON – bot. qar-amıq (ejevika).

MAYNA – 1. qara torğay; 2. awıs. masqara, mazaq bolğan adam.

MAYSA – jańa ónip shıqqan ot-shóp, maysa.

MAYSAZOR – kóklemzar.
MAYXO‘R – araqxor, máskúnem.

MAYXO‘RLIK – araqxorliq, máskúnemlik.

MAZA – maza, dâmi.

MAZALI – mazalı, dámi jaqsı, tatlı.

MAZASIZ – mazasız, mazası joq, dámi joq.

MAZAX – mazaq, ermek, dálkek, mısqıl.

MAZAXLAMOQ – mazaqlaw, ermeklew.

MAZKUR – atap ótilgen, eskertilgen, aytıp ótilgen, kórsetilgen; usı.

MAZLUM – jábirkesh, japa shekken, ezilgen, jábirlengen.

MAZMUN – mazmun.

MAZMUNAN – mazmun jaǵınan.

MAZMUNLI – mazmunlı, mazmunı bar.

MAG‘IZ – 1. mójene; 2. awıs. maǵız, mazmun.

MAG‘LUB – jeńilgen, jeńiliske ushıraǵan.

MAG‘LUBIYAT – jeńilis, utılıs.

MAG‘RIB – batıs.

MAG‘RUR – 1. arlı, arshıl, namıslı; maqtanışlı; 2. menmen, gárdiygen; 3. awıs. sawlatlı.

MAG‘RURLANMOQ – 1. maqtanış etiw; arlanıw; 2. menmensiw, gárdiyiw.

MAG‘RURLIK – 1. arlılıq, arshıllıq; 2. menmenlik.

MAG‘ZAVA – 1. kir juwılǵan suw, sabınlı suw; 2. awıs. ezbe, miljín.

MASHAQQAT – mashaqat, qıyınshılıq, awırmanlıq, miynet.

MASHAQQATLI – mashaqatlı, qıyın, awır.

MASHHUR – belgili, ataqlı, dańqlı, málim, atı shıqqan.

MASHINASOZ – avto ońlawshı.

MASHINASOZLIK – avto ońlawshılıq.

MASHMASHA – daw, jánjel, tartıs, ǵawǵa.

MASHMASHALI – dawlı, tartıslı, ǵawǵalı.

MASHOQ – masaq.

MASHOQCHI – masaqshı, masaq teriwshı.

MASHQ – 1. shınıǵıw; 2. saz ásbabında oynaw; 3. kewil xoshlıǵı.

MASHRIQ – shıǵıs.

MASHVARAT – keńes, oylasıq.

MASHG‘UL – bánt, mashqul, qumbıl.

MASHG‘ULOT – oqıw,

sabaq, shınıǵıw.

MASHSHOQ – sazende.

MASH'AL – masala, fakel; mayak.

MASH'ALA – q. mash'al.

MASH'UM – baxıtsız, jaman (baxıtsızlıqtan derek beriwshi).

MANGLAY – mańlay.

MANGU – máńgi, ómir boyı.

MANGULIK – máńgilik, ómirlik.

MA'BUDA – hayal quday (hayal obrazındaǵı quday).

MA'DAN – 1. mineral; 2. metall; 3. ruda.

MA'DANSHUNOSLIK – 1. minerologiya; 2. q. metallshunoslik.

MA'LUM – 1. málim, anıq, hámme biletuǵın, tanıs; 2. belgili; 3. ataqlı, dańqlı.

MA'LUMOT – maǵlıwmat; xabar.

MA'LUMOTLI – maǵlıwmatlı, maǵlıwmatı bar; oqımısli.

MA'LUMOTNOMA – maǵlıwmatnama.

MA'LUMOTSIZ – maǵlıwatsız, maǵlıwmatı joq; oqımaǵan.

MA'MUR – baslıq, administrator.

MA'MURIY – administra-

tivlik, hákimshilik.

MA'MURIYAT – administraciya.

MA'NAVIY – ruwxıy.

MA'NAVIYAT – ruwxıyılıq.

MA'NAN – 1. ruwxıy, ruwxıy jaqtan; 2. mánisine qaray, máni jaǵınan.

MA'NI – 1. máni; 2. mazmun, mańız; 3. awıs. sebep, liykin.

MA'NILI – mánili, mánisi bar.

MA'NO – máni; mazmun.

MA'NODOSH – mániles, mánisi bir.

MA'NOLI – q. ma'nili.

MA'NOSIZ – mánissiz, mánisi joq.

MA'QUL – 1. maqul; 2. jaqsı, durıs, boladı; 3. gáp qaytarmaytuǵın, juwas.

MA'QULLAMOQ – maqullaw, maqul dep biliw.

MA'RAKA – mereke, jıyın, toy-tamasha.

MA'RAMOQ – mańıraw, mónirew.

MA'RIFAT – úgit-násiyat, aǵartıw, aǵartıwshılıq.

MA'RIFATPARVAR – aǵartıwshi, ilim-bilimdi en jaydırawshi.

MA'RIFATCHI – úgit-násiyatshi.

MA'RUZA – bayanat, lekciya.

MA'RUZACHI – bayanatshı, lektor.

MA'SUM – gúnasız, ayıpsız, pák; namıslı, iybeli.

MA'YUS – úmitsız, úmitin úzgen, gúderin úzgen; ezilgen, qayǵılı.

MA'YUSLIK – úmitsızlık; qayǵı-muń.

MA'ZUR – keshirimli, keshiriwge turarlıq.

MA'SHUQ(A) – súyikli yar.

MEBELSOZ – mebelshi, mebel ońlawshı.

MEBELSOZLIK – mebelshilik, mebel ońlawshılıq.

MEDALLI – medallı.

MEHMOM – qonaq, miyman.

MEHMONDORCHILIK – qonaq shaqırw, qonaq kútiw, otrıspa.

MEHMONDO'ST – qonaqshıl, miymandos.

MEHMONDO'STLIK – qonaqshılıq, miymandoslıq.

MEHMONNOVOZ – q. mehmondo'st.

MEHMONXONA – qonaq jay, miymanxana.

MEHNAT – miynet, jumıs.

MEHNATKASH – miynetkesh, isker, jumısker.

MEHNATSEVAR – miynet súygish, miynetshil.

MEHNATSEVARLIK – miynet súygishlik.

MEHR – miyir, miyrim, qayırım.

MEHRIBON – miyirman, qayırqom, bawırman.

MEHRIBONLIK – miyirmanlıq, qayırqomlıq.

MEHRIBONCHILIK – miyirmanshılıq.

MEHRLI – miyrimli, qayırımli, bawırman.

MELODIK – melodiyalıq.

MELODRAMATIK – melodramalıq.

MEN – men.

MENIMCHA – menińshe, oylawımsha.

MENSIMASLIK – mensinbewshilik, kózge ilmewshilik.

MERGAN – mergen, atqısh, gózegish.

MERGANLIK – mergenlik.

MEROS – miyras.

MEROSXO'R – miyrasxor.

MEROV – ańqaw, ańırayǵan.

MEROVSIRAMOQ – ańqawsıraw, ańqayıw, sersiz turıw.

MERTIK – sheti ushqan,

sing'an.

METAFIZIK – 1. metafizik (qánige); 2. metafizikalıq.

METAFORIK – metaforalıq.

METALLMASLAR – xim. metall emesler.

METALLSHUNOS – metalltanıwshı.

METALLSHUNOSLIK – metalltanıw.

METEOROLOGIK – meteorologiyalıq.

METIN – miytin, qattı, bekkem, tas.

METODIK – metodikalıq.

METODOLOGIK – metodologiyalıq.

METONIMIK – metonimiyalıq.

METRIK – 1. metrlik; 2. metrikalıq

METRLAMOQ – metrlew, metr menen ólshew.

MESH – mes.

MECHKAY – meshkey, górqaw, tamaqsaw.

MEVA – miywe, jemis.

MEVALI – miyweli, jemisli.

MEVA-CHEVA – miywe-shiywe.

MEXANIK – 1. mexanik (qánige); 2. mexanikalıq.

MEZBON – qonaq kútiwshi, ziyapat, toy iyesi.

MEZON – 1. tárezi, ólshew; 2. awıs. kriteriy; 3. on eki juldızdıń biri; 4. Miyzan, Shamsiya jil esabında jetinshi aydıń arabsha atı; 5. uzaq sozılǵan jaz.

MENG – meń, qal.

MENGZAMOQ – uqsatıw, megzetiw.

ME'DA – asqazan.

ME'MOR – arxitektor.

ME'MORLIK – arxitektorlıq.

ME'MORCHILIK – q. me'morlik.

ME'YOR – ólshem, norma, belgi, shek.

ME'YORIY – normativ.

MIFIK – miflik.

MIFOLOGIK – mifologiyalıq.

MIJGON – kirpik.

MIJIMOQ – mijıw, eziw.

MIJIG' – mijǵılǵan, mijımırlǵan.

MIJIG'LAMOQ – mijǵılaw, mijımırlaw.

MIJJA – q. mijgon.

MIJOZ – qarıydar.

MIJG'ILAMOQ – mijǵılaw, eziw.

MIJG'OV – 1. olaq; mljıń, ezbe; 2. ójet, qırsıq.

MIJG'OVLANMOQ – mljıńlaw, ezbelew; ójetleniw.

MIJG'OVLIK – mljıńlıq,

ezbelik; ójetlik.

MIKROBIOLOGIK – mikrobiologiyalıq.

MIKROIQTISODIYOT – mikroekonomika.

MIKROIQTISODIY – mikroekonomikalıq.

MIKROMETRIK – mikrometrlık.

MIKROSKOPIK – mikroskopiyalıq.

MIL – 1. mılıtq, pístolet sıyaqlı atıw qurallarınıń oq atılıp shıǵatuǵın nayǵa uqsas bólimi; 2. túrli ólshew hám baqlaw ásbaplarınıń muǵdardı kórsetiwshi bas hám ushlı bólegi; 3. ushı jıńıshke keskir temir ásbap; 4. súrme shóp; 5. uzınlıq ólshem birligi.

MILDIRAMOQ – móldirew, móldirep aǵıw.

MILDIR-MILDIR – elik. móldir-móldir.

MILK – tis eti.

MILLAT – millet; mámleket.

MILLATCHI – milletshil, millet ayıratuǵın.

MILLATCHILIK – milletshilik, millet ayırırwshılıq.

MILLIY – milliy.

MILLIYLIK – milliylik.

MILT: MILT ETMOQ – jilt etiw.

MILTILLAMOQ – q. mil-

tiramoq.

MILTIQ – mılıtq, dúpen.

MILTIRAMOQ – móltildew, jilt-jilt etiw.

MILYA – milya.

MINALASHTIRMOQ – minalastırıw, mina qoyıp shıǵıw, mina qoyıp taslaw.

MINBAR – minber, tribuna.

MINERALOGIK – mineralogiyalıq.

MINMOQ – miniw, otrıw, otrıp alıw (at-kóliklerge).

MINNAT – 1. minnet; 2. etken jaqsılıǵın betine basıw yaki basqalardı aytıp júriw.

MINNATDOR – minnetdar; minnetli.

MINNATDORLIK – minnetdarlıq.

MINNATDORCHILIK – minnetdarshılıq.

MINNATLI – minnetli, minneti bar.

MINNATSIZ – minnetsiz, minneti joq.

MINNATCHI – minnetshil, minnet etkish, jaqsılıǵın minnet etkish.

MINORA – minara.

MINTAQA – 1. geogr. poyas; 2. zona, region.

MINTAQAVIY – zonalıq, regionlıq.

MING‘AYMAS – ún-

demes, ishkirne.

MING‘AYMOQ – ókpelew, qabağın úyiw, túneriw.

MING‘ILLAMOQ – q. ming‘irlamoq.

MING‘IRLAMOQ – 1. múnğırlaw; 2. nalınıw.

MING‘IR-MING‘IR – elik. múnğır-múnğır.

MIQ: MIQ ETMASLIK – múnq etpew, indemew, gáp shashpaw, bildirmew, sez dirmew.

MIQDOR – muğdar, mólsher.

MIQTILAMOQ – mıqlaw, tıgızlaw, tıgıp jayğastırw.

MIQQIY – lashın tárizli lerge kırıwshi qus atı.

MIQYOS – kólem, masshtab.

MIRIQMOQ – qanıw, toyıw.

MIRISHKOR – tájiriybeli, uqıplı, sheber ušta, as; puqta.

MIROB – murap, suwshı.

MIRQURUQ – qaltasında pulı joq, qasında pul júrmeytuğın, kisesinde kók tiyini joq.

MIS – mıs.

MISKAR – mısker.

MISKARLIK – mıskerlik.

MISKIN – 1. miskin, biyshara; 2. muńlı, qayğılı, zarlı.

MISKINLIK – miskinlik, gáriplik.

MISL – mısal, uqsas.

MISLI – kibi, sıyaqlı, uqsas.

MISLSIZ – uqsası joq, teńsiz, teńi joq.

MISOL – mısal, úlgi.

MISOLI – mısalı, tap, sıyaqlı, kibi.

MISQOL – 1. mısqal; 2. awıs. az gána, júdá az.

MISRA – qatar (qosıqtın qatarı).

MISTIK – 1. miştik (miştizm tárepdarı); 2. miştikalıq.

MITTI – mittay, kishkentay.

MIX – shege, mıyıq.

MIXLAMOQ – shegelew, shege qağıw, shegelep taslaw.

MIYA – 1. miy; 2. awıs. aqıl, sana.

MIYALI – miylı, aqıllı, aqılı bar.

MIYASIZ – miysız, miyi joq, miyaylan.

MIYOVLAMOQ – miyawlaw.

MIZG‘IMOQ – kóz ilindiriw, azgána uyqılaw.

MISHIQI – murını ağıp júretuğın.

MISH-MISH – mısh-mısh, diydi-diydi, gawasat.

MING – mún; kóp, júdá.

MINGASHMOQ – mingesiw.

MINGLIK – mińliq.
MOBAYNIDA – dawamında, aralıǵında.
MODA – tawıq hám bódeneden basqa quslardıń mákiyeni.
MODDA – 1. zat; 2. punkt, statya, bólim.
MODDIY – materiallıq.
MODDIYLIK – materiallıq.
MODERNISTIK – modernistlik.
MODERNIZATSİYALAMOQ – modernizaciyalaw.
MODOMIKI – sonday eken, solay eken.
MOHIR – sheber, usta, as.
MOHIRLIK – sheberlik, ustalıq.
MOHIRONA – sheberlik penen.
MOHIYAT – tiykar, mazmun, mańız.
MOJARO – 1. waqıya, hádiyse; 2. keshirmeler, táshwish; 3. jánjel, tartıs.
MOL – 1. mal, sharwa; 2. awıs. qopal adam; 3. baylıq; 4. tovar.
MOLA – mala.
MOLALAMOQ – malalaw, mala basıw.
MOL-DUNYO – mal-dúnya

MOL-HOL – mal-hál.
MOL-MULK – mal-múlk.
MOLIK – iye (iyelik etiw, iye bolıw).
MOLIYA – finans.
MOLIYAVIY – finanslıq.
MOLPARAST – dúnyaparaz, mal-dúnyaǵa ósh.
MOLXONA – mal qora.
MOMATALOQ – kógergen jer, qantalaǵan jer.
MOMAQAYMOQ – 1. qoyma-qoshqarma; 2. júz, dene dúzilisi jaǵımlı kóriniske iye hayallarǵa qarata qollanıladı.
MOMAQALDIROQ – güldirmama.
MOMIQ – 1. mamıq, terilgen paxta; 2. jumsaq jún, túbit; 3. awıs. paxtaday appaq, jumsaq, tompaq.
MOMO – mama.
MONAND – 1. uqsatıw, uqsas; 2. sáykes, ılayıq, jaqın.
MONE – tosqın, irkinish, qarsılıq.
MONELIK – tosqınlıq, qarsılıq.
MONESIZ – tosqınlıq joq, irkinishsiz.
MONOGRAFIK – monografiyalıq.
MONOPOLISTIK – monopolistlik.
MONTAJCHI – monta-

jshi.

MOR – jılan.

MORBOZ – jılan úyretiwshi.

MORFOLOGIK – morfologiyalıq.

MORO: MORO BO‘LSIN – dial. qutlı bolsın, oń bolsın.

MOS – 1. sáykes, uqsas; 2. ılayıq, múnásip; 3. uyqasımlı, úylesimli, say, shaq.

MOSLAMA – úskene.

MOSLAMOQ – sáykeslew, beyimlew, teńlew, tuwrılaw, muwapıqlastırw.

MOSLASHMOQ – sáykeslesiw, muwapıq keliw, muwapıqlasıw.

MOSLIK – sáykeslik.

MOSUVO – ayırılğan, juda bolğan.

MOT – mat (shaxmat oynında).

MOTAM – 1. matam, aza, 2. awıs. qayǵı, hásiret, uwayım.

MOTAMLI – 1. azalı; 2. qayǵılı.

MOTAMSARO – hásiretli.

MOTOPOYGA – moto báygi.

MOTORLI – motorlı.

MOTORSIZ – motorsız, motorı joq.

MOTORSOZLIK – motor ońlawshılıq.

MOVIY – aspan kók reń.

MOVUT – mawıtı.

MOXOV – 1. maqaw (kesellik); 2. awıs. ońbağan, pás.

MOXORA – gorox sorpa.

MOYA – urǵashı túye.

MOYAK – máyek.

MOY – may.

MOYIL – 1. meyil, ıqlas, kewil; 2. jaqın; 3. beyim, berilgish, ońay, iykemli.

MOYILLIK – meyilleniwshilik; beyimlilik.

MOYLAMOQ – maylaw, may jaǵıw.

MOYLI – maylı, mayı bar.

MOYQUT – shimshıq tárizlilerge kiriwshi kishkene qus.

MOYCHECHAK – romashka.

MOZOR – 1. mazar, qábirstan; 2. gór, qábir.

MOZORBOSDI – uzaqtan, basqa jerden kelgen, teberik, áwliye asıp kelgen (jemis haqqında).

MOZORISTON – qoyımshılıq, qábirstan.

MOZIY – ótmish.

MOG‘OR – 1. baz, pilis; 2. awıs. kir, kir basqan.

MOG‘ORLAMOQ – kógeriw, baz basıw, pilis baylaw.

MOSH – mash.

MOSHPOYA – 1. máshpaqal (másh egininiń paqalı);

2. másh egilgen jer.

MUALLAQ – 1. hawada asılıp turıp qalğan; 2. eki ortada qalğan.

MUALLIF – avtor.

MUALLIM – muǵallım.

MUAMMO – másele, mashqala, problema; jumbaq, basqatırma.

MUAMMOLI – mashqalalı; sırlı.

MUASSASA – shólkem, mekeme, kárxana.

MUASSIS – tiykarshı, tiykar salıwshı, shólkemlestiriwshı.

MUATTAR – xosh iyisli, jupar iyisli.

MUAYYAN – 1. belgilenen, anıqlanğan; 2. anıq, belgili, málim.

MUBOLAG‘A – 1. ádeb. giperbola; 2. lap, ulǵaytılğan, bórttirilgen.

MUBOLAG‘ALI – 1. giperbolalı; 2. bórttirilgen, ulǵaytılğan, asıra ayılğan.

MUBOLAG‘ASIZ – bórttirilmegen, ulǵaytılmagan.

MUBOLAG‘ACHI – bórttirip sóyleytuǵın, túymedaydı túyedey etip sóylewshı.

MUBORAK – 1. baxıt ákeliwshı, qutlı, qayırlı, iygilikli; 2. teberik, sharapatlı; 3. qutlıqlaw sózi.

MUBTALO – 1. griptar bolğan, duwshar bolğan; 2. ashıq, shayda.

MUDDAO – múddáhá, maqset, niyet.

MUDDAT – múddet, waqıt.

MUDDATLI – múddetli, múddeti bar.

MUDDATSIZ – múddetsiz, múddeti joq.

MUDIR – baslıq, basqarıwshı, direktor.

MUDIRLIK – baslıq, direktorlıq.

MUDOFFAA – qorǵaw, qorǵanıw.

MUDOFFAACHI – qorǵawshı.

MUDOM – mudam, mudamı, udayı, bárqulla, bárhama.

MUDHISH – qorqınıshlı, qáwıpli, qáweterli.

MUDRAMOQ – 1. uyqılı oyaw; 2. awıs. háreketsiz, tınısh halda bolıw (zatlar haqqında).

MUDROQ – uyqı basqan; uyqılagan.

MUFASSAL – tolıq, dım qaldırmaştan, mayda-shúydesine shekem qamtıp alğan.

MUHADDIS – hádis alımı, hádis aytıwshı.

MUHAYYO – tayar, tayarlanğan; bar.

MUHANDIS – injener.
MUHANDISLIK – injenerlik.

MUHARRIR – redaktor.

MUHARRIRIYAT – redaksiya.

MUHIM – áhmiyetli, zárúrluq, kerekli.

MUHIT – ortalıq, sharayat.

MUHLAT – máwlet, waqıt, múddet.

MUHOFAZA – 1. qorıqlaw, qorǵaw; 2. este saqlaw qábileti, yad.

MUHOFIZ – qorıqshı, qorǵawshı.

MUHOJIR – emigrant.

MUHOKAMA – dodalaw, talqılaw, oylasıw, pikirlesiw.

MUHOKAMALI – oylasıp is tutatugın.

MUHR – 1. mór; 2. tamǵa, gerb.

MUHLAMOQ – 1. mór basıw, mór menen taštıyıqlaw; 2. paydalanıwdı, ashıwdı qadaǵan etiwshi belgi qoyıw; 3. awıs. ómirlikke umıtılmas etiw.

MUHRLI – mórli, mór basılǵan; tamǵalı.

MUHTARAM – húrmetli, qádirli.

MUHTASHAM – 1. bezelgen, dábdбели; 2. awıs. ullı.

MUHTOJ – 1. mútáj, zárúr,

zar; 2. jarlı, biyshara.

MUHTOJLIK – 1. mútájlik, zárúrluk; 2. jarlılıq, biysharalıq.

MUJASSAM – sáwlelengen, gewdelengen, jámlengen, anıq kórsetilgen.

MUJASSAMLANMOQ – sáwleleniw, gewdeleniw, anıq kóriniw.

MUJASSAMLASHMOQ – q. mujassamlanmoq.

MUJDA – quwanışlı xabar.

MUJGON – kirpik.

MUJIMOQ – kemiriw, kemirip jew.

MUJMAL – túsiniqsiz, anıq emes, namálim.

MUJMALLIK – túsiniqsizlik.

MUK: MUK TUSHMOQ – 1. ayaqların jıynap tómen qarap jatıw, basın tómen iyiw; 2. awıs. qumbıl bolıw, qunt penen islew.

MUKAMMAL – tamamlanǵan, pitkerilgen, tolıq, kemisi joq, jetik.

MUKAMMALLIK – jetiklik, tolıqlıq.

MUKARRAM – húrmetli, qádirli, izzetli.

MUKKAYMOQ – q. munkaymoq.

MUKOFOT – sıylıq,

sawğa.

MUKOFOTLAMOQ – sıyıqlaw.

MULK – mülk.

MULKDOR – mülkdar.

MULKDORLIK – mülkdarlıq.

MULKIY – mülkke tiyisli, mülkke baylanışlı.

MULLA – molla.

MULOHAZA – 1. oy, oylaw, pikirlew, pikir júritiw, pikir alısw; 2. oylap qoyılğan pikir; 3. ándiyshe.

MULOHAZALI – 1. oylap is kóriwshi; ándiyshe; 2. oylap islengen, aytlıǵan.

MULOHAZASIZ – 1. oylanbay is kóretuǵın, oylanbaytuǵın; 2. oylanbaştan islengen, aytlıǵan.

MULOQOT – sóylesiw, ushırasıw, kórisiw, diydarlasıw.

MULOYIM – 1. múláyim, álpayım, juwas; 2. awıs. jumsaq, jaǵımlı.

MULOYIMLASHMOQ – múláyimlesiw, múláyim tartıw.

MULOYIMLIK – múláyimlik.

MULOZAMAT – sıpayıshılıq, álpayımshılıq, sıy-húrmet; jaǵımpazlıq.

MULOZAMATLI –

sıpayı, sıpayılıq hám álpayım-lıq penen húrmet-izzet kórsetiwshi.

MULOZIM – mákeme xızmetshisi, xızmetker.

MULZAM – tartısqa jeńilgen, uyatlı, uyalıp qalǵan, lal, qısqınǵan.

MULZAMLIK – uyatlılıq; qısqınıwshılıq.

MUM – mum.

MUMIYO – mumiya

MUMIYOLAMOQ – mumiyalaw.

MUMKIN – 1. múmkin, ámelge asatuǵın; 2. ruqsat, juwap, kelisim; 3. itimal.

MUMKINLIK – múmkinshilik.

MUMLI – mumlı, mumı bar.

MUMSIK – sıqmar, qızǵan-shaq.

MUMTOZ – 1. jetik, saylandı; 2. klassikalıq.

MUNAJJIM – juldıztanıwshi, ástrolog; ástronom.

MUNAJJIMLIK – aspan deneleriniń jaǵdayına qarayıw ashıw menen shuǵıllanatuǵın táliymat hám kásip.

MUNAVVAR – jaqtılandırılǵan, sáwle shashqan, jarqın, nurǵa toǵan.

MUNAVVARLIK – jaqtılıq, jaqtılı.

MUNDARIJA – mazmun.
MUNIS – jaqın dos, sırlas.
MUNKAYMOQ – bókshiyiw, iyiliw, iymeyiw, qunışlanıw.

MUNKILLAMOQ – mápildew, qartayıp bókshiyip qalıw.

MUNKIMOQ – 1. qağılıp yamasa teńsalmaqlılıqtı joytıp aldıǵa qaray enteriliw; 2. awıs. naduris jolǵa kiriw.

MUNOFIQ – eki júzli.

MUNOFIQLIK – eki júzliklik.

MUNOSABAT – múnásibet, baylanıs, alıs-beris, qatnasıq; qarım-qatnas, siz-bizlik.

MUNOSIB – múnásip, ılayıq; jarasıqlı; arızıtuǵın.

MUNOZARA – talas-tartıs, aytıs, talqı.

MUNOZARALI – tartısh, talqılawdı talap etetuǵın, sheshilmegen.

MUNTAZAM – 1. turaqlı, úzliksiz; óz waqtında, waqtın ótkermey; 2. jobalı; sistemalı.

MUNTAZIR – kútiwshi, kútip turıwshi; intizar.

MUNCHOQ – monshaq.

MUOLAJA – emlew, emleniw, em.

MUOMALA – 1. qatnasıq, baylanıs, qarım-qatnas, barıs-kelis; 2. aylanıs; 3. min-

ez-qulıq.

MUOVIN – orınbasar, járdemshi.

MUOVINLIK – orınbasarlıq.

MUQADDAM – burın, aldin, ilgeri.

MUQADDAS – ádiwli, qımbathı, áziz.

MUQADDIMA – kirisiw, alǵı sóz.

MUQARRAR – 1. anıq, gúmansız (júz beriwi, ámelge asıwı anıq); 2. turaqlı.

MUQIM – 1. turaqlı, bir jerde turaqlı jasawshı; 2. bárqulla bolatuǵın.

MUQOBIL – 1. qarsı barıwshı, qarsı turıwshı; 2. qarama-qarsı jónelis; 3. juwap retinde ámelge asırılǵan; alternativ.

MUQOVA – muqaba.

MURABBIY – tárbiyashı, ustaz.

MURABBIYLIK – tárbiyashılıq.

MURABBO – jem, varenye.

MURAKKAB – qoramalı, qıyın; awır, múshkil, mashaqatlı.

MURAKKABLASHMOQ – 1. qıyınlasıw; 2. awır- lasıw; 3. qoramalasıw.

MURDA – óli, ólik, jansız

dene, lash, súyek.

MUROD – murat, maqset, tilek.

MUROSA – kelisim, kelisishilik, tatıwlasıw.

MUROSASIZ – kelisimsiz, kelisimge kelmeytuǵın.

MUROSASIZLIK – kelisimsizlik.

MUROSACHI – kelisish, kelisim menen is tutıwshı.

MUROSACHILIK – kelisishilik.

MURTAD – 1. dinnen qaytqan, qudayǵa shek keltirgen adam; 2. satqın.

MURUVVAT – múriwbet, qayır-saqawat, saqıyılıq.

MURUVVATLI – múriwbetli, qayır-saqawatlı, saqıy.

MURUVVATSIZ – múriwbetsiz, múriwbeti joq.

MURVAT – bolt, vint; gilt.

MURG‘AK – 1. jańa ónıp shıqqan, náwshe; 2. nárenjan, ázzi, hálsiz.

MURCH – qara burısh.

MUSAFFO – 1. júdá taza, tınıq, girbińsiz; 2. awıs. pák, taza.

MUSAFFOLIK – tazalıq, tınıqlıq.

MUSAHHIH – korrektor.

MUSALLAS – qoldan tarıarlanǵan vino.

MUSAVVIR – súwretshı.

MUSBAT – 1. mat.ón san (nolden joqarı, nolden úlken sanlar); 2. unamlı, jaqsı

MUSIBAT – músiybet, táshwish, kóresi, apat, baxıtsızlıq.

MUSIBATLI – músiybetli, táshwishli, awır.

MUSIQA – muzıka, nama.

MUSIQIY – muzıkalıq.

MUSICHA – zool. gorlinka.

MUSOBAQA – jarıs, bellesiw.

MUSOBAQADOSH – qarсылas.

MUSOBAQALASHMOQ – jarısw, bellesiw.

MUSOBAQACHI – jarıs qatnasıwshısı.

MUSODARA – mal-múlk-in mámleket esabına ótkeriw, konfiskaciya.

MUSOFIR – músápir, sayaxatshı, kelgindi, ózge, jat.

MUSOFIRLIK – músápirlik.

MUSTABID – zalım, jawız.

MUSTAHKAM – bekkem, nıq, pısıq, puqta, kúshli, shıdamlı, turaqlı.

MUSTAHKAMLAMOQ – bekkemlew.

MUSTAHKAMLIK – bekkemlik.

MUSTAMLAKA – koloni-

ya, koloniyallıq.

MUSTAMLAKACHI – kolonizator, basıp alıwshı.

MUSTAMLAKACHILIK – kolonizatorlıq, basıp alıwshılıq.

MUSTAQIL – gárezsiz.

MUSTAQILLIK – gárezsizlik.

MUSTASNO – ayırıqshalıq, ayırım, basqa.

MUSTASNOSIZ – hesh birewi qalmastan.

MUSULMON – musulman.

MUSULMONLIK – musulmanlıq.

MUSULMONCHILIK – musulmanshılıq.

MUTAFAKKIR – oyshıl.

MUTAMOQ – 1. qırqıw, kesiw, kemiriw; 2. awıs. aldap birewdin haqın jew.

MUTANOSIB – proporcional.

MUTANOSIBLIK – 1. sáykeslik, 2. proporcıyalıq.

MUTASADDI – 1. kishi hámeldar; 2. baslıq; 3. bir isti islewdi moynına alğan adam.

MUTAXASSIS – qánige.

MUTAXASSISLIK – qánigelik.

MUTE – baǵınıshlı, gárezli, qarashı.

MUTELIK – baǵınıshlılıq, gárezlilik.

MUTLAQ – 1. tolıq, gúmansız, haqıyqat, absolyut; 2. pútkilley.

MUTLAQO – 1. pútkilley, ulıwma; 2. hesh, hasla.

MUTOLAA – dıqqat penen oqıw, oqıp túsiniw alıw.

MUTOYIBA – házil-dálkek.

MUTTAHAM – jalatay, hiyleker, sırǵıya, sum.

MUTTAHAMLIK – jalatayshılıq, aldawshılıq.

MUTTASIL – tutas, baylanıshlı, úzliksiz, toqtawsız, bir-birine baylanısh ketken.

MUXBIR – xabarshı.

MUXLIS – 1. tárepdar, jaqlawshı, sadıq dos; 2. húrmetlewshi, iqlasbent.

MUXOLIF – qarsı, qarama-qarsı.

MUXTASAR – qısqa, qısqarǵan, qısqartılǵan.

MUXTOR – 1. qandayda bir jumıs islewge huqıqı bolǵan; 2. avtonom.

MUXTORIYAT – 1. erki ózinde bolıw; 2. qandayda bir aymaqtın oǵan konstituciya jol qoyǵan shegaralarda mámleket hákimiyatın erkin ámelge asırıw huqıqı.

MUVAFFAQIYAT – jarısta erisilgen tabıs, jeńis, utıs.

MUVAQQAT – waqıtsha,

turaqli emes.

MUVOFIQ – muwapıq, ılayıq, múnásip.

MUVOFIQLASHMOQ – q. moslashmoq.

MUVOZANAT – teń salmaqılıq.

MUYULISH – múyesh (kósheniń).

MUYASSAR: MUYASSAR BO‘LMOQ – miyasar bolıw; erisiw, jetisiw.

MUZ – muz.

MUZAFFAR – jeńimpaz, jeńiske erisken.

MUZDEK – muzday.

MUZEYSHUNOS – muzeytanıwshı.

MUZEYSHUNOSLIK – muzeytanıw.

MUZLAMOQ – 1. muzlaw, muz payda etiw; 2. qatti tońıw, qatıp qalıw.

MUZLI – muzlı, muzı bar.

MUZLIK – muzlıq.

MUZOKARA – 1. talqılaw, 2. sóylesiw, pikir alısw.

MUZOKARACHI – (májilište pikir alıswğa shıqqan adam, májilište sózge shıqqan kisi).

MUZQAYMOQ – muzqaymaq.

MUZTOG‘ – aysberg.

MUZXONA – muzxana.

MUZYORAR – muz jarıw-

shı.

MUG‘OMBIR – sum, hayyar, quw.

MUG‘OMBIRLIK – sumlıq, hayyarlıq, quwlıq.

MUSHAK – 1. bulshıq et, muskul; 2. túrli reń tarqatıwshı jarılıwshı snaryad; 3. geshir túri.

MUSHAKBOZLIK – feyerverk.

MUSHARRAF – 1. ılayıq, múnásip; 2. ataqlı, dańqlı.

MUSHFIQ – miyrimli, irayshıl, miyzamkesh.

MUSHK – qara reńli, xosh iyisli zat (parfyumeriya ónimi ushın paydalanıladı).

MUSHKUL – múshkil, qıyın, awır, sheshiliwi qıyın bolğan másele, qıyınshılıq.

MUSHKULLASHMOQ – qıyınlasıw, awırlasıw.

MUSHKULLIK – múshkillik, qıyınshılıq, awırmanlıq.

MUSHOHADA – 1. baqlaw, kóz benen tekseriw, 2. pikir júritiw, oylaw.

MUSHT – mush, judırıq.

MUSHTARAK – ortaq, kópshilikke tiyisli.

MUSHTARIY – jazılıwshı.

MUSHTIPAR – baygús, ázzi, biyshara.

MUSHTLAMOQ – 1. mushlaw; 2. mush penen urıw.

MUSHTLASHMOQ – mushlasıw, tóbelesiw, túygishlew, dúmpishlew, judırıqlaw.

MUSHTOQ – intıq, qumartqan, háwes etken, kúsegen.

MUSHTOQLIK – intıqlıq, qushtarlıq.

MUSHTUMZO‘R – kúsh kórsetkish, kúsh kórsetetuđın.

MUSHUK – pıshıq.

MUSHUKSIMONLAR – pıshıq tárizliler.

zıyat.

MO‘LDIRAMOQ – q. mo‘ltiramoq.

MO‘LJAL – 1. reje, joba; 2. shama, boljaw, dusmal; 3. nıshana, gózelgen jer; 4. bađdar.

MO‘LJALLAMOQ – 1. rejelestiriw, oylap qoyıw; 2. gózlew, belgilew; 3. shama-law; 4. nıshanağa alıw, gózlep turıp atıw, mıltıqtıń awzın qaratıw.

MO‘LJALLI – ólshewli, belgili, jobalaştırıp qoyılğan.

MO‘L-KO‘L – mol-molaqay, ađıl-tegil.

MO‘L-KO‘LCHILIK – mol-molaqaylıq.

MO‘LTAYMOQ – 1.

MUCHAL – múshel.

MUNGLI – muńlı, qayđılı.

MO‘HMAL – anıq emes, belgisiz, nađaybıl.

MO‘JAZ – 1. káramat, ájayıp, tań qalarlıq; 2. ıqsham, kishkene.

MO‘JIZA – sıyqır.

MO‘JIZAKOR – sıyqırlı.

MO‘JIZALI – q. mo‘jizakor.

MO‘L – mol, kóp; artıq,

móltildew, jawtańlaw, jawdırap qaraw; 2. itibarsız qaraw.

MO‘LTIRAMOQ – q. mo‘ltaymoq.

MO‘LT-MO‘LT – elik. mólt-mólt (kóz jas tógiw).

MO‘LCHILIK – molshılıq.

MO‘MATALOQ – kógergen jer.

MO‘MAY – 1. kóp hám pútin (pul hám dáramat haqqında); 2. ańsatlıq penen tabılğan.

MO‘MIN – 1. mómin, musulman; 2. awıs. juwas, múlayim.

MO‘MIN-QOBIL – gápke kiretuđın, juwas.

MO‘RI – mori.

MO‘RT – mort, singısh.

MO‘RTLASHMOQ –

sing'ish halga keliw.

MO'RCHA – dial. qumirsqa.

MO'RCHAMIYON – qipsha belli.

MO'TABAR – húrmetli, ádiwli, áziz.

MO'TADIL – 1. suwıq emes, ıssı da emes, ortasha; 2. ulıwma, ortasha, norma.

MO'Y – túk, qıl.

MO'YLOV – murt.

MO'YLOVDOR – q. mo'ylovli.

MO'YLOVLI – murtlash, murtlı, murtı bar, murt qoygan..

MO'YNA – júnlı teri.

MO'YNADO'Z – shirketshi, terishi.

MO'YNACHILIK – shirketshilik, terishilik.

MO'G'UL – mongol.

N

NABIRA – aqlıq.

NABIRALI – aqlıqlı, aqlıgı bar.

NABOT – 1. nabat; 2. ósimlik, kók shóp.

NABOTOT – ósimlikler dúnyası; botanika.

NABOTOTSHUNOS – botanik.

NADOMAT – pushayman, ókinish.

NAF – payda, tabıs, jaqsı nátiyje.

NAFAQA – napaqa, pensiya.

NAFAQAT – ...nan tısqarı, ... gána emes.

NAFAQAXO'R – pensioner.

NAFAR – sanlıqtın qasında adamga baylanıslı qollanilatugın sóz.

NAFAS – 1. nápes, dem, dem alıw, lep; 2. tez, demde; 3. dem salıw; 4. awıs. bolajaq is haqqında aytlıgan gáp, niyet; 5. iyis; 6. ıssılıq, hawa-rayı.

NAFASLIK: BIR NAFASLIK – bir demlik.

NAFIS – názik, jağımlı, kórkem.

NAFISLAMOQ – bezew, kórkemlew.

NAFISLIK – náziklik, kórkemlik; gózzallıq.

NAFOSAT – gózzallıq, sulıwlıq.

NAFRAT – jek kóriwshilik, jerkenish; gázep.

NAFRATLANMOQ – jek kóriw, jaqtırmaw, jaman kóriw.

NAFS – nápsi, qulqın, mal-dúnyağa degen háwes.

NAFSIZ – paydasız, paydası joq.

NAFSONIYAT – adamnıń óz kózqarasındağı qádir-qımbatı.

NAFSPARAST – nápsiqaw, nápsiniń qulı.

NAHANG – 1. akula, kit; 2. awıs. julpıs.

NAHOR – 1. kúndiz, kúndiz kún; 2. tań saz berip turǵan waqıt, erte tań; 3. awıs. ash qarınǵa, azanǵı shaydan aldın.

NAHORLIK – azanǵı awqat.

NAHOT(-KI) – solay ma, iras pa, shınında da, shını menen de.

NAINKI – 1. q. nahotki; 2. q. nafaqat.

NAJAS – iplas, haram nárise.

NAJOT – 1. qutılıw, azat bolıw; 2. járdem, kómek.

NAJOTKOR – qutqarıwshı, azat etiwshi.

NAM – ıǵal, lám, ızǵar, hól.

NAMAK – dial. duz.

NAMAKOB – duzlı suw.

NAMAKSIZ – duzsız, duzı joq.

NAMGARCHILIK – jawın-shashın, lámgershilik.

NAMIQMOQ – ıǵallanıw, ıǵal tartıw.

NAMLAMOQ – suwlaw, ıǵallaw, ızǵarlaw.

NAMLI – ıǵallı, lámli, ızǵarlı.

NAMLIK – ıǵallıq, lámlik,

hóllik.

NAMOYON – anıq kórinip turatuǵın, anıq kórinetuǵın; anıq kórinis.

NAMOYANDA – wákil, tulǵa.

NAMOYISH – 1. demonstraciya; 2. tájiriybe, ámelde kórsetiw; 3. awıs. qandayda bir nárseni kórsetiwshi.

NAMOYISHKORONA – ashıqtan-ashıq, hámmege kórsetip.

NAMOYISHCHI – demonstrator.

NAMOZ – namaz.

NAMOZGAR – nama-zlıǵer.

NAMOZXON – namazxan.

NAMOZSHOM – namazsham .

NAMOZSHOMGUL – namazshamgúl (keshte ashılıp, azanda jabılatuǵın gúl).

NAMTOB – ıǵal; salqın.

NAMUNA – úlgi, órnek.

NAMUNALI – úlgili.

NAMUNAVIY – q. namunali.

NAMCHIL – ıǵalıraq, ızǵarlaw, azıraq ıǵalı bar.

NAQ – 1. naq, naǵız, dál, tap, tuwrı; 2. áyne; 3. derlik; 4. júdá, ábden; 5. bolmasa.

NAQADAR – qanshelli, qanday.

NAQAROT – naqırat.

NAQD – 1. naq (sawda-satıq haqqında); 2. qolda bar, paydalanıw ushın tayar; 3. anıq, sheshilgen, tayar, sarras.

NAQL – 1. naqıl; 2. gúrrıń.

NAQQOSH – naǵıslawshı, bezewshi usta, shubarlawshı.

NAQQOSHLIK – naǵıslawshılıq.

NAQSH – naǵıs.

NAQSHBAND – q. naqshdor.

NAQSHDOR – naǵıslı, naǵıslanǵan, naǵısı bar, naǵıs oyılǵan.

NAQSHINKOR – q. naqshdor.

NAQSHLAMOQ – naǵıslaw, shubarlaw, naǵıs penen bezew.

NAQSHLANMOQ – 1. naǵıslanıw, 2. awıs. saqlanıp qalıw.

NAQSHLI – q. naqshdor.

NARI – arman, uzaq, alıs.

NARI-BERI – arı-beri, arman-berman, anayaq-mınayaq.

NARIDAN-BERI – asıǵısıp-úsıgıp, jeńil-jelpi; shala-pala.

NARIGI – armanda, uzaqtaǵı, anayaqtaǵı.

NARILAMOQ – arman ketiw, uzaqlasıw.

NARSA – náirse, zat.

NARVON – zánǵı.

NARX – nırq, baha, qun.

NARYOQ – 1. arman, arǵı tárep; 2. dawamı, izi, keyini.

NASAB – hashlı, tek, shıǵısı, urpaq, násil, áwlad.

NASIB – nesip, úles, táǵdir, mańlay, ıǵbal, talay.

NASIBA – nesiybe, ırısqı, talay, baxıt.

NASIBALI – nesiybeli, nesiybesi bar; baxıtlı.

NASIBASIZ – nesiybesiz, nesiybesi joq; baxıtsız.

NASIHAT – násiyat, aqıl, keńes, másláhát.

NASIHATGO•Y – q. násihatchi.

NASIHATGO•YLIK – násiyatshılıq, aqıl beriwshilik.

NASIHATCHI – násiyatshı, aqıl beriwshi, keńes beriwshi.

NASIYA – nesiybe, qarız.

NASL – 1. násil, tegi, tuqımı, shıǵısı; 2. keleshek áwlad, zúryad.

NASLAN – násil tárepten, násillik jaqtan.

NASLDOR – q. nasllı.

NASLDOSH – násilles, tuqımlas.

NASLIY – násillik, tuqım quwalawshılıq.

NASLLI – násilli, ata tegi jaqsı.

NASL-NASAB – atatek, tuqım-teberik, shıǵısı.

NASLSIZ – násilsiz, násil qaldırmaytuǵın.

NASORO – xristianlar.

NASR – proza.

NASRIY – prozalıq.

NASRONIY – xristian.

NASRONIYLIK – xristianlıq.

NATIJA – 1. nátiyje; 2. payda, tabıs; 3. juwmaq.

NATIJADA – nátiyjede, aqır-aqıbetinde.

NATIJALAMOQ – nátiyje, juwmaq shıǵarıw, juwmaqlaw.

NATIJALI – nátiyjeli, nátiyjesi bar.

NATIJASIZ – nátiyjesiz, nátiyjesi joq.

NATURALISTIK – naturalıstlık.

NAV – túr, tiyre, qıylı; sort.

NAVBAT – nábwet, gezek.

NAVBATDAGI – nábwet-tegi, gezek-tegi.

NAVBATLASHMOQ – nábwetlesiw, gezeklesiw.

NAVBATMA-NAVBAT – gezekpe-gezek.

NAVBATCHI – nábwet-shi.

NAVBATCHILIK – nábwetshilik.

NAVJUVON – 1. óspirim,

nawqıran, jas jigit; 2. awıs. jańa, jas.

NAVNIHOL – 1. náwshe, nál; 2. awıs. jańa tuwılǵan; 3. awıs. jas jigit, qız.

NAVKAR – nóker, ásker.

NAVLI – sortlı, joqarı sortlı.

NAVO – nama, saz, ırǵaq, lapız.

NAVOIYSHUNOS – nawayıtanıwshı.

NAVOIYSHUNOSLIK – nawayıtanıw.

NAVRO‘Z – 1. nawrıız; 2. báhár.

NAVRO‘ZLIK – nawrıızlıq.

NAVQIRON – 1. nawqıran, jas, jas óspirim; 2. awıs. biyik, tik.

NAXT – naǵız, dál, tap, tuwrı.

NAY – nay.

NAYNOV – 1. uzın boylı; 2. awıs. sada.

NAYRANG – 1. sıyqır, fokus; 2. awıs. hiyle.

NAYRANGBOZ – 1. sıyqırshı; 2. awıs. hiyleker.

NAYRANGBOZLIK – sıyqırshılıq; hiylekerlik.

NAYSIMON – nayǵa uqsáǵan, nay tárizli.

NAYZA – nayza.

NAYZABARG – kóp jıllıq

tamırpaqallı shóp.

NAYCHA – naysha; túynek.

NAYCHALAMOQ – nayshalaw, túyneklew, túynek salıw.

NAYCHI – nayshı, nay shertiwshi sazende.

NAZAR – názer, kózqaras.

NAZARIYOTCHI – teoretik.

NAZARIY – teoriyalıq.

NAZARIYA – teoriya.

NAZARLANMOQ – kóz tiyiw.

NAZAR-NAFAS – jaman kóz, kózi qattı.

NAZAR-PISAND: NAZAR-PISAND QILMASLIK – mensinbewshilik, kózge ilmewshilik.

NAZDIDA – 1. aldında, qasında; 2. názerinde, qıyalında.

NAZLA – 1. murınnan aǵatuǵın sarı suw; 2. glaukoma (kóz keselligi)

NAZM – poeziya.

NAZMIY – poeziyalıq.

NAZOKAT – náziklik; sú-ykimlilik.

NAZOKATLI – názik, sú-ykimli

NAZORAT – tekseriw, qadaǵalaw, baqlaw, barlaştırıw.

NAZORATSIZ – tekseriw-siz, qadaǵalawsız, tekseriwge

alınbaǵan.

NAZORATCHI – tekseriwshi, qadaǵalawshi.

NAG'AL – taǵa.

NAG'MA – 1. nama, muzıka; 2. úplep shertiletuǵın saz ásbabı; 3. awıs. qılıq, qıńır, shatqayaq; 4. awıs. artıqsha táshwish, bas awırıw.

NASHA – narkotik, tiriyeq.

NASHAVAND – náshebent, tiriyeqshi, kóknarshı, báńgi.

NASHAVANDLIK – náshebentlik, tiriyeqshilik, kóknarshılıq.

NASHIDA – qosıq (kóterińki ruwxtaǵı), oda, gimn .

NASHR – basıp shıǵarıw, basılıw.

NASHRIYOT – baspa, baspaxana.

NASHRIYOTCHI – baspaxanashı.

NASHVATI – náshiwat, almurttıń shireli, suwlı sortı.

NASH'A – náshe, keyip, máslik, lázzet.

NASH'ALI – násheli, lázzetli.

NACHORA – ilaj qansha, ilaj joq.

NA'MATAK – bot. shipovnik.

NA'RA – qorqımshlı qattı

dawıs.

NE – ne.

NEDIR – nedur.

NEGA – nege, ne ushın.

NEGADIR – negedur.

NEGAKI – sebebi, sol sebep.

NEGIZ – negiz, fundament; tiykar, faktor, baza.

NEGOV – sháńgil, sháńgilqabaq.

NE-NE – kóp, túrli-túrli, qanshadan-qansha.

NETAY – ne qılayın, qáyteyin.

NEVARA – q. nabira.

NEVARA-CHEVARA – aqlıq-shawlıq.

NEVROLOGIK – nevrologiyalıq.

NEYTRALLIK – neytrallıq, neytralitet.

NECHA – neshe, qansha; kóp, esapsız.

NECHA-NECHA – neshshe, bir neshe, kóp, esapsız.

NECHANCHI – neshinshi.

NECHOG‘LIK – qanshelli, qanshama, qansha.

NECHTA – neshe, neshew.

NECHUK – qanday, ne ushın.

NECHUN – ne ushın, nege, ne sebepten.

NE‘MAT – náǵmet (tábiyat inam etken jeytuǵın zatlar;

jaqsılıq, jaqsı nársé).

NIDO – ses, hawaz, shaqırıq, úndew.

NIFOQ – ala awızlıq, kelispewshilik, jánjel.

NIFOQCHI – urıstırıwshi, ǵıjaq beriwshi.

NIGILISTIK – nigilistlik.

NIGOH – názer, kózqaras.

NIGORON – kútiwshi, intizar bolıp kútetuǵın.

NIHOL – 1. nál, nálshe; 2. awıs. jas, jetilispegen.

NIHOYA – aqırı, keyni, sońı, izi, shek, shegara.

NIHOYASIZ – aqırı, sońı joq.

NIHOYAT – 1. q. nihoya; 2. oǵada, dim, asa, júdá; 3. aqır-aqıbetinde.

NIHOYATDA – oǵada, dim, asa, júdá.

NIHOYATI – tek, tek ǵana.

NIKOH – neke.

NIKOHLAMOQ – nekelew, neke oqıw.

NIKOHLI – nekeli, nekelep alınǵan.

NIKOHSIZ – nekesiz, biyneke, neke oqılmaǵan.

NIM – jartı, yarım, sál.

NIMA – ne.

NIMAGA – nege, ne ushın, ne sebep.

NIMAGAKI – sonıń ushın, sebebi, nege deseńiz.

NIMAIKI – qanday zat bolsa da hámmesi, ne bolsa da hámmesi.

NIMDOSH – tozǵan, gónergen.

NIMJON – nárenjan, hálsiz, kúshsiz, ázzi, ilánázik.

NIMKOSA – kishkene kese.

NIMPALTO – kelte palto.

NIMQORONG‘I – yarım qarangı.

NIMRANG – 1. ashıq reń; 2. júzimniń kesh piser sorti.

NIMTA – soyılǵan maldıń, qoydıń jartısı.

NIMTALAMOQ – 1. ekiye bólip taslaw; 2. maydalap taslaw.

NIMTA-NIMTA – mayda-mayda, tilkim-tilkim.

NIMTATIR – 1. ashshı emes, suyıq (demlengen shay haqqında); 2. dóniwsheń, uqsas.

NIMXUSHK – yarım qurǵaq, ıǵalraq.

NIMCHA – jeńsiz, sholaq.

NIMCHORAK – yarım sherek, sherektiń jartısı.

NINA – q. igna.

NINACHI – iynelek.

NIQOB – betperde, nıqap, maska.

NIQOBLAMOQ – nıqaplaw.

NIQOBLI – nıqaplı, maskalı.

NIQTALAMOQ – q. niqtamoq.

NIQTALMOQ – tigiliw, tigilip qaraw.

NIQTAMOQ – 1. tepkilep, qamshılap júriwge iytermelew (at-kóliklerdi); 2. qol-ayaq ushi menen túrtiw; 3. tıǵızlap jaylastırıw, mushlap tıǵıw.

NISBAT – 1. múnásibet, baylanıs, tiyislilik, muǵdar (zatlardıń bir-birine salıstırǵandaǵı úlken-kishiligi, az kópligi); 2. mat. proporciya.

NISBATAN – 1. salıstırǵanda; 2. qaraǵanda, góre; 3. háreketniń kimge yamasa nege qaratılǵanın bildiredi.

NISBIY – 1. salıstırmalı; 2. sırtqı ortalıq penen baylanısh ózgeretuǵın, shártli; 3. múnásibet.

NISBIYLIK – salıstırmalılıq.

NISBIYAT – q. nisbiylik.

NIYAT – niyet, maqset, oy, tilek.

NIZO – daw, kelispewshilik, talas, tartıs, jánjel, dushpanlıq.

NIZOLASHMOQ – dawlasıw, jánjellesiw.

NIZOLI – dawlı, tartıslı.

NIZOM – nızam; ustav.

NISH – 1. nayza, ótkir nárseniń ushı; 2. jánlıklardiń shaǵatuǵın aǵzası; 3. endi ósip shıqqan (ósimlik, búrtik).

NISHAB – 1. qıya, qıyalıq dárejesi; 2. awıs. gáp-sóz, is-hárekettiń jónelisi, mazmunı.

NISHABLIK – qıya jer, qıyalıq.

NISHON – 1. nıshan, belgi, tamǵa; 2. iz, bir nárseniń izi; 3. nıshana; 4. baǵdar; 5. orden, medal.

NISHONA – q. nishon 1, 2, 3.

NISHONDOR – nıshanlı, belgisi bar; ordenli.

NISHONLAMOQ – 1. belgilew, bayramlaw; 2. nıshanlaw, belgilew, belgi qoyıw, tamǵalaw.

NISHTAR – 1. nishter; 2. jánlıklardiń shaǵatuǵın aǵzası; 3. awıs. ótkir, kúshli.

NISHXO‘RT – haywanlarǵa berilgen ot-jemniń qaldıǵı.

NOANIQ – 1. belgisiz, anıq bolmaǵan, gúmilji, gúńgirt; 2. isenerli emes, gúman tuwdıratuǵın; 3. gúman, gúmanlı; 4. dusmal.

NOANIQLIK – belgisizlik, gúńgirtlik.

NOBAKOR – jaman, ja-

manatlı, ońbaǵan, pás, buzıq, suyıq.

NOBAKORLIK – jamanatlılıq, buzıqlıq.

NOBOP – 1. say emes, ılayıq emes; tuwrı kelmeytuǵın, jaramsız; 2. tayar emes, buzıq (ońlanbaǵan); 3. ádepsiz; 4. tınıshsız, qolaysız.

NOBUD: **NOBUD BO‘LMOQ** – 1. nabit, ısırap bolıw, biykarǵa joq bolıp ketiw; 2. óliw, qaytı bolıw.

NOBUDGARCHILIK – ısırapgershilik.

NODAVLAT – mámleketlik emes.

NODIR – 1. siyrek gezlesetuǵın, taptırmaytuǵın, aspek; 2. qımbatbahalı, hasıl.

NODON – nadan, kórgensiz, topas.

NODONLIK – nadanlıq, kórgensizlik.

NODURUST – nadurıs, durıs emes.

NOGAHON – kúilmegende, birden, tosattan.

NOGIRON – mayıp; kemtik, iske jaramsız.

NOGIRONLIK – mayıplıq.

NOHAQ – nahaq, nızamǵa qarsı; ádalatsız, nadurıs.

NOHAQLIK – nahaqlıq; ádalatsızlıq.

NOJOIZ – orinsiz, múnásip bolmağan.

NOJO‘YA – orinsiz, jónsiz, retsiz; naduris, qáte.

NOILOJ – ilajsiz, naylaj, ilajı joq; májbúr bolıw.

NOILOJLIK – ilajsızlıq, naylajlıq, sharasızlıq.

NOINSOF – insapsız, naysap.

NOINSOFLIK – insapsızlıq, naysaplıq.

NOK – almurt.

NOKAS – nákas, buzıq niyetli, haram oylı, pás adam.

NOLA – 1. nala, háşiret; 2. jalbarınw, ótinish; 3. awıs. quslar sayrawı hám muzıka ásbaplarınan shıqqan ses.

NOLALI – nalalı, háşiretli.

NOLIMOQ – nalıw, nalınw, shaǵınw, zarlanıw.

NOLISH – nalıs.

NOLON – nala shegiwshi, zarlanıwshi, háşiret tartıwshi.

NOLOYIQ – ılayıq emes, say emes, múnásip emes, arızımaytuǵın.

NOM – 1. at; 2. ataq; dáreje; 3. awıs. dańq, ataqlılıq.

NOMA – 1. xat; 2. nama, ádebıy janr: Shıǵıs klassikalıq ádebiyatında real yaki toqıma obrazǵa qarata qosıq xat formasında jazılǵan kórkem shıǵarma.

NOMAHRAM – namáhrem, basqa, jat.

NOMARD – námárt; naysap, hújdansız; júreksiz, qorqaq.

NOMARDLIK – námártlik; naysaplıq; qorqaqlıq.

NOMA‘LUM – námálim, belgisiz, biymálim, anıqlanbaǵan; jumbaq, sırlı.

NOMA‘QUL – namaqul, naduris; orinsiz, jónsiz.

NOMA‘QULCHILIK – namaquıllıq, nadurislıq.

NOM-BANOM – atpa-at.

NOMDOR – ataqlı, dańqlı, atı shıqqan.

NOMDORLIK – ataqlılıq, dańqlılıq.

NOMLAMOQ – ataw, at qoyıw, at beriw.

NOMLANMOQ – atalıw, at qoyılıw.

NOMLI – atlı, atı bar.

NOMMA-NOM – q. nom-banom.

NOM-NISHON – nıshan; derek, xabar-atar.

NOM-NISHONSIZ – nıshansız; dereksiz, xabar-atarsız.

NOMSIZ – atsız, atı joq.

NOMUAYYAN – anıq emes, dusmal, tıyanaqsız.

NOMUNOSIB – múnásip emes, múnásip bolmağan.

NOMUNTAZAM – turaqli emes, turaqli bolmagan.

NOMUS – namis, ar, hujdan; uyat.

NOMUSLI – namisli, ar-namisi bar, hujdanli; uyatli, uyati bar.

NOMUSSIZ – namissiz, ar-namisi joq, hujdansiz; uyatsiz, uyati joq.

NOMUSSIZLIK – namissizlik.

NOMUTANOSIB – 1. say emes, teñ bolmagan; 2. mat. óz ara proporcional bolmagan.

NOMUVOFIQ – say emes, muwapiq emes, múnásip bolmagan; orinsiz.

NOMZOD – kandidat.

NON – nan.

NONDON – nantabaq.

NONKO‘R – kórmedik, kórgensiz.

NONKO‘RLIK – kórmediklik, kórgensizlik.

NON-NAMAK – nan-duz.

NONUSHTA – azanđi shay, sáskelik.

NOPISANDLIK – pisent etpewshilik, kózge ilmewshilik.

NOPOK – 1. patas, iplas, kir, pák emes; 2. awis. haram islerden qaytpaytuđın; 3. awis. jaman, jerkenish; nızamsız.

NOQIS – kemshiligi bar.

NOQOBIL – 1. qábiletsiz, uqıpsız, ebeteysiz; 2. ójet, tirsek; 3. minezi jaman.

NOQONUNIY – nızamđa qarsı, nızamsız, nızamli bolmagan.

NOQULAY – qolaysız, oñaysız, ıńgaysız, biyjađday.

NOR – 1. nar, bir órkesli erkek túye; 2. awis. kúshli, márt jigít; 3. denedegi tuwma qızđısh daq; 4. anar.

NORASIDA – nárešte; jas, óspirim.

NORASMIY – rásmiy emes, rásmiy bolmagan.

NORASO – 1. pútin bolmagan, toliq emes; 2. kemis, kemshiligi bar (adam haqqında).

NORDON – qıshqıl, ashqıltım, túrshikli.

NORIZO – q. norozi.

NOROZI – 1. narazı, qayıl emes, kewli tolmagan; 2. qarsı, qollap-quwatlamagan.

NORG‘UL – kúshli, gewd-eli, iri.

NOS – nasıbay.

NOSFURUSH – nasıbay-shı, nasıbay satıwshı.

NOSKASH – nasıbaykesh.

NOSOZ – nasaz, buzıq, oñlanbađan.

NOSOZLIK – nasazlıq.

NOTANISH – biytanı, s.

tanıs emes, tanıs bolmağan, jat.

NOTAYIN – 1. námálim, anıq emes; 2. turaqsız, tıyan-aqsız, tabansız, dáyektsiz; 3. gúmilji, belgisiz.

NOTAVON – ázzi, bi-yshara, ash-áptada.

NOTEKIS – tegis emes, gedir-budur.

NOTEKISLIK – tegis emeslik, gedir-budırlıq.

NOTIJORAT – kommerci-yalıq emes.

NOTINCH – 1. tınıshsız, háreketi kóp; 2. tınıshı buzılğan; 3. gáwǵalı, táshwishi kóp.

NOTINCHLIK – tınıshsızlıq.

NOTIQ – dilwar, sheshen.

NOTOB – q. betob.

NOTO‘G‘RI – natuwrı, narduris, jańılıs, qáte.

NOUMID – úmitsiz, úmiti joq, pısı qurıǵan.

NOV – 1. suw aǵıwı ushin aǵash, taxta, cementten islen-gen arna; nawa; 2. nawa, suwǵarıw hám suw saqlaw ushin islengen; 3. geogr. batıq

NOVA – nawa

NOVATORLIK – novatorlıq.

NOVDA – 1. shaqa; 2. awıs. jas, názik.

NOVVOT – 1. nabat; 2.

toqımashılıqta tayar material oralatuǵın aǵash valik.

NOVVOY – nanbay, nan jawıwshı.

NOVVOYLIK – nanbayshılıq.

NOVVOYXONA – nanbayxana.

NOVCHA – boyı uzun, uzun boylı.

NOXOLIS – qalıs bolmağan, qalıs emes, óz mápin oylaytuǵın; haqıyqatqa qarşı.

NOXUSH – 1. keypi joq; 2. enjar, jaǵımsız, kewilsiz; 3. kessel, sırqas.

NOYOB – siyrek gezle-setuǵın, taptırmaytuǵın, áspek.

NOZ – naz, jılwa, ǵamze, muqam.

NOZANIN – názálim.

NOZIK – 1. názik, kórkem; 2. jıńishke, jumsaq, mort, mortıldaq; 3. juqa, qabırsh-aqtay; 4. qıpsha; 5. ázzi, il-ánázik, ileker, áljiwaz; 6. múláyim, jaǵımlı; 7. jırtılǵısh, sıńǵısh; 8. awıs. sheberlik talap etetuǵın; 9. awıs. usta, as; 10. awıs. abay, saqlıq talap etetuǵın; 11. awıs. q. izzattal-ab; 12. awıs. q. injiq.

NOZIKLIK – náziklik.

NOZIKNIHOL – ıqsham, sulıw, jas.

NOZIKTA‘B – názik tábi-

yatlı.

NOZIR – 1. baqlawshı, qa-
daǵalawshı; 2. inspektor.

NOZ-KARASHMA – na-
zlı qaras, nazlı háreketler.

NOZLANMOQ – na-
zlanıw, naz etiw, qılańlaw, jil-
walanıw.

NOZLI – nazlı, nazı bar.

kitap basıp shıǵarıwshılıq.

NOSHUD – ebeteysiz, ep-
siz, olaq, iykemsiz, lámser.

NOSHUKUR – shúkirshili-
gi joq, kórmedik, qanaatsız.

NOSHUKURLIK – shúkir-
lik etpew, kórmediklik, qa-
naatsızlıq.

NOCHOR – 1. sharasız, il-
ajsız, ilajı joq; 2. kámbaǵal, bi-
yshara.

NOCHORLIK – sharası-
zlıq, ilajsızlıq, ilajı joqlıq.

NUFUS – xalıq (xalqınıń
sanı mánisinde).

NUFUZ – abıray, mártebe;
tásir.

NUFUZLI – abıraylı,
mártebeli, sıylı, qátereli.

NUQSON – nuqsan, kem-
shilik, múltik, ayıp, illet.

NUQSONLI – kemshiligi,
ayıbı bar.

NUQTA – noqat.

NUQTAI NAZAR –

NOZ-NE'MAT – jemis,
dasturqandaǵı jemisler, mi-
yweler.

NOO'RIN – 1. orinsız, jón-
siz 2. tiykarsız, qurı.

NOSHIR – baspa, baspaxa-
na.

NOSHIRLIK – baspa isi,

kózqaras

NUQUL – 1. baстан-ayaq,
hámmesi, tutas, túwel; 2. sap,
taza; 3. udayı, bárhama.

NUR – nur, jaqtı, jaqtılıq.

NURAFSHON – q. nurli.

NURAMOQ – unıraw,
omırılıw, jemiriliw.

NURLANMOQ – nur-
lanıw, nur shashıw.

NURLI – nurlı, nurǵa
bólengen, jarqıraǵan, jaqtılı.

NURONIY – 1. haq niyetli,
júzinen nur jawıp turǵan; 2.
nuraniy, veteran, aqsaqal.

NURSIZ – 1. nursız, nur
shashpaytuǵın, gúnǵirt; 2.
awıs. quwarǵan, bozarǵan; 3.
awıs. mazmunsız; 4. awıs. awır
turmıs.

NURSIZLANMOQ –
nursızlanıw.

NUSRAT – 1. járdem,
kómek, qarasıq; 2. jeńis.

NUSXA – 1. nusqa, úlgi; 2.

qálip; 3. gúl, naǵıs; 4. kóshirme;
5. baspa yaki jazba shıǵar-
manıń hárbir danası; 6. un-
amsız adamlar toparına tán
adam; 7. bet, júz.

NUTQ – sóylew, shıǵıp
sóylew.

NO‘NOQ – epsız, olaq.

NO‘XOT – gorox.

NO‘XTA – noqta.

NO‘XTALAMOQ – 1. no-
qta salıw; 2. awıs. boysındırıw,
baǵındırıw.

O

OB – suv.

OBAKIDANDON –
qorazqant.

OBBO – toba, ya Alla.

OB DAN – 1. ábden, júdá,
oǵırı; 2. pútkilley, baspúkil.

OB DASTA – quman.

OB DIRAMOQ – albiraw,
apalaqlaw.

OB GARDON – úlken
shómish, ojaw.

OB-HAVO – hawa rayı.

OBIDA – 1. estelik, eskert-
kish; 2. arxeologiyalıq estelik.

OBIDIYDA – kóz jası.

OBIHAYOT – 1. suw; 2.
awıs. ómir baǵıshlawshı suw.

OBKASH – iyin aǵash.

OBOD – abat, gúllengen,
gúllep-jasnaǵan, qurǵın.

OBODON – abadan,
qurǵın.

OBODONLASHTIRISH

– abadanlastırıw, gúllendiriw.

OBODONLIK – abadan-
lıq, qurǵınlıq.

OBRO‘(Y) – abıray,
mártebe.

OBRO‘(Y)LI – abıraylı,
mártebeli.

OBRO‘(Y)SIZ – abıraysız,
mártebesiz.

OBRO‘(Y)SIZLANMOQ
– abıraysızlanıw, abırayı
tómenlew.

**OBRO‘(Y)SIZLANTIR-
MOQ** – abıraysızlandırıw,
abırayın tómenletiw.

OBUNA – jazılıw.

OBUNACHI – jazılıwshı.

ODAM – adam, kisi, insan.

ODAMGARCHILIK –
adamgershilik, siz-bizlik,
sıylasıq.

ODAMIY – shın adam,
haqıyqıy insan, adamlarǵa
jankúyer.

ODAMIYLIK – shın ad-
amǵa tán pazıyletler, insani-
ylıq.

ODAMIYAT – 1. insani-
yat; 2. adamgershilik.

ODAMJON – adam súyer,
miyirman.

ODAMKUSH – adam ól-
tiriwshı, jállat.

ODAMKUSHLIK – adam
óltiriw menen shuǵıllanıw.

ODAMLARCHA – adamlarday, adamlarday bolıp, insaniylik penen.

ODAMLIK – adamlıq, adamshılıq.

ODAMOVI – jabayı, jasqanshaq, adamlarğa qosılmaytuğın.

ODAMPARVAR – q. insonparvar.

ODAMPARVARLIK – q. insonparvarlik.

ODAMSIFAT – q. odamsimon.

ODAMSIMON – adamsımaq, adam tárizli, adamğa uqsagan.

ODAMOXUN – adamgershilikli, izzet-hürmetti biletuğın.

ODAMXO'R – 1. adamxor, adam qumar; 2. jawız, zalım.

ODAMXO'RLIK – adamxorlıq.

ODAMZOD – adamzat.

ODAMSHAVANDA – 1. q. odamoxun; 2. awıs. adamğa uqsagan, adam qatarındağı.

ODAT – 1. ádet, úrdis, úyrenshikli is; úrp-ádet, dástúr.

ODATDA – ádette, ádet boyınsha.

ODATDAGI – ádettegi; kúndegi.

ODATDAGIDAY – ádet-

tegidey; qádingidey, burıngıday, kúndegidey.

ODATDAGICHA – ádettegishe; kúndegishe.

ODATIY – q. odatdagi.

ODATLANMOQ – ádetleniw, úrdisleniw, úyrenip qalıw.

ODDIY – ápiwayı, elespesiz, jay.

ODIL – ádil, hámmege birdey; ádalatlı.

ODILLIK – ádillik, teńlik; ádalatlılıq.

ODILONA – ádillik penen, ádalatlı rawishte, haqıyqatqa tiykarlanıp; nızamğa tiykarlangan.

ODIM – adım, qádem.

ODIMLAMOQ – adımlaw, qádem taslaw.

ODMI – 1. ápiwayı, elespesiz, kózge anıq taslanbaytuğın; 2. awıs. kishipecil.

ODOB – ádep, tártip, jaqsı minez-qulıq, tárbiya, álpayım-lıq.

ODOBLI – ádepli, tárbiyalı.

ODOBNOMA – ádepnama.

ODOBSIZ – ádepsiz, biyádep, tárbiyasız.

OFARIN – 1. maqtaw, marapat; 2. Bárekella! Yasha! Saw bol!

OFAT – 1. apat, bále, bax-

itsızlıq; 2. jep joq qılıwshı, nıpqırt etiwshı, qırıwshı.

OFATIJON – asa sulıw hayal.

OFTOB – quyash, kún, áptap.

OFTOBLI – quyashlı.

OGOHO – 1. xabardar, xabarı bar; 2. saq, sergek, sezgir.

OGOHLANTIRISH – 1. xabar beriw; 2. eskertiw.

OGOHLANTIRISHSIZ – xabar bermesten; eskertiwsiz, eskertpesten.

OGOHLANTIRMOQ – 1. xabar beriw, bildiriw, aytıp qoyıw; 2. eskertiw.

OGOHLIK – saqlıq, sergellik.

OHAK – hák.

OHAKLAMOQ – háklew.

OHAKLI – hákli, hági bar, hák aralasqan.

OHAKTOSH – háktas.

OHANRABO – 1. magnit; 2. awıs. ózine tartıwshı, shayda etetuǵın; sıyqırlı.

OHANG – 1. sesler uyqasımılıǵı; 2. nama saz; 3. dawıs tolqını, intonaciya; 4. awıs. sáykeslik, uqsaslıq.

OHANGDOR – namalı, sazlı, jaǵımlı.

OHANGDOSH – 1. uyqasımılı; 2. namaǵa sáykes (say) keliw; 3. awıs. sáykes.

OHANGDOSHLIK – únleslik; singarmonizm.

OHANGLI – q. ohangdor.

OH-FIG‘ON – ah-wah, wah-ay, wah-wah, áttegenay.

OHISTA – ášte, tınısh, biliner-bilinbes, jeńil, ańsat ǵana.

OHO – tańl. oxo.

OHOR – 1. kraxmal (jip, gezleme hám kiyimlerdi pardozlaw, qatırıw ushın qollanıladı); 2. awıs. abıray; húrmet.

OHORLAMOQ – kraxmallaw, pardozlaw.

OHU – 1. kiyik; 2. awıs. názik, sergek, súyikli yar.

OH-VOH – tańl. ah-wah, wah-ay, wah-wah, áttegenay.

OID – tiyisli, baylanıslı.

OILA – shańaraq.

OILALI – shańaraqılı, shańaraǵı bar, hayalı, bala-shaǵası bar.

OILAPARVAR – óz shańaraǵın súyiwshı, shańaraǵına ǵamxorlıq etiwshi.

OILASIZ – shańaraqsız, jalǵız, shańaraǵı joq, hayalı bala-shaǵası joq.

OILAVIY – shańaraq penen, shańaraqqa tiyisli, shańaraqta bolatuǵın.

OJIZ – 1. ázzi, kúshsiz,

bosań; 2. awıs. ilajsız; 3. kór, soqır.

OJIZA – 1. ázzi hayal; 2. qız, qız perzent.

OJZLANMOQ – ázzileniw, ázzilik etiw.

OJZLIK – ázzilik, kúshsizlik; ebin tappaw.

OJIZONA – ázzilik penen, ázzilerdey.

OKEANSHUNOS – okeantarıwshı.

OKEANSHUNOSLIK – okeantarıw.

OLA – ala, aq-qara, alamış, shubar, sarı aralas.

OLABAYROQ – alabajaq, ala shubar, alabajraq.

OLA-BULA – alamış, gúlli, aralas.

OLABUTA – bot. sora, alaputa.

OLABUG‘A – úlken teńge-li balıq.

OLABO‘JI – 1. babay (balalardı qorqıtıw ushın aytılatuǵın sóz); 2. awıs. qorqınıshlı nárse.

OLA-KULA – ala-ǵula.

OLALIK – 1. alalıq; 2. alalaw, kelispewshilik.

OLAM – álem, dúnya, barlıq, jáhán, kosmos, jer júzi, xalıqlar.

OLAMGIR – 1. álemdi alıwshı, dúnyanı iyelewshı; 2.

jáhándi ózine qaratıwshı.

OLAM-OLAM – júdá kóp, kóp-kóp.

OLAMORO – dúnyanı bezewshı, dúnya bezegi.

OLAMPANOH – patsha, ámir, sultan.

OLAMSHUMUL – dúnya júzlik, jer júzlik áhmiyetke iye bolǵan; júdá áhmiyetli.

OLAQANOT – jabayı úyreklerdiń bir túri.

OLAQAROQ – siyrek, bireń-sarań, shala.

OLAQARG‘A – alaǵargá.

OLAQORONG‘I – yarım qarańǵı.

OLAPAR – alaper, iytlerge qoyılatuǵın at.

OLAPES – 1. denesinde aq daqları bolǵan, pes; 2. alabajaq.

OLASI – alası, alatuǵın haqı yaki nárse.

OLATAROQ – ala, alamış, aq-qara.

OLATASIR – ala-pasırlı, tasır-túsir, tarsıldı, dúrsildi.

OLATO‘POLON – alasapıran, patırat, shawqım, tár-tipsizlik.

OLATO‘G‘ANOQ – zool. ala toǵanaq.

OLAYLIK – máselen, mısalı alıp qarayıq.

OLAYMOQ – alarıw, edi-

reyiw, adırayıw (kóz haqqında).

OLAYTIRMOQ – 1. alartıw; 2. awıs. jaman niyet penen qaraw.

OLAZARAK: OLAZARAK BO‘LMOQ – alańlaw, ján-jaqqa qaray beriw, alaǵada bolıw.

OLASHAQSHAQ – ǵarǵanıń bir túri.

OLACHA – alasha.

OLACHIPOR – ala shubar.

OLD – aldı, aldı beti, qarsı mańlayı, qarsı aldı, óńir, aynala, alǵı tárep.

OLDI – 1. aldı, kózge kóringeni; 2. aldın, aldıburın.

OLDI-BERDI – alıs-beris; sawda-satıq, alıw-satıw.

OLDIGA – aldına, qasına, janına.

OLDIDA – 1. aldında, qasında; 2. qaraǵanda, salıstırǵanda; 3. qarsańında.

OLDIDAN – aldın, ilgeri; aldınan, qasınan.

OLDI-KETI – aldı-artı.

OLDIN – aldın, ilgeri; dáslep, aldı menen.

OLDINGA – aldıǵa qaray, alǵa.

OLDINGI – 1. aldınǵı, 2. ilgerigi, burınǵı; 3. awıs. alda, ozıq.

OLDINDA – aldında.

OLDINDAGI – aldındaǵı.

OLDINDAN – aldınnan, aldın ala.

OLDINIGA – dáslep, áweli, áwelbasta.

OLDINLAMOQ – aldıǵa qaray júriw, ilgerilew, alǵa basıw.

OLDINMA-KEYIN – iz-be-iz

OLDIRMOQ – aldırıw.

OLDI-QOCHDI – ótirik-ósek, aldım-qaldım.

OLDI-SOTDI – alıw-satıw.

OLIBSOTAR – alıp satar.

OLIBSOTARLIK – alıp satarlıq.

OLIFTA – sáteń, kerbaz, shırrıq, tırjıq.

OLIFTAGARCHILIK – sáteńlik, kerbazlıq, shırrıqlıq, tırjıqlıq.

OLIM – alım, ilimpaz.

OLIMA – alım, ilimpaz hayal.

OLIMLIK – alımlıq.

OLIMNAMO – alımǵa uqsas, alımǵa uqsasǵan.

OLIS – alıs, uzaq, qashıq.

OLISDA – alısta, uzaqta.

OLISDAGI – alıstaǵı, uzaqtaǵı.

OLISDAN – alıstan, uzaqtan.

OLISLAMOQ – alıslaw,

uzaqlaw

OLISLIK – alıshıq, uzaqlıq, qashılıq.

OLIS-YAQIN – alıs-jaqın, uzaq-jaqın.

OLİY – joqarı; eń joqarı, eń jaqsı, eń kúshli; joqarı dárejeli, ullı mártebeli.

OLİYGOH – joqarı oqıw ornı.

OLİYHIMMAT – saqıy, qolı ashıq.

OLIJYANOB – ádepli, adamgershilikli; joqarı mártebeli, ullı.

OLIJYANOBLIK – ádeplilik, adamgershilik.

OLIYMAQOM – joqarı dárejeli, jetik.

OLISHMOQ – alısıw, mushlasıw, ayqasıw, bellesiw, gúresiw, shayqasıw.

OLMA – alma.

OLMAQOQI – almanıń qaǵı, qaq alma.

OLMAXON – tıyın.

OLMAZOR – almazar.

OLMOQ – 1. alıw, qolǵa kiritiw, iye bolıw; 2. qabıl etiw, jallaw; 3. bosatıw, biykar etiw; 4. qırqıp, kesip, tartıp, suwırıp alıw; 5. sheshiw, salıw; 6. tú-siriw, 7. jew, jep-ishiwi; 8. síndiriw, ózlestiriw; 9. payda etiw; 10. qosıq aytıw; 11. qaplaw, oraw; 12. qamasıw,

shaǵılısıw (kóz).

OLMOS – 1. almaz; 2. bot. ayıwtaban.

OLMOSH – lingv. almasıq.

OLOMON – alaman, xa-layıq.

OLOV – 1. ot, jalın; 2. shoq, qoz; 3. háwir, ıssılıq; 4. awıs. yoshlı, júreginde oti bar.

OLOVKURAK – oshaqqa kómir salıp, kúlin alatúǵın belshe, qoqandoz bel.

OLOVLANMOQ – jalın-lanıw, órteniwiw, tutandıriw.

OLOVLI – jalınlı; háwirli.

OLQINDI – alqındı, sabın qaldıǵı.

OLQISH – 1. alǵıs, maqtaw; 2. qol shappatlawlar, qol shapalaqlar.

OLQISHLAMOQ – alǵıslaw, alǵıs aytıw; qol shap-patlaw.

OLQOR – 1. arxar; 2. jabayı ósimlik.

OLTI – altı .

OLTIBURCHAK – altı múyesh.

OLTIN – altın.

OLTINLAMOQ – altın menen qaplaw.

OLTINSIMON – altınǵa uqsas, altınday.

OLTINCHI – altınshı.

OLUVCHI – alıwshı, qarıydar.

OLXO'RI – qáreli.
OLG'A – alga, aldıga.
OLG'IR – 1. algrır, júyrik, shápik, qıran; 2. birewdiń múlkin talawshı.
OLCHA – alsha.
OLCHARANG – alsha reń.
OLCHAZOR – alshazar.
OLCHI: OSHIG'I OLCHI – jolı bolğan, áwmeti kelgen, isi ońınan kelgen.
OLCHOQ – jawız, satqın, pes.
OLCHOQLIK – jawızlıq, satqınlıq.
OMAD – áwmet, tabıs, baxıt, sát, istiń ońınan keliwi.
OMADLI – áwmetli, tabıslı, sátli.
OMADSIZ – áwmetsiz, tabıssız, sátsiz.
OMADSIZLIK – áwmetsizlik, sátsizlik.
OMBOR – telek, qoyma, sklad.
OMBORXONA – q. ombor.
OMBORCHI – skladshı.
OMBUR – atawız, qısqash, tištewish.
OMI – sawatsız, bilimsiz, oqımağan.
OMIL – 1. faktor, sebep; 2. sheber, ušta.
OMILIK – sawatsızlıq.

OMILKOR – ušta, sheber.
OMILKORLIK – uştalıq, sheberlik
OMIXTA – aralaspá; aralás.
OMIXTALANMOQ – aralasıw, qosılıw.
OMMA – kópshilik, xalıq.
OMMABOP – kópshilikke arnalğan, xalıqqa tiyisli.
OMMALASHMOQ – xalıq arasına jayılw, keń tarqalıw, en jayıw.
OMMAVIY – 1. galaba, xalıqqa tiyisli, xalıq arasında orınlanatuğın; 2. keń kólemdegi, keń kólemli.
OMMAVIYLASHMOQ – xalıq arasında keń en jayıw.
OMMAVIYLIK – galabalıq.
OMMAVIY-MADANIY – mádeniy-galabalıq.
OMMAVIY-SIYOSIY – siyasiy-galabalıq.
OMON – aman, saw-salamat.
OMONAT – 1. amanat; 2. qurı, atına; zorǵa; 3. waqıtsha.
OMONATCHI – amanatshı.
OMONIMIK – omonimiyalıq.
OMONLASHMOQ – sálemlesiw, hal-awhal sorasıw.
OMONLIK – amanlıq,

saw-salamatlıq.

OMOCH – plug.

ON – qısqa waqıt, sát, dem, máwrit.

ONA – ana, balalı hayal.

ONA-BOLA – ana-bala.

ONA-BOLALI – ana-balalı.

ONA-BOLALIK – ana-balalıq.

ONAJON – anajan.

ONAIZOR – bayǵus ana.

ONALIK – analıq.

ONASIZ – anasız, anası joq, anası qaytısbolǵan.

ONDA-SONDA – anda-sanda, jekke-siyrek, shende-shen.

ONKOLOGIK – onkologiyalıq.

ONT – ant, sert, wáde.

ONTAR-TO‘NTAR – awdar-teńker.

OPA – ájapa; apa.

OPA-SINGIL – apalı-sińli.

OPA-UKA – apalı-inili.

OPERATION – operaciyalıq.

OPICHLAMOQ – 1. q. opichmoq; 2. awıs. kóteriw, uslap turıw; 3. awıs. jetelew, qollap-quwatlaw.

OPICHMOQ – arqalaw, arqaǵa salıp alıp júriw, arqasına mingizip júriw.

OPPA-OSON – ap-ańsat,

júdá ańsat.

OPPOQ – appaq.

OPPOZITION – oppozitsiyalıq.

OPTIK – optikalıq.

OPTIMISTIK – optimistiklik.

OPTIMISTLIK – optimistiklik.

OQ – aq.

OQAR – aǵar, bárha aǵıpturatuǵın.

OQARINQIRAMOQ – aǵarınqıraw, aǵara baslaw.

OQARMOQ – 1. aǵarıw, aq bolıw; 2. bozarıw, quwarıw, reńki qashıw, túri ózgeriw; 3. jaqtı bolıw, jaqtılanıw.

OQBOSH – aqbas (jabayı shóp).

OQIBAT – 1. sıylasıq, miyrimlilik, doslıq qarım-qatnas, múriwbet; 2. aqıbet, iz, aqır, keyin; 3. aqırǵı nátiyje, juwmaq, saldar.

OQIBATDA – aqıbetinde, nátiyede.

OQIBATLI – sıylasıqlı, miyrimli, múriwbetli.

OQIBATSIZ – 1. jaqsılıqqa jaqsılıq qaytarmaytuǵın; miyrimsiz; 2. nátiyjesiz, tekserilmesten.

OQIL – 1. aqıllı, dana; 2. aqıl, aqıl menen islengen; mánili.

OQILA – aqilli, dana hayal.

OQILLIK – aqillilik, danaliqu.

OQILONA – aqil menen, aqilğa ugras, aqilğa say.

OQIM – 1. ađım, bađıt, inđay; 2. bađdar, jónelis.

OQIMTIR – aqshıl.

OQIN – 1. ađın, ađıp turatugın; 2. ađım, bađıt; jónelis; 3. aqın, baqsı.

OQIZMAY-TOMIZMAY – ađızbay-tamızbay, útir-noqatına shekem (birewdin gápin tolıđı menen jetkeriw).

OQIZMOQ – 1. ađızıw; 2. tógiw, ađıp túsiw; 3. awıs. bildiriw, málim etiw, jetkeriw.

OQISH – 1. aqshıl, aqqa beyim; 2. ađıs, ađıw (suw).

OQLAMOQ – 1. aqlaw, háklew, ađartıw; 2. asqatıqlaw, qatıq aralaştırıw; 3. awıs. aqlaw (sudta), ayıpsız ekenligin taştırıqlaw.

OQLANMOQ – aqlanıw.

OQLOVCHI – 1. aqlawshı, advokat, yurist; 2. háklewshi.

OQMOQ – 1. ađıw, quyılıw; 2. tamıw, tamshılaw; tamshılap ađıw; 3. iđıw, júziw; 4. quyılıp keliw; ótiw; 5. iđısıw, júlısıw; 6. tógiliw; 7. awıs. ótiw, keshiw.

OQOVA (OQAVA) – aqaba; sırqındı, qalğındı (suw

haqqında).

OQPADAR – atası náletlegen perzent.

OQPALAK – bot. aqpálek, vilt.

OQPAR – aq aralas.

OQQANOT – nasekomanın bir túri.

OQ-QORA – aq-qara.

OQQUSH – aq quw.

OQSAMOQ – 1. aqsaw, aqsańlaw, aqsaqlanıw; 2. awıs. páseńlew, tómenlew, artta qa-lıw; 3. awıs. jetpew.

OQ-SARIO – aq-sarı, aqquba.

OQSIL – belok.

OQSOQ – aqsaq, shoynaq, jampaq.

OQSOQLANMOQ – aqsaqlanıw, shoynaqlanıw, jampańlaw.

OQSOQLIK – aqsaqlıq, shoynaqlıq.

OQSOQOL – aqsaqal.

OQSOCH – 1. xızmetker, shori; 2. aq shashlı.

OQSUYAK – aqsúyek, xoja.

OQSHOM – aqsham, kesh.

OQSHOMLATIB – qarańđı túskennen keyin; keshletip.

OQCHORLOQ – balıqshı qus, chayka.

OR – ar, namıs, uyat; abıray,

maqтанish.

ORA – 1. ara, aralıq; 2. ish, orta; 3. qatar, sap; topar; 4. baylanis.

ORABUZAR – shuǵıl, quyańqı, ǵıjaq beriwshi.

ORALAMOQ – 1. aralaw, geziw, arasınan ótiw; 2. jasırınıp kiriw, payda bolıw; 3. suǵılısıw, suǵılıp kiriw; 4. aralasıw.

ORALIQ – aralıq.

ORAOCHDI – arasha, arashalaw; ashım-ayırıq.

ORASIDA – 1. arasında, ortasında, ishinde; 2. dawamında.

ORASTA – jıynalǵan, tap-tuynaqtay, mintazday.

ORASTALIK – tazalıqtı súyiwshilik.

ORA-CHIRA – q. ora-sira.

ORDONA – iyesiz qalǵan, iyesi ólgen.

ORFOEPIK – orfoepiyalıq.

ORFOGRAFIK – orfografiyalıq.

ORGANIK – 1. organik (qánige); 2. organikalıq.

ORIF – bilimli, oqımshı, dana.

ORIQ – arıq, eti joq, júdew, azǵın.

ORIQLAMOQ – arıqlaw, azıp tozıw, júdew.

ORIQLIK – arıqlıq, júdewlik.

ORIQ-TIRIQ – arıq-turaq.

ORİYAT – ar-namıs; uyat.

ORİYATLI – ar-namıshı, ar-namısı bar.

ORİYATSIZ – ar-namıssız, ar-namısı joq.

ORİYATSIZLIK – arsızlıq, namıssızlıq.

ORLANMOQ – arlanıw, arı keliw; uyalıw.

ORLI – arlı, uyatı bar.

OR-NOMUS – ar-namıs; uyat.

OR-NOMUSLI – ar-namıshı, arlı; uyatlı.

ORO – bezew, jasandırıw, sán beriw.

OROL – geogr. ataw.

OROLANMOQ – bezeniw, sulıwlanıw.

OROM – ráhát; tınıshlıq, tınım.

OROMBAXSH – ráhát beriwshi, tınıshlandırıwshi.

OROMGOH – dem alıw ornı, payızlı jer.

OROMIJON – 1. ráhát beriwshi; 2. awıs. súyikli yar.

OROMSIZ – tınımsız, ráhatsız.

OROMSIZLIK – tınıshsızlıq, biytaqatlıq.

OROYISH – bezeniw, sulıwlıq.

ORQA – arqa; artı.
ORQALAMOQ – arqalaw, arqalap kóteriw.
ORQALANMOQ – 1. arqalanıw; 2. súyeniw, arqa súyew.
ORQALI – 1. arqalı, járdemi menen, sonıń arqasınan; 2. sebepli.
ORQASIDA – arqasında, aqıbetinde, nátiyjede; sebepli.
ORQASIDAN – arqasınan; keyininen, izinen; sebepli.
ORQASIGA – arqasına, artına, artqı tárepine.
ORQAVAROTDAN – sırttan, sırtınan bildirmey; birew arqalı, birewlerden.
ORSIZ – arsız, arı joq.
ORSIZLIK – arsızlıq.
ORT – art, artı, artqı.
ORTIGA – artına.
ORTIDA – artında.
ORTIDAN – artınan.
ORTILMOQ – artılıw, artınıw, júkleniw, tiyeliw.
ORTIQ – artıq; artıqmash, zıyada; awısıq, kóp, zıyat; zor.
ORTIQLIK – artıqlıq, kóplik; abzallıq.
ORTIQCHA – 1. artıqsha, artıq, kóp; 2. shennen tıs; 3. kereksiz, paydasız.
ORTIQCHALIK – artıqshalıq.
ORTMOQ – 1. artıw,

kóbeyiw, molayıw, kúsheyiw; 2. júklew, tiyew.

ORTQI – artqı, keyingi, arqadağı.

ORTTIRMOQ – arttırıw, kóbeyttiriw; erisiw, jetisiw.

ORZIQMOQ – qumartıw, intıǵıw, intıq bolıw, ıqlas etiw.

ORZU – árman, maqset, niyet.

ORZU-ARMON – arzıw-árman, murat-maqset, tilek.

ORZU-HAVAS – arzıw-árman, tilek-niyet.

ORZU-HAVASLI – arzıw-ármanlı, tilek-niyetli.

ORZU-HAYOL – arzıw-qıyal.

ORZU-ISTAK – q. arzu-armon.

ORZULAMOQ – niyet etiw, háwes etiw.

ORZULI – arzıwlı.

ORZUMAND – qumar, inta, intizar, intıq.

ORZUMANDLIK – qumarlıq, intizarlıq, intıqlıq.

ORZU-UMID – arzıw-úmit.

OSIY – ayıplı, gúnakar.

OSIYLIK – ayıplılıq, gúnakarlıq.

OSILMOQ – asılıw, iliniw, salbıraw; jarmasıw.

OSIQ – asıp qoyılǵan,

asılğan, ildiriwli.

OSIG'LIQ – asıwlı, asılğan, ildiriwli.

OSMA – aspa, asıp qoyılğan.

OSMON – 1. aspan, kók; 2. joqarı, biyik, tóbe; 3. awıs. qımbat.

OSMONLAMOQ – aspanlaw, joqarıǵa kóteriliw.

OSMONO'PAR – záwlim, júdá bálent, aspanǵa jetken; álaspan, álhawa.

OSMOQ – 1. asıw, ildiriw; 2. taǵıw, iliw.

OSON – ańsat, jeńil, qıyın emes, ońay.

OSONLASHMOQ – ańsatlasıw.

OSONLASHTIRMOQ – ańsatlastırıw, jeńillestiriw.

OSONLIK – ańsatlıq, jeńillik, ońaylıq.

OSONLIKCHA – ańsatlıq penen, miynet etpey, kóp kúsh sarıplamay.

OSOR – belgi, iz, qaldıq.

OSOR: OSORI ATIQA – áyyemgi dúnya estelikleri.

OSOYISH – tınısh, táshwıshsız, qáwetersiz.

OSOYISHTA – tınısh; arqayın, jay-paraxat.

OSOYISHTALIK – tınıshlıq.

OST – aştı, aştı beti, túbi,

tómen.

OSTIDA – aştında, túbinde.

OSTIDAN – aştınan, túbinen.

OSTIGA – aştına, túbine.

OSTIN-USTUN – 1. qabat-qabat; 2. aştın-úştin, ala-sapıran, ala-opalań, ala-pasırılı; wayran.

OSTKI – aştıńǵı, tómenge, tómendegi.

OSTONA – bosaǵa.

OSUDA – tınısh, biyǵam, táshwıshsız.

OSUDALIK – tınıshlıq, tım-tırıshlıq.

OT – 1. at (jılqı); 2. at (adam atı); 3. ataq, lawazım; 4. dańq; 5. ar-namıs; 6. lingv. atlıq.

OTA – áke.

OTABEZORI – atabiyzar.

OTA-BOBO(LAR) – ata-baba(lar), ata-tek.

OTALARCHA – ákeler-she, ákelerdey.

OTALI – ákeli, ákesi bar, ákesi tiri.

OTALIK – ákelik.

OTALIQ – 1. materiallıq, mádeniy járdem kórsetiw minneti; 2. atalıq – xanlıq dáwirindegi hámel.

OTAMLAMOQ – ákesin qumsaw.

OTAMLASHMOQ – 1. dártlesiw; 2. arqayın kewilli

sáwbetlesiw.

OTA-ONA – ata-ana, ákesheshe.

OTAR – 1. atar (atar tań); 2. toy, úlken zıyapat, bázim; 3. otar, jaylaw.

OT-ARAVA – atarba.

OTARCHI – toylarda tólemli qosıq aytıwshı.

OTARCHILIK – toylarda qosıq aytıwshılıq.

OTAXON – ata (jası úlkenlerdi húrmetlep shaqırǵanda atına qosıp aytıladı).

OTASH – ot, jalın.

OTASHIN – jalınlı, qızǵım.

OTASHKURAK – átóshkir.

OTASHLI – otlı, jalınlı.

OTASHQALB – júreginde oti bar, shoq.

OTASHPARAST – otqa sıymıwshı, otparaz.

OTASHZABON – ótkir tilli, sózge sheber.

OTBOQAR – atbaǵar, atgónek.

OTBOQARLIK – atbaǵarlıq.

OTISHMA – atıspa, atısıw, atıspaq, bir-birine oq dóndiriw.

OTISHMOQ – atısıw, oq atısıw, oq jiberisiw.

OTLAMOQ – atlaw, ótiw, sekiriw, ırǵıw.

OTLANMOQ – 1. atlanıw,

atqa miniw, jolǵa túsiw, jol alıw; 2. awıs. tayarlanıw, tayarlıw kóriw.

OTLANTIRMOQ – atlandırıw.

OTLI – 1. atlı, atı bar; at qosılǵan; 2. atlı, atı bar, ... dep atalatuǵım.

OTLIQ – atlı, at mingen.

OTMOQ – 1. atıw, ılaqtırıw, taslaw; 2. kóterip jerge urıw, jıǵıtw; 3. shegiw, tartıw; ishiw; 4. ushiw, sırǵanaw.

OTTIRMOQ – attırıw.

OT-ULOV – at-kólik.

OTXONA – atxana, seyisxana, táble.

OTCHOPAR – atshabar.

OV – ań.

OVLAMOQ – ań awlaw.

OVLOQ – 1. ań awlanatuǵın jer; 2. oraydan uzaq, shet jer; 3. awlaq, tasa, ıq, qupıya, adam joq jer.

OVORA – áwere, hálek.

OVORAGARCHILIK – hálekshilik.

OVORALIK – q. ovoragarchilik.

OVOZ – hawaz, ses, dawıs.

OVOZA – 1. gáp-sóz, mısh-mısh, duw-duw gáp; 2. hawaza, dańq.

OVOZLI – hawazlı, dawıshlı, dawısı bar.

OVOZSIZ – dawıssız, dawısı joq, ses shıǵarmaytuǵın.

OVQAT – awqat, taǵam, tamaq, ishim-jem.

OVQATLANMOQ – awqatlanıw, awqat jew.

OVQATLIK – awqatlıq.

OVSAR – áwmeser, esi kireli-shıǵalı, áwmelek.

OVSARLANMOQ – áwmeserleniw.

OVSARLIK – áwmeserlik.

OVSIN – abısın.

OVUL – awıl.

OVULDOSH – awıllas.

OVUNMOQ – 1. jılawdan toqtaw; 2. jubanıw, tınıshlanıw, bir jumıs penen bánt bolıp, dártin umıtıw.

OVUNTIRMOQ – jubatıw, tınıshlandırıw

OVUNCH – q. ovunchoq.

OVUNCHOQ – jubanısh, jubatatuǵın nársese.

OVUTMOQ – 1. jılawdan toqtatıw; 2. jubatıw, tásele beriw.

OVCHI – ańshı.

OVCHILIK – ańshılıq.

OXIR – aqır, soń; nátiyje.

OXIRAT – aqıret, o dúnya.

OXIRGI – aqırǵı, sońǵı, eń keyingi.

OXIRI – aqırı, sońı.

OXIRIDA – aqırında, sońında.

OXIRLAMOQ – aqırlaw, aqırına jetiw, tawsılıw.

OXIR-OQIBAT – q. oxirida.

OXIRZAMON – aqırzaman.

OY – ay.

OYAT – ayat.

OYBOLTA – aybalta.

OYDA-YILDA – ayda-jıl-da, anda-sanda, ara-tura, hár waqta.

OYDIN – 1. aydıń nurı, sáwlesi; 2. awıs. anıq, kórinip-bilinip turǵan.

OYDINLASHMOQ – 1. ay nurı menen jaqtılanıw; 2. awıs. anıq bolıw, ashıq-aydın, túsiniqli bolıw, júzege shıǵıw.

OYDINLASHTIRMOQ – anıqlıq kirgiziw, anıǵına jetiw.

OYDINLI – ay shıǵıp turǵan, ay nurı menen jaqtılangan.

OYDINLIK – jaqtılıq; anıqlıq.

OYI – ana.

OYIM – 1. anam; 2. ayım (hayal-qızlardıń atına qosıp ayıtılatuǵın sóz); 3. tırıq, nazálım.

OYIMTILLA – 1. aqsúyek hayal; 2. jeńil minezli hayal.

OYIMCHA – q. oyimtilla.

OYLAB – aylap, aylar boyı, kóp waqıtlar.

OYLAB-YILLAB – ay-

lap-jıllap.

OYLI – ayılı, ay shıǵıp, nur shashıp turǵan.

OYLIK – ayılıq, is haqı.

OYLIKDAY – hár ayda is-lengen jumısqa qaray tólew shárti menen jallaw hám jal-lanıw usılı.

OYMA-OY – ayma-ay, hár ayda.

OYNA – ayna; tereze.

OYNABAND – 1. aynalı, ayna qoyılǵan; 2. ayna menen bezetilgen.

OYNAK – áynek; kózáynek.

OYNAKLI – kózáynekli, kózáynek taqqan.

OYNALATMOQ – ayna salıw, ayna qoyıw.

OYNALI – aynalı, ayna salınǵan.

OYNASIMON – ayna tári-zli, aynaǵa uqsas.

OYNASOZ – aynashi.

OYNASOZLIK – ayna is-lep shıǵarıwshılıq.

OYOQ – 1. ayaq; 2. tuyaq (stol, stul hám t.b.); 3. aqır, soń; 4. shet; etek.

OYOQLAB – ayaqlap, eki ayaq penen.

OYOQLAMOQ – 1. adaqlaw, aqırna jetiw; 2. tarqalıw, gáp-sóz bolıw.

OYOQLANMOQ – bas

kóteriw, qarsı shıǵıw.

OYOQLANTIRMOQ – bas kóteriip shıǵıwǵa úndew, qarsı qoyıw.

OYOQLI – ayaqlı, ayaǵı bar; tuyaqlı.

OYOQ-QO‘L – ayaq-qol.

OYOQ-QO‘LLI –

shaqqan, epli.

OYOQSIZ – ayaqsız, ayaǵı joq.

OYOQYALANG – 1. jalańayaq; 2. awıs. jarlı.

OYQARA: OYQARA YOPMOQ – ayqara jabıw, shapan, shekpen, postın sıyaqlılardı bańtan-ayaq uzını-na jabıw.

OYQULOQ – saǵaq.

OYPARAST – med. luna-tik.

OYSIZ – aysız.

OZ – az, kem, kóp bol-maǵan.

OZAYMOQ – azayıw, ke-meyiw, siyreksiw, sayılıw, pá-seyiw.

OZGINA – azǵana, azǵan-tay, sál, azıraq, aznawlaq, barlı-joqlı.

OZDIRMOQ – 1. azdırıw; 2. azǵırıw, aynıtıw, úgitlew, kerı úgitlew.

OZIB-TO‘ZMOQ – azıp-tozıw.

OZIB-YOZIB – zorǵa,

eplep-seplep, eplep ǵana.

OZIQ – azıq, awqatlıq zat.

OZIQLANMOQ – 1. azıqlanıw; awqatlanıw; 2. awıs. yoshlanıw.

OZIQLI – azıqlı, azıq-awqatı bar.

OZIQLIK – azıqlıq.

OZIQ-OVQAT – azıq-awqat, azıq-túlik.

OZMI-KO‘PMI – azı-kem, azlı-kópı.

OZ-MOZ – azmaz, azǵana, sál-pál, barlı-joqlı.

OZMOQ – 1. azıw, arıqlaw; 2. adasıw (durıs joldan)

OZMUNCHA – azımshıq, az emes, ádewir, birtalay, táwiraq.

OZOD – azat, erkin, ǵárezsiz.

OZODA – azada, taza.

OZADALIK – azadalıq, tazalıq.

OZODLIK – azatlıq, erkinlik, ǵárezsizlik.

OZOR – azar, jábir, azap.

OZORIJon – azar beriwshi, jábirlewshi.

OZORLANMOQ – azarlanıw, renjiw, qapa bolıw.

OZSINMOQ – azsınıw, kemissiniw, kewli tolmaw.

OZUQA – azıq.

OZUQABOP – azıq ushın qolaylı, jaramlı.

OZURDA – renjigen, azar kórgen.

OZG‘IN – 1. azǵın, arıq; 2. jınıshke; 3. joldan azǵan, tuwrı joldan shıǵıp ketken.

OZG‘INLANMOQ – azǵınlanıw, arıqlanıw.

OZG‘INLIK – azǵınlıq, arıqlıq, júdewlik.

OZG‘IRMOQ – azǵırıw, joldan azdırıw, adaştırıw, joldan urıw.

OZCHILIK – azshılıq.

OG‘A – aǵa.

OG‘A-INI – aǵa-ini.

OG‘A-INILARCHA – aǵa-inilerdey.

OG‘A-INILIK – aǵa-inilik.

OG‘ALIK – aǵa, ajaǵa, aǵalıq.

OG‘AYNI – dos, yaran, jora.

OG‘AYNILASHMOQ – aǵa-ini bolıp ketiw, doslasıw.

OG‘AYNILIK – doslıq.

OG‘DIRMOQ – awdarıw.

OG‘IL – malqora.

OG‘ILXONA – q. og‘il.

OG‘IR – 1. awır, salmaqı; 2. qıyın, mashaqatlı, quramalı; 3. juwapkershilikli; 4. sawlatlı; 5. áste, asıqpay islengen; 6. awıs. sıpayı; 7. awıs. talapqa juwap bermeytuǵın; 8. awıs. qáwıpli; 9. awıs. táshwish, awırmanlıq; 10. awıs. qapa

etetuđın, kewilsiz; 11. awıs. qattı; 12. awıs. muńlı, qayğılı.

OG'IRKARVON – ásten qıymıldayuđın, asıqpay júreberetuđın.

OG'IRLATMOQ – awır-laştırıw.

OG'IRLASHMOQ – awır-lasıw; qıyınlasıw; kúsheyiw, zorayıw.

OG'IRLIK – 1. awırlıq (salmaq); qıyınlıq; 2. awıs. awırmanlıq.

OG'IROYOQ – júkli, hámiledar.

OG'IRSNMOQ – awırsınıw, qıyınsınıw.

OG'IZ – 1. awız; 2. uwız.

OG'IZ-BURUN – awız-murın.

OG'IZMA-OG'IZ – awızdan-awızğa (birewden ekinshige, ekinshiden úshinshige ótip júrgen).

OG'ISH – q. og'moq.

OG'ISHMAY – úzliksiz, ekilenbey, eki oyılı bolmay, sheginbey, bir bađıttan, joldan keyinge qaytpay.

OG'MA – awmaqay, tabansız, turaqsız, erme.

OG'MACHI – q. og'ma.

OG'MACHILIK – awmaqaylıq, tabansızlıq.

OG'MOQ – 1. awıw, ózgeriw, burılıw, bir jađına

basımlanıw, ekinshi tárepke beyimleniw, qıysayıw; 2. awıs. tuwrı joldan adasıw.

OG'RIMOQ – awırıw, kes-el bolıw, nawqaslanıw, sırqaw.

OG'RINMOQ – 1. qıynalıw; 2. renjiw.

OG'RITMOQ – 1. awırtıw; 2. renjitiw, qapa etiw.

OG'RIQ – 1. awırıw; 2. kesselik, dárt; 3. sırqas, nawqas, qášte, biytap; 4. awıs. azap; 5. awıs. táshwish, qayğı; 6. awıs. illet, kemshilik.

OG'RIQLI – awırıwlı; dártli, azap beriwshi.

OG'RIQSIZLANTIRUVCHI – awırıwdı jeńilleştiriwshi, awırıwdı sezdirmeytuđın.

OG'U – uw, záhár.

OG'ULAMOQ – uwlaw, záhárlew.

OG'ULI – uwlı, záhárli.

OG'USH – qushaq, qoyın, bawır.

OG'ZAKI – awızeki, awızsha.

OSH – 1. as, awqat; 2. palaw.

OSHA: ORZULARI AMALGA OSHA BOSH-LADI – arızıwları orınlana basladı.

OSHA: YILLAR OSHA, ASRLAR OSHA – dawamında, boyı: jıllar dawamında,

ásirler boyı.

OSHAM – asam (awqat).

OSHAMOQ – asaw, jew (awqat jew).

OSHIFTA – ashıq, shayda, súyip qalğan.

OSHIFTALIK – ashıqlıq.

OSHIFTAHOQ – tolqınlanğan, huwshın joytqan.

OSHIQ – 1. ashıq, súyip qalğan; 2. asıq; 3. artıq, kóp.

OSHIQLARCHA – ashıqlarday.

OSHIQLIK – 1. ashıqlıq; 2. artıqshalıq, kópplik.

OSHIQ-MA'SHUQ – bir-birin súygen ashıqlar.

OSHIQMOQ – asıǵıw.

OSHIQONA – ashıqlar sıyaqlı, ashıqlarday.

OSHIQCHA – awısıq, zıyat, artıq.

OSHIRILMOQ – asırılıw, kóbeytiliw.

OSHIRMOQ – asırıw, kóbeytiw; bórttiriw, ulǵaytıw, kúsheytiw.

OSHKOR – málim, belgili, elewli.

OSHKORA – ashıqtan-ashıq, jasırmaştan, tikkeley, tuwrıdan-tuwrı.

OSHKORALIK – ashıqtan-ashıq, jasırmaştan, tikkeley, tuwrıdan-tuwrı.

OSHLAMOQ – 1. teriniń

júnin tógiw; 2. as, awqat beriw.

OSHMOQ – 1. asıw, kóbeyiw; 2. awısıw, awısıp qalıw; 3. kóteriliw; 4. kúsheyiw; 5. ozıw, ozıp ketiw.

OSHNA – dos, tanıs-bilis; xabardar, biletuǵın.

OSHNA-OG'AYNI – dos-yaran, jora-joldas, tamır-tanıs.

OSHNA-OG'AYNICHILIK – dos-yaranlıq, jora-joldaslıq.

OSHNO – q. oshna.

OSH-NON – as-nan, duzdámek.

OSHPAZ – aspaz.

OSHPAZLIK – aspazlıq.

OSHPICHOQ – arnawlı úlken pıshaq, aspıshaq.

OSH-QATIQ – asqatıq, azıq-awqat.

OSHQOVOQ – asqabaq.

OSHQOZON – asqazan.

OSHTAXTA – astaxta.

OSHUFTA – q. oshifta.

OSHXAMIR – qattı iylen-gen qamır.

OSHXONA – asxana.

OSHXO'R – palawdı jaqsı kóretuǵın, palaw jegish.

OSHXO'RAK – fartuk (awqat jep atırǵanda kiyimge tiymewi ushın aldıǵa baylanatuǵın fartuk).

OSHXO'RLIK – palawdı qattı jaqsı kóriwshilik.

OSHYON – 1. qustiń uyası; 2. awıs. shańaraq; 3. baspana.

OCH – 1. ash, ashqursaq, toymağan, awqat jemegen; 2. aqshıl, ashıq (reń haqqında)

OCHAR – ayba varenye.

OCHARVOH – 1. árwaq; 2. awıs. zalım, qanxor.

OCHARCHILIK –
asharshılıq, qıtgershilik.

OCHATQI – arıq, tır-
shańqı, ashóleń.

iw; qapashılıqtı umıtpı, kewli
ashılıw.

OCHIN-TO‘QIN – gá ash,
gá toq.

OCHINQIRAMOQ –
ashırqaw, ash bolıńqıraw.

OCHIQ – 1. ashıq; 2. bek-
kemlenbegen, qulıplanbağan;
3. jalańash; 4. jawıq emes; 5.
awıs. anıq, kórinip-bilinip
turatuǵın; 6. ashıq minezli,
kewlinde kiri joq.

OCHIQDAN-OCHIQ –
ashıqtan-ashıq, jasırmay,
barın-barınsha.

OCHIQLIK – 1. ashıqlıq;
áshkaralıq; 2. erkinlik; 3.
ashıqlıq, aralıq, qashıqlıq.

OCHIQMOQ – ash bolıw.

OCHIQ-OYDIN –
ashıqtan-ashıq, jasırmaştan,

OCHILIB-SOCHILIB –
ashıq júz benen, oynap-kúlip,
quwanış penen.

OCHILIB-YOZILIB – q.
ochilib-sochilib.

OCHILMOQ – ashılıw;
baslanıw, jumıs baslaw; kórin-

tikkeley.

OCHIQQO‘LLIK –
saqıylıq, qolı ashıqlıq.

OCHIQ-OSHKOR – q.
ashıq-aydın.

OCHIQ-SOCHIQ – jıynas-
tırılmağan, tártipsiz.

OCHIQCHA – q. ochiq-
chasiga.

OCHIQCHASIGA – 1.
jasırmaştan, ashıq; 2. uyalmas-
tan, tartınbay.

OCHIG‘I – gáptiń toqeteri,
qısqası, rasın aytqanda.

OCHIG‘ICHA – 1. ashıq
halında, jawılmağan; 2.
sheshilmesten.

OCHKO‘Z – ashkóz, óler-
men, qanaatsız.

OCHKO‘ZLIK – ashkóz-
lik, ólermenlik.

OCHLIK – ashlıq.

OCHMOQ – 1. ashıw; 2. bosatıw, sheshıw, alıp taslaw; 3. jalañashlaw; 4. kóteriw, ısırıw; 5. jayıw, keriw; 6. iske túsiriw; 7. baslaw, baslap beriw; 8. anıqlaw; 9. aytıw, málim etiw; 10. kórik bağıshlaw, kórkine kórik qosıw.

OCH-NAHOR – azañğı shay ishpesten, ash.

OCHOFAT – jep toymas, nápsiqaw.

OCHQICH – ashqısh.

OCH-YALANG' OCH – ash-jalañash, kembraǵal, ash-áptada, jarlı.

ONG – ań, sana.

ONGLI – ańlı, sanalı.

ONGLILIK – ańlılıq, sanalılıq.

ONGSIZ – ańsız, sanasız.

ONGSIZLIK – ańsızlıq, sanasızlıq.

ONG-SHUUR – aqıl-oy.

P

PADAR – áke.

PADARKUSH – ákesin ól-tirgen, ákesiniń janın alǵan.

PADARONA – ákellershe, ákelderdey.

PAHLAVON – 1. bahadır, záberdes; 2. batır, qaharman; kúshli.

PAHLAVONLARCHA – bahadırlarday, batırlarday.

PAHLAVONLIK – baha-

dırlıq, batırılıq.

PAHPAHLAMOQ – mápelew, álpeshlew.

PAJMURDA – solǵın, arıq, nárenjan, áljuwaz.

PAKANA – pájmúrde, pákene, irgejeyli, tapaltas, kelte boyılı, mırtıq.

PAKKA – 1. finish, shek; 2. reje.

PAKKI – páki.

PAK-PAKANA – kep-kelte.

PALAK – pálek.

PALA-PARTISH – shala-pala, shalama-shekki.

PALAPON – palapan.

PALAXMON – tar. palaqpan.

PALID – kir, iplas; jerken-ishli, jaman.

PALLA – 1. waqıt, dáwir; 2. basqısh, baǵana; 3. pálle (táreziniń).

PALOS – palas.

PALOV – palaw.

PALTOLIK – paltolıq.

PANA – pana.

PANALAMOQ – 1. panalaw, jasırıw; 2. ózin panaǵa alıw, artına jasırınıw; 3. jasırıp turıw.

PAND – 1. úgit, násiyat; 2. pánt, aldaw.

PANDAVOQI – ańqaw, keltépám.

PANDAVOQILIK – ańqawlıq, keltépámlık.

PAND-NASIXAT – úgit-násiyat.

PANDNOMA – násiyatnama.

PANJA – 1. pánje, qısım; 2. awıs. iskenje, tutqınlıq.

PANJARA – pánjire.

PANJARALI – pánjireli.

PANJARASOZ – pánjire soǵıwshı usta.

PANJARASOZLIK – pánjire soǵıwshılıq.

PANOH – 1. baspana; 2. awıs. qáwender; 3. awıs. qorǵawshı, jaqın adam.

PANOHKOR – qorǵawshı.

PANOHSIZ – qorǵawsız, qáwendersiz.

PANTOMIMIK – pantomimikalıq.

PAPALAMOQ – mápelew, álpeshlew.

PAPAX – júni sırtqa qarap tıgilgen uzınsha telpek.

PAQ – elik. pańq (jarılıw, atılıw waqtında shıǵatuǵın ses).

PAQILLAMOQ – pańq etiw.

PAQIR – 1. shelek; 2. eki tiyinlik teńge.

PAQQOS – pútinley, qaldıqsız, qaldırmay.

PAR – 1. pár; 2. jup, jubay;

3. puw.

PARANJI – párenje.

PARANJILI – párenjeli, párenjesi bar.

PARANJISIZ – párenjesiz, párenjesi joq.

PARDA – perde.

PARDALI – 1. perdeli, perde tutılǵan, perdesi bar; 2. awıs. astarlı, anıq ayılmaǵan, jasırınǵan, nıqaplı.

PARDASIZ – 1. perdesiz, perde tutılmaǵan, perdesi joq; 2. awıs. anıq ayılǵan, nıqapsız; qopal.

PARDEVOR – párdiywal.

PARDOZ – pardoz.

PARDOZLAMOQ – pardozlaw, bezew, sán beriw.

PARDOZLOVCHI – pardozlawshı.

PARDOZSIZ – pardozsız, pardozi joq.

PARDOZXONA – pardozxana.

PARDOZCHI – pardozshı, pardoz beriwshı.

PARHEZ – dieta.

PARHEZDOR – dieta saqlawshı adam, dietadaǵı adam.

PARHEZLI – dieta ushın qolaylı.

PARHEZLI: PARHEZLI TAOM – dieta ushın qolaylı awqat.

PARI – peri.

PARILAMOQ – 1. pırr etip ushıw (quslar haqqında); 2. tez júgiriw; 3. parıldaw.

PARIPAYKAR – perige megzes, peridey gózzal, názálim.

PARIRUXSOR – peri júzli, peridey sulıw.

PARIRO‘(Y) – q. pariruxsor.

PARIVASH – peridey gózzal.

PARIZOD – periyzat.

PARISHON – 1. tártipsiz, shashılğan, jayrağan; 2. awıs. shashırandı, bir jerge jıynalmağan, ján-jaqqa tarqalğan, alğaw-dalğaw (oy-pikir, dıqqat haqqında).

PARISHONHOL – ne islerin bilmew.

PARISHONLANMOQ – qıyalı bóliniw, dıqqatı bóliniw, kewili pútin bolmaw.

PARISHONLIK – q. parishon

PARISHONXOTIR – qıyalı basqa jaqta, dıqqatı bólingen, kewili pútin emes.

PARISHONXOTIRLIK – q. parishonxotir.

PARICHEXRA – q. pariruxsor.

PARLAMOQ – parlaw, juplaw, qosaqlaw, ekewlew.

PARLANMOQ – 1. juplaw; 2. parlanıw (puw haqqında).

PARMA – buraw, burǵı.

PARMAKASH – burǵılawshı.

PARMALAMOQ – burǵılaw.

PARMALASH – burǵılaw.

PARMALI – 1. burǵı ornatılğan, burawı bar; 2. awıs. astarlı (gáp-sóz).

PARMALOVCHI – burǵılawshı.

PAROKANDA – toz-toz, tártipsiz, bir jerge jıynalmağan, ıdırağan.

PAROKANDALIK – tártipsizlik, ıdırawshılıq.

PARPIRAMOQ – 1. nur shashıw, jarqıraw; 2. jelbirew; 3. awıs. nazlanıw.

PARRAK – párrik.

PARRANTA – qus, quslar.

PARRANTACHI – qusshı.

PARRANTACHILIK – qusshılıq.

PART – 1. part bolıw, qaynağan suwda kúyiw; 2. eski, góne, kúshsiz; 3. tañl. pır (dawıs haqqında).

PARTADOSH – partalas.

PARTIYADOSH – partiyalas.

PARTIYALI – partiyalı.

PARTIYASIZ – partiyasız.

PARTIYAVIY – parti-yalıq.

PARTIYAVIYLIK – parti-yahlıq.

PARTOV – partaw, egin egilmey jatqan jer, qarawsız, taslandı jer.

PARVARDIGOR – párwardigár, jaratıwshı, alla, quday.

PARVARISH – kútim, bağıw, kútip qaraw.

PARVARISHLAMOQ – bağıw, qaraw, tárbiyalap ósiriw, kútimin beriw.

PARVARISHSIZ – qarawsız, kútimsiz.

PARVO – párwa, párway, dıqqat, itibar.

PARVONA – 1. tún gúbel-egi; 2. awıs. pármana, miyirmanlıq, qayırqomlıq.

PARVOSIZ – biypárwa, párwayı pánser.

PARVOSIZLIK – biypárwalıq.

PARVOZ – párwaz, ushıw, aspanğa kóteriliw.

PARYOSTIQ – pár daştıq.

PARCHA – 1. bólek, ból-ekshe; 2. úzindi; 3. parsha (tawardıń túri).

PARCHALAMOQ – 1. maydalaw, tilimlew, tilkimlew, bóleklerge bóliw; 2. awıs. joq etiw, jemiriw, tawısıw.

PARCHALANMOQ – parshalanıw.

PARCHA-PARCHA – mayda-mayda.

PARCHIN – 1. kafel (kafeldıń bir túri); 2. shege.

PARCHINLAMOQ – 1. shegelew, shegelep taslaw, mıyıqlap taslaw; biriktiriw, bekkemlew, bekkemlep qoyıw; 2. awıs. jabıstırıp taştaw, ezip taslaw.

PARCHINMIX – shege (zatlardı biriktirgennen keyin ushlı tárepın jalpaq etip qoyatuǵın shege).

PASAYMOQ – páseyiw; kemeyiw, kúshsizleniw, qaytıw (kúsh, tezlik, dáreje, muǵdar hám t.b.).

PAST – 1. pás, páseń, tómen; 2. az, kem; 3. kúshsiz, ázzi; 4. ápiwayı, sapası tómen; 5. sayız; 6. jawın-shashınlı, suwıq; 7. páslik, oyılıq.

PASTAK – pás, páskeltek.

PAST-BALAND – oyılı-biyik.

PAST-BALANDLIK – oyılı-biyiklik.

PASTKASH – pás, jaman, ońbaǵan.

PASTKASHLIK – pás ketiwshilik.

PASTKI – tómenǵı, tómen-degi.

PASTLAMOQ – 1. tómenlew, tómenge túsiw; 2. páseyiw.

PASTLIK – 1. q. paštkaşlik; 2. páslik, oyliq, shuqirliq, ura.

PASTTEKISLIK – geogr. pás tegislik.

PASTQAM – 1. awlaq, adam joqta; 2. oypat, shuqır.

PASTQAMLIK – oypatlıq.

PAT – 1.pár; 2. jún, túk; 3. pat, (shaxmatta oyın teń esaplanatuǵın jaǵdaylardıń biri).

PATAK – 1. ultaraq; 2. shatasqan, shatasıp qalǵan (shash, saqal, jún haqqında).

PATAKLAŞMOQ – shatasıw, shiyelenisiw.

PATILA – órilmegen, buyra.

PATILLAMOQ – pat-pat dawıs shıǵarıw.

PATIR – 1. pátir; 2. elik. patır, patırlı.

PATIR-PUTUR – elik. patır-putır.

PATLI – 1. párlı; 2. júnli, túkli.

PATNIS – podnos.

PATTA – 1. bilet, chek, talon, kvitanciya; 2. gúwalıq, hújjet.

PATTACHI – bilet, chek, talon satırwshı, konduktor.

PATTACHILIK – kon-

duktorlıq.

PAXMOQ – 1. úrpiygen, tártipsiz ósip ketken; 2. júni, shash, saqalı ósik.

PAXSA – paqsa.

PAXSAKASH – paqsashı.

PAXSALI – paqsalı.

PAXSACHI – q. pax-sakash.

PAXTA – paxta.

PAXTAFURUSH – paxta satırwshı.

PAXTAKOR – paxtakesh.

PAXTAKORLIK – pax-takeshlik.

PAXTALI – paxtalı.

PAXTALIK – paxtalıq.

PAXTATIKAN – kóp jıllıq jabayı ot.

PAXTAZOR – paxtazar.

PAXTACHI – paxtashı.

PAXTACHILIK – pax-tashılıq.

PAY – 1. anat. bulshıq etlerdi súyekke biriktirip turırwshı bekkem, elastikalıq toqıma; 2. awıs. miynetkesh, miynetten qaynap pisken; 3. iz, (qanday da bir maqsetke erisiw jolındaǵı háreket, izine túsiw); 4. úles, pay; 5. ayaq, qádem.

PAYDAR-PAY – qarsıma-qarsı, izbe-iz, úzliksiz.

PAYDO: PAYDO BO'LMOQ – payda bolıw, júzege keliw, jaratılıw; kelip

qalıw; kóriniw, kózge taslanıw; kelip shıǵıw.

PAYDOR – bulshıqlı, bulshıq etleri rawajlangan, quwatlı.

PAYHONLAMOQ (PAYHON QILMOQ) – 1. tepkilew, basıp-enship ayaq astı etiw, ezip, basıp taslaw; 2. awıs. jaralaw.

PAYK – xabarshı, elshi.

PAYKAL – egin maydanı.

PAYKON – 1. oq; 2. awıs. kirpik.

PAYMA-PAY – izbe-iz.

PAYMON – wáde, sóz, ant.

PAYMONA – paymana (ishimlik ishiletuǵın kese, stakan).

PAYPASLAGICHLILAR – zool. segiz ayaq tipliler.

PAYPASLAMOQ – 1. sıypalap tabıw, qarmalaw; 2. awıs. jasırıwǵa, jumsartıwǵa urınıw.

PAYPOQ – 1. baypaq; 2. zool. ayaǵın, tobiǵın qaplap turatuǵın pár (quslarda).

PAYPOQDOR – ayaǵın, tobiǵına pár ósip shıqqan (qus haqqında).

PAYQAMOQ – 1. bayqaw, seziw, biliw; 2. mánisin ańlaw, uǵıw, túsiniw.

PAYRAHA – 1. jonqa; 2. juqa, tilimlep kesilgen (nan,

gósh t.b.); 3. soqpaq.

PAYROV – 1. izbe-iz júriwshi, izbasar; 2. suw aǵımı, jónelisi; 3. askiyanıń atqarılıw usılı; 4. gáptiń maqseti, juwmaq.

PAYROVLIK: PAYROVLIK QILMOQ – birewdiń kewline qaraw.

PAYSA – 1. 50 grammǵa teń awırlıq ólshem birligi; 2. bes tiyinlıq teńge; 3. med. qızarıw, teriniń qızarıwı.

PAYSAL: PAYSAL TOPMOQ – tınıw, dem alıw.

PAYSALGA SOLMOQ – keshiktiriw, irkiw.

PAYSALLAMOQ – keshiktiriw, keyinge qaldırıw, keyinge sozıw; ásten islew

PAYSALCHI – keshiktiriwshi, sozıp júreberetuǵın.

PAYT – 1. payıt; 2. dáwir, zaman; 3. qolaylı waqıt, iret, qayım.

PAYTAVA – paytaba, shulǵaw.

PAYTAVAQULOQ – aqpa qulaq, keltepám, tentek.

PAYVAND – 1. bot. sabıw (miywe terekleri haqqında); 2. tex. kepserlew, svarkalaw; 3. jalǵangan bólek; 4. awıs. óz ara baylangan.

PAYVANDI – sabıwlı, sabılǵan.

PAYVANDLAMOQ – 1. sabıw; 2. tex. kepserlew.

PAYVANDLOVCHI – q. payvandchi.

PAYVANDTAG – bot. sabılatuǵın ósimlik yaki onıń bólimleri.

PAYVANDUST – bot. sabılǵan qálemshe yaki búrtik.

PAYVANDCHI – 1. sabıwshı; 2. kepserlewshi.

PAYVAST – tutas, birikken, jalǵanǵan.

PAYVASTA – óz ara baylanısqan, tutasqan, birikken.

PAYG‘AMBAR – payǵambar.

PAYG‘AMBARLIK – payǵambarlıq.

PAYG‘AMBARONA – payǵambarlarday.

PAYG‘OM – xabar, xosh xabar.

PAYSHANBA – piyshembi.

PAYCHA: TOVUSH PAYCHALARI – anat. dawıs túyinleri.

PAYCHI – payshi, sheriklik tiykarında is júrgiziwshi.

PAYCHILIK – payshılıq, sheriklik tiykarında is júrgiziw

PAZANDA – aspaz, sheber aspaz.

PAZANDALIK – aspazlıq.

PAG‘A – 1. domalaqlap

qoyılǵan bir qısım shigitsiz paxta, paxta piltesi; 2. paxta sıyaqlı jumsaq zatlardıń bir úyimi.

PAG‘A-PAG‘A – topar-to-par, bólek-bólek (paxta, bult, tútin haqqında).

PASHMAK – shiyrinlik.

PASHMALOQ – 1. kózge kórinbegen, mártebesi tómen; 2. awıs. ápiwayı, qurı.

PASHSHA – shıbın.

PASHSHAXONA – pe-shexana.

PASHSHAXO‘RDA – bir jerge tez-tez kelip turatuǵın adam, jabısıp alatuǵın adam.

PACHAKILASHMOQ – aytısıw, gáp talasıw.

PACHAQ – 1. pashaq, sınıq, sınǵan, mijǵılǵan; 2. ezik, ezilgen; 3. awıs. jaqsı jetilmey qalǵan, rawajlanbay qalǵan, kók, shiyki.

PACHAQLAMOQ – 1. pashaqlaw, maydalaw, eziw, mijǵılaw; 2. awıs. qıyratıw, qırıw, taştalqan etiw.

PACHAQ-PACHAQ – pashaq-pashaq, mılja-mılja, pırırım-pırırım.

PACHAVA – jaman, jaqsı emes (jumıs, jaǵday haqqında)

PACHAVA: ISHLAR

PACHAVA – jumıslar jaman, jaǵday jaqsı emes.

PACHKA – pashka.
PACHKALAMOQ – pashkalaw.
PACHKALI – pashkali, pashkasi bar.
PEDAGOGIK – pedagogikalıq.
PEDAGOGLIK – pedagoglıq.
PEDAL – pedal, tepki.
PESH – 1. ernek, shet; 2. shalǵay, kiyimniń aldınǵı etegi; 3. izbe-iz, dáriw, tez.
PESHAYVON – veranda, terassa, shertek (úydiń aldındaǵı).
PESHAYVONLI – verandalı.
PESHIN – pesin.
PESHINLIK – pesinlik (awqat).
PESHLAMOQ – ótkirlew (balta, ketpen sıyaqlı ásbapları).
PESHLAVHA – kárxana, kontor, oqıw ornlarındaǵı anıq qısqa maǵlıwmat jazıp qoyılǵan taxtaysha.
PESHMA-PESH – izbe-iz, izli-izinen.
PESHOB – q. siydik.
PESHONA – peshana.
PESHONABAND – mańlayǵa oralatuǵın baw.
PESHONABOG – q. peshonaband.

PESHOYNA – aldınǵı ayna (transport qurallarındaǵı).
PESHQADAM – alǵır, júyrik, shápiq, ozıq.
PESHQADAMLIK – alǵırlıq, júyriklik, shápiqlik.
PESHTAXTA – prilavka.
PESHVO – 1. jetekshi, alǵır; 2. jol baslawshı.
PESHVOZ: PESHVOZ
CHIQQMOQ – kútip alıw, qarsı alıw, kútip turıw.
PECH – 1. basqa oralǵan sálleniń shekeden salbıratıp qoyılǵan bólimi, ushı; 2. pech, pechka (jaylardı ıstıw hám awqat pisiriw ushın islengen qurılma).
PECHAK – páshek, shır-mawıq.
PIANINOCHE – pianinoshı.
PILDIRAMOQ – zırıldaw, tez aylanıw.
PILLA – pille.
PILLAKASH – pillekesh.
PILLAKASHLIK – pillekeshlik.
PILLAKOR – q. pillakash.
PILLAKORLIK – q. pillachilik.
PILLAPOYA – 1. tekshe; 2. awıs. basqısh.
PILLAXONA – pillexana.
PILLACHI – pilleshi.
PILLACHILIK – pilleshi-

lik.

PIL-PIL – elik. mólt-mólt, jilt-jilt.

PIL-PILLAMOQ – 1. mólt-mólt etiw, jilt-jilt janıw; 2. q. pırpıramoq 2.

PILTA – pilte, kelep, oram, jip.

PILTAKASH – pilteshi.

PILTALI – pilteli.

PILTACHIROQ – pilte shıra

PILCHILLAMOQ – bılsh-bılsh etiw.

PILCH-PILCH – elik. bılsh-bılsh.

PINAK: PINAK SUR-MOQ, PINAKKA KET-MOQ – qalğıw, múlgiw, kózi iliniw.

PINHON – jasırın, pinhamı.

PINHONA – jasırınsha, bildirmey, aşırtın, sezdirmey.

PINHONIY – jasırın, sırlı.

PINJ – 1. qushaq, bawır, búyir; 2. awıs. pana, baspana, qorǵaw.

PIQ – elik. sınıq

PIQILLAMOQ – sınıqıldaw, mırıldaw.

PIQIR – elik.q. piq.

PIQIRLAMOQ – q. piqil-lamoq.

PIR – 1. kóp jasaǵan, ǵarrı; 2. pir; 2. kewli qalıw, qunti

joǵalıw; 3. pır (quslardın qanat qaǵıwı).

PIRILDOQ – pırıldıq.

PIRILLAMOQ – 1. pırıldaw, pır-pır lap ushıw; 2. jelbi-rew.

PIRILLATMOQ – pırıldatıw.

PIRLIK – pırlık, ustazlıq.

PIROTEKNIK – 1. pıro-tek-nik (qánige) 2. pıro-tek-nikalıq (pıro-tek-nikalıq zatlar).

PIROVARD – sońı, náti-yje, aqıbet.

PIRPIRAK – pátpelek.

PIRPIRAMOQ – 1. jelbi-rew, jelpildew; 2. jıpılıqlaw, qıpılıqlaw (qas-kóz sıyaqlılar).

PIRPIRATMOQ – jıpılıqlatıw.

PIRQ – elik. pırq (murın tartqanda, jılaǵanda).

PIRQILLAMOQ – pırqıldaw, pırq-pırq etiw, ǵorqıldaw.

PIRQ-PIRQ – elik. pırq-pırq.

PIRSILLAMOQ – tırsıldaw, toqıldaw, sıqırlaw.

PIRS – elik. tırs.

PIRS-PIRS – elik. tırs-tırs.

PIRT – elik. pırt (dawıs).

PIRTING-CHIRTING – pırt-shirt, mayda-shúyde.

PIS – elik. pıs (dawıs).

PISAND – pısent, dıqqat, itibar, názer.

PISAND: PISAND QIL-
MASLIK – pisent etpewshilik, mise tutpawshılıq.

PISANDA – shárt, talap; báne.

PISILLAMOQ – pısıldaw, pıs-pıs etiw.

PISMIQ – ishkirne, ishinen tınğan.

PISMIQLIK – ishkirnelik.

PISMOQ – 1. jasırınıw; 2. úndemey qalıw, jim bolıw.

PIS-PIS – elik. pıs-pıs.

PISTA – 1. fıstashka ; 2. shimishki.

PISTIRMA – jasırın qurılma, tasa.

PISTOQI – aqshıl jasıl.

PITIRLAMOQ – pıtırlaw, patırlaw, tıpırlaw, tıpırshılaw.

PITIR-PITIR – elik. pıtırpıtır.

PITPILDIQ – pıtpıldıq (bódeneniń sayrawı).

PITRA – pıtıra.

PIX – 1. tepkish (qorazdıń tepkishi); 2. kesiw, soyıw; 3. pıshıqtıń aybat shekkendegi dawısı; 4. pilis, baz.

PIXILLAMOQ – 1. pıshıqtıń aybat shegiwi; 2. qırıldaw, qarlıgıw.

PIYODA – piyada, jayaw.

PIYODALAB – piyadalap, jayawlap.

PIYOLA – kese.

PIYONISTA – araqxor, máskúnem.

PIYONISTALIK – máskúnemlik.

PIYOZ – piyaz.

PIYPALAMOQ – 1. eziw, usaqlaw, untalaw; 2. q. paypaslamoq.

PIZILLAMOQ – zımıraw, zırıldaw, zıp beriw, júdá tez júriw.

PISHILLAMOQ – pısıldaw, pıs-pıs ses shıgırıw.

PISHIMOQ – 1. pisiw, pısip jetilisiw; 2. awıs. kópti kóriw, tájiriye toplaw; 3. shınıgıw, kónligiw, jatlıgıw (shınıqtırıw).

PISHIQ – 1. pısken, pısip jetilgen (miywe-shiywe, palız ónimleri) 2. bekkem, qatti, sınbaytugın, shıdamlı; 3. otta, jalında pısirilgen; 4. mıqlı, kúshli, shınıqqan; 5. awıs. pısıq, puqta; 6. ziyrek.

PISHIQLAMOQ – 1. jol-joba beriw, puqta úyretiw; 2. tuwrılaw, dúzetiw.

PISHIQLIK – 1. bekkemlik, qattılıq; 2. puqtalıq.

PISHIQ-PUXTA – pısıq-puqta.

PISHIQCHILIK – pisikshilik.

PISHIRIQ – qamırdan tayarlanatugın hár túrli tağamlar.

PISHIRMOQ – pisiriv, jetilistiriv; shiniqtiriv.

PISHKAK – piskek.

PISHLOQ – sir.

PISHMOQ – 1. pisiw, jetiliv; 2. otta pisiriv; 3. shiniǵiw (shiniqtiriv), taplaw; 4. awıs. qartayıw, ólimi jaqınlasıw; 5. awıs. sheshiliw, tayar bolıw; 6. suwǵa batıriv, ıǵallaw.

PISHNAMEQ – pısnaw, pısil daw.

PISH-PISH – tańl. pısh-pısh.

PISHPISHLAMOQ – pıshpıshlaw, pısh-pısh dew.

PISHQIRIQ – pısqırıq.

PISHQIRMOQ – 1. pısqırıw; 2. awıs. baqırıw; 3. awıs. menmensiw.

PISHT – tańl. pısh!

PICHA – pitegene, azǵana, sál, shamalı.

PICHAN – pıshen.

PICHANXONA – pıshenx-ana.

PICHANZOR – pıshenzar.

PICHIR – sıbir, jasırın sóylesik.

PICHIRLAMOQ – sıbir-law, áste sóylew.

PICHIRLASHMOQ – sıbir-lasıw.

PICHIR-PICHIR – sıbir-sıbir.

PICHING – shımshıp

sóylew

PICHINGCHI – shımshıp sóylewshi.

PICHOQ – pıshaq.

PICHOQBOZLIK – pısh-aqlasıw, pıshaq urısıw.

PICHOQLAMOQ – pısh-aqlaw, pıshaq urıw, pıshaq suǵıw.

PICHOQSOZ – q. pıcho-qchi.

PICHOQCHI – pıshaqshı.

PICHOQCHILIK – pısh-aqshılıq, pıshaq soǵıwshılıq.

PLAGIATORLIK – pla-giatorlıq.

PLANETALARARO – planetalar aralıq.

PLANLASHTIRMOQ – planlastırıw.

PLANLI – planlı.

PLANSIZ – plansız.

PLASTIK – plaštikalıq.

PLASTIKLIK – plaštiklik.

PLOMBALAMOQ – plombalaw.

PLOMBALI – plombalı.

PNEVMATIK – pnevmatika-lıq.

PODACHI – padashı.

PODACHILIK – pa-dashılıq.

PODSHOH – patsha.

PODSHOHLIK – pat-shalıq.

POK – 1. pák; 2. pútkilley.

POKDIL – haq kewil.
POKDOMON – namışlı, hadal.
POKIZA – pákize, pák.
POKIZALAMOQ – pákizelew, tazalaw, ánevey etiw.
POKIZALIK – pákizelik, tazalıq.
POKLAMOQ – páklew, tazalaw.
POKLANMOQ – pákleniw.
POKLIK – páklik.
POK-POKIZA – páp-pákize.
POLAPON – palapan.
POLIGRAFIK – poligrafıyalıq.
POLIMERLANISH – polimerlanıw.
POLITEXNIK – politexnikalıq.
POLIZ – palız.
POLIZCHILIK – palızshılıq.
POLVON – palwan, bahadır; gúresshi, sportshı.
POLVONLIK – palwanlıq.
POPILLAMOQ –
POPILTIRIQ – úpelek, tozǵaq.
POPISHAK – ópepek.
POPUK – pópek.
POPUKDAY – pópektey.
POPUKLI – pópekli.

PORA – para.
PORA-PORA – para-para, bólek-bólek.
PORAXO‘R – paraxor, alımsaq, jermen.
PORAXO‘RLIK – paraxorlıq, alımsaqlıq, jermenlik.
PORILLAMOQ – 1. nur shashıw, lapıldaw, gúrlep janıw; 2. awıs. jaltıraw, jiltıraw, nur shashıw; 3. elik.gúrildey.
PORLAMOQ – parlaw, jarqıraw, nur shashıw.
PORLOQ – jaynaǵan, jarqıraǵan.
PORNOGRAFIK – pornografiyalıq.
PORTLAMOQ – part etiw, jarılıw
PORTLATGICH – partlatǵısh, jarılǵısh
PORTLASH – partlaw, jarılıw.
PORTLOVCHI – partlawshı, jarılıwshı.
PORTUGALIYALIK – portugalıyalı.
POSANGI – 1. tárezi pállelerin teńlestiriw ushın táreziniń bir tárepine qoyılatuǵın tas; 2. awıs. teńsalmaqlılıq.
POSBON – qorıqshı, saqshı, qarawıl, qorgawshı.
POSBONBOSHI – saqshılar baslıǵı.
POSBONLIK – qorıqshılıq,

qarawıllıq, saqshılıq.

POSIRA – 1. jer maydanı; 2. qıytaq jer; 3. ánjam, qor, awısıq.

POTINJON – baklajan.

POTIRLAMOQ – 1. patırlaw, patır-patır etiw; 2. awıs. patıraqlaw, sasqalaqlaw.

POXOL – saban, topan.

POY – 1. ayaq; 2. bir nárseniń tómeni, etegi; 3. pay, jubay (jup bolıp paydalanılatuǵın nárseniń hár biri).

POYA – 1. paqal; 2. ayaq; 3. stolba; 4. tutqısh; 5. tekshe; 6. awıs. dáreje, basqısh.

POYABZAL – ayaq kiyim.

POYABZALCHI – etikshi.

POYABZALCHILIK – etik tigiwshilik.

POYAKI – páyekshi.

POYAKILIK – páyekshilik.

POYAMA-POYA – basqıshpa-basqısh.

POYANDOZ – 1. húrmetke ılayıq mártebeli insanlardı kútip alıw ushın onıń jolına tóselgen gilem, palas yaki material; 2. gilem, palas.

POYBAND – ayaǵı baylangan, kisenlengen.

POYDEVOR – tiykar, tırnaq, fundament; negiz, baza.

POYDOR – tiykarı bekem, turaqlı.

POYGA – báygi, jarıs.

POYGAH – kirgen jer, kirer awız.

POYGACHI – báygi qatnasıwshısı, jarıs qatnasıwshısı.

POYINTAR-SOYINTAR – ersili-qarsılı, keldili-ketpeli, mánissiz, baylanıspaǵan.

POYLAHQ – paylaw, kútiw, ańlıw.

POYLOQ – ańlıp turatuǵın jer; saqshılıq, qarawıllıq.

POYLOQCHI – 1. saqshı, qorıqshı; 2. jansız, tıńshı, shpi-on.

POYLOQCHILIK – saqshılıq, qorıqshılıq.

POYMA-POY – 1. jubı adasqan, basqa payın kiygen (jup bolıp isletiletuǵın zatlar haqında); 2. awıs. q. poyintar-soyintar.

POYMOL: POYMOL BO'LMOQ – 1. ayaq aštında eziliw, basılıw; 2. awıs. ayaq aštı bolıw, kemsitiliw, qorlanıw.

POYMOL: POYMOL QILMOQ – 1. ayaq aštında eziw, basıw; 2. awıs. ayaq aštı etiw, kemsitiw, qorlaw.

POYNAK – 1. máyektiń ushsız jaǵı, 2. qanjar, qılısh hám sol sıyaqlı zatlar qınınıń metallıdan islengen ushlıǵı.

POYNAKLI – q. poynak 2.

POYNOV – salma, háwizlerdiń artıqsha suw aǵıp shıǵıp ketetuǵın tárepi.

POYON – payan, shek, shegara, sońı, aqırı.

POYONSIZ – q. bepoyon.

POYQADAM – 1. ayaq; ayaq izi; jol; ayaq aştı ; 2. qádem qoyıw, keliw.

POYTAXT – paytaxt, basqala.

POYTESHA – sabı uzın úlken balta.

POG‘ONA – 1. baǵana, tekshe; 2. awıs. basqısh.

POG‘ONALI – 1. baǵanalı; baǵanası bar; 2. awıs. basqıshlı.

POSHNA – ókshe.

POSHNALAMOQ – 1. ókshe qaǵıw; 2. ókshe menen tebiw.

POSHNALI – ókshele.

POCHA – 1. baltır; 2. shalǵay, kiyimniń etegi; 3. jiyek; 4. ayaq; 5. tekshe, baǵana.

POCHCHA – jezde.

PRAGMATIK – pragmatikalıq.

PRAKTIK – 1. praktik (qánige); 2. praktikalıq.

PRESSLAMOQ – preslew.

PRESSLOVCHI – preslewshi.

PRINSIPIALLIK – principiállıq.

PRINSIPLI – principi.

PRINSIPSIZ – principsiz.

PROFILAKTIK – profilaktikalıq.

PROYEKTLAMOQ – proektlew.

PROZAIK – 1. prozaik (prozaik jazıwshı); 2. prozalıq (porazlıq shıǵarma).

PSIXIATRIK – psixiatriyalıq.

PSIXIK – psixikalıq.

PSIXOLOGIK – psixologiyalıq.

PUBLITSISTIK – publicistikalıq.

PUDRAT – kesip alıw, kesip alıp islew (bir tárep ekinshi táreptiń buyırtpası tiykarında belgili bir jumıstı tolıq orınlap beriw haqqındaǵı shártname hám sol tiykarda islengen jumıs, podryad).

PUDRATCHI – kesip alıp islewshi (podryadchik).

PUF – elik. púf, úff.

PUFAK – 1. kóbik; 2. anat. ót qalta; 3. torsıq; 4. shar.

PUFAKCHA – kóbikshe.

PUFLAMA – úplep sherti letuǵın (saz ásbapları).

PUFLAMOQ – 1. úplew ; 2. túpirip taslaw.

PUL – pul, aqsha.

PULDOR – pulı kóp, aqshası kóp.

PULLAMOQ – pullaw, satıw.

PULLI – 1. pulı bar; 2. pullı.

PULSIZ – 1. pulsız, pulı joq; 2. tegin, esheyin, biypul.

PULSIZLIK – pulsızlıq, pulı joqlıq.

PUR – tolı, lıq tolı, kóp.

PURKAGICH – búrkegish.

PURKAMOQ – búrkiw, sebiw, sewiw.

PURMAZMUN – mazmunlı, mazmunğa bay.

PURMA'NO – mánili, tereń mánili, mánige bay.

PUT – 1. ayaq; 2. put (eki ayaq aralıǵı).

PUTUR – ziyan, zálel,

qurǵaq, ótirik.

PUCHAK – push, ishi bos.

PUCHAYMOQ – missıyıw, missıyıp qalıw (isip turǵan haldan bosap kishireyip qalıw) pıssıyıw, pıssıyıp qalıw.

PUCHMOQ – 1. awlaq, tasa jer; 2. awıs. shuqır jer.

PUCHUQ – pushıq.

PO'K – 1. gewek; 2. awıs. semiz, qamsemiz; 3. awıs. mánissiz, sayız; 4. tıǵın.

PO'KAK – 1. qara qayın qabıǵınan tayarlangan materi-

shıǵın.

PUXTA – 1. bekkem, uzaq shıdaytuǵın; 2. puqta, pısıq, pútinsh; 3. tereń oylanǵan; ti-ykarlı; 4. kemshiligi joq, tolıq.

PUXTALAMOQ – 1. puqtalaw, muqıyatlaw; 2. tolıq ózlestiriw.

PUXTALIK – puqtalıq.

PUSHAYMON – pushayman, ókinish.

PUSHT – embrion.

PUSHTI – aqshıl qızıl.

PUCH – 1. push, ishi bos, dánesi joq; 2. awıs. tiykarsız; ámelge aspıytuǵın, qam,

al; 2. mánissiz, ishi gewek; 3. awıs. bos, súdelek.

PO'KON – juwan ishek.

PO'LA – ishi túsken (qawın, ǵarbız).

PO'LAT – 1. polat; 2. awıs. bekkem; kúshli.

PO'NG'ILLAMOQ – tońqıldaw, gúbirleniw (narazı bolǵanda).

PO'PANAK – jasıl zamar-rıq.

PO'PISA: PO'PISA QIL-MOQ – bopsa, tońqıldı: abay

etiw, qorqıtıw, qır kórsetiw, dápiniw.

PO'RIM – 1. porım, sáteń; 2. naǵıslı, bezelgen.

PO'RSILDOQ – 1. torsıq, isik; 2. awıs. qurı gáp, qurı pańqıldı; 3. jumsaq, porsıldıq.

PO'RSILLAMOQ – porsıldaw, kópship, bılqıldap turıw.

PO'RT – elik. port (dawıs).

PO'RTANA – 1. boran, dawıl, dúbeley; 2. awıs. tolqınlanıw, qumarlıq (insan sezimleriniń kúshli tolıp tasıwı, tasqınlanıwı).

PO'RTANALI – awıs. tolqınlı, tasqınlı.

PO'RTAXOL – apelsin.

PO'ST – 1. qabıq, kep, poshaq; 2. teri; 3. geogr. jer qabıǵı; 4. anat.miy yarımsharlarınıń qabıǵı.

PO'STAK – 1. iylingen qoy terisi, po'stek; 2. awıs. keltépám, ebi joq.

PO'STIN – poştın.

PO'STINBOP – poştın ushın qolaylı.

PO'STINDO'Z – poştın tigiwshi.

PO'STINDO'ZLIK – poştın tigiwshilik.

PO'STINLIK – poştınlıq.

PO'STKALLA – qısqası, toqeteri (gáptiń).

PO'STLOQ – qabıq, kep.

PO'SHAK – kiyim, kóylek; jabıw, japqısh.

PO'SHT-PO'SHT – tańl. posh-posh.

PO'SHTPO'SHTLAM-OQ – posh-poshlaw

PO'CHOQ – 1. qabıq, pálle (ǵarbız-qawınnıń qabıǵı; miywe-palız ónimleriniń qaldıǵı).

Q

QABIH – jaman, ońbaǵan, pás (et shimirkenerlik dáreje-degi jaman islerdi isleytuǵın adam).

QABIHLASHMOQ – jaman bolıp ketiw, jaman isler islew, ońbaw.

QABIHLIK – jaman isler islewshilik, páslik, ońbaǵanlıq.

QABIL: QABILIDA – tárzinde, sıyaqlı, kibi.

QABILA – qáwim, taypa, etnikalıq birlik.

QABILADOSH – qáwimles, qáwimi bir.

QABILACHILIK – qáwimshilik, qáwimlik dúzim.

QABILAVIY – qáwimlik.

QABO – uzın hám keń sırtqı kiyim.

QABOHAT – q. qabihlik.

QABR – qábir, gór, láhát.

QABRISTON – qábirstan, qoyımshılıq.

QABRTOSH – qulpıtas.

QABUL – 1. qabil, irazlıq, maqullaw; 2. qabil etiw, alıw; 3. qabıllaw (jumısqa, oqıwǵa hám t.b.); 4. efir tolqınların uslaw, tutıw.

QABULXONA – qabil-lawxana.

QABZA – 1. tutqısh, dáste sap; 2. qarıs; 3. qosıwıs, tutam.

QABZIYAT – 1. ish qatıw, qatalaw; 2. dilgirlik.

QABZIYATLANMOQ – dıqqatlı bolıw.

QABZLANMOQ – q. qabziyatlanmoq.

QAD(D) – 1. qáddi, boy, qáwmet, simbat; 2. gewde.

QADAH – qadaq, stakan.

QADALMOQ – 1. qadalıw; 2. kóz tigiw; tigilip qaraw; 3. qıymıldamay.

QADAM – qádem, adım.

QADAMA – qadap qoyılǵan.

QADAM-BAQADAM – qádembe-qádem, adım-ba-adım, izbe-iz.

QADAMJO(Y) – zıyarat jay, qásiyetli orın.

QADAMLAMOQ – adım-law, qádem taslaw.

QADAMLI – qádemlik, adımlıq (eki adımlıq jer).

QADAMMA-QADAM – qádembe-qádem, izbe-iz.

QADAMOQ – qadaw,

shanslıw, suǵıw; taǵıw; ornatiw; egiw.

QADAR – 1. sıyaqlı, yańlı; 2. shekem deyin; 3. táǵdir, jazmısh.

QADARLI – shekemgi.

QADDI-BAST – q. qaddi-qomat.

QADDI-QOMAT – qáddi-qáwmet, tulaboy, turpat.

QADIM – áyyem, ótmısh, burınǵı zaman.

QADIMDA – áyyemde, ótmishte, burınǵı zamanda.

QADIMDAN – áyyemnen, ótmishten.

QADIMGI – áyyemgi, burınǵı, áwelgi.

QADIMGILAR – áyyemgiler, ata-babalar.

QADIMIY – áyyemgi.

QADIMIYLIK – áyyemgilik.

QADIMGICHA – áyyemgidey, burınǵıday; eskishe.

QADIMSHUNOS – arxeolog.

QADOQ – 1. qadaq, 1 funtqa teń bolǵan awırılıq ólshem birliǵi; 2. farfor ıdıslardıń sınǵın jalǵaw ushın paydalanılatuǵın, eki ushı qayırılǵan shege; 3. qaǵaz yaki basqa zatlarǵa salıp bekkemlengen, belgili muǵdardaǵı

shay, qand hám t.b.; 4. qatıwash, gawajaq.

QADOQLAMOQ – qadaqlaw, pachkalaw; shegelew.

QADOQLANMOQ – qadaqlanıw; shegeleniw.

QADOQLI – qadaqlı; shegeli.

QADOQLOVCHI – qadaqlawshı.

QADOQCHI – shegelews-hi.

QADR – qádir, húrmet, abiray (jámiyette, adamlar arasında tutqan orın).

QADRDON – qádirdan, húrmetli, ádiwli; kópten beritanıs, úyrenip qalğan.

QADRDONLIK – qádirdanlıq.

QADRİYAT – qádiriyat.

QADRLAMOQ – qádirlew, sıylaw, húrmetlew, ádiwlew.

QADRLI – qádirli, húrmetli; qımbatlı, qádir-qımbatın joytpağan.

QADRSIZ – qádirsiz, qádiri joq.

QADRSIZLANMOQ – qádirsizleniw, qádirin joytıw, názerden qalıw; áhmiyetin joytıw.

QAFAS – qápes.

QAHAT – qáhát, áspek, kemtar.

QAHATLIK – qáhátlik, kemtarlıq.

QAHATCHILIK – qáhátshilik, jetispewshilik, kemtarshılıq.

QAHQAHA – 1. wa-ha-ha; 2. qattı kúlki; 3. shawqım.

Qahr – qáhár, ashıw, gázep, aybat, zárebe, sus.

QAHRAMON – qaharman.

QAHRAMONLIK – qaharmanlıq.

QAHRAMONONA – qaharmanlıq penen, qaharmanday, qaharmanlarsha.

QAHRLANMOQ – qáhár leniw, ashıwlanıw, gázep leniw, suslanıw.

QAHRLI – qáhárli, gázep li.

QAHVA – kofe.

QAHVAXONA – kafe.

QALAY – 1. qalay, qanday; 2. xim. qalayı.

QALAYLAMOQ – qalayı menen qaplaw.

QALAM – qálem.

QALAMA – qalap, biriniń ústine biri terip soǵılǵan, qalawlı.

QALAMDON – qálem salınatuǵın qutısha.

QALAMDOSH – qálemles.

QALAMI – 1. tawar túri; 2. qálem menen naǵıs salıp bezelgen.

QALAMKASH – qálem-kesh.

QALAMOQ – 1. qalaw, biriniń ústine birin tekshelep jaylastırw; 2. jaǵıw, jandırıw ushın oshaqqa otın salıw, otın taslaw.

QALAMPIR – ashshı burish.

QALAMPIRMUNCHOQ – bot. gvozdika.

QALAMQOSH – qálem-qas.

QALAMTAROSH – qálem shıǵaratuǵın kishkene pıshaq.

QALAMCHA – qálemshe, náwshe.

QALANDAR – 1. qálender; 2. dúnyadan keshken.

QALANDARLIK – qálen-derlik, suwplıq.

QALANMOQ – qalanıw.

QALANG'I – gezende, diywana, qańǵımay.

QALASHMOQ – 1. qalasıw; 2. úyiliw; 3. awıs. bıjıaw, bıǵıw, kóbeyiw.

QALB – 1. júrek; kewil; 2. q. qallob.

QALBAKI – qáwpeki, jasalma, qoldan islengen.

QALBAKILASHTIRMOQ – qoldan islew, qoldan islep alıw, qoldan soǵıp alıw.

QALBAKILIK – jasal-

malıq.

QALBAN – shın kewilinen, shın júreктен.

QALBDOSH – pikirles, dúnyaqarası, tilek-niyeti bir.

QALDIRAMOQ – gúldirlew, gúrkirew.

QALDIROQ – gúldiregen, gúrkiregen dawıs.

QALDIR-QULDUR – elik. gúldir-gúldir.

QALDIRG'UCH – qarlıǵash.

QALIN – 1. qalıń; 2. tıǵız; 3. qoyıw, suyıq emes; 4. kóp, mol; 5. juwan; 6. jaqın, qádirdan; 7. qalıń mal.

QALINLANMOQ – qalıńlanıw, tıǵızlanıw, molayıw, kóbeyiw.

QALINLATMOQ – qalıńlatıw, qalıńlastırw.

QALINLASHMOQ – 1. qalıńlasıw; 2. tıǵızlasıw; 3. kóbeyiw; 4. awıs. doslasıw.

QALINLASHTIRMOQ – qalıńlastırw.

QALINLIK – qalıńlıq, tıǵızlıq; tolıqlıq, qabatlıq.

QALLIQ – ataştırılǵan qız, qalıńlıq.

QALLOB – sumıray, aldawshı, quw.

QALLOBLIK – sumıraylıq, aldawshılıq, quwlıq.

QALMOQ – qalmaq.

QALMOQLAR – qalmaq-lar.

QALPOQ – qalpaq.

QALPOQDO‘Z – qalpaq tigiwshi sheber, qalpaqshı.

QALPOQLI – qalpaqlı, qalpağı bar, qalpaq kiygen.

QALPOQCHI – qalpaqshı, qalpaq tigiwshi.

QALQIMOQ – 1. qalqıw, bir nárseniń suwdıń túbine batpay suwdıń betinde júzip júriwi, ıǵıwı; 2. silkiniw, shayqalıw; 3. ornınan turıw; 4. payda bolıw, shıǵıw; 5. awıs. ekileniw; 6. awıs. sáwleleniw.

QALQON – qalqan.

QALQUVCHAN – qalqıǵısh, qalqıp turaberetuǵın; batpaytuǵın.

QALTILLAMOQ – q. qaltiramoq.

QALTIRAMA – qaltıraq.

QALTIRAMOQ – qaltıraraw, dirildew, qalshıldaw.

QALTIROQ – qaltıraq.

QALTIS – 1. názik; 2. qáwipli, qáterli; 3. qolaysız.

QALT-QALT – qalt-qalt, qaltıraraw.

QAL‘A – qorǵan, kermen.

QAMAL – qamal, qorshaw.

QAMALMOQ – qamalıw.

QAMAMOQ – qamaw, qamaqqa alıw.

QAMASHMOQ – qa-

masıw, shaǵılısıw (kóz haqqında).

QAMASHMOQ: ULARNI QAMASHIBDI – olardı qamaptı (ózbek tilinde qamaw feyiliniń sheriklik dárejesi).

QAMAR – ay.

QAMARIYA – qamariya, ay jılı.

QAMISH – qamıs.

QAMISHZOR – qamıslıq.

QAMOQ – qamaq, túrme.

QAMOQXONA – qamaqxana, túrmexana.

QAMRAMOQ – qamtıw, qamtıp alıw, óz ishine alıw, qosıp jıynaw.

QAMROV – qamtıw, qamtıp alıw.

QAMTI – júzlesiw, júzbe-júz.

QAMG‘OQ – bot. qańbaq.

QAMCHI – qamshı.

QAMCHILAMOQ – qamshılaw; qamshı menen urıw, sabaw.

QAND – qant.

QANDAK – ertepiser erik túri.

QANDAY – qanday.

QANDAYDIR – qanday da bir.

QANDAG‘OCH – bot. olxa.

QANDDAY – qanttay.

QANDDON – qant tarelka.
QANDIL – 1. lyuŝtra, aspa sham; 2. alma sorti.

QANDIM – bot. qandım, qumda ósetuđın ósimlik.

QANDLI – qantlı.

QANDOLAT – konditer ónimleri.

QANDOLATFURUSH – konditer ónimlerin satıwshı.

QANDOLATCHI – shireshi, konditer.

QANDOQ – qanday.

QAND-QURS – qant-pant, konfetler, nabat-sabat.

QANI – qáne.

QANJIQ – qanshiq, urđashi iyt.

QANJI(R)G‘A – qanjıǵa.

QANOAT – qanaat, toyım-lıq.

QANOATLANARLI – qanaatlanarlıq.

QANOATLANARSIZ – qanaatlanarsız.

QANOATLANMOQ – qanaatlanıw.

QANOATLANTIRARLI – qanaatlandırarlı.

QANOATLI – qanaatlı, barına qanaat etetuđın; sabırlı.

QANOATSIZ – qanaatsız, azǵa qanaat etpeytuđın; shıdamsız.

QANOR – qanar, úlken qalıtı.

QANORA – sháńgek.

QANORLAMOQ – qanarlaw, qanarǵa salıw.

QANOT – qanat.

QANOTLANMOQ – 1. qanat shıǵarıw; 2. awıs. talpınıw; 3. awıs. kúsheyiw.

QANOTLI – qanathı, qanathı bar.

QANTARIQ – qańtarıwlı.

QANTARIG‘LIQ – qańtarıwlı, qańtarılǵan; 2. awıs. paydalanılmay turǵan, qurı turǵan.

QANTARMOQ – 1. qańtarıw; 2. ash qaldırıw, awqattan qısıw; 3. awıs. bos qaldırıw, paydalanbay dem berip qoyıw.

QANZIMMOQ – qayazıw (qamır haqqında).

QANSHAR – murınnıń eki qas ortasındaǵı joqarı bólegi.

QANCHA – qansha.

QANCHADAN-QANCHA – qanshadan-qansha.

QANCHALIK – qanshelli.

QAPISHMOQ – 1. qabısıw, jabısıw; 2. q. puchaymoq.

QAPPAYMOQ – qampayıw, kómpeyiw, isiw.

QAPCHIMMOQ – 1. atılıw, ushıw; 2. sekiriw, shapshıw.

QAQAJON – q. qaqqıldoq.

QAQANOQ – qoy, eshkiniń uwız sútinen pisirilgen

awqat.

QAQAS – awlaq, shet jer.

QAQILDOQ – mástan, bilgishsinip kóp sóyleytuǵın (kóbinese qızlardı erkeletiw mánisinde).

QAQILLAMOQ – 1. ǵo-qaqlaw (tawıq haqqında); 2. awıs. kóp sóley beriw.

QAQIR – qurǵaq jer, taqır jer.

QAQIRLAMOQ – q. qa-qillamoq.

QAQIR-QUQUR – may-da-shúyde.

QAQQAYMOQ – qaqa-yıw, tabjılmay sárriyiw.

QAQRAMOQ – shólden, suwsızlıqtan qurıp qalıw, qurǵaw, kebiw.

QAQROQ – q. qaqır.

QAQSHAMOQ – 1. qaq-saw, sırqıraw, sızlaw; 2. qalıtıraw, qalshıldaw, dirildew; 3. kebiw, qurǵaw; 4. awıs. jalınıp sóylew.

QAQSHATMOQ – qaq-satıw.

QAQSHATGICH – qaq-satıwshı, qıyın awhalǵa salıwshı, joq etetuǵın, joq qılıp jibe-retuǵın.

QAQSHATGICH: QAQSHATGICH ZARBA – joq etiwshı soqqı, wayran etiwshı soqqı.

QARAB – qarap.

QARAGANDA – qaraǵan-da

QARALMISH – lingv. baǵınıwshı sóz.

QARAM – ǵárezli, qarashlı, basıbaylı, qaramaǵında bolıw.

QARAMAY – qaramay.

QARAMA-QARSHI – qarama-qarsı, dusma-dus.

QARAMA-QARSHILIK – qarama-qarsılıq.

QARAMLIK – ǵárezlilik, baǵınıshlılıq.

QARAMOQ – 1. qaraw, kóriw, názer salıw; 2. kóz tigiw, kóz aldına keltiriw; 3. kózden ótkeriw, tekseriw; 4. baǵıw, kútim beriw; 5. esapqa alıw, itibarǵa alıw; 6. jep-ishiwi; 7. eliklew, 8. kútiw.

QARAMOG‘ – qaramaǵı, qol aştı.

QARANMOQ – qaranıw.

QARATA – qarata, qaratıp.

QARATILMOQ – qar-atılıw.

QARATMOQ – qaratıw.

QARATQISH – lingv. iye-lik (seplik).

QARAG‘AY – qaraǵay.

QARAG‘AYZOR – qaraǵaylı jer.

QARASH – qaraw, qaras; názer; kózqaras.

QARASHLI – qarashlı, ti-

yisli.

QARASHMOQ – qarasiw, kómeklesiw, járdemesiw.

QARDOSH – tuwısqan, aǵayın, dos.

QARDOSHLARCHA – tuwısqanlarsha, tuwısqanlarday.

QARDOSHLIK – tuwısqanlıq.

QARI – 1. qartayǵan; 2. qarı, ólshem birlik.

QARILIK – ǵarrılıq.

QARIMOQ – qartayıw, ǵarrılanıw.

QARIMSIQ – qartayǵan (bet, júz haqqında).

QARIMTA – 1. qaytım; 2. ósh, kek.

QARIMTALI: QARIMTALI DUNYO – qaytar dúnya.

QARINDOSH – aǵayın.

QARINDOSHLIK – aǵayınlik.

QARINDOSH-URUG‘ – aǵayın-tuwǵan, tuwǵan-tuwısqan, tuqım-teberik, úrimputaq, jaqın-juwıq, zawzad.

QARINDOSHCHILIK – aǵayınshilik, tuwısqanshılıq.

QARI-QARTANG – ǵarrılar.

QARIQIZ – 1. ǵarrı qız; 2. eki jıllıq jabayı shóp; 3. gúzgi qawım túri.

QARIYA – qartayǵan, ǵarrı.

QARIYB – shamasında, shama menen, shamalas, jaqın, jeteǵaba.

QARISH – qartayıw.

QARICH – qarıs.

QARICHLAMOQ – qarıslaw, qarıslap ólshew.

QARMOQ – qarmaq.

QARO – qara.

QAROBAT – jaqınlıq, aǵayınlik.

QAROL – qul, batrak.

QAROLLIK – qullıq.

QAROQCHI – qaraqshı, gázzap, baspashı.

QAROQCHILIK – qaraqshılıq, gázzapshılıq, baspashılıq.

QAROR – 1. qarar, qáwli, toqtam; 2. tınıshlıq; 3. turaq jay, toqtaytuǵın jay.

QARORGOH – 1. jasaw ornı, turıw ornı; 2. rezidenciya.

QARORSIZ – qararsız, bi-yqarar.

QARORSIZLANMOQ – tınıshın joytıw, taqatsızlanıw.

QAROV – 1. qaraw; 2. baqlaw, tekseriw.

QAROVSIZ – qarawsız, baǵıwsız, kútimsiz.

QAROVSIZLIK – qarawsızlıq.

QAROG‘ – qarashıq, kóz.

QARQARA – zool. qarqara.

QARSAK – shappat, shapalaq.

QARSAKBOZLIK – qol shappatlawshılıq.

QARSILLAMOQ – tarsıldaw, tars etiw.

QARSILLATMOQ – tarsıldıw.

QARTA – 1. qarta (attın mayli juwan ishégi hám onnan tayarlangan tağam); 2. karta.

QARTABOZ – qumarpaz.

QARTABOZLIK – qumarpazlıq.

QARTAYMOQ – qartayıw, kóp jasaw, jası úlkeyiw.

QARTANG – qart, qartayğan adam.

QARZ – 1. qarız, beresi; 2. awıs. wazıypa, minnet, parız.

QARZDOR – 1. qarızdar, qarız bar; 2. awıs. wazıypalı, minnetli, parızlı.

QARZ-QAVOLA – qarız-qáwele.

QARG'A – ğarğa.

QARG'AMOQ – ğarğaw, jaman tilek aytıw.

QARG'ANMOQ – ğarğanıw.

QARG'ASHOYI – ğarğashayı.

QARG'ISH – ğarğıs, jaman tilek.

QARSHI – qarsı.

QARSHILAMOQ – qarsı alıw, kútip alıw.

QARSHILASHMOQ – qarsılasıw.

QARSHILIK – qarsılıq.

QARCHIG'AY – zool. qarshıǵa.

QASAM – ant; wáde.

QASAMXO'R – ant-suw ishıp onnan qayta beretuǵın, wádeparaz.

QASAMYOD – ant beriw.

QASD – qas, ósh, kek.

QAS(D)DAN – qasaqana, bile tura, bilqaştan.

QASDLASHMOQ – qar sarısıw, óshegisiw, tiresiw, qaşt etiw, qas bolıw.

QASDLIK – qaslıq, qastıyanlıq, dushpanlıq.

QASIDA – táriyip, arnaw, oda.

QASIRLAMOQ – q. qarsillamoq.

QASIRG'A – dúbeley, kúshli dawıl.

QASMOQ – 1. qalıń kir, satparlanıw; 2. qayızǵaq; 3. qaspaq.

QASOS – ósh, kek, qáhár.

QASOSKOR – q. qasoschi.

QASOSLI – óshli, óshpenli.

QASOSCHI – ósh alıwshı, kek alıwshı.

QASQON – manti qazan.
QASR – saray, sawlatli jay.
QASSOB – qassap .
QASSOBLIK – qassapliq.
QASSOBCHILIK – qas-sapshılıq.

QAT – qat, qabat; márte, ret; qayer, qaysı jer.

QATAG‘ON – 1. qadağan; 2. repressiya.

QATIM – iynege bir márte ótkerilgen yaki ótkeriletúgın ólshemdegi sabaq yaki jip; tigi-wshilikte iynege sabaqtın hár bir ótkeriliwi.

QATIMLAMOQ – iynege sabaq ótkeriw.

QATIQ – qatıq.

QATIQLAMOQ – qatıqlaw, qatıq qosıw, qatıq aralastırıw; qatıq jaǵıw.

QATIQLI – qatıqlı, qatıǵı bar, qatıq salmıǵan.

QATIQSIZ – qatıqsız, qatıq qosılmaǵan.

QATIQCHI – qatıqshı, qatıq satıwshı.

QATIRMA – 1. qatırma nan; 2. kraxmallanǵan tawar; 3. awıs. qalıń kir, satparlanıw.

QATIRMALANMOQ – satparlanıw, qattı kirlew .

QATL – óltiriw, janın alıw, janın shıǵarıw.

QATLA – márte, mártebe.

QATLAM – 1. qatlam,

búklem, 2. qabat; 3. awıs. qatlam, klass, topar.

QATLAMA – qatlama.

QATLAMLAMOQ – 1. qatlam-qatlam etip taqlaw, teriw; 2. qatlamlarǵa ajratıw.

QATLAMLI – qatlamlı.

QATLAMOQ – qabatlaw, búklew, taqlaw.

QATLAM-QATLAM – qatlam-qatlam.

QATLGOH – óltiriw ornı.

QATMA-QAT – qabat-qabat, qatpar-qatpar.

QATNAMOQ – qatnaw, barıw, qayta-qayta júriw, barıp keliw.

QATNASHMOQ – qatnasıw, qatısıw; aralasıw, baylanıs jasaw.

QATNASHUVCHI – qatnasıwshı.

QATNASHCHI – q. qatnashuvchi.

QATNOV – qatnaw; transport qatnawı.

QATOR – 1. qatar, sap; 2. kópshilik, topar; 3. bir qansha, bir talay, kóp.

QATORASIGA – qatara, bir jola.

QATORLAMOQ – qatarlaw, diziw, jaylastırıw.

QATORLASHMOQ – qatarlasıw, diziliw, jaylasıw.

QATORLASHTIRMOQ

– qatarlashtırıw.

QATORMA-QATOR – qatarma-qatar.

QATOR-QATOR – qatar-qatar, dizbek-dizbek.

QATQALOQ – qatqalaq, jerdiń tońlawı.

QATQALOQLANMOQ – 1. qatqalaqqa aylanıw; 2. muz qatıw, muzlaw.

QAT-QAT – 1. qat-qat, qabat-qabat, qatpar-qatpar; 2. awıs. sheksiz, júdá kóp; 3. awıs. qayta-qayta.

QATQORIN – anat. qırıqqat.

QATRA – 1. tamshı; 2. awıs. azǵana, qurttay.

QATRON – 1. qızdırıp, kúydirip tazalaw; 2. qara qoyıw zat.

QATRONLAMOQ – qızdırıp, kúydirip tazalaw.

QATTIQ – 1. qattı; 2. bekkem; 3. kúshli, zor; 4. qıyınshılıq, mashaqat talap etetuǵın; 5. sıqmar, shıǵınsız.

QATTIQLAMOQ – 1. qattı etiw, qatırıw; 2. bekkemlew, qattı baylaw.

QATTIQLASHMOQ – 1. qattı bolıw, qatıw; 2. kúsheyiw; 3. qıyınlasıw, awırlasıw; 4. qatayıw; 5. qattı bolıw, sıqmarlanıw.

QATTIQLIK – qattılıq.

QATIQQO‘L – 1. qatal, qatań, talapshań; 2. miyrimsiz, reyimsiz.

QATTIQQO‘LLIK – qattılıq, qatańlıq.

QATTIQCHILIK – qattıshılıq, joqshılıq

QATTOL – jawız, qanxor.

QAT‘IY – 1. qatań, qatal; 2. keskin, úzil-kesil, kesip ayılǵan, 3. qattı, bekkem, turaqlı.

QAT‘IYLASHMOQ – qatınlasıw; turaqlasıw.

QAT‘IYLIK – qatańlıq, qattılıq.

QAT‘IYAN – 1. qatań túrde; pútkilley; 2. hasla, hesh, heshqanday.

QAT‘IYAT – 1. q. qat‘iylik; 2. sabır-taqat, kúsh-jiger, batılıq, bel baylaǵanlıq.

QAT‘IYATLI – 1. qatal, qatań, tabanlı; 2. sabır-taqatlı, kúsh-jigerli.

QAT‘IYATSIZ – 1. bos, juwas, ırayshıl, tabansız; 2. anıq emes, namálim.

QAT‘IYATSIZLIK – tabansızlıq, tıyanaqsızlıq

QAVARIQ – isik, torsıq.

QAVARIQLI – isikli, torsıqlı.

QAVARISH – q. qavarımoq.

QAVARMOQ – qabarıw, qatıwashlanıw, isiniw.

QAVARTIRMOQ – qabartiw.

QAVARTMA – q. qavariq.

QAVAT – 1. qabat, qat; 2. bağana; 3. qatar, sap; 4. dizbek; 5. márte, ret.

QAVATLAMOQ – qabatlaw.

QAVAT-QAVAT – qabat-qabat.

QAVIMA – sırılğan (kórppe).

QAVIMOQ – sırw.

QAVIQ – tigus, kóklep tigilgen.

QAVIQCHI – sırwshı, sırw tigiwshi.

QAVL – 1. sóz, wade; 2. isenim.

QAVM – qáwim, urıw, uyım; topar, taypa.

QAVM-QARINDOSH – urıq-aymaq, úrim-putaq, ağayin-tuwğan.

QAVOM – qáwimler, jasawshılar.

QAVRAK – bot. mayda miyweli kuziniya, gewrek.

QAVS – 1. lingv. qawıs; 2. Qawıs, (Shamsiya jil esabında toğızınshı aydıń arabsha atı).

QAY – qay, qaysı, qanday.

QAYBIR – 1. bazıbir, ayırım; 2. qay bir, hárqanday.

QAYD – q. ta'kid.

QAYD: QAYD QILMOQ

(ETMOQ) – 1. taştırıqlaw; 2. jazıw, jazıp qoyıw, dizimge alıw, dizimnen ótkeriw.

QAYDA – qayda, qay jerde, qayaqta.

QAYDAM – qáydem, bilmedim, qaydem bileyin.

QAYDAN – qaydan, qay jerden.

QAYDNOMA – esabat; dizim; eskertiw.

QAYGA – qayaqqa, qay jerge.

QAYER – qay jer.

QAYERDA – qay jerde.

QAYERDADIR – qay jerdedur.

QAYERDAGI – qay jerdegi, qayaqtağı.

QAYERDAN – qay jerden.

QAYERDANDIR – qay jerdendur.

QAYERGA – qay jerge, qayaqqa.

QAYERGADIR – qay jergedur.

QAYERLIK – qay jerden, qay jerde tuwılğan.

QAYIN – 1. qáyin; 2. bot. qayın.

QAYINSINGIL – biykesh.

QAYINZOR – qayınlı jer.

QAYIQ – qayıq.

QAYIQSOZ – qayıqshı usta.

QAYIQSOZLIK – qa-

yıqshılıq.

QAYIQCHI – qayıqshı.

QAYIR – qayır.

QAYIRMA – qayıрма, qayırılma, búklem.

QAYIRMOQ – 1. qayırw, búklew, búklep qabatlaw; 2. iyiw, búgip qıysaytıw; 3. burıw; 4. awıs. jaman joldan qaytarıw; 5. qaytarıp alıw, uslap shegirip qalıw.

QAYISH – 1. teri, islew berilmegen teri; tómen sortlı teri; 2. qayıs, tesma; 3. awqat túri.

QAYISHMOQ – qayısıw, mayısıw, iymeyiw.

QAYISHQOQ – qayısqaq, mayısqaq, iyiliwsheń, elástikalıq.

QAYLA – gósh, palız ónimlerinen quwırılıp tayarlanğan, awqattıń ústine salınatuǵın duzlıq.

QAYLA – garnir, priprava; sous.

QAYLIQ – qalıńlıq.

QAYMOQ – qaymaq.

QAYMOQLANMOQ – qaymaqlanıw.

QAYMOQLASHMOQ – qaymaqlasıw.

QAYMOQLI – qaymaqlı, qaymaǵı bar.

QAYMOQXO‘R – qaymaqxor, qaymaq jegish.

QAYNAMA – 1. q. girdob; 2. salma suwın jer aştınan ótkeriw ushın arnalğan gidrotexnikalıq qurılma. – 1. qaynaw, qattı qızıw; 2. pisiw; 3. awıs. ashıw, bírshıw; 4. awıs. qızıw (qızǵın túrde mánisinde) 5. ashıwlanıw, jinigiw, gijiniw; 6. awıs. ısıw, janıw; 7. awıs. kóbeyiw.

QAYNANA – qáyinene.

QAYNATA – qáyinata.

QAYNATMA – qaynatıp pisirilgen, qaynatılğan.

QAYNATMOQ – qaynatıw.

QAYNEGACHI – qáyinbiyke.

QAYNI – qáyni, qáynisi.

QAYNOQ – 1. qaynağan, qaynap turğan; 2. ıssı, háwirli; 3. awıs. qızǵın, háwij alğan; 4. awıs. kúshli, tasqın, tolip-tasqan; 5. awıs. jalınlı.

QAYNOV – qaynaw.

QAYNSINGIL – biykesh.

QAYON – q. qayerga.

QAYOQDA – qayaqta.

QAYOQDAGI – qayaqtaǵı.

QAYOQDAN – qayaqtan.

QAYOQQA – qayaqqa.

QAYOQQADIR – qayaqqadur.

QAYRALMOQ – 1. qayralıw, ótkirleńiw; 2. shınıqqan.

QAYRAMOQ – 1. qayraw, ótkirlew; 2. qayraw, óshlestiriw, urıstırıw, málellestiriw.

QAYRAG‘OCH – qaraǵash.

QAYRILMA – 1. qayrılma, iyilgen, qayrılǵan; 2. jynalatuǵın; 3. qaytarıp qoyılatuǵın.

QAYRILMOQ – 1. qayrılıw, 2. burılıw; 3. búgiliw, búkshiyiw, iymeyiw; 4. awıs. qayrılıw, itibar berip qaraw.

QAYRILISH – burılma.

QAYROQ – qayraq.

QAYROQBOZ – qayraq penen oym oynawshı, qayraqpaz.

QAYROQI – 1. taslı jer; 2. biyday sortı; 3. awıs. islew berilgen (joqarı sortlı zatlarǵa qarata qollanılatuǵın sóz).

QAYROQTOSH – qayraqtas.

QAYSA – shańgalaqsız qaq erik.

QAYSAR – qaysar, ójet, tirsek, qırsıq, eregise beretuǵın.

QAYSARLANMOQ – qaysarlanıw, ójetleniw.

QAYSARLIK – qaysarlıq, ójetlik.

QAYSI – qaysı.

QAYT: QAYT QILMOQ – qaytarıw, qusıw.

QAYTA – 1. qayta; 2. jáne,

taǵı; 3. qaytadan, 4. márte.

QAYTAGA – qaytama, kerisinshe; onnan góre, jaqsısı.

QAYTADAN – qaytadan, jańadan.

QAYTALAB – qaytalap.

QAYTALAMOQ – qaytalaw, qaytadan islew.

QAYTALANMOQ – qaytalanıw.

QAYTANGA – q. qaytaga.

QAYTARGICH – qaytarǵısh.

QAYTARIQ – 1. qaytalanatuǵın; 2. qaytalaw; 3. qaytım; 4. duwalaw, dem salıw.

QAYTARMA – qaytarma, qayırıp qoyılatuǵın, qayırma.

QAYTARMOQ – 1. qaytarıw; 2. búklew, qayırıw; 3. qabil etpew.

QAYTARISH – qaytarıw.

QAYTARUVCHI – qaytarıwshı.

QAYTIB – 1. qaytıp (qaytıw); 2. qaytıp, jáne, taǵı.

QAYTIM – qaytım.

QAYTISH – 1. qaytıw; 2. qaytıw.

QAYTMAS – qaytpas; qorqpas, batır.

QAYTMOQ – qaytıw.

QAYG‘U – qayǵı, uwayım, azap, kóresi, kórim.

QAYG‘ULANMOQ – qayǵılanıw, uwayımlanıw.

QAYG'ULI – qayǵılı, uwayımlı.

QAYG'URMOQ – qayǵırw, azap shegiw; táshwishleniw.

QAYG'USIZ – qayǵısız, tınısh; táshwishsiz, biyǵam.

QAYCHI – qayshı.

QAYCHILAMOQ – qayshılaw, qayshı menen kesiw.

QAZI – qazı.

QAZILI – qazılı, qazı salınǵan.

QAZILMA – qazılma.

QAZIMOQ – qazıw, jerdi oyıw, úngiw, shuqırlaw, gewlep qazıw.

QAZISH – qazıw.

QAZISHMA – q. qazish.

QAZMOQ – q. qazimoq.

QAZNA – tómen sortlı jipek.

QAZNOQ – sholan, telek.

QAZO – qaza bolıw, qazalanıw.

QAZUVCHI – qazıwshı.

QAZG'OQ – qayızǵaq.

QASHIMOQ – qasıw, tırnaw, súykelew.

QASHLAMOQ – qasınıw.

QASHLAGICH – qashaw.

QASHOV – q. qashlagich.

QASHQA – qasqa.

QASHQALDOQ – qasqaldaq.

QASHQALI – qasqalı, qa-

sqası bar.

QASHQARBEDA – bot. eshek jońıshqa.

QASHQARGUL – astra.

QASHQIR – qasqır.

QASHSHANG – 1. uyatsız, arsız; 2. asaw.

QASHSHOQ – qallash, jarlı, kembaǵal.

QASHSHOQLASHMOQ – kembaǵallasıw.

QASHSHOQLIK – qalashlıq, jarlılıq, kembaǵallıq.

QACHON – qashan.

QACHONDIR – qashandur.

QACHONGI – qashanǵı, qaysı waqıtqa tiyisli, qashan bolǵan.

QACHONKI – eger, eger de.

QACHONLAR – qashanlar.

QA'DA – qáde.

QA'R – tereńlik, shuqırlıq, túp, túpkir.

QA'R: YER QA'RI – jerdiń túbi.

QIBLA – qubla.

QIBLAGOH – 1. qubla tárep; 2. awıs. húrmetli adam (mis: ata-ana).

QIBLANOMA – kompas.

QIDIRISHMOQ – izlesiw.

QIDIRMOQ – izlew, qaraw, barlaw.

QIDIRUV – q. qidirmoq.
QIL – 1. qıl, qılshıq, júń, túk, shash; 2. tar (saz ásbaplarınıń tari).

QILDAY – qılday; az ǵana, kishkene.

QILDIRMOQ – isletiw.

QILIQ – qılıq, qılwa.

QILICH – qılısh.

QILICHBOZ – qılıshpaz.

QILICHBOZLIK – qılıshpazlıq.

QILICHDAY – 1. qılısh-tay; 2. awıs. qáddi-qáwmeti keshken, tik, tetik.

QILKO‘PRIK – qılqópir.

QILMISH – qılmıs, qılasın.

QILMOQ – etiw, qılıw, orınlaw, ámelge asırıw, tayarlaw.

QILPILLAMOQ – 1. qıltańlaw, nazlanıp júriw, jırbańlaw, 2. jaramsaqlanıw, ıǵın shalıw, jaǵımpazlıq etiw.

QILQALAM – 1. qılqálem; 2. jazıwı sulıw adam.

QILT: QILT ETMOQ – qilt etiw.

QILTANOQ – 1. balıqtıń iyneydey súyegi; 2. dánli ósimliklerdiń dán qabıǵı ushındaǵı iyne tárizli uzun qıl; 3. qılatan-aq, qılturnaq (júdá arıq).

QILTANGLAMOQ – teńseliw, teńselip júriw.

QILTILLAMOQ – 1.

zorga qıymıldaw, teńselip turıw; 2. awıs. jan saqlaw, jan saqlap turıw; 3. qıymıldaw, qaltıraw.

QILTIRIQ – 1. q. qiltanoq; 2. qiltanaq, qılturnaq, júdá arıq.

QILTIQ – q. qiltanoq.

QILTOMOQ – qiltamaq.

QILG‘ILIQ – qılasın.

QILCHA – qılshıq; az ǵana, qılday, kishkene.

QILCHALIK – q. qılcha.

QILCHILVIR – jıńishke arqan, jip.

QILVIR – aldawshı, ótirikshi, jalatay, gázzap.

QILVIRLIK – aldawshılıq, ótirikshilik, jalataylıq, gáz-zaplıq.

QIMIRLAMOQ – qıymıldaw, qıbrılaw, qozǵalıw.

QIMIRLATMOQ – qıymıldatıw.

QIMIR-QIMIR – qıbrı-qıbrı.

QIMIZ – qımız.

QIMIZAK – túrshik, ash-qıltım.

QIMIZXO‘R – qımızxor.

QIMIZXO‘RLIK – qımızxorlıq.

QIMMAT – 1. qımbat; 2. bahası joq, biybaha; 3. awıs. qádirli, qımbatlı; 4. awıs. mártebe, áhmiyet dárejesi.

QIMMATBAHO – qım-

batbahalı, qımbatlı.

QIMMATLASHMOQ – qımbatlaw, bahası kóteriliw.

QIMMATLI – qımbatlı; biybaha; júdá kerikli.

QIMMATSIRAMOQ – qımbatsınıw, qımbat kóriw.

QIMMATSIZ – qádirsiz, qádir-qımbatı joq, arzimaytuǵın.

QIMMATCHILIK – qımbatshılıq.

QIMOR – qumar.

QIMORBOZ – qumarpaz.

QIMORBOZLIK – qumarpazlıq.

QIMORXONA – qumarxana.

QIMRON – qımızdıń bir túri.

QIMTIMOQ – 1. erinlerdi bir-biri yaqı tislardıń arasına alıp qısıw; 2. qısıw, silkitiw, qıymıldatıw.

QIN – qın.

QING‘IR – 1. qıysıq, iyemek, iyrek, dúziw emes; 2. awıs. aldaw, qıyanet, quw.

QING‘IRLIK – 1. qıysıqlıq, iyemeklik; 2. aldawshılıq, quwlıq.

QIP-QIZIL – qıp-qızıl.

QIP-YALANG‘OCH – tır-jalańash.

QIPCHOQ – qıpsdaq.

QIQILLAMOQ – q. qıqir-

lamoq.

QIQIRLAMOQ – mırsıldaw, mırs-mırs etip kúliw, áste kúliw, sıńqıldaw.

QIR – 1. qır, dóń, tóbeshik; 2. qır (diywaldıń qırı).

QIRILISHMOQ – qırılısıw, urısıw, tóbelesiw.

QIRILMOQ – qırılıw, tuqımqurt bolıw, joq bolıw.

QIRINDI – qırındı, shıǵındı.

QIRISHTIRMOQ – 1. ábden qırıp tazalaw; 2. awıs. toplaw.

QIRLIK – dóńlik.

QIRMA (CHOPIQ) – jer betin qırıp yamasa juqa etip otap jabayı shóplerden tazalaw usılı.

QIRMACHI – jerdiń betin qırıp tazalawshı.

QIRMIZAK – túrshik, ash-qıltım.

QIRMIZI – qırmızı, qızıl reńli.

QIRMOQ – 1. qırıw, tarashlaw; 2. shash-túklerdi qırıp tazalaw; 3. qırıw, óltiriw, joq etiw; 4. toplaw.

QIRMOCH – qaspaq.

QIROAT – qıraat.

QIROATXON – qarıy, quran oqıwshı (qurandı yadqa biletuǵın).

QIROATXONA – qıraatx-

ana, qurandi qiráát penen oqıw xanası.

QIROATXONLIK – qurandi qıraat penen oqıw.

QIROL – korol, patsha.

QIROLICHA – 1. hayal patsha, malika; 2. patshanıń hayalı.

QIROLLIK – korollıq, patshalıq.

QIRON – 1. qırǵ'ın, qıraw; 2. mámleket.

QIRON(GAR)CHILIK – búlginshilik, qırawshılıq.

QIRPICHOQ – 1. q. pichoqbozlik; 2. awıs. urıs, jánjel.

QIROV – 1. qıraw, muz kristalları; 2. jańa egelgen pıshaq yamasa jańa soǵılǵan metall buyımınń betinde qalǵan mayda qaldıqlar; 3. mallardıń tilinde börtik payda etetuǵın kesellik.

QIROVLI – 1. qırawlı, qıraw qatqan; 2. paydalanılmaǵan; jańa.

QIRQ – qırq.

QIRQBO'G'IN – bot. qırq buwın.

QIRQILMOQ – qırqılıw.

QIRQIM – sharwa mallarınıń júnin qırqıw.

QIRQIQ – qırqılǵan, qırqıwlı, kesip taslanǵan.

QIRQKOKIL – qırq órim.

QIRQMA – 1. qırqılǵan,

qırqılatuǵın; 2. keshpiser qawın túri.

QIRQMOQ – 1. qırqıw, kesiw, qıyıw; 2. awıs. kemeytiw, azaytıw, qısqartıw; 3. awıs. toqtatıw; 4. awıs. kesip ótiw.

QIRQQULOQ – bot. paprotnik.

QIRRA – 1. qır, shet; 2. awıs. qásiyet, tárep, ózgeshelik; 3. mat. geometriyalıq deneni orawshı eki tegisliktiń kesilsiw sızıǵı.

QIRRABURUN – qır murın.

QIRRALI – 1. qırılı; 2. ushli.

QIRRIQ – 1. júni kelte (haywanlar haqqında); 2. awıs. hiyleker, shaytan, tásilpaz.

QIRSILLAMOQ – qıshırlaw, shıtırlaw, sıqırlaw.

QIRSILLATMOQ – qıshırlatıw, shıtırlatıw, sıqırlatıw.

QIRTILLAMOQ – qirtildaw, gúrtildew.

QIRTILLATMOQ – qirtildatıw, gúrtildetiw.

QIRTISHLAMOQ – 1. jaqsılap qırıp tazalaw; 2. hám-mesin tazalaw, túp-tamırını menen joq qılıw.

QIRUVCHI – qırıwshı.

QIRG'IN – qırǵın, urıs, basqın.

QIRG'INBAROT – qıyan-keşti, qan tógispe, urıs.

QIRG'ICH – qırǵış.

QIRG'OQ – jaǵa, jaǵıs.

QIRG'OQLAB – jaǵalap.

QIRG'OVUL – qırǵawıl.

QIRCHANG'I – qotır, arıq, júdegen (kóbinese at haqqında).

QIRCHILLAMA – 1. kúshke tolǵan, jetilgen, jas; 2. awıs. qattı, kúsheygen, qáhárli (suwıq yamasa qıs haqqında).

QIRCHILAMOQ – 1. kúsh-quwatqa tolıw, jetiliw; 2. awıs. kúsheyiw, qáhárleñiw (suwıq yaki qıs haqqında).

QIRCHIMOQ – 1. qırshıw, tazalaw; 2. chekanka islew; 3. awıs. kemiriw, eziw.

QIRCHIN – qırshın, jas óspirim.

QISILMOQ – 1. qısılıw; 2. awıs. qısınıw, tartınıw.

QISINMOQ – qısınıw, tartınıw, batına almaw.

QISINQI – qısıñqı, qısıq.

QISIQ – qısıq.

QISIR – 1. qısır; 2. elik. qıtır.

QISM – bólim, bólek; bólimshe.

QISMA – qısıp turatuǵın, qısıp qoyılatuǵın.

QISMAT – táǵdir, jazmış; nesiybe.

QISMOQ – qısıw, sıǵıw, buraw, tawlaw.

QISSA – qıssa.

QISSAXON – qıssaxan.

QISSAXONLIK – qıssaxanlıq.

QISSACHI – qıssashi.

QISSACHILIK – qıssashılıq.

QISQA – qısqa, kelte, uzın emes; ıqsham.

QISQALIK – qısqalıq.

QISQARMOQ – qısqarıw, kelteriw; azayıw, kemiw, shontıyiw.

QISQARTIRMOQ – qısqartıw, keltertiw; azaytıw, kemitiw, shontıyıtıw.

QISQARTMA – qısqartılǵan, qısqarǵan.

QISQARTMOQ – q. qısqartırmaq.

QISQASI – qısqası, gáptiñ toqeteri.

QISQACHA – qısqasha, tujırımli, qısqa túrde.

QISQICH – qısqısh.

QISQICHBAQA – shayan.

QISTALANG – qıstawlı, asıǵıs.

QISTAMOQ – qıstaw, asıqtırıw, zorlaw.

QISTATMOQ – asıqtırıw.

QISTIRIQLIK – qıstırılwlı, ildiriwlı, baylawlı.

QISTIRMA – qıstırma.

QISTIRMOQ – qıstırırw, ildirirw.

QISTIR-QISTIR – qıstır-qıstır.

QISTOV – qıstaw.

QISTOVLI – qıstawlı.

QITDAY – kittay, azǵantay.

QITIRLAMOQ – qıtırlaw, qıtır-qıtır etiw.

QITIR-QITIR – elik. qıtır-qıtır.

QITIQ – qıtıq.

QITIQLAMOQ – 1. qıtıqlaw, qıtıǵın keltirirw; 2. qozǵaw salırw, tásir etiw; 3. awıs. jinin keltirirw, jinine tiyiw.

QITIQLI – qıtıqlı, qıtıqshıl.

QITMIR – qıshıma, nervta oynaytuǵın, qasımker, tırnaq aştıman kir izlep júretuǵın, shuqlaştırıp júretuǵın adam.

QITMIRLIK – qıshımalıq, qasımkerlik.

QIT’A – materik, kontinent; qosıq túri.

QIY – qıy, kón.

QIYA – qıya.

QIYALAMA – qıya.

QIYALAMOQ – qıyalaw.

QIYALIK – qıya, janbawır.

QIYILLAMOQ – jınıshke dawıs penen qıyǵırırw.

QIYILMOQ (QIYMOQ) – qıyılırw (qıyırw).

QIYIN – qıyın, mashaqatlı; awır, múshkil.

QIYINDI – qıyındı, qıyqım, shıǵındı.

QIYINLASHMOQ – qıyınlasırw, qıyın bolırw; awır-lasırw.

QIYINLIK – qıyınlıq.

QIYIN-QISTOV – qıyın-qıstaw.

QIYINCHILIK – qıyınshılıq; tosqınlıq; mashaqat.

QIYINCHILIKSIZ – qıyınshılıqsız; qıynalmay, qıyınshılıq kórmey.

QIYISHMOQ – 1. qıyısırw; 2. qıyqalaw, sawdalasırw.

QIYIQ – 1. qıyıq, qıyqım, qıyındıq; 2. qıysıq; 3. qıysıq (kóz haqqında); 4. awıs. ójet; 5. awıs. kemshilik, nuqsan; 6. belbew.

QIYMA – farsh, maydal-anǵan gósh.

QIYMALAMOQ – 1. farshlaw, maydalaw, qıyqım-law, tilkimlew; 2. awıs. eziw, jırtırw.

QIYMALI – farshlı, farsh salınǵan, ishinde farshı bar.

QIYMA-QIYMA – mayda-mayda, tilkim-tilkim.

QIYMAT – 1. baha, nırq; 2. qun; 3. awıs. qádir-qımbat; 4. qımbat.

QIYMATAXTA – gósh

shawatuǵın taxta.

QIYMATLI – bahalı; qım-batlı.

QIYMATSHUNOS – bahalawshı.

QIYMOQ – 1. qıyır, kesiw; 2. aylanba joldı kesip ótiw; 3. awıs. qatırır, qandayda bir jumıstı shebelik penen islew; 4. awıs. kemeytiw, joq etiw.

QIYNALMOQ – qıynalıw; qıyınshılıq seziw.

QIYNAMOQ – 1. qıynaw, qıyın awhalǵa salıw; 2. sheklew, qısıw; 3. azaplaw.

QIYNOQ – azap, qıynaw.

QIYNOQLI – azaplı, qıynaytuǵın.

QIYPANGLAMOQ – qıysañlaw, bilǵañlaw, teńseliw.

QIYRATMOQ – qıyratır, qırır.

QIYOFA – 1. sırtqı kórinis; 2. bet, júz, kelbet, pishin, sıqıl; 3. awıs. adamnıń sanası, dúnyaqarası, bilim-dárejesi.

QIYOFALI – kórinisli.

QIYOM – 1. tús payıtı, pesin; 2. ólshem; 3. aqırǵı noqat, tamam bolır waqtı, aqır; 4. varenye.

QIYOMAT – 1. aqıret; 2. urıs, jánjel; 3. awıs. júdá jaqsı, tań qalarlıq.

QIYOMATGACHA – 1. óle-ólgenshe, bir ómir; 2. hesh-

qashan.

QIYOMATLI – ajıralmas, máńgi.

QIYOMAT-QOYIM – qıyamet-qayım, aqıret kúni.

QIYOQ – jıńishke uzın keskir japıraqlı kóp jıllıq shóp.

QIYOS – 1. salıstırır; 2. uqsas, teń.

QIYOSAN – salıstırǵanda.

QIYOSIY – salıstırmaalı.

QIYOSLAMOQ – salıstırır.

QIYOSSIZ – teńi-tayı joq, salıstırıp bolmaytuǵın.

QIYQIM – 1. qıyqım, qıyındıq; 2. kós (materialdın awısıq bólegi); 3. qıytaq (jer haqqında).

QIYQIRIQ – qıshqırır, qıyqır.

QIYQIRISHMOQ – qıyqıwlasır, qıyǵırır, qıshqırır.

QIYQIRMOQ – qıyqıwlaw, qıyǵırır, qıshqırır.

QIYQIROQ – qıyǵıra beretuǵın, baqırarıq.

QIYQIRTIRMOQ – qıyqıwlatır.

QIYQIRIQ – qıyqır, baqırıs, shawqım.

QIYG'OS – 1. hámmesi birden, baspúkil; 2. háwij; 3. qattı; 4. shawqım.

QIYG'OCH – 1. qısıq (kóz

haqqında) 2. qiygash (qas haqqında); 3. qıya.

QIYSHAYMOQ – 1. qıysayıw, awıw; 2. burılıw, 3. iyiliw, iymekleniw.

QIYSHANGLAMOQ – 1. qıysañlaw, bılǵañlaw; 2. qıysayıp júriw, aqsaqlanıw.

QIYSHANG‘I – kerbaz, pań, kerilip-sozılıǵısh.

QIYSHIQ – qıysıq; iymek, iyrek.

QIYCHUVLASHMOQ – qıyqıwlasıw, shawqımlasıw.

QIZ – qız.

QIZALQOQ – qızalaq, qız bala, jas qız.

QIZAMIQ – qızılsha.

QIZARINQIRAMOQ – qızarıñqıraw, azıraq qızarıw.

QIZARMOQ – 1. qızarıw, qızıl reńge kiriw; 2. awıs. uyalıw, qısilıw.

QIZART(IR)MOQ – qızartıw.

QIZDIRGICH – qızdırǵısh.

QIZDIRMOQ – qızdırıw, ısıtıw, taplaw.

QIZ-JUVONLAR – qız-jawanlar.

QIZIL – qızıl.

QIZILARI – zool. eshek hárré.

QIZILBOSH – zool. súñgiwir (jabayı úyrek).

QIZILISHTON – zool. toqıldawıq.

QIZILLIK – qızıllıq.

QIZILMAG‘IZ – qızıl bet, beti qızıl.

QIZILMIYA – bot. boyan.

QIZILOYOQ – zool. qızıl ayaq, digildik.

QIZILURUG‘ – qawın túri.

QIZILO‘NGACH – anat. qızıl ónesh.

QIZILCHA – 1. qızıl láblebi; 2. dárilik ósimlik; 3. qızılsha.

QIZIMOQ – qızıw, ısıw.

QIZIQ – qızıq, ájayıp, tamasha, kúlki, zawıq; qızıp turǵan, ısıǵan.

QIZIQARLI – qızıqlı.

QIZIQISH – q. qızıqmoq.

QIZIQMOQ – qızıǵıw, qumarlanıw, ıqlaslanıw, háwesleniw.

QIZIQQON – qızba, qan qızba, ashıwshaq, jelókpe, trısqaq, kúygelek.

QIZIQQONLIK – qızbalıq, ashıwshaqlıq, jelókpelik, kúygeleklik.

QIZIQSINMOQ – qızıqsınıw, ıqlaslanıw, beriliw.

QIZIQTIRMOQ – qızıqtırıw.

QIZIQVCHAN – qızıǵıwshı, qızıqqısh.

QIZIQUVCHANLIK – qızıǵıwshılıq, qızıqıshılıq.

QIZIQCHI – qızıqshı, masqarapaz.

QIZIQCHILIK – qızıqshılıq.

QIZITMOQ – q. qizdirmoq.

QIZISHMOQ – 1. qızıw, ısıw, temperaturası kóteriliw; 2. qızarañlaw, kóteriliw, ashıwlanıw.

QIZLI – qızlı.

QIZLIK – qızlıq.

QIZOSHI – neke toyınan bir kún aldın qızdın úyinde dosları ushın beriletúǵın zıyapat.

QIZUVCHAN – 1. tez qızatuǵın, tez ısıytuǵın; 2. q. qiziqqon.

QIZG‘ALDOQ – qızǵaldaq.

QIZG‘ANMOQ – qızǵanıw, kózi qıymaw, bergisi kelmew; kóre almaw, kúnlew.

QIZG‘ANCH – qızǵanısh.

QIZG‘ANCHIQ – qızǵan-shaq, ishi tar, simsik, kúnshil.

QIZG‘ANCHIQLIK – qızǵanshaqlıq, ishi tarlıq.

QIZG‘IN – 1. qızıp turǵan, háwirli, ıssı; qaynaǵan; 2. qızǵın, janlı, yoshlı.

QIZG‘INLASHMOQ – qızǵın tús alıw.

QIZG‘INLIK – qızǵınlıq.

QIZG‘ISH – qızǵısh.

QIZCHA – kishkene qız.

QISH – qıs.

QISHIN-YOZIN – qısı-jazı.

QISHKI – qısqı.

QISHLAMOQ – qıslaw, qıstı ótkeriw, qıstan shıǵıw.

QISHLOQ – awıl.

QISHLOQI – awılbay.

QISHLOQLIK – 1. awılda tuwılıp ósken, awılda jasıytuǵın; 2. awıllıq.

QISHLOQCHILIK – awılǵa tán úrp-ádetler, dástúrler.

QICHIMA – qıshıma, teri keselligi.

QICHIMMOQ – qıshıw; qasıw, qasınıw, qıshınıw.

QICHINMOQ – qıshınıw.

QICHITQI – qıshıtpa shóp.

QICHQIRIQ – qıshqırıq, baqırıs.

QICHQIRMOQ – qıshqırıw, qıyǵırıw, baqırıw.

QOBIL – 1. uqıplı, qábiletli; 2. juwas, til algısh, mómin; 3. múnásip, ılayıqlı; 4. er adamlar atı.

QOBILİYAT – qábilet, uqıplılıq.

QOBILİYATLI – qábiletli, uqıplı; talantlı.

QOBILİYATSIZ – qá-

biletsiz, qábileti joq; talanti joq.

QOBILLIK – 1. uqiplılıq; 2. til algıshlıq, juwaslıq; 3. qúdiret, qúdiretlilik.

QOBIQ – qabıq, kep, tıs, qırtıs.

QOBON – qaban, jabayı shoshqa.

QODIR – 1. kúshi, qurbı jetuğın, qúdiretli; 2. imkaniyatı bar; 3. er adamlardıń atı.

QODIRLIK – qúdiretlilik, kúshlilik.

QOFILA – sayaxatshılar toparı, kárwan.

QOFIYA – uyqas, uyqasıq.

QOFIYABOZ – uyqas tapqısh.

QOFIYADOSH – uyqaslıwshı (sózler).

QOFIYALAMOQ – uyqastırırw, sáykeslestiriw.

QOFIYALI – uyqaslı, uyqasıqlı.

QOIDA – qağıyda, nızam; ádet.

QOIDABUZARLIK – qağıyda buzıwshılıq.

QOIDALASHMOQ – qağıydağa aylanırw, qağıyda bolıp qalıw.

QOIDALASHTIRMOQ – qağıydalaştırırw, qağıyda me-nen tártipleştirirw.

QOIM – 1. tik, vertikal; 2.

awıs. bekkem, turaqlı.

QOIMMAQOM – orınbasar.

QOLDIQ – 1. qaldıq, sarqındı; 2. shıgındı, taslandı; 3. nıshana, belgi; 4. awıs. sarqıt; 5. mat. qaldıq.

QOLDIRILMOQ – qaldırılıw.

QOLDIRMOQ – qaldırırw.

QOLGAN-QUTGAN – qalğan-qutqan.

QOLIP – 1. qálip; 2. awıs. úlgi, shablon; 3. awıs. shek, shegara.

QOLIPLAMOQ – qáliplew, qálipke salıw.

QOLIPLOVCHI – qálip tayarlawshı usta.

QOLIPCHI – qálipshi.

QOLISHMOQ – qalıs paw, keyin qalmaw, pás ketpew.

QOLISHMOQ: ULAR UYDA QOLISHDI – olar úyinde qaldı (ózbek tilinde qalıw feyiliniń sheriklik dárejesi).

QOLMOQ – 1. qalıw, ; 2. miyras bolıw; 3. aman qalıw, saqlanıw; 4. bos qalıw; 5. jolıgırw, duwshar bolıw; 6. ayırılıp qalıw, biynesip bolıw.

QOLOQ – qalaq, artta qalğan.

QOLOQLIK – qalaqlıq.

QOMAT – qáwmet, tula

boyı.

QOMATLI – qáwmeti kelissen, qáwmetli.

QOMUS – 1. tolıq sózlik; 2. enciklopediya.

QOMUSCHI – enciklopedist alm.

QON – qan.

QONAMOQ – qanaw, qan aǵıw, qan shıǵıw.

QONDIRMOQ – qandırıw, qanaatlandırıw.

QONDOSH – xanalas, tuwısqan, bawırlas.

QONIQARLI – qanaatlanarlıq, kewil tolarlıq, qanaatlangandıy.

QONIQARSIZ – qanaatlanarsızlıq.

QONIQISH – q. qoniqmoq.

QONIQMOQ – qanaatlanıw, kewli tolıw, ırza bolıw.

QONIQTIRMOQ – qanaatlandırıw.

QONLI – 1. qanlı, qanı bar, qanı kóp; 2. qan tógilgen, qan ketken.

QONMOQ – qanıw, qanaat etiw, ırza bolıw, kewli tolıw.

QON-QARDOSH – tuwǵan-tuwısqan, aǵayın-tuwǵan.

QON-QARDOSHLIK – tuwısqanlıq.

QON-QARINDOSH – q. qon-qardosh.

QONSIZ – 1. qansız, qanı joq; 2. qanı az; aǵarǵan (bet-júz haqqında).

QONSIZLANMOQ – 1. kóp qan joytıw, qanı azayıw; 2. beti aǵarıw.

QONSIZLIK – qansızlıq, kemqanlıq, anemiya.

QONSIRAMOQ – 1. qansıraw, kóp qan joytıw, talıqsıw; 2. qan tógiwdi kúsew, qanqumar bolıw.

QONTALAB – 1. qansıraǵan, qansızlangan; 2. qanqumar; 3. qan talap etiwshi, qaskúnem.

QONTALASH – 1. qantalaw; 2. awıs. qanlı, qızıl alma-day; 3. awıs. qızıl, qızarǵan.

QONTALASHMOQ – 1. qantalasıw; 2. awıs. qızarıw.

QONUN – 1. nızam; 2. saz ásbabı.

QONUNAN – nızamǵa muwapıq, nızamlı túrde, nızam boyınsha.

QONUNBUZAR – nızam buzıwshi.

QONUNBUZARLIK – nızam buzıwshılıq.

QONUNIY – nızamlı, nızam tiykarında.

QONUNIYLIK – nızamlılıq.

QONUNIYAT – q. qonuniylik.

QONUNLASHMOQ – 1. nızam menen taštıyıqlanıw, nızam kúshine eniw; 2. nızam dep tán alınıw.

QONUNLASHTIRMOQ – nızamlaštırıw.

QONUNLI – nızamlı.

QONUN-QOIDA – tár-tip-qağıyda.

QONUNSIZ – nızamsız.

QONUNSIZLIK – nızamsızlıq.

QONUNCHILIK – nızamshılıq.

QONUNSHUNOS – huqıqtanıwshı, yurıšt.

QONXO'R – qanxor, qanqumar.

QONXO'RLIK – qanxorlıq, qanqumarlıq.

QOP – qap.

QOPAG'ON – qabağan, qabawıq (iyt).

QOPLAM – q. qoplama.

QOPLAMA – qaplama.

QOPLAMOQ – 1. qaplaw; 2. qapqa salıw.

QOPLANMOQ – qaplanıw.

QOPLON – qaplan.

QOPOVCHI – qaplawshı.

QOPMOQ – qabıw, tislew; úriw, shabalanıw.

QOPQON – qaqpan.

QOP-QOP – qalta-qalta.

QOPQOQ – qaqpaq.

QOPQOQLAMOQ – qaqpaqlaw, qaqpaq penen jabıw.

QOPQOQLI – qaqpaqlı, qaqpağı bar.

QOP-QORONG'I – qap-qarañğı.

QOPCHA – q. qopchiq.

QOPCHIQ – qapshıq.

QOQ – 1. qaq, qurığan, keptirilgen; 2. arıq, júdew; 3. awıs. heshnársesi joq, qurğaq, 4. ortasınan; teñ; 5. anıq, dál, naq.

QOQI – qaqlangan, keptirilgen.

QOQIGUL – sarı gúl, qoshqar shaq.

QOQILMOQ – 1. qağılıw; 2. awıs. jañılısıw, qátelesiw, pánt jew; 3. awıs. mıtájlik seziw.

QOQINDIQ – sadağan keteyin, janım sadaqa.

QOQINMOQ – 1. qağınıw; 2. q. qoqilmoq 2.

QOQLAMOQ – qaqlaw, keptiriw.

QOQMOQ – 1. qağıw, urıp kirgiziw; 2. shegelew, bek-kemlew; 3. taqıldatıw, dúkilde-tiw; 4. urıw, shappatlaw; 5. qağıp tazalaw; 6. silkitiw, qıymıldatıw; 7. awıs. haldan taydırıw, sharshatıw; 8. qağıp emlew.

QOQTIRMOQ – qaqtırıw.

QOQSHOL – 1. ariq, qaç súyek; 2. med. juqpalı kesellik.

QOR – qar.

QORA – qara.

QORABAYIR – qarabayır (at).

QORADORI – narkotik zat; tiriyeq, opium.

QORAJIGAR – anat. ta-laq.

QORAKESAK – qar-akesek, góshtiń maysız jumsaq jeri.

QORAKUYA – qara kúye.

QORAKO‘L – qarakól.

QORAKO‘LCHI – qar-akólshi.

QORAKO‘LCHILIK – qarakólshilik.

QORAKO‘ZA – bir jıllıq kóp japıraqlı jabayı shóp.

QORALAMA – tamamlan-bağan (redaktorlanbağan) tekst.

QORALAMA:

QORALAMA MATN - reda-ktorlanbağan tekst, teksttiń dáslepki variantı.

QORALAMA:

QORALAMA NUSXA - tolıq tayar bolmağan nusqa.

QORALAMOQ – 1. qaralaw, qarağa boyaw, qarağa beyimlestiriw; 2. awıs. ayıplaw, gúnalaw; 3. qağazğa jazıw, qağazğa túsiriw; 4.

jaqınlağan, shamalap qalğan (jas haqqında).

QORALIK – qaralıq.

QORALOVCHI – qaralawshi; ayıplawshi.

QORAMALDOQ – kórs-etkish barmaq, balan úyrek.

QORAMATOV – bot. tu-saw shóp.

QORAMAG‘IZ – qara-páreń, qaradan kelgen, qara torı.

QORAMIQ – bot. qaramıq.

QORAMOL – qaramal.

QORAMOLCHILIK – qaramalshılıq.

QORAMOY – qaramay.

QORAMTIR – qaraltım, qara-qoqshıl.

QORAMUG‘ – bot. mıń bas.

QORAPO‘CHOQ – kesh-piser qawın sortı.

QORAQAND – bot. qara barbaris.

QORAQARAG‘AY – bot. shırsha.

QORAQAT – bot. qara smorodina.

QORAQAYIN –

QORAQIYOQ – bot. ógiz óleń.

QORAQOSH – bot. deko-rativ ósimlik.

QORAQULOQ – qara-qulaq.

QORAQURT – qaraqurt.

QORAQUYRUQ – qara quyriq, jayran.

QORAQUSH – qara qus, shól búrkiti.

QORASON – 1. gangrena; 2. sharwa malları hám pille qurtlarına qırǵın keltiretuǵın juqpalı kesellik.

QORASOVUQ – qara suwıq.

QORASUVOQ – dáslepki sıbaw.

QORATOL – qara tal.

QORATO‘RI – qara torı, qaradan kelgen.

QORAYALOQ – qara shimshıq.

QORAYISH – q. qoraymoq.

QORAYMOQ – qarayıw.

QORAYTIRMOQ – qaraytırw.

QORASHAQSHAQ – qara torǵay.

QORASHO‘RA – bot. sora.

QORACHA – 1. qara torı, qaraltım; 2. qarasha.

QORACHAKAK – átirǵúllilerge tiyisli jabayı halda ósetuǵın puta ósimligi.

QORACHIQ – qarashıq.

QORACHIROQ – pilikli, shoyınnan quyılǵan shıra.

QORBO‘RON – qar bo-

ranı.

QORGICH – qarıw ushın isletiletuǵın ásbap.

QORI – 1. quran oqıwshı, qarıy; 2. kór, soqır.

QORILIK – qarılıq.

QORILMOQ – qarılıw.

QORIN – 1. qarın, qursaq, jumır; 2. anat. asqazan; 3. awıs. tirishilik, jep-ishiw; nápsi; 4. ish, ishi.

QORINBOY – qarın úlken, qarın qoyǵan.

QORINBOG‘ – ayıl, qarın baw.

QORINBOG‘ICH – q. qorinbog‘.

QORINDOR – qarınlı, qarın bar.

QORINLI – q. qorindor.

QORINCHA – qarınsha.

QORIXONA – 1. qarıyler tayarlaytuǵın diniy oqıw ornı; 2. qıraatxana.

QORISHIQ – aralas, hár túrli, qıylı-qıylı.

QORISHMA – aralaspa.

QORISHMOQ – 1. aralasıw, qosılıw, kirisiw, birigiw; 2. awıs. beleniw, boyalıw, batıw; 3. awıs. bas suǵıw; suǵılıw.

QORISHTIRMOQ – aralastırıw; parıqlamaw, birdey dep qaraw.

QORLI – qarlı, qarın bar, qar

menen qapangan; qar jawıp turǵan.

QORLIK – qarlı jer, qar qaplagan, qar basqan.

QORMOQ – 1. qarıw, aralastırıw; 2. bilǵaw, qarıştırıw; 3. awıs. batırıw, kómiw.

QORONG‘I – qarańǵı.

QORONG‘ILAMOQ – qarańǵılaw, qarańǵı túsiw.

QORONG‘ILASHMOQ – 1. qarańǵılasıw, qarańǵı túsiw; 2. awıs. gúńgirtlesiw; shiyelenisiw.

QORONG‘ILIK – qarańǵılıq.

QARUV – ep, iykem.

QORUVLI – 1. epli; 2. qarılıwlı, gewdeli.

QOROVUL – qarawıl.

QOROVULLAMOQ – qarawıllaw, qoriqlaw.

QOROVULLIK – qarawıllıq.

QOROVULXONA – qarawılxana.

QORQIZ – qar qız.

QOSIR – qısqa, kelte.

QOTIL – adam óltiriwshi, adam óltirgen kisi.

QOTILLIK – adam óltiriwshilik, jmayat.

QOTIRMA – qatırma.

QOTIRMOQ – qatırıw.

QOTISHMA – qospa, eritindi, eritpe.

QOTISHMOQ – qatısiw; qospa payda etiw; aralasıw, qosılıw.

QOTMA – júdew, arıq; quw súyek.

QOTMOQ – 1. qatıw, qattı halǵa keliw; 2. qıymıldamaw; 3. tońıw, muzlaw; 4. shımıǵıw (shımıqqan); 5. awıs. qattı kúliw yamasa jılaw; 6. qattı uyqılaw; 7. aralastırıw; 8. azıw, júdew.

QOTQOQ – qatqalaq, muzlaǵan jer.

QOVJIRAMOQ – 1. solıw, quwraw; 2. qaqsaw, kewiw, jarılıw, 3. awıs. kúyiw, órteniw.

QOVJIRATMOQ – quwratiw, qaqsatiw.

QOVJIROQ – quwraǵısh, kepkish; quwraǵan.

QOVOQ – qabaq.

QOVOQDOSHLAR –

QOVOQGULLILAR – bot. asqabaq gúlliler.

QOVOQ-TUMSHUQ – qabaǵın úyiw.

QOVOQXONA – kafe, traktir.

QOVOG‘ARI – eshek hárrre.

QOVRILMOQ – q. qovurilmoq.

QOVUN – qawın.

QOVUNKAPA – qawın shertek.

QOVUNQOQI – qawın
qaq.

QOVUNXO'R – qawınxor,
qawın jegish.

QOVUNXO'RLIK – qa-
wınxorlıq.

QOVUNCHI – qawınshı.

QOVUNCHILIK – qawın-
shılıq.

QOVUQ – 1. anat. quwıq;
2. pilik.

QOVURDOQ – quwırdaq.

QOVURILMOQ –
quwırılıw.

QOVURMA – quwırma.

QOVURMOQ – 1.
quwırırw, pisiriw; 2. awıs.
támbisin beriw; jazalaw; 3.
awıs. kúydiriw, órtendiriw.

QOVURG'A – anat. qa-
bırğa.

QOVUZ – qawız.

QOVUSHIMLI – kirisimli,
kirisip ketetuǵın.

QOVUSHIMSIZ – kiri-
simli emes, jaqsı kelispeytuǵın.

QOVUSHIQLI – qa-
wısırılıw.

QOVUSHMOQ – 1.
quwısırw, qosılıw, tutasırw,
jabısıw; 2. qosılıw, juplasırw; 3.
awqam bolırw; 4. muwapıq ke-
liw, sáykes keliw, uyqasıw; 5.
qandayda bir ortalıqta ózin er-
kin seziw, kirisip ketiw; 6.
durıs hám shaqqan háreket

etiw.

QOVUSHQOQ – jabısqaq.

QOVUSHTIRMOQ –
quwıstırırw.

QOVZOQ – 1. sobıqlı
ósimliklerdiń dán turatuǵın qa-
bıǵı; 2. mákke pochatkasınıń
qabıǵı.

QOVG'A – 1. aǵash shelek;
2. kóp jıllıq ósimlik.

QOYA – tik jar (skala).

QOYALI – tik jarlı.

QOYATOSH – jar tas.

QOYIL – 1. maqtarlıq,
maqtawǵa turarlıq, 2. tańl.
bárekella.

QOYILLATMOQ – qa-
tırırw, qatırıp islew, bájray etiw;
tásiyin qaldırırw.

QOYILMAQOM – ájayıp,
tásiyin qaldıratuǵın.

QOZI – qazı.

QOZIKALON – bas qazı.

QOZILIK – qazılıq.

QOZIQ – qazıq.

QOZIVACHCHA – q.
qozizoda.

QOZIXONA – qazıxana.

QOZIZODA – qazınıń per-
zenti.

QOZIQQULOQ – bir jıllıq
jabayı shóp.

QOZON – qazan.

QOZONKABOB – qazan
kabab.

QOZONMOQ – qolǵa kiri-

tiw, erisiw, jetisiw; miyasar bolıw.

QOZON-TOVOQ – qazan-tabaq.

QOZONXONA – qazanxana.

QOZONCHA – qazansha, kishkene qazan.

QOZONCHI – qazanshi.

QOG‘ONOQ – qağanaq.

QOG‘OZ – qağaz; bet.

QOG‘OZBOZ – qağazpaz.

QOG‘OZBOZLIK – qağazpazlıq.

QOSH – qas.

QOSHIDAGI – qasındağı, aldındağı, janındağı; quramındağı.

QOSHIQ – qasıq.

QOSHIQDON – qasıq salgısh, qasıq salıp qoyılatuğın idis.

QOSHIQLAMOQ – qasıqlaw, qasıq penen alıw, qasıq penen ólshew.

QOSHIQCHI – qasıqshı.

QOSHIQCHILIK – qasıqshılıq.

QOSH-QOVOQ – qas-qabaq.

QOCHIRIM – qashırım, ashtarlı sóz; mısıql.

QOCHIRIQ – q. qochirim.

QOCHIRISH – qashırıw, órshitiw (sharwa malları haqqında).

QOCHIRMA – q. qochirim.

QOCHIRMOQ – 1. qashırıw, uzaqlatıw, jılıstırıw; 2. qoldan shıǵarıw, ótkerip jiberiw; 3. awıs. ayırıw; 4. uralaw, jasırın alıp ketiw; 5. qashırıw, órshitiw (sharwa malları haqqında).

QOCHMOQ – 1. qashıw, tasalanıw, jasırınıw, taysalıw; 2. jiljıw; 3. uzayıw; 4. ajıralıw, saqlanıw; 5. awıs. tıyılıw, tıyım salıw; 6. jeńiliw; 7. joq bolıw, ketiw; 8. qashıw, buwaz bolıw (haywanlar haqqında).

QOCHOQ – qashaq, qashağan, qashawıq.

QOCHQIN – qashqın.

QOCHQINLIK – qashqınlıq.

QOCHQOQ – 1. qorqaq; 2. qashaq; 3. awıs. wádeparaz.

QOCH-QOCH – qash-qash, qasha-qash.

QUBBA – gúmbez.

QUBBALI – gúmbezli.

QUBUR – qábirler; qábirstan.

QUDA – quda.

QUDA-ANDA – quda-qudaǵay.

QUDALASHMOQ – qudalasıw, quda túsıw, quda bolıw.

QUDALIK – qudalıq.

QUDAG'AY – qudaǵay.

QUDACHA – jas qudaǵay.

QUDACHILIK –
qudashılıq.

QUDRAT – qúdiret, kúsh-
quwat, shama.

QUDRATLI – qúdiretli,
qúdireti jetetuǵın.

QUDUQ – qudıq.

QUL – qul, malay.

QULAMOQ – 1. qulaw,
jǵılıw; 2. awıs. joq bolıw, aw-
darılıw; 3. awıs. qaytıw bolıw,
óliw.

QULATMOQ – qulatrıw.

QULAY – qolay, ońay (qa-
yım, ıńǵay, beyim, iykemli, ań-
sat, jeńil).

QULAYLASHMOQ –
qolaylasıw, qayımlasıw, ıńǵay-
lasıw.

QULAYLIK – qolaylı,
qolaylılıq.

QULAYSIZ – qolaysız,
ońaysız.

QULAYSIZLIK – qolaysız-
lıq, iykemsizlik.

QULDOR – qul iyesi.

QULDORLIK – qulshılıq;
qul iyelewshilik.

QULF – qulıp.

QULFLAMOQ – qulıplaw,
qulıp urıw, qulpırıw.

QULFLANMOQ –
qulıplanıw.

QULFLI – qulıplı, qulıp

bar, qulıplawlı.

QULFLOQ – q. qulffi.

QULFLOQLIK –
qulıplawlı.

QULFSIZ – qulıpsız, qulıp
joq, qulıplanbaǵan.

QULFCHI – qulıpslı.

QULLARCHA – qulday,
qul sıyaqlı.

QULLIK – qullıq.

QULLOB – qarmaq,
qısqısh, duzaq.

QULLUQ – qullıq, raxmet,
minnetdarman; múbarek.

QULON – qulan.

QULOQ – qulaq.

QULOQLASHMOQ –
sıbırlasıw, ásten sóylesiw.

QULOQLI – qulaqlı,
qulaǵı bar; gápke kiretuǵın.

QULOQ-MIYA – qulaq-
miy.

QULOQSIZ – 1. qulaqsız,
qulaǵı joq; 2. gereń, qulaǵı
awır; 3. awıs. gápke kirmey-
tuǵın, aytqandı qılmaytuǵın.

QULOQCHIN – qulaqshın,
malaqay, tumaq; naushnik.

QULOCH – qulash.

QULOCHKASH – 1. awıs.
júdá uzın, uzınnan-uzaq; júdá
keń; 2. awıs. qushaqqa sıymay-
tuǵın, juwan; qalıń.

Q U L O C H K A S H :
QULOCHKASH QILIB –
qulashın jayıp, qulashlap.

- QULOCHKASHLAB** – qulashın jayıp.
- QULOCHLAB** – qulashlap, qulash penen, qulash jayıp.
- QULOCHLAMOQ** – qulashlap ólshew; qulash jayıp uslaw; qushaqlaw.
- QULP: QULP URMOQ** – qulpırıw, qulpı dóniw, gúllew, dolanıw, túrleniw.
- QULT** – elik. qult (suwdı jutqandağı ses).
- QULTUM** – 1. qultım, bir jutım; 2. awıs. az ğana, bir tamshı.
- QULUN** – qulın.
- QULUNJ** – med. toq ishek-tiń isip awırıwı.
- QULUNLAMOQ** – qulınlaw.
- QULUNLI** – qulınlı, qulını bar, qulınlağan.
- QULUNTOY** – qulınshaq, tayınshaq.
- QULUPNAY** – qulpınay.
- QULVACHCHA** – qul, qul áwladı, quldan tarqalğan.
- QULCHA** – qulsha; qul bala.
- QULCHILIK** – qulshılıq.
- QUM** – qum.
- QUMALAMOQ** – domalaw, jumalaw.
- QUMALOQ** – qumalaq.
- QUMANJIR** – kaktus.
- QUMLAMOQ** – 1. qum menen tazalaw; 2. qumğa batıw, kómiliw.
- QUMLI** – qumlı, qumı bar; qum menen qaplangan, qumdan quralğan.
- QUMLIK** – qumlıq, qum basqan keńlik.
- QUMLOQ** – qumlı, qum basqan; qum aralasqan.
- QUMOY** – iri jirtqısh qus.
- QUMOSH** – gezleme.
- QUMPIYOZ** – qum juwası.
- QUMRI** – qumırı.
- QUMURSQA** – qumırısqa, shımalay.
- QUMURSQADAY** – qumırısqaday.
- QUMZOR** – q. qumloq.
- QUMG‘ON** – quman.
- QUNDUZ** – qundız.
- QUNISHMOQ** – qunjıyıw, búrisiw, búkshiyiw, qunısıw.
- QUNT** – qunt, inta, ıqlas.
- QUNTLI** – quntlı, qunti bar, intalı.
- QUNTSIZ** – quntsız, qunti joq, intasız.
- QUP(PA)-QURUQ** – qup-qurğaq.
- QUR** – 1. márte, ret; 2. qur, orta, partiya, náwbet; 3. topar, gruppa; 4. tawıq tárizlilerge kiretuğın, toğayda jasaytuğın, awlanatuğın qus.
- QURALAY** – quralay.

QURAMA – qurama.
QURAMOQ – quraw, biriktiriw, jalǵaw.

QURAY – tańl. quray-quray (qoylardı shaqırıw yaqı aydaw ushin).

QURB – kúsh, quwat, shama (qurbı jetiw).

QURBAQA – qurbaqa.

QURBON – qurban.

QURBONLIQ – qurbanlıq.

QURDOSH – qurdas, zamanlas, teńles.

QURILDOQ – qurılda (qurbaqa haqqında).

QURILISH – qurılıs.

QURILLAMOQ – qurılda, qur-qur etiw.

QURILMA – qurılma.

QURILMOQ – qurılıw.

QURIMOQ – qurıw, suwı tawsılıw, kewiw, qaqsaw; joq bolıw, pútkilley tawsılıw.

QURITGICH – keptirgish (apparat).

QURITILMOQ – qurıtılıw, keptiriliw.

QURITMOQ – qurıtıw, keptiriw

QURISH – 1. qurıw (úy qurıw); 2. qurıw (kewiw, qaqsaw).

QURMA – diyqanlardan alıńan nızamsız salıq.

QURMOQ – 1. qurıw, jasaw, salıw; 2. ornatiw; 3.

shólkemlestiriw; 4. dúziw.

QURMAG‘UR – bereket tapqır.

QUROL – qural.

QUROLBARDOR – qural kótergen, qurallangan.

QUROLDOSH – qurallas, armiyada birge xızmet etken.

QUROLLANMOQ – qurallanıw, qural-jaraq penen támiyinleniw.

QUROLLANTIRMOQ – qurallandıraw, qural-jaraqılı etiw.

QUROLI – qurallı, qurallangan, qaraw-jaraǵı bar, jaraqılı.

QUROLSIZ – quralsız, quralı joq, qurallanbaǵan.

QUROLSIZLANMOQ – quralsızlanıw.

QUROLSOZ – qural-jaraq islewshi usta.

QUROL-YAROQ – qural-jaraq, qarıw-jaraq.

QUROQ – quraq.

QURRO – qarıy, qarıyler.

QURSOQ – qursaq, qarın.

QURT – 1. qurt; 2. q. qurut.

QURTDAY – qurttay.

QURLAMOQ – qurtlaw, qurt basıp ketiw.

QURLI – qurtlı, qurt basqan, qurtlaǵan.

QURT-QUMURSA – qurt-qumırsqa.

- QURTXONA** – pillexana.
- QURULTOY** – quraltay.
- QURUM** – qurım.
- QURUMLI** – qurımlı, qurım basqan.
- QURUMSOQ** – qurımsaq, sıqmar, zıqna, shıǵımsız (shıǵınsız).
- QURUMSOQLIK** – qurımsaqlıq, sıqmarlıq.
- QURUQ** – 1. qurǵaq, quw, hólsız, kepken; 2. jawın-shashınsız; 3. qurıǵan; 4. qaqsáǵan; 5. suwı joq; suwı qurıǵan; 6. awıs. qurı, bos; 7. hesh náirse tóselmegen, jalańash; 8. tek, tek ǵana; 9. awıs. biyhuwda, ámelge aspaytuǵın; 10. awıs. tiykarsız, toqtıma; 11. júzeki.
- QURUQLIK** – qurǵaqlıq.
- QURUQSHAMOQ** – qurıw, qaqsaw; qurıp qalıw, tobarıw.
- QURUQCHILIK** – qurǵaqshılıq.
- QURUT** – toraq, qurt.
- QURUSHIQ** – quwraǵan, búrisken, solǵan.
- QURUSHMOQ** – quwraw, qurıp solıw.
- QURUSHQOQ** – q. qurushıq.
- QURUVCHI** – qurıwshı.
- QURǴ‘OQ** – qurǵaq.
- QURǴ‘OQLIK** – qurǵaqlıq.
- QURǴ‘OQCHIL** – qurǵaq, suwsız, qurǵaqshılıqqa beyim.
- QURǴ‘OQCHILIK** – qurǵaqshılıq.
- QURǴ‘UR** – qurǵır, qurıp ketkir.
- QURSHALMOQ** – qorshalıw, qorshalanıw.
- QURSHAMOQ** – qorshaw, qorshalaw, qamaw, oraw.
- QURSHOV** – qorshaw; qamaw.
- QURCH** – tıǵız, bekkem, salmaqlı, nıǵız.
- QUR‘A** – chek.
- QUR‘A: QUR‘A TASH-LAMOQ** - chek taslaw.
- QUR‘ANDOZ** – qorrandoz, palker, kózi ashıq.
- QUR‘ON** – quran.
- QUSMOQ** – qusıw, qayt etiw, loǵıw.
- QUSUQ** – qusıq.
- QUSUR** – múltik, kemshilik, jetispewshilik, ayıp, nuqsan.
- QUSURLI** – nuqsanlı, kemshiligi, ayıbı bar.
- QUSURSIZ** – múltiksiz, kemshiliksiz, nuqsanı, kemshiligi joq.
- QUT** – 1. qut, bereket, baxıt, abadanlıq, molshılıq; 2. reńi,

reńki, túr, tús, shıray.

QUTB – 1. geogr. polyus; 2. fiz. elektr shinjiri yamasa magnittiń qarama-qarsı eki tárepinen biri.

QUT-BARAKA – qut-bereket.

QUT-BARAKALI – qut-bereketli.

QUTBIY – polyar.

QUTBCHI –

QUTI – 1. qutı, sandıqsha; 2. kishkene yashik; 3. korobka.

QUTICHA – qutisha.

QUTLAMOQ – qutlıqlaw, qutlı bolsın aytıw.

QUTLI – qutlı, iygilikli, qayırılı; qut-bereketli.

QUTLOV – qutlıqlaw.

QUTLUG' – q. qutli.

QUTQARISH – qutqarıw.

QUTQARMOQ – qutqarıw, azat etiw, bosatıw, jazdırıw.

QUTQARUVCHI – qutqarıwshı, azat etiwshı, bosatıwshı.

QUTQAZMOQ – q. qutqarmoq.

QUTQU – ǵıjaq, iritki.

QUTSIZ – 1. qutsız, bereketsiz, qayırılı emes; 2. reńsiz, reńi joq, túri qashqan.

QUTULMOQ – 1. qutılıw, azat bolıw; 2. saqlanıw, aman qalıw; 3. tamamlaw, ámelge

asıırıw; 4. bosanıw.

QUTURISH – qutırıw.

QUTURMOQ – qutırıw, eserleniw, eleriw, jinlileniw.

QUV – 1. quw, hiyleker, hayyar; 2. hiyle menen; 3. quw, aq quw; 4. bozarıw, reńi ózgeriw, túri ózgeriw.

QUVALAMOQ – q. quvalamoq.

QUVALASHMOQ – quwalasıw.

QUVBOSH – quwqıl, quw, hayyar.

QUVILMOQ – quwılıw.

QUVISHMOQ – quwısw.

QUVLAMOQ – quwıw, quwdalaw, izinen quwalaw, aydaw.

QUVLASHMACHOQ – quwıspaq.

QUVLIK – quwlıq, aldawshılıq, hiylekerlik.

QUVMOQ – quwıw, quwdalaw, izinen quwalaw, aydaw.

QUVNAMOQ – shadlanıw.

QUVNOQ – kewilli, shadlı, quwanıshlı.

QUVNOQLIK – kewillilik, quwanıshlılıq.

QUVONMOQ – quwanıw, súyiniw, súysiniw.

QUVONCH – quwanısh, shadlıq.

QUVONCHLI – quwanısh-

li, shadli.

QUVRAMOQ – quwraw, qurıw, qaqsaw.

QUVRAY – bot. quwray.

QUVROQ – quwraq, kepken.

QUVUR – qubır, truba.

QUVVA – kúsh, quwat, qú-diret.

QUVVA: QUVVAYI XOFIZA – yad, ešte saqlaw qábileti.

QUVVAT – 1. quwat, kúsh; 2. energiya; 3. shıdamlılıq; 4. awıs. shama, qurbı jetiw; 5. koloriya; 6. awıs. súyenish, tirek.

QUVVATLAMOQ – quwatlaw, maqullaw, jaqlaw, qollaw, kótermelew.

QUVVATLANMOQ – quwatlanıw, kúshlileniw, quwatı artıw.

QUVVATLI – quwatlı, kúshli; dármanlı.

QUVVATSIZ – quwatsız, kúshsiz, kúsh-quwatı joq, dár-mansız.

QUVVATSIZLANMOQ – quwatsızlanıw, dárman-sızlanıw.

QUVVATSIZLIK – quwatsızlıq, kúshsizlik, dár-mansızlıq.

QUVG‘IN – quwǵın, quw-dalaw, súrgın.

QUVG‘INDI – quwǵındı, quwdalanǵan adam, súrgindegi adam.

QUYI – tómen, pás; tómen-gi.

QUYIDA – tómen-de.

QUYIDAGI – tómen-degi.

QUYILISH – quyılıw.

QUYILMA – tex. quyma, quyıp islengen.

QUYILMOQ – quyılıw.

QUYISH – q. quymoq 1.

QUYMA – quyma.

QUYMOQ – 1. quyıw, aǵızıw; 2. quymaq.

QUYMUCH – anat. segiz kóz, quyımshaq, dumǵoza.

QUYON – qoyan.

QUYONXONA – qoyanx-ana.

QUYONCHILIK – qoyan-shılıq.

QUYOSH – quyash.

QUYOSHLAMA – quyash-lama, kún shuwaq.

QUYOSHLI – quyashlı, jayma-shuwaq.

QUYQA – 1. shóğindi; 2. awıs. qaldıq.

QUYRUQ – quyırq.

QUZG‘UN – 1. zool. quzǵın; 2. awıs. jawız.

QUYULMOQ – 1. qoyıw-lanıw, suyıq haldan qoyıw halǵa keliw; 2. qalıńlasıw, to-planıw; 3. awıs. salmaqlı

bolıw, jeńil minezlilikten qutılıw.

QUYULTIRMOQ – qoyıwlandırıw.

QUYUN – quyin, qattı jel.

QUYUQ – 1. qoyıw, suyıq emes; 2. qalıń, tıgız; 3. awıs. mol, ağıl-tegil, mol-molaqay; 4. awıs. áhmiyetli.

QUYUQLASHMOQ – qoyıwlanıw.

QUYUQLASHTIRMOQ – qoyıwlandırıw.

QUYUQ-SUYUQ – qoyıw-suyıq; hár túrli.

QUYUVCHI – quyıwshı.

QUYUSHQON – quyısqan.

QUSH – qus.

QUSHBEGI – qusbegi.

QUSHBOZ – qus asıraw-shı.

QUSHDAY – quštay, qusqa uqsas, qus sıyaqlı.

QUSHNOCH – táwip; palker.

QUSHTOMOQ – anat. jutqınshaq, gegirdek túyini.

QUSHXONA – 1. qusxana; 2. q. kushxona.

QUSHCHILIK – qusshılıq.

QUCHMOQ – 1. qushıw, qushaqlaw, bawırına basıw; 2. awıs. orap alıw, shirmaw, qorshaw, búrkew; 3. erisiw, jetisiw.

QUCHOQ – qushaq; bawır.

QUSHOQLAMOQ – qushaqlaw, qushıw, bawırına basıw.

QUCHOQLASHMOQ – qushaqlasıw.

QO‘L – qol.

QO‘LANSA – 1. qolańsa, sasıq; 2. awıs. qopal, jağımsız.

QO‘LBO‘LA – 1. qoldan islengen; 2. qunt penen tayarlanğan, pisirilgen

QO‘LBOG‘ – qolbaw.

QO‘LDOSH – qoldas, qolğanat, járdemshi.

QO‘LLAB – qollap; qol menen (bir qollap, eki qollap)

QO‘LLAB-QUVATLAM-OQ – qollap-quwatlaw, maqul-law, jaqlaw, qoshlaw.

QO‘LLAMOQ – 1. qollaw, jaqlaw, járdemlesiw; 2. isletiw, paydalanıw.

QO‘LLANMA – qollanba.

QO‘LLASHMOQ – qollasıw.

QO‘LLI – qolli, qolı bar.

QO‘LLI-OYOQLI – q. qo‘l-oyoqli.

QO‘L-OYOQ – qol-ayaq, ayaq-qol.

QO‘L-OYOQLI – qol-ayaqlı; uqıplı, shaqqan.

QO‘LQOP – qolǵap.

QO‘LSIZ – 1. qolsız, qolı joq; 2. qolı islemeytuǵın; 3. járdemshisiz.

QO'LTIQ – qoltiq.
QO'LTIQLAMOQ – 1. qoltiqław, qoltiqqa qısıw; 2. qoltiqlap júriw.
QO'LTIQTAYOQ – baldaq.
QO'LYOZMA – qoljazba.
QO'M – túyeniń eri (er turmanı).
QO'MITA – komitet.
QO'MONDON – komandır.
QO'MONDONLIK – komandırlik.
QO'MSAMOQ – qumartıw, saǵınıw, ańsaw, kúsew.
QO'NALG'A – úy, baspana (sapardaǵılar qonıp ótetuǵın jer).
QO'NDIRILMOQ – qondırılıw.
QO'NDIRMOQ – 1. qondırıw; 2. awıs. kiydiriw; 3. qurıw, tiklew.
QO'NDOQ – qundaq.
QO'NDOQLAMOQ – qundaqlaw.
QO'NI-QO'SHNI – qońsı-qoba.
QO'NIM – úy, baspana (sapardaǵılar qonıp ótetuǵın jer); 2. tınım, dem alıs, tınıshlıq.
QO'NIMSIZ – turaqsız, bir jerde uzaq turmaytuǵın.
QO'NISH – q. qo'nmoq.

QO'NJ – qonısh.
QO'NJLI – qonıshlı.
QO'NMOQ – qonıw; jatiw, túnew, qonıp shıǵıw.
QO'NOLG'A – 1. quslar qonıp dem alatuǵın jer; 2. sapardaǵılar toqtap (qonıp) dem alatuǵın jer, úy; 3. baspana.
QO'NOQ – qonaq, miyman; sayaxatshı.
QO'NOQLAMOQ – qon-aqlaw; qonıw, túnew.
QO'NQAYMOQ – qońqayıw, tompayıw.
QO'NG'IR – qońır.
QO'NG'IROQ – qońıraw.
QO'NG'IROQLI – qońırawlı, qońırawı bar.
QO'NG'IZ – qońız.
QO'PMOQ – turıw, túrgeliw, tikeyiw.
QO'POL – qopal, turpayı, odaǵay, biyádep, topas, gúdibuzar, dóreki.
QO'POLLASHMOQ – qopallasıw, turpayılasıw.
QO'POLLIK – qopallıq, turpayılıq, topaslıq, gúdibuzarlıq, dórekillik.
QO'PORILMOQ – qoparılıw.
QO'PORMOQ – 1. qoparıw, awdarıw, 2. tamırı menen suwırıw; 3. joq qılıw, tawısıw; 4. awıs. q. o'marmoq.
QO'PORUVCHI –

qopariwshi.

QO'PORUVCHILIK – qopariwshılıq.

QO'QONGUL – astra.

QO'QQAYMOQ – kekshiyiw, qayqayiw, qaqshiyiw.

QO'QQISDAN – birden, kúilmegende.

QO'R – 1. qolamta, kúl, mayda shoq; 2. awıs. júrek háwiri, ot; 3. qor, rezerv, baylıq; 4. qut-bereket.

QO'RA – qora.

QO'RAMTA – qolamsaq, oq qabı.

QO'RIMQ – qoriw, saqlaw, qoriqlaw.

QO'RIQ – 1. qoriq, qorǵaw, saqlaw; 2. qorǵawdaǵı jer; 3. tın jer, partaw jer.

QO'RIQLAMOQ – qoriqlaw, qorǵaw, saqlaw, qoriw.

QO'RIQXONA – qoriqxana.

QO'RIQCHI – qoriqshi.

QO'RIQCHILIK – qoriqshılıq.

QO'RQA-PISA – qorqa-qorqa, qorqınqırap.

QO'RQARLI – qorqatuǵın, qorqınıshlı.

QO'RQINCH – qorqınısh, qorqiw.

QO'RQINCHLI – qorqınıshlı; qáwipli.

QO'RQINCHSIZ –

qorqınıshsız, qorqınıshlı emes; qáwipsiz.

QO'RQINQIRAMOQ – qorqınqıraw, qáwipsiniw.

QO'RQITISH – q. qo'rqitmoq.

QO'RQITMOQ – qorqıtıw; abay etiw, doq urıw.

QO'RQISH – qorqıw.

QO'RQMAS – qorqpas, qorqpaytuǵın; er júrek.

QO'RQMOQ – qorqıw; júreksinbew, batına almaw, batılı barmaw.

QO'RQOQ – qorqaq, júreksiz, júregi joq.

QO'RQOQLIK – qorqanlıq.

QO'RQQULIK – qorqıwǵa turarlıq, qorqıw kerek.

QO'R-QUT – qorda, jıynalǵan dúnya, ǵáziyne.

QO'RQUV – qorqıw, qorqınısh sezimi.

QO'RQUVLI – qorqıwlı, qorqıwı bar.

QO'RQUVSIZ – qorqıwsız, qorqpay, qorqıwı joq.

QO'RS – turpayı, qopal.

QO'RSLIK – turpayılıq, qopallıq.

QO'RG'ON – qorǵan.

QO'RG'OSHIN – qorǵasın.

QO'RG'OSHINLI – qorǵasınlı, qorǵasını bar, qorǵasın salınǵan.

QO'SQI – 1. góne-kóksi, gónergen; 2. awıs. qopal.

QO'TIR – qotr.

QO'TON – 1. qoy otarı, súriw; 2. qoy qora, mal qora; 3. qutan (qus).

QO'Y – qoy.

QO'YARDA-QO'YMAI – qoyarda-qoymay, zorlap, májbúrlep.

QO'YBOSH – keshpiser qawın sortı.

QO'YDIRMOQ – qoydırıw.

QO'YDI-CHIQDI – erli-zayıp ajirasıwı, nekeni buzıwı.

QO'YILMOQ – qoyılıw.

QO'YINGKI – q. qo'yingchi

QO'YINGCHI – qullası, qısqası.

QO'YLI – qoylı, qoyı bar.

QO'YMOQ – 1. qoyıw, jaylastırıw, ornalaştırıw; 2. ornatiw; 3. qurıw, salıw; 4. orn belgilew, orn qaldırıw; 5. qaldırıw, taslap ketiw; 6. tapsırıw, saqlaw ushın beriw; 7. bosatiw, erkine jiberiw; 8. ruqsat beriw; 9. ósiriw; 10. belgilew, anıqlaw; 11. háreketke keltiriw; 12. kórsetiw, usınıw; 13.

jaǵıw, súrtiw.

QO'YPECHAK – bot. páshek.

QO'YTIKAN – bot. os-haǵan.

QO'YCHI – qoyshı, qoy satıwshı; qoy baǵıwshı, qoy shopan.

QO'YCHILIK – qoyshılıq.

QO'YCHIVON – q. qo'ychi.

QO'ZI – qozi.

QO'ZIDUMBA – bot. shampinon (jewge bolatuǵın zamarrıq).

QO'ZILAMOQ – qozılaw (qoydın balalawı).

QO'ZIMMOQ – qozıw, qayttan baslanıw, qaytalaw.

QO'ZIQORIN – zamarrıq.

QO'ZIQULOQ – bot. qızıl qoraz shóp.

QO'ZICHOQ – qozısha.

QO'ZOQ – sobıq.

QO'ZG'ALISH – qozǵalıw.

QO'ZG'ALMOQ – 1. qozǵalıw, 2. jılıw, ornan turıw; 3. ketiw; 4. terbeniw, silkiniw, qıymıldaw; 5. baslanıw, kóteriliw, háreketke keliw.

QO'ZG'ALUVCHAN – qozǵalǵısh.

QO'ZG'AMMOQ – 1. qozǵaw, qozıw, qaytalaw; 2.

payda etiw, oyatıw; háreketke keltiriw; 3. awıs. jańalaw, tiklew, esine salıw; 4. awıs. ortaǵa qoyıw, taslaw; qazbalaw.

QO'ZG'ATMOQ – qozǵatıw.

QO'ZG'OLON – qozǵalıw, kóterilis; narazılıq.

QO'ZG'OLONCHI – kóterilishi, kóteriliske qatnasıwshı.

QO'ZG'OVCHI – qozǵawshı.

QO'G'A – bot. qoǵa.

QO'G'IRMOCH – quwir-mash, quwirılǵan biyday.

QO'G'IRCHOQBOZ – quwirshaq teatrınıń artisti.

QO'G'IRCHOQBOZLIK – quwirshaq teatrınıń tama-shası, oyını; quwirshaq teatri.

QO'G'IRCHOQDAY – quwirshaqtaıw.

QO'SH – 1. qos, jup, ekew; 2. qos (jer súriwde); 3. áskeriy lager, toqtaw ornı; 4. topar.

QO'SHA – qosa, ekew; topar.

QO'SHALOQ – qos, jup, ekew.

QO'SHA-QO'SHA – qos-qos.

QO'SHIB-CHATIB – qosıp-shatıp, ótirik aralastırıp.

QO'SHILISHMOQ – qosılısıw.

QO'SHILMA – birikpe.

QO'SHILMOQ – 1. qosılıw; 2. birlesiw, aralasıw; 3. jaqlaw, maqullaw, qol-lap-quwatlaw.

QO'SHILUVCHI – mat. qosılıwshı.

QO'SHIMCHA – qosım-sha, qosent.

QO'SHIN – ásker, armiya.

QO'SHIQ – qosıq.

QO'SHIQCHI – qosıqshı.

QO'SHIQCHILIK – qosıqshılıq.

QO'SHISH – mat. qosıw.

QO'SHMA – qospa; birlesken.

QO'SHMACHI – arada júriwshı, jeńelik etiwshı, dáldalshı.

QO'SHMACHILIK – jeńeshilik, dáldalshılıq.

QO'SHMISRA – eki qatar; bir báyt.

QO'SHMOQ – 1. qosıw; 2. aralastırıp, 3. birlestiriw, biriktiriw; 4. tirkew; 5. kirgiziw; 6. toltırıp; 7. qospaq.

QO'SHMOZOR – qatar eki qábir.

QO'SHNI – qońsı.

QO'SHNIChILIK – qońsıshılıq.

QO'SHOQ – 1. qosaq, qosılǵan; 2. qohtar, ómirlik jol-das; 3. topar.

QO'SHOQLAMOQ – qosaqlaw, tirkew, jarmaştırıw.

QO'SHOTAR – qosawız miltıq.

QO'SHOVOZ – duet.

QO'SHOYOQ – qosayaq tishqan, saqsaq tishqan.

QO'SHOG'IZ – qosawız (miltıq).

QO'SHQANOTLI – qos qanatlı.

QO'SHQAVATLI – qos qabatlı.

QO'SHQULOQ – qos qulaq.

QO'SHQOR – qoshqar.

QO'SHTIRNOQ – lingv. tırnaqsha.

QO'SHTOR – qos tarlı, duwtar.

QO'SHTUYOQLILAR – zool. jup tuyaqlılar.

QO'SHUV – mat. qosıw.

QO'SHXONA – 1. qullar ushın belgilengen turaq jay; 2. saparda qonatuǵın jay.

QO'SHCHI – 1. qosshı; 2. batrak.

R

RAB(B) – Alla, Quday, Táńır.

RABOT – 1. rabat, qorǵan; 2. kárwan saray.

RABT – baylanıs, baylanısw; baylanıshlıq.

RAD: RAD QILMOQ

(ETMOQ) – tán almaw, moyınlamaw; qaytarıw, qabıl etpew.

RADDIYA – biykarlawshı rásmiy bayanat.

RADIATION – radiaciyalıq.

RADIOALOQA – radio baylanıs.

RADIOESHITTIRISH – radioesittiriw.

RADIOESHITUVCHI – radioesitiwshı.

RADIOKIMYO – radioximiya.

RADIOTEXNIK – 1. radiotexnik (qánige); 2. radiotexnikalıq (radiotexnikalıq apparat).

RADIOTINGLOVCHI – radiotıńlawshı.

RADIOTO'LQINLAR – radiotolqınlar.

RADIOUZATKICH – radiouzatqısh.

RADIOCHI – radioshı.

RAFINATSIYALASH – rafinaciyalaw.

RAFIQ – 1. dos; 2. qostar, ómirlik joldas, kúyew.

RAFIQA – zayıp, hayal, yar, juptı, jubay.

RAFT – ǵayrat, pát.

RAFTOR – 1. minez-qulıq, júris-turıs; 2. awıs. bet, júz, sırtqı kórinis.

RAHA – jolsha, kóshe.

RAHBA – 1. keń maydan, dala; 2. meshit háwlisi.

RAHBAR – basshı; jol baslawshı; ustaz.

RAHBARIYAT – basqarma.

RAHBARLIK – basshılıq; ustazlıq.

RAHIM – 1. reyim, ráhim, miyirman, reyimshil, ráhimshil, qayırqom; 2. er adamlar atı.

RAHM – reyim, ráhim, miyrim, qayırım, ayanış, ayaw.

RAHMAT – raxmet, minnetdarshılıq.

RAHMATLI – qudaydıń raxmetine ılayıq, mómin, tiyebersin (qaytıs bolǵan adam haqqında).

RAHMATLI: RAHMATLI QUDAM – tiyebersin qudam.

RAHMDIL – reyimshil, irayshıl, kewli bos, miyrimshil, iraykesh.

RAHMDILLIK – reyimlilik, miyrimlilik, iraykeshlik.

RAHMLI – reyimli, miyrimli, qayırımli, miyirmanlı, ğamxorlı.

RAHMSIZ – reyimsiz, miyrimsiz, miyrimi joq, qayırımısız.

RAHMSIZLIK – reyimsiz-

lik, miyrimsizlik, ayawsızlıq, qayırımısızlıq.

RAHM-SHAVQAT – miyrim-shápáat.

RAHNAME – jol baslawshı, jol kórsetiwshı; baslıq.

RAHNAMELIK – jol baslawshılıq.

RAIS – baslıq.

RAISLIK – basshılıq .

RAKETABOZLIK – raketa ushırıwshılıq, raketa taslap bombalawshılıq.

RAKETASOZLIK – raketa islep shıǵarıwshılıq.

RAKETACHI – raketashi.

RAMAQI – arıq, quw súyek, júdew.

RAMAZON – ramazan.

RAMKALI – ramkalı, ramkası bar.

RAMZ – belgi, bir nárseni esletiwshı belgi, ım; emblem, simvol.

RAMZIY – 1. belgili, simvollıq; 2. júzeki, qurı.

RAMZIY: RAMZIY MA'NO – belgili máni, simvollıq máni, simbolika (belgili bir mánisi bar).

RAMZIYLIK – simvollıq.

RANDA – úlken súrgi.

RANDALAMOQ – súrgilew, súrgi menen qırıw, súrgi menen tegislew.

RANJ – 1. renish, kúyinish;

2. miynet, mashaqat.

RANJIDA: QADAM
RANJIDA QILMOQ – bir jerge barıw, kelıw.

RANJIMOQ – renjiw, ızalanıw, enjarlanıw, qapalanıw.

RAPIDA – rápiyda.

RAQAM – san, nomer.

RAQAMLAMOQ – nomerlew.

RAQAMLI – sanlı, nomerli.

RAQIB – 1. dushpan, jaw; 2. qarsılas, básekiles.

RAQIBLIK – dushpanlıq; kóre almawshılıq.

RAQOBAT – 1. jarıs, báseki; 2. aukcion.

RAQOBATBARDOSH – básekige shıdamlı, básekilese alatuǵın.

RAQOBATLASHMOQ – básekilesiw, jarısıw, bellesiw.

RAQOBATCHI – básekiles, jarısıwshı.

RAQOBATCHILIK – básekileslik, jarısıwshılıq.

RAQS – ayaq oyın.

RAQQOS – ayaq oyınshı er adam.

RAQQOSA – ayaq oyınshı hayal-qız.

RASADXONA – observatoriya.

RASM – 1. súwret; 2. úrp-

ádet, dástúr.

RASMAN – rásmiy, rásmiy túrde.

RASMI – ádette, ádettegishe.

RASMIY – rásmiy; húkimet, mámleketlik organlar, shólkemler tárepinen daǵazalangán, tarqatılǵan; r á s m i y l e s t i r i l g e n , taštıyılǵan.

RASMIYLASHMOQ – rásmiylesiw.

RASMIYLASHTIRMOQ – rásmiyleštiriw.

RASMIYAT – rásmiylik.

RASMIYATCHI – byurokrat.

RASMIYATCHILIK – byurokratiyalıq.

RASMLI – súwretli, súwret soǵılǵan, súwreti menen.

RASM-RUSUM – úrpádet, salt-dástúr.

RASO – 1. tolıq, pútin; 2. jetik.

RASOLAMOQ – 1. pútinlew, tolıqlaw; 2. nıshanaǵa tuwrı urıw, tuwrılaw.

RASOLIK – jetiklik.

RASSOM – súwretshi.

RASSOMLIK – q. rassomchilik.

RASSOMCHILIK – súwretshilik.

RASTA – sawda qatarları.

RASTA-RASTA – qatar-qatar.

RASVO – 1. jaman, pás; 2. rásiwa, oyran, os-oyran; 3. buzıq, bádbaq.

RASVOGARCHILIK – 1. masqarashılıq, 2. biybaštaqlıq, os-oyranlıq; 3. buzıqlıq.

RASVOLIK – q. rasvogarchilik.

RATSIONALIZATORLIK – racionalizatorlıq.

RATSIONALLASHMOQ – racionallasıw.

RAV – 1. bir sekund, bir dem; 2. dárriw, tez, qısqa waqıtta.

RAVISH – 1. ráwısh, júristurıs, tárizde; 2. usıl, forma; 3. ling. ráwısh.

RAVISHDOSH – lingv. hal feyıl.

RAVNAQ – 1. jaltıraq, jarqıraw; shiray, kórik; 2. gül-leniw, rawajlanıw.

RAVO – 1. ráwa, orınlı, ılayıq, teń, bap; 2. sáykes, múnásip, tuwrı keletuǵın.

RAVON – ráwan; tegis.

RAVONA – ráwana, ketiw, jónew.

RAVONLASHMOQ – tegisleniw, tegis bolıw.

RAVONLIK – ráwanlıq, anıqlıq, puxtalıq, tınıqlıq.

RAVOQ – arka; balkon;

saray.

RAVSHAN – 1. ráwshan, jaqtılı, nur; 2. ótkir, kórgish (kóz haqqında); 3. awıs. anıq, túsiniqli; málim, belgili, jasırıp bolmaytuǵın.

RAVSHANLANMOQ – 1. jaqtılanıw, jariq bolıw; 2. awıs. quwanıw, ashılısıw.

RAVSHANLIK – 1. jariqlıq, jaqtılıq; 2. awıs. anıqlıq, tınıqlıq; tınıshlıq.

RAX – 1. diywaldıń múyeshi; 2. awıs. kiyim-kenshektiń qırı, búrmesi, búgisi.

RAXNA – 1. tesik, jariq; 2. awıs. bosasqan názik jer.

RAXNA: RAXNA SOLMOQ – zıyan keltiriw, zıyan jetkiziw.

RAXT – ziyinet, bezek, hásem.

RAY – q. ra'y.

RAYHON – bot. bazilik, rayxan.

RAYOSAT – 1. prezidium; 2. mámleket hákimiyatı organı; 3. ayırım shólkemlerdiń basqarıwshı organı.

RAZIL – pás, ońbaǵan, jaman, buzıq niyetli, haram oyılı (et shimirkenerlik dárejedegi jaman islerdi isleytuǵın adam).

RAZILLIK – páslik, haram oyılılıq.

RAZILONA – haram

oylilıq penen, jaman niyet penen.

RAZM: RAZM SOLMOQ – qaraw, názer salıw, ser salıw.

RAZOLAT – et shimirken-erlik dárejedeги jaman islerdi islewshilik.

RAG‘A – japıraq hám miywelerde sarı daq qaldıratuđın juqpalı kesellik.

RAG‘BAT – 1. qızıǵıw-shılıq, meyil, iqlas; 2. qızıqtırıwshı, máp keltiriwshı nárese; 3. xoshamet, marapat, insan sezimlerin aktivlikke úndewshı ruwxıy tásir.

RAG‘BATLANMOQ – xoshametleniw, marapatlanıw.

RAG‘BATLANTIRMOQ – xoshametlew, marapatlaw.

RASHK – 1. qızǵanısh, kúnlew; 2. ishi tarlıq, kóral-maslıq.

RASHKCHI – qızǵánshaq.

RANG – reń, túr, tús; ápsher, pishin.

RANG-BARANG – álwan, hár túrli reńdegi; hár qıylı, túrli-túrli.

RANGDOR – 1. reńli; 2. awıs. jılwalı, bezelgen, sánlengen.

RANGDORLIK – awıs. jılwalılıq, kóriklilik.

RANGIN – q. randgor.

RANGLI – reńli, ráńbáreń, hár túrli reńli.

RANGPAR – quwarǵan, bozarǵan, túri qashqan.

RANG-RUXSOR – bet-álpet, túr-tús, bet-júz, kelbet.

RANG-RO‘Y – q. rang-ruxsor.

RANGSIZ – 1. reńsiz, reńge boyalmaǵan; 2. gúńgirt, tınıq emes; 3. reńi joq, reńi óshken; 4. awıs. bos; ázzi.

RANGSIZLIK – reńsizlik.

RANGTASVIR – reńli súwret.

RA‘Y – ray, ıray, ıńgay; meyil, iqlas.

REAKSION – reakciyalıq.

REALLASHMOQ – real-lasıw, anıqlanıw, ámelge asıw.

REALLIK – reallıq.

REDAKTORLIK – redaktorlıq.

REJA – joba, reje.

REJALAMOQ – rejelew, jobalaştırıw, retlew.

REJALASHTIRISH – jobalaştırıw.

REJALASHTIRMOQ – rejelestiriw, jobalaştırıw.

REJALI – 1. rejeli, tártipli; 2. únemshil, tejep sarıplawshı adam, reje menen isleytuđın.

REJASIZ – 1. rejesiz, tár-tipsiz; 2. únemsiz, tejep sarıplamaytuđın, únemlewdi bilmey-

tuǵın.

REJISSYORLIK – rejissyorlıq.

REKONSTRUKSIYALAMOQ – rekonstruksiyaalaw.

REKORDSHI – rekordshı.

RELSLI – relsli, relsi bar, rels ornatılǵan; relslerde júretuǵın.

RELSSIZ – relssiz, relsi joq.

RENTGENOGRAFIK – rentgenografiyalıq.

RENTGENOSKOPIK – rentgenoskopiyalıq.

REPETITORLIK – repetitorlıq.

REPORTYORLIK – reportyorlıq.

RESPUBLIKASHI – respublikashı.

RESTORANCHI – restoranshı.

REVOLYUTION – revolyuciyalıq.

REZA – 1. mayda, kishkene; 2. mayda zat.

REZAVOR – 1. mayda; 2. kók shóp, palız eginleri; 3. baw-baqsha eginleri hám olardıń miyweleri; 4. priprava.

REZAVORCHI – palız ónimleri, kók shóp hám priprava satıwshı.

REZAVORCHILIK –

palız ónimlerin jetiştiriw hám kók shóp, priprava satıwshılıq.

REZALAMOQ – maydalaw, maydalap tuwraw.

REZBALI – rezbalı, rezbası bar, rezba salınǵan.

REZGI – teri qıyqımı.

RIBO – 1. nızamsız tabıs, artıq payda; sútxorlıq; 2. qarızǵa beriletuǵın puldan alınatuǵın payda; procent; 3. para.

RIBOXO'R – sútxor, paydakúnem.

RIDO – 1. dárwishlerdiń ústki kiyimi; 2. awıs. qarańǵılıq, qara tún.

RIHLAT – kóshiw; óliw.

RIOYA – 1. húrmet, ándiyshe; 2. boysınıw, ámel etiw, saqlaw.

RIQQAT – náziklik, jumsaqlıq.

RISOLA – qollanba, broshyura.

RITMIK – ritmiklik, ritmikalıq.

RITORIK – ritorikalıq.

RITSARLIK – ricarlıq.

RIVOJ – 1. rawaj, ósiw, jetilisiw; 2. ulǵayıw, háwij; 3. jetiskenlik.

RIVOJLANMOQ – rawajlanıw, ósiw, jetilisiw, gújeyiw, gúlleniw, háwij alıw, pátleniw.

RIVOYAT – ráwiyat.

RIXTAGAR – quyma metall zatlar tayarlawshı ušta.

RIYO – júzekilik, júzegóylik, jógilik.

RIYOKOR – eki júzli, jógi, júzegóy.

RIYOKORLIK – 1. eki júzlilik, júzegóylik; 2. kóz-aba, sawaplı islerdi adamlar kórip maqtasın dep menmenlik penen ámelge asırıw.

RIYOKORONA – eki júzlilik penen, jógishilik penen.

RIYOZAT – 1. awır miynet, qıyınshılıq, mashaqat, zahmet; 2. din, dúnya islerinen ózin, nápsin tıyıp qıynalıw, tasawuffta tariqatın tiykarǵı shártlerinen biri.

RIYOZIYOT – matematika.

RIZO – kelisim, ırza, ırza, riyza; qayıl bolıw, kóniw, riyza bolıw.

RIZOLIK – ırızılıq, ırızalıq.

RIZQ – ırısqa, ırısqa, nesiybe.

RIZQLI – ırıslı, nesiybeli.

RIZQ-RO‘Z – ırısqa-nesiybe.

RIZVON – 1. segiz beyishtin biri, razılıq hám qanaatlanıwshılıq jánneti; 2. awıs. jánnet sıyaqlı baǵ, baǵ-bostan.

RISHTA – 1. jip, kenap; 2.

awıs. baylanıs, baylanıshlıq.

ROBITA – baylanıs, qatnasıq, óz ara múnásibet.

ROH – jol, kóshe.

ROHAT – ráhát, lázzet, házlik; tınısh, párawan, payız.

ROHATBAXSH – ráhátlendiriwshi, ráhát beriwshi.

ROHATIJON – janǵa ráhát beriwshi.

ROHATLANMOQ – ráhátleniw, lázzetleniw, lázzet alıw.

ROHATLI – ráhátli, lázzetli, payızlı.

ROHATSIZ – ráhatsız, ráhátı joq, payızsız.

ROHATSIZLIK – ráhatsızlık.

ROHAT-FAROG‘AT – tınısh-tatıw, jay, arqayın, qolaylı, baxıtlı.

ROHAT-FAROG‘AT:
ROHAT-FAROG‘ATDA YASHAMOQ – tınısh, baxıtlı jasaw, tınısh, ándamlı ómir súriw, jaqsı jasaw.

ROHIB – monax, xristianlardın monaxı.

ROHIBA – monax hayal.

ROHILA – at-kólik, júk artatúǵın túye.

ROLIKLI – rolikli, roligi bar.

ROM – 1. juwas, gápke kiretuǵın; 2. pal, qumǵa qarap pal ashıw; 3. q. rama; 4. rom,

kúshli spirtli ishimlik.

romantik – 1. romantik (romantik adam); 2. romantikalıq (romantikalıq poeziya).

ROMANCHI – romanshı.

ROMANCHILIK – romanshılıq.

ROMCHI – palker, pal ashıwshı.

ROSA – 1. tolıq, pútin, túwel; 2. durıs; 3. júdá, ábden; 4. toyǵansha.

ROSMANA – ıraslaw, shıntlaw, ırası menen, shını menen.

ROST – ıras, shın, haqıyqat, durıs.

ROSTAKAM – ıraslaw; ırasında, shında.

ROSTDAN – ıraştan, haqıyqattan da, shını menen.

ROSTGO‘Y – ırasgóy, haqıyqatshıl.

ROSTGO‘YLIK – ırasgóylik, haqıyqatshılıq.

ROSTLAMOQ – 1. durıslaw, tiklew; 2. awıs. ońlaw, tiklep alıw; 3. tártipke salıw, dúzetiw.

ROSTLIK – ıraslıq, shınlıq, tuwrılıq.

ROV – q. rav.

ROVON – ayna menen qaplanǵan balkon

ROY(I) – q. ra‘y.

ROY(I)KORCHI –

másláhátshi, keńes bergish, aqıl úyretkish.

ROYISH – 1. q. ra‘y; 2. juwas, gápke kiretuǵın, aytqandı tınlaytuǵın.

ROZ – 1. sır, qupiya; 2. til-ek, dárt.

ROZI – ırazı, qayıl.

ROZILIK – ırazlıq, qayılshılıq.

ROZI-RIZOLIK – xoshalayar, ırazılasıw, xoshlasıw.

ROG‘ – jap-jasil maydan, tawdıń janbawırı.

ROG‘IB – meyil, qálew.

RUBOB – rubap.

RUBOIY – rubayı.

RUBOYNAVIS – rubayı jazatuǵın shayıw.

RUH – 1. ruwx, árwaq; 2. keypiyat, psixikalıq jaǵday; te-tiklik; 3. awıs. jan, bereket; 4. zawıq, házlik; 5. xarakter, qási-yet.

RUHAN – ruwxıy jaqtan.

RUHIY – ruwxıy.

RUHIYAT – ruwxıyılıq.

RUHLANMOQ – ruwxlanıw, kóteriliw, yoshlanıw, ilhamlanıw.

RUHONIY – ruwxanıy, dindar.

RUHSIZ – 1. ruwxı túsínki, jansız, zawıqsız; 2. keypiyatsız

RUHSIZLANMOQ – 1. ruwxsızlanıw, úmitsizleniw; 2.

yosh hám qızǵınlıqtı joytıw.

RUHSHUNOSLIK – psixologiya.

RUHSHUNOS – psixolog.

RUJU’: **RUJU’**

QO’YMOQ – qumbıl bolıw, beriliw, artıqsha meyil.

RUKN – 1. awıs. tiykar, negiz, tayanış; 2. ádeb. aruz ólsheminde sozıńqı buwınlardıń qatarlarda toparlanıp qaytalanıwı; 3. gazeta-jurnalardaǵı dúrkin maqalalar atı; 4. din. rukn (Islam dininde hárbir musulman ushın parız esaplangan 5 wazıypanıń hárbiri).

RUSUM – 1. úrp-ádetler, qaǵıyda-nızamlar; 2. marka, tovar markası.

RUSUMLI – markalı.

RUSCHA – russha.

RUSCHALAMOQ – russhalaw.

RUTUBAT – 1. ıǵal, ızǵar, hól, lám; 2. awıs. qayǵı, uwayım.

RUTUBATLI – 1. ıǵallı; 2. awıs. uwayımlı.

RUX – 1. rux (shaxmat oyınında); 2. bet, júz, ápsher; 3. xim. rux.

RUXLASH – ruxlaw, metall buyımlardıń sırtın korroziyadan saqlaw ushın rux jaǵıw.

RUXSAT – ruqsat, juwap; irazılıq.

RUXSATNOMA – ruqsatnama; licenziya.

RUXSATNOMASIZ – ruqsatnamasız, ruqsatnaması joq; licenziasız.

RUXSATSIZ – ruqsatsız, ruqsat soramay; juwapsız.

RUXSOR – bet, kelbet, bet-álpet.

RO’BARO’ – qarsı, qarsı aldı, bet aldı; qarama-qarsı tárep.

RO’BARO’: **RO’BARO’**
KELMOQ – dus keliw, qarsı keliw.

RO’DAPO – 1. segizyayaq; 2. awıs. gidiman, taynapır; náhán qorqınıshlı náirse; 3. awıs. kóriksiz, kelispegen; 4. qopal, turpayı.

RO’KACH – sıltaw, báne, dánil.

RO’KACH: **RO’KACH**
QILMOQ – sıltawlaw, sıltaw aytıw, báne aytıw.

RO’MOL – oramal.

RO’MOLCHA – bet oramal.

RO’PARA – qarsısında, qarsı aldında, mańlayında, betpe-bet.

RO’Y – sırtqı tárep, beti.

RO’Y: **RO’Y BERMOQ** –

bolıw, júz beriw.

RO'YA – júz, bet.

RO'YAN – bot. marena.

RO'YIHOTIR – ándiyshe.

RO'YIROST – 1. uyalmay, uyalmaŝtan, tuwrı, dál, ashıq, naqma-naq; 2. tik, tikke, tigine, dúp-dúziw, tuppa-tuwrı; 3. ıraŝtan, ıraslap, shıntlap, shını menen.

RO'YIXUSH – jayma-shuwaq, kúle shıraylı, ashıq júzli; jaqsı múnásibet.

RO'YIXUSHLIK – jayma-shuwaqlıq, ashıq júzlilik; ırazılıq, qayılshılıq.

RO'YO – tús, bar bolmağan nárese.

RO'YOB: RO'YOBGA CHIQMOQ – orınlanıw, iske asıw, júzege shıǵıw.

RO'YXAT – dizim; hújjet.

RO'Z – kún.

RO'ZA – oraza; oraza ayı.

RO'ZNOMA – 1. gazeta; 2. májiliŝtiń kún tártibi.

RO'ZG'OR – ruwzıger, xojalıq, turmıs, mal-múlk, kún kóris, ǵalmaǵal.

RO'ZG'ORLI – ruwzıgerli; xojalıqlı, shańaraqlı.

RO'ZG'ORCHILIK – ruwzıgershilik.

RO'SHNOLIK – baxıtlı ómir, baxıtlı turmıs, jariqlıq.

S

SABAB – sebep; sıltaw,

báne.

SABABKOR – sebepker.

SABABLI – sebepli, sebebi bar.

SABABSIZ – sebepsiz, sebebi joq; sıltawsız.

SABABCHI – sebepshi.

SABIL – 1. sebil, iyesiz qalǵan; qarawsız qalǵan, ayanıshlı; 2. qurıp ketkir, qurǵır.

SABIY – sábiy, gódek, náreŝte.

SABIYLIK – sábiylik, gódeklik.

SABO – jaǵımlı tań samalı, jumsaq samal.

SABOH – erte tań, tań azan.

SABOQ – 1. sabaq, oqıw, shınıǵıw; 2. wazıypa, tapsırma; 3. awıs. órnek, tájiriyebe.

SABOT – turaqlılıq, tabanlılıq, tıyanaqlılıq, shıdam; qattılıq; qunt.

SABOTLI – 1. turaqlı, tabanlı, dáyekli; 2. shıdamlı; quntlı.

SABOTSIZ – 1. turaqsız, tabansız, awmaqay; 2. shıdamsız; quntsız.

SABOTSIZLIK – turaqsızlıq, tabansızlıq.

SABR – sabır, taqat, tózim.

SABR-BARDOSH – q. sabr-toqat.

SABRLI – sabırlı, shıdamlı, tózimli, qanaatlı.

SABRLILIK – sabırlılıq, shıdamlılıq, tózimlilik.

SABRSIZ – sabırsız, bi-
ytaqat, shalağay; qanaatsız.

SABRSIZLANMOQ –
sabırsızlanıw, shıdamsızlanıw.

SABRSIZLIK – sabırsı-
zlıq, shıdamsızlıq.

SABR-QANOAT –
sabır-qanaat.

SABR-QANOATLI –
sabır-qanaatlı.

SABR-TOQAT – sabır-
taqat.

SABR-TOQATLI –
sabır-taqatlı.

SABÜR – bot. aloe.

SABZ – jasil, jasil reń, kók
tús.

SABZ: SABZ URMOQ –
ósip, ónip shıǵıw.

SABZA – 1. kók shóp; 2.
jasıl reń.

SABZAK – qarapáreń, qa-
radan kelgen, biyday reń.

SABZAVOT – palız egin-
leri.

SABZAVOTCHILIK –
palızshılıq, palız ónimlerin
jetiştiriwshilik.

SABZI – geshir.

SABZIFURUSH – geshir
satıwshı.

SADA – bot. vyaz guštoy.

SADAF – dúr, hinji; dúrdey
aq, jalıraq.

SADAQA – sadağa, qa-
yır-sadaqa; qurbanlıq.

SADARAYHON – bot. do-
malaq formalı rayxan.

SADO – ses, dawıs, saza.

SADOQ – ǵulant, oqjaydıń
oqları salınatuǵın buyım.

SADOQAT – sadıqlıq,
wopadarlıq.

SADOQATLI – sadıq,
wopadar.

SADOQATSIZ – sadıq
emes, wopasız

SADPORA – shılparaşhe,
qıyqım-qıyqım.

**SADQA (JONIM SAD-
QA)** – sadaqa (janım sadağa).

SAF – sap, qatar, dizbek.

SAFAR – 1. sapar; jol; 2.
ret, márte.

SAFARBAR – tayar, tayın,
mobilizaciyalaw.

SAFARBARLIK – mobi-
lizaciya, tolıq tayarlıq, tolıq ta-
yar turıw (armiyada).

SAFARBOSHI – jolbasshı,
ekspediciya, turistler toparı
h.t.b. basshısı

SAFARDOSH – sapardaǵı
joldas.

SAF-BASAF – qatarma-qa-
tar.

SAFBASTA – sapqa dizil-
gen, sap tartqan, bir saptaǵı.

SAFBOSHI – qatardıń bası.

SAFDOSH – 1. bir sapta

bolǵan adamlar; 2. teńles, qatar-qurbı.

SAFIL – jaman, pás.

SAFLAMOQ – saplaw, sapqa diziw.

SAFLANMOQ – saplanıw, sapqa diziliw.

SAFO – 1. sap, taza, pák; 2. zawıq, quwanış, shadlıq, waqtı xoshlıq.

SAFOBAXSH – zawıq beretuǵın, quwanış baǵıshlaytuǵın, kewil kóteretuǵın.

SAFOLI – q. safobaxsh.

SAFRO – zapıran.

SAFSARGUL – bot. iris, názil.

SAFSATA – ótirik-ósek, bılshıl, bılshıldı, tiykarsız sóz, qurı gáp.

SAFSATABOZ – ósekshi, ósek tarqatıwshı.

SAFSATABOZLIK – ósekshilik, ósek tarqatıwshılıq.

SAHAR – sáhár, erta tań, tań azan.

SAHARLAB – erte tańda, azan menen.

SAHARLIK – sáhárlık.

SAHARXEZ – erte oynıwshı, erte turıwǵa ádetlengen.

SAHIH – 1. eń isenimli dep esaplanǵan hádis; 2. eń isenimli dep esaplanǵan hádisler toplamı; 3. dúzetilgen, qátesiz.

SAHHOF – túplewshı, muqabalawshı.

SAHHOFLIK – túplewshilik, muqabalawshılıq.

SAHIFA – bet.

SAHIFALAMOQ – betlew, betlerge bóliw.

SAHIL – jeńil, awır emes.

SAHN – maydan, bet.

SAHNA – saxna.

SAHNABOP – saxna ushın say, saxna ushın sáykes.

SAHNALASHTIRMOQ – saxnalaştırıw, saxnaǵa qoyıw.

SAHOBA – sahaba.

SAHRO – sahra, shól.

SAHROYI – sahrayı, sahrada jasawshı.

SAHV – qáte, kemshilik.

SAJ' – uyqaslı proza.

SAJDA: SAJDA QILMOQ – iyiliw, tájim etiw; húrmet kórsetiw, izzetlew.

SAJDAGOH – 1. sıyımw ornı, namaz oqıw ornı; 2. awıs. teberik orın, jer.

SAKILLAMOQ – sekeńlew, biyhuwda júgirip, sekirip júriw.

SAKKIZ – segiz.

SAKKIZINCHI – segizinshi.

SAKKIZOYOQ – segiz ayaq.

SAKRAMA – sekirmeli.

SAKRAMOQ – 1. sekiriw, ırǵıw, qarǵıw, qattı atlaw; 2. shapshıw, urılıp qayıw; 3. awıs. kóshiw; 4. awıs. nábwet-tegisine toqtamay keyingisine ótiw; 5. awıs. kóterilip túsip turıw.

SAKRASH – sekiriw.

SAKSON – seksen.

SAKSOVUL – seksewil.

SAL – sál, az ǵana, shamalı.

SALAF – aldın jasap ótken pikirles, kásipleres adamlar.

SALAVOT – din. salawat.

SALANGLAMOQ – 1. bultańlaw, qıyساńlaw; 2. awıs. tentirew, geziw.

SALBIY – 1. jaman, jaqsı emes; unamsız, namaqul; 2. bi-ykarlawshı, qaytarıwshı.

SALBIYA – bot. shıpalı ósimlik.

SALDOV – soldaw.

SALDOVCHI – soldawshı, soldaw tartıwshı.

SALIB – 1. atanaq, krešt; 2. bot. dárilik ósimlik.

SALIM – deni saw, salamat, tórt múshesi saw.

SALKAM – azı-kem.

SALLA – sálle.

SALLALI – sálleli, sállesi bar, sálle oraǵan.

SALLALIK – sállelik.

SALLAMNO – bárekella, jasa, raxmet.

SALLAQOVOQ – sálleqabaq.

SALLA-CHOPON – sálle-shapan.

SALLONA-SALLONA – sállana-sállana.

SALLOX – 1. sallaq, qas-sap; 2. awıs. gelle keser, qanxor.

SALLOXLIK – 1. sal-laqlıq, qassaplıq; 2. awıs. gelle keserlik, qanxorlıq.

SALLOXXONA – sallaqx-ana, mal soyatuǵın jer.

SALMOQ – 1. salmaq, awırlıq; 2. awıs. húrmet-izzet, abıray; 3. áhmıyet, kólem, iye-legen orın; mazmun.

SALMOQDOR – 1. salmaqılı, awır, zil; 2. awıs. arziytuǵın; úlken; nátiyjeli.

SALMOQLAMOQ – 1. salmaqlaw, salmaǵın kóriw, salmaǵın shamalaw; 2. awıs. salmaqlap sóylew, bólip-bólip sóylew; 3. awıs. salıstırıw; 4. asıqpay, ásten júriw.

SALMOQLI – q. salmo-qdor.

SALMOQSIZ – 1. salmaqsız, salmaǵı joq, jeńil; 2. awıs. húrmet-izzeti, abırayı joq; 3. tásiiri joq.

SALOBAT – sawlat, sal-tanatlı kórinis.

SALOBATLI – sawlatlı.

SALOH – tuwrılıq, hújdanlılıq.

SALOHİYAT – uqıplılıq, qábilet, talant.

SALOHİYATLI – uqıplı, qábiletli, talantlı.

SALOM – sálem.

SALOM-ALIK – sálem-álik, sálem-álem.

SALOMAT – salamat, deni saw, aman-esen.

SALOMATLIK – salamatlıq, densawlıq.

SALOMLASHMOQ – sálemlesiw, sálem beriw.

SALOMNOMA – sálem-nama.

SAL-PAL – sál-pál, az ǵana.

SALQIN – salqın, suwıǵıraq.

SALQINLAMOQ – salqınlaw, salqın túsiw.

SALQINLATMOQ – salqınlatıw.

SALQINLIK – salqınlıq, suwıqlıq, muzday hawa.

SALT – 1. salt, jaydaq; arbaǵa qosılmaǵan; 2. júksiz, júgi joq; 3. tex. nagruzkasız, biykarǵa islengen (háreket).

SALTANAT – saltanat; imperiya.

SALTANATLI – saltanatlı, tolıq húkimdar.

SAMAN – 1. aq sarı,

sarǵısh; 2. aq sarı reńli at.

SAMAR – q. samara.

SAMARA – nátiyje, ónim

SAMARADOR – nátiyjeli, ónimli.

SAMARADORLIK – nátiyjelilik, ónimlilik.

SAMARALI – q. samarador.

SAMARASIZ – nátiyjesiz, ónimsiz.

SAMIMIY – 1. haq kewil, shın kewilden, shın júreктen, júreктен shıqqan; aldamay, aldawsız; 2. pák, taza.

SAMIMIYAT – haq kewililik, aldamawshılıq, shınlıq.

SAMIMIYATSIZ – eki júzli, ótirik aralas, shın kewilden emes.

SAMIMIYATSIZLIK – jasalmalıq, eki júzlilik (haq kewil bolmaw).

SAMIMIYLASHMOQ – haq kewil bolıw.

SAMIMIYLIK – haq kewillilik, shın júreklilik.

SAMO – aspan, kók.

SAMOLYOTSOZLIK – samolyot soǵırwshılıq.

SAMOVİY – 1. kosmoslıq; 2. hawa reń.

SAMUR – zool. Sibir suwsarı.

SANA – sáne.

SANALMOQ – sanalıw,

esaplanıw.

SANAM – 1. but, tabınıw ushın aǵashtan yaki metallardan islengen qudaydıń músinini; 2. awıs. sulıw, gózzal.

SANAMA – shaxmat tártibinde gúl tigiw usılı, sonday usılda tigilgen gúl.

SANAMOQ – sanaw, esaplaw, túwellew; esaplaw (bolıp esaplanadı, bolıp tabıladı).

SANDIQ – sandıq; seyf.

SANDIQSOZ – sandıq soǵıwshı usta.

SANDIQSOZLIK – sandıq soǵıwshılıq.

SANDIQZADA – sandıqta kóp jataberip sapasın joytqan buyım, kiyim-kenshek.

SADIQCHA – sandıqsha, kishkene sandıq.

SANDIQCHI – sandıqshı.

SANDIROQLAMOQ – 1. sandalıw, biykar júriw, tentirew, jónsiz júriw; 2. gezip júriw.

SANDON – temirshiniń ásbabı, temir günde.

SANITARLIK – sanitarlıq.

SANO – 1. maqtaw, gimn, maqtaw sózler; 2. bot. dárilik ósimlik.

SANOAT – sanaat

SANOATLASHTIRISH – sanaatlastırıw.

SANOATCHI – sanaatshı,

sanaat kárxanalarına iye adam.

SANOBAR – 1. qaraǵaydıń bir túri; 2. qáddi-qáwmeti kelisken.

SANOQ – sanaq, esap, san.

SANOQLI – 1. sanawlı, sanap qoyılǵan, mólsherli; 2. awıs. júdá az, az ǵana.

SANOQSIZ – 1. sanawsız, esaplanbaǵan; 2. awıs. esap-sanı joq, san-mıń.

SANOCH – mes, shanash.

SANSALOR – sen isle, men isle, súyretki, nemquraydı.

SANSALORLIK – sen isle men isle dep, jumıs islewden bas tartıw, waqıttı soziw.

SANSALORCHI – jumıstı basqalarǵa taslap qoyıwshı, nemquraydı, qosjaqqas.

SANSALORCHILIK – nemquraydılıq.

SANG'IMOQ – q. sandiroqlamoq.

SANCHILMOQ – shan-shılıw, qadalıw.

SANCHIQ – 1. shanshıw, ile; 2. awıs. ashshı astarlı sóz, sarkazm.

SANCHMOQ – 1. shanshıw, suǵıw, batırıw; 2. qadaw; 3. awıs. shanshıp awırıw; il-ilew; 4. awıs. shımshıp sóylew, shaǵıp sóylew.

SANCHQI – shanishqı; vil-

ka.

SAN'AT – kórkem óner.

SAN'ATKOR – kórkem óner xızmetkeri; dóretiwshi.

SAN'ATKORLIK – dóretiwshilik; sheberlik.

SAN'ATSHUNOS – kórkem óner tanıwshı. izer-tlewshisi.

SAN'ATSHUNOSLIK – kórkem óner tanıw.

SAODAT – eń úlken baxıt, ıǵbal.

SAODATLI – baxtlı, ıǵballı

SAPCHA – pispegen qawın, kók, shiyki.

SAPCHIMOQ – 1. shapshıw, atlıǵıw; 2. keskin háreket etiw, sekiriw, ırǵıw, ǵarǵıw.

SAQICH – saqqız.

SAQLAGICH – saqlaǵısh.

SAQLAMOQ – 1. saqlaw, asıraw; 2. qorǵaw, aman alıp qalıw; 3. ǵamxorlıq etiw, baǵıw, qorıqlaw; 4. qutqarıw, azat etiw, aman qaldırıw; 5. qaytarıw, tıyım salıw, qoydırıw; 6. ámel etiw; 7. qádirlew, húrmet penen eslew.

SAQLANDI – asırandı, saqlap alınǵan.

SAQLANISH – saqlanıw.

SAQOQUSH – birqazan.

SAR – bas, gelle.

SARA – sara, saylandı,

artıqmash, jaqsı.

SARAFROZ – baxıtlı, quwanışlı, shad.

SARAK – 1. q. sara; 2. sınbaǵan, pútin (máyek haqqında).

SARAKLAMOQ (SARAK-SARAK QILMOQ) –

basın anayaqqa-mınayaqqa shayqaw.

SARALAMOQ – saralaw, saylaw, tańlaw, daralaw.

SARALASH – saralaw.

SARAMAS – med. juqpalı kesellik.

SARANDOZ – toyda kelin sálem (bet ashar) waqtında kelinniń basına jawılatuǵın aq materialdan tigilgen shilter tawar.

SARANJOM – mintaz, taza, azada.

SARANJOMLAMOQ – 1. tazalaw, tártipke salıw; 2. awıs. ózlestiriw, urlaw; 3. awıs. bildirmey tınshıtıw, joq etiw, janın alıw.

SARATON – 1. saratan (Shamsiya jil esabında tórtinshi aydın arabsha atı); 2. rak keselligi; 3. zool. jánlik túri.

SARBASAR – baстан-ayaq, birme-bir.

SARBAST – erkin, ǵárezsiz.

SARBASTLIK – erkinlik.

SARBON – 1. sárwan, kárwanbası; túyekesh; 2. awıs. jolbasshı, qáwender.

SARBOZ – sarbaz, piyada ásker.

SARDAK – 1. awqattıń betine shıqqan may; 2. ayırım qaynatıp pisiriletuǵın awqalardıń bólek alıp suwıtıp qoyılǵan maylı sorpası; 3. sous.

SARDAKLI – betine mayı shıqqan; sous salınǵan; souslı, duzlıq.

SARDARA – eń úlken, tiykarǵı dárwaza.

SARDOBA – suw saqlaǵısh, hawız.

SARDOR – sárdar.

SARDORLIK – sárdarlıq.

SARF – sarp, shıǵım, qárejet.

SARFLAMOQ – sarplaw, jumsaw; paydalanıw, qollanıw.

SARF-HARAJAT – sarp-qárejet, qárejet-qarjı.

SARGARDON – 1. sergizdan, sebil, áwere, zer-zebil; 2. sadaqa pulı.

SARGARDONLIK – sergizdanlıq, áwereshilik.

SARGASHTA – q. sargardon.

SARGUZASHT – waqıya-hádiyseler, basınan keshirgenleri.

SARHAD – shegara, ay-

maq.

SARHISOB – esap-kitap, esabat.

SARHOVUZ – sárhawız, úlken hawız.

SARI – 1. qaray, qarap; sayın; 2. sara, saylandı; 3. sarı, sarı reńli; 4. sari, hind hayallarınıń kiyimi.

SARIMSOQ – sarımsaq, chesnok.

SARIN – 1. taza, jańa; 2. jaǵımlı.

SARIQ – 1. sarı, altın reń; 2. máyektiń sarı uwızı.

SARIQLIK – sarılıq.

SARIQSOR – zool. jirtqısh qus.

SARIQCHA – til ushına shıǵatuǵın shıǵıw.

SARIYOG‘ – sarı may.

SARISHTA – q. saranjom.

SARISHTALAMOQ – q. saranjomlamoq.

SARKARDA – 1. sárkarda, láshkerbası; 2. awıs. baslıq, jolbasshı.

SARKASH – ójet, qaysar, boysınbaytuǵın.

SARKOR – 1. lawazımlı kisi; jolbasshı; 2. baslıq, basshı.

SARLAVHA – ataması, bası (kitaptıń, shıǵarmanıń, maqalanıń).

SARMAST – azıraq keypi bar, más; kewli tolǵan, waqıt

xosh.

SARMOYA – qarji, kapital.

SARMOYADOR – qarji iyesi, kapitalshı.

SARNOMA – epigraf; uran.

SAROB – saǵım, eles.

SAROSIMA – albiraw, sasqalaqlaw, ǵulǵula.

SAROSIMALIK – albirawshılıq.

SAROY – saray.

SAROYBON – sarayman.

SARPO – sarpay, kiyim, sawǵa, sıy.

SARPO-SURUQ – sarpay-parpay.

SARPOYOQ – sayaq, sayaq-sandıraq, gezende.

SARPOYCHAN – jalańayaq, shulıq kiymey.

SARPO‘SH – qaqpaq.

SARQIT – sarqıt, qaldıq.

SARROF – aqsha almasrıwshı, aqsha maydalawshı.

SARROJ – er soǵıwshı usta.

SARROJLIK – er soǵıwshılıq.

SARSARI – 1. tınımsız; 2. biyetalap, gezende.

SARSON – sarsań, áwere, adasqan.

SARSONGARCHILIK – sarsańshılıq, áwereshilik.

SARSONLIK – q. sarsongarchilik.

SARSON-SARGARDON – áwere-sarsań.

SARTAROSH – shashtárez.

SARTAROSHLIK – shashtárezlik.

SARTAROSHXONA – shashtárezxana.

SARTOPO – baстан ayaq, pútkilley.

SARUPO – q. sarpo.

SARV – 1. bot. sárwi; 2. awıs. qáddi-boyı kelisken.

SARVAR – sárwar, jolbasshı, qáwender.

SARVINOZ – sárbinaz.

SARVIRAVON – sárwi boylı, qáddi-qáwmeti kelisken; názálim; súyikli yar.

SARVIXIROMON – q. sarviravon.

SARVQAD – q. sarv 2.

SARVQOMAT – q. sarv 2.

SARXAT – sulıw jazıw, qolı sulıw.

SARXIL – sara, eń jaqsılarınan terilgen.

SARXUSH – keyipli, keypi bar; más.

SARXUSHLANMOQ – keyipleniw, kewilleniw, kewli kóteriliw; másiriw.

SARXUSHLIK – máslik.

SARG‘AYMOQ – 1.

sargáyıw, sarı túske eniw, túsi ózgeriw; 2. awıs. kútiw, qumartıw, intıǵıw; 3. awıs. jalınıw, jalbarınıw; azaplanıw.

SARG‘AYTIRMOQ – 1. sargáyıw; 2. awıs. kúttiriw; 3. awıs. azaplaw, azapqa qaldırıw.

SARG‘IMTIR – sargılt, sarıǵa jaqın, sarıǵa uqsas.

SARG‘ISH – sargısh, sarıǵa jaqın.

SARCHASHMA – 1. bas bulaq; 2. awıs. bas derek.

SAS – ses, dawıs, hawaz.

SASIMIQ – 1. sasıw, iyisleniw, jaǵımsız iyis shıǵarıw; iyisi múńkiw; 2. shiriw, buzılıw; 3. tútew, tútin shıǵıw, janıw; 4. awıs. shimshıp sóylew, astarlı sóylew.

SASSIQ – 1. sasıq, jaman iyis; 2. hawası jaman; 3. ashıǵan, sasıǵan; 4. awıs. jaman gáp-sóz; 5. awıs. kemsitiw, aqiretlew.

SASSIQKO‘ZAN – zool. sasıq kúzen.

SASSIQLIK – sasıqlıq.

SASSIQQO‘NG‘IZ – sasıq qońız.

SASSIQPOPISHAK – ópepek.

SASSIZ – sessiz, dawıssız; ses shıǵarmay.

SATANG – sáteń, qayqı,

pardozlangan.

SATH – 1. ústi, júz, bet; 2. qáddi; dáreje; bálentliklerdi ólshewde tiykar etip alınǵan baslanǵısh beti, dárejesi (teńiz qáddinen júz metr biyik); 3. mat. maydan.

SATIRIK – 1. satirik (satirik shayır); 2. satiralıq (satiralıq shıǵarma).

SATR – qatar, baspa yaki qoljazba tekstiń, qosıqtıń hár bir joli, qatarı.

SATTOR: O‘LAMAN SATTOR – ólsem de, sira, hesh, haslan.

SAVALAMOQ – 1. sabalaw, tayaqlaw, qayta-qayta urıw; 2. jawınlaw, núserlew, núserlep jawıw (jawın-shashın haqqında) 3. awıs. min taǵıw, kemshiligin aytıw.

SAVAMOQ – sabaw, urıp-soǵıw, urıp-qaǵıw; shıbıq penen sabaw.

SAVAT – sebet.

SAVATBOSH – shashi sebettey, shashi úrpeygen.

SAVATCHI – sebetshi.

SAVATCHILIK – sebetshilik.

SAVAG‘ICH – 1. q. savacho‘p; 2. qamısqa uqsas suw ósimligi, jeken.

SAVASH – 1. sabaw; 2. sawash, urıs, soǵıs.

SAVACHO'P – shıbıq, saw.
baw.

SAVDO – 1. sawda, alıw-satıw isi, sawda-satıq; 2. ğam-táshwish, ğalmaǵal.

SAVDOGAR – sawdager.

SAVDOGARLIK – sawd-agershilik.

SAVDOLASHMOQ – sawdalasıw, tovar bahası haqqında tartısıp, óz ara kelisiw.

SAVDOLI – táshwishli, múshkil.

SAVDOYI – 1. aqıldan azǵan, delbe; 2. bir adam yamasa bir nárese dártinde aqıl-esin joytqan.

SAVDO-SOTIQ – sawda-satıq.

SAVIL – q. sabil.

SAVIYA – dáreje; sapa.

SAVLAT – sawlat, saltanatlı kórinis; kórik.

SAVLATLI – sawlatlı, ullı kórinisli; kórikli.

SAVOB – sawap; jaqsılıq, iygilikli is.

SAVOBLI – sawaplı.

SAVOBTALAB – sawap isleytuǵın, sawap isten qaytpaytuǵın.

SAVOD – 1. sawat; 2. bilim, maǵlıwmat; 3. tájiriyebe.

SAVODLI – 1. sawatlı, oqıw-jazıwdı biletuǵın; 2. bil-

imli, maǵlıwmatlı, kóp oqıǵan, erkin pikirleytuǵın.

SAVODLILIK – sawatlılıq; bilimlilik.

SAVODSIZ – 1. sawatsız, sawatı joq, oqıw-jazıwdı bilmeytuǵın; 2. bilimi, maǵlıwmatı joq.

SAVODSIZLIK – sawatsızlıq; bilimi joqlıq.

SAVODXON – q. savodli

SAVODXONLIK – q. savodlilik.

SAVOL – soraw.

SAVOL-JAVOB – soraw-juwap.

SAVOLLI – sorawlı, sorawı bar.

SAVR – sáwir (Shamsiya jil esabında ekinshi aydıń arabsha atı).

SAVSAR – suwsar.

SAVQ: SAVQI TABIIY – sezim, meyl; intuiciya.

SAXIY – 1. saqıy, qolı ashıq, beregen; 2. ğamxor, miyirman; 3. awıs. mol, kóp, aǵıl-tegil, mol-molaqay.

SAXIYLIK – saqiylıq, qolı ashıqlıq.

SAXOVAT – 1. saqawat, saqiylıq; 2. awıs. mol, molshılıq.

SAXOVATLI – saqawatlı, saqiylıq.

SAXOVATPESHA – q.

saxovatli.

SAYHON – alań, keń maydan, dala.

SAYHONLIK – ashıqlıq, keń maydan.

SAYIL – seyil, qıdırıspa, kewil kóterispe.

SAYILGOH – xalıq seyilleri bolatúgın orın, baǵ, park.

SAYIN – sayın.

SAYIS – seyis, at baǵar.

SAYISXONA – seyisxana, atqora.

SAYLAMOQ – 1. saylaw, dawıs beriw jolı menen mámlaket yaki ózin ózi basqarıw organları aǵzalığına ótkeriw; 2. tańlaw, iriklew, saylap alıw.

SAYLANISH – saylanıw.

SAYLANMA – saylandı, saylı, tańlamalı.

SAYLOV – saylaw.

SAYLOVCHI – saylawshı, saylawda qatnasıwshı.

SAYOHAT – sayahat, dem alıs saparı.

SAYOHATNOMA – sayahatnama.

SAYOHATCHI – sayahatshı, sayahatqa shıqqan, sayahatta júrgen adam.

SAYOQ – sayaq, qańǵıbas, gezende, tentirewik; buzıq.

SAYOQLIK – sayaqlıq; buzıqlıq.

SAYOZ – 1. sayız, tereń

emes, taypaq, jaypaw; 2. awıs. tómen, ázzi, júzeki (mazmun jaǵınan).

SAYOZLANMOQ – sayızlanıw, taypaqlanıw; 2. awıs. tómenlew, ázzilew (mazmun).

SAYOZLIK – 1. sayızlıq, taypaqlıq, jaypawlıq; 2. awıs. ázzilik, tómenlik (bilim hám sheberlik jaǵınan).

SAYQAL – 1. pardoız, sán, 2. awıs. shıray, kórik.

SAYQALLAMOQ – 1. pardoızlaw, ısıw, jıltratıw; 2. awıs. sánlew, sán beriw; 3. awıs. kórkeytiw.

SAYQALCHI – pardoızlawshı.

SAYR – aylanıw, qıdırıw, qıdırıspa, sáwirlew, samallaw, taza hawada qıdırıw.

SAYRAMOQ – 1. sayraw; 2. awıs. qosıq aytıw; 3. awıs. tinbay sóylew, kóp sóylew.

SAYRATMOQ – sayratıw.

SAYRGOH – park, baǵ.

SAYROQI – sayrawshı.

SAYYOD – sayyad, ańshı.

SAYYOH – sayaxatshı, turıst.

SAYYOR – 1. kóshpeli; 2. sayaxatshı.

SAYYORA – 1. dárbádar, geziwshı; 2. astr. planeta.

SAYG‘OQ – zool. sayǵaq.

SAZO – 1. saza, sazay, dák-

ki, támbi; 2. tilek, niyet, talpınıs; 3. saza, ses, dawıs.

SAZOYI – sazay, el ortasında jazalanğan.

SAZOVOR – sazıwar, múnásip, ılayıq.

SAZOVORLIK – sazıwarlıq, múnásiplik, ılayıqlıq.

SAG‘ANA – maqbara.

SAG‘IR – 1. sağıyra, jas bala, kishkene bala; 2. jetim bala.

SAG‘IRXONA – mehriybanlıq úyi.

SAG‘RI – 1. at, eshek, qaramal sıyaqlılardıń artqı ayağınıń ústki bólegi; 2. sawır, belden quyırıqqa shekemgi aralıq; 3. attıń sawır terisinen islengen gewish ushın isletiletuǵın kón, teri (saǵrı, shagren); 4. sonday teriden islengen (ayaq kiyim haqqında).

SACHOQ – 1. shashaq; 2. attıń tobíǵı astındaǵı bir tutam shash.

SACHRAMOQ – 1. shashıraw, shashılıw; 2. sekiriw, ırǵıw; 3. awıs. qattı sóylew, dákki beriw.

SANGTAROSH – tas jonıwshı usta.

SANGTAROSHLIK – tas jonıwshılıq.

SA‘VA – zool. kishkene

búlbil.

SA‘Y – umtıls, talpınıs.

SA‘Y-HARAKAT – isháreket, umtıls, talpınıs.

SEBARGA – bot. klever, jońshqa.

SEDANA – bot. sedana.

SEDANALI – sedanalı, sedana sebilgen.

SEHR – sıyqır, fokus.

SEHRGAR – 1. sıyqırshı; 2. awıs. q. fusunkor.

SEHRGARLIK – sıyqırshılıq; 2. awıs. q. fusunkorlik.

SEHR-JODU – sıyqır, fokus.

SEHRLAMOQ – 1. sıyqır-law, 2. awıs. es-huwshın alıw, ózine ashıq etiw.

SEHRLI – 1. sıyqırılı; 2. awıs. sıyqır-lawshı, ózine tartıwshı.

SEKIN – 1. áste, ásten, asıqpay; 2. biliner-bilinbes, sezdirmey; 3. ásten, abaylap; 4. hawlıqpay; 5. ólpeń (páseń) dawıs penen, esitiler-esitilmes; 6. az-azdan.

SEKIN-ASTA – áste-aqırın, jay-paraxat.

SEKIN-ASTALIK – áste-aqırınlıq, jay-paraxatshılıq.

SEKINLAMOQ – ástenlew, tezligin azaytıw.

SEKINLATMOQ – ásten-

letiw; páseytiw, azaytiw.

SEKINLASHMOQ – ástenlesiw; páseñlew, páseyiw.

SEKINLIK – ástelik.

SEKIN-SEKIN – ášte-ášte.

SEL – 1. sel, kúshli jawın; 2. jawınnan payda bolǵan suw aǵımı; 3. góshitiń suwı, qanı; 4. awıs. quyashtiń kúshli

nurı; quyash nurı aǵımı.

SELENOLOGIYA – selenologiya, Ay sırtınıń dúzilis hám ximiyalıq-minerologiyalıq quramın úyreniwshi pán.

SELGIMOQ – suwı qashıw, suwı ketip qurıw.

SELKILLAMOQ – selkil-dew, shayqalıw, terbeliw.

SELOB – sel suwları.

SELPIMOQ – julqıw, siltew, sermew, silkiw, silki-tiw.

SELPINMOQ – julqınıw, silkiniw, terbeniw.

SEMANTIK – lingv. semantikalıq.

SEMASIOLOGIK – lingv. semasiologiyalıq.

SEMIRMOQ – 1. semiriw, tolısıw, salmaǵı artıw; 2. awıs. quwanıw, kewli kóteriliw.

SEMIRTIRMOQ – semir-tiw.

SEMIZ – 1. semiz, mayı kóp, may basqan; 2. awır, salmaqlı; 3. juwan, qalıń, enli; 4.

ónimdar, qunarlı (jer haqqında).

SEMIZLIK – semizlik, maylılıq.

SEMIZO‘T – bot. portulak.

SEMURG‘ – suymurıq.

SEN – sen.

SENIKI-MENIKI – seni-ki-meniki.

SENINGCHA – senińshe, seniń pikirińshe.

SENAMOQ – senlew, senlep shaqırıw, sensirew.

SEN-MEN – sen-men.

SEN-MEN: SEN-MEN-GA BORMOQ – sen-menge barıw, aytısıp qalıw, urısıw.

SENSIRAMOQ – sensirew, senlep shaqırıw.

SENCHALIK – sendey, sen sıyaqlı, saǵan uqsap.

SEP – sep, qızǵa beriletuǵın dúnya.

SEPARA – úsh qırlı juwan iyne.

SEPKIL – sepkil.

SEPKILLI – sepkilli, sepkili kóp, sepkil basqan.

SEPLAMA – eplemey etip islengen; amanat.

SEPLAMOQ – eplemey etip islew, eplep islew (zorga).

SEPLI – sepli, sebi (mal-dúnyası) kóp.

SEPMOQ – sebiw, sewiw, shashıw, búrkiw.

SEPOYA – 1. bóget, damba qurıwda, dárya hám kanallardıń jaǵısın suw juwıp ketiwınen saqlawda qollanılatuǵın, úsh qadanı úshmúyeshlik formasında bir-birine bekkemlep, paqallar arası tas hám basqa da materiallar menen toltırılátuǵın qurılma; 2. úsh ayaqlı buyım.

SEPOYACHI – q. sepoya 1.

SEPSIMIQ – sepsiw, páseyiw, siyreklesiw.

SEPSIZ – sepsiz, sebi joq.

SERAJIN – ájim basqan, jıyrıqlı, jıyrıq-jıyrıq.

SERBAR – enli, eni keń.

SERBARAKA – bereketli, bereketi kóp.

SERBARG – japıraǵı kóp, japıraǵı qalıń.

SERBEZAK – bezewi, hásemi kóp; hásemli.

SERBOLA – kóp balalı, kóp perzentli.

SERDAROMAD – dáramatı kóp, paydası mol.

SERDARAXT – kóp terekli, terek kóp egilgen.

SERDAVLAT – dáwleti kóp, bay.

SERDAXMAZA – táshwishi kóp, bas awırıwı kóp.

SERDIQQAT – 1. kóp dıqqat etetuǵın, júrekti ezetuǵın; 2. dıqqatlı, júdá itı-

barlı.

SERFAHM – aqıl-parasatlı; ziyrek; aqıllı.

SERFARZAND – perzenti kóp, kóp perzentli.

SERFAYZ – payızlı, júdá kórkem, kózdi quwantatuǵın.

SERFIKR – kóp pikirleytuǵın; awır minez.

SERGAK – 1. sergek, saq; 2. ziyrek, ilgir; 3. oyaw, uyqılamaǵan.

SERGAKLANMOQ – sergekleniw, saq bolıw.

SERGAKLIK – sergeklik, saqlıq; ziyreklik.

SERGAP – sóylemshek, bıjıq.

SERGAPLIK – sóylemsheklik, bıjıqlıq.

SERGUL – gúlli, gúli kóp.

SERGO‘SHT – góshli, etli; semiz, juwan; góshi kóp.

SERHARAKAT – háreketi, qıymıldısı kóp, háreketshen, tınbasqan, tınbaytuǵın.

SERHASHAM – hásemli, hásemi kóp; dábdebeli, saltanatlı.

SERHIKMAT – hikmetli, hikmetke tolı.

SERHIMMAT – júdá saqıy, qolı ashıq.

SERHOSIL – ónimdarlı, mol zúraát beretuǵın, qunarlı.

SERILDIZ – tamırı kóp; tamır basqan.

SERİYALI –seriyalı.

SERISHVA – nazlı, nazlan beretuğın; ózine tartatuğın.

SERJ AHL – ashıwshaq, tez peyil.

SERJILO – q. serjilva.

SERJILVA – jılwalı; dónip turatuğın, hár túrli reńge dónetuğın.

SERJUN – 1. júni kóp, júnlés, júń basqan; 2. júń kóp beretuğın; 3. júń qosıp tigilgen.

SERKA – serke.

SERKEPAK – kepegi kóp, kepekli.

SERKIPRIK – kirpigi kóp, kirpigi qalıń.

SERMAHSUL – ónimli, kóp ónim beretuğın.

SERMAZMUN – tereń mazmunlı, mazmun jağınan bay.

SERMASHAQQAT – mashaqatı kóp, júdá mashaqatlı.

SERMA'NO – mánisi kóp, júdá mánili.

SERMEHMON – qon-aqshıl, miymandos.

SERMEHNAT – miyneti kóp, kóp miynetti talap etetuğın.

SERMEVA – miywesi kóp, kóp miywe beretuğın.

SERMULOZAMAT – júdá álpayım.

SERNAM – ıǵalı, ızǵarı kóp.

SERNAQSH – naǵısı kóp, kóp naǵıslı.

SEROB – mol, aǵıl-tegil, oǵada kóp.

SEROBLIK – molshılıq.

SERPADOZ – kóp boyanatuğın, ózine kóp qaraytuğın; kóp pardozlangan.

SERPAXTA – paxtası kóp, kóp paxtalı.

SERQATNOV – 1. transport hám jolawshılar kóp qatnaytuğın; 2. tez-tez keletuğın.

SERQILIQ – qılıǵı kóp; ójet.

SERQIRRA – 1. kóp qırlı; 2. awıs. hár tárepleme, keń, mazmunlı.

SERQOSH – qası qalıń, qalıń qaslı.

SERQUM – qumlu, qum basqan, qumı kóp.

SERQUYOSH – quyashlı, quyash nurı kóp túsetuğın.

SERRAYMOQ – sárriyiw, ańırayıw; kekshiyiw, qayqayıw.

SERSAVLAT – júdá sawlatlı.

SERSOQOL – saqalı kóp, saqalı ósip ketken.

SERSOYA – sayası kóp,

qalín saya.

SERSUT – súti kóp, kóp sút beretuǵın.

SERSUV – suwı kóp, suwı mol; suwlı.

SERSUYAK – súyekli, súyegi kóp.

SERTAKALLUF – q. ser-mulozamat.

SERTARMOQ – tar-maqlanǵan, tarmaǵı kóp; tar-maqlı.

SERTASHVISH – tásh-wishi kóp; táshwishli.

SERTIFIKATLASH – sertifikatlaw.

SERTIKAN – tikenı kóp, kóp tikenli, tikenekli.

SERTOMOQ – tamaqsaw, awqattı kóp jeytuǵın.

SERTUK – túgi kóp, túkli; jún basqan.

SERTUPROQ – topıraǵı kóp, topıraq basqan.

SERUNUM – ónimdar; qunarlı.

SERUYQU – uyqıshıl, kóp uyqılaytuǵın.

SERVIQOR – kórkem, sawlatlı.

SERXARAJAT – kóp shıǵın; kóp pul sarplaytuǵın.

SERXARXASHA – júdá ójet; erketay; názik, hesh nárese jaqpaytuǵın.

SERXOSIYAT – qásiyetli,

paydası kóp.

SERYAMOG‘ – jamawı kóp, kóp jamaw basılǵan.

SERYAPROQ – q. ser-barg.

SERYOMG‘IR – jawın-shashınlı, jawın kóp jawatuǵın.

SERYOG‘ – mayı kóp, maylı; júdá maylı.

SERO‘T – ot-shópli, qalín shópli.

SERG‘AYRAT – ǵayratlı, ǵayratı kóp.

SERSHARBAT – q. sershira.

SERSHIRA – shireli, shire-si kóp.

SERSHOVQIN – shawqımı kóp, shawqımlı; shawqım shıǵaratuǵın.

SERSHOX – shaqası kóp, shaqalap ketken.

SESKANMOQ – seskeniw, sezikleniw, shapshıp túsiw.

SETKA – setka, qalta; kes-te.

SETOR – úsh tarlı muzıka ásbabı.

SEVALAMOQ – sebelew, silpilew (jawın haqqında).

SEVGI – ıshqı-muhabbat, ashıqlıq.

SEVGILI – súyikli, súyikli yarı, súyiklisi.

SEVIKLI – q. sevgili.

SEVIMLI – súyikli; súy-
kimli.

SEVIMSIZ – súymeytuǵın,
jaqsı kórmeytuǵın.

SEVINMOQ – súyiniw,
quwanıw, shadlanıw.

SEVINCH – súyinish,
shadlıq, quwanış.

SEVISHMOQ – jaqsı
kóriw, bir-birin súyiw.

SEVMOQ – súyiw, jaqsı
kóriw; unatıw.

SEYSMIK – seysmikalıq.

SEYSMOLOGIK –
seysmologiyalıq.

SEZGI – sezim, ańlangan,
bayqalǵan ishki tuyǵı; instinkt.

SEZGIR – 1. sezgir,
sezgish, ilgir; 2. ziyrek, bayqa-
ǵısh.

SEZGIRLIK – sezgirlik;
ziyreklik.

SEZGISIZ – sezimsiz,
seziw qábiletin joytqan.

SEZILARLI – sezilerli,
seziwge bolatuǵın; 2. awıs.
kózge kórinerli; aytarlıqtay.

SEZILAR-SEZILMAS –
seziler-sezilmas, biliner-bilin-
bes.

SEZILMAS – sezilmey-
tuǵın, bilinbeytuǵın; jasırın.

SEZILMOQ – 1. seziliw,
2. kóriniw, sawleleniw, bilin-
iw.

SEZISH – seziw

SEZMOQ – 1. seziw,
ańlaw, bayqaw; 2. pámlew, 3.
aldinnan seziw, biliw.

SEZUVCHAN – q. sezgir.

SEZUVCHANLIK – q.
sezgirlik.

SESHANBA – shiyshembi,
ekinshi kún.

SIBIZG‘A – sıbızǵı.

SIDIRILMOQ – sıyırılıw,
sıpırılıw.

SIDIRMOQ – 1. sıyırıw,
sıpırıw; 2. súrtiw, tazalaw,
artıw; 3. qırıp, sıyırıp alıw; 4.
awıs. alıp taslaw, ketkiziw.

SIDIRG‘A – 1. bir tegis, bir
reńdegi; 2. jalpı, sıpıra tegis,
úzliksiz.

SIDQ – shınlıq, haqıyqatlıq;
sadıqlıq.

SIDQIDIL – shın júrekten,
shın kewilden.

SIDQIDILDAN – shın
júrekten, shın kewilden,
sadıqlıq penen.

SIDQIDILLIK – sadıqlıq,
shınlıq.

SIDRA – 1. márte, ret (tek
sanaq sanlar menen); 2. to-
plam; 3. bir waqıtta, málim
múddette.

SIFAT – 1. sıpat; 2. qásiyet;
pazıylet; 3. sapa (tovardıń sa-
pası); 4. awıspalı sóz quramın-
da “uqsas”, “-sımaq” mánilerin
bildiredi (shoirsifat –

shayirsımaq); 5. lingv. kelbetlik.

SIFATDOSH – lingv. kelbetlik feyil.

SIFATLAMOQ – sıpatlaw, sıpatlama beriw.

SIFATLASH – 1. q. sıfatlamoq; 2. ádeb. epitet.

SIFATLI – sapalı, sapası jaqsı.

SIFATSIZ – sapasız, sapası tómen, sapası joq.

SIGIR – sıyr.

SIGIRXONA – malxana, mal qora.

SIHAT – saw, sawlıq, den-sawlıq.

SIHATGOH – sanatoriya.

SIHATLIK – densawlıq.

SIHAT-SALOMAT – saw-salamat.

SIHAT-SALOMATLIK – saw-salamatlıq.

SIL – tuberkulyoz, ókpe keshelligi.

SILA – 1. toltırıp, ıdıstın ernegi menen toltırıp; 2. sıla, balıq túri.

SILAB-SIYPAB – sılap-sıypap.

SILAMOQ – sılaw, sıypaw.

SILEN – bot. silen, arıstıda.

SILJIMOQ – 1. jıljıw, qozǵalıw; 2. awıs. ketiw, jónew; 3. ilgerilew, háreketle-

niw; 4. tamshılaw, tamshılap aǵıw; 5. awıs. rawajlanıw.

SILJISH – 1. jıljıw; 2. jaqsı tárepeke ózgeriw, alǵa basıw; 3. qozǵalıw, kóshiw.

SILKILASHMOQ – 1. silkilew, talasıw; 2. aytısıw, sen-menge barıw.

SILKIMOQ – silkiw, qaǵıw, julqıw.

SILKINISH – silkiniw.

SILKINMOQ – silkiniw; terbeliw.

SILKITMOQ – silkitiw.

SILLA: SILLASI QURIMOQ – silesi qatıw, dińkesi qurıw, boldırıw, sharshaw.

SILLABIK – sillabikalıq.

SILLIQ – 1. tegis, tep-tegis, sıypaq, taypaq, gedir-budırsız; 2. tayǵanaq, sırganaq; 3. jıltır, jılwalı; 4. awıs. qáddi-qáwmeti kelisken, sulıw; 5. awıs. kemshiliksiz, ráwan (til, stíl, sóylew haqqında); 6. jumsaq, jaǵımlı; 7. mashqalasız, kewildegidey, tosıqsız, jánjelsiz; 8. sezdimey, bilindirmey; 9. bir tegis, bir tempte, shawqımsız.

SILLIQLAMOQ – 1. tegislew, shıray beriw; 2. awıs. qayta islew; 3. awıs. jumsartıw.

SILLIQLIK – 1. tegislik; 2. jumsaqlıq; ańsatlıq.

SILLIQLOVCHI – tegis-

lewshi; pardozlawshi.

SILOH – qural-jaraq, qaraw-jaraq.

SILOS – silos.

SILOSXONA – silosxana.

SILOVSIN – 1. zool. qaraqulaq, 2. qaraqulaq terisi.

SILQIMOQ – 1. sirqaw, tamshilaw; 2. awıs. ášte toplaw; payda bolıw.

SILSILA – 1. dizbek; 2. úrim-putaq, shejire, dinastaıya; 3. awıs. izbe-iz bolatuǵın qubılıslar dizimi, shınjır, progressiya.

SILTAMOQ – 1. tartıw; iyteriw; 2. awıs. sózin kesiw; jekiriniw.

SILTOV – 1. siltew; 2. tartıw, iyteriw; 3. awıs. siltaw, báne, sebep; 4. qattı gáp, jekiriniw.

SIM – sim.

SIMFONIK – simfoniyalıq.

SIMILLAMOQ – 1. sirqıraw, sirqırap awırıw; 2. q. imillamoq.

SIMIRMOQ – 1. simiriw, ishiw; 2. awıs. síndiriw, dene-sine síndiriw, toyıw.

SIMMETRIK – simmetriyalıq.

SIMOB – xim. sınap.

SIMOBLI – sınaplı, sınap qosılǵan.

SIMPATIK – simpatikalıq.

SIM-SIM – 1. sirqırap; dawamlı ráwishte; 2. awıs. bir tempte, maydalap.

SIMSIZ – sımsız, sımı joq, simnan paydalanbay isleytuǵın.

SIMTO‘R – simtor, simnan islengen tosqın.

SIMVOLIK – simvolikalıq.

SIMVOLISTIK – simvolistlik.

SIMYOG‘OCH – telegram.

SINALGAN – 1. sınalǵan; 2. isenimli, tekseriwlerden ótken.

SINAMOL – q. sınalğan 2.

SINAMOQ – 1. sıraw, tekseriw; 2. bilimın sıraw; 3. basınan keshiriw, tájiriybede kórip biliw.

SINASH – sıraw; sınaq.

SINASHMOQ – sınasıw, óz ara bir-birin sıraw.

SINASHTA – 1. jaqsı sınalǵan; tekserilgen, tanıw, qádirdan; 2. basınan ótkergen, tájiriybeden ótkerilgen.

SINDIRMOQ – síndiriw.

SINF – klass.

SINFDOSH – klaslas.

SINGARI – sıyaqlı, kibi.

SINGARMONIK – singarmoniyalıq.

SINIQ – 1. sıniq, sıngan;

jarılğan; 2. awıs. bozarğan, túri qashqan; 3. awıs. páseń, ólpel (dawıs haqqında); 4. awıs. qapa, úmitin úzgen.

SINIQLIK – 1. sınıqlıq; 2. qapalıq.

SINIQ-MERTIK – sınıq-pınıq.

SINIQMOQ – sarǵayıw, bozarıw, túri qashıw.

SINIQCHI – sınıqshı.

SINISH – sınıw.

SINKALAMOQ – sinkalaw, sinkaǵa salıw.

SINKRETIK – sinkretikalıq.

SINMOQ – 1. sınıw, bóliniw, qıyraw; 2. awıs. jeńiliw, bankrot bolıw (básekide); 3. awıs. dákkı jew.

SINOAT – ájayıp is, waqıya, qubılıs, káramat.

SINOLOGIK – sinologiyalıq.

SINONIMIK – lingv. sinonimiyalıq.

SINOPTIK – 1. sinoptik, meteorolog; 2. sinoptikalıq (izlenisler).

SINOV – 1. sınaw, tekseriw; 2. sınaq, imtixan.

SINOVCHAN – sınáǵısh, sınap teksergish, sınap kórgish.

SINOVCHI – sınawshı.

SINTAKTIK – lingv. sintaksislik.

SINTETIK – 1. sintetik (sintetik kauchuk); 2. lingv. sintetikalıq.

SINTEZLAMOQ – sintezlew.

SINUVCHAN – mort, sınǵısh.

SINUVCHANLIK – mortlıq, sınǵıshlıq.

SINXRONLAMOQ – sinxronlaw.

SINXRONLIK – sinxronlıq.

SINCH – karkas.

SINCHALAK – zool. sinica.

SINCHALOQ – shunatay barmaq.

SINCHI – atlardı jaqsı biletuǵın adam.

SINCHIKLAB – dıqqat penen, muqıyatlı túrde.

SINCHILIK – 1. atlardı jaqsı biliw, 2. sınshılıq.

SINCHKOV – júdá dıqqat-itibarlı; qıyqım.

SINCHKOVLIK – júdá dıqqat-itibarlılıq; qıyqımlıq.

SINCHLI – karkashı.

SIPO – 1. sıpayı, kishi peyil; 2. awır minez.

SIPOH – 1. ásker; 2. shaxmat oyınında piyadadan úlken danalar (at, rux, farzin); 3. q. sipo.

SIPOHI(Y) – q. sipoh 1.

SIPOLIK – sıpayılıq, kishipeyillik; awır minezlik.

SIPQARMOQ – simiriw, bir simirgende bárin ishiw.

SIP-SILLIQ – 1. tep-tegis; 2. tap biygúna adamday; jánjelsiz, dawsız, jirsız.

SIQILISH – 1. qısılw; 2. tıgılıs; 3. fiz. tıgızlanıw; sıgılıw.

SIQILMOQ – 1. qısılw; 2. talqısıw, zorıgıw; 3. qısılw, ruwxıy eziliw.

SIQILUVCHANLIK – fiz. zatlardıń qısılw ózgeshelikleri.

SIQIM – qısım.

SIQIMLAMOQ – qısimlaw, sıgımlaw.

SIQIQ – 1. qısıq; 2. tar, kishkene; 3. qısım astındağı; 4. sheklengen; 5. ıqsham, qısqa; 6. iskenje, qısım.

SIQIQLIK – 1. tarlıq, sheklengenlik; 2. erksizlik.

SIQISH – sıgıw, qısıw.

SIQISHTIRMOQ – 1. sıyıştırıw, qısıp jaylastırıw; 2. qısımğa alıw.

SIQMOQ – 1. sıgıw, qısıw; 2. qısıp baylaw; 3. kólemin kishireytip tıgızlaw; 4. eziw, qıynaw; 5. sheklew, sheklep qoyıw.

SIQUV – sıgıw, qısıw.

SIR – 1. sır, qupıya; 2. namálim nárise; 3. kónlikpe; 4.

sır, jiltıraq mineral yaki may boyaw; 5. emal, metall buyım, ıdıs-tabaqlardıń sırtına qaplanatúgın shisha tárizli massa; 6. amalgama; 7. q. pishloq.

SIRA – 1. sirá, hesh, hasla; heshqashan; 2. izbe-iz; 3. sap, qatar; quram; 4. gáptiń toqeteri, gáptiń tiykarğı mazmunı.

SIRASIGA – qatara, toqtawsız; qatarına.

SIR-ASROR – sırlar.

SIRACH – 1. bot. kóp jıllıq ósimlik; 2. usı ósimlik tamırınan alınğan untaq; 3. jelim; 4. awıs. q. surbet.

SIRACHLAMOQ – jelimlew, jelim menen jabıstırıw.

SIRDOSH – sırlas; dártles, muńlas.

SIRKA – 1. sirke, uksus; 2. sirke, biyt tuqımı.

SIRKALAMOQ – 1. sirke qosıw, uksus aralastırıw; 2. sirkelew, sirke basıp ketiw.

SIRLAMOQ – sırlaw, sır jağıw, sır menen qaplaw; emal menen qaplaw; amalgama menen qaplaw.

SIRLASHMOQ – sırlasıw; dártlesiw.

SIRLI – 1. sırlı, jasırın, qupıya; 2. sır jasırınğan; 3. sırlı bar; 4. qorqımshlı; 5. anıqlanbağan, izertlenbegen; 6. sırlı, sır boyalğan, sır menen qa-

planğan.

SIRMA – sırmaq, sırlğan, sırıp tigilgen.

SIRMOQ – 1. sırıw; 2. baylaw, tañıw; 3. jipti kelte etip baylaw, qañtarıw; 4. ash qoyıw, tamaq bermew; ash otırıw.

SIROT – din. sırat (Islam dereklerinde qıyamet kúni, aqırette jánnetke barıw jolında dozaq ústinen tartılğan qıl kópir).

SIRPANMOQ – sıpқанaw, sırğanaw, tayǵanaqlaw.

SIRPANCHIQ – sırǵanaq, tayǵanaq, tayǵaq.

SIRQIMOQ – tamshılap aǵıw.

SIRQINDI – 1. sırqındı, ıdıs túbinde qalǵan suyıqlıq; 2. awıs. qaldıq, sarqıt.

SIRQIRAMOQ – q. zir-qiramoq.

SIRQITMOQ – 1. tamshılap aǵızıw; 2. sırqıp ishiw, ıdısta nársе qaldırmay ishiw.

SIRQOV – sırqaw, sırqas, hálsiz.

SIRQOVLANMOQ – sırqaslanıw; dimarsızlanıw, hálsizleniw.

SIR-SINOAT – káriyat, sırlar.

SIRT – 1. sırt, zatlardıñ sırtqı tárepi, sırt beti; 2. dala,

tıs, maydan, shet; 3. mat. geometriyalıq formanıñ beti, ulıwma bólegi; 4. geogr. taw shoqqıları.

SIRTLOŃ – zool. sırtlan, giena.

SIRTMOQ – 1. ilmek, gúrmek; dar jibi; 2. awıs. sıǵıw, iskenje.

SIRTMOQLAMOQ – ilmeklew, gúrmew.

SIRTQI – sırtqı.

SIRG‘A – sırǵa.

SIRG‘ALMOQ – 1. sırǵanaw, jılısıw, tayıw; 2. sıpқанaw, aylanıp ketiw; 3. sıpқанap túsiw, áste jılısıp túsiw; 4. sezdirmeı ásten jılıjıw, júriw.

SIRG‘ALUVCHI – sırǵanawshı, sıpқанawshı.

SIRG‘ANMOQ – sırǵanaw.

SIRG‘ANCHIQ – sırǵanaq, tayǵanaq.

SIRG‘OQ – 1. jawın-shashınlı waqıt; 2. sırǵaq.

SIRCHI – 1. sırsşı, boyawshı; 2. ayna soǵıwshı usta.

SISTEMA – sistema.

SISTEMALI – sistemalı.

SISTEMASIZ – sistemasız.

SISTEMATIK – sistemalıq, sistemalı.

SITAM – jábir, japa, zulım.

SITAMGAR – 1. jábirlewshi, eziwshi, zalım; 2. awıs. nazları menen kúydiriwshi.

SITAMLI – dártlı, azaplı.

SITILMOQ – 1. sığılıw; 2. sótiliw.

SITMOQ (SITIB CHIQRMOQ) – sığıw, sığıp ishindegisin shıǵarıw (sığıp shıǵarıp taslaw, alıp taslaw).

SITORA – juldız.

SIX – is (kabab haqqında).

SIXLAMOQ – 1. iske diziw, iske tartıw; 2. ushın iske uqsatıp jonıw.

SIXMOLA – tırma.

SIYDIK – sidik.

SIYLOV – 1. sıylaw, húrmetlew; 2. sawǵa, sıylıq; 3. sawdada satıp alınajaq zattın awırlawı, jaqsıraǵı yaqı haqınıń azıraq alınǵan bólegi.

SIYLOV: O‘ZINGGA SIYLOV – ózińe buyırsın, ózińnen awıspasın.

SIYMO – 1. adam, insan; 2. kelbet, bet, sıyaq; 3. obraz.

SIYMOQ – siyiw, kishi dáretke shıǵıw.

SIYNA – 1. siyne, kókirek; 2. awıs. júrek, kewil; 3. awıs. qushaq, bawır.

SIYOH – 1. qara, qara reńli; 2. sıya; 3. q. sıyoq.

SIYOHDON – sıya dáwet.

SIYOOQ – 1. sıyaq. túr, pish-

in; 2. jaǵday, awhal; 3. mazmun, máni.

SIYOSAT – 1. sıyasat, mámleketti basqarıw óneri; 2. awıs. hiylekerlik, hiylege tiykarlangan is-háreket; 3. abay-siyasat, qorqıtıw.

SIYOSATSHUNOS – siyasattanıwshi.

SIYOSATCHI – siyasatshı.

SIYOSIY – siyasiy, siyasatqa baylanıslı.

SIYPALAMOQ – 1. sıypalaw, sıypalap erkeletiw; 2. sıypap kóriw; 3. awıs. q. sıypamoq 2; 4. awıs. jasırıw, jumsartıw, bildirmew.

SIYPAMOQ – 1. sıypaw, sıypalaw; 2. awıs. jumsaq, jeńil esip ótiw (samal haqqında); 3. awıs. jumsartıw.

SIYQA – 1. tegis, tep-tegis, 2. awıs. mayı shıqqan, qayta-qayta aytilabergen, paydalanılabergen; 3. awıs. sayız, mazmunı joq.

SIYQALAMOQ – tegislew, ısqılaw, ısqılap jiltıratıw.

SIYQALANMOQ – 1. tegisleniw, ısqılanıw; 2. awıs. góneriw, mayı shıǵıw.

SIYQALIK – q. sıyqa.

SIYRAK – siyrek, alaǵat, shashaw, anda-sanda, arası ashıq, seldir.

SIYRAKLASHMOQ – siyreklesiw, siyreklesiw, azayıw, kemeyiw.

SIYRAKLIK – siyreklik.

SIYRAT – ishki dúnya, ruwxıyat.

SIZ – siz.

SIZLAMOQ – sizlew, sizlep shaqırıw.

SIZMOQ – 1. sorgılaw, sızilıp ağıw, tamshılaw; 2. awıs. áste-aqırın.

SIZOT (SIZOT SUV) – izey suw.

SIG‘ARLI – sıyarlıq, sıyatúǵın.

SIG‘DIRMOQ – sıydırıw, sıyısırıw.

SIG‘IM – sıyımlılıq.

SIG‘IMLI – sıyımlı.

SIG‘INDI – gárezli, baǵınıshlı (birewdiń úyinde haq-huqıqsız baǵınıshlı bolıp jasaw).

SIG‘INISH – sıyınıw, tabınıw; ibadat.

SIG‘INMOQ – 1. sıyınıw, tabınıw, ibadat etiw; 2. awıs. sıyınıw, iseniw; 3. bas iyiw, baǵınıw.

SIG‘ISHMOQ – sıyısıw.

SIG‘MOQ – 1. sıyıw, jayǵasıw; 2. ılayıq, shaq keliw (kóylek, ayaq kiyim haqqında); 3. kiriw, ótiw; 4. jasaw, ońısıw.

SICHQON – tishqan; múshel jil esabında birinshi jil atı.

SICHQONCHA – tex. tishqanşa.

SINGDIRISH – síndiriw.

SINGDIRUVCHAN – fiz. tez síndiretuǵın.

SINGIL – sínli, qarında.

SINGILLIK – sínlilik.

SINGIMIQ – 1. síniw, taralıw, jayılıw; 2. síniw (azıq-awqat haqqında); 3. awıs. jasırınıw; 4. awıs. joq bolıw; este qalıw.

SINGISHMOQ – sínisiw.

SKEPTIK – 1. skeptik (skepticizm tárepdarı); 2. skeptikalıq (skeptikalıq idealizm).

SKRIPKACHI – skripkashı.

SMENALI – smenalı.

SMOLALAMOQ – smolalaw.

SMOLALI – smolalı, ishinde smolası bar.

SOAT – 1. saat; 2. waqıt, payıt, mezzil; 3. sabaq (40 yamasa 45 minutlıq sabaq).

SOATLAB – saatlap.

SOATLI – saatlı; saati bar, saat taqqan.

SOATSOZ – saat ońlawshı.

SOBIQ – burıngı, ádepki, áwelgi.

SOBIT – turaqlı, tabanlı,

bekkem, tıyanaqlı.

SOBITQADAM – q. sobit.

SOBITQADAMLIK – turaqlılıq, tabanlılıq.

SODALI – sodalı, soda eritilgen, soda aralaştırılğan.

SODDA – 1. ápiwayı, jay, qarapayım; 2. ańsat, jeńil; 3. elespesiz, artıqsha bezelmegen; 4. kishipeyil, sıpayı; 5. sada, aq kókirek; ańqaw, ańgódek; 6. júzeki, ústirtin, jeńil-jelpi.

SODDADIL – 1. ashıq kewil, kewilinde girbiń joq, haq kewil; 2. sada, ańgódek.

SODDADILLIK – ashıq kewillik; sadalıq, ańgódeklik.

SODDALASHMOQ – ápiwayılasıw; ańsatlasıw.

SODDALASHTIRMOQ – ápiwayılaştırıw, ańsatlaştırıw

SODDALIK – 1. sadalıq, aq kókireklik, iseniwsheńlik; 2. ańqawlıq, ańgódeklik.

SODIQ – sadıq, opalı.

SODIQLIK – sadıqlıq, opalılıq.

SODIR: **SODIR BO•LMOQ** – bolıw, kelip shıǵıw, júz beriw.

SODIR: SODIR ETMOQ – islew, qol urıw, payda etiw.

SOF – 1. sap; taza, girbińsiz; 2. hasıl; 3. awıs. hadal, pák.

SOFDIL – haq kewil, kewilinde girbińi joq, kewili

taza (pák).

SOFDILLIK – haq kewillik, hadallıq.

SOFLAMOQ – tazalaw, sap halına keltiriw; páklew, hadallaw.

SOFLIK – 1. tazalıq, 2. páklik, hadallıq.

SOHA – taraw, sala.

SOHIB – iye, iyesi, iyelik etiwshi.

SOHIBJAMOL – gózzal, sulıw.

SOHIBKOR – bilgir, maman, sheber; isbilermen.

SOHIBKORLIK – baǵmanshılıq, júzim, miywe jetiştiriw menen shuǵıllanıw.

SOHIL – jaǵa, jaǵıs.

SOHIR – sıyqırılı, sıyqırılawshi.

SOKIN – 1. jim-jirt, tıp-tınısh, tım-tırıs; 2. háreketsiz, tınısh; 3. páseń, ólpeń (dawıs haqqında); 4. ásten, bir tempte; 5. qáterjam.

SOKINLIK – 1. jim-jirtlıq, tım-tırıslıq; 2. saldamlıq, awır minezlik.

SOKIT – jim-jirt, tıp-tınısh; úndemes.

SOL – sal.

SOLDATLIK – soldatlıq.

SOLDATCHA – soldatsha; soldatlarday.

SOLIH – 1. sawaplı, pay-

dalı; 2. tek jaqsılıq isleytuğın, mómin, jaqsı.

SOLIM – ilaq oyınındağı bas bayraq.

SOLINMOQ – salınıw.

SOLINCHAK – qulaqtıń sırga tağılatuğın jumsaq jeri.

SOLIQ – 1. salıq, salım; 2. tómen salınğan, asılğan.

SOLIQCHI – salıqshı, salıq alıwshı, jynawshı.

SOLIG•LIQ – 1. salıwlı, salıp qoyılğan 2. quyılğan, quyıwlı; 3. salınğan, salınıwlı, tóselgen, tósewli; 4. iliniwli, ilik.

SOLISHMOQ – salısıw.

SOLISHTIRMA – salıstırma, salıstırmalı.

SOLISHTIRMOQ – salıstırıw.

SOL – sol, muzıka gammasındağı besinshi nota.

SOLLANMOQ – 1. iyiliw, iymeyiw; 2. shayqalıw, ırǵalıw, ırǵatılıw.

SOLMOQ – 1. salıw, qoyıw, taslaw; 2. ornalıw, ornalaştırıw; 3. otrǵızıw, 4. qosıw, aralaştırıw; 5. beriw; 6. payda etiw; 7. sáykeslew; 8. tigiw, jalǵaw; 9. tósew; 10. jatqızıw; 11. qaratıp qoyıw, tutıw; 12. salıq salıw; 13. jal-law, iske túsiriw; 14. baylaw, bánt etiw; 15. soǵıw, qurıw;

16. tayarlaw; 17. urıw; 18. sal-bıratıw, asılıp turıw; 19. sheshiw, alıp taslaw

SOLNOMA – jılnama, kalendar.

SOLQA – 1. selpi, qattı tartılmağan, bos; 2. salbırağan.

SOMON – saban.

SOMONXONA – sabanxana.

SOMONCHI – sabanshı.

SOMSA – somsa.

SOMSAPAZ – somsa pisiriwshı.

SOMSAPAZLIK – somsa pisiriwshilik.

SON – 1. san, nomer; 2. san, ayaqtan dizeden joqarı bólimi.

SONLI – sanlı, nomerli.

SONIYA – sekund.

SON-SANOQ – esap-san-aq.

SON-SANOQSIZ – esap-sanaqsız, san-mıń, esapsız, mol, ushı-qıyırı joq.

SONSIZ – q. son-sanoqsız.

SOP – sap, sabı, dáste, uslaǵısh.

SOPLAMOQ – 1. saplaw, dástelew; 2. tamamlaw.

SOPLI – saplı, sabı bar, saplangan.

SOPOL – saz ılaydan islen-gen, saz ılaydan jasalğan.

SOPPA-SOG‘ – sap-pa-saw, awırıw túwe bálesi

joq.

SOPQON – saqpan.

SOQIT: SOQIT QIL-MOQ – alıp taslaw, azat etiw.

SOQIY – sharap quyırwshı.

SOQIYLIK – sharap quyırwshılıq.

SOQIYNOMA – ádebiy janr.

SOQOL – saqal,

SOQOLLI – saqallı, saqalı bar, saqal qoyǵan.

SOQOV – saqaw, tilsiz, gún; tutlıqpa.

SOQOVLANMOQ – saqawlanıw, tutlıǵıw, tutlıǵıp sóylew.

SOQOVLIK – saqawlıq, gúneleklik.

SOQQA – 1. domalaq shar, sharık, 2. shottın aǵash dóngel-ekleri, 3. dástek (balalar oyınında), 4. pul.

SOQCHI – saqshı, gúzet-shi; qorıqshı, qarawıl.

SOQCHILIK – saqshılıq.

SOR – jirtqısh qus.

SOTILMOQ – satılıw.

SOTMOQ – 1. satıw, pul-law; 2. awıs. satqınlıq islew, qıyanet etiw.

SOTQIN – satqın.

SOTQINLIK – satqınlıq.

SOTSIAL-DEMOKRA-TIK – social-demokratiyalıq.

SOTSIOLOGIK – soci-

ologiyalıq.

SOTUVCHI – satıwshı, shershi.

SOTUVCHILIK – satıwshılıq, shershilik.

SOVIMMOQ – 1. suwıw, salqınlanıw; 2. awıs. pátinen qaytıw; 3. páseyiw, sóniw; 4. awıs. renjiw, kewli qalıw, ara úzilisiw.

SOVITGICH – 1. mu-zlatqısh, suwıtqısh; 2. kondi-cioner.

SOVITMOQ – suwıtıw.

SOVLIQ – sawlıq (qoy haqqında).

SOVRILMOQ – suwirılıw.

SOVRIN – utis, bayraq.

SOVRINLI – utisli.

SOVQOTMOQ – tońıw, muzlaw, ayazlaw.

SOVUN – sabın.

SOVUNDON – sabın qutı, sabın salınatuǵın ıdı.

SOVUNGAR – sabınshı, sabın islep shıǵarıwshı.

SOVUNLAMOQ – sabın-law, sabın súrtiw.

SOVUNLI – sabınlı, sabını bar.

SOVUQ – 1. suwıq, salqın, ayaz; 2. ısıtılmaǵan; 3. su-wıtılǵan, muzday; 4. qopal, jaǵımsız; 5. kewilsiz.

SOVUQLIK – 1. suwıqlıq, salqınlıq; 2. q. sovuqchilik.

SOVUQQON – 1. awır minez, saldamlı; 2. itibarsız, biypárwa.

SOVUQQONLIK – 1. awır minezlik, saldamlılıq; 2. itibarsızlıq, biypárwalıq.

SOVUQSIRAMOQ – q. sovqotmoq.

SOVUQCHILIK – ara úzilisiw, ókpelesiwshilik.

SOVURILMOQ – q. sovrilmoq.

SOVURMOQ – 1. suwırırw, samalda suwırıp tazalaw; 2. awıs. biyhuwdağa sarplaw; 3. joq etiw.

SOVUT – sawıt, temirton.

SOVUTGICH – sholan, muzlatqısh.

SOVG‘A – sawğa, sıylıq.

SOVCHI – jawshı.

SOVCHILIK – jawshılıq, qız ayttırıp barıw.

SOXT – sırtqı kórinis, sıqıl, sıyqı.

SOXTA – 1. jasalma, qáwpeki; 2. tiykarsız; 3. ótirik, júzeki, push.

SOXTAKOR – q. qallob.

SOXTAKORLIK – q. qalloblik.

SOXTALASHTIRMOQ – qoldan soǵırw, qoldan jasaw, uqsatıp islew.

SOXTALIK – jasalmalıq, júzekilik; aldawshılıq.

SOY – say, ańǵar, jıra; jayılım suw, suwdıń ultanı.

SOYA – 1. soya (lobiyaǵa uqsas bir jıllıq ósimlik); 2. saya, kóleńke; 3. awıs. árwaq; 4. awıs. qáwenderlik.

SOYABON – 1. zontik; 2. sayaman, sayalı jer; 3. awıs. baspana; qáwenderlik.

SOYABONLI – zontikli, zontigi bar.

SOYALI – 1. soyalı, soya salınǵan; 2. sayalı, qoyıw sayalı.

SOYAPARVAR – 1. sayada ósetuǵın; sayanı jaqsı kóretuǵın; 2. erinshek, jalqaw, qos-jaqpas.

SOYAPARVARLIK – erinsheklik, jalqawlıq.

SOYA-SALQIN – sayasalqın.

SOYASIDA – sayasında, arqasında, arqalı.

SOYLIK – q. soy.

SOZ – 1. saz, jaqsı, táwir, qolay, tayar; 2. saz, muzıka ásbabı.

SOZANDA – sázende, saz shertkish.

SOZLAMOQ – 1. sazlaw, tayarlaw, 2. jaqsılaw; 3. saz ásbapların tayarlaw.

SOG‘ – saw, deni saw, salamat, awırırwı joq.

SOG‘AYMOQ – sawalıw,

táwir bolıw, ayıǵıw, kelege kelıw, jazılıw.

SOG'DIRMOQ – sawdırıw.

SOG'IN – sawın, sút bere-tuǵın.

SOG'INMOQ – saǵınıw, kórgisi keliw, kúsew, ańsaw, qumartıw.

SOG'INCH – saǵınısh, qumartqanlıq, ańsawshılıq.

SOG'INCHLI – saǵınıshlı.

SOG'LIK – sawlıq, den-sawlıq, salamatlıq.

SOG'LOM – 1. saw, deni saw; 2. girbińsiz, taza, sap; 3. awıs. pák, jetik.

SOG'LOMLANMOQ – zıyanlı ádetlerden qutılıw, ruwxıy jaqtan sawalıw.

SOG'LOMLASHMOQ – 1. q. sog'aymoq; 2. q. sog'lomlanmoq.

SOG'LOMLIK – salamatlıq, sawlıq, amanlıq.

SOG'MOQ – sawıw.

SOGONA – 1. qulpıtas; maqbara; 2. qábir.

SOG'-SALOMAT – saw-salamat, aman-esen.

SOG'UVCHI – sawınshı.

SOCH – shash

SOCHBOG' – shashbaw.

SOCHILMA – shashırandı, shashılǵan, shashılıp jatırǵan.

SOCHILMOQ – shashılıw,

tógiliw.

SOCHILUVCHAN – fiz. shashılǵısh, tógilgish.

SOCHILUVCHANLIK – shashılǵıshlıq, tógilgishlik.

SOCHIQ – súlgi, maylıq.

SOCHMOQ – 1. sewiw, sebiw; 2. shashıw, tógiw, jan-jaqqa tarqatıp ılaqtırıw; 3. awıs. tarqatıw, qashırıw; 4. jayıw.

SOCHPOPUK – 1. shashqa taǵılatuǵın pópekli bezeniw buyımı; 2. altın, gúmis teńgel-erden dizilgen hayallar mańlayına taǵatuǵın bezeniw buyımı.

SPIRTLAMOQ – spirtlew, spirt jaǵıw; spirt qosıw.

SPIRTLİ – spirtli, spirti bar.

SPIRTSIZ – spirtsiz, spirti joq, spirt qosılmaǵan.

SPORTCHI – sportshı

STANDARTLAMOQ – standartlaw.

STANDARTSIZ – standartsız.

STATİK – statikalıq.

STATISTİK – 1. státiistik (qánige) 2. státiistikalıq (státiistikalıq maǵlıwmatlar).

STENOGRAFIK – steno-grafiyalıq.

STENOGRAFIKLIK – stenografistlik.

STEREOSKOPIK – stereoskopiya liq.

STILISTIK – stiliŝtika liq.

STIXIYALILIK – ŝtixiya liq.

STOMOTOLOGIK – stomologiya liq.

STRATEGIK – ŝtrategiya liq.

STRUKTURAVIY – ŝtrukturaliya liq.

SUBH – erte tañ, sahar.

SUBHIDAM – erte azan, sahar, tañ ala gewgim, aqsağım.

SUBHON – maqtaw, maqtawlar.

SUBTROIPIK – subtropika liq.

SUBUT – turaqlı, bekkem, awmaytuğın, özgermes, isenimli.

SUBUTLI – turaqlı, awmaqay emes, isenimli.

SUBUTLILIK – turaqlılıq, isenimlilik.

SUBUTSIZ – turaqsız, awmaqay, isenimsiz, isenim joq.

SUBUTSIZLIK – turaqsızlıq, isenimsizlik.

SUD – 1. sud; 2. sūt (sútخورlıq), payda, map.

SUDLAMOQ – sudlaw, sudta qaraw.

SUDLANGANLIK – sudlanganlıq.

SUDLANMOQ – sud-

lanıw, sudta juwapkershilikke tartılıw.

SUDLANUVCHI – sudlanıwshı, sudqa berilgen ayıplanıwshı.

SUDLASHMOQ – sudlasıw, sud arqalı dawlasıw.

SUDLOV – sudlaw.

SUDRALMOQ – 1. súyretliw, súyretiliw; 2. awıs. artta qalıw, keshigiw, sozılıw; 3. áŝte, uyañ qıymıldaw.

SUDRALUVCHI – jer bawırlawshı.

SUDRAMOQ – 1. súyrew, tartıw, jılıŝtırıw; 2. awıs. keshiktiriw, sozıw.

SUDRASHMOQ – súyresiw; bir-birin súyrep júriw.

SUDXO'R – sútخور, pul qarız berip payızı paydasına baylığın kóbeytetuğın adam.

SUDXO'RLIK – sútخورlıq.

SUDYALIK – sudyalıq.

SUFIY – suwıpı.

SUFIYLIK – suwıpılıq.

SUFLAMOQ – súflew.

SUHBAT – sawbet, ańgime, gúrriñ, sóylesik; soraw-juwap.

SUHBATDOSH – sawbetles.

SUHBATLASHMOQ – sawbetlesiw, gúrriñlesiw, sóylesiw, ańgimelesiw.

SUISTE'MOL – baylıq hám ámelden óz mápi jolında artıqsha paydalanıw.

S U I I S T E ' M O L :
MANSABINI SUI-
ISTE'MOL QILMOQ – wa-
zıypasınan óz mápi ushın pay-
dalanıw.

SUIQASD – qaslıq, qa-
stıyanlıq.

SUKUNAT – tınıshlıq, jim-
jirtlıq, tım-tırıshlıq.

SUKUNATLI – jim-jirt,
tıp-tınısh.

SUKUT – 1. únsizlik, jim-
jirtlıq; 2. q. sukunat.

SULAYMOQ – sulayıw,
haldan tayıw, jıgılıw.

SULH – kelisim, jarasıw;
tınıshlıq, tatıwlıq.

SULI – suli.

SULLOH – jinge tiyebere-
tuǵım, gáp tásir etpeytuǵım, beti
qalıń.

SULLOHLIK – q. sulloh.

SULOLA – dinaštiya; úrim-
putaq, áwlad, urpaq.

SULTON – sultan.

SULTONLIK – sultanlıq.

SULUV – sulıw, sulıwshıq,
kórkem, súykimli, shıraylı,
súlingir.

SUMAK – súmek.

SUMALAK – 1. súmelek
(awqat); 2. súmelek (nay
sıyaqlı muz).

SUMAN – bot. jasmin.

SUMBAT – sımbat, turpat,
porım, pishin, qáddi-qáwmet.

SUMBUL – q. sunbul.

SUMBULA – q. sunbula.

SUMKA – sumka.

SUMMA – summa.

SUNBUL – bot. giavint.

SUNBULA – Súmbile
(Shamsiya jıl esabında altınshı
aydıń arabsha atı)

SUNNAT – 1. hádislerde,
ibadatta, óz ara qatnašta qol-
lanılıwshı ámel; 2. súnnet
(toy).

SUNNIYLAR – din. súnni-
yler.

SUNNIYLIK – din. súnni-
ylik

SUN'IY – 1. jasalma,
qoldan islengen; 2. tábiyyi
emes; 3. awıs. jasalma, ótirik.

SUN'IYLIK – jasalmalıq.

SUPA – sıpa.

SUPACHA – kishkene
sıpa.

SUPRA – sıpıra.

SUPRAQOQDI – 1. úlken
zıyapat, toylardan keyin qa-
lǵan-qutqan nárseler menen
jaqın adamlardı qonaqqa
shaqırıw; 2. awıs. eń kishkene,
genje.

SUPTA – arıqlawdan kel-
gen, ıqsham, pishinli.

SUPURGI – sipse.

SUPURGICHI – sipseshi, sipsekesh.

SUPURUB-SIDIRMOQ – sıpırıp-sıyırırw.

SUPURINDI – sıpırındı, sıpırındıq.

SUPURMOQ – 1. sıpırırw, tazalaw; 2. awıs. alıw, sıyırırw, alamayı menen, túp-tamırı menen alıw; 3. awıs. joq etiw, shek qoyırw.

SUQ – 1. suq, soramsaq, suganaq; 2. háwes, qálew; 3. jaman kóz, tilsuq.

SUQATOY – suq, ashkóz.

SUQILMOQ – 1. suǵılıw; 2. tıǵılıw, kirgiziliw.

SUQLAMOQ – dem salıw (suǵın ketirirw ushın dem salıp emlew).

SUQLANMOQ – suqlanıw, ıqlaslanıp qaraw; háwesi keliw.

SUQLI – suqlı, suq penen, háwes penen.

SUQLIK – ashkózlik.

SUQMA – suǵıp qoyılatuǵın.

SUQMOQ – suǵırw, kirgizirw, túyrew, shanslıw, tıǵırw.

SUQSUR – suqsır.

SUR – 1. qurıtılǵan, qaqılǵan; 2. uyatsız, gáp tásir etpeytuǵın; 3. sur reń, boz reń, qońır tús.

SURA – súre.

SURAT – 1. súwret; 2. basılǵan súwret, illyustraciya; 3. foto súwret; 4. sırtqı kórinis.

SURATKASH – súwretkesh, fotograf.

SURATKASHLIK – súwretkeshlik.

SURATLI – súwretli.

SURATXONA – súwretxana, fotografiya; súwretler muzeyi, galereyası.

SURBET – beti qalıń, gáp tásir etpeytuǵın, uyatsız, namıssız.

SURBETLARCHA – beti qalıń adamday, uyatsızlarday.

SURBETLIK – beti qalıńlıq, gáp tásir etpew, uyatsızlıq, namıssızlıq.

SURGUN – súrgin, quwǵın.

SURDOLOG – surdolog.

SURDOPEDEGOGIKA – surdopedagogika.

SURILMOQ – 1. jılısıw, qozǵalıw; 2. jolı bolmaw, jumısı júrispey keyinge qalıw, qatardan shıǵırw.

SURINMOQ – súrnigiw, qaǵılıw, jıǵılıw, soqlıǵıw, qulaw.

SURISH – súriw.

SURISHMOQ – 1. súrisiwe, jılıstırırw, jılıtıw; 2. soǵısw, urısw; 3. ház etip shaxmat oynaw; 4. esaplasıw.

SURISHTIRMOQ – 1.

jilistiriv, qozgastiriv; 2. so-
rastiriv, sorayberip anigina je-
tiw, gawzastiriv.

SURKALMOQ – 1. súyke-
liw (súykeniw), súrtiniw; 2.
shashılıp ketiw, shashılıp shań
bolıw; 3. awıs. súykene beriw,
súykenip jinine tiyiw.

SURKAMOQ – súykew,
úykew, ısqılaw.

SURLAMOQ – ildirip
qoyıp qaqlaw.

SURLIK – q. surbetlik.

SURMA – 1. xim. surma; 2.
súrme.

SURMADON – súrme
ıdıısı.

SURMALI – 1. surmalı; 2.
súrmeli, súrme jaǵılǵan.

SURMARANG – qaraltım,
qara-qoqshıl.

SURMACHO‘P – súr-
meniń shóbi.

SURMOQ – 1. jılıtıw,
qozǵaw; 2. júriw (shaxmat,
shashkada); 3. baǵdarlaw; 4.
súrtiw, súykew.

SURNAY – sırnay.

SURNAYCHI – sırnayshı.

SURON – 1. shawqım,
ǵawırılı, waǵır-waǵır; 2. ala-
sapıran, ala-pasırılı, ulı
shawqım; 3. awıs. qıyınshılıq,
mashaqat.

SURONLI – 1. shawqımlı;
2. awıs. dábdebeli.

SUR-SUR – 1. úmpa-dúmp,
úmbe-dúmbe (tıǵılıstaǵı jaǵ-
day, bir-biriniń ústin basıp ket-
iw); 2. jánjel, mushlasıw, ay-
tısw.

SURTMOQ – 1. súykew,
úykew, ısqılaw; 2. súrtiw,
tazalaw.

S U R U N K A L I
(SURUNKALI KASALLIK)
– sozılmalı, úziliksiz, toqtawsız
(sozılmalı kesellik).

SURUNKASIGA – úzlik-
siz, dawamlı, toqtawsız.

SURUR – shadlıq,
quwanış, súyinish.

SURUV – súriw (qoy-eshki
padası).

SURX – jas, jańa (nál
haqqında).

SURG‘UCH – 1. tez erip,
tez qatatuǵın reńli smola hám
mum; 2. sonday smola yaki
mumnan paydalanıp basılǵan
tamǵa, qaqpıq hám t.b.

SUR‘AT – pát, epkin, jedel,
tezlik, asıǵıslıq.

**SUR‘AT: TEZ SUR‘AT-
DA** – tezlik penen, tez ráwishte
(jumıs barısı haqqında).

SUSAYISH – páseyiw,
páseńlew; tómenlew.

SUSAYMOQ – 1. páseyiw,
páseńlew, azayıw, ástelew; 2.
pátinen qaytıw, bosasıw, ju-
wasıw; 3. kúshsizleniw, kúshin

joytiw.

SUST – 1. ášte, tómen; 2. kúshsiz, bosasqan; 3. ášten qıymildaytuǵın, páseń, tosań.

SUSTKASH – páseń, tosań, ášten qıymildaytuǵın.

SUSTKASHLIK – páseńlik, tosańlıq.

SUSTLANMOQ – páseńlew, páseyiw.

SUSTLASHMOQ – 1. páseyiw; 2. bosasıw.

SUSTLIK – páti joqlıq, kúshsizlik, boslıq, ǵayratsızlıq.

SUT – sút, aǵarǵan.

SUTEMIZUVCHILAR – sút emiziwshiler.

SUTKALI – sutkalı.

SUTKALIK – sutkalıq.

SUTLI – 1. sútli, súti bar; 2. sút qosılǵan; 3. sút beretuǵın, sawılatuǵın.

SUTUN – 1. óre, tirepberdi, stolba; 2. grafa.

SUTCHI – sútshi, sút satıwshı, sawınshı.

SUTCHILIK – sútshilik.

SUV – suw.

SUVAMOQ – 1. sıbaw, ılay jaǵıw, ılay menen tegislew; 2. awıs. jasırıw, durıslap jiberiw, barın asırıw, joǵın jasırıw.

SUVARAK – nangórek, taraqan.

SUVDON – suw ıdıs.

SUVILON – zool. suw jılan.

SUVLAMOQ – suwlaw, ıǵallaw, hóllew.

SUVLANMOQ – suwlanıw.

SUVLATMOQ – suwǵarıw, suw beriw.

SUVLI – suwlı, suwı bar.

SUVLIQ – q. suvluq.

SUVLOQ – suwat.

SUVLUQ – suwlıq.

SUVOQ – sıbaw.

SUVOQLI – sıbawlı, sıbawı bar, sıbalǵan.

SUVOQSIZ – sıbawsız, sıbawı joq, sıbalmaǵan.

SUVOQCHI – sıbawshı.

SUVOQCHILIK – sıbawshılıq.

SUVORI(Y) – atlı, atlı ásker.

SUVOSTI – suw aştı.

SUVQOVOQ – suwqabaq.

SUVRANG – bot. osoka.

SUVSAMOQ – suwsaw, shóllew, ańqası kewiw.

SUVSAR – suwsar.

SUVSIRAMOQ – suwsıraw, suwsızlıqtan qaqsaw.

SUVSIZ – suwsız, suwı joq.

SUVSIZLIK – suwsızlıq.

SUVO‘T – suw shópleri, shalań.

SUVCHECHAK – sheshek.

SUVCHI – suwshı.

SUVCHILIK – suwshılıq.

SUXAN – sóz, gáp; sáwbet.

SUXANDON – 1. sheshen, dilwar, orator; 2. diktor; 3. kórkem sóz sheberi.

SUXANVAR – 1. q. suxan-don 1; 2. shiyrin sózli, shiyrin tilli; 3. sóylemshek.

SUXANVARLIK – 1. sheshenlik, dilwarlıq; 2. áńgime, jaǵımlı gúrrińlesiw.

SUXANBOZLIK – áńgime, gúrriń, sóylesiw

SUXSUR – suqsur.

SUXSURDAY – suqsurd-ay, suqsur sıyaqlı sulıw.

SUYAK – 1. súyek; 2. etli súyek, ústuxan; 3. arıq, quw súyek; 4. awıs. násil, áwlad.

SUYAKLI – súyekli, súyekleri juwan.

SUYAMOQ – súyew, tirew; 2. uslap járdem beriw, uslap turıw; 3. awıs. qollaw, quwatlaw.

SUYANMOQ – súyeniw, tayanıw, tireniw; 2. awıs. arqa beriw, iseniw, járdem alıw.

SUYANCH – súyenish, tayanish.

SUYANCHIQ – 1. súyengish, ornlıqtıń súyengishi; 2. q. suyanch.

SUYAG'ICH – súyegish.

SUYKALMOQ – 1. súyke-

liw; 2. súyeniw, tayanıw; 3. súykeleniw, erkeleniw; 4. awıs. jaqınlasıw.

SUYKAMOQ – súyew, úyew.

SUYKANMOQ – 1. súykeniw; 2. jaqınlasıw, súykeliw.

SUYMOQ – 1. súyiw, jaqsı kóriw; 2. erkeletiw.

SUYOG'OYOQ – joli buzıq, ǵar.

SUYOG'OYOQLIK – joli buzıqlıq, ǵarlıq.

SUYUK – q. suyukli.

SUYUKLI – súyikli.

SUYULMOQ – 1. suyılıw, suyıq halǵa keliw; 2. háddinen asıw, pısqırıw, sıylap, erkeletken sayın háddinen asıw.

SUYUNMOQ – súyiniw, quwanıw.

SUYUNCHI – súyinshi.

SUYUQ – 1. suyıq, qoyıw emes; 2. suwlı, suwı kóp; 3. siyrek, qalıń bolmaǵan, bireń-sarań; 4. awıs. sayız, tómen (mazmun jaǵınan); 5. awıs. suyıq, buzıq, jeńil minezli.

SUYUQLASHMOQ – 1. suyılıw; 2. awıs. sayızlanıw (mazmunı); 3. awıs. minezi-qulqı buzılıw, ózgeriw.

SUYUQLIK – 1. suyıqlıq; 2. buzıqlıq.

SUZGICH – 1. súzeki, filtr;

2. qalqı; 3. qalash (balıqtın); 4. suw qońızı.

SUZGICHLI – qalashlı, qalashi bar.

SUZILMOQ – 1. súziliw; 2. sótiliw, jırtılıw; 3. qısıniw, tartınıw, uyalıw.

SUZMA – súzbe.

SUZMOQ – 1. súziw, filtrlew; 2. awqat quyıw; 3. kartalardı oynawshılardıǵa bólip beriw, karta taslaw; 4. júziw (suwda, suw transportlarında); 5. awıs. aǵıw, geziw, bir tempte bir tárepke qaray háreket etiw; 6. súziw, shaqı menen dúgiw(-mal haqqında).

SUZUK – qısıq, jumılıńqıraǵan (kóz haqqında).

SUZUVCHI – 1. súziwshi; 2. júziwshi.

SUG'D – soǵd.

SUG'DLAR – soǵdılar.

SUG'ORISH – suwǵarıw; irrigaciya.

SUG'ORMA – suwǵarma, suw menen jeterli támiyinlenbegen jerlerde awıl xojalıq eginlerin suwǵarıp jetiştiriw.

SUG'ORMOQ – 1. suwǵarıw, suw ashıw, suw quyıw; 2. suw beriw, suw ish-kiziw; 3. awıs. sińdiriw.

SUG'ORUVCHI – suwǵarıwshi.

SUG'UR – zool. surok.

SUG'URULMOQ – 1. suwırılıw; 2. awıs. bildirmey shıǵıp ketiw, jılanday júlsqaqlaw.

SUG'URMOQ – 1. suwırıw, suwırıp alıw, júliw, 2. tartıp alıw, tartıp shıǵarıw; 3. shıǵarıw, shıǵarıp alıw, 4. awıs. alıp qoyıw, tartıp alıw; 5. shıǵarıp jiberiw, tarqatıw, jayıw.

SUG'URTA – qamsızlandırıw.

SUG'URTALAMOQ – qamsızlandırıw.

SUG'URTALANUVCHI – qamsızlandırılıwshi.

SXEMATIK – sxematikalıq.

SXOLASTIK – sxolaстикаlıq.

SO'GAL – shúyel.

SO'FI – meshitte azan aytıwshi adam.

SO'K – sók, tazalangán tarı.

SO'KIK – sótik, sótilgen, tigisi ketken.

SO'KILMOQ – sótiliw, tigisi ketiw.

SO'KINISH – sóginiw.

SO'KINMOQ – sóginiw, jaman sóz aytıw, keyiw.

SO'KISH – sógis, keyis.

SO'KMOQ – 1. sógiw, tigi-sin sótiw; 2. sógiw, jaman sóz aytıw, keyiw.

SO'KONG'ICH – sógingish, sógineberetuǵın.

SO'KCHAK – nawqan qurtın baǵıw ushın arnawlı stıllaj.

SO'L – sol, shep.

SO'LAK – silekey, túpirik.

SO'LAKAY – solaqay, shebekey.

SO'LAKCHA – fartuk (nárestelerdiń kókiregine tutılatuǵın kishkene fartuk).

SO'LJAYMOQ – 1. ańırayıw, awızı ashılıw, lal bolıw; 2. qabaq úyiw, bultıyıw; 3. búrisiw, búrisip-tırısıw.

SO'LIM – 1. jaǵımlı, góz-zal, tompaq; 2. sap, girbińsiz.

SO'LIMOQ – q. so'lmoq.

SO'LIQ – 1. solıǵan, solǵın; 2. q. suvluq.

SO'LISH – 1. solıw; 2. tınıs, irkilis, dem.

SO'LMOQ – 1. solıw, óspew, sarǵayıw; 2. awıs. óniw, solǵın tartıw, quwarıw.

SO'LOQMON – 1. solaqpan, juwan tayaq; 2. solaqpanday, ayıwday, gewdeli.

SO'LQILDOQ – 1. tompaq, semiz, duǵıjım, bılshıǵan; 2. q. surx.

SO'LQILLAMOQ – solqıldaw, selkildew.

SO'LG'IN – 1. solıǵan,

solǵın; 2. awıs. solǵın tartqan, túr-túsi ózgergen, quwarǵan.

SO'LG'INLASHMOQ – solǵınlaw, solǵın tartıw.

SO'LG'INLIK – solǵınlıq.

SO'M – 1. som (pul); 2. som (gósh, temir); 3. shıyqan.

SO'MLAB – somlap.

SO'MLIK – somlıq.

SO'NA – 1. sona (jánlik); 2. sona (jabayı erkek úyrek).

SO'NIQ – 1. óshik, sóngen, óshirilgen; 2. gúńgirt, nursız; 3. awıs. solǵın.

SO'NIQLIK – solǵınlıq, nursızlıq.

SO'NMAS – 1. sónbes, óshpes; 2. awıs. ólmes.

SO'NMOQ – 1. sóniw, óshiw; 2. gúńgirtleniw; 3. awıs. páti qaytıw, kúshi qaytıw; 4. awıs. páseyiw, kúshsizleniw (dawıs haqqında).

SO'POQ – soppaq, uzınsha, súyir, sorrıǵan.

SO'PPAYMOQ – 1. soppayıw, sorrıyıw; qayqayıw; 2. jalǵız bolıw, bir ózi bolıw; 3. hesh nársesiz, qurıdan-qurı.

SO'QA – plug.

SO'QIM – 1. soǵım, soyıwǵa arnalıp baǵılǵan (mal haqqında); 2. awıs. jatıp isher.

SO'QIR – 1. soqır, kózi ázzi, kózli; 2. qalaq, artta qalǵan, ańsız.

SO'QIRLIK – soqırlıq.

SO'QMOQ – 1. soqpaq, kishkene tar jol, ayaq jol; 2. urıw, mushlaw.

SO'QQA – jalǵız, hesh kimi joq, jekke.

SO'QQABOSH – jekke baslı, boydaq, qara bası.

SO'QQABOSHLIK – jekkelik, jalǵızlıq.

SO'QQAYMOQ –

rewge jetkeriw; 9. basqarıw, biylew, hákimshilik etiw.

SO'RASHISH – sorasıw; sálem-álik.

SO'RASHMOQ – sorasıw; sálem-álik, amanlıq-esenlik sorasıw.

SO'RI – 1. sıpa; 2. shırmatılıp ósetuǵın ósimliklerdi ósiriw ushın arnawlı islengen qurılma.

SO'RMOQ – 1. sorıw, tartıw, ishiw; 2. emiw; 3. awıs. eziw, paydalanıw (ekspluataciya); 4. shegiw (shılım); 5. soraw.

SO'ROQ – soraw.

SO'ROQLAMOQ – 1. soraw, soraştırıw; 2. izlew, izlestiriw, deregin anıqlaw.

SO'ROQSIZ – sorawsız, soramay-soqpay, ruqsatsız.

SO'ROV – 1. soraw; 2. ótinish; talap; 3. talapnama.

SO'ROVNOMA –

sopayıw, qayqayıw.

SO'RAB-SURISHTIRMOQ – soraştırıw, soraştırıp anıǵına jetiw.

SO'RAMOQ – 1. soraw, soraw beriw; 2. shaqırıw; 3. bilimin tekseriw; 4. keńes soraw, másláhát alıw; 5. ótinish etiw; talap etiw; 6. ruqsat yaki irazılıq alıw; 7. izlew; 8. sálem aytıw, jaqsı tileklerdi bi-

sorawnama; anketa.

SO'RG'ICH – 1. sorǵış, soska (náresteler ushın); 2. anat. teri hám silekeyli qabıq (perde) sırtındaǵı sezgir isikler; 3. bot. shırmatılıp ósetuǵın ósimliklerdiń túk tárizli ósimteleri.

SO'TA – 1. pochatka; 2. tayaq.

SO'TAK – ańqaw, sada.

SO'TAKLIK – jaslıq; sadalıq, ańqawlıq.

SO'TMOQ – sótiw, jurtıw.

SO'XTA – piliktiń kúygen bólimi.

SO'XTA: GO'RSO'XTA – jaǵımsız, túri suwıq.

SO'XTALANMOQ – kúyip kómir bolıw, qara kúlge aylanıw.

SO'YIL – uzın, juwan tayaq.

SO'YLAMOQ – sóylew, aytıw.

SO'YLOQ – soylaq (tis haqqında).

SO'YMOQ – 1. soyıw, bawızlaw, shalıw, tamaǵınan kesiw; 2. kesiw, tiliklew (qawın-ǵarbız haqqında); 3. súyiw, jaqsı kóriw.

SO'Z – 1. sóz; 2. naqılmaqal, fraza; 3. gáp, gáp-sóz, sóylew; 4. gáp-sóz, ósek, sıpsıń; 5. aqıl-násiyat; 6. wáde, lebiz.

SO'ZAK – 1. med. súzek; 2. tońıw nátiyjesinde barmaqlarda bolatuǵın awırıw, shanslıw.

SO'ZAMOL – sóylemshék, sheshen, taqıldıq.

SO'ZAMOLLIK – sóylemshéklik, sheshenlik.

SO'ZAN – 1. etikshiniń iynesi; 2. akacıyanıń bir túri.

SO'ZANA – bir reńli gezlemege gúl tigip tayarlanǵan, diywalǵa ildirip qoyılatuǵın bezewli buyım.

SO'ZBOSHI – alǵı sóz, kirisiw.

SO'ZLAMOQ – 1. sóylew, aytıw, bildiriw, xabarlaw; 2. shıǵıp sóylew.

SO'ZLANMOQ – sóyleniw, gúbirleniw, óz-ózi menen sóylesiw.

SO'ZLASHMOQ – sóylesiw.

SO'ZLASHUV – sóylesiw.

SO'ZLI – sózli.

SO'ZLIK – sózlik.

SO'ZLILIK – ójetlik, sózinde turıwshılıq.

SO'ZMA-SO'Z – sóz-be-sóz, aǵızbay-tamızbay, útir-noqatına shekem.

SO'ZONA – kúygen, dártli.

SO'ZSIZ – 1. sózsiz; 2. ses shıǵarmay, sóylemey, úndemey; 3. heshqanday qarsılıqsız.

SO'ZSIZLIK – sózsizlik, sózi joqlıq.

SO'ZCHAN – q. so'zamol.

SO'ZCHI – ósekshi, gáp tasıwshı; 2. q. so'zamol.

SO'NG – 1. soń, aqır, keyin; 2. aqırǵı, sońǵı, izgi.

SO'NGGI – sońǵı, aqırǵı, izgi, keyingi.

SO'NGRA – 1. sońıraq, keyinirek, sońın-ala, sońınan; 2. bunnan basqa; ekinshiden.

SO'NGSIZ – sońı joq, sheksiz, payansız.

T

TAAJJUB – táájip, hayran, hayranlıq, qızıq.

TAAJJUBLANARLI – hayran qalarlıq.

TAAJJUBLANMOQ – hayran qalıw, hayran bolıw.

TAAJJUBLI – q. taajjubla-

narli.

TAALLUQ – baylanıslılıq, tiyislilik, qatnaslılıq.

TAALLUQLI – baylanıslı, qatnasıǵı bar, qatısı bar; tiyisli, qaraslı.

TAALLUQSIZ – baylanıssız, baylanısı joq, qatnasıǵı joq, qatısı joq; tiyisli emes, qaraslı emes.

TAASSUB – 1. eriw (bir adam yamasa bir nársege eriw); 2. fanatizm.

TAASSUF – ókinish, pushayman, jani ashıw.

TASSUFLANMOQ – ókiniw, pushayman jew, jani ashıw.

TAASSUROT – tásirler, este qalǵan pikirler, sezimler jıynası.

TAB – tap, ıssılıq, háwir.

TABAQ – 1. tabaq (ıdıs); 2. tabaq (baspa tabaq).

TABAQA – sociallıq qatlam, taypa, topar, klass.

TABAQALANISH – qatlamlarǵa ayırılıw.

TABAQALANMOQ – qatlamlarǵa bóliniw.

TABAQALASHTIRMOQ – qatlamlarǵa bóliw; parıqlaw, differenciaciya etiw.

TABAQALI – q. tabaqa.

TABARRUK – teberik, ullı, qımbatlı, muqaddes.

TABASSUM – kúle shıray, kúlimsirew, mıyıq tartıw.

TABIAT – 1. tábiyat, álem, bolmıs; 2. xarakter, peyil; 3. awıs. belgi, qásiyet; 4. kewil-keypiyat, ruwxıy jaǵday; 5. talǵam; aqıl-parasat, túsimpazlıq.

TABIATAN – tábiyatına qaray, tábiyat jaǵınan.

TABIATLI – tábiyatlı.

TABIATSHUNOS – tábiyattanıwshı.

TABIATSHUNOSLIK – tábiyattanıw.

TABIB – 1. vrach; 2. táwip.

TABIPLIK – táwiplik.

TABIBCHILIK – táwipshilik.

TABIY – 1. tábiyǵıy, tábiyattın ózinde bar, insan táhiri tiymegen; 2. logikaǵa say keletuǵın jaǵday (bolıwı tábiyǵıy); 3. álbeste, sózsiz, daw joq.

TABIYLIK – tábiyǵıylıq.

TABL – dabil.

TABLA – 1. táble; 2. q. tabl.

TABRIK – qutlıqlaw, jaqsı tilek.

TABRIKLAMOQ – qutlıqlaw, oń bolsın aytıw.

TABRIKNOMA – qutlıqlaw xatı

TADBIQ: TADBIQ ET-

MOQ – nátiyjeni ámelde qol-lanıw, ámelge engiziw.

TADBIR – ilaj, shara.

TADBIRKOR – uqıplı basqarıwshı, meńgeriwshı, is-bilermen.

TADBIRLI – puqta, tereń-nen oylap jumıs isleytuǵın, oylanıp isleytuǵın.

TADBIRSIZ – puqta emes, oylanbay, shala-pala jumıs islewshı.

TADORIK – tátárrik, tayarlıq.

TADQIQ – izertlew.

TADQIQOT – 1. izertlew, úyreniw, tekseriw; 2. ilmiy jumıs nátiyjesi, juwmaǵı.

TADQIQOTCHI – izer-tlewshı, izleniwshı.

TADQIQOTCHILIK – iz-ertlewshilik, izleniwshilik.

TADRIJ – izbe-izlilik, rawajlanıw, ózgeriw procesi, evolyuciya.

TADRIJIY – evolyuci-yalıq, evolyucion.

TAFAKKUR – 1. oy, pikir, sana, adamnıń pikirlew qá-bileti; 2. oylaw, pikirlew.

TAFOVUT – ayırmashılıq, ózgeshelik, parıq.

TAFSIL – tolıq, túwel, bastan-ayaq, náirse qaldırmay.

TAFSILLAMOQ – tolıq bayan etiw, tolıq túsindiriw,

bárin bayan etiw.

TAFSILOT – tolıqlıq, mayda-shúydelik.

TAFSIR – anıqlama, túsindirme, túsinik.

TAFSIRLAMOQ – túsindiriw, túsindirip beriw, sholiw.

TAFT – 1. tap, ıssı, háwir; 2. ıssılıq, qızıw; 3. awıs. temperatura; 4. awıs. ot, yosh, qızǵın; 5. awıs. kewil xoshı bolmaw, saǵı sınıw (adamnıń ruwxıyatın buzıwshı jaǵday) ; 6. awıs. menmensiw, ózin jo-qarı seziniw.

TAFTISH – 1. tekseriw, tergew; 2. izlew, tintiw, qaraw.

TAFTISHCHI – revizor, tekseriwshı.

TAG – 1. aştı, túbi, tómen, aştı beti, tómen tárepi; 2. tek, shıǵısı, kelip shıǵıwı, násili; 3. túbir, tiykar, negiz.

TAGDOR – 1. tekli, shıǵısı, ata-tegi jaqsı, hasıl tuqım; 2. as-tarlı sóz.

TAGLI – 1. túbi bar; 2. q. tagdor 1.

TAGLIK – pampers.

TAGSIZ – 1. aştı, túbi joq; 2. awıs. túpsiz, tereń; 3. awıs. payansız, shegi joq; 4. awıs. ti-ykarsız, push.

T A G - T O M I R
(TAG-TOMIRI BILAN) –

túp-tamir (túp-tamırı menen),
pútkilley.

TAGLI-TUGLI – ata-tegi
jaqsı, bardamlı.

TAGCHARM – ayaq ki-
yimniń astına isletiletuǵın qa-
lıń teri.

TAHDID – 1. abay etiw,
qorqıtıw, doq urıw; 2. qáwip,
qáter.

TAHDIDLI – qáwipli,
qáweterli, qorqınıshlı.

TAHLIKA – qorqınısh,
qáwip.

TAHLIKALI – qorqınıshlı,
qáwipli.

TAHLIL – 1. analiz, tek-
seriw, úyreniw; 2. tallaw, ba-
halaw; 3. izertlew.

TAHORAT – táhárát.

TAHORATXONA –
táhárátxana.

TAHQIR – qorlıq, aqıret,
kemsitiw, kewilge tiyiw.

TAHQIRLAMOQ – qor-
law, aqıretlew.

TAHQIRLI – aqıretli; qor-
lawshı, aqıretlewshı.

TAHRIR – redaktorlaw,
dúzetiw.

TAHRIRIYAT – redakci-
ya.

TAHRIRCHI – redaktor,
dúzetiwshı.

TAHSIL – 1. oqıw, bilim
alıw; 2. oqıw waqtı; 3. bilim,

maǵlıwmat.

TAHSIN – 1. maqtaw,
marapat, algıs; 2. tańl. bárekel-
la.

TAJANG – qızba, ashıwsh-
aq, jánjelpaz, shataqshlı.

TAJANGLIK – ashıwsh-
aqlıq, shataqshılıq.

TAJOVUZ – 1. basıp kiriw,
topılıw, hújim jasaw, shabıw,
2. zorlıq-zombılıq.

TAJOVUZKOR – basqın-
shı, baspashı, basıp kiriwshı,
tonawshı.

TAJOVUZKORLIK –
basqınshılıq; zorlıq.

TAJRIBA – tájiriyebe.

TAJRIBALI – tájiriyebe,
tájiriyebesi kóp.

TAJRIBASIZ – tájiriyebe-
siz, tájiriyebesi joq, qam.

TAJRIBASIZLIK – tájiri-
ybesizlik, tájiriyebesi joqlıq.

TAKA – teke.

TAKABBUR – tákábbir,
menmen.

TAKABBURLANMOQ –
tákábbirlanıw, menmensiniw,
gárdiyiw, qaqayıw.

TAKABBURLIK – tákáb-
birlik, menmenlik.

TAKABBURONA – tákáb-
birlik penen, menmenlik pe-
nen.

TAKALLUF – álpayım-
lılıq, múlayimlik.

TAKALLUFLI – álpayım, biymálel, kórgenli, múlayım.

TAKALLUFSIZ – álpayım emes, múlayım emes.

TAKALLUFSIZLIK – q. takallufsiz.

TAKALLUM – gúrriń, áńgime, sóylesiw.

TAKA-PUKA: **TAKA-PUKA BO‘LMOQ** – qorıw, hawlıgıw, tınıshsızlanıw, qáweterleniw.

TAKASALTANG – biyतालap, biykarshı, qosjaqqas, qurı júrgen adam.

TAKASALTANGLIK – biyतालaplıq, biykarshılıq, qosjaqqaslıq.

TAKFIN – ólini kepinge oraw.

TAKFINLAMOQ – kepinlew.

TAKILLAMOQ – taqıldaw, taq-tuq etiw.

TAKIR-TUKUR – elik. taqır-tuqır, taq-tuq.

TAKLIF – usınıs, mirát; ótinish.

TAKLIFNOMA – mirát-nama, shaqırırw qağazı.

TAKOMIL – rawajlanıw, progress, ózgeriw; jetiklik.

TAKOMILLASHMOQ – rawajlanıw, jetiliw, jetilisiw.

TAKROR – 1. tákirar, qayतालama, ejeleme; 2. qayta-qay-

ta.

TAKRORAN – qaytadan, qayतालap.

TAKRORIY – tákirarlanatuğın, qayतालanatuğın.

TAKRORLAMOQ – tákirarlaw, qayतालaw, ejelew.

TAKTIK – 1. taktikani jaqsı biletuğın; taktikağa sheber; 2. taktikalıq.

TALAB – 1. talap, soraw, ótinish; 2. zárúrlık, tilek; 3. talaban, qálewshi, qushtar.

TALABA – študent, oqıwshı.

TALABGOR – 1. talaban, qálewshi, qushtar; 2. talapker, dawager.

TALABNOMA – talapnama, ótinish xat, soraw xat.

TALABCHAN – talapshań.

TALABCHANLIK – talapshańlıq.

TALAF – joq bolıw, nabıt bolıw.

TALAFOT – 1. joğaltıw, zıyan, shıgın; 2. urısta qaza tapqanlar, qurbanlar.

TALAFFUZ – aytılw, sóylew ózgesheligi, akcent (dawıs yamasa sózdiń).

TALAMOQ – 1. talaw, tartıp alıw, zorlıq penen alıp qoyıw, tonaw; 2. taslanıw, jabısıw; 3. hújim etiw, jul-

qılaw, shağıp taslaw (hárre, shıbın talaw); 4. awıs. urısıw, dúmpishlew, julqıw; 5. awıs. tırnaw, tırnalaqlaw.

TALANTLI – talantlı, talantı bar.

TALANTSIZ – talantsız, talantı joq.

TALA-TALA – q. talon-taroj.

TALATO‘P – toz-toz, tár-tipsizlik, úmpa-dúmp.

TALAY – talay, bir talay, kóp, kóplegen.

TALASH – 1. talaw, tonaw; 2. urıs, ayqas; 3. talas, tartıs, eregis, jánjel; 4. tartısıw, dawlasıw.

TALASHMOQ – 1. talasıw, 2. tartısıw, aytısıw, ayqasıw; 3. urısıw, dawlasıw.

TALASH-TORTISH – talas-tartıs, daw-jır.

TALASHUV – talasıw; jánjel.

TALMOVSIRAMOQ – 1. albıraqlaw, sasqalaqlaw; 2. jortağa albıraqlaw.

TALON – 1. talon; 2. q. talon-toroj.

TALON-TAROJ – talan-taraj, talampay.

TALONCHI – talawshı, tonawshı.

TALONCHILIK – talawshılıq, tonawshılıq.

TALOQ – 1. talaq (neke buzıw); 2. talaq (adamnıń densindegi organ).

TALOQNOMA – talaq xatı.

TALOQSIZ – talaqsız, talaq etilmegen, talaq xatı berilmegen.

TALOTUM – q. talato‘p.

TALPANGLAMOQ – q. lapanglamoq.

TALPINMOQ – 1. talpınıw, umtılıw; 2. awıs. talaplanıw, tırısıw, háreket etiw (maqsetke erisiw jolında).

TALQIN – 1. diniy tálim; 2. mánis-mazmunın túsindiriw, sholıw; 3. atqarıw (qosıq, ayaq oyın); 4. qosıq.

TALQINCHI – 1. diniy tálim beriwshi; 2. túsindiriwshi, sholıwshi; 3. qosıqshi.

TALTAYMOQ – 1. taltayıw, shalqayıw; 2. ayaq-qolların sozıp, taltayıp otırıw yaki jatıw; 3. háddinen asıw, pısqırıw, taltaqlaw.

TALTANGLAMOQ – q. lapanglamoq.

TALVASA – janaybatlı gúres, ólim menen tirishlik gúresi; qattı tınıshsızlıq, hawlıqpa, táshwish.

TALVASALANMOQ – janaybat penen gúresiw; qattı tınıshsızlanıw, hawlıqlıq.

TALX – ashshı, turishlı, túrshikli.

TAL'AT – bet, shıray, sırtqı kórinis.

TAMA – 1. dáme, 2. úmit, úmitleniwshilik.

TAMADA – tamada, toy baslawshı.

TAMADDI – jeńil awqat, júrek jalǵaw.

TAMADDUN – civilizaciya, mádeniyat.

TAMAGIR – dámegóy, dámedar, dámeniwshı.

TAMAGIRLIK – dámegóylik, dámedarlıq, dámeniwshilik.

TAMAKI – temeki.

TAMAKIDON – temeki qutı.

TAMAKIFURUSH – temeki satıwshı.

TAMAKIZOR – temeki plantaciyası.

TAMAL – tiykar, negiz, tırnaq, fundament.

TAMAL: TAMAL TOSHI – irge tası.

TAMANNO – 1. naz, jılwa; 2. tilek.

TAMANNOLI – nazlı, jılwalı.

TAMBA – támbе, tirewish.

TAMBAL – q.tanbal.

TAMBALAMOQ – támbеlew, támbе qoyıw, aǵash

tirew.

TAMBUR – tambur.

TAMIZ – bildik, óz bildiginshe is tutıw, páma, aqıl-parasat.

TAMIZLI – óz bildiginshe is tutatuǵın, pámli, aqıl-parasatlı.

TAMIZSIZ – pámsiz, aqıl-parasatsız.

TAMKIN – 1. sawlat, sawlatlılıq; 2. sabır-taqat; awır minezlilik.

TAMLI – dámlı, tatlı, mazalı.

TAMOM – 1. tamam, aqır, soń, keyin; 2. barlıq, túwel, baspúkil, tolıǵı menen.

TAMOM: TAMOM BO'LMOQ – 1. tamam bolıw, tawsılıw, sońına jetiw; 2. pitiw, tayar bolıw; 3. awıs. azap shegip, kúyip-janıw tamam bolıw; 4. sınıw, ábiger bolıw.

TAMOM: TAMOM QILMOQ – 1. aqırına, sońına jetkeriw; 2. pitiriw, pitkeriw, tayarlaw; 3. tawısıw, sarplap, paydalanıp tawısıw; 4. awıs. tamam qılıw, óltiriw; 5. awıs. sındırıw.

TAMOMAN – tamamı, pútkilley, tolıǵı menen.

TAMOMILA – q. tamom 2.

TAMOMLAMOQ –

tamamlaw, tawısıw, pitkeriw, ayaqlaw, túwesiw.

TAMOYIL – 1. meyil, beyimlilik; 2. baǵdar, tártip, baǵıt, aǵım.

TAMSIZ – dámsız, dámi joq, mazası joq.

TAMTAM – 1. qáddi-qáwmeti kelisken; 2. awıs. sáteń, kербaz; 3. muzıka ásbabı.

TAMTAROQLI – dábdebeli.

TAMG'A – 1. tamǵa, belgi; 2. gerb; 3. awıs. iz.

TAMG'ALAMOQ – tamǵalaw, tamǵa basıw, tamǵa salıw.

TAMG'ALI – 1. tamǵalı, tamǵası bar, tamǵa salınǵan; 2. gerbli.

TAMSHANMOQ – tamsanıw.

TAN – 1. tán, dene, tula boy, beden; 2. awıs. óli dene, jansız dene; 3. úles, pay; 4. dáslepki baha, ózine túser bahası.

TANA – 1. q. tan1, 2; 2. bir-eki jaslı urǵashı buzaw.

TANAFUS – tánepis, dem alıs, tınıspa, úzilis.

TANAZZUL – páseńlew, tómenlew, regress, hálsirew, túskinlik, bankrot.

TANACHA – 1. kishkene buzaw; 2. fiziol. kletka; 3. bot.

nál.

TANBAL – jalqaw, erinshék.

TANBALLIK – jalqawlıq, erinshéklik.

TANBEH – eskertiw, dákki, keyis, jaza.

TANBEHLAMOQ – eskertiw, dákki beriw, keyiw.

TANBUR – tambur (tarlı muzıka ásbabı).

TANBURCHI – tamburshı, tambur shertiwshi.

TANDA – gezleme toqıw ushın uzınına tartılǵan jip.

TANDA: TANDA QO'YMOQ – 1. gezleme toqıw ushın tartılǵan jiplerdi tártibi menen tartıp shıǵıw; 2. kóp márte barıp keliw; qatnaw, qayta-qayta qatnaw.

TANDIR – tandır.

TANDIRCHI – tandırshı.

TANFURUSH – q. fohisha.

TANFURUSHLIK – q. fohishalik.

TANHO – 1. tánha, jekke, jalań, qarabası, heshkimsiz, jalǵız ózi, heshkimi joq; 2. teńi, tayı joq; 3. tek, tek ǵana.

TANHOLIK – tánhalıq, jekkelik, jalǵızlıq.

TANILMOQ – 1. tanılıw; 2. at shıǵarıw, elge tanılıw, dańqın jayıw, belgili bolıw.

TANIMOQ – tanıw, biliw,

ajirata biliw.

TANIQ – belgi, nışhan, tamǵa.

TANIQLI – 1. belgili, tanıs; 2. ataqlı, tanımalı, atı shıqqan, dańqlı.

TANITMOQ – tanıtıw, - bildiriw; elge tanıtıw.

TANISH – tanıs, tanıytuǵın, burınnan biletuǵın.

TANISH-BILISH – tanıs-bilis.

TANISHLIK – tanıshlıq, yar-doslıq.

TANISHMOQ – 1. tanısıw, bilip alıw; 2. úyreniw, kórip shıǵıw.

TANISHSIZLIK – bi-ytanıshlıq.

TAN-JON – jan-tán.

TANLAMOQ – tańlaw, saylaw, iriklew.

TANNARX – ózine túser bahası.

TANNOZ – 1. nazlı, jılwalı, nazlana beretuǵın; 2. sáteń, kerbaz.

TANNOZLIK – sáteńlik, kerbazlıq.

TANOB – 1. tanap, eski jer ólshemi; 2. jer ólshewde qolanılatuǵın uzın jip; 3. jip, arqan.

TANOB: TANOBINI TORTMOQ – 1. qısqartıw, kishireytiw, azaytıw (jol, uzın-

lıq hám t.b.); 2. shek qoyıw, tıyp qoyıw (namaqul isháreketler haqqında).

TANOBIY – úlken zal, qonaq jay.

TANOBLAMOQ – tanap tartıp jer ólshew.

TANOVUL: TANOVUL QILMOQ – awqatlanıw, awqat jew.

TANOSIB – sáykeslik, múnásiplik.

TANOSIL – jınıslıq.

TANOSIL: TANOSIL KASALLIKLARI – jınıslıq aǵzalardıń kesellikleri.

TANQABURUN – tańqı murın, tanawı úlken murın.

TANQAYGAN – tańqıyǵan (murın haqqında).

TANQID – 1. sın, min, analiz; 2. ilimiy jaqtan analizlew, izertlew.

TANQIDIY – sınılı.

TANQIDCHI – sınshı, sınshılı.

TANQIDCHILIK – sınshılıq, sınshılılıq.

TANQIS – tańsıq, tamtarıs, jetpesinlik, kemtar.

TANQISLIK – tamtarısılıq, jetpeslik, jetispewshilik, kemtarlıq.

TANSIHATLIK – q. tan-sog'lik.

TANSIQ – 1. tańsıq, az pi-

siriletuđın, tez-tezden pisiril-meytuđın biraq jaqsı jelinetuđın; 2. q. noyob.

TANSOG'LIK – den-sawlıq, saw-salamatlıq.

TANTANA – bayram, sal-tanat, jıyın, mereke-meylis, toy-tamasha, otırıspa, kewil kóteriw.

TANTANALI – saltanatlı, kóterińkilik penen.

TANTI – saqıy, qolı ashıq, márt, hadal.

TANTILIK – saqıylıq, hadallıq.

TANTIQ – tentek, biymaza, erke, shataq.

TANTIQLANMOQ – erkelew, shataq shıǵarıw.

TANTIQLIK – tenteklik, biymazashılıq, erkelik, shataqlıq.

TANG'IMOQ – tańıw, shandıw, baylaw; sheshilm-eństey etip baylaw, tas qılıp orap taslaw.

TANG'IQLI – tańıwlı, baylangan.

TAOM – taǵam, awqat, tamaq.

TAOMIL – dástúr, úrp-ádet, salt-sana.

TAP – elik. tars (tars etip).

TAP: TAP TORTMOQ – qáwipsiniw, qáwipleniw.

TAPIR-TUPUR – elik.

tapır-tupır, tars-turs.

TAPPA: TAPPA TASH-LAMOQ, TAPPA BOS-MOQ – tars etiw, gúrs etiw; tars etip qulaw, gúrs etip qulaw.

TAPPA-TAXT – tap-tayın, tap-tayar.

TAPPI – 1. sharwa malları tezeginen rápiyda formasında islep qurıtılǵan jaǵatuđın zat; 2. awıs. qara (reń).

TAP-TAQIR – tap-taqır, tıp-tıypıl.

TAQ – elik. taq, sart, tırs.

TAQA – 1. taǵa; 2. taq, juptıń biri, jubayı.

TAQAL: TAQAL QIL-MOQ – keshiktiriw, irkiw, báne tabıw, waqıttı sozıw.

TAQALAMOQ – taǵalaw, taǵa qaǵıw, taǵa salıw.

TAQALMOQ – 1. taqalıw, jaqınlaw, tıǵılıw; 2. bir nárseniń pitiwine, keliwine, ámelge asıwına qarap qalıw, baylanıslı bolıp qalıw.

TAQAMOQ – 1. taqaw, tirew, jaqınlaştırıp qoyıw; 2. awıs. jalǵaştırıw, alıp keliw, kóshiriw (sózdi, temanı); 3. baylanıstırıw.

TAQATAQ – 1. jalpı, hám-mesi birden, birewi de qalmay; 2. pútkilley, tolıǵı menen.

TAQA-TAQ – elik. taqa-taq, taqa-tuq, taq-taq.

TAQACHI – tağashı, tağa qağatuğın ušta.

TAQACHILIK – tağashılıq.

TAQASHTIRMOQ – taqaldırıw, taqalısıw.

TAQDIM – usınıs, keñes, másláhát.

TAQDIMNOMA – jazba usınıs, usınısnama.

TAQDIMOT – tanıstırıw, prezentaciya.

TAQDIR – 1. táğdir, jazmısh; 2. keleshek, bolajaq, kel-esi waqıt, kóresi.

TAQDIRDA: AYTGAN TAQDIRDA ... – eger aytsa, aytsa eger, aytıp qoysa...

TAQDIRDOSH – táğdirles, táğdiri bir, táğdiri sáykes.

TAQDIRLAMOQ – sıylıqlaw, sıylıq beriw, bahalaw, qádirlew.

TAQDIRNOMA – sıylıqlaw haqqındağı hújjet, sıylıqlaw qağazı.

TAQILLAMOQ – taqıldaw, taq-taq etiw, tarsıldaw.

TAQILMOQ – 1. tağılıw; 2. tiyiw; 3. sóylep atırıp adam yaki bir nársenge toqtalıp ótiw, aytıp ótiw.

TAQIM – taqım.

TAQIMLAMOQ – taqım-law, taqımğa alıw, taqımğa basıw.

TAQIMOOQ – gúna tağıw, gúnalaw.

TAQINCHOQ – tağınsh-aq.

TAQIQ – qadağan, tıyım.

TAQIQLAMOQ – qadağan etiw, tıyım, tıyım salıw.

TAQIR – 1. taqır, heshqan-day ósimlik óspegen, tegis qat-tı jer; 2. shashi, júni joq, túksiz; 3. hesh nárses tóselmegen; 4. hasla, hesh, sirá, dım; 5. taqır-lap alınğan, tıp-tıypıl etilgen.

TAQIRLAMOQ – q. taqıl-lamoq.

TAQIRLIK – taqırlıq, taqır jer, maydan.

TAQIR-TUQUR – elik. taqır-tuqır.

TAQLID – eliklew, uq-satıw, megzetiw.

TAQLIDIY – elikleytuğın, eliklewshi.

TAQLIDCHI – eliklewshi.

TAQLIDCHILIK – eliklewshilik.

TAQMOQ – 1. tağıw, 2. qadaw, iliw; 3. q. taqımoq.

TAQOVUL – uqsas, sáykes.

TAQOZO (TAQOZO QILMOQ) – talap (talap etiw).

TAQQA: TAQQA TO‘XTAMOQ – birden toqtaw (birden qozğalmay

háreketsiz qalıw).

TAQQOS – salıstırıw.

TAQQOSLAMOQ – salıstırıw, teńlestiriw, teńew, ólshestiriw.

TAQRIBAN – shama menen, shamalı, shamalap.

TAQRIBIY – shamalıq.

TAQRIR – 1. xat, 2. jazba analiz

TAQRIZ – pikir, recenziya.

TAQRIZCHI – pikir bildiriwshi, recenzent

TAQRIZCHILIK – pikir bildiriwshilik, recenzentlik.

TAQSIM – 1. bóliw, bóleklew, bólistiriw; 2. bólim, úles.

TAQSIMLAGICH – tex. bólistirgish.

TAQSIMLAMOQ – bóliw, bólistiriw.

TAQSIMOT – bólistiriw, bólistiriliw.

TAQSIR – taqsır.

TAQ-TUQ – elik. taq-tuq, taq-taq.

TAQVIM – kalendar.

TAQVO – 1. din. bekkem diniy isenim, dindarlıq; 2. haram islerden ózin saqlaw, tıyıw.

TAQVODOR – 1. din. dindar; 2. haram islerden ózin tıyıwshı, pák.

TAQVODORLIK – dindarlıq.

TAQYA – taqıya.

TAQCHIL – az, jetkiliksiz, kemtar; siyrek gezlesetuǵın, tabılabermeytuǵın.

TAQCHILLIK – jetispewshilik, jetpesinlik, kemtarlıq, deficit.

TAR: TAR MEVA – suwlı miywe.

TARADDUD – 1. tayarlıq, ǵamlanıwshılıq; 2. eki oyılı bolıw, gúman, táshwish.

TARADDUDLANMOQ – 1. tayarlanıw, ǵamlanıw; 2. oylanıw, gúmanlanıw.

TARAF – 1. tárep, ján-jaq, tumlı-tus, jaq; 2. adamlar toparı; 3. óz ara qarama-qarsı adam yaqı subyektlar; 4. q. jihat 1, 2; 5. talaban, qálewshı; 6. dushpan, jaw.

TARAFDOR – tárepdar, jaqlawshı, qollap-quwatlawshı.

TARAFKASH – 1. tárepdar, jaqlawshı; 2. talaban, qálewshı; 3. toparlarǵa bólinip gúresiw.

TARAFKASHLIK – toparlawshılıq, toparlarǵa bóliniwshilik.

TARAFLAMA – tárepleme.

TARAFLI – tárepli.

TARAHHUM – miyrimlik, miyrim-shápáát.

TARAKANA – úles, pay.

TARAL(L)A – shaǵal máslık, waqtıxoshlıq, kewil kóteriwshilik.

TARAL(L)ABEDOD – shaǵal máslikke beriliw, oyın-kúlkige beriliw.

TARALMOQ – 1. taralıw, 2. jayılıw, tarqalıw.

TARAM – 1. taram, bir tutam (shash, saqal haqqında); 2. awıs. mólt-mólt (kóz jası haqqında).

TARAMOQ – 1. taraw (shash haqqında); 2. suwdı normada salmalarǵa bólištiriw; 3. awıs. jayıw, shashıw.

TARAM-TARAM – taram-taram, tolqın-tolqın, jol-jol.

TARANMOQ – taranıw, shashların tártipke keltiriw.

TARANNUM – qosıq aytıw; nama.

TARAQ – 1. elik. dańǵır; 2. ayırım sózler menen qollanıw, usı sóz ańlatqan nárseniń joqarı dárejesin bildiredi.

TARAQ(A)-TURUQ – 1. elik. dańǵır-dúńgir; 2. awıs. artıqsha, kereksiz zat, isháreket haqqında.

TARAQLAMOQ – 1. dańǵırlaw, dúńgirlew; 2. awıs. háwij alıw, pátleniw.

TARAQQIYOT – rawajlanıw, ósiw, progress.

TARAQQIY – q. taraqqiyot.

TARAQQIYPARVAR – rawajlanıw tárepdarı, rawajlanıw ushın gúresiwshi.

TARATMOQ – 1. taratıw; 2. Tarqatıw, jayıw, shashıw.

TARASH – 1. taraw; 2. ke-siw, jonıw, qırıp tegislew.

TARASHA – 1. otın; 2. awıs. qurǵaq, qattı zat hám arıq adam.

TARASHLAMOQ – 1. alıw, qırıw (shash, saqal, jún haqqında) 2. jonıw, tegislew; 3. awıs. joq etiw, qırıp taslaw.

TARANG – 1. qattı tartılǵan, kerilgen, olpı-solpı jeri joq; 2. nıq, tıǵız; tegis; 3. awıs. ayırım sózler menen qollanıw, zat, jaǵday sıyaqlılardıń joqarı dárejesi, sońǵı shegarasın bildiredi.

TARANGLAMOQ – qattı tartıw, keriw.

TARANGLASHMOQ – qattı tartılıw, keriliw.

TARANGLIK – q. tarang.

TARBIYA – 1. tárbiya, minez-qulıq, pazılet; 2. tárbiya, ósiriw, kamalǵa keltiriw.

TARBIYALAMOQ – tárbiyalaw, tálim-tárbiya beriw, óner-bilim beriw; ósiriw, saqlaw, kamalǵa keltiriw.

TARBIYALANUVCHI –

tárbiyalanıwshı, tárbiya alıwshı.

TARBIYALI – tárbiyalı, tárbiya kórgen, jaqsı tárbiya alǵan.

TARBIYASIZ – tárbiyasız, tárbiya kórmegen, ádepsiz.

TARBIYAVIY – tárbiyalıq.

TARBIYACHI – tárbiyasılı, tárbiya beriwshı.

TARH – 1. sızılma, joybar, reje; 2. awıs. dúzilis, pishim.

TARIQ – tari (sók).

TARIQA – jol, usıl, ádis, tásil.

TARIQA: SHU TARIQA – usılay, usı jol menen, usı usıl menen.

TARIQA: QAY TARIQA – qalay, qalayınsha, qanday jol menen.

TARIQAT – táriyqat, ruwxıy jetilisiw jolı.

TARIQDAY – tarıday, tari sıyaqlı; qurttay, azǵantay.

TARIQCHA – q. tariqday.

TARIX – tariyx; ótmish.

TARIXAN – tariyx kózqarasınan, tariyxqa tiykarlanıp.

TARIXIY – tariyxıy.

TARIXIYLIK – tariyxılıq.

TARIXSHUNOS – tariyxshı.

TARIXSHUNOSLIK –

tariyxtanıw.

TARIXCHI – tariyxshı.

TARJIMA – awdarma.

TARJIMASHUNOS – awdarmashı.

TARJIMASHUNOSLIK – awdarmashılıq.

TARJIMACHI – q. tarjimon.

TARJIMACHILIK – q. tarjimonlik.

TARJIMON – awdarmashı, dilmash.

TARJIMONLIK – awdarmashılıq, dilmashılıq.

TARK – búrme, búgis (búgilgen, qaytarılǵan jer; kiyim-kenshek hám zatlardıń).

TARK: TARK ETMOQ – tárk etiw, keship ketiw, taslaw, ketiw, waz keshiw, bas tartıw.

TARKIB – quram; qurılıs, dúzilis.

TARKIBAN – quramına qaray, quramı jaǵınan, quramı boyınsha.

TARKIBIY – quramlıq, quramına kiretuǵın.

TARLON – tarǵıl reńli at.

TARMOQ – 1. tarmaq; 2. shaqapsha; 3. taraw, sala.

TARMOQLANMOQ – tarmaqlanıw, tarmaqlarǵa bóliniw, shaqaplanıw.

TARMOQLI – tarmaqlı, tarmaqlanǵan, shaqapshalı.

TARNOV – suw aǵar, jawın, qar suwları aǵıp ketiwi ushın tam tóbesine ornatalatuǵın aǵash yamasa nárese.

TARONA – nama, saz.

TAROQ – 1. taraq; 2. gezlemege basılatuǵın naǵıs, taram-taram gúl.

TAROQSIZ – 1. taraqsız, taraǵı joq; 2. taralmaǵan, tegislenbegen.

TAROVAT – jańa, taza; sap, girbińsiz, jaǵımlı, gózzal.

TAROVATLI – q. tarovat.

TAROVATSIZ – jaǵımsız, jaǵımlı emes, jańa emes, taza emes.

TAROVIIH – din. taraba, oraza kúnleri oqılatuǵın namaz.

TAROZI – tárezi.

TARozIBON – táreziman, tárezishi.

TARozU – q. tárezi.

TARQALMOQ – 1. tarqaw, tarqalıw, taratıw; 2. jayılıw, shashılıw; 3. kóbeyiw, órshiw; 4. awıs. ketiw, tawsılıw; jadıraw, sheri tarqaw.

TARQAMOQ – tarqaw.

TARQATMOQ – 1. tarqatıw, taratıw; 2. úlestiriw.

TARQOQ – 1. pıtırańqı, bólek-bólek, shashırandı, shım-shıtırıq; 2. birlespegen, jámlespegen, uyımlaspaǵan; 3.

awıs. tarqalǵan, shashılǵan, tınıshsız, albıraqlaǵan.

TARQOQLIK – pıtırańqılıq, shashırandılıq.

TARR – elik. pırr, pırrım-pırrım (gezleme jirtılǵanda shıǵatuǵın ses).

TARS – elik. tars, tars-tars, tars-turs, tarsa-tars.

TARSAKI – shappat, shapalaq.

TARSAKILAMOQ – shappatlaw, shapalaqlaw (betke urıw haqqında).

TARSILLAMOQ – tarsıldaw, tars etiw.

TARS-TURS – elik. tars-turs.

TARTARAK – dańǵırlawıq (baǵ, eginlerdi qorıqlawda paydalanıladı).

TARTIB – tártip, rejim, qaǵıyda.

TARTIBBUZAR – tártip buzıwshı, tártipsiz.

TARTIBLAMoQ – tártiplew, tártipke salıw, sistemaǵa túsiriw.

TARTIBLI – 1. tártipli, jıynaqlı; 2. ádepli, tártipke boysınatuǵın.

TARTIBSIZ – 1. tártipsiz, tártipke salınbaǵan, qalay bolsa solay, jónge kelmegen; 2. ádepsiz, tártipke boysınbatuǵın, tárbiyasız.

TARTIBSIZLIK – tártipsizlik; biybaştalıq, ádepsizlik.

TARVAQAY – shaqalaw, shaqalap ketken, shaqaları jánjaqqa taralğan (terek haqqında).

TARVAQAYLAMOQ – 1. hár tárepke shaqaları jayılp ketiw (terek haqqında); 2. awıs. átirapqa jayılw, keń ashılıw; 3. q. lapaglamoq.

TARVAYMOQ – keriliw, jayılw.

TARVUZ – ğarbız.

TARXASH – ójet, qırsıq.

TARXASHLIK – ójetlik, gejirlik, qırsıqlıq.

TARZ: TARZI, TARZIDA – táriz, tárizde, tárizli.

TARZ: SHU TARZIDA – usılay, usılayınsha, usı jol menen.

TARG'IB: TARG'IB QILMOQ – úgit-násiyatlaw.

TARG'IBOT – úgit-násiyat.

TARG'IBOTCHI – úgit-násiyatshı.

TARG'IBOTCHILIK – úgit-násiyatshılıq.

TARG'IL – sarğısh hám qaraltım shubar tús; usınday reńli sıyır, buzaw hám t.b.

TASADDUQ – 1. tasaddıq, qurban, sadaqa, pidá; 2. tańl. aynanaym, aynalayın; 3. tańl.

saw bol, bárekella.

TASALLI – táselle, jubanish, aldanish.

TASANNO – 1. maqtaw, marapat; 2. tańl. bárekella, yasha.

TASARRUF – paydalanıw huquqı, iyelik.

TASAVVUF – sufizm.

TASAVVUR – qıyal, eles.

TASBEH – táspi (táspi monshaq).

TASDIQ – 1. durıs dep esaplangan oy-pikir; maqullaw, durıs dep biliw; 2. fakt, dánil; 3. maqullangan qarar, taştıyqlangan jazıw (sóz).

TASDIQLAMOQ – 1. taştıyqlaw, bekitiw, nızamlı kúshke endiriw; 2. maqullaw, durıs dep biliw; 3. dánillew.

TASIRLAMOQ – tasırlaw, tasır-tusır etiw.

TASIR-TUSUR – elik. tasır-tusır, tars-turs.

TASKIN – táselle, jubanish, aldanish.

TASLIM – táslim, jeńiliw, bağınıw, boysınıw.

TASMA – 1. uzın, ensiz teri; 2. taspá, tesma, qayıs, lenta, jınıshke baw.

TASMADAY – 1. taspaday, tasmaday, qayıstay, lentaday; 2. awıs. qıpssha bel, qáddi-qáwmeti kelisken.

TASNIF – klassifikaciya.

TASNIFLAMOQ – klassifikaciyalaw.

TASODIF – kútilmegen jaǵday, waqıya, hadise.

TASODIFAN – abaysızda, qápelimde, kútilmegende, to-sattan.

TASQARA – 1. zool. qara-qus; 2. awıs. sıqılsız, ajarsız, kelbeti kelispegen.

TASVIR – súwret, kartina, kórinis; 2. kórkem súwretleme, minezleme.

TASVIRIY – súwretli; reńli.

TASVIRIYLIK – q. tasviriy.

TASVIRLAMOQ – 1. súwret salıw, súwret soǵıw; 2. súwretlew, bayanlaw, táriyplew, kórkemlep bayanlaw.

TASVIRLI – súwretli.

TATABBU – tekseriw, úyreniw; izertlew, analiz.

TATALAMOQ – 1. tırnaw, tırnalaw; 2. awıs. tintiw, izlew, qaraw; 3. awıs. tınıshsızlanıw, kúyiniw, ishin iyt jırtıw (tırnaw). 4. awıs. umtılıw, tırısıw.

TATARCHA – tatarsha.

TATBIQ: TATBIQ QILMOQ – engiziw, ámelde qol-lanıw, paydalanıw, iske asırıw.

TATIM – 1. tatım; 2. maza,

dám.

TATIMLI – 1. tatımlı, tatımı bar, jaqsı tatıytuǵın; 2. mazalı, dámlı, tatlı, jaqsı dám beretuǵın.

TATIMOQ – 1. tatıw, dám tatıw, dámin kóriw; 2. tásir etiw; tásiiri biliniw; juǵıw; 3. jetiw, jetkilikli bolıw.

TATUIROVKA – tatuirovka.

TAVAJJUH – 1. tilekleslik penen qaraw; 2. diqqat-itibar; 3. din. jalbarınıw.

TAVAKKAL – táwekel.

TAVAKKALCHI – táwekelshi.

TAVAKKALCHILIK – táwekelshilik.

TAVVALLO – táwelle, ótinish, jalbarınıw.

TAVALLUD – tuwılıw, dúnyaǵa keliw.

TAVBA – 1. táwbe (ırayınan qaytıw, táwbege kel-liw); 2. toba, aquday toba (hayran qalıw).

TAVBA-TAZARRU – táwbe.

TAVFIQ – 1. din. tuwrı jolǵa baslawshı din jol-jobaları, insap, iyman; 2. awıs. orınsız islerden tıyılıw.

TAVFIQLI – 1. din. insaplı, iymanlı; 2. awıs. orınsız is-lerden ózin tıyıwshı, mómin.

TAVOF: TAVOF QILMOQ – din. tawap etiw, Kaa-ba átirapın aylanıw.

TAVON – kúsh-quwat, shıdam.

TAVONGAR – dáwletli, bay.

TAVOZE – kishipeyillik, ádeplilik; ózin kishipeyil, ádepli tutıw.

TAVOZELANMOQ – ózin kishipeyil, ádepli tutıw.

TAVOZELI – kishipeyilli, ádepli.

TAVQ: TAVQI LA’NAT – 1. ayıpkerdiń moynına taǵılatuǵın nárse; 2. awıs. basqa túsken úlken táshwish, jamanlıq, awırmanlıq.

TAVR – 1. haywanlarǵa qoyılatuǵın belgi, tamǵa; 2. syaqlı, kibi; 3. hal, awhal.

TAVSIF – 1. sıpat, sapa; sıpatlar; 2. táriyipleme, minezleme, xarakteristika.

TAVSIFIY – q. tavsif.

TAVSIFLAMOQ – minezleme beriw, táriyiplew.

TAVSIFNOMA – minezleme.

TAVSIYA – 1. usınıs; 2. keńes, másláhát; 3. jol-joba.

TAVSIYANOMA – usınısnama.

TAVTOLOGIK – tavitologiyalıq.

TAX – 1. utyug basılǵan yamasa taqlanǵan zattıń tegis búgilgen jeri, qır (shalbardıń qırı), búrme, búgis; 2. taqlam, taqlap qoyılǵan.

TAXALLUS – laqap

TAXAYYUL – oy súriw, qiyal etiw.

TAXIR – 1. ashqıltım, turishlı, túrshik; 2. awıs. turpayı, qattı batatuǵın (ǵáp-sóz, qarım-qatnas haqqında).

TAXLAM – taqlam.

TAXLAMOQ – 1. taqlaw, tártiplew; ústi-ústine qoyıw; 2. awıs. keltiriw, qosıw (ǵáp-sóz hám t.b. haqqında).

TAXLIT – 1. kórinis, forma, sıqıl; 2. usıl, jol, taqılette.

TAXLOG’LIQ – taqlawlı, taqlanǵan.

TAXMIN – boljaw, shama, dusmal.

TAXMINAN – shama menen, derlik, shaması.

TAXMINIY – shama menen, shamalanǵan; dáslepki, shala.

TAXMINLAMOQ – shamalaw, dusmallaw, boljaw.

TAXMON – úy yamasa balkon diywalına sandıq qoyıp, ústine kórpe-tósek jıynap qoyatuǵın arnawlı orın.

TAXT – 1. taxt, patsha hám ámirler otırıwı ushın arnawlı

bezelgen orınlıq; 2. patsha, xan, ámir lawazımı; patshalıq, xanlıq, ámirlik; 3. awıs. lawazım, hámel; 4. tayar, tayın.

TAXTA – 1. taxta, faner; 2. qaǵaz; 3. plita; 4. shel menen ajratılǵan jer bólegi; 5. súyengishi joq keń divan.

TAXTABAND – 1. taxta qaǵılǵan, taxta menen qorshalǵan; 2. q. taxtakach.

TAXTAKACH – 1. iskenje; 2. med. sınǵan súyekti qıymıldamaytuǵın etip baylaw ushın paydalanılatuǵın taxtasha; 3. ayıpkerdiń moynına taǵılatuǵın jazalaw quralı; 4. balalar oyınında atıw ushın islenen taxta ásbap.

TAXTIRAVON – tar. bezewli zámber, bezelgen zámber (joqarı mártebeli adamlardı alıp júriw ushın).

TAXTLAMOQ – tayarlaw, tayınlaw, ǵamlaw, tayın etiw.

TAXTLI – taxtli.

TAYAMMUM – din. suw joq jerde qum, paxta, taza material sıyaqlı zatlar menen táháret alıw.

TAYAMOQ – tayaw, tirew, súyew.

TAYANMOQ – tayanıw, súyeniw.

TAYANCH – 1. tayanış, tirek, tirenish, 2. awıs.

súyeniş, arqaw; 3. awıs. arqa súyew, qáwender.

TAYIN – 1. anıq, belgili; 2. bar, tayın.

TAYINLAMOQ – 1. belgilew; 2. tapsırıw, muqıyatlap tapsırıw, zinharlaw; 3. tayınlaw (ámelge, wazıypaǵa).

TAYINLI – 1. anıq, belgili; 2. turarlıq, ılayıqlı; 3. sınaǵan, iseniwge bolatuǵın.

TAYINSIZ – 1. anıq emes, namálim, belgisiz; 2. isenimsiz, isenip bolmaytuǵın.

TAYOQ – tayaq, aǵash; hasa.

TAYOQLAMOQ – tayaqlaw, tayaq penen urıw.

TAYOQLI – tayaqlı, tayaǵı bar.

TAYOQCHA – tayaqsha, kishkene tayaq.

TAYPANGLAMOQ – q. lapanglamoq.

TAYPOQ – taypaq, jalpaq.

TAYSALLAMOQ – 1. taysalıw, taysalaqlaw, qorqınqıraw; 2. keshiktiriw, irkiw.

TAYSALMOQ – q. taysallamoq.

TAYYOR – tayar, saz, tayın.

TAYYORGARLIK – tayarlıq, tayarlanıw, ǵamlanıwshılıq.

TAYYORLAMOQ – tayarlaw, tayınlaw, sazlaw, ğamlaw, ánjamın kóriw, tayar etiw.

TAYYORLIK – tayarlıq.

TAZARRU – jalınıw, jalbarınıw.

TAZYIQ – qısım, basım.

TAG'IN – taǵı, jáne, bunnan basqa, bunıń ústine; qaytadan.

TASH – sırt, sırtqı tárep, shet, tısqarı.

TASHABBUS – baslama, iniciativa.

TASHABBUSKOR – baslamashı, baslama kóteriwshi.

TASHABBUSKORLIK – baslamashılıq, baslama kóterishilik.

TASHAKKUR – minnetdarshılıq, alǵıs, raxmet.

TASHAKURNOMA – alǵısname, alǵıslaw xatı, minnetdarshılıq.

TASHASHMOQ – urısıw, mushlasıw, dúmpishlew, túy-gishlew.

TASHBIH – ádeb. teńew.

TASHIMOQ – tasıw, zattı bir jerden ekinshi jerge aparıw, kóshiriw, tasımallaw.

TASHKIL – shólkemlesiw, uyımlasıw.

TASHKILİY – q. tashkil.

TASHKILOT – shólkem,

uyım.

TASHKILOTCHI – shólkemlestiriwshi, uyımlastırırwshi.

TASHKILOTCHILIK – shólkemlestiriwshilik, uyımlastırırwshılıq.

TASHLAMOQ – 1. taslaw, túsiriw; 2. alıw, salıw, qoyıw; 3. qaldırıw, taslap qoyıw; 4. shek qoyıw, jıynaştırıw (ayırım ádet, is-háreketler haqqında); 5. páseyiw, páseńlew.

TASHLANDI – 1. taslandı, shıǵındı, ıpirındıq, sıpirındı; 2. q. tashlandıq.

TASHLANDIQ – qaral-may taslap qoyılǵan, qarawsız.

TASHLANMOQ – taslanıw; ózin atıw.

TASHMALAMOQ – tasıw, tasıp-tasıp áketiw yama-sa ákeliw.

TASHMACHI – tasıwshı; uri.

TASHNA – 1. shóllegen, suwsaǵan; 2. awıs. ıqlas, qumar.

TASHNALIK – 1. shóllegenlik, suwsaǵanlıq; 2. ıqlaslanıwshılıq, qumarlıq.

TASHQARI – 1. sırt, tısqarı, 2. sırtqı; 3. basqa, bólek.

TASHQI – sırtqı.

TASHRIF – sapar, arnawlı sapar, vizit.

**TASHRIF : TASHRIF
BUYURMOQ (QILMOQ)**

– keliw, barıw.

TASHVIQOT – úgit,
úndew-shaqırıq.

TASHVIQOTCHI – úgi-
tlewshi.

TASHVIQOTCHILIK –
úgit-násiyatlawshılıq.

TASHVISH – 1. táshwish,
mashqala, mashaqat; 2. ğam,
qayǵı, uwayım; 3. baxıtsızlıq,
sawda (basına sawda túsiw).

TASHVISHLANMOQ –
1. táshwishleniw, mashaqat-
lanıw, qıymshılıqqa ushıraw;
2. qayǵırıw, uwayımlaw, ğam
shегiw.

TASHVISHLI – táshwish-
li, ğamlı, uwayımlı; táshwish
keltiretuǵın.

TASHVISHSIZ – tásh-
wıshsız, táshwıshi joq.

TASHXIS – med. diaqnoz,
medicinalıq juwmaq.

TANG – 1. tar, keń emes,
kólemsız, kishi; 2. qıspaq,
qısınısqa, qıyın, awır, múshkil,
ilajsız.

TANGA – teńge.

TANGADAY – teńgedey.

TANGACHA – kishkene
teńge, mayda-mayda teńge.

TANGI – geogr. jira, say,
úlken jarıq, eki tawdıń aştıǵı
tutasqan jeri.

TANGLAY – tańlay.

TANGLIK – 1. tarlıq; 2.
qıymshılıq, jetispewshilik; 3.
krizis, bankrot.

TANGRI – Táńır, Quday,
Jaratıwshı.

TANGCHILIK – q. tan-
glik.

TA'B – 1. tábiyat, minez,
ádet, keypiyat; 2. qálew, ıqtı-
yar, meyl.

TA'BIR – 1. sóz dizbegi,
frazı; 2. mánisin túsendiriw,
túsinik, sholıw.

TA'KID – 1. ayrıqsha ay-
tılǵan sóz, zinhar, muqıyat,
taqıyıq; 2. uqtırw, jazıw,
taştıyıqlaw.

TA'KIDLAMOQ – 1.
basqalardan ayrıqsha etip ay-
tıw, muqıyatlap aytıw; 2.
uqtırw, túsendiriw aytıw,
tapsırw; 3. taştıyıqlaw, qol-
lap-quwatlaw.

TA'LIM – 1. tálim, 2. bil-
im, 3. tárbiya, ádep-ikramlılıq;
4. kórsetpe, jol-joba, baǵdar; 5.
bilimlendiriw.

TA'LIMLI – tálimli, tálim
alǵan, ádepli, ikramlı, jaqsı tár-
biyalanǵan.

TA'LIMOT – 1. táliymat,
teoriya; 2. kórsetpe, jol-joba,
úyretiw.

TA'LIMSIZ – tálimsiz,
tálim almaǵan, tárbiya kórme-

gen, ádepsiz, tárbiyasız.

TA'LIM-TARBIYA –
tálim-tárbiya; pedagogika.

TA'M – dám, maza.

TA'MIN: TA'MIN QILMOQ – támiyin etiw.

TA'MINLAMOQ – támiyinlew, kerek-jaraqtı jetkerip beriw.

TA'MINOT – támiynat.

TA'MIR – ońlaw, remont.

TA'MIRLAMOQ – ońlaw, dúzew, dúzetiw, jónlew.

TA'MIRTALAB – ońlawdı talap etetuǵın, ońlaytuǵın awhalǵa kelgen.

TA'MLI – dámlı, mazalı, tatlı.

TA'MSIZ – dámsız, dámi joq, mazası joq.

TA'NA – 1. qáte-kemshiligin, aybın betine basıp ayılǵan gáp, 2. minnet, (minnet etiw) aqıret, ayıp taǵıw.

TA'NALI – minnetli, aqıretli.

TA'NACHI – minnet eteberetuǵın, birewdiń aybın betine basaberetuǵın.

TA'QIB – 1. gúzetiw, ańlıw; 2. tekseriw, baqlaw; 3. quwdalaw, izine túsiw, quwıw.

TA'QIBCHI – gúzetiwshi, baqlawshi.

TA'RIF – táriyip, táriyipleme, súwretleme, sıpatlama,

bayanlama.

TA'RIFLAMOQ – táriyiplew, súwretlew, sıpatlaw, bayanlaw.

TA'RIFLI – táriyiplı.

TA'SIR – 1. tásir; 2. abıray, mártebe.

TA'SIRLANMOQ – tásir leniw, tásir alıw.

TA'SIRLI – 1. tásirli ; 2. abıraylı, mártebeli.

TA'SIRSIZ – 1. tásirsiz, tásirli joq, tásir etpeytuǵın; 2. abıraysız, abıraylı joq.

TA'SIRCHAN – tásirsheń.

TA'SIRCHANLIK – tásirsheńlik.

TA'SIS: TA'SIS ETMOQ – engiziw, belgilew; shólkemlestiriw, dúziw.

TA'TIL – demalı.

TA'VIYA – sıqsız, kelbeti kelispegen.

TA'XIR – keshigiw, irkil-iw, gidiriw.

TA'ZIM – 1. tájim, húrmet, izzet; 2. bas iyiw, iyiliw, qol qawsırıw.

TA'ZIR – dákki, támbi, jaza, tepki, sógis.

TA'ZIYA – kewil aytıw

TA'ZIYANOMA – kewil aytıw, qayǵısına sherik bolıw; nekrolog

TA'ZIYAXONA – namaz bolıp atırǵan jer, úy.

TEATRLASHTIRIL-MOQ – teatrlashtırw.

TEBRANGICH – terbelgish.

TEBRANISH – q. tebranmoq.

TEBRANMA – terbenbe.

TEBRANMAS – 1. terbelmeytuğın, qıymıldamaytuğın; 2. awıs. ózgermeytuğın, bekkem; 3. awıs. párwayı pánseri, arqayın.

TEBRANMOQ – 1. terbeliw, ırǵalıw, teńseliw; 2. qıymıldaw, qozǵalıw, silkiniw; 3. shayqalıw, ırǵatılıw; 4. awıs. zorǵa kúnin kóriw, eplep júriw (ómir, kún-kóris haqqında); 5. awıs. zorǵa turıw, eplemey.

TEBRATMOQ – terbeltiw, qıymıldatıw; juljıtıw.

TEG – q. tag.

TEGAJAK – azıraq ermek etiw, azı kem mazaqlaw

TEGAJAKLIK – dálkeklesiw degishiw; oynılı-shınlı tiyiw, házil-dálkek penen tiyiw.

TEGAJOG‘LIK – q. tegajaklik.

TEGANA – 1. ayaq kiyim qalibiniń ústki hám astqı bólegi arasına qaǵılatuğın kiln; 2. teben iyne; 3. digirman taslarınıń arasınan un túsip jıynalatuğın jeri; 4. atlarda bolatuğın kesell-

ik.

TEGINMOQ – tiyiw.

TEGIRMON – digirman.

TEGIRMONCHI – digirmanshı.

TEGIRMONCHILIK – digirmanshılıq.

TEGIZMOQ – 1. tiygiziw; 2. awıs. tiygizip aytıw.

TEGISH – 1. tiyiw; 2. úles, pay, shegi; 3. nesiybe, haqı.

TEGISHLI – 1. tiyisli; 2. qaraslı, baylanıslı; 3. kerekli.

TEGISHLIK – 1. tiyislilik; 2. úles, pay.

TEGISHLICHIA – tiyisli-sinshe, kereginshe.

TEGISHMOQ – 1. tiyisiw; 2. degishiw, házillesiw, dálkeklesiw.

TEGISHQOQ – dálkekshi, házillesh.

TEGMOQ – 1. tiyiw, tireliw, soqlıǵısıw; 2. uslaw; 3. awıs. tásir etiw; 4. jetiw, tapsırılıw; 5. úles alıw, shegine túsiw; 6. turmısqa shıǵıw.

TEGRA – dógerek, átirap.

TEJAB-TERGAMOQ – tejep-tergew, tergep turıw.

TEJAM – únem.

TEJAMKOR – únemli, únemshil, únemleytuğın, ornlı paydalanatuğın.

TEJAMKORLIK – únemlilik.

TEJAMLI – únemli, únemleytuǵın.

TEJAMLILIK – q. tejamkorlik.

TEJAMOQ – únemlew, únemlep paydalanıw, ısırap etpew, uqıplı túrde tutınıw; ayaw, saqlaw.

TEJAMSIZ – únemsiz, únemlep sarplamaytuǵın, darqılda.

TEJAMSIZLIK – únemsizlik; ısırapgershilik.

TEK – tek, qıymıldaamay, qurı, bosqa, biykar.

TEKIN – tegin, biypul, esheyin.

TEKINGA – teginge, pulsız, nesıyege.

TEKINTOMOQ – haram tamaq.

TEKINXO•R – 1. jatıp ishler, haram tamaq, miynet súymeytuǵın; 2. biol. parazit.

TEKINXO•RLIK – jatıp isherlik, haram tamaqlıq.

TEKIS – 1. tegis, jalpaq, sıypaq, oy-qırın joq; 2. tutas, alaǵatsız, birdey; 3. jalpı, sıpıra, sıpıra tegis, 4. barabar, teń; 5. awıs. jánjelsiz, qıyınshılıqsız, ańsat, jay; 6. kelisikli, shıraylı.

TEKISLAGICH – tegislewshi, tegis etiwshi.

TEKISLAMOQ – 1. tegis-

lew, oy-qırın ketiriw; 2. teńligin keltiriw, tegis jayǵastırıw; 3. bastırıw (jánjel, daw-jır haqqında).

TEKISLIK – 1. tegislik, jalpaqlıq, oy-qırın joqlıq; 2. tegis jer, tegis maydan; 3. fiz., geom. tegis bet; 4. teńlik, teń huqıqlılıq.

TEKISCHILIK – orınlanǵan jumıstın muǵdarı hám sapasına qaramay hámmege birdey is haqı tólew.

TEKSTOLOGIK – tekstologiyalıq.

TEKTONIK – tektonikalıq.

TEKTURMAS – 1. tınbasqan, háreketshen; 2. shoq, tınımsız, biymaza (balalar haqqında).

TEKSHIRISH – 1. tekseriw; 2. úyreniw, izertlew; 3. reviziya.

TEKSHIRMOQ – 1. tekseriw, kózden ótkeriw, qarap shıǵıw; 2. úyreniw, izertlew, analizlew; 3. tekserip shıǵıw, baqlaw.

TELBA – 1. delbe, jinli, diywana, aqıldan azǵan; 2. awıs. asaw, qutırǵan.

TELBALANMOQ – 1. delbe bolıw, aqıldan azıw; 2. awıs. qutırıw, pısqırıw.

TELBALARCHA – delbe-

lerdey, aqıldan azğan sıyaqlı.

TELBALIK – delbelik, jinlilik.

TELBANAMO – delbesımaq, jinlisımaq, delbe sıyaqlı, delbedey.

TELBA-TESKARI – ersili-qarsılı.

TELEBOSHQARUV – telebasqarıw.

TELEDASTUR – telebağdarlama.

TELEGA – telegen arba, tórt dóńgelekli arba.

TELEKO‘RSATUV – telékórsetiw.

TELEMETRIK – telemetriyalıq.

TELEMEXANIK – 1. telemexanik (qánige); 2. telemexanikalıq (telemexanikalıq apparatura).

TELESKOPIK – teleskoplıq.

TELETABRIKNOMA – telequtlıqlaw.

TELETASVIR – telesúwret.

TELETOMOSHABIN – teletamashagóy.

TELEYANGILIKLAR – telejańalıqlar.

TELEO‘YIN – teleoyın.

TELPAK – telpek, malaqay.

TELPAKDO‘Z – telpek-

shi, telpek tigiwshi.

TELPAKDO‘ZLIK – telpekshilik.

TELPAKLI – telpekli, telpegi bar, telpek kiygen.

TELPAKCHI – q. telpakdo‘z.

TEMATIK – tematikalıq.

TEMIR – temir.

TEMIRATKI – temiretki, temirew.

TEMIR-BETON – temir-beton.

TEMIRQOZIQ – temir qazıq, polyar juldızı.

TEMIRTAK – 1. temir bólegi; 2. awıs. ótpes pıshaq.

TEMIR-TERSAK – temirtirsek.

TEMIRTOSH – temir rudası.

TEMIRCHI – temirshi.

TEMIRCHILIK – temirshilik.

TENNISCHI – tennisshi.

TENTAK – 1. tentek, esibas, aqlı kem, esi kirerli-shıǵarlı; 2. aqıldan azğan, delbe, diywana; jinli; 3. awıs. asaw.

TENTAKLARCHA – tenteklerdey, tentekke uqsap.

TENTAKLIK – tenteklik, esiwashlıq.

TENTIRAMOQ – 1. tentirew, qańǵırw, geziw, san-

dalıw; 2. sergizdan bolıw, sergizdanlıqta júriw; 3. awıs. esiw, sańǵıw; 4. shayqatılıp júriw, dáldireklew; 5. al-bıraqlaw.

TEOLOGIK – teologiyalıq.

TEPA – 1. tóbe, dón; biyiklik, dónlik; 2. ústi, joqarısı; 3. aspan.

TEPAKAL – jiltır bas, kál, taz.

TEPALAMOQ – joqarılaw, aspanlaw, hawalaw, joqarılap ushıw, aspanǵa kóteriliw.

TEPALIK – biyiklik, dónlik.

TEPAG‘ON – tebegen, tebewik.

TEPINMOQ – tebiniw, tepsiniw, sáddelew.

TEPKI – 1. tepki, ayaq penen tebiw; 2. oq atatuǵın quralardıń atıw mexanizmin iske túsiretuǵın bólimi; 3. jergilikli toqıw úskeneleriniń ayaqlar menen gezekpe-gezek basıp, úskeneniń úzliksiz islewin támiyinlewshi bólimi; 4. juqpalı kesellik.

TEPKILAMOQ – 1. tepkilew, ayaq penen qayta-qayta tebiw, 2. basqılaw, jenshiw, tewip-tewip taslaw.

TEPLOTEXNIK – teplo-

texnikalıq.

TEPMOQ – 1. tebiw, ayaq penen urıw; 2. awıs. dúkildew, urıw, soǵıw (júrek, qan-tamır haqqında); 3. awıs. joqarıǵa, betine kóterilip shıǵıw, kóriniw, payda bolıw.

TEPONG‘ICH – q. tep-ag‘on.

TEPSA-TEBRANMAS – gáp tásir etpeytuǵın, aytqandı qılmaytuǵın, párwayı pálek.

TEPSINMOQ – tepsiniw.

TEPCHIK – taqıya, ton uqsáǵan kiyimlerdiń arnawlı tigişi; sırtqa shıǵarmay tigituǵın mayda tigiş.

TEPCHIKCHI – taqıya, ton uqsáǵan kiyimlerdi maydalap tigituǵın tigiwshi.

TEPCHIMOQ – tepshiw, taqıya, jaǵa hám t.b.lardıń sabaǵın sırtqa shıǵarmay maydalap tigiw; kóklew, tigiw.

TER – 1. ter; 2. awıs. miynet.

TERAK – terek, daraq.

TERAKZOR – tereklik, toǵaylıq.

TERAN – 1. tereń, tuńǵıyıq, túpsiz, shuqır; 2. awıs. tereń, keń qamtıp alıw (mazmun-máni jaǵınan).

TERANLASHMOQ – tereńlesiw.

TERANLIK – tereńlik,

shúngillik, túpsizlik.

TERGAMOQ – 1. tergew, tekseriw, baqlaw, gúzetiw; 2. jaman joldan qaytarıw, tıyıw; 3. soraw, barlaştırıw, sebebin ashıw.

TERGOV – tergew.

TERGOVSIZ – tergewsiz, sorap barlaştırmay, sebebin anıqlamay.

TERGOVCHI – tergewshi.

TERGOVCHILIK – tergewshilik.

TERI – 1. teri, sırtqı qabıq; 2. qamırdı juqa etip jayıp, úshmúyesh, tórtmúyesh formada kesip, mayda pisiriletuǵın taǵam.

TERIM – terim, jıyın-terim.

TERIMCHI – terimshi, jıynawshi, teriwshi.

TERIFURUSH – teripurish, teri satıwshi.

TERLAMA – med. terletpe, súzek, tif.

TERLAMOQ – 1. terlew, terlep tepshiw, terge batıw; 2. awıs. ter tógiw, qara terge túsiw.

TERLATMOQ – terletiw; 2. awıs. qısqındırıw, uyaltıw.

TERLASH – terlew.

TERLI – terli, ter menen qaplangan.

TERLIK – terlik.

TERLOQ – tershil, kóp ter-

leytuǵın.

TERMA – 1. folk. terme; 2. saylandı.

TERMIK – termikalıq.

TERMILMOQ – telmiriw, tigiliw, kóz almay dámelenip qaraw, qayǵılana kútiw.

TERMINOLOGIK – terminologiyalıq.

TERMODINAMIK – termodinamikalıq.

TERMOQ – 1. teriw, jıynaw, toplaw; 2. taqlaw, tártiplew, ústi-ústine qoyıw; 3. diziw; 4. saralaw, saylaw; 5. ketpen, balta uqsagan ásbaplardıń júzin tegislew, ótkirlew.

TERMOSTATIK – termostatikalıq.

TERMOELEKTRIK – termoelektrikalıq.

TERRORISTIK – terroristlik.

TERRORCHI – terrorshi.

TERRORCHILIK – terrorshılıq, terrorism.

TERS – 1. teris, oń emes; 2. keri, terisinshe, qarsı, qayshı, qarama-qarsı; 3. bir-birine qarsı (qarım-qatnas jóninde); 4. qopal, tik minez, shep min-ez.

TERSAYMOQ – tımsırayıw, sazırayıw, surlanıw, túneriw.

TERSKAY – quyashqa kerı, quyash túspeytuđın, arqađa qarađan (taw, biyiklik, shuqırlıq hám t.b. lar haqqında)

TERSLANMOQ – 1. ójetleniw, hákisleniw; 2. q. tersaymoq.

TERSLIK – hákislik, órlik, qırsıqlıq.

TERT – maldın jemi.

TERCHIL – tershil, tersheń, tez terleytuđın.

TERCHILAMOQ – 1. biyday payda bolđan tamshılar menen qaplanıw; 2. az đana terlew.

TESKARI – 1. teris, onı emes; 2. kerı, kerisinshe, qarsı, qarama-qarsı, qayshı; 3. bir-birine qarsı (qarım-qatnas jóninde); 4. artqı tárep, arqası, astarı; 5. awıs. ókpele, ókpelegen, ókpelesken.

TESKARILANMOQ – awdarılıw, teris awdarılıw.

TESKARILASHMOQ – 1. hákislesiw, ójetlesiw, qırsıqlasıw; 2. ókpelesiw, kewli qalısıw; 3. arqađa ketiw, keyin qaytıw.

TESKARILIK – 1. kerilik, qarama-qarsılıq; 2. hákislik, ójetlik, qırsıqlıq.

TESKARISIGA – kerisine, kerisinshe, hákisine, qırsıđına.

TETAPOYA – 1. endi júrip

úyrenen (balalardıń qádem basıwđa úyreniwı); 2. awıs. endi ayaqqa turđan, endi jumıs baslađan.

TETIK – 1. tetik, tándar, quwatlı; 2. awıs. dawkes, aytısp-shertisetuđın.

TETIKLAMOQ – quwatlandırıw, hállendiriw.

TETIKLANMOQ – quwatlanıw, hálleniw; đayratlanıw.

TETIKLASHMOQ – tetik bolıw.

TETIKLIK – tetiklik, tándarlıq; đayratlılıq.

TEXNIK – 1. texnik (qáni-ge); 2. texnikalıq (texnikalıq bilimler).

TEXNOLOGIK – texnologiyalıq.

TEVARAK – dógerek, átirap, ján-jaq, tórt tárep, aylana.

TEZ – tez, jıldam, shaqqan, dárriw, jedel, asıđıs.

TEZAK – tezek, dáris, qıy.

TEZAKXONA – tezekxana.

TEZDA(N) – tezde(n), dárriw.

TEZGIZAK – ađash kenesi.

TEZKOR – tez, shaqqan, jıldam; shápiq.

TEZKORLIK – tezlik, jedellik, shaqqanlıq, shápiqlik.

TEZLAMOQ – 1. tezletiw; 2. tejew, asıqtıraw, qıstaw; 3. gıjaq beriw, urıstıraw; 4. ótkirlew; 5. jaydın gónergen diywalın tamdı buzbay kóterip qoyıp remontlaw, jańalaw.

TEZLATKICH – tezletkish.

TEZLASHMOQ – tezlesiw; jedelleniw, shaqqanlasıw.

TEZLIK – tezlik.

TEZLIKDA – tez, dárriw, jıldam.

TEZOQAR – tez aǵatúǵın.

TEZOTAR – 1. tez atatuǵın; 2. tez sayraytuǵın.

TEZPISHAR – tez piser.

TEZ-TEZ – tez-tez, shaqqan-shaqqan, dárriw-dárriw.

TESHA – kishkene balta.

TESHIK – tesik, sańlaq, oyıq, jariq.

TESHILMOQ – tesiliw, oyılıw.

TESHMOQ – tesiw, oyıw, shuqıw.

TENG – 1. teń, barabar, birdey, qatar; 2. say, muwapıq, múnásip; 3. q. tengdosh.

TENGDOSH – teteles, qatarlas.

TENKUNLIK – teńkúnlik.

TENGLAMA – mat.

teńleme.

TENGLAMOQ – teńlew, teńew, barabarlaw; teńlestiriw.

TENGLASHMOQ – teńlesiw.

TENGLASHTIRMOQ – 1. teńlestiriw; 2. salıstıraw, uqsatıw, ólshestiriw.

TENGLIK – teńlik, barabarlıq, birdeylik, sáykeslik.

TENGQUR – qatar-qurbı, qurdas, úzengiles.

TENGSAJMOQ – teńseliw, sallanıw, shayqalıw.

TENGSIJ – teńsiz, teńi joq, teńlenbegen.

TENGSIJLIK – teńsizlik, barabarsızlıq, sáykessizlik.

TENG-TUSH – qatar-qurbı.

TIB – q. tibbiyot.

TIBBIY – medicinalıq.

TIBBIYOT – medicina.

TIJORAT – sawda, sawda-satıq.

TIJORATCHI – sawdager.

TIJORIJ – sawdaǵa tiyisli, sawdaǵa baylanıslı.

TIK – 1. tik, tuwrı, dúziw, vertikal; 2. boyshań, uzın boylı; 3. awıs. qorqpay, tartınbay; 4. qalıń gezleme, tawar.

TIKAN – tiken.

TIKANAK – tikenek.

TIKANAKLI – tikenekli.

TIKANLI – tikenli, tikenli

bar.

TIKANZOR – tikenli jer.

TIKILMOQ – 1. tigiliw (kóylek hám t.b.); 2. tigiliw, telmiriw (dıqqat penen qaraw).

TIKISH – tigiw.

TIKKA – 1. tik, vertikal, ticine; 2. dóń, dúmpeshik; 3. tikke, tuwra, dúziw; durıs, naq; 4. awıs. qorqpay, tartınbay.

TIKKALAMOQ – tuwra, tikke, anayaq-mınayaqqa burıl-may baǵdar alıw.

TIKKASIGA – 1. tikke, tuwra, anayaq-mınayaqqa burıl-may; 2. q. tikka 3; 4.

TIKKAYMOQ – tikirey-iw, tikeyiw, tik turıw.

TIKLAB – tikke, tiklep, ticine.

TIKLAMOQ – 1. tiklew, kóteriw, tik etip qoyıw; 2. qurıw, ornatiw, salıw, dúziw, ; 3. ońlaw, dúzew, jónlew, durıslaw; 4. qayta engiziw, iske qosıw, kirgiziw, iske tú-siriw.

TIKLANMOQ – 1. tikleniw, 2. ashıwlanıw.

TIKLASHMOQ – 1. tiklesiw; 2. urısw, jánjellesiw.

TIKMA – 1. sabaq penen tigilgen; 2. egilgen.

TIKMOQ – 1. tigiw, 2. or-natıw, qadaw; qurıw; 3. egiw; otrǵızıw; 4. oyınǵa pul tigiw.

TIKUV – tigiw.

TIKUVCHI – tigiwshi.

TIKUVCHILIK – tigiw-shilik.

TIL – til.

TILAK – tilek, maqset, mu-rat.

TILAKDOSH – tilekles, niyetles, maqsetles.

TILAMOQ – tilew, soraw, ótiniw.

TILAMCHI – q. tilanshi.

TILANMOQ – tileniw, soranıw.

TILANCHI – tilenshi, tilemsek, qayırshı, tilempaz, soranshaq.

TILANCHILIK – tilenshi-lik.

TILYOG‘LAMA – tili maylı, jaǵımpaz, jaramsaq.

TILYOG‘LAMALIK – tili maylılıq, jaǵımpazlıq, jar-amsaqlıq, jaranıwshılıq.

TILIK – tilik, tilingen, kes-ilgen.

TILIKLAMOQ – tiliklew, tiliw.

TILIM – tilim, kesik, bólek.

TILIMLAMOQ – tilim-lew, tiliw, kesiw.

TILIM-TILIM – tilkim-tilkim, pırım-pırım.

TILISH – tiliw.

TILKA – bólek-bólek, tilkim-tilkim, ırım-jırım.

TILKALAMOQ – tilkimlew, tiliw, jirtıw, qıyqımlaw.

TILKA-PORA – mayda-mayda, tilkim-tilkim.

TILLA – tilla, altın.

TILLAKOR(I) – tilla menen bezelgen.

TILLAQOSH – tilla qashı.

TILLAQO‘NG‘IZ – xan qızı, qońız.

TILLASHMOQ – tillesiw, sóylesiw.

TILLO – q. tilla.

TILMA – tilimlep kesilgen.

TILMALAMOQ – tilimlew, tiliklew.

TILMOQ – 1. tiliw, kesiw, jarıw; 2. tiliklew, tilimlew; 3. jarǵılaw; 4. tırnaw, julıw.

TILMOCH – dilmash, awdarmashı.

TILMOCHLIK – dilmashlıq, awdarmashılıq.

TILOVAT – din. quran oqıw, qurannan bir súra oqıw.

TILOG‘OCH – iyne japıraqlı terek.

TILSIM – tilsim, sırlı jer, jasırın jer.

TILSIMLAMOQ – sıyqırlaw.

TILSIMLI – tilsimli, sıyqırlanǵan; sırlı.

TILSIZ – 1. tilsiz, tili joq; 2. gúńelek, saqaw; 3. awıs. gáp-sózsiz, indemey.

TILSIZLANMOQ – 1. til-den qalıw, sóyley almaw, saqawlanıw; 2. awıs. tili aylanbaw, tili gúrmewge kelmew.

TILXAT – tilxat.

TILSHUNOS – tilshi, filolog.

TILSHUNOSLIK – lingvistika, filologiya.

TILCHI – tilshi.

TIM – 1. ústi jabıq bazar, kárwansaray, 2. shim (shım qara), 3. pútkilley, sirá, hesh.

TIMDALAMOQ – tiliw, julıw, tırnaw.

TIMI(R)SKILAMOQ – timiskilew, izlew, qaraw, tintiw.

TIMI(R)SKILANMOQ – timiskileniw, izleniw, qaranıw, tintiniw.

TIMSOH – krokodil.

TIMSOL – 1. úlgi, mısal; 2. órnek; 3. belgi, simvol; 4. obraz, kórinis, súwret.

TIN – tın, tınıs, tınıspa, dem.

TINDIRGICH – tındırǵısh.

TINDIRMOQ – 1. tındırıw; 2. jónge salıw, retlew, basıw; 3. sıpırıw, tazalaw.

TINIB-TINCHIMAS – tınımsız, háreketsheń, tınbaytuǵın, tınbasqan, tınıp-tınshımas.

TINIM – tınım, dem alıs.

TINIMSIZ – 1. tinimsiz, tinbaytuġın; 2. úzliksiz.

TINIQ – 1. tınıq, móldir, girbińsiz, 2. awıs. anıq.

TINIQLASHMOQ – tınıqlasıw.

TINIQLIK – tınıqlıq.

TINIQMOQ – 1. tınıġıw, dem alıw; 2. tınıqlanıw; 3. tınıw.

TINISH – tınıs, irkilis.

TINKA – dińke, hal, dárman, kúsh-quwat.

TINKASIZ – dińkesiz, dińkesi joq, halı joq, dármansız.

TINMAGUR – tinimsiz, tinbaytuġın, háreketsheń.

TINMASDAN – q. tinmay.

TINMAY – 1. tinbay, tınım bilmey; 2. tinimsiz, toqtamay.

TINMOQ – 1. tınıw, tazalanıw, tınıqlanıw; 2. toqtaw, dem alıw, irkiliw.

TINTIMIQ – tintiw, izlew, qaraw, timiskilew, tintip qaraw.

TINTUV – tintiw, izlew, qaraw.

TING‘ILLATMOQ – dińġırlatıw, dańġırlatıw, ġańġırlatıw; saz ásbapların shertiw, dimbırlatıw, dibırlatıw.

TING‘IR-TING‘IR – dińġır-dińġır.

TINCH – 1. tınısh, jaylı, jım-jırt; 2. ġam-táshwıshsiz, mashqalasız; 3. urıs-qaġıssız, jay.

TINCHIMIQ – 1. tınıshıw, tınıw, toqtaw; 2. basılıw, tınıshlanıw.

TINCHITMOQ – 1. tınıshıtıw, toqtatıw; 2. awıs. sıpırıp tazalaw, pitkeriw; 3. joq etiw, gúmin sheġiw.

TINCHLANMOQ – 1. tınıshlanıw, basılıw, 2. irkiliw, toqtaw.

TINCHLIK – 1. tınıshlıq, jım-jırtlıq, háreketsizlik; 2. paraxatshılıq, erkin ómir; 3. daw-jırsız, jánjelsiz.

TINCHLIKSEVAR – tınıshlıq súyiwshi.

TINCHLIKCHA – tınısh jol menen, daw-jırsız.

TINCHSIZ – tınıshsız, tınıshı joq.

TINCHSIZLANMOQ – tınıshsızlanıw, alańlaw, mazası ketiw, táshwishleniw, gıbir-tikleniw.

TINCHSIZLIK – tınıshsızlıq.

TIPIK – tipik.

TIPIKLASHTIRMOQ – tipikleštiriw.

TIPIKLIK – tipiklik.

TIPIRLAMOQ – 1. tıpırlaw, tıpırshılaw; 2. awıs. asıġıp

úsigiw, patırlaw.

TIPIR-TIPIR – elik. tıpır-tıpır, pıtır-pıtır.

TIPIRCHILAMOQ – 1. tıpırshılaw, tıpırlaw; 2. al-bıraw, jol tappaw, ne işterin bilmew; 3. asıǵıw.

TIPOGRAFIK – tipografi-yalıq.

TIPOLOGIK – tipologi-yalıq.

TIPOLOGIYA – tipologi-ya.

TIPPA-TIK – 1. tikke; 2. awıs. qorqpay, tartınbay.

TIPRATIKAN – kirpiti-ken.

TIQ – elik. tıq, tıqıldı.

TIQILINCH – 1. tıǵılıs, jiyi, qalıń; 2. tıǵın-tayın, asıǵıs, keshiktirip bolmaytuǵın.

TIQILLAMOQ – q. tiqir-lamoq.

TIQILMOQ – 1. tıǵılıw, 2. piteliw, bekitiliw, jabılıw; 3. awıs. sıǵasıw, tolıp turıw; 4. suǵılıw, aralasıw.

TIQIN – 1. tıǵın; 2. tıǵılıs.

TIQINLAMOQ – tıǵınlaw, pitew, jabıw, bekitiw.

TIQIRLAMOQ – tqırlaw, tqır-tqır etiw.

TIQIR-TIQIR – tqır-tqır.

TIQISHTIRMOQ – 1. tıǵılıstırıw, tıǵılıstırıp jayǵastırıw; 2. awıs. tıǵıw,

jayǵastırıw (jumısqa, oqıwǵa); 3. ne bolsa sonı, bar zatın birewge bere beriw; 4. bere beriw, suǵa beriw.

TIQMACHOQ – 1. nıǵı-zlap, tıǵılǵan (qap, qalta hám t.b.); 2. q. tiqmachoqday.

TIQMACHOQDAY – tolıq, semiz, tompaq.

TIQMOQ – 1. tıǵıw, suǵıw, túyrew, shanslıw, kirgiziw; 2. awıs. jayǵastırıw, ornalaştırıw (jumısqa, oqıwǵa); 3. tartıw, aralaştırıw, qosıw.

TIQ-TIQ – elik. tq-tq.

TIRAGICH – q. tirak.

TIRAK – 1. tirek, tireberdi; 2. awıs. demew, súyenish, isenim, arqa súyew.

TIRALMOQ – 1. tireliw; 2. súyeniw.

TIRAMOQ – tirew, súyew.

TIRAN – q. teran.

TIRANDOZ – mergen, oq jaydan oq atıwshı.

TIRANDOZLIK – mergenlik.

TIRAQAYLAMOQ – tiraǵaylaw, turra qashıw, zır-law, zip beriw.

TIRBAND – tıǵılıs, bos jer joq, hq tolı, bánt.

TIRE – lingv. tire.

TIRGAK – q. tirak.

TIRJAYMOQ – ırjıyıw, eziw tartıw, mıyıq tartıw,

kúlimsirew.

TIRJIQ – ırjıq, ırjıyıp júre-
tuǵın, ırjaqay; ájım basqan;
tırıs, arıq.

TIRIK – 1. tiri, ólmegen,
janı bar, saw, aman; 2. janlı; 3.
taza, jaña, solmaǵan; 4. tetik,
quwatlı; 5. háreketsheń, ǵay-
ratlı; 6. awıs. jaqsı pispegen,
shala pisen.

TIRIKLAY(IN) – tiriley,
tiri túrinde, tiri halında; ólmey
yaki óltirmey.

TIRIKLIK – tirilik; tirishi-
lik, ǵalmaǵal.

TIRIKCHILIK – tirishilik,
kún-kóris, ǵalmaǵallıq.

TIRILLAMOQ – tırıldaw,
tır-tır etiw.

TIRILMOQ – 1. tiriliw, jan
eniw, jan pitiw; 2. awıs. bir
ólimnen qalıw; 3. jañarıw,
jasarıw, janlanıw; 4. awıs. qay-
tadan iske túsiw.

TIRIQTIRMOQ – aldına
salıp tırqratıp quwıw.

TIRISH – 1. jıyırıq, ájım; 2.
jıyırıq-jıyırıq, ájım basqan.

TIRISHIB – tırısıp, umtılap,
kúsh penen, shıntlap.

**TIRISHIB-TIRMASH-
MOQ** – talasıp-tırmasıw,
umtılaw, talaplanıw, kúsh-ǵay-
ratın ayamay.

TIRISHIQ – ájım basqan,
jıyırıq-jıyırıq.

TIRISHISH – med. bulshıq
etlerdiń erksiz qısqarıwı.

TIRISHMOQ – 1. ájım
basıw, jıyırıq basıw; 2. tırısıw,
búrisiw (awırıw nátiyjesinde);
3. umtılaw, talaplanıw.

TIRISHQOQ – jigerli,
ǵayrat salıwshı, háreketsheń.

TIRKALMA – tirkeme,
tirkew, tirkelgen.

TIRKAMA – q. tirkalma.

TIRKAMALI – tirkemeli,
tirkewli.

TIRKAMOQ – 1. tirkew,
jalǵastırıw, bir-birine diziw; 2.
dizimge alıw, esapqa qosıw,
qatarına qosıw, qosıp qoyıw; 3.
awıs. biriktiriw, baylap qoyıw;
4. tirew, súyew.

TIRKISH – at-arba eri.

TIRMA – tırma.

TIRMALAMOQ – tırma-
law, tırnaw.

TIRMASHMOQ – tır-
masıw, asılıw, órmelew,
jabısıw, umtılaw.

TIRMIZAK – 1. ele jas,
gódek, tájiriyesi joq, awzınan
sarısı ketpegen; 2. tentek, shoq,
júwernemek.

**TIRNAMA: TIRNAMA
ASBOBLAR** – tırnap sherti-
letuǵın saz ásbablar.

TIRNAMOQ – tırnaw, til-
iw, julıw.

TIRNOQ – 1. tırnaq; 2.

awıs. perzent, bala.

TIRNOQDAY – tırnaqtay, kishkene, mirttay.

TIRNOQLAMOQ – tırnalaw, tırnaw.

TIRNOQCHA – 1. kishkene tırnaq; 2. az ǵana, qurttay.

TIRQIRAMOQ – 1. tırqıraw, tırqırap qashıw, zıtıw; 2. tızıldaw (suyıq zattıń atlıǵıp shıǵıwı).

TIRQISH – tesik, sańlaq, jariq.

TIRRANCHA – q. tirmizak.

TIRRAQI – 1. tıshqaq, zırırıq uraberetuǵın, ishi buzılǵan; 2. arıq, tırs, ólikse.

TIRRAQILAMOQ – zırırıqlaw, ishi ketiw, ishi buzılıw, tıshqaqlaw.

TIRRIQ – q. ǵırrom.

TIRRIQLIK – q. ǵırromlik.

TIRS – elik. tırs.

TIRSAK – 1. shıǵanaq; 2. terisken.

TIRSAKLAMOQ – shıǵanaqlaw.

TIRSILLAMA – tırsıyǵan, tompayǵan, qampayǵan.

TIRSILLAMOQ – 1. tırsıldaw, tırs etiw; 2. tırsıyıw, tolıw, qampayıw; 3. awıs. tolıp tasıw.

TIRTAYMOQ – tıltıyıw,

bultıyıw, qıltıyıw, tullanıw, ókpelew.

TIRTIQ – tırtıq, jara.

TISARILMOQ – 1. sheginiw, izge júriw, keyinge qaray júriw; 2. awıs. tuwrı joldan, pikirinen, iseniminen, qararınan qaytıw.

TISARMOQ – sheginiw, izge júriw, keyinge qaray júriw.

TISLAMOQ – sheginiw.

TISS – tańl. túsh (ses shıǵarman).

TITAN – 1. xim. titan; 2. titan (suw qaynatatuǵın).

TITIQ – jırtıq, dal-dal, shobıt, jullıq.

TITKILAMOQ – tintkilew, tintiniw, tintip qaraw.

TITMOQ – 1. shashıw, jánjaqqa ılaqtırıw; 2. tintiw, tintkilew, tintiniw; 3. julıp, sabap, qaǵıp tazalaw; 4. jırtıw, pırım-pırım etiw, ayırıw, mıljalaw.

TITRAMOQ – dirildew, qaltıraw, qalshıldaw, zirildew.

TITRASH – dirildew.

TITROQ – qaltıratpa.

TIVIT – túbit, haywanlardıń jumsaq, mamıq júni.

TIXIR – qıńır, qıyqań, shataq, ójet.

TIXIRLANMOQ – qıńırılıq etiw, ójetleniw.

TIXIRLIK – qínırlıq, qıyqańlıq, shataqlıq, ójetlik.

TIYIN – 1. tiyin, mayda pul; 2. zool. tiyin.

TIYINLI – tiyinli.

TIYINLIK – tiyinlik.

TIYIQ – basılǵan, tıyılǵan, ózin tıyıp alǵan.

TIYIQSIZ – tıyılmaǵan, basqarıp bolmaytuǵın; asaw.

TIYMOQ – tıyıw, toqtatıw, qoydırıw, irkiw, boldırmaw, tıym salıw.

TIYNAT – minez-qulıq, xarakter.

TIYRAK – 1. háreketshen; 2. tetik, quwatlı; 3. ziyrek, sezgir.

TIYRAKLASHMOQ –

TIZ – 1. q. tizza; 2. elik.dız (suyıqlıq atılıp shıqqandaǵı ses).

TIZGIN – 1. dizgin, jılaw;

2. awıs. basqarıw.

TIZGINLAMOQ – jılaw-law, dizginin qolǵa alıw; 2. awıs. meńgeriw, biylew, boysındırıw, baǵındırıw, kónliktiriw.

TIZGINLI – 1. dizginli, dizgin salınǵan, jılawı bar; 2. awıs. boysındırılǵan, meńgerilgen, biylengen.

TIZGINSIZ – 1. dizginsiz, dizginini joq; 2. awıs. erkin, gárezsiz.

TIZILLAMOQ – dızıldaw, dız-dız etiw.

TIZILMOQ – diziliw.

TIZIM – 1. dizbek, dizim; 2. sistema, dúzilis, tártip.

TIZMA – dizbek, tártip, qatar.

TIZMOQ – diziw, qatarlastıra ornalastırıw, qatarlaw, qatarlastırıw.

TIZZA – dize.

TIZZALAMOQ – dizelew, dizerlew, júginiw, shógiw, ótiriw.

TIG‘ – 1. tıyıq, qural, jaraq; 2. nayza, nishter.

TIG‘DOR – 1. tıyıqlı; 2. awıs. ótkir, ashshı.

TIG‘IZ – 1. tıǵız, qalıń, jiyi; 2. tıǵın-tayın, sheklengen, az (waqıt haqqında); 3. asıǵıs, qıstawlı.

TIG‘IZLASHMOQ – qalıńlasıw, tolıǵıw, jiyileniw.

TIG‘IZLIK – tıǵızlıq, qalıńlıq, jiyilik; nıqlıq, tarlıq.

TIG‘LAMOQ – tıyıq tiygiziw, kesiw, jaralaw.

TIG‘LI – 1. tıyıqlı, tıyıǵı bar; 2. awıs. ótkir, keskir.

TISH – 1. tis; 2. q. tash.

TISHAMOQ – tisin shıǵarıw, ótkirlew (jargı, pıshqı haqqında).

TISHKOVLAGICH – tis shuqlaǵısh.

TISHLAM – tislemler.

TISHLAMOQ – 1. tislew, tis penen birnárseni qımıw; tis sin batırıp jaraqatlaw; 2. awıs. shağıp alıw, shağıp sóylew.

TISHLATMOQ – 1. tisle-tiw; 2. awıs. orınlı gáp aytıw.

TISHLASHMOQ – tisesiw, 2. awıs. jánjellesiw, ilinisiw, tóbelesiw, ayqasıw.

TISHLONG‘ICH – tislewik, tislegish.

TISHSIZ – tissiz, tisi joq.

TISH-TIRNOQLI – on barmaqı ónerli, sheber, epshil.

TING – tıń (egilmey jatqan jer).

TINGLAMOQ – tıńlaw, esitiw, qulaq túriw, qulaq salıw.

TINGLOVCHI – tıńlaw-shi.

TO – shekem, sheyin, deyin.

TOABAD – q. abadiy.

TOAT – din. sıyıw, ibadat.

TOAT-IBODAT – 1. q. toat; 2. awıs. is-háreket.

TOB – 1. densawlıq; 2. normağa jetiw, normal jaǵday; tapqa keliw (jer haqqında); 3. shıdam, tózim; 4. awıs. meyil, qumar, tilek; 5. q. taft; 6. tap, tap ózi.

TOBE – 1. hákimniń qol astında bolǵan; 2. boysınıwshi,

baǵınıwshi; 3. baylanıslı.

TOBELIK – gárezlilik, qarasilıq, boysınıwshılıq.

TOBLAMOQ – 1. taplaw, qızdırıw, otqa tutıw, ıssı háwirde uslaw; 2. awıs. shınıqtırıw.

TOBON – nurlı, jarqıraǵan.

TOBON: MOHI TOBON – jarqıraǵan quyash, gózzal júzli.

TOBORA – bara-bara, barǵan sayın, waqıt ótken sayın.

TOBUT – tabıt.

TOBUTKASH – 1. tabıttı iynine salıp kóterip júriwshi, 2. awıs. jaqsı-jaman kúnde birge bolatuǵın bir jerdiń adamları.

TOBUTSOZ – tabıtshı, tabıt soǵıwshi.

TOBUTXONA – meshit janındaǵı tabıtlar saqlanatuǵın xana.

TOIFA – 1. qatlam, sociallıq topar; 2. túr, sort; 3. kategoriya.

TOIFI – kesh piser qızıl júzim; sol júzimnen tayarlanǵan vino.

TOJ – taj.

TOJDOR – q. tojli.

TOJIKCHA – tákjikshe.

TOJIR – sawdager.

TOJLI – tajlı, tajı bar.

TOK – 1. júzim (ósimlik);

2. tok, elektr.

TOKARLIK – tokarlıq.

TOKI – 1. qospa gáplerdi baylanıstırıwshı kómekshi sóz (sebeb-shárt mánilerinde baylanıstıradı); 2. shekem, deyin, sheyin.

TOKI: QATTIQROQ GAPIRING, TOKI HAMMA ESHITSIN – qattıraq sóyleń, hámme esitsin.

TOKZOR – júzimlik

TOKCHA – úylerde ıdıs-tabaq hám basqa da zatlardı qoyıw ushın diywalda kvadrat yaki basqa formada islingen arnawlı orın.

TOKCHILIK – júzimshilik, júzimgershilik.

TOL – 1. tal (terek) 2. uzın hám jıńıshke; 3. jarılıwshı zat.

TOLA – talshıq, talı.

TOLALI – talshıqlı, talshıgı bar.

TOLE – talay, nesiybe, baxıt, ıǵbal.

TOLELI – talaylı, nesiybeli, baxıtlı, ıǵballı, nesiybesi bar.

TOLERANTLIK – tolerantlıq.

TOLESIZ – talaysız, talay kelispegen, ıǵbalsız.

TOLESIZLIK – baxıtsızlıq.

TOLIB – 1. talaban; 2. medrese oqırwshısı.

TOLIM – tutam (shash haqqında).

TOLIQISH – sharshaw, dimarsızlıq.

TOLIQMOQ – 1. sharshaw, dinkesi qurıw, dimarsızlanıw, boldırıw; 2. mıtájleniw, mıtáj bolıw.

TOLMAS – sharshamaytuǵın.

TOLMOQ – talıw, sharshaw, boldırıw, hálswirew.

TOLQON – taqan.

TOLG'IN – q. horg'in.

TOM – 1. tóbe, tamnıń tóbesi, úshek; 2. tam; 3. tolı, tolıq; 4. pútkilley, paspúkil, tolıǵı menen; 5. tom (kitap haqqında).

TOMIZMOQ – tamızıw, sorǵalatıw, aǵızıw.

TOMIZG'I – 1. uytqı; 2. tamızılatuǵın, tamızıp qoyılatuǵın.

TOMIZG'ILIK – uytqılıq.

TOMIZG'ICH – tamızǵısh, pipetka.

TOMIR – 1. tamır; 2. awıs faktor, sebep; 3. puls, tamır urıw; 4. bulshıq etlerdi súyekke biriktirip turıwshı bekkem, elastikalıq toqıma; 5. awıs. tiykar; 6. awıs. jaqın-juwıq, dosyaran.

TOMLI – 1. tóbesi bastırılǵan; 2. q. jildli.

TOMLIK – tomlıq.

TOMMOQ – tamıw, tamshılaw, tamshılap aǵıw, sorgalaw.

TOMON – 1. tárep, ján-jaq, tumlı-tus, jaq; 2. adamlar toparı; 3. óz ara qarama-qarsı adam yaki subyektlar; 4. q. jihat 1, 2; 5. mat. tárep; 6.

TOMONLAMA – tárepleme.

TOMORQA – qıytaq jer, úy qaptalındaǵı jer.

TOMOSHA – 1. tamasha, kórsetiw, oyın-zawıq; 2. daw-jánjel, tartıs, ǵawǵa.

TOMOSHABIN – tamashagóy, tamashalawshı.

TOMOSHABINLIK – tamashagóylik.

TOMOSHAQOVOQ – bot. jep bolmaytuǵın tek dekorativ ushın egiletuǵın túri.

TOMOSHAXONA – teatr.

TOMOQ – 1. tamaq, jutqınshaq, alqım; 2. tamaq, as, awqat, taǵam.

TOMTESHAR – tamdı te-sip urlıq isleytuǵın; úylerge urlıqqa túsetuǵın.

TOMCHI – tamshı.

TOMCHILAMOQ – tamshılaw, tamıw.

TON – 1. fiz. ton; 2. dawıs, muzıka dawısı; 3. fiziol. islep turǵan júrektiń dawısı; 4. dawıs

tonı; 5. reńniń sapası, basqa reńlerden ózgesheligi.

TONMOQ – tanıw, ǵápin-en tayıw, bile tura bilmeymen dew, moynına almaw, biykarlaw.

TOP – waqıt, payıt.

TOPARMON – tabısker.

TOPARMON-TUTARMON – tabısker, pul tapqısh.

TOPAG‘ON – tapqır, tapqısh, bilgish.

TOPAG‘ONLIK – tapqırılıq.

TOPGAN-TUTGAN – jıynaǵan-tergen.

TOPILMA – tabılǵan zat, tabılǵan nárseler.

TOPILMAS – taptırmaytuǵın, siyrek gezlesetuǵın.

TOPILMOQ – tabılıw.

TOPINMOQ – 1. tabınıw, sıyınıw, 2. awıs. bas iyiw.

TOPIŞH – 1. tabıw; 2. tabıs, kiris, dáramat.

TOPIŞHMOQ – 1. tabıw, 2. tabısıw, diydarlasıw, jolıǵıw; 3. óz ara túsinisiw, kelisiw, tatıwlasıw; 4. jumbaq.

TOPIŞHTIRMOQ – tabıstırıw.

TOPIŞH-TUTISH – tabıs, kiris, miynet haqı.

TOPIŞH-TUTISHLI – tabısker, pul tapqısh.

TOPMOQ – 1. tabıw,

joǵalǵan zatqa jolıǵıw; 2. tawıp alıw; 3. jańalıq ashıw, oylap tabıw (izertlewler nátiyjesinde); 4. anıqlaw; 5. iye bolıw, erisiw.

TOPQIR – 1. tapqır, tapqısh, ziyrek; 2. topar, dúrkin; 2. ret, márte.

TOPQIRLIQ – tapqırılıq.

TOPTAMOQ – 1. tepkilew, basqılaw, eziw, 2. awıs. ayaq aştı etiw, qorlaw.

TOPSHIRIQ – tapsırma, minnetleme.

TOPSHIRMOQ – 1. tapsırıw, tapsırma, minnetleme beriw; 2. tapsırıw, beriw, 3. waz keshiw, bas tartıw; 4. iyesine jetkeriw, málim etiw.

TOQ – 1. taq, jubı joq; 2. arka, gúmbez.

TOQ: TOQATI TOQ BO'LMOQ – taqatı bolmaw, taqatı tawsılıw, shıdamı tawsılıw.

TOQA – 1. jup halda bolatuǵın nárselerdiń biri, bir bólegi, jubayı; 2. bir jóra atlas yoki beqasamning har bir bólagi.

TOQAT – taqat, shıdam, tózim.

TOQATLI – taqatlı, shıdamlı, tózimli.

TOQATSIZ – taqatsız, shıdamsız, taqatı joq.

TOQATSIZLANMOQ – taqatsızlanıw, shıdamsızlanıw, shıdamaw.

TOQATSIZLIK – taqatsızlıq, shıdamsızlıq.

TOQI – 1. imarattıń tóbesine keselep qoyılatuǵın kelte tayaqsha; 2. gúmbez; 3. kóylektiń jelkesine ishinen qoyılǵan astar.

TOR – 1. tar, keń emes, ensiz, kishi, kishi kólemli; 2. awıs. ishi tar, kúnshil, qızǵan-shaq; 3. tar, tarlı ásbaplardıń tarı; 4. q. dor 1; 5. tarlı muzıka ásbapları.

TORAYMOQ – 1. tarayıw, qısqarıw; 2. awıs. shekleniw.

TORLI – tarlı, tarı bar.

TORLIK – 1. tarlıq; 2. ishi tarlıq, qızǵan-shaqılıq.

TOR-MOR – pıt-shıt, mılja-mılja.

TORMOZ – tormoz.

TORMOZLAMOQ – tormozlaw, tormoz basıw, tormoz beriw.

TORMOZLANISH – tormozlanıw.

TORMOZLASH – tormozlaw.

TORMOZLIK – tormozlıq.

TORNADO – tornado.

TORSILLAMOQ – 1. torsıldaw, tors etiw; 2. awıs.

torsıyır, isiw, kómpeyiw.

TORT – tort.

TORTIB – 1. tartıp, tartıp baylaw, tartıp alıw; 2. bunnan bilay, endigiden bilay.

TORTILMOQ – 1. tartılıw; 2. kemeyiw, qısqarıw, kelt-eriw.

TORTINMOQ – tartınıw, uyalıw, qısınıw.

TORTINCHOQ – tartınshaq, jasqanshaq, uyalshaq, natıq.

TORTINCHOQLIK – tartınshaqlıq, jasqanshaqlıq, uyalshaqlıq, natıqlıq.

TORTIQ – 1. tartıw, sıylıq, sawǵa; 2. tartılǵan, tartıp qoyılǵan.

TORTISH – tartıw.

TORTISHMACHOQ – tartıspaq, oyn túri.

TORTISHMOQ – 1. tartısıw; 2. awıs. aytısıw, talasıw.

TORTISHUV – 1. tartıs, talas-tartıs, tartqı, pikir alısıw; 2. tartısıw.

TORTMA – 1. tartpa, stól, shkaf tartpası; 2. q. qorinbog‘; 3. tartıp shıǵarılatıǵın.

TORTMOQ – 1. tartıw, jıl-jıtıw; 2. baylaw, tartıp baylaw; 3. qızıqtırıw, ózine tartıw, ózine qaratıw; 4. aralaştırıw, qosıw; 5. urıw; 6. bólisiw,

tarqatıw, úlestiriw; 7. ólshew; 8. sıziw; qazıw; 9. sheklew, azaytıw; 10. sińiw; 11. basnan ótkeriw.

TORT-TORT – 1. q. tal-on-taroj; 2. kóp ishiw, ishiw-shilik.

TORTQILAMOQ – tartqılaw.

TOS – 1. kir lágen; 2. tós (súyek); 3. birge otrǵan adamlar toparı; 4. q. toz.

TOT – dám, maza, lázzet.

TOTIMLI – tatımlı, mazalı, dámli.

TOTINMOQ – dám tatıw, jep kóriw.

TOTLI – tatlı, mazalı.

TOTMOQ – 1. tatıw, dám tatıw; jew, ishiw; 2. awıs. basnan ótkeriw, dámin kóriw, sinap kóriw.

TOTUV – tatıw, sıylasıqlı, kewli jaqın, awızbirshilik, intimaq.

TOTUVLASHMOQ – tatıwlasıw, doslasıw, jaqınlasıw.

TOTUVLIK – tatıwlıq, doslıq.

TOVA – taba.

TOVAR – 1. tovar, ónim; 2. tawar.

TOVLAMACHI – q. firibgar.

TOVLAMACHILIK – q.

fribgarlik.

TOVLAMOQ – 1. q. toblamoq 1; 2. esiw, buraw, oraw; 3. aldaw.

TOVLANMOQ – 1. jarqıraw, nur shashıw; 2. dolanıw, qubılıw, túrli reń, nama menen súwretleniw; 3. awıs. dóniw, túrleniw (gáp-sóz, is-háreket haqqında).

TOVON – 1. taban; 2. járiyma, penya.

TOVOQ – 1. tabaq; 2. podnos; 3. plaštinka.

TOVSILMOQ – tawsılıw, azayıw.

TOVUQ – tawıq.

TOVUQXONA – tawıqketek.

TOVUQCHILIK – tawıqshılıq, qusshılıq.

TOVUS – tawıs.

TOVUSH – 1. dawıs, dıbıs, ún; 2. shawqım; 3. lingv. ses.

TOVUSHLI – dawıslı, únli.

TOVUSHSIZ – dawıssız, dawısı joq, únsız, dıbısı joq.

TOY – 1. tay, jılqımın tóli; 2. tay, buwma, baylam menen ólshenetúgın kólem ólshewi (tay paxta).

TOYLAHQ – 1. qulınlaw, tóllew (biye haqqında); 2. q. toy 2.

TOYLOQ – tayınshaq.

TOYMAS – qaytpas, qa-

ytpas qara, qorqpas, jolınan, maqsetinen qaytpaytuđın.

TOYMOQ – 1. tayıw, tayđanaqlaw, sırgánaw; 2. awıs. adasıw, joldan shıđıw; 3. qaytpaw, qorqpaw.

TOYG‘ANOQ – tayđanaq, tayđaq, sırgánaq.

TOYG‘OQ – q. toyg‘anoq.

TOYCHA – q. toyloq.

TOYCHI – orawshı, jayđastırıp salıwshı, presslews-hi.

TOYCHOQ – tayınshaq.

TOZ – tazsha, kál.

TOZA – 1. taza, azada; 2. sap, girbińsiz, kirsız; 3. awıs. daq túspegen, pák; 4. júdá, ođada, asa; 5. jańa.

TOZALAGICH – tazalagısh.

TOZALAMOQ – tazalaw; kir-qońm ketiriw, artıw, juwıw, sıpırıw.

TOZALIK – tazalıq, azadalıq.

TOZI – 1. ań iyti; 2. shapqır at, tulpar.

TOG‘ – taw.

TOG‘A – 1. dayı; 2. ózinen úlkenlerge xabarlasqanda atına qosıp aytıladı.

TOG‘AY – shemirshek, biriktiriwshı toqıma.

TOG‘DAY – 1. tawday, taw sıyaqlı, tawđa uqsas; 2.

úlken, iri, zor.

TOG'LI – tawlı, taw menen qaplangan, tawları kóp bolğan.

TOG'LIK – 1. tawlıq, tawlı jer; 2. tawda jasaytuǵın adam.

TOG'OLCHA – taw alshası.

TOG'ORA – 1. úlken lágen (kir juwıw haqqında); 2. úlken tabaq, samar, kersen (qamır iylew hám t.b. ushın).

TOG'ORACHA – 1. kish-kene lágen; 2. kishkene samar.

TOG'-TOG' – 1. tóbe-tóbe, úyin-úyin; 2. kóp, mol, tawsılmas, mol-molaqay.

TOG'-TOSH – taw-tas.

TOSH – 1. tas; 2. awıs. qattı, qap-qattı; 3. awırlıq, salmaq.

TOSHBAQA – tasbaqa.

TOSHBAG'IR – tasbawır, miyrimsiz.

TOSHBAG'IRLIK – tasbawırlıq, miyrimsizlik.

TOSHBO'RON – tas boran, tas penen urıw; keseklew.

TOSHDAY – 1. taştay, tas syyaqlı; 2. qattı, miytin.

TOSHKO'MIR – taskómir.

TOSHLI – taslı, tası kóp.

TOSHLOQ – taslaw, taslı jer.

TOSHMA – bórtpe, torsıq.

TOSHMALI – bórtpe, torsıqlı.

TOSH-METIN – tas-miy-

tin, qap-qattı.

TOSHMOQ – 1. tasıw, suwdın kóbeyiwı, kánardan asıwı, jıǵıp ketiw; 2. awıs. yoshıw, yoshlanıw, pátleniw, tolıp tasıw; 3. awıs. kóteriliw, ashıwlanıw; 4. bórtpe shıǵıw, bórtpe basıp ketiw.

TOSHQIN – 1. tasqın, jıqqın, aǵıslı, náwpir; 2. awıs. qaynawıtlangan, burqıǵan; 3. awıs. qızǵın, jalınlı, ot.

TOSHQOVOQ – suw qabaq.

TONG – tań.

TONGGI – tańǵı, tańda bolatuǵın.

TONGOTAR – tań atar.

TRAGIK – 1. tragik (tragik jazıwshı); 2. tragediyalıq (tragediyalıq shıǵarma).

TRAKTORSOZ – traktor ońlawshı.

TRAKTORSOZLIK – traktor ońlawshılıq.

TRAKTORCHI – traktorshı.

TRAKTORCHILIK – traktorshılıq.

TRANSFORMATSIYALAMOQ – transformaciyalaw.

TRANSKRIPSIYALAMOQ – transkripciyalaw.

TRANSPORTCHI – transportshı.

TRIGONOMETRIK – el.
trigonometriyalıq.

TROPIK – tropikalıq.

TUB – 1. túp, tómeni jaǵı, aştı; 2. awıs. tiykar, negiz; 3. tiykarǵı, negizgi; 4. lingv. túbir.

TUBAN – 1. tómen; pás; 2. awıs. tómen dárejeli, pás, arzı-maytuǵın; 3. awıs. ońbaǵan, minez-qulqı jaman.

TUBANLASHMOQ – 1. tómenlew, páslew; 2. awıs. ońbaw, jaman bolıp ketiw.

TUBANLIK – 1. tómenlik, páslik; 2. ońbaǵanlıq, pás ketiwshilik.

TUBDAN – túpten, pútkilley, túp-tamırı menen.

TUBLI – 1. túbi bar, aştı bar; 2. awıs. tiykarlı, tereń mánili.

TUBSIZ – 1. aştı joq, túbi joq; 2. awıs. túpsiz, tereń, shúńgil, shuqır.

TUBSIZLIK – túpsizlik, tereńlik, shúńgillik.

TUF – 1. tańl. túfiw; 2. túpalam; 3. taw jınısı.

TUFAYLI – sebepli, arqalı.

TUFDON – túpiriw ushın qoyılǵan arnawlı ıdıs.

TUFLAMOQ – túpiriw.

TUF-TUF – túpá-túpá, túpálem- túpálem.

TUGAL – pútin, tolıq, túw-

el.
TUGALLAMA – ádeb. sońı, aqırı.

TUGALLAMOQ – 1. tamamlaw, pitkeriw; 2. tawısıw, qurtıw, sarplaw.

TUGALLIK – pútinlik.

TUGAMOQ – 1. tamam bolıw, aqırına jetiw; 2. ótiw, ótip ketiw; 3. tawısıw, qurtıw, sarplaw; 4. juwmaqlaw; 5. joq bolıw; 6. awıs. qatardan shıǵıw, óliw.

TUGANAK – túynek.

TUGANMAS – tawsılmas, hesh tawsılmaytuǵın.

TUGATMOQ – 1. tawısıw; 2. juwmaqlaw.

TUGMA – túyme, sádep, ilgek; knopka.

TUGMALAMOQ – sádep taǵıw.

TUGMALI – túymeli, sádepli, ilgekli.

TUGMACHA – kishkene sádep.

TUGMACHADAY – túymedey, sádeptey, kishkene, kishkene ǵana.

TUGMOQ – 1. túyiw, túyip baylaw, shandıw, oraw; 2. búgiw (pelden, mantı); 3. awıs. jıynaw, toplaw; 4. miywelew, miywe salıw.

TUGUK – túyiwli, túyilgen, túyip baylangan.

TUGUL – bálkim; hátte.

TUGUN – 1. túyin; 2. túyinshik; 3. awıs. sheshilmegen, sheshimin tappağan.

TUGUNCHA – túyinshik.

TUHMAT – 1. dóhmet, jala, gáremet; 2. awırmanlıq, miynet.

TUHMATCHI – jalaxor.

TUHMATCHILIK – jalaxorlıq.

TUHFA – sıy, sıylıq.

TUJJOR – sawdager.

TUK – tük, shash, júń.

TUKLI – tükli, túgi bar, túgi kóp.

TUKSIZ – túksiz, túgi joq, túgi bolmağan.

TUL – tul, jesir.

TULKI – 1. túlki; 2. awıs. hiyleker, sum, mákkar.

TULLAK – 1. gárrı; túlegen, túlep shıqqan (tawıqlar haqqında); 2. awıs. hiyleker, sumıray, ishmerez.

TULLAKLIK – hiylekerlik, sumıraylıq, ishmerezlik.

TULLAMOQ – túlew, pár, teri yaki júń taslap, jańa pár, teri yaki júń shıǵarıw (haywan, quslar haqqında).

TULPOR – tulpar, júyrik at.

TUMAN – 1. duman, gún-girt hawa, puwlangan hawa; 2. on mıń, 3. sansız, san-mıń, es-

apsız; 4. rayon.

TUMANLAMOQ – dumanlaw, duman túsiw, duman qaplaw.

TUMANLASHMOQ – 1. dumanlasıw; 2. awıs. gún-girtlesiw.

TUMANLI – 1. dumanlı, duman basqan; 2. awıs. anıq emes, gún-girt.

TUMANLIK – dumanlıq.

TUMONAT – alaman, xalayıq, topar-topar, mıńsan.

TUMOO – 1. tumaq, malaqay; 2. úyretilgen ań qusınıń basına kiygiziletuǵın teri qalpaqsha.

TUMOR – tumar.

TUMOV – tímaw.

TUMOVLAMOQ – tímawlaw, ayazlaw.

TUMSA – 1. tımsa, qısır, tuwmaytuǵın, súti joq; 2. awıs. zúraátsiz, hesh nárese ósip shıqpaytuǵın.

TUMTARAQAY – tím-tıraqay, tumlı-tusqa, jáń-jaqqa (qashıw, ketiw haqqında).

TUMTAROQ – dábdebe.

TUMTAROQLI – dábdebeli.

TUMTAYMOQ – tím-sırayıw, tím-pıyıw, bultıyıw, sazarıw.

TUMSHUQ – tumsıq.

TUN – tún; taštúnek, qa-

rańǵı.

TUNAMOQ – 1. qonıw, túnew, qonıp shıǵıw; 2. tonaw, basıp alıw, urlıq islew, kóterip ketiw (ádette, túnde).

TUND – 1. qopal, turpayı; 2. sıqılsız, kelbeti kelispegen; túnergen, qabaǵı úyilgen.

TUNDA – túnde, keshte.

TUNDLASHMOQ – qopallanıw, turpayılanıw, ádepsizleniw.

TUNDLIK – qopallıq.

TUNGI – túńgi, keshki.

TUN-KUN – tún-kún.

TUNLARI – túnleri, tún waqtında.

TUNOV (TUNOV KÚNI) – ótken (ótken kúni).

TUNUKA – qańıltır, juqa temir (jaydıń tóbesin bastırıwǵa hám basqa da maqsetler ushin arnalǵan).

TUNUKALI – qańıltırılı (tamnıń tóbesi haqqında).

TUNUKASOZ – q. tunukachi.

TUNUKASOZLIK – q. tunukachilik.

TUNUKACHI – jaydıń tóbesin qańıltır menen bastırıwshı usta.

TUNUKACHILIK – qańıltır soǵıwshılıq.

TUP – túp (ósimlik, terek haqqında).

TUPROQ – 1. topıraq; 2. jer; 3. ólgen adamnıń kúli; 4. awıs. mámleket, úlke, el, aymaq.

TUPROQSHUNOS – topıraqtanıwshı.

TUPROQSHUNOSLIK – topıraqtanıw.

TUPUK – túpirik, silekey.

TUPUKLAMOQ – túpiriklew, túpirik penen ıǵalaw.

TUPURMOQ – túpiriw.

TUQ – elik. tıq.

TUQQAN – 1. tuwǵan, bosanǵan; 2. tuwǵan-tuwısqan, aǵayın.

TUR – 1. túr, sort, kórinis; 2. biol. tuwıs; 3. tur (sport oyınları, sayahat).

TURDOSH – bir túrdegi, bir tuwıstaǵı.

TURFA – tań, tań qalarlıq, ájayıp, ájeptáwir.

TURGAN-BITGANI: TURGAN-BITGANI ZARAR – turısı menen zıyan.

TURIB-TURIB – turıp-turıp, kóp waqt ótkerip, aradan waqt ótip; oylap-oylap.

TURISTIK – turistlik.

TURISH – turıw; turıs, jaǵday, ahwal.

TURISH-TURMUSH – otırıs-turıs, kún-kóris, jasaw jaǵdayı, tirishilik.

TURKIYSHUNOS – q. turkolog.

TURKIYSHUNOSLIK – q. turkologiya.

TURKMAN – türkmen.

TURKMANI – türkmeni.

TURKMANLAR – türkmenler.

TURKOLOG – tyurkolog.

TURKOLOGIK – tyurkologiyalıq.

TURKOLOGIYA – tyurkologiya.

TURKUM – 1. dúrkin, topar, kópshilik; 2. cikl; 3. biol. otryad.

TURKUMLAMOQ – dúrkinlew, toparlarǵa ajıratıw.

TURKCHA – túrkshe.

TURLAMOQ – 1. túrlew, qubıltıw, túrlendiriw; 2. sáykeslep tańlaw; 3. lingv. seplew.

TURLANISH – 1. túrleniw; 2. dolanıw; 3. lingv. sepleniw.

TURLANMOQ – 1. túrleniw; 2. dolanıw; 3. lingv. sepleniw.

TURLI – túrli, hár túrli, hár qıylı.

TURLI-TUMAN – túr-túr, túrli-túrli, hár qıylı.

TURLICHA – túrlishe, hár túrli, túrli usılda, túrli jollar menen.

TURMA – túrme, qamaqxana.

TURMAK – túydek, túrme, baw, túyin.

TURMAKLAMOQ – túydeklew, shıyırıp oraw, túyiw.

TURMOQ – 1. turıw, 2. jasaw, ómir súriw, tirishilik etiw; 3. kútiw; 4. saqlanıw, paydalanılmay turıw; 5. bar bolıw; 6. oyanıw, uyqıdan turıw; 7. awıs. kóteriliw, qozǵalıw.

TURMUSH – turmıs, hal-jaǵday, kún-kóris, tirishilik.

TURMUSHLAMOQ – tırmıshlaw, túydeklew; túyip baylaw, shıyırıp oraw.

TURNA – tırna.

TURNAQATOR –

TURP – 1. túrpi; 2. miyweniń sıǵıp suwı alıngannan keyingi qalǵan qaldıǵı.

TURPTARASH – qırǵısh.

TURQ-ATVOR – bet-álpet, túr-tús, sıqıl, minez-qulıq.

TURTINIB-SURTINIB – 1. jıǵılıp-súrnigip, qaǵılıp-dúgilip; 2. qıynalıp, qıynshılıq penen.

TURTINMOQ – 1. túrtiniw; 2. awıs. súrnigiw, qaǵılıw (jumıs babında).

TURTKI – 1. túrtki, qozǵawshı, iyteriwshı; 2. awıs.

sebebshi, sebebker; 3. awıs. túrtki, jábir, japa.

TURTKILAMOQ – 1. túrtkilew, qayta-qayta túrtiw, túrtkishlew; 2. awıs. jábirlew, kemsitiw, aqıretlew.

TURTKICH – tex. túrtkish.

TURTMOQ – 1. túrtiw, tiyiw, nuqıw, iyteriwi; 2. awıs. eskertiwi; 3. awıs. qorlaw, kemsitiwi, jerge urıw.

TURUMTOY – turımtay (qus).

TURUSH – 1. ashıtqı; 2. turıshlı, qıshqıltım, túrshikli.

TURG‘IZMOQ – turgızıw, tıkeytiw.

TURG‘UN – 1. turaqlı; 2. q. barqaror; 3. háreketsiz, qıymıldamay, toqtap qalğan.

TURG‘UNLASHMOQ – 1. turaqlaw, bir jerde ornıgıp qalıw, ornalasıw, turıw, ornıgıw; 2. turaqlasıw, 3. qıymıldamaw.

TURG‘UNLIK – 1. otırıqshılıq 2. turaqlılıq.

TURSHAK – qaq erik.

TUS – 1. tús, reń; 2. túr, ajar, pishim, kelbet.

TUSAMOQ – qálew, tilew, árman etiw.

TUSLAMOQ – lingv. túrlew, seplew.

TUSLANMOQ – 1. túr-

leniw, dóniw, qulpırıw; 2. lingv. túrileniw, sepleniw.

TUSMOL – dusmal, shama.

TUSMOLLAHQ – dusmallaw, shamalaw.

TUSSIZ – tússiz, reńsiz, reńi joq.

TUSTOVUQ – qırgawıl.

TUT – tut.

TUTA – túte, pilte.

TUTAM – tutam, qoldıń uwısı.

TUTAMLAMOQ – tutamlaw, tutamlap ólshew.

TUTAMOQ – 1. tútew, tútep janıw, tútin shıgarıw; 2. awıs. tutanıw, qızıw, qáhár leniw.

TUTANOQ – 1. tutanaq, qoyanshıq; 2. shoq, kúshi ishine sıymaytuǵın.

TUTANOQLIK – tutanaqlıq.

TUTANTIRIQ – 1. tutanǵısh, tamızıq; 2. awıs. sebep, sıltaw, dáyek.

TUTAQMOQ – 1. tutanıw, kúyip-pisiw, shıja-pıja bolıw; 2. ıssıdan qızıp ketiw; 3. awıs. kúyiw, janıw.

TUTATMOQ – tútetiwi, jandıraw, ot beriw.

TUTASH – tutas, tutasqan.

TUTASHMOQ – 1. janıw, jalınlaw, lapıldaw; 2. awıs.

kúyiw; 3. tutasıw, baylanısıw, jalǵasıw; 4. awıs. tutasqan, baylanǵan.

TUTILISH – tutılıw, uslanıw, qolǵa túsiw.

TUTILMAGAN – 1. tutılmaǵan, uslanbaǵan; 2. awıs. paydalanılmaǵan, jumsalmaǵan, bilmegen, esitpegen.

TUTILMOQ – 1. tutılıw, uslanıw; 2. jolıǵıw, dus keliw; 3. tutlıǵıw, tili gúrmelmew, saqawlanıw.

TUTINMOQ – 1. uslasıw; 2. is baslaw, iske kirisiw; 3. doslasıw, dos bolıw.

TUTMOQ – 1. tutıw, uslaw; 2. awlaw, qolǵa túsiriw; 3. uzatıw, usınıw; 4. awıs. saqlaw, saqlap turıw, asraw; 5. tıyıw; 6. awıs. basqarıw, biylew; 7. tutınıw, jumsaw, paydalanıw; 8. baǵıw, qaraw; 9. qurıw, ornatiw, baylaw, ildiriw; 10. iyelew, qaplap alıw, basıw; 11. qozıw, prištup beriw; 12. ósiw, rawajlanıw.

TUTQA – tutqa.

TUTQANOQ – med. tutanaq, qoyanshiq, epilepsiya.

TUTQANOQLI – tutanaǵı bar.

TUTQAZMOQ – uslatıw.

TUTQIZMOQ – q. tutqazmoq.

TUTQICH – 1. tutqa, dáste,

sap; 2. qısqısh.

TUTQICHLI – tutqalı, tutqası bar.

TUTQICHSIZ – tutqasız, tutqası joq.

TUTQUN – tutqın.

TUTQUNLIK – tutqınlıq.

TUTUM – uslanım, is tutıw ádisi, joli.

TUTUN – tútin.

TUTUNLANMOQ – tútinlew, tútin shıǵıw.

TUTUNLI – tútinli, túteytuǵın.

TUTUNSIZ – tútinsiz, tútini joq, tútemegen.

TUTURIQ – 1. lebiz, wáde, ıqrar, sózinde tura alıw; 2. qatańlıq, qatallıq.

TUTURIQLI – lebizli, wádeli, ıqrarlı, tıyanaqlı, lebizli bar, sózinde turatuǵın; anıq, belgili.

TUTURIQSIZ – lebizsiz, wádesiz, tıyanaqsız; biymáni, anıq emes, belgisiz.

TUTURIQSIZLIK – wádesizlik, tıyanaqsızlıq, ıqrarsızlıq; qılıq.

TUTZOR – tutlı jer.

TUTCHILIK – tutshılıq.

TUVAK – 1. túbek; 2. konus tárizli ıdıw; 3. iyтаяq.

TUVAKLI – túbekli, túbekte ósken.

TUVALOQ – tuwalaq.

TUVOQ – qazannın qa-
qpağı.

TUXMAK – 1. kóz keselli-
gi; 2. bot. jupar iyisli kóp jilliq
ósimlik.

TUXUM – 1. máyek; 2.
biol. jímislq kletka; 3. bot.
tuqım, dán, urıq; 4. awıs. násil,
áwlad, tuqım-teberik, urpaq.

TUXUMBARAK – máyek-
bórek.

TUXUMDON - analıq bez.

TUXUMSIMON – máyek
tárizli, máyekke uqsas.

TUYA – túye.

TUYADAY – 1. túyedey,
túyege uqsas; 2. awıs. úlken,
náhán, taynapır, gidiman.

TUYAKASH – túyekesh.

TUYAKASHLIK –
túyekeshlik.

TUYAMOQ – tiyew,
júklew, júk tiyew.

TUYAQUSH – túyequs.

TUYASANDIQ – úlken
sandıq.

TUYATISH – 1. bot. dáni
iri, iri dánli (anar, biyday
haqqında); 2. júzim sorti.

TUYATOVON – túyetaban
(ósimlik).

TUYACHI – túyeshi.

TUYACHILIK – túyeshi-
lik.

TUYILMOQ – seziliw,
biliniw, anlanıw.

TUYMOQ – 1. túyiw (ke-
li-kelsapta); 2. seziw, bayqaw.

TUYNAK – túynek.

TUYNUK – tesik (góne
tiptegi jaylardın diywalı ya-
ki tóbesinen jaqtılıq, hawa kirip
turıwı ya-ki basqa da maqsetler
ushın qaldırılğan tórtmúyeshli
ya-ki domalaq tesik).

TUYNUKLI – tesikli, tesi-
gi bar.

TUYOQ – 1. tuyaq; 2. awıs.
úy haywanı, mal; 3. maldın bas
sanı; 4. awıs. zúriyat, urpaq,
perzent.

TUYOQLI – tuyaqlı, tuy-
ağı bar.

TUYQUS – tosınnan, bird-
en.

TUYULMOQ – q. tuyil-
moq.

TUYG‘U – tuygı, sezim, ań.

TUYG‘ULI – sezgir, ilgir,
bayqağısh, sezimtallı.

TUYG‘UN – 1. sezgir,
alğır; 2. zool. tuygın.

TUYG‘USIZ – sezimsiz,
sezimi joq, ańsız.

TUZ – 1. duz; 2. tamaq, as,
awqat; 3. awıs. mańız, máni,
mazmun; 4. dúz, qula maydan,
quw dala, japan; 5. boz jer,
egilmey jatqan jer; 6. tuz (kar-
tada).

TUZAKLI – dúzetilgen,
bezelgen, sıpırıp tazalanğan.

TUZAKSIZ – dúzetil-megen, bezelmegen, sıpırıp tazalanbağan.

TUZALMOQ – 1. sawalıw, táwir bolıw, dúzeliw; 2. pitiw, pitip ketiw; 3. jaramlı halğa keliw; 4. jaqsılanıw, ońlanıw, sazlanıw, kemshiliklerin dúzetiw; 5. jaman joldan qaytıw, dúzeliw, kelege keliw.

TUZAMOQ – 1. bezew, jayıw (dašturxan jayıw); 2. dúzew, sıpırıp tazalaw, úskenelew.

TUZATISH – dúzetiw.

TUZATMOQ – 1. dúzetiw, ońlaw; 2. tártipke salıw; 3. durıslaw, jaqsılaw; 4. sawalıw, táwir bolıw; 5. uyaldırıw, qısqındırıw.

TUZDON – duz salatuǵın kishkene ıdıs.

TUZILISH – 1. dúzilis; 2. quram; 3. sırtqı kórinis, 4. dúzim.

TUZILMA – dúzilis.

TUZLAMA – duzlama, duzlangan.

TUZLAMOQ – 1. duzlaw, duz sebiw; 2. awıs. gáp penen urıw; 3. awıs. aldaw.

TUZLI – duzlı, duzı bar, duz salınǵan.

TUZLUQ – duz ıdıs, duz saqlanatuǵın ıdıs.

TUZMOQ – 1. dúziw, ja-

ratıw, shólkemlestiriw; 2. qurıw, uyımlastırıw.

TUZ-NAMAK – 1. awqat-tıń duzı; 2. awqat, as, tamaq.

TUZ-NASIBA – duz-nesiy-be.

TUZOQ – duzaq, or, pasman.

TUZOQCHI – duzaqshı.

TUZSIZ – 1. duzsız, duzi joq; 2. awıs. mańızı joq, mańis-siz; tıyanaqsız.

TUZSIRAMOQ – duzsıraw, duz jetispew.

TUZUK – 1. dúziw, durıs, saz; 2. kemshiligi joq, jaqsı; 3. táwir, densawlıǵı jaqsı, salamat; 4. yaqshı, maqul, meyli; 5. kodeks, nızamlar toplamı.

TUZUM – dúzim.

TUZUVCHI – dúziwshi.

TUG‘ – tuw, bayraq.

TUG‘DIRMOQ – 1. tuwdırıw, bosandırıw; 2. awıs. júzege keltiriw, payda etiw.

TUG‘ILMOQ – 1. tuwılıw, dúnyaǵa keliw; 2. awıs. júzege keliw, payda bolıw.

TUG‘ISHGAN – tuwısqan, jaqın aǵayın.

TUG‘MA – tuwma, tuwılǵanlı bar, tuwılǵanda-aq payda bolǵan.

TUG‘MOQ – 1. tuwıw, bosanıw, dúnyaǵa keltiriw; 2. balalaw (haywanlar haqqıda).

TUG'RO – 1. monogramma (kitap betlerindeki); 2. tar. patshalardıń jarlıq, pırmanlarınıń tóbesine qoyılatuǵın, olardıń ataǵın kórsetetuǵın bezewli háriplerden ibarat belgisi; 3. gerb.

TUG'URUQXONA – tuwıw úyi.

TUG'YON – 1. tasqın, suw tasıwı; 2. awıs. tolqınlanıw, tınıshsızlanıw; 3. awıs. qozǵalı.

TUSH – 1. tús (uyqı haqqında); 2. tús, kún ortası, kúnniń yarımı.

TUSHIRGICH – túsirgish.

TUSHIRMOQ – 1. túsiriw; 2. urıw, mushlaw, salıp qalıw; 3. awıs. jew, zor ishtey menen jew, ishiw; 4. tamamlaw, tawısıw.

TUSHKI – túski, tústegi.

TUSHKUN – q. g'amgin.

TUSHKUNLIK – q. g'amginlik.

TUSHKUR – qurǵır, qurıp ketkir, ońbaǵır (erkeletiw hám azıraq keyiw haqqında).

TUSHLIK – túslik, tústegi awqat.

TUSHMAGUR – q. tushkur.

TUSHMOQ – 1. túsıw, joqarıdan túsıw, jerge túsıw; 2. kóshiw; tógiliw; túlew; 3.

hámelinen túsıw, bosaw, shıǵıp qalıw; 4. tómen túsıw; 5. kiriw, barıw (mádeniy dem alıw orınlarına); 6. túrmege túsıw, miliciyaǵa túsıw; 7. kelin bolıw, kúyewge shıǵıw; 8. urılıw, tiyiw; 9. payda bolıw, júz beriw; 10. qurılıw, salınıw; 11. duzaqqa, qaqpangá túsıw; 12. alınıw, beriliw.

TUSHOV – 1. tusaw; 2. awıs. kesent, irkinish.

TUSHOVLAMOQ – 1. tusawlaw, ayaǵına tusaw salıw; 2. awıs. boysındırıw, baǵındırıw.

TUSHOVLI – tusawlı, tusawı bar, tusawlangan.

TUSHUM – túsım, túsirim, kiris, payda.

TUSHUNARLI – túsiniikli, belgili, anıq, ayqın.

TUSHUNGAN – túsingen; túsimpaz, uqqısh, pámlı.

TUSHUNMOVCHILIK – túsınbewshilik, bilmewshilik, ańǵarmawshılıq.

TUSHUNMOQ – túsiniw, uǵıw, uǵınıw, ańlaw, ańǵarıw, biliw; parıqlay biliw.

TUSHUNTIRISH – túsindiriw; túsindirme.

TUSHUNSHA – 1. túsiniikli, uǵım, anıqlama; 2. oy, sana.

TUSHUNCHALI – túsiniikli, sanalı, ańlı.

TUSHUNCHASIZ – túsın-iksiz, sanasız, ańsız.

TO'DA – 1. toplam, úyin; topar.

TO'DALAMOQ – toplaw, úyiw, jıynaw.

TO'DALASHMOQ – 1. toplasıw, úyisiw, jıynasıw; 2. toparlasıw, shoqlanısw, uylıgısw, jıynalısw.

TO'FON – 1. boran, dawıl, ısırapıl; 2. awıs. alan-burqan, ala quyn, alasapıran; 3. awıs. q. tug'yon 2, 3; 4. suw tasqını.

TO'FONLI – boranlı, dawıllı, jelli.

TO'GARAK – 1. dóngelek; 2. dógerek.

TO'KIB-SOCHIB – tógip-shashıp; ağıl-tegil, mol-molaqay.

TO'KILMOQ – tógiliw, shashıw, quyrw.

TO'KIN – ağıl-tegil, mol.

TO'KINLIK – q. to'kinchilik

TO'KIN-SOCHIN – ağıl-tegil, mol-molaqay.

TO'KINCHILIK – molshılıq.

TO'KIS – 1. qurgın, bardamlı, pútin, kemshiligi joq; 2. sawlatlı, keń, mol (kiyim haqqında).

TO'KISLIK – qurğınlıq, bardamlılıq.

TO'KMOQ – 1. tógiw, shashıw; 2. taslaw; 3. awdarıw, awdarıp bosatıw; 4. awıs. ağızıw; 5. awıs. jarqıraw, sawle shashıw; 6. awıs. dártin aytıw, júregın bosatıw.

TO'LA – 1. tolı, lıq tolı, bos emes, tıgız ornalasqan; 2. tolıq, jetik, kemisi joq, pútin; 3. semiz, iri, juwan.

TO'LALIK – tolıqlıq.

TO'LAMOQ – tólew, nırqın, qunın, bahasın ótew, haqsın beriw.

TO'LDIRMOQ – toltırıw.

TO'LDIRUVCHI – 1. toltırıwshı; 2. lingv. tolıqlawısh.

TO'LIN – tolgán, tolı (ay haqqında).

TO'LIQ – tolı, tolıq; pútin.

TO'LIQLAMOQ – tolıqlaw.

TO'LIQMOQ – júregi tolıp ózin zorga tutup turıw.

TO'LIQSIZ – tolıqsız, tolıq emes, kemis.

TO'LISHMOQ – tolısw; semiriw, juwanıw.

TO'LMOQ – 1. tolıw; 2. qaplanıw, qorshalıw; 3. awıs. tolıp tasıw (sezimler haqqında); 4. jetiliw, jetilisiw; 5. semiriw, juwanıw.

TO'LOV – tólem.

TO'LQIN – 1. tolıqın, suw

betindegi dawıl; 2. awıs. tolqınlanğan, tolqıǵan (sezim, debdiw haqqında).

TO‘LQINLANMOQ – 1. tolqınlanıw; 2. awıs. tolıp tasıw, tolqıw, tolqıtıw.

TO‘LQINLI – tolqınlı, tolqımı bar.

TO‘LQINSIMON – tolqın tárizli, tolqın sıyaqlı.

TO‘LG‘ANMOQ – 1. toǵanıw; 2. tolqınlanıw; 3. oylanıw, qıylanıw.

TO‘LG‘IN – 1. toǵan, tolı; 2. semiz, iri.

TO‘LG‘OQ – 1. toǵaq; 2. awıs. qıyınshılıq; tınıshsızlıq.

TO‘LG‘OQLI – toǵaqlı, toǵaǵı bar.

TO‘MPAYMOQ – 1. ayaqların jıynap tómen qarap jatıp; 2. tompayıw, dúmpiyiw.

TO‘MTOQ – 1. topır, ótpey qalǵan, júzi qaytqan; 2. kesip taslanǵan, kesilgen; 3. awıs. aqlı kelte, bası islemeytuǵın, oysız, topas; 4. awıs. shala, pitpegen, pispegen (mazmun yaki dúzilis haqqında).

TO‘N – 1. ton, poştın; 2. awıs. qabıq; 3. awıs. lipas.

TO‘NAMOQ – túnde jolın tosıp ústi-basın sheshindiriw, talaw.

TO‘NIQ – bultlı, qara bult basqan.

TO‘NKA – túbir, dúnke, túbirshik, doǵalaq.

TO‘NKAMOQ – basqa birewden kóriw, ayıbın birewge awdarıw.

TO‘NKARMOQ – tónkeriw, awdarıw.

TO‘NLI – tonlı, ton kiygen.

TO‘NQAYMOQ – tońqayıw.

TO‘NTARISH – 1. tónkeriw; 2. awdarıspaq, tónkerispek, revolyuciya.

TO‘NTARIG‘LIQ – tónkeriwli, awdarıwlı.

TO‘NTARMOQ – q. to‘nkarmoq.

TO‘NG‘ILLAMOQ – tońqıldaw, urısıw, gúbirlew, sóyleniw.

TO‘NG‘IZ – dońız.

TO‘NG‘IZTAROQ – bot. vorsyanka.

TO‘NG‘ICH – tuńǵış, eń birinshi; dáslepki, algashqı.

TO‘P – 1. top (sport oynılarındaǵı); 2. topar, jıyn; 3. top, zámbarák; 4. elik. tomp.

TO‘PDAY – toptay.

TO‘PGUL – topgúl.

TO‘PILLAMOQ – tomp etiw, tomp-tomp etiw.

TO‘PIQ – tobiq.

TO‘PLAM – toplam; jıynaq, jıyıntıq.

TO‘PLAMOQ – 1. toplaw,

jıynaw, jámlew, dúziw;2. shólkemlestiriw, úyiw.

TO'PLOWCHI – toplaw-shı.

TO'POLON – 1. shataq, biymazashılıq (kishkene balalar haqqında); 2. topalań, topılıs, aştan-kešten, qıyan-keski; 3. daw-jır, patırat, ǵawǵa; 4. qozǵalı, kóterilis, narazıshılıq.

TO'POLONCHI – 1. shoq, shataqshıl, biymaza (kishkene balalar haqqında) 2. topalańshı, topılısshı, kóterilisshe.

TO'POLONCHILIK – topalańshılıq, basqınshılıq.

TO'PON – topan.

TO'PONDAY – topanday.

TO'PORI – sada, aq kókirek, sumlıǵı joq.

TO'PPAYMOQ – q. to'mpaymoq.

TO'PPONCHA – pištolet, revolver.

TO'PTOSH – bektash (oyın).

TO'PXONA – arsenal.

TO'PCHI – topshı, artilleriyashi.

TO'Q – 1. toq, awqatlanǵan, nárlengen qarnı toq; 2. toq, awqatlıq zatları mol; 3. jaqsı pisen, zúraáti mol; 4. awıs. kúshli, quwatlı; 5. shum (shım qara, shum qızıl); 6. elik. toq.

TO'QA – qayıslardıń

taǵılatuǵın (ildiriletuǵın) jeri.

TO'QAY – toǵay.

TO'QAYLIK – toǵaylıq.

TO'QAYZOR – q. to'qayzor.

TO'QIM – toqım (at haqqında).

TO'QIMA – 1. toqıma, toqılǵan; 2. biol. toqıma; 3. gezleme; 4. ádeb. toqıma; 5. ótirik, ósek.

TO'QIMACHI – 1. toqımashi; 2. awıs. ósekshi, ósekqumar.

TO'QIMACHILIK – toqımashılıq.

TO'QIMLAMOQ – toqım salıw (atqa).

TO'QIMOQ – 1. toqıw; 2. awıs. dóretiw, jazıw; 3. awıs. ósek aytıw, ótirik toqıw.

TO'QLAMOQ – toydırıw.

TO'QLI – toqlı.

TO'QLIK – toqlıq; qurǵınlıq.

TO'QMOQ – 1. toqpaq; 2. awıs. tayaq.

TO'QMOQLAMOQ – toqpaqlaw, toqpaq penen urıw.

TO'QNASH: TO'QNASH KELMOQ – dus keliw, duslasıw.

TO'QNASHISH – dúgisiw.

TO'QNASHMOQ – 1. duslasıw, gezlesiw, jolıǵısw; 2. toǵısw, dúgisiw, soqlıǵısw,

qaǵısıw

TO•QNASHUV – 1. dúgisiw, toǵısıw; 2. awıs. gúres, ayqas.

TO•QOL – 1. toqalaq; 2. toqal.

TO•QQIZ – toǵız.

TO•QQIZLIK – toǵızlıq.

TO•QSABO – tar. toqsaba.

TO•QSON – toqsan.

TO•QUV – toqıw.

TO•QUVCHI – toqıwshı .

TO•QUVCHILIK – toqıwshılıq.

TO•QCHILIK – toqshılıq, molshılıq, bardamlıq.

TO•R – 1. tor; 2. gezleme, tyul; 3. tor, aw; 4. awıs. duzaq; 5. tór, jaydıń tóri.

TO•RA – 1. tar. tóre, aqsúyek, aristokrat; 2. awıs. byurokrat.

TO•RALARCHA – tórel-erdey.

TO•RACHILIK – byurokratizm, byurokratlıq.

TO•RIQ – torı (at reńi haqqında).

TO•RLAMA – tornabat (qawın haqqında).

TO•RLAMOQ – torlaw, tor basıw.

TO•RS – qopal.

TO•RSAYMOQ – q. tumtaymoq.

TO•RSIQ – torsıq, mes.

TO•RT – tórt.

TO•RTBURCHAK – tórtmúyesh.

TO•RTBURCHAKLIK – tórtmúyeshlik.

TO•RTINCHI – tórtinshi.

TO•RTKO•Z – 1. iyt laqabı; 2. kózáynekli.

TO•RTLİK – tórtlik.

TO•RVA – dorba, qapshıq, qaltasha.

TO•RXALTA – tor qalta.

TO•RG•AY – torǵay.

TO•S – 1. qayıń tereginiń qabıǵı; 2. arnawlı qara boyaw; 3. awıs. qap-qara.

TO•SATDAN – tosattan, tosinnan, oylamaǵanda, kút-pegende.

TO•SIN – bórene, arqalıq.

TO•SINBOP – arqalıqqa say, arqalıq ushın qolaylı.

TO•SINDAN – tosinnan, kútilmegende.

TO•SINLI – bóreneli, bórenesi bar.

TO•SINLIK – bórenelik.

TO•SIQ – 1. tosıq, tosqın; 2. awıs. qarsılıq, irkinish.

TO•SIQLI – tosqınlı, tosıp qoyılǵan, tosılǵan.

TO•SIQLIK – tosqınlıq, qarsılıq.

TO•SIQSIZ – tosqınsız, ashıq, qarsılıqsız.

TO•SMOQ – 1. tosıw, qarşı

aliv; 2. tosqnliq etiw, ótker-mey qoyiw, toqtatiw; 3. tosiw, balanı hájetke shıǵarıw.

TO'SQIN – tosqın.

TO'SQINLIK – tosqnliq, qarsılıq.

TO'SQINCHI – 1. tosiwshı, jol tosiwshı; qaraqshı; 2. qarsılıq etiwshı.

TO'SQICH – klapan.

TO'S-TO'PALON – urıs-qaǵıs, ur-tóbeles, ulı-tasırılı, ulı-dúbirli, urıs-keyis.

TO'S-TO'S – toz-toz.

TO'TI – 1. totı, popugay; 2. awıs. gózzal, sulıw, názálim; 3. awıs. eliklewshı, adamnıń gápin qaytalawshı.

TO'TIDAY – 1. totıday; 2. awıs. júdá sulıw.

TO'YBOSHI – toy baslawshı, toy basqarıwshı.

TO'YDIRMOQ – toy-dırıw, toyǵızıw; baǵıw, támiyinlew.

TO'Y-HASHAM – toy-mereke, shaqırıq.

TO'YIMLI – toyımlı.

TO'YIMLILIK – toyımlılıq.

TO'YINMOQ – toyınıw, nárleñiw.

TO'YLAMOQ – toylaw, merekelew, bayramlaw.

TO'YLI – toylı, toyı bolǵan, toy berip atırǵan.

TO'TIYO – totıya.

TO'TIQUSH – totı qus.

TO'XTALMOQ – toqtalıw.

TO'XTAM – toqtam, juwmaq, sheshim, qarar; kelisim, pitim.

TO'XTAMOQ – 1. toqtaw, turıw, irkilip qalıw; 2. irkiliw, gidiriw, júrmew; 3. qonıw, toqtap ótiw; 4. turıp qalıw, saqlanıw; 5. toqtamǵa keliw, juwmaqqa keliw; 6. awıs. toqtalıp ótiw, tilge alıw; 7. kútiw, sabır etiw.

TO'XTOVSIZ – toqtawsız, toqtamay; asıǵıs, keshiktirip bolmaytuǵın.

TO'Y – toy, saltanatlı jıyın, mereke.

TO'YLIK – toylıq, toy ushın kerek zatlar.

TO'YLOVCHI – toyshı, toylawshı.

TO'YMOQ – 1. toyıw, jepishiw; 2. awıs. qanıw; 3. awıs. sharshaw, shıdamı tawsılıw.

TO'YONA – toy sawǵası.

TO'YXAT – toy mirátnaması, toyǵa shaqırtıw.

TO'YXONA – toyxana, toy bolıp atırǵan úy, jer.

TO'YCHI – 1. toyshı, toyǵa kelgen qonaq; 2. toy iyesi, toy

berip atırǵan adam.

TO'YCHILIK – toyshılıq.

TO'ZIM – tózim, shıdam.

TO'ZIMLI – tózimli, shıdamlı.

TO'ZIMLILIK – tózimlik, shıdamlılıq.

TO'ZIMSIZ – tózimsiz, shıdamsız.

TO'ZIMSIZLIK – tózimsizlik, shıdamsızlıq.

TO'ZIQ – 1. hár tárepke shashılǵan, uypa-juypa, árre-tárre; 2. awıs. taralǵan, tarqalǵan, 3. tozıq, tozǵan.

TO'ZMOQ – 1. shashılıw, jayılıw; 2. awıs. toz-toz bolıw, ıdıraw, wayranı shıǵıw; 3. tozıw, góneriw.

TO'ZON – tozań, shań.

TO'ZONLI – shań-tozańlı.

TO'ZG'IMIQ – q. to'zmoq 1, 2, 3.

TO'ZG'IN – q. to'ziq.

TO'ZG'OQ – tozǵaq.

TO'G'IN – toǵın.

TO'G'NAMOQ – shan-shıw, ildiriw, qıstırıw, qadaw.

TO'G'NOG'ICH – ilgeshek, túyrewish, broshka, zakolka.

TO'G'ON – 1. bóget; 2. awıs. qarsılıq, irkinish.

TO'G'ONOQ – 1. toǵanaq; 2. awıs. tosıq, tosqın, ǵaw.

TO'G'RAM – tuwram.

TO'G'RAMA – tuwralǵan, maydalap bólingen.

TO'G'RAMOQ – tuwraw, maydalap kesiw.

TO'G'RI – 1. tuwrı, dúziw, tik, iyrek emes, dál; 2. durıs, qátesiz; 3. awıs. iras, shın, haq; 4. hadal, haq niyetli, hújdanlı.

TO'G'RIDAN-TO'G'RI – tuwrıdan-tuwrı, tikkeley.

TO'G'RILAGICH – tuwrılaǵısh.

TO'G'RILAMOQ – 1. tuwrılaw, dúziwlew; 2. durıslaw, naqlaw; 3. tártipke salıw; 4. qaratıw; 5. eplew, ilajın tabıw.

TO'G'RILIK – tuwrılıq.

TO'G'RILIKCHA – 1. tuwrılıq penen, ádettegidey, ashıq; 2. ashıq kewillik penen, biyǵárez, jaqsılıq penen.

TO'G'RISI – 1. tuwrısı, durısı; 2. gáptiń qısqası, gáptiń toqeteri.

TO'G'RISIDAGI – 1. tuwrısındaǵı, qarsı aldındaǵı; 2. haqqındaǵı, tuwralı.

TO'SH – tós (súyek).

TO'SHAK – tósek, kórpeshe.

TO'SHAMA – jayıwsha; jayılgan, tóselgen.

TO'SHAMA: POXOL TO'SHAMA – sabannan tóselgen.

TO'SHAMOQ – tósew,

tósek salıw.

TO'SHLI – tósli, tósi bar.

TO'SHOG'LIK – tósewli, tóselgen.

TO'NG – 1. qopal, jaǵımsız; 2. toń, tońlaǵan, muzlaǵan.

TO'NGLAMOQ – tońlaw, tońıw.

TO'NGLIK – qopallıq.

TO'NGMOQ – tońıw, muzlaw, qatıw; ayazlaw.

U

U – ol.

UD – muzıka ásbabı.

UDDA – uqıp, ep.

UDDABURO(N) – uqıplı, epshil.

UDDABURO(N)LIK – uqıplılıq, epshillik.

UDDALAMOQ – eplew.

UDLI-SHUDLI – uqıplı, epli.

UDUM – úrp-ádet, salt-dástúr.

UF – uwh.

UFLAMOQ – uwhlew.

UFOLOGIYA – ufologiya, belgisiz ushar obyektlerdi úyreniwshi ilim.

UFQ – kók jiyek, gorizont.

UFURMOQ – ańqıw, iyisi burqırıw, múnkiw.

UGRA – lapsha, kespas.

UH – tańl. uwh.

UHDA – q. udda.

UHLAMOQ – uwhlew ,

uwh tartıw, uwh dew.

UKA – 1. úke, ini; 2. perzentlerdiń eń kishkenesi.

UKALIK – úkelik, inilik.

UKKI – úki.

UKPA – jumsaq, juqa teri.

UKPAR – 1. úkiniń pári; 2. awıs. úki párindey jumsaq.

ULAMA – jalǵama, jalǵap qoyılǵan, jalǵanǵan, biriktirip qoyılǵan.

ULAMO – ulama, oqımışlı.

ULAMOQ – 1. jalǵaw, baylap biriktiriw; 2. jamaw, kepperlew; 3. awıs. tutaştırıw; 4. awıs. jalǵaştırıw, izbe-iz dawam ettiriw.

ULASHMOQ – 1. baylap biriktiriw; 2. ulasıw, úlesiw, bólisiw, tarqatıw, tarqatıp beriw.

UL-BUL – anaw-mınaw.

ULFAT – 1. úlpet, dos-yaran, qatar-qurbı; 2. jıyın, otırısqa qatnasıwshısı; 3. awıs. bárha birge júretuǵın náirse, sherik.

ULFATI – úlpeti, dostı.

ULFATLASHMOQ – 1. doslasıw; tatırwasıw; 2. jıynalıw, otırısıw, ángimelisiw.

ULFATCHILIK – úlpetshilik, jıyın, otırısqa, mereke-meylis.

ULGURJI – 1. kóttere, tut-

ası menen; 2. kóp muǵdarda, salmaqılı; 3. baştan ayaq, pút-killey.

ULGURMOQ – 1. úlgeriw, jetisiw, islep bolıw; 2. jaqsı oqıw, ózlestiriw.

ULKAN – úlken, náhán, iri, biyik, ullı.

ULOQ – 1. jalǵanatuǵın zat; 2. jalǵanǵan bir neshe ból-ekten ibarat; 3. jalǵanǵan jeri; 4. ılaq; 5. ılaq oyın; 6. ılaq oyındaǵı ortaǵa tigilgen – soyıp taslanǵan eshki yaki bu-zaw.

ULOQMOQ – ılaǵıw, alıslap ketiw, alıslarda júriw; geziw.

ULOQTIRMOQ – 1. ılaqtırıw, zıńǵıtıw; 2. awıs. joq etiw, ılaqtırıp taslaw.

ULOQCHI – ılaqshı.

ULOV – kólik.

ULOVLI – kólikli, kóligi bar.

ULTRABINAFSHA – ul-trafiiolet.

ULTRATOVUSH – ultras-es.

ULTRAQISQA – ul-traqısqarıw.

ULUS – ulıs, xalıq.

ULUG' – 1. ullı, úlken, iri, gidiman, dım úlken; 2. qúdiretli, kúshli; 3. joqarı dárejeli; 4. zárúrli; 5. ullı, mártebeli; 6.

basshı, baslıq; 7. er adamlardıń atı.

ULUG'LAMOQ – dańqın shıǵarıw, dańqın kóteriw.

ULUG'LIK – ullılıq, sal-tanatlılıq, húrmetlilik.

ULUG'SIFAT – 1. sawlatlı; 2. awır minez, húrmet oyatatuǵın.

ULUG'VOR – 1. sawlatlı, ullı kórinisli, kórikli; 2. ullı.

ULUG'VORLIK – sawlatlılıq; ullılıq.

ULUG'ZODA – ullı, mártebeli insanıń balası.

ULUSH – úles, sıbaǵa, pay, shegi.

ULG'AYMOQ – 1. ulǵayıw, úlkeyiw, erjetiw, kamaǵa keliw; 2. rawajlanıw; 3. ulǵayıw, zorayıw, asqınıw, qaytalaw.

UMBALOQ: UMBALOQ OSHMOQ – tońqalaq asıw.

UMID – úmit, gúder, isenim; tilek, niyet, árman.

UMIDBAXSH – úmit beriwshi, úmit baǵıshlawshi.

UMIDLANTIRMOQ – úmitlendiriw, úmit beriw, dámelendiriw, iseniw.

UMIDLI – q. umidvor.

UMIDSIZ – úmitsiz, úmiti joq, dámesiz.

UMIDSIZLANMOQ – úmitsizleniw, dámelenbew,

isenimsizleniw.

UMIDSIZLIK – úmitsizlik, isenimsizlik.

UMIDVOR – úmitli, úmitker, dámeli, úmitlengen, dámelengen.

UMIDVORLIK – úmitkerlik, úmitlilik.

UMMAT – din. úmmet, bir dindedi adamlar.

UMMON – túbi joq teńiz, okean.

UMR – ómir, tirishilik, júrim, jasaw.

UMRA – kishi haji ziyaratı.

UMRBOD – ómirbaqıy, ómirlik, ómir boyı, mudamı, máńgi.

UMRGUZARONLIK – jasaw, tirishilik etiw.

UMRLI – ómirli.

UMRLIK – ómirlik, ómir boyı; máńgi.

UMUM – adamlar, xalayıq, jámaát; kópshilik.

UMUMAN – 1. tiykarınan, ulıwma alganda; 2. ulıwma, pútkilley.

UMUMBASHARIY – ulıwma adamzatlıq, ulıwma insanıylıq.

UMUMDAVLAT – ulıwma mámleketlik.

UMUMDEMOKRATIK – ulıwma demokratiyalıq.

UMUMIY – ulıwma, jalpı.

UMUMIYLIK – ulıwmalıq, birdeylik, uqsaslıq, megzeslik; óz ara birdeylik.

UMUMLASHMOQ – 1. juwmaqlanıw, ulıwmalıq juwmaqqa keliw; 2. ulıwmalasıw, ulıwmalaştırıw, jalpılaw, hám-mesin qamtıw.

UMUMMILLIY – ulıwma milliy.

UMUMPARTIYAVIY – ulıwma partiyalıq.

UMUMRESPUBLIKA – ulıwma respublika.

UMUMXALQ – ulıwma xalıqlıq.

UMURTQA – omırtqa.

UMURTQALILAR – zool. omırtqalılar.

UMURTQASIZLAR – zool. omırtqasızlar.

UN – 1. un; 2. untaq, ulpa, usaq, qıyqım; 3. ún, dawıs, ses, dıbıs.

UNAMOQ – kelisiw, kóniw, qayıl bolıw.

UNAQA – onday, onınday, sonınday.

unaqa-**BUNAQA** – onday-mınday, usaq-túsek.

UNASHMOQ – 1. kelisiw; 2. ayttırıw, quda túsiw.

UNASHTIRISH – ataştırıw.

UNASHTIRMOQ – ataştırıw.

UNDA – 1. ol adamda, sol adamda (ol almasıǵı); 2. onda, olay bolsa, solay bolsa.

UNDA-BUNDA – 1. anda-mında, ol jerde, ol káradan, oyaq-buyaq; 2. anda-sanda, geyde.

UNDALMA – lingv. qaratpa sóz.

UNDAMOQ – shaqırw, mirát etiw.

UNDAN – onnan (ol almasıǵı).

UNDAN-BUNDAN – annan-minnan, hár jerden, oyaq-buyaqtan, hár tárepten, onnan munnan.

UNDAY – onday, ol sıyaqlı, oǵan uqsas.

UNDOQ – q. unday.

UNDOV – úndew, shaqırw; buyırq.

UNDOVCHI – 1. shaqırw-shı; 2. kelinniń ata-anası tárepinen kúyew tárepke kelinniń úyine shaqırw ushın jiberilgen wákil.

UNDOSH: UNDOSH TOVUSH – lingv. dawıssız ses.

UNGA – oǵan.

UNGUR – úngir, quwıs, quwıslıq.

UNIFIKATSII - YALASHTIRMOQ – unifikaciyalastırw.

UNING – onıń.

UNLI – 1. unlı, unı bar, un salınǵan; 2. lingv. dawıslı.

UNMOQ – 1. óniw, kógeriw, ósip shıǵw; 2. ósiw, jetiliw, uzayıw; 3. erjetiw, boy-jetiw, kámalına keliw; 4. óndiriw, alıw, óndirip alıw (qarız haqqında); 5. nátiyje beriw.

UNNAMOQ – 1. kirisiw, tayarlawǵa kirisiw, baslaw (awqat pisiriw haqqında); 2. háreket etiw, islep kóriw; 3. tiyiw.

UNNIQMOQ – qarayıw.

UNSIZ – 1. lingv. dawıssız; 2. únsiz, ses shıǵarmay.

UNSUR – element.

UNUM – 1. ónim, zúraát; 2. nátiyje, túsım, payda, ósim.

UNUMDOR – ónimdar, ónim bergish.

UNUMDORLIK – ónimdarlıq

UNUMLI – 1. ónimli, zúraátli; 2. nátiyjeli.

UNUMSIZ – 1. ónimsiz, ónimi joq, zúraáti joq; 2. nátiyjesiz.

UNUT: UNUT BO'LMOQ – umıt, umıt bolıw, umıtilıw, esten shıǵıw.

UNUTMOQ – 1. umıtıw, esten shıǵarıw; 2. yadında saqlamaw, yadına kelmew; 3. oylamay qoyıw.

UNVON – ataq; dáreje.

UNCHA – 1. onsha, bunsha; 2. aydarlıqtay, onday, onday dárejede.

UNCHALIK – onshelli.

UNCHA-MUNCHA – 1. onsha-bunsha, sál-pál; 2. ápiwayı, ortasha.

UPA – ulpa

UPA-ELIK – opa, pudra.

UQA – jiyek.

UQALAMOQ – 1. uwqalaw, mıjıw, mıjǵılaw; 2. ısqılaw, súykelew; 3. ısqılap túsiriw, tazalaw (mákke, ayǵabar, ánar hám t.b. qabıǵman ajıratıw).

UQMOQ – 1. uǵıw, túsiniw, ańlaw; 1. bayqaw, seziw.

UQTIRISH – uqtırıw.

UQUBAT – jábir, japa, xorlıq, azap.

UQUBATLI – jábir-japalı, azaplı, mashaqatlı.

UQUV – 1. uqıp, ep, pám; 2. talant, qábilet.

UQUVLI – 1. uqıplı, epli, pısıq, pámlı, 2. talantlı, qábiletli.

UQUVSIZ – 1. uqıpsız, uqıbı joq, ebi joq, pámsız; 2. talantı, qábileti joq.

URA – elik. ura.

URF – 1. tártip-qaǵıyda; 2. úrp-ádet; 3. moda.

URILMOQ – urılıw; 2. awıs. jumıstan, lawazımınan

qattı sın (ayıplaw) menen bosa-tılıw, alınıw.

URINMA – mat. iyrek sıziq ústine bir noqatta tiyip ótken tuwrı sıziq.

URINMOQ – 1. ján-jaqqa talpınıw, umtılıw; 2. urınıw, kirisiw; 3. háreket etiw; 4. urnıǵıw, sharshaw, qıynalıw; 5. awıs. góneriw, toziw.

URINCHOQ – 1. háreket-sheń; 2. tınımsız, shibishtey, urnıqqır.

URISH – 1. urıw; 2. urıs, jánjel.

URISHIG‘LI – urısıwlı, urıslı.

URISHMOQ – 1. urısıw, sháddesleniw; 2. jaǵalasıw, ayqasıw, alısıw; 3. aytısıw, shertisiw, dawlasıw, wájlesiw, bir-birine juwap qaytarısıw; 4. keyisiw, gegirdeklesiw, aqiretlew, sógip-sabaw; 5. tóbelesiw, judırıqlasıw.

URISHQOQ – urısqaq, sháddes, dawkes, tırısqaq.

URISHTIRMOQ – urıstırıw.

URMOQ – 1. urıw, 2. sabaw, tayaqlaw; 3. tiyıqlı qural-lar (qılısh, nayza, pıshaq) menen salıw (shansıw, tıǵıw, shalıw); 4. atıw, gózelep atıw; 5. tiyiw, urılıw; 6. nóserlew, jawıw (jawın, qar haqqında); 7.

jasırw, bir náse arasına, ishine salw; 8. opırw, buzıw, jemiriw; 9. urıw, soǵıw, dúkil-dew (júrek, qan-tamır haqqında); 10. óriw, qurıw (ılay, kesek, gerbish haqqında); 11. salıw, qoyıw, basıw; 12. jew, ishiw; 13. urlaw, ózlestiriw; 14. qaralaw.

URNA – 1. kúydirilgen óliniń kúli saqlanatuǵın ıdı; 2. jasırın saylawda byulletenler taslaw ushın arnawlı qutı, yas-hik; 3. urna, shıǵındı taslanatuǵın ıdı.

UROLOGIK – urologiyalıq.

UR-SUR – ulı-qıyqıw, ulı-dúbirli, ıńqa-ıńq, urda-tut, ızıq-ızıq, uwda-shuw.

URTMOQ – oraw, jabıw, qaplaw.

URUG‘ – 1. tuqım; 2. urıw, qáwim.

URUG‘DON – tuqımlıq; dánlik; (adam hám haywanlardıń erkeginde tuqımlıq kletkalar rawajlanatuǵın jınıslıq bezler).

URUG‘DOSH – tuqımlas.

URUG‘LAMOQ – 1. tuqımlaw; 2. awıs. kóbeyiw.

URUG‘LANMOQ – tuqımlanıw.

URUG‘LI – tuqımlı, tuqımı bar.

URUG‘LIK – tuqımlıq.

URUG‘SHUNOS – tuqımshılıq qánigesi.

URUG‘SHUNOSLIK – tuqımshılıq.

URUG‘CHI – q. urug‘shunos.

URUG‘CHILIK – q. urug‘shunoslik.

URUSH – urıs, gúres, ayqas.

URVOQ – 1. urpa; 2. awıs. q. zarra.

UR-YIQIT – basa-bas, tóbeles, ólhá-ól, ǵajja-ǵaj.

URG‘OCHI – urǵashi.

URG‘U – lingv. pát.

URG‘ULI – lingv. pátli, pát túsken, pát penen aytilatuǵın.

URG‘USIZ – lingv. pátisiz, pát túspegen.

URCHIMOQ – órshiw, kóbeyiw.

URCHUQ – urshıq (toqımashılıqta).

USKUNA – úskene.

USKUNALAMOQ – úskenelew.

USLUB – stíl; usıl.

USLUBIY – stíllik.

USLUBIYAT – lingv. stílistika.

UST – 1. úst, ústi, tóbe; 2. sırt, sırtı; 3. awıs. kiyim-kenshekler toplamı, ústi bası; 4. awıs. q. zimma.

USTA – usta, sheber, teperish, isine jetik; ustaz; epshil.

USTALIK – ustalıq.

USTAMA – ústeme, qosent.

USTABUZARMON – ońlayman dep buziwshı, qas qoyaman dep kóz shıǵarıwshı.

USTARA – páki.

USTAXONA – ustaxana.

USTACHILIK – ustashılıq.

UST-BOSH – ústi-bası.

USTIGA-USTAK – bunıń ústine, bul da jetpegendey.

USTKI – 1. ústingi, joqarıdaǵı, tóbedegi; 2. sırtqı, sırtındaǵı.

USTMA-UST – ústi-ústine.

USTOMON – usılpaız, hiylaker.

USTOMONLIK – usılpaızlıq, hiylekerlik.

USTOZ – ustaz.

USTOZLIK – ustazlıq.

USTUN – 1. óre, tirepberdi; 2. awıs. tirek, tayanış, súyenish; 3. ústem, basım, biyik, joqarı.

USTUNLIK – 1. óre bolarlıq aǵash; 2. ústemlik, basım-lıq, biyiklik, joqarılıq.

USTUVOR – baslı, turaqlı, bekkem, qattı, berk.

USTUVOR: USTUVOR YO*NALISH – birinshi dárejeli jónelis, baslı baǵdar.

USTUVOR: USTUVOR

TURMOQ – 1. qıymıldamay, bekkem turıw; 2. awıs. bir pikirde qatań turıw.

USTUXON – súyek, ustıqan

USUL – 1. usıl, jol, ádis, tásil; 2. q. uslub; 3. naz, jılwa, qılıq.

UTOPIK – utopiyalıq, ámelge aspaytuǵın, real emes, qiyalıy.

UVA – say, jıra; pás tegislik.

UVADA – 1. shobıt, shobıtshı, góne-kóksi; 2. jullıq (tozǵan, góne kiyim-kensheklerdiń jullıǵı); 3. jırtılǵan, jırtıq, tozıwı jetken.

UVADALANMOQ – tozıw, tozıwı jetiw, jırtılıw, góneriw, láttesi shıǵıw.

UVADACHI – shobıtshı.

UVALAMOQ – 1. maydalaw, unıraw, unıratıw, bóliw, usatıw; 2. uwqalaw.

UVALANUVCHAN – unıraǵısh, unırap keteberetuǵın.

UVALI-JUVALI – úbirli-shúbirli, aqlıq-shawlıqlı.

UVALMOQ – unıraw, omırılıw.

UVAT – shel.

UVISHMOQ – 1. uyıw, uyıp qalıw (qol, ayaq haqqında); 2. qaltıraw, búrsenlew.

UVLAMOQ – jılaw,

uwıldap jılaw.

UVOL – 1. ayıp, gúna; 2. obal, zaya; 3. awıs. juwas, ázzi, kisige hazarı joq; 4. awır, qıyın, ayanışlı.

UVOQ – 1. usaq, untaq; 2. awıs. mayda, kishkene, denesi kishkentay.

UVULDIRIQ – uwıldırırq, ikra.

UVULLAMOQ – ulıw.

UVVALO – shın júrekteń, shıntlap, ábden.

UVVOS: UVVOS SOLMOQ – ókiriw, ókirip jılaw.

UXLAMOQ – uyqılaw, uyqıǵa ketiw, uyqıda jatıw, jatıp dem alıw.

UY – 1. úy, irge, jay; 2. shańaraq.

UYA – 1. uya, in; 2. uya, tuqım egiw ushın qazılǵan shuqır, oy; 3. awıs. toplana tuǵın orın, mákan.

UYALAMOQ – 1. uyalaw, uya salıw; 2. turalmay qalıw (haywanlar haqqında).

UYALI – uyalı.

UYALMAY-NETMAY – uyalmay.

UYALMOQ – uyalıw, qısıńıw, qızarıw, bozarıw.

UYAT – uyat, ar-namıs, ádep.

UYATLI – uyatlı, uyat bolatuǵın, qısınatuǵın.

UYATSIZ – uyatsız, arsız, qásiyetsiz, ádepsiz, betsiz.

UYATSIZLIK – uyatsızlıq, namıssızlıq, arsızlıq.

UYATCHAN – uyalshaq, tartınshaq, injiq, uyalǵısh.

UYATCHANLIK – uyalshaqlıq, tartınshaqlıq, injiqlıq.

UYDIRMA – ótirik, jalǵan, toqıma.

UYDIRMACHI – ótirikshi.

UYDIRMOQ – 1. úydiriw; 2. ótirik, gáp-sóz toqıw.

UY-JOY – 1. úy-jay; 2. shańaraq, xojalıq.

UY-JOYLI – 1. úyli-jaylı, úyi-jayı bar; 2. shańaraqlı, xojalıq bolǵan.

UYIMOQ – uyıw (qattıq haqqında).

UYLANMOQ – úyleniw.

UYLANTIRMOQ – úylendiriw.

UYLI – 1. úyli, úyi bar; 2. shańaraqlı.

UYMALANMOQ – 1. bir jumıs penen bánt bolıw; 2. úymeleniw, jıynalıw, toplanıw, shoqlanıw.

UYMALASHMOQ – úymelesiw, uylıǵısw.

UYMOQ – úyiw, jıynaw.

UYQASH – 1. uyqas, uq-sas; 2. sáykes, jarasıq, jarasıqlı; 3. sıyaqlı, kibi.

UYQU – uyqı.

UYQULI – uyqılı, uyqılı-oyaw.

UYQUSIRAMOQ – 1. uyqısıraw, uyqısı keliw, manawsıraw, esnew; 2. uyqıda yaki uyqı tásirinde sóylew, sóyleniw, bastırımıǵıw yamasa háreket islew.

UYQUSIZ – uyqısız, uyqısı joq, uyqılamaǵan.

UYQUSIZLIK – uyqısızlıq.

UYQUCHI – uyqıshıl, uyqı paz, kóp uyqılaytuǵın.

UY-RO‘ZG‘OR – úy-ruwzıger, tirishilik, ǵalmaǵal, xojalıq jumısları.

UYSIZ – 1. úysız, úyi joq; 2. shańaraqsız, úylenbegen, turmıs qurmaǵan.

UYSOZ – q. binokor.

UYSOZLIK – q. binokorlik.

UYUM – úyin, úyindi, toplam, jıyındı.

UYUR – úyir.

UYURMA – dúbeley.

UYUSHIQ – 1. birlesken, úyirsek, tatıw; 2. lingv. ǵáptiń birgelikli aǵzaları.

UYUSHMA – úyirme, uyım, birlespe, awqam.

UYUSHMOQ – 1. uyım-lasıw, birigiw, birigip islew; 2. q.uvishmoq.

UYUSHMAGAN – jámlespegen.

UYUSHQOQ – uyımshıl, uyım-lasıwshı, birlestiriwshı.

UYUSHQOQLIK – úyirseklik, tatıwlıq.

UYUSHTIRMOQ – uyım-lasıw, shólkemlestiriw.

UYG‘ONISH – oyanıw.

UYG‘ONMOQ – 1. oyanıw, uyqısın ashıw, uyqıdan turıw; 2. awıs. janlanıw, qozǵalıw; 3. awıs.payda bolıw.

UYG‘OQ – 1. oyaw, uyqılamaǵan; 2. sergek, saq.

UYG‘UN – sáykes, ılayıq, úylesimli.

UYG‘UNLASHMOQ – sáykesleniw, say keliw.

UYG‘UNLIK – sáykeslik.

UZALA – uzınına, óne boyına.

UZALMOQ – q. uzanmoq.

UZAMOQ – uzaw, alıslaw, qashıqlap ketiw.

UZANMOQ – 1. uzınına túsiw, sozılıw, sozılıp jatiw; 2. qol sozıw; 2. uzayıw, sozılıw.

UZATMOQ – 1. uzatıw, qol sozıw, uslatıw; 2. awıs. para beriw; 3. sozıw; 4. ılaqtırıp, tewip, basqa oyınshıǵa ótkeriw, jetkiziw (sport oyınlarında); 5. shıǵarıp salıw, atlandırıw, jiberiw; 6. jetkiziw, jetkeriw; 7. turmısqa shıǵarıw,

kúyewge beriw.

UZAYMOQ – uzayıw, sozılıw.

UZANGI – úzengi.

UZIL-KESIL – 1. tolıq, pútkilley; 2. úzil-kesil, sheshi-wshi túrde, birotala.

UZILMOQ – 1. úziliw, julınıw; 2. ajıratılıw, qol úziw; 3. toqtaw, irkiliw; 4. qaytadan awırıw, awırıwı zorayıw; 5. jan tapsırıw, dúnyadan ótiw.

UZLAT – ońasha, awlaq; jalǵızlıq

UZLATNISHIN – jalǵızlıqta jasawshı.

UZLUKSIZ – úzliksiz, toqtawsız, irkilmešten, toqtamaştan.

UZMOQ – 1. úziw, julıw, ajıratıw; 2. kesiw, qırqıw, qıyıw; 3. toqtatıw, dawam et-tirmew; 4. qarızın tólew; 5. tis-lew, shaǵıw; 6. awıs. azap beriw, awırtıw, ashtıw.

UZOQ – 1. uzaq, alıs, qa-shıq, jitirim; 2. kóp, birtalay, birqansha; 3. jaqın emes (tu-wǵan-tuwısqan, dos, tanıslar haqqında); 4. awıs. baylanısı joq.

UZOQLAMOQ – 1. kóp waqıt ótkeriw; 2. uzaqlaw,

alısław, qashıqlaw.

UZOQLASHMOQ – uzaqlasıw.

UZOQLIK – uzaqlıq, alıslıq, qashıqlıq.

UZR – 1. keshiriw, ápiw etiw; 2. dálil, sebep, sıltaw, dáyek; 3. keshirim, keshiriw haqqındaǵı ótinish; 4. tańl. kes-hiriń, ápiw etiń.

UZRA – ústinde, tóbesinde, sırtında.

UZRLI – keshirimli, kesh-iriwge bolatúǵın, sebepli, sebe-bi bar.

UZR-MA'ZUR – keshirim soraw hám ápiw etiw.

UZRSIZ – sebepsiz, sebebi joq.

UZUK – júzik, saqıyna.

UZUKLI – júzikli, júzigi bar.

UZUM – júzim.

UZUMZOR – júzimlik.

UZUMCHI – júzimshi.

UZUMCHILIK – júzim-shilik.

UZUN – 1. uzın, qısqa emes, kelte emes; 2. uzaq, dawamlı, uzaq dawam etetuǵın, sozılǵan.

UZUNASIGA – uzınına, óne boyına.

UZUNLASHMOQ – uzın bolıw, uzayıw.

UZUNLIK – uzınlıq.

UZUNQULAQ – uzın qulaq.

UZUNCHOQ – uzınsha, sozılınqı.

UZUQ – 1. úzik, úzilgen, kesik, kesilgen; 2. baylanbağan, baylanıspağan.

UZUQ-YULUQ – 1. úzik-julıq, úzilgen, julınğan; 2. baylanbağan, baylanıspağan.

UZV – 1. múshe (denedeği); 2. bólek.

UZVIY – tıgız baylanısqañ, óz ara tıgız baylanıslı.

UZZUKUN – kúni menen, kún boyı.

USHALMOQ – 1. bóliniw, sınıw; 2. orınlanıw, ámelge asıw (tilek-niyet haqqında).

USHATMOQ – 1. bóliw, sındırıw; 2. urıw, urıp maydalaw; 3. usatıw, maydalaw (pul haqqında).

USHBU – usı, mine usı.

USHLAMOQ – 1. uslaw, qol menen tutup turıw; 2. qamaqqa alıw, tutqınğa alıw; 3. saqlaw, saqlap turıw; 4. uslap qalıw (qarız, járiyma, tólemler haqqında); 5. ámel etiw, boysınıw; 6. qozgaw, priştup beriw (arasında bolatuğın kes-

ellik haqqında).

USHOQ – 1. usaq; 2. mayda, jınıshke, ázzi, kishkene gewdeli; 3. dial. bala, bala-shağa.

UCH – 1. ush, ushı; 2. aqırı, sheti, soñı, ayağı; 3. múyesh; 4. ushabas, tóbesi, joqarğı ushı; 5. awıs. bası, baslangan jeri; 6. úsh (san).

UCHAR – 1. ushar; 2. awıs. júyrik, shapqır, juwirgısh, júrgish; 3. awıs. jolker, juwha; epshil.

UCHBURCHAK – úshmúyeshlik.

UCHIRMA – endi ushıp baslağan (palapan haqqında).

UCHLAMOQ – ushın shıgarıw, ótkirlew.

UCHLI – ushlı, ushı bar.

UCHLIK – 1. ushlıq; 2. úshlik.

UCHMA-UCH – 1. ushları tutasqañ; 2. awıs. ushlasıw, zorga jetiw, jetisiw; 3. teñ, barabar.

UCHMOQ – 1. ushıw, hawalaw, kóteriliw, joqarılaw; 2. esiw (samal haqqında); 3. awıs. ushıw, quştay ushıw; 4. sırğanaw, tayğanaw, sıpqañaw; 5. atılıw, atılıp ketiw; 6. sınıw, úziliw; 7. jıpılıqlaw, qıpılıqlaw (qas, kirpik, erin haqqında); 8.

awıs. beriliw, qızıǵıw, kewil qoyıw (tiykarsız náirse, gápke hám t.b.); 9. óshıw, más bolıw.

UCHMOX – ujmaq, jánnet, beyish.

UCHOVORA – úshew ara, úsh adam birge, úsh adamǵa birew.

UCHQUN – 1. ushqın, shoq; 2. awıs. belgi, nıshan.

UCHQUNLAMOQ – 1. ushqınlaw, ushqın shashıw, shashıranıw; 2. awıs. ushqın shıǵarıw, belgi beriw.

UCHQUR – 1. ushqır, ushqırqısh; 2. awıs. júyrik, shapqır, juwırǵısh.

UCHRAMOQ – 1. ushıraraw, jolıǵıw, dus keliw, gezlesiw; 2. sáwbetlesiw, ushıraraw, kórisiw.

UCHRASHMOQ – ushıraraw, kórisiw, duslasıw, duwshakerlesiw.

UCHRASHUV – 1. ushıraraw, gezlesiw; 2. bellesiw, bellesiw oyını (sport oyınları haqqında).

UCHUN – ushın.

UCHUNIQ – ayazlaw nátiyjesindeki jeńil biytaplıq; awırınqıraw.

UCHUNMOQ – awırırw, nawqaslanıw, sıraqaslanıw (jamań kúshler tásirinde, qorqıw, shorshıw sebepli).

UCHUQ – 1. ushıq; 2. sınıq.

UCHURIQ – astarlı sóz, gáp.

UCHUVCHI – ushıwshı.

UCHUVCHILIK – ushıwshılıq.

V

VA – hám.

VAALAYKUM – wáleykum.

VABO – oba, tırıspay, xolera; epidemiya.

VAFO – opa, turaq, sadıq.

VAFODOR – 1. opalı, turaqlı; 2. awıs. iyesine sadıq (iyt, at hám t.b. haqqında).

VAFODORLIK – opalılıq, turaqlılıq.

VAFOLI – q. vafodor.

VAFOSIZ – opasız, turaqsız, biyopa.

VAFOSIZLIK – opasızlıq, turaqsızlıq, biyopalıq.

VAFOT – ólim, ájel.

VAFOT: VAFOT ET-MOQ – qaytıw bolıw, dúnyadan ótiw.

VAGONLAB – vagonlap, vagon-vagon etip.

VAH – tańl. wah (qorqıtıw, shorshıtıw ushın bildirmey aytıluǵın sóz).

VAHIM – 1. qorqınış, qorqıw; 2. qorqınışlı, qáwipli.

VAHIMA – 1. qorqınış, gúlgúla, qáwip, qáweter,

tinishsizlanıw; 2. sawlatlı, túr-túsi suwıq, gidiman, úlken, náhán.

VAHIMALANMOQ – qorqıw, qáwipleniw, sezikleniw.

VAHIMALI – 1. qorqımışlı, qáwipli 2. sawlatlı, úlken, náhán.

VAHIMACHI – sezikli, qorqa beretuǵın, sál nárseden qorqatuǵın.

VAHIY – din. Alla tárepinen jiberilgen buyırıq.

VAHM – q. vahim.

VAHMA – q. vahima.

VAHOLANKI – kerisinshe, al endi; buǵan qaramaştan, haqıyqatında, durısında; sonıń arasinsha, sonıń arasında.

VAHSHAT – 1. mádeniyatsızlıq, sawatsızlıq, nadanlıq; 2. jabayılıq, jirtqıshlıq, jawızlıq, miyrimtsizlik, ay-amawshılıq.

VAHSHIY – 1. jabayı, mádeniyatsız, mádeniyattan uzaq (adam, xalıqlar haqqında); 2. jirtqısh, jabayı (haywanlar haqqında) 3. awıs. jawız, miyrimtsiz, ayawsız.

VAHSHIYLARCHA – jawızlarday, jabayılarday.

VAHSHIYLASHMOQ – jawızlasıw, jawız bolıp ketiw.

VAHSHIYLIK – jawızlıq,

jirtqıshlıq.

VAHSHIYONA – jawızlıq penen; jabayılarday.

VAJ – 1. sebep, tiykar; 2. báne, sıltaw; 3. tárep, jaq; 4. wáj, buyım, nársede.

VAJIDAN – sebebinen, sebepli.

VAJ-KARSON – dálil, sebep, sıltaw.

VAJOHAT – 1. turpat, sawlat, gewde, tulǵa; 2. keyip, túr-tús, turqı, kórinisi.

VAJOHATLI – turpatlı, sawlatlı, gewdeli, tulǵalı, dápeń.

VAKIL – 1. wákil; 2. elshi; 3. tulǵa (tariyxıy tulǵa).

VAKILLIK – wákillik.

VAKOLAT – wákillik, wákillik huqıqı.

VAKOLATLI – wákillikli, wákillik huqıqı bar.

VAKOLATNOMA – wákillik etiw ushın berilgen isenim qaǵazı.

VAKOLATXONA – wákillik organı, shólkem, mákeme.

VALAKISALANG – biypárwa, párwayı pánseri; qos-jaqqas; diywana.

VALAQLAMOQ – warıldaw, darqıldaw, kóp sóylew.

VALDIRAMOQ – bılshıldaw, awzına ne kelse

sonı aytıw, kópiriw.

VALDIRVOQI – warıldaq, bijıldaq, ezbe.

VALIAHD – taxt miyrasx-ori.

VALINE'MAT – 1. ózine qaramaǵındaǵı adamlardı materiallıq jaqtan támiyinlewshi; 2. saqıy, qolı ashıq.

VALIY – wáliy, kózi ashıq.

VALLAMAT – 1. q. valine'mat; 2. eldiń úlkeni, baslıq, hámeldar; 3. eldiń xızmetindegi adam; saqıy; 3. awıs. márt, bir sózli, er azamat.

VALLAMATLIK – saqıylıq, qolı ashıqlıq.

VALLOH(I) – ey Qudayım-ay, Quday ursın.

VANG'ILLAMOQ – 1. jaqsı jolǵa túsip ketiw; 2. waǵırlaw, ǵawırlaw, ǵawqıldaw.

VAQF – 1. tar. waqım, múlk iyesi yaki mámleket tárepinen diniy mákemege dáramatınan paydalanıp turıw, biraq ózin satpaw shárti menen berilgen mal-múlk; 2. sóylewde, quran oqıǵanda toqtaw; 3. pauza, tıms, irkilis.

VAQFNOMA – tar. diniy mekemege berilgen malk-múlk haqqında hújjet.

VAQILLAMOQ – 1. warqıldaw, warq-warq etiw

(qurbaqa haqqında); 2. awıs. q. valaqlamoq.

VAQIR-VAQIR – 1. q. vaq-vaq; 2. paqır-paqır (suwdiń paqırlap qaynawı).

VAQO: HESH VAQO – hesh náirse, heshteme, dim, sirá.

VAQT – 1. waqt; 2. múddet, waqt aralıǵı; 3. zaman, dáwir.

VAQTBAY – waqtqa qarap tólenetuǵın, belgiletetuǵın.

VAQTIDA – waqtında, óz waqtında.

VAQTINCHA – waqtışha.

VAQTINCHALIK – waqtışhalıq.

VAQT(I)-SOATI – waqtı-sáti.

VAQT(I)-VAQT(I) – waqtı-waqtı, ara tura.

VAQTIXUSHLIK – waqtıxoshlıq, kewil xoshlıq, sáwbet, saz-sáwbet, quwanışlıq.

VAQTICHOG'LIK – q. waqtıxushlik.

VAQTLI – waqtlı; waqtınan burın.

VAQTSIZ – q. bevaqt.

VAQ-VAQ – elik. warq-warq (qurbaqanıń dawısı).

VARAJA – qaltratpa; dirildew, qalshıldaw.

VARAQ – 1. bet, qağaz; 2. awıs. ótken ómir, tariyxtıń dáwirleri, bólimlerinen hárbiri, beti.

VARAQA – 1. zárúr gáp, tekst basılǵan xalıqqa jetkeriw ushın arnalǵan qağaz; 2. blanka.

VARAQI – pirashki.

VARAQLAMOQ – 1. kitap, dápter hám t.b. lardıń betlerin ashıw; 2. paqırlaw, paqırlap qaynaw.

VARAQLI – betli, ... betten ibarat.

VARAQ-VARAQ – 1. beti kóp; 2. q. jaraq-jaraq; 3. elik. suwdıń qaynawı yaki aǵıwı.

VARANGLAMOQ – warıldaw, darıldaw, gúıldew, xarlaw.

VARILLAB – 1. warıldap, war-war etip; 2. sıldıraw, sıldırlaw (aǵın suw haqqında).

VARRAK – pátpelektiń túri.

VARTA – qáwip, qıyın jaǵday.

VASF – wáspi, táriyip.

VASILA – báne, sebep.

VASIQA – 1. jer-múlk sawdası boyınsha dúzilgen rásmiy hújjet; 2. jeke gúwalıq, hújjet; 3. awıs. hújjet, dálil ornındaǵı nárese.

VASIY – qáwender,

ámenger, ǵamxor.

VASIYAT – wásiyat.

VASIYATNOMA – wásiyatnama.

VASIYLIK – qáwenderlik.

VASL – yargá jetisiw, yar menen ushırasıw.

VASSALLIK – vassallıq.

VASSALOM – 1. tańl. gáp sol, gáp tamam, basqa gáp joq; 2. boldı, jetkilikli.

VASVASA – 1. qáweter, ǵawǵala, (adamnıń pikirlew hám oylaw iskerliginiń buzılıwı, sonday ruwxıy jaǵday); 2. ǵıjaq, iritki, shuǵıl sóz, aragá sóz salıw; 3. ǵulǵula, qorqımish.

VASVASALI – qáweterli, ǵawǵalalı.

VASVOS – waswas, aqıldan azǵan, samsam, oysız.

VATAN – watan, el, ana jurt; úy baspana, turaq jay, mákan, qonis.

VATANDOSH – watanlas, jerles.

VATANFURUSH – watan satqını.

VATANFURUSHLIK – watanın satıwshılıq.

VATANGADO – watan gedayı, dárbádár; qashqın.

VATANGADOLIK – watan gedayılıq, dárbádárlıq; qashqınlıq.

VATANLI – watanlı, watanı bar; úyli-jaylı, baspanalı.

VATANPARVAR – watan súyiwshı.

VATANPARVARLIK – watansúyiwshilik.

VAVAG' – 1. elik. pıtpıldıq (bódeneniń sayrawı); 2. awıs. bódenegе qızığıwshı yaki basqa qásiyetine qaray adamnıń atına qosıp, laqap sıpatında aytiladı.

VAXLI(K) – dial. q. vaqtli.

VAYRON – wayran, oyran, búlgin, opat, qıyraw, qıyralıw, jayraw.

VAYRONA – wayran bolǵan jer.

VAYRONAGARCHILIK – wayranshılıq, oyranshılıq, búlginshilik, ılaysań.

VAYRONALIK – q. vayronagarchilik.

VAYRONAZOR – q. vayrona.

VAYRONLIK – wayranlıq, oyranlıq.

VAYSAMOQ – bijıldaw, kópiriw, kóp sóylew.

VAYSAQI – bijıq, bijıldıq, kóbik.

VAYSAQILIK – bijıqlıq, sóylemshekklik.

VAZIFA – 1. wazıypa, maqset; 2. minnet, parız; 3.

tapsırma, júklengen tapsırma, is; 4. xızmet, jumıs.

VAZIFADOSH – wazıypası bir, bir wazıypanı atqaratuǵın.

VAZIR – wázir, ministr.

VAZIRLIK – wázirlik, ministrlik.

VAZIYAT – 1. jaǵday, hal, awhal; 2. keyip, túr-tús, kórini-si; 3. tutqan orın, dáreje, abıroy, tásir; 4. sharayat.

VAZMIN – 1. awır, salmaq, zildey, saldam; 2. awıs. saldamlı, saldamanlı; 3. awır min-ez, tıyanaqlı, sabırlı.

VAZMINLASHMOQ – 1. awırlasıw, awırlap ketiw, júk miniw; 2. saldamanlı bolıw, awır minezli bolıw.

VAZMINLIK – 1. awırlıq, salmaqılıq; 2. awıs. awır minezlik, saldamanlılıq, salmaqılıq.

VAZN – 1. ólshem; 2. awırlıq, salmaq; 3. awıs. abıray, dáreje; 4. ádeb. qosıq ólshemleri.

VAZNDOSH – birdey salmaqqa iye.

VAZNLI – 1. salmaqılı, awır, awırlıǵı basım; 2. ádeb. ólshemli.

VAZNSIZ – salmaqsız, salmaqı joq, awır emes.

VAZNSIZLIK – 1. sal-

maqsizliq; 2. awıs. qolaysizliq, oñaysizliq.

VAG'IR-VUG'UR – elik. wağır-wağır, ğabır-ğubır.

VA'DA – wáde, sóz, iqrar, shárt, sert.

VA'DOBOZ – wádeparaz, wádeshil, wádeni kóp bere-tuğın.

VA'DABOZLIK – wádep-arazliq, shaymalıq.

VA'DALASHMOQ – wádelesiw, shártlesiw.

VA'DASIZ – wádesiz,

iqrarsız, shayma, wádesinde turmaytuğın.

VA'Z – 1. waz; 2. bayanat, lekciya.

VA'ZXON – waz sóylewshi.

VELOPOYGA – velobáy-gi.

VELOSIPEDCHI – velo-sipedshi.

VENERIK – q. tanosil.

VEY – tañl. wey.

VIDEOTASVIR – vide-

osúwret.

VIDEOYOZUV – video-jaziw.

VIDO – xoshlasıw, ırzalasıw.

VIDOLASHMOQ – xosh-lasıw, ırzalasıw.

VIJDON – hújdan, insap.

VIJDONAN – hújdan me-nen, insap penen.

VIJDONLI – hújdanlı, in-saplı, hújdanı bar, insapı bar.

VIJDONSIZ – hújdansız, hújdanı joq, insapsız.

VIJDONSIZLIK – húj-dansızlıq, insapsızlıq.

VIJILAMOQ – bij-bij etiw, bij-bij dawıs shıǵarıw.

VIJ-VIJ – elik. bij-bij.

VIJIR-VIJIR – elik. bı-jır-bijir.

VILOYAT – wálayat.

VINOCHI – vinoshı.

VINOCHILIK – vi-noshılıq.

VINTSIMON – vint tárizli, vint sıyaqlı.

VIQOR – ullılıq, sawlat, saltanatlı kórinis, kórk; maqtanış, maba.

VIQORLI – sawlatlı, saw-latı bar.

VISOL – q. wasl.

VIZ – elik. dız, dız-dız.

VIZILDOQ – qara shegirt-ke, dızıldawıq.

VIZILLAMOQ – dızıld-aw, dız-dız etiw.

VIZVIZAK – dızıldawıq (balalar oynaytuǵın náirse).

VISH – elik. 1s, 1s-1s.

VISHILLAMOQ – ıııldaw, 1s-1s etiw.

VOAJABO – q. ajabo.

VODARIG‘(O) – tańl. wah, wah-wah.

VODIY – 1. alap (alabı), dárya boylap sozılǵan yáki tawlar arasındaǵı keń tegislik; 2. egislik jer; 3. awıs. jer, mákan, orın.

VOEY – tańl. way, way-way-ay.

VOH – tańl. wah, wah-wah.

VOHA – oasis, shól hám shóllerde abat etilgen jer

VOJIB – 1. din. hárbir musulmanǵa payǵambar tárepinen buyırılǵan, orınlanıwı shárt ámel; 2. orınlanıwı májbúriy.

VOLIDA – ana.

VOQE: **VOQE**

BO‘LMOQ – bolıw, júz beriw, kelip shıǵıw.

VOQEA – waqıya, hádiyse, qubılıs.

VOQELIK – obyektiv reallıq.

VOQIF – xabardar, xabarı bar.

VORILLAB – xarıldap (suduń tez aǵıwı haqqında).

VORIS – 1. miyrasxor; 2.

izbasar, dawamshi, dawamlawshi.

VORISLIK – miyrasxorlıq.

VOSITA – 1. qural, ásbap; 2. faktor, sebep; 3. (vositasida) arqalı, sebepli.

VOSITALI – quralǵa iye bolǵan, bir adam yamasa zat járdeminde isengen.

VOSITASIZ – q. bevosita.

VOSITACHI – dáldalshı.

VOSITACHILIK – dáldálshılıq.

VOVAYLO – tańl. way-way, áttegen-ay.

VOVILLAMOQ – 1. úriw, shabalanıw, qabıw (iyt haqqında); 2. awıs. arsıldaw, qıshqırıw.

VOY – tańl. way, wax.

VOYA: VOYAGA YETMOQ – er jetiw, kámalǵa keliw, úlkeyiw, ósip óniw.

VOYBO‘(Y) – tańl. way-bo, bay-bay.

VOYDOD – way-way,

VOYDODLAMOQ – way-waylaw, way-wayın salıw.

VOYVOYLAAMOQ – way-waylaw, way-wayın salıw.

VRACH – vrash.

VRACHLIK – vrashlıq.

VUJUD – 1. dene, tula boy, beden; 2. awıs. adam, kisi, insan; 3. janlı hám jansız nársel-

erdiń barlıǵı, denesi.

VULKAN – vulkan, janar taw.

VUY – tańl. q. vey.

X

XABAR – 1. xabar, derek, bildiriw; 2. jańalıq; 3. maǵlıwmat.

XABARDOR – 1. xabardar, xabarı bar; 2. usta, sheber.

XABARLAMOQ – xabarlaw, xabar beriw, málim etiw, derek beriw; jar salıw, járiyalaw.

XABARNOMA – xabar, shaqırıw qaǵazı, xabarlaw xatı.

XABARSIZ – xabarsız, biyxabar, xabarı joq.

XABARSIZLIK – xabarsızlıq, biyxabarlıq, xabarı joqlıq.

XABARCHI – xabarshı, xabar beriwshı; jar salıwshı, járiyalawshı.

XABIS – jawız; buzıq, jaman.

XAFA – 1. qapa, renjigen, ókpelegen, nariyza; 2. qayǵılı, hásiretli, uwayımlı.

XAFAGARCHILIK – qapashılıq, muńlılıq.

XAFAGAZAK – 1. asqırıw, zorayıw (jara haqqında); 2. qapa bolǵan, ókpelegen.

XAFAGAZAKLIK – q. xafalik.

XAFAHOL – qapa bolǵan,

kewli shókken, muńlı.

XAFALANMOQ – qapalanıw, ókpeleliw.

XAFALASHMOQ – ókpeleliw, kewili qalısw, giyneleliw.

XAFALIK – qapalıq, kewilsizlik, muńlılıq; ókpeleli.

XAFAQON – 1. qapa, muńlı, irenjigen; 2. med. júrektiń tez yamasa tegis emes urıwın seziw jaǵdayı; 3. med. qan basımı kúsheyiwi, gipertoniya.

XAFACHILIK – qapashılıq, kewilsizlik.

XAFIF – jaǵımlı, jumsaq.

XALA – shıbıq, tayaqsha (haywanlardı aydaw ushın)

XALA: XALA BO'LMOQ – shanshıp awırıw, prištup beriw.

XALAKASH – bárqulla júriwge iytermelegende júretuǵın, ózi júrmeytuǵın (eshek, at haqqında)

XALAL – kesent, tosqınlıq, irkinish.

XALAL: XALAL BERMOQ – kesent etiw, kesent beriw, tosqınlıq etiw; qarsılıq etiw; zıyanın tiygiziw.

XALAQIT: XALAQIT BERMOQ – q. xalal: xalal bermoq

XALATLI – xalatlı, xalat

kiygen, xalati bar.

XALACHO'P – q. xala.

XALIFA – xaliyfa.

XALIFALIK – xaliyfaliq.

XALO – hájtxana.

XALOJOY – hájtxana.

XALOS: XALOS QILMOQ – qutqarıw, bosatıw, azat etiw, jazdırw.

XALOS: XALOS BO'LMOQ – qutılıw, bosaw, azat bolıw, jazdırılıw.

XALOSKOR – qutqarıwshı, azat etiwshi, bosatıwshi.

XALOSKORLIK – qutqarıwshılıq.

XALOYIQ – xalayıq, adamlar, xalıq.

XALQ – 1. xalıq, adamlar; 2. qáwım, elat, millet; 3. xalayıq, alaman, kópshilik, jynalğan adamlar; 4. jergilikli xalıq, turgınlar; 5. kásiplesler toparı (muğallım xalıqı, shayır xalıqı).

XALQARO – xalıqaralıq.

XALQONA – xalıqqa tán, xalıq paydalanatuğın, xalıqqa tiyisli.

XALQPARVAR – xalıqtı súyiwshi, xalıqqa ğamxor, xalıq mápin oylawshı.

XALQPARVARLIK – xalıqtı súyiwshilik, xalıqqa ğamxorlıq, xalıq mápin oylawshılıq.

XALQCHIL – xalıqshıl, xalıqshı, xalıq penen tıgız baylanıshlı, xalıq ruwxı, mádeniyati hám dúnyatanımına sáykes keletuğın.

XALQCHILIK – xalıqshılıq, elshilik.

XALQCHILLIK – xalıqshılıq.

XALTA – 1. qalta, qap, qapshıq; 2. azğannan keyingi bette semip qalğan teri; 3. zool. ayırım haywanlardıń qarın astında bolatuğın, kishkene balasın salıp kóterip júretuğın qalta tárizli teri qatlamı; 4. kiyminniń selpi bolıp turğan jeri.

XALTA-XULTA – hár túrli qaltalar.

XALTACHA – qaltasha, kishkene qalta.

XAM – tómen iyilgen, tómen qarağan.

XAMAK – pispegen, kók qawın.

XAMIR – qamir, iyilgen un.

XAMIRGIR – qamır iylewshi ušta.

XAMIRSIMON – qamır sıyaqlı, qamırğa uqsas, bos.

XAMIRTURUSH – ashtıqı, droj, iritki; 2. awıs. tógin; 3. awıs. faktor, sebep, tiykar.

XAMPA – 1. telek, ğalle

saqlaytuǵın jer; 2. digirmannıń dán salınatuǵın bólimi; 3. nan-bayxanalardaǵı qamır iylenetuǵın úlken ıdısqı, qamır tabaq.

XANDA – kúlki, kúle shıray.

XANDAQ – 1. or, shuqan-aq, qándeń; 2. okop; 3. zat saqlaw ushın qazılǵan ura.

XANDON – 1. kúlip turǵan, kúlimsiregen; 2. quwanışlı, shad, kewli tolǵan.

XANJAR – qanjar, eki jaǵı da júzli ótkir tıyıqlı qural.

XANJUVAR – shanaq (qawın, ǵarbız, asqabaq hám t.b. egiw ushın qazılǵan kishkene shuqır).

XANTAL – gorchica.

XANTALLI – gorchicalı, gorchica salınǵan.

XARAJAT – qárejet, shıǵın.

XARAKTERLAMOQ – xarakterlew.

XARAKTERLANMOQ – xarakterleniw.

XARID – satıp alıw, satıp alınǵan zat.

XARIDOR – 1. qarıydar, satıp alıwshı; 2. awıs. qumar, qardar, ashıq bolǵan (qız yaqı hayalǵa); 3. qálewshı, ıshqı-paz, ıqlaspent.

XARIDORBOP – q. xari-

dorgir.

XARIDORGIR – ótimli, tez satılatuǵın.

XARITA – geogr. karta.

XARITAGRAFIYA – kartografiya.

XARISH – irińli jara, qotır, qıshıma (úy haywanlarında bolatuǵın teri keselligi)

XARISHLANMOQ – jara bolıw, jara keselligi menen awırıw (úy haywanları).

XARJ – qarjı, pul, aqsha.

XARJLAMOQ – 1. sarplaw, ǵárejetlew; 2. awıs. paydalanıw, qollanıw.

XAROB – 1. qarawsız qalǵan, wayran bolǵan, búlingen, qıyraǵan, opat bolǵan; 2. jarlı; 3. góne, jupını; 4. arıq, nárenjan.

XAROBA – qarabaqana, qarawsız qalǵan jay, imarat, gónergen, tozǵan úy.

XAROBALIK – q. xaroba.

XAROBAZOR – q. xaroba.

XAROBLASHMOQ – 1. wayran bolıw, buzılıw, opat bolıw; 2. awıs. kempaǵallasıw, jarlı tartıw.

XAROBLIK – 1. wayranlıq; 2. jarlılıq.

XARROT – aǵashtı oyıp, gúl, naǵıs salıwshı usta.

XARSANG – tábiyǵıy úl-

en tas, jumir tas.

XARSANGTOSH – q. xar-sang.

XARTUM – tumsiq, uzun murin.

XARXASHA – 1. qiliq, shataq, arzimağan zat ushin jánjel; 2. táshwish, mashaqat, qiyinshılıq.

XARXASHALI – 1. táshwishli, mashaqatlı; 2. shataqshıl, ójet, qınır.

XARXASHASIZ – 1. táshwishsiz, mashaqatsız, tınısh, jánjelsiz; 2. shataq shıǵarmay, ójetlik etpey; 3. ańsat, ońay.

XAS – qurǵaq shóptiń paqalı, saban, shóp.

XASIS – 1. sıqmar, qıtımır, qızǵanshaq, sóksanar; 2. awıs. ónim bermeytuǵın, egin pitpeytuǵın (jer haqqında).

XASISLASHMOQ – sıqmarlanıw.

XASISLIK – sıqmarlıq, qıtımırılıq, qızǵanshaqlıq.

XASKASH – jaba; tirma.

XASM – 1. dushpan, jaw, qarsılas; 2. birewdiń erkindegi adam yamasa zat.

XASMOL – qol barmaǵı toqımalarınıń ótkir irińli keseleniwi.

XASPO‘SH: XASPO‘SH QILMOQ – q. xaspo‘shlam-oq.

XASPO‘SHLAMOQ – qáte-kemshiligin jasırıw, kórsetpew, bildirmew.

XASTA – 1. qáste, kesel, nawqas, biytap, awırıw; 2. awıs. qynalǵan, dártli, qayǵılı; 3. awıs. ólpeń, uyań (dawıs haqqında).

XASTADIL – 1. qáste kewil, azap shekken; 2. awıs. qattı súyip qalǵan, ıqlası ketken.

XASTAHOL – qáste sıyaqlı, ázzi.

XASTALANMOQ – qáste-leniw, kesel bolıw.

XASTALIK – kesellik.

XASTAXONA – emlewxa-na.

XAS-XASHAK – ot-jem.

XAS-CHO‘P – ot-shóp.

XAT – 1. tekst; 2. háripler dizimi, grafikalıq belgiler; 3. xat; 4. jazıw túri; 5. sawat, hárip tanıw; 6. rásmiy qaǵaz, hújjet; 7. qatar.

XATAR – qáwip, qorqımış, qáweter.

XATARLI – qáwipli, qorqımışlı, qáweterli.

XATARSIZ – qáwipsiz, qorqımışsız, qáwetersiz.

XATBOSHI – abzac.

XAT-HUJJAT – hújjetler, qaǵazlar.

XATIB – din. imam, waz

sóylewshi.

XATLAMOQ – 1. qatlaw, esapqa alıw, jazıw (konfiskaciyalanğan mal-múltkı jazıp shıǵıw, dizimge alıw); 2. mal-múltkı birewdiń atına nızamlı túrde rásmiylestiriw.

XATLASHMOQ – xat jazısıp turıw.

XATLI – 1. xatı bar, jazıwlı; 2. sawatlı, jazıw-sızıwdı biletuǵın.

XATM: XATM QILMOQ – 1. aqırına jetkeriw, pitkeriw, pitiriw, tawısıw; 2. tolıq biliw, jetik biliw, jaqsı biliw.

XATM: XATMI KUTUB QILMOQ – medreseni pitkeriw.

XATM: XATMI QUR'ON – 1. Qurandı tolıq oqıw; 2. Marhumlardıń ruwxlarına arnap quran oqıw hám sol sebepli ótkeriletuǵın diniy dástúr.

XATNA: XATNA TO'YI – din. súnnet toyı.

XATO – 1. qáte, nadurıs, durıs emes, aljasıq, ǵabırıs, jańılıs; 2. qátelik, kemshilik, múltik; 3. tiykarsız, negizsiz, dálilsiz, dálillenbegen; 4. nıshanaǵa tiymew, gózselgen jerge tiymew.

XATOLIK – qátelik, aljasıq, jańılıs, shataslıq.

XATOSIZ – 1. qátesiz, qát-

esi joq, durıs; 2. qátesiz nıshanaǵa tiygiziw.

XAT-PAT – xat-pat, xat-xabar.

XAT-SAVOD – sawat, oqıw, jazıw.

XAT-SAVODLI – sawatlı, sawatı bar, oqıp, jazıp biletuǵın.

XATTI-HARAKAT – 1. is-háreket, júris-turıs, min-ez-qulıq; 2. háreket etiw rejesi, taktika.

XATTOT – sulıw jazatuǵın adam, kalligraf.

XATTOTLIK – sulıw jazıw óneri, kalligrafiya.

XAT-XABAR – xat-xabar, xabar-atar.

XATCHO'P – belgi (oqılıp atırǵan betti ańsat tabıw ushın kitap ishine salıp qoyılatuǵın arnawlı shóp, bezewli jip yamasa bir bet qaǵaz, lenta).

XAVF – qáwip, qáter; qorqınısh, qáweter.

XAVFLANMOQ – qáwipleniw, qáweterleniw, qorqıw.

XAVFLI – qáwipli, qáweterli, qorqınıshlı.

XAVFNOK – q. xavfli.

XAVFSINMOQ – qáwipsiniw, qáwipleniw, qáweterleniw.

XAVFSIRAMOQ – q. xavfsinmoq.

XAVFSIZ – qáwipsiz,

qáwetersiz, qorqınıshsız.

XAVFSIZLIK – qáwıpsızlik, qáwetersızlık, qáwıp-qáterden qutılıwshılıq.

XAVF-XATAR – qáwıp-qáter.

XAVOTIR – qáweter, qorqınısh, gúdik, táshwish.

XAVOTIRLANMOQ – 1. qáweterleniw, qobaljíw, táshwishleniw; 2. qáwipleniw, shorshıw, seskeniw, qorqıw.

XAVOTIRLI – 1. qáweterli, qáwipli, qorqınıshlı; 2. awıs. táshwishli

XAVOTIRLIK – qáweter, qorqıw, gúlgúla, táshwish.

XAVOTIRSIZ – qáwetersız, qáwıp-qátersiz, qorqınıshsız, tınısh.

XA-XA-XA – tańl. wa-haha.

XAXOLAMOQ – wa-hahalap kúliw, shaqalaqlaw, qattı kúliw, ishek-silesi qatıw.

XAXO-TARALA – wa-haha, quwanış-shadlıq.

XAYITQORA – keshpiser gárbız sortı.

XAYL – topar, taypa.

XAYOL – 1. qıyal, oy, pikir, ánsar, uđım; 2. qıyal, eles; 3. arzıw-árman, murat-maqset, fantaziya; 4. yad, es.

XAYOLAN – qıyalda, oyda.

XAYOLLANMOQ – qıyallanıw, qıyal etiw, oylanıw, oyğa talıw

XAYOLOT – 1. qıyallar, oylar, pikirler; 2. eles, fantaziya.

XAYOLIY – 1. qıyalıy; 2. oylap tabılğan, toqıma.

XAYOLPARAST – qıyalshıl, qıyalpaz, ármanshıl, mashqıpaz, kewil bólgish.

XAYOLPARASTLIK – qıyalshılıq, qıyalpazlıq.

XAYOLPARISHON – q. parishon.

XAYOLSIRAMOQ – qıyal etiw, oylaw, oylanıw.

XAYOLCHAN – oyshań, oylanğış, oyğa batqan.

XAYOLCHANLIK – oys-hańlıq.

XAYR – 1. qayır, sadaqa; 2. qalıs xızmet, járdem, saqawat; 3. meyli, yaqshı, maqul; 4. tańl. xosh, xosh bol, aman bol.

XAYRIXOH – qayırqom, qáwender, gámxor; tárepdar, jaqlawshı.

XAYRIXOHLIK – qayırqomlıq, gámxorlıq.

XAYRIYA – qayırqomlıq.

XAYRIYAT – Alla shúkir, Allağa shúkir-ay, Quday saqladı-ay.

XAYRIYATKI – q. xayriyat.

XAYRLASHMOQ – xoshlasıw; ırzalasıw.

XAYRLASHUV – xoshlasıw.

XAYRLI – qayırlı, qutlı, sátli, iygilikli, jaqsı.

XAYR-EHSON – q. xayrsadaqa.

XAYR-MA'ZUR – q. xayrxo'sh

XAYR-SADAQA – qayır-sadaqa.

XAYR-XO'SH – xoshallayar, xosh, xosh saw bol.

XAZANAK – gúzde jıynap alınğan zúraáttıń qaldıǵı.

XAZINA – 1. gáziyne; 2. kómbe, kómik; 3. baylıq, dúnya, dúnya-mal; 4. gázna; 5. tábiyiy baylıqlar; 6. awıs. mádeniy hám ruwxıy baylıqlar, bahalı shıǵarmalar jıyıntıǵı.

XAZINABON – q. xazinachı.

XAZINADOR – q. xazinachı.

XAZINAXONA – gáziynexana.

XAZINACHI – gáziyneshi.

XAZON – 1. japıraqtıń tógiliwi; 2. gúzgi quwraq japıraqlar; 3. qazan urıw, suwıq tiyiw, quwrap qalıw.

XAZONREZ – japıraqların tógiwshi.

XAZONREZGI – gúzgi

japıraq tógiliwi.

XAZONREZGILIK – japıraqlar tógiletuǵın waqıt, dáwir, kesh gúz.

XASHAK – qurǵaq otshóp, pishen.

XASHAKI – 1. ot-jem bolatuǵın; 2. jaydarı, jergilikli, tómen sortlı; 3. awıs. ápiwayı, sada (adam haqqında); 4. awıs. tiykarsız, negizsiz.

XASHAKLAMOQ – ot jew, otlaw.

XASHAKXONA – ot saqlanatuǵın jer.

XASHAK-XUSHAK – ot-jem, ot-pot.

XACHIR – gáshır.

XELI-XESH – aǵayın-tuwǵan, tuwısqan-tuwǵan, tuqım-teberik.

XEZ: XEZ QILMOQ – shapshıw, topılıw.

XEZLAMOQ – 1. shapshıw, topılıw, sekiriw; 2. bir jumıstı islewge zorlaw, qıstaw.

XEZLANMOQ – 1. aldığa umtılıw, aldığa qaray taslanıw; 2. ashıwlanıw, dápinıw, gıjiniw.

XESH – tuwǵan-tuwısqan

XESH-AQRABO – aǵayın-tuwǵan, úrim-putaq; jaqın adam.

XESHLIK – aǵayın, aǵayınlik, tuwısqanlıq.

XIJIL – uyatqa qalğan, qısıngan; dilgir, tınıshsız.

XIJILLIK – dilgirlik, qapalıq, tınıshsızlıq.

XIJOLAT – uyat, uyatqa qalıw, qısımspa.

XIJOLATLI – uyatlı, uyalıp, uyat penen, qısınıńqırıp, tartınıp; uyalatatuǵın, qısındıratuǵın.

XIJOLATLIK – q. xijolat.

XIL – túr, sort, násil, jınıs.

XILLAMOQ – 1. túrlerge ajratıw, sortlaw; 2. saralaw, saylap alıw.

XILLI – sortlı.

XILMA-XIL – hár túrli, hár qıylı, túrli-túrli, qıylı-qıylı.

XILOF – qarama-qarsı, qayshı keletuǵın, teris.

XILOFLIK – qarama-qarsılıq, qayshılıq, kelispewshilik.

XILQAT – jaratılğan, dóretilgen zat yaki adam.

XILVAT – 1. awlaq, pana, shet; adam joqta; 2. tınısh jer.

XILVATGOH – awlaq jer, shet jer.

XILVATNISHIN – bólekleniwdi unatatuǵın, awlaq jerde jasaytuǵın adam.

XILVATXONA – awlaq, shet jerdegi úy, imarat; jasırın keńesiw ornı.

XIL'AT – 1. sawǵa sıpatın-

da beriletuǵın qımbatbahalı ton; 2. kiyim.

XIMIK – 1. ximik (qánige); 2. ximiyalıq (ximiyalıq reaksiya).

XINA – qına.

XINALAMOQ – qınalaw, qına menen boyaw.

XINALI – qınalı, qına qoyılğan, qına menen boyalğan.

XINO – q. xina.

XIPPA – 1. pútkilley, úzil-kesil; 2. jan-táni menen, birden (qıp ettiriw).

XIPCHA – qıpsha, jınıshke, názik.

XIPCHALASHMOQ – jınıshkeriw, qıpsha bolıw.

XIPCHIN – q. xivich.

XIRA – 1. gúngirt, qarańǵı, nursız; 2. tınıq emes, anıq emes, buldıráǵan; 3. kózge taslanbaytuǵın, elespesiz; 4. kóriw ótkirliǵı tómen; 5. awıs. qırıláǵan, qarlıqqan (dawıs haqqında); 6. awıs. q. surbet, 7. shiyelenisken, shatasqan, bılǵasqan; 8. kemshiligi bar, kewil tolmaytuǵın.

XIRALANMOQ – 1. gúngirtleniw, buldraw; 2. zordan kóriniw, eleslew, eleńlew; 3. kózi buldraw, jaqsı kóre al-maw; 4. awıs. birewdiń jinine tiyiw.

XIRALASHMOQ – q. xiralanmoq.

XIRALIK – 1. gúńgirtlik; 2. awıs. jinine tiyiw; 3. awıs. tınıshsızlıq.

XIRAXANDON – óz quwanış-shadlıǵı ushın basqalarǵa azap beretuǵın adam; gúdíbuzar, esersoq, biymaza.

XIRGOYI: XIRGOYI QILMOQ – aqırın dawıs penen qosıq aytıw, qosıqtan azıraq aytıp beriw.

XIRILLAMOQ – qırıldaw, qarlıǵıw.

XIRILLASH – 1. qırıldaw; 2. med. qırıldı.

XIRILLASHMOQ – 1. qırıldasıw, ırıldasıw; 2. awıs. jánjellesiw, ırıldasıw, tiresiw, aytısıw, shertisiw.

XIRILLOQ – qırılǵan, qarlıqqan (dawıs, ses haqqında).

XIRMON – qırman.

XIRMON-XIRMON – qırman-qırman, kóp-kóp, molmol.

XIROM – nazlı júris, naz benen júriw, nazlı qádem taslaw.

XIROMON – nazlanıp júretuǵın.

XIRPA – 1. sıypaq, tasqa ısqılانған (asıq haqqında); 2.

awıs. kópti kórgen, hiyleker, sumıray, ishmerz.

XIRPALAMOQ – 1. tegislew, ısqalaw; 2. awıs. támbisin beriw, sazayın beriw.

XIRQA – 1. quraq kiyim, dárwishler kiyimi; 2. góne, eski, tozǵan kiyim.

XIRQAPO‘SH – 1. dárwish; 2. jupını kiyingen, qorenish, ábiger, gedey.

XIRQIRAMOQ – qır-qır dawıs shıǵarıw

XIRQIROQ – q. xirilloq.

XIRS – ayıw.

XIRSDAY – ayıwday, ayıw sıyaqlı.

XIRURGIK – xirurgiyalıq.

XISLAT – qásiyet, pazıylet; adam yaki zattuń unamlı belgisi.

XISLATLI – qásiyetli, pazıyletli.

XIT – qızba, ashıwshaq, ashıwlı, buwlıqqan.

XITLANMOQ – ashıwlanıw, quyıtlanıw.

XITLIK – qızbalıq, ashıwshaqlıq, tirseklik.

XITOB – shaqırıq, súren; kúshli emociyanı, sezimdi, til-ekti bildiriwshi sóz.

XITTOYSHUNOS – qıtaytanıwshı.

XITTOYSHUNOSLIK – qıtaytanıw.

XITTOYCHA – qıtaysha.
XIVICH – shıbıq.
XIVICHLAMOQ – sabaw, shıbıq penen sabaw.
XIX – tañl. eshekti júrgiziw ushın ayılatuǵın sóz.
XIXILAMOQ – mırsıldaw, mırs-mırs etip kúliw, sıńqıldaw.
XIYLA – belgili dárejede, kóp, ádewir táwıraq.
XIYOBON – alleya, skver, prospekt.
XIYOL – az, az ǵana, qıyalday, pitegene, biliner-bilinbes.
XIYONAT – qıyanet, qılap, qılaplıq, satqınlıq, birewdiń isenimin aqlamaw.
XIYONATKOR – q. xiyonatchi.
XIYONATKORLIK – qılaplıq, qıyanetshilik.
XIYONATKORONA – qıyanet penen, qılaplıq penen.
XIYONATCHI – qıyanetshi, qıyanetshil; satqın, dushpan.
XIYONATCHILIK – q. xiyonatkorlik.
XIZMAT – 1. xızmet, jumıs, is, miynet; 2. járdem, jaqsılıq, qalıs xızmet; 3. wazıypa, lawazım; 4. tapsırma, minnetleme.
XIZMATDOSH – xızmeti bir, bir xızmeti isleytuǵın; kási-

ples.

XIZMATKASH – 1. q. xızmatkor; 2. miynetkesh, miynet súyǵısh, miynetshil.

XIZMATKOR – xızmetker, xızmetshi, xalıq yaqı jámıyet mápi ushın xızmet etiwshi.

XIZMATKORLIK – xızmetkerlik, xızmetshilik.

XIZMATCHI – xızmetshi.

XLORLAMOQ – xlorlaw.

XLORLI – xlorlı, xlorı bar.

XODA – qada.

XODIM – xızmetshi, xızmetker, isshi.

XODIMA – ximetshi hayal.

XODIMLIK – xızmetkerlik.

XOH – ya, yamasa, meyli, qálese, bolsa da.

XOHISH – tilek, qálew, árman, maqset, murat, qushtarlıq.

XOHLADIM – 1. qáledim; 2. awıs. nekeden ótiw jeri.

XOHLAGAN – qálegen; hámmе, hárbir, hárqanday.

XOHLAMOQ – qálew, zárúrlık seziw, erisiwdi tilew.

XOH-NOXOH – qále-qáleme, qálep-qálemey.

XOIN – haramı, haramzada, jaman oyılı, haram oyılı; satqın.

XOINLARCHA – satqınlarday, satqınlarsha.

XOINLIK – satqınlıq.

XOINONA – satqınlarday, satqınlıq penen.

XOJA – xoja, xojayın.

XOK – 1. shañ, topıraq; 2. kúlge yamasa topıraqqa aylanğan adam denesi.

XOKA – mayda, untaq (kómir haqqında).

XOKANDOZ – belshe.

XOKIPOK – muqaddes topıraq.

XOKIPOY – ayaq astındağı topıraq.

XOKISOR – 1. kishiheyil, sada; 2. ğárezli, ázzi, boysınıwshı, bağıınıwshı, boysınğan, bağıınğan.

XOKISORLIK – kishiheyillik, sadalıq; ğárezlilik.

XOKISORONA – kishiheyillik penen, sadalıq penen; ğárezlilik penen.

XOL – 1. qal, meñ; 2. hayalardıñ mañlayına hám shekesine tağılatuğın zergerlik buyımı.

XOLA – ajapa, apa (anasınıñ tuwısqanı).

XOLAVACHCHA – bóle (apalı-siñlilerdiñ balaları bir-birine bóle boladı).

XOLDOR – qallı, qalı kóp, qalı bar.

XOLI – 1. erkin, bosağan; 2. shet, awlaq jer, oñasha; 3. jekpe-jek, gúwalarsız, adam

joqta; 4. baylanısı joq.

XOLILATMOQ – bosa-tıw, jalğız qaldırıw.

XOLIS – qalıs, obyektiv, biytárep, ádil; hadal, dámesiz, dámelenbey.

XOLISLIK – qalıslıq, obyektivlik, ádillik, haqlıq, biytáreplik, hadallıq.

XOLISONA – ádillik penen, qalıs túrde; dáme etpey, dámelenbey.

XOLLI – qallı, qalı bar.

XOLOS – tek, tek ğana, barı-joğı.

XOL-XOL – qal-qal, qalı kóp.

XOM – 1. qam, shiyki, pispegen, kók; 2. pisirilmegen, qaynatılmağan; 3. qayta islenbegen, shala; 4. awıs. jeñil-jel-pi, ústirtin, júzeki; 5. awıs. tá-jiriybesi joq, sada.

XOMAK – kók, pispegen qawın ya ğarbız.

XOMAKI – 1. shala, qam, tolıq pitpegen, tolıqtırılmağan; 2. shamalı, shamalanğan, shama menen.

XOMAKLAMOQ – túyneklew, túynek salıw.

XOMASHYO – shiyki zat.

XOMIQMOQ – semiriw, tolısıw.

XOMKALLA – geshshe, pámsiz, tentek.

XOMLIGICHA – kókley, shiykiley; pisirmey.

XOMLIK – 1. pispegenlik, jetilispegenlik; 2. awıs. tájiri-besizlik.

XOMQOLIP – tayar bolmağan, pitpegen; dáslepki.

XOMSEMIZ – semiz, kótere sawlat, semiz bolsa da kúshi joq, ázzi.

XOMSIRAMOQ – gúmanlanıw.

XOMSUVOQ – dáslepki sibaw, qara sibaw.

XOMSURP – boyalmağan aq jipek gezleme.

XOMTALASH – 1. janlıq soyıp, góshin biypul sadaqa sıpatında tarqatıw; 2. talampay, talan-taraj.

XOMTAMA – dáme, dámegóy, dámedar.

XOMTAMALIK – dámegóylik, dámedarlıq, úmit etiwshilik.

XOMTARASH – taxta yaki aǵashtı jonıw, dáslepki pardozsız tegislew

XOMUT – qamıt.

XOMUSH – 1. ǵamlı, muńlı; 2. oyshań.

XOMUSHLANMOQ – muńayıw, muńlanıw, qapa bolıw.

XOMUSHLIK – muńlılıq, qapalıq.

XOM-XATALA – 1. shala-pala, pitpegen; 2. pispegen, shiyki.

XOMCHO‘TLAMOQ – shamalap esaplaw, awızsha esaplaw yamasa qol barmaqları menen esaplaw.

XON – xan.

XONA – 1. xana, bólme, ójire, jay; 2. qana, ayırım buyım yamasa organizmlerdiń ishinde bir nárese ornalasatuǵın shuqır, oy; 3. mat. xana (bir xanalı san)

XONADON – 1. shańaraq; 2. xojalıq, úy, jay; 3. dinaşıya.

XONAKI – 1. qoldan islen-gen; 2. qolǵa úyretilgen; 3. úy ishinde bolatuǵın.

XONAKILASHMOQ – qolǵa úyretiliw.

XONALI – 1. xanalı, bólmeli; 2. mat. xanalı.

XONANDA – qosıqshı.

XONAQOH – din. meshit-tegi namaz oqılatuǵın keń xana.

XONATLAS – xanatlas.

XONAVAYRON – wayran bolǵan, úyi-shańaraǵı buzılǵan; bar-jóǵınan ayırılǵan, gedey.

XONIM – 1. xanıw; 2. xanıw (awqat).

XONISH – 1. qosıq aytıw; 2. sayraw.

XONLIK – xanlıq.

XONQIZI – zool. xan qızı (qońız).

XONTAXTA – awqatlanatúǵın tuyaqları kelte aǵash stol.

XONUMON – baylıq, mal-múlk.

XONZODA – xanzada.

XOQON – tar. qaǵan.

XOQONLIK – tar. qaǵanlıq; qaǵanat.

XOR – 1. qor, kemsitilgen; 2. jarlı; 3. qádiri joq; 4. gúl tikeni; 5. xor (xor ansambli).

XORIJ – 1. bos, azat, erkin (adam haqqında) 2. sırt el, shet el.

XORIJİY – 1. shet eldegi, sırt eldegi; 2. shet elli, sırt elli.

XORLAMOQ – qorlaw, kemsitiw, pás sanaw.

XORLIK – qorlıq, azap, jábir-japa.

XOR-ZOR – 1. qorlangan, qorlıq kórgen; 2. jarlı, mútáj.

XOR-ZORLIK – qorlıq-zorlıq.

XOS – 1. tán, ózine tán; tiyisli; 2. jeke, jeke ózine tiyisli, jeke ózi paydalanatúǵın.

XOSIYAT – qásiyet, jaqsı pazıylet, adam yaki zattıń unamalı belgisi.

XOSIYATLI – qásiyetli, jaqsı qásiyetke iye; unamalı nátiyje beretuǵın; pazıyletli.

XOSIYATSIZ – q. bexosiyat.

XOSLANMOQ – saykesleniw, beyimlesiw.

XOSLIK: O‘ZIGA XOSLIK – ózine tánlik.

XOSSA – ózgeshelik, ózinshelik, ayırmashılıq.

XOSXONA – 1. saray, rezidenciya; 2. bir adamnıń ózine tiyisli jayı, bólmesi.

XOTAM – mór, tamǵa.

XOTIMA – 1. nátiyje, aqıbet, sońı, aqırı; 2. juwmaq, epilog.

XOTIN – qatın, hayal, zayıp, jubay.

XOTINBOZ – qatınxor, qatınparaz, qatınpaz.

XOTINLI – qatınlı, qatını bar, úylengen.

XOTINLIK – hayallıq.

XOTIN-QIZLAR – hayal-qızlar.

XOTINSIZ – qatınsız, hayalsız, qatını joq, úylenbegen; boydaq.

XOTIN-XALAJ – qatın-qalash, hayal-qız.

XOTINCHA – kishkene qatın.

XOTINCHALISH – qatınsha, qatınǵa uqsap, qatın sekil-li, qatınday.

XOTIR – 1. es, yad; 2. oy, pikir, miy; 3. ándiyshe, húrmet.

XOTIRA – 1. yad, es; 2. este qalğan tásirler, pikirler; 3. estelik.

XOTIRJAM – táshwishesiz, tınısh, jay, qolaylı, uwayımsız.

XOTIRJAMLANMOQ – tınıshlanıw.

XOTIRJAMLIK – tınıshlıq; biypárwalıq, biygamlıq.

XOTIRLAMOQ – eslew, eske alıw.

XOTIROT – eslewler; birerwdiń basınan ótkergeneri.

XOCH – krešt.

KRISTIANLIK – xristianlıq.

XROMLASH – xim. xromlaw, xrom menen qaplaw.

XRONIK – xronikalıq.

XRONOLOGIK – xronologiyalıq.

XRONOMETRIK – xronometrikalıq.

XUD – óz, ózi, tap ózi.

XUD-BEXUD – gá bulay, gá olay; geyde jaqsı, geyde jaman; birese.

XUDBIN – ózimshil, menmen, ózin oylaytuǵın.

XUDBINLIK – ózimshilik, menmenlik.

XUDBINLASHMOQ – ózimsiniw, menmensiw.

XUDDI – tap ózi, dál ózi; sarras, dup-duris, anıq, naq; tap, tap sonday; shaması.

XUDO – quday.

XUDOBEXABAR – qudaydan qorqaytuǵın, dinsiz; insapsz.

XUDOBEZOR(I) – qaytpas qara, jamanlıq islewden qaytpaytuǵın; iymansız; hújdansız.

XUDOGO‘Y – qudayǵa shın berilgen, qudaydı tilinen túsirmeytuǵın.

XUDOJO‘(Y) – quday hám din jolınan shıqpaytuǵın, qudayǵa isenetuǵın; dindar.

XUDOJO‘(Y)LIK – din jolınan shıqpaw, dindarlıq.

XUDOSIZ – ateist, qudaydı tán almaytuǵın, qudayǵa isenbeytuǵın.

XUDOYI – din. quday jolına qılınatuǵın sadaqa, qurbanlıq, zıyapat.

XUFIYA – qupiya, jasırın, aštirtın.

XUFIYONA – jasırın, bildirmey, sezdirme, aštirtın.

XUFTON – 1. quptan, qarańǵı túsken máhál; 2. din. quyash batqannan bir yarım saat ótkennen keyin oqlatuǵın keshki namaz.

XULLAS – qullası, solay etip, juwmaqlap aytqanda.

XULLASI – q. xullas.

XULLASKI – q. xullas.

XULOSA – 1. juwmaq, ná-

tiyje; 2. q. xullas.

XULOSALAMOQ – juwmaqlaw.

XULQ – qulıq, minez, xarakter, peyil; ádet, qılıq.

XULQ-ATVOR – min-ez-qulıq.

XUM – gúze, úlken gúze.

XUMBOSH – q. xumkalla.

XUMDAY – júdá úlken, bolar emes.

XUMDON – gúlalshılıqta ılaydan soǵılǵan ıdıslar ya-ki gerbish pisiriletuǵın oshaq, pesh.

XUMDONCHI – oshaqta gerbish ya-ki gúlalshılıq ónim-lerin pisiriwshi usta.

XUMKALLA – 1. bası úlken, úlken baslı; 2. awıs. miyi joq, qabaqbas, kókmıy, shaymıy.

XUMLAB – gúze menen, gúzede.

XUMOR – qumar, háwes, qushtar, ıntıq.

XUMORI – qumarı, qumar bolǵan, ıntıq, qumartqan, jelik-ken.

XUMORLIK – qumarlıq, ıntıqlıq, qushtarlıq.

XUMPAR – házil aralas jeńil sógis (“shaytan”, “qurıp ketkir”, “júwernemek”, “júwernemek qatqır” sıyaqlı).

XUMSA – 1. jeńil sógis sóz

(“jaramas”, “jaman” sıyaqlı) 2. q. xunasa 1.

XUMCHA – kishkene gúze.

XUN – 1. qan; 2. qun, qanlı ósh; 3. ótirilgen adam, joytılgan ya-ki tartıp alıngan zat ushın tólenetuǵın haqı.

XUNASA – 1. hám erkek, hám hayal jinıslıq belgilerine bolǵan adam yamasa haywan; 2. sógis sóz (“onbaǵan”, “jaman” sıyaqlı).

XUNDOR – qun talap etetuǵın; óshpenli.

XUNIBIYRON – azap shekken, azap kórgen.

XUNOB – 1. taqatsız, taqatı joq; buwlıqqan, qızba; 2. awıs. qıyın, mashaqatlı, awır.

XUNOBGARCHILIK – q. xunoblik.

XUNOBLIK – kúygeliklik, qızbalıq, shıdamsızlıq.

XUNREZ – 1. qan tógiwshi, jállád; 2. qanxor, qan-qumar, reyimsiz.

XUNREZLIK – qanlı urıs, qırǵın, qıyan-kesti.

XUNUK – 1. sıqılsız, sıqılı joq, kelbeti kelispegen; 2. awıs. qorqınshılı, jiyirkenishli; jaǵımsız.

XUNUKLASHMOQ – sıqılsızlanıw, sıqılsız bolıw.

XUNUKLIK – sıqılsızlıq,

sıqılı joqlıq.

XUNXO'R – qanxor, qan-qumar, zalım.

XUNXO'RLIK – qan tógispe, qan tógiwshilik.

XURJUN – 1. qorjın, qos qalta; 2. awıs. qorjın, qanaatlandırarsız, jaman.

XURMA – qatıq uytatuğın, sút quyıp qoyatuğın ıdı, qosqulaqlı ıdı.

XURMACHA – 1. kish-kene qurma; 2. awıs. asqazan, qarın.

XURMO – qurma.

XUROFOT – diniy isenim, úrp-ádetler, ırımlardı burmalawshı social-psixologiyalıq qubılıs.

XUROFOTCHI – diniy isenimlerde berilgen.

XURRAK – qurıldı.

XURRAKCHI – qurıladağısh, qurılda beretuğın adam.

XURRAM – quwanışlı, kewilli, yoshlı, shadı-qorram,

XURRAMLIK – quwanışlılıq, shadlıq.

XURSAND – kewilli, quwanışlı, shadlı; kewili tolgan, ırızı, minnetdar.

XURSANDLIK – kewillilik, shadlılıq, quwanışlılıq.

XURSANDCHILIK – kewil xoshlıq, waqtı xoshlıq.

XURUJ – 1. hújim, tosattan hújim etiw; 2. awıs. tábiyat qubılıslarınıń (samal, jawın, órt) kúsheyiw; 3. pristup (keselliktiń kúsheyiw, zorayıw); 4. qanday da bir jaman nársenge berilip ketiw.

XURULLAMOQ – qurıldaw, qur-qur etiw.

XURUSH – 1. bir jumıs yamasa procestiń bolıwı, tezlesiwı ushın járdem beretuğın qural; 2. awqatqa, shayǵa dám beriw ushın qosılatuğın kókshóp, pripravalar.

XURUSHLAMOQ – tex. qattı materiallar sırtına ximiyalıq jol menen islew beriw, pardozlaw.

XURSHID – quyash, jaqtırtqısh, shıraq, masala.

XUSUMAT – kek, qas, ósh, dıq, dushpanlıq.

XUSUMATLI – kekli, óshli, óshpenli.

XUSUS – 1. dodalanılıp atırǵan másele, tema; 2. haqqında, tuwralı, jóninde.

XUSUSAN – ásirese, ayrıqsha.

XUSUSIDA – haqqında, tuwralı, jóninde.

XUSUSIY – jeke, menshik, ayırım.

XUSUSIYAT – ózgeshelik, ózinshelik, ayrıqshalıq.

XUSUSIYLIK – ayırımliq, ózine tánlik.

XUSUSIYLASHTIRISH – menshikleštiriw, puqaralardıń mámleket akcionerlik jámiyetleriniń akciyaların mámlekettен satıp alıwı; mámleket múlkine iyelik huqıqınıń mámlekettен jeke subyektlerge ótiw procesi.

XUTBA – 1. din. juma hám hayıt kúnlerinde imam xatibtiń súnnettен keyingi wazı; diniy pánd-násiyat; 2. neke qıyğanda oqlatıwın pátiya.

XUVARI – házil aralas jeńil sógis: shaytan, qurıp ketkir, júwernemek sıyaqlı.

XUSH – xosh, jağımlı, ájayıp, jaqsı, quwnaq.

XUSHATVOR – xoshminayım, álpayım, jaqsı min-ez-qılıqlı.

XUSHAXLOQ – ádepli, ádep-ikramlı, kórgenli.

XUSHBAHRA – adamnıń zeynin ashatuğın.

XUSHBAHRALIK – adamnıń zeynin ashıwshılıq.

XUSHBAXT – baxıtlı, turmısı jaqsı.

XUSHBAXTLIK – baxıtlılıq.

XUSHBICHIM – 1. jaqsı tigilgen, pishimi jaqsı, kiygende jarasatuğın (kiyim haqqın-

da); 2. qáddi-qáwmeti kelisken, bolasınlı, boy-sını kelisken, sımbatlı; 3. shıraylı, sulıw.

XUSHBICHIMLIK – sımbatlılıq, pishimlilik.

XUSHBO'Y – xosh iyisli, jupar iyisli.

XUSHDIL – aq kewil, haq kewil, jağımlı.

XUSHFE'L – álpayım, miy-zamkesh, minez-qulqı jaqsı.

XUSHFE'LLIK – álpayımliq, miy-zamkeshlik.

XUSHGAP – shiyrin tilli, shiyrin sózli.

XUSHHAVO – hawası jaqsı, hawası taza, hawası jağımlı.

XUSHHID – q. xushbo'y.

XUSHHOL – shad, quwanışlı, kewili tolğan.

XUSHKAYF – 1. keypi jaqsı, quwanışlı, oynap-kúlgen, yoshlı; 2. q. shirakayf.

XUSH: XUSH KELIBSIZ – xosh keldińiz.

XUSHLAMOQ – unatıw, súyiw.

XUSHMANZARA – sulıw, kórkem, sánli.

XUSHMANZARALIK – kórkemlik, sulıwlıq.

XUSHMULOZIM – q. xushmuomala.

XUSHMUOMALA – álpayım, xoshminayım, ádepli,

sıpayı.

XUSHMUOMALALIK – álpayımlıq, xoshminayımlıq.

XUSHNAVO – jaqsı qosıq aytatuǵın, qulaqqa jaǵımlı, ózine tartatuǵın nama.

XUSHNUD – kewilli, quwanışlı, qanaatlanǵan.

XUSHNUDLIK – kewillilik, quwanışlılıq.

XUSHOHANG – qulaqqa jaǵımlı, qulaqqa qonımlı.

XUSHOMAD – marapat sóz, maqtaw sóz, jaǵımlı sóz, kompliment.

XUSHOMADGO‘Y – jaǵımpaz, jalpıldaǵ, jaǵdaypaz, xoshametshil.

XUSHOMADGO‘YLIK – jaǵımpazlıq, jalpıldaqlıq, jaǵdaypazlıq.

XUSHOVOZ – lapızlı, dawısı jaǵımlı.

XUSHQAD – q. xushqo-

mat.

XUSHQOMAT – 1. q. xushbichim 2; 2. awıs. sawlatlı, saltanatlı.

XUSHRO‘Y – xoshirey, sulıw, shıraylı, kelbetli; ashıq júzli, jayma-shuwaq, kúle shıraylı.

XUSHRO‘YLIK – xoshireylilik, sulıwlıq, kórkemlik.

XUSHSUHBAT – jaqsı sóylesetuǵın, jaqsı gúrrińle-setuǵın, áńgimelesetuǵın.

XUSHSURAT – shıraylı, gózzal, sulıw.

XUSHSUXAN – dilwar, sózge sheber, shiyrın tilli.

XUSHTABIAT – q. xushfe‘l.

XUSHTABIATLIK – q.

xushfe‘llik.

XUSHTAKALLUF – múlayım, sıpayı, iybeli, húrmet-izzet penen qatnas jasaytuǵın.

XUSHTAKALLUFLIK – múlayımlik.

XUSHTAVOZE – ki-shipeyil, húrmet-izzetti

biletuǵın.

XUSHTA‘B – q. xushtabi-at.

XUSHTA‘M – dámi jaqsı, jaqsı kórip jelinetuǵın, mazalı.

XUSHTA‘MLIK – mazalı dámlilik.

XUSHTOR – 1. ashıq, ashıq bolǵan, súyip qalǵan 2.

qushtar, háwes, qızıqqan.

XUSHTORLIK – ashıqlıq.

XUSHVAQT – waqtıxosh, kewilli.

XUSHVAQTLIK – waqtıxoshlıq, kewil xoshlıq.

XUSHXABAR – xosh xabar, jaqsı xabar.

XUSHXANDON – quwanışlı, kewilli.

XUSHXAT – jazıwı sulıw, sulıw jazatúǵın, qolı sulıw.

XUSHXON – dawısı jaqsı, lapızlı.

XUSHXONLIK – dawısı jaqsı, lapızlılıq.

XUSHXULQ – q. xushfe'l.

XUSHXULQLIK – q. xushfe'llik.

XUSHXO'R – mazalı, tath.

XUSHYOQMAS – qosjaqpas, erinshek.

XUSHYOQMASLIK – qosjaqpaslıq, erinsheklik.

XUSHCHAQCHAQ – kewilli, quwanışlı; kewili toq, bárha quwanıp júretúǵın.

XUSHCHAQCHAQLIK – kewillilik, quwanışlılıq.

XO'B – yaqshı, jaqsı.

XO'JA – 1. xoja, xojayın; 2. tar. aqsúyeklerdiń áwladları.

XO'JA: XO'JA KO'RSINGA (KO'RSIN UCHUN) – kózabaǵa, jorta, jortabaǵa.

XO'JABEKA – xojayın hayal, xojayınnıń hayalı.

XO'JALIK – 1. islep shıǵarıw usılı; 2. islep shıǵarıw; 3. islep shıǵarıwdıń bir tarawı; 4. mal-múlk, jer-suw, úy-jay, ásbap-úskeneler; 5. kárxana; 6. xojalıq, shańaraq.

XO'JAYIN – 1. xojayın, múlk iyesi, bay; 2. baslıq, basshı; 3. ómirlik joldas (hayal adamnıń)

XO'JAYINLIK – xojayınlıq; biylewshilik, basqarıwshılıq.

XO'JAG'AT – malına.

XO'MRAYMOQ – qabaǵın úyiw, túneriw.

XO'P – 1. yaqshı, meyli; 2. júdá, oǵada, asa, dim; 3. dıqqat penen, jaqsıláp.

XO'PPA: XO'PPA SEMIZ – dim semiz, dop-domalaq, oǵırı semiz.

XO'QACHA – kishkene gúze.

XO'RA – awqat saylamay kóp jeytúǵın.

XO'RAK – 1. xorek, awqat, jewge bolatúǵın zatlar; 2. mal, haywan, tawıqlardıń awqatı.

XO'RAKI – zúraáti jelinetúǵın, jew ushın arawlı egiletúǵın.

XO'RAKXONA – awqatlanatúǵın orın; asxana.

XO'RANDA – awqatlanıwshı, awqat satıp alıwshı.

XO'RDA – tegis, sıypaq.

XO'RDA: XO'RDA OSH – gúrishli suyıq awqat.

XO'RLAMOQ – qorlaw, kemsitiw, pás sanaw.

XO'RLIK – xorlıq.

XO'ROZ – 1. qoraz; 2. awıs. saqıy, qolı ashıq; márt.

XO'ROZBOZ – qoraz urıstırıwdı jaqsı kóretuǵın adam.

XO'ROZLANMOQ – qorazlanıw, qorazday topılıw, shapshıw.

XO'ROZQAND – qorazqand.

XO'RSINIQ – gúrsingen.

XO'RSINMOQ – gúrsinıw, suwıq demin alıw.

XO'TIK – gúrre.

XO'SH – 1. aytıń, juwap beriń, túsindirip beriń; 2. xosh (xoshlasıwda).

XO'SHLASHMOQ – xoshlasıw.

Y

YADROVIY – yadrolıq.

YAGANA – birlew, úshlew, siyrekletiw.

YAGANALAMOQ – birlew, úshlew, siyrekletiw

YAGANACHI – birlewshı, siyrekletiwshı.

YAGONA – 1. jekke, jalǵız,

bir, taq; 2. teńi-tayı joq; 3. hámme ushın bir, birden-bir; 3. tek, tek ǵana.

YAHUDIY – evrey.

YAHUDIYLAR – evreyler.

YAK – bir, jekke, jalǵız.

YAKAN – 1. jeken; 2. pul.

YAKANDOZ – uzın bir qabat kórpeshe.

YAKANCHI – góne-kóksi satıwshı.

YAKBORA – hámme birge, bir waqıttń ózinde, jabıla.

YAKDIL – pikir, maqseti bir, tatıw, pikirles.

YAKDILLIK – awızbirshilik, tilekleslik.

YAKDONA – 1. júzimnń sortı; 2. bir dana; jalǵız.

YAKKA – 1. jekke, dara, bir, taq; 2. jalǵız, heshkimi joq; 3. q. yagona 2; 4. basqalarǵa qosılmay, bir ózi; 5. tek, tek ǵana.

YAKKABOSH – jekke, jekke baslı, qara baslı.

YAKKABOSHCHILIK – q. yakkabosh.

YAKKA-DUKKA – jekke-siyrek, jekke-jarım.

YAKKALAMOQ – jekke-siretiw, ayırıw, shetletiw, qaǵıtıw.

YAKKALIK – jekkelik,

jalǵızlıq.

YAKKAMA-YAKKA – jekpe-jek, birme-bir, birewge-birew.

YAKKAM-DUKKAM – jekke-siyrek.

YAKKAMOXOV – el-xalıqqa qosıla almaytuǵın, jámiyetten ajıralıp qalǵan.

YAKKAQO‘L – úy-ruwzıǵershilik jumıslarında tiykarǵı jumıstı ózi orınlaytuǵın, kómeklesetuǵın adamı joq, qol jetispew.

YAKKAXON – jekke atqarıwshı, solıstı; bir ózi, jalǵız.

YAKKAXONLIK – jekke qosıq atqarıwshılıq.

YAKKA-YARIM – jekke-jarım, siyrek.

YAKKA-YOLG‘IZ – jekke-jalǵız, bir dana, taq; basqalarǵa qosılmay, bir ózi.

YAKKASH – 1. udayı, bárha, mudamı; 2. q. yakka 1.

YAKKACHO‘P – payapıl.

YAKSON: YAKSON BO‘LMOQ – jer menen jeksen bolıw, nan bolıw, pútkilley joq bolıw.

YAKSON: YAKSON QILMOQ – jeksen etiw, nan qılıw, joq etiw.

YAKTAN – birgelikte, pikiri, maqseti bir; tatıw.

YAKUN – juwmaq, aqır;

nátiyje.

YAKUNLAMOQ – 1. juwmaqław, juwmaq shıǵarıw; 2. nátiyje shıǵarıw, pitkeriw.

YAKUNLOVCHI – juwmaqławshı, sońǵı.

YAKSHANBA – yekshembi.

YALAB-YULQAMOQ – 1. jalaw, jalarıw (ayırım haywanlar haqqında); 2. awıs. tazalaw, tap-taza etiw; 3. húrmet kórsetiw, astı-ústine túsiw.

YALAKAT: YALAKAT MAG‘IZ – egizek dánek.

YALAM – jalam, jalamlıq.

YALAMA: YALAMA TUZ – iri, maydalanbaǵan duz (sharwa mallarına jalatıw ushin paydalanıladı).

YALAMOQ – 1. jalaw; 2. tazalaw, ıǵallaw maqsetinde tilin súykew; 3. awıs. tiyiw, jalap ketiw (samal, suwıq, ıssı hám t.b. haqqında); 4. úzip, julıp ketiw (samal, suw hám t.b. haqqında).

YALAMSIQ – tamaqsaw, górqaw, meshkey.

YALANMOQ – jalarıw.

YALANSIMOQ – jaqsı awqatlanıwǵa zárúrlik seziw, maylı, kúshli awqatlardı kúsew.

YALANG‘OCH – 1.

jalañash, kiyimsiz, qıppa jalañash; 2. awıs. japıraqsız, japıraǵı joq, japıraǵı tógilgen; 3. awıs. taqır, taqırlıq, sırdanday dala; 4. qapsız, qabı joq (qılısh jalañashlaw).

YALANG‘OCHLAMOQ

– 1. jalañashlaw, sheshindiriw, ústi-basin sheship alıw; 2. er-toqımın sheship alıw; 3. shaqaların kesiw; 4. qınan, qabınan shıǵarıw (qılısh jalañashlaw); 5. bosatıw.

YALANG‘OCHLIK – 1. jalañashlıq; 2. kembaǵallıq, kemtarshılıq, joqshılıq.

YALATMA – juqa etip salınǵan.

YALANG – 1. taqır, taqırlıq, sırdanday dala, ashıqlıq; 2. jalañash, kiyimsiz; 3. jeñil, juqa kiyimde; 4. qınan shıǵarılgan, jalañash; 5. udayı, mudamı.

YALANGLIK – taqırlıq, ashıqlıq.

YALANGTO‘SH – 1. keń kókirekli, keń jawırınlı; 2. kókiregi ashıq.

YALINMOQ – jalınıw, ótinish etiw, soranıw; jalbarınıw.

YALINIB-YOLVORIB – jalınıp-jalbarınıp.

YALINCHOQ – jalınıshlı, jalınaberetuǵın.

YALLA – qosıq.

YALLA: YALLA QILMOQ – awıs. waqtın oyın-kúlki menen ótkeriw, biyǵam hám biypárwa júriw.

YALLA-BEPARVO – biyǵam, biypárwa, uwayımsız.

YALLACHI – toylarǵa arnap shaqırılatuǵın qosıqshı, oyınshı.

YALLAQAMOQ – q. yorlaqamoq.

YALLIG‘ – 1. jalın, ot, 2. háwir, ıssı; 3. isiniw, qızarıw.

YALLIG‘LANISH – asqınıw, zorayıw (jara haqqında).

YALLIG‘LANMOQ – 1. jalınlanıw, lapıldaw; 2. shoqtay qızarıp turıw; 3. qızarıw, isiw, jara bolıw; 4. zorayıw (dárt, jara haqqında).

YALLO – oyın-kúlki, kewil xoshlıq, waqtıxoshlıq.

YALMOG‘IZ – jalmawız.

YALOQ – 1. iyt jalaq, iytayaq; 2. awızı keń (ayırım ıdıslar haqqında); 3. q. yaloqı.

YALOQI – juwındıxor, sarqıt penen kún keshiriwshi.

YALOQXO‘R – q. yaloqı.

YALOV – jalaw, bayraq, tuw.

YALOVBARDOR – bayraq kóteriwshi, jalaw kóteriwshi.

YALPAYMOQ – jalpayıw.

YALPANGLAMOQ – jılmañlaw, jaǵımpazlanıw.

YALPI – 1. jalpı, ulıwma, jalpılama; 2. barlıǵı, biri qalmay; 3. túwel, hámmesi, jalpılamay.

YALPIZ – bot. myata, jalpız.

YALPOQ – jalpaq, sayız, jalpayǵan.

YALPOQLAMOQ – jalpaqlaw, jalpaq etiw.

YALQAMSIQ – q. yalqov.

YALQOV – jalqaw, erinshak.

YALQOVLANMOQ – jalqawlanıw, is jaqpaw.

YALQOVLASHMOQ – jalqawlasıw, jalqawlanıw, jalqaw tartıw.

YALQOVLIK – jalqawlıq, erinshelik, shabanlıq.

YALT – elik. jalt, jilt.

YALTILLAMOQ – q. yaltiramoq.

YALTIRAMOQ – jaltıraw, jarqıraw, jiltıraw.

YALTIRBOSH – 1. jiltırbas, taz, kál; 2. bot. bir jıllıq jabayı shóp.

YALTIROQ – 1. jiltır, jiltıraq; 2. awıs. boyalǵan, bezelgen, júzeki.

YALTOQ – jaltaq, jaǵımpaz, jalpıldaq.

YALTOQLANMOQ – jaltaqlanıw, jaǵımpazlanıw.

YALTOQLIK – jaltaqlıq, jaǵımpazlıq.

YALT-YULT – elik. jalt-jult.

YAL-YAL – elik. jalt-jalt.

YAMAB-YASQAB – jamap-pamap, eplep jamap.

YAMAMOQ – jamaw, jamaw basıw.

YAMASHMOQ – 1. jamasıw; 2. awıs. birlesiw, qosılıw.

YAMLAMOQ – 1. jal-maw, shaynamay jutıw; 2. awıs. jutıw.

YAMLANMOQ – 1. jal-maw; 2. gápin tolıq aytalmaw.

YAMOQ – jamaw; jamawlı, jamaw basılǵan, jamawı bar.

YAMOQCHI – jamaw menen shuǵıllanatuǵın etikshi.

YAMOQCHILIK – jamaw basıw menen shuǵıllanıw-shılıq.

YAMOQ-YASQOQ – jamaw-jamaw, jamalǵan; jamaw, tigiw jumısları.

YAM-YASHIL – jap-jasil.

YANA – 1. jáne, taǵı, qay-tadan; 2. bunnan basqa, bunıń ústine; 3. basqa, basqa bir; 4. jáne de.

YANADA – jáne de.

YANAGI – kelesi, endigi, nábettegi.

YANTOQ – bot. jantaq.

YANCHMOQ – 1. jenshiw; 2. eziw, untaw, maydalaw; 3. basqılaw, talqanlaw, tepkilew.

YAPALOQ – jalpaq, jalpayǵan, taypayǵan, sayız.

YAPALOQLAMOQ – jalpaytıw, jalpaq etiw.

YAPALOQQUSH – zool. bayıwlı.

YAPASQI – páskeltek, pásboylı, mıqır, mırtıq.

YAPASQILAMOQ – q. yalpoqlamoq.

YAPROQ – 1. japıraq; 2. juqa, qapırshaqtay.

YAPROQLAMOQ – japıraqılaw, japıraq shıǵarıw, japıraq payda etiw.

YAP-YANGI – jap-jańa, tap-taza.

YAQIN – 1. jaqın, juwıq, uzaq emes; 2. jaqın waqıtta, juwǵarada; 3. dos, qádirdan, ádiwli, miyirman; 4. uqsas, bird-e-y; 5. shamalas, shaması;

YAQINDA – 1. jaqında, jaqın arada, kóp uzamay; 2. jaqın jerde, usı dógerekte, usı átirapta.

YAQINDAGI – 1. jaqındaǵı, usı dógerektegi, usı átiraptaǵı; 2. jaqındaǵı, jaqın

aradaǵı.

YAQINDAN – jaqınnan, jaqın jerden, jaqın aradan.

YAQINLAMOQ – jaqınlaw.

YAQINLASHMOQ – 1. jaqınlasıw, jaqın barıw, jaqın keliw; 2. waqıt az qalıw; 3. doslasıw.

YAQINLASHTIRMOQ – jaqınlastırıw.

YAQINLIK – 1. jaqınlıq; 2. doslıq.

YAQQOL – anıq, dál, saras, naǵız, tap.

YARA – 1. jara, daq, qotır, qotırash, bórtpeş; 2. jaraqat, zaqım, zıyan; 3. awıs. qayǵı, uwayım, azap.

YARADOR – jaradar, jaralı, jarası bar.

YARALAMOQ – jaralaw, jara salıw.

YARALI – 1. jaralı, jarası bar; 2. awıs. dártli, azaplı.

YARALMOQ – jaralıw, dóreliw, dúnyaǵa keliw, payda bolıw.

YARAMAS – 1. jaramas; 2. ádepsiz, tártipsiz, buzıq.

YARAMASLIK – 1. jaramaslıq, ádepsizlik; 2. dártke aspawshılıq, hesh násege jaramawshılıq.

YARAMAYDI – jaramaydı; maqul emes.

YARAMOQ – jaraw, dártke asıw, paydası tiyiw, paydaǵa asıw, iske jaraw.

YARAQ – elik. jarq (jarq etiw).

YARAQLAMOQ – jarqıraw, jaltıraw, nur shashıw, nur tógiw.

YARATGAN – 1. jaratqan, dóretken; 2. Alla, Quday, Táńri.

YARATMOQ – 1. dártke asırıw, paydasın tiygiziw, paydasına jumsaw; 2. jaratıw, dóretiw; qurıw, salıw.

YARATUVCHI – 1. jaratıwshı, dóretiwshi; 1. Alla, Quday, Táńri.

YARATUVCHILIK – jaratıwshılıq, dóretiwshilik.

YARASH – 1. jaraw; 2. jarasıq, awızbirshilik, kelisimge keliw.

YARASHA – jarasa, muwapıq, ılayıq.

YARASHISH – jarasıw, kelisim.

YARASHIQ – jarasıqlı, jarasatuǵın, ılayıq.

YARASHIQLI – q. yarashiq.

YARASHMOQ – 1. jarasıw, kelisimge keliw, mámi-lege keliw; 2. jarasıw, muwapıq keliw, ılayıq keliw.

YARA-CHAQA – jara-pa-

ra.

YARIM – 1. jari, jarım, yarım, jarıp, jartı; 2. orta, ortası, orta beli; 3. tolıq emes, shala; 4. aralas.

YARIMJON – jarımjan, shalajan, nárenjan.

YARIMLAMOQ – jartilaw, yarımlaw, yarım bolıw, yarımı ketip, yarımı qalıw.

YARIMOROL – geogr. yarım ataw.

YARIMTA – yarım (nan, alma); yarım litrlik.

YARIMTALIK – yarım.

YARIM-YORTI – jarım-jartı.

Y A R I M O ‘ T K A - ZGICHLAR – yarım ótkizgishler.

YARLAQAMOQ – jarılqaw.

YAROQLI – 1. jaramlı, jaraytuǵın, dártke asatuǵın; 2. ebeteyli, miynetke jaramlı, iykemli.

YAROQSIZ – 1. jaramsız, jaramaytuǵın, dártke aspaytuǵın; 2. ebeteysiz, miynetke jaramsız, iykemi joq.

YAROG‘ – jaraq, qural.

YAROG‘-ASLAHA – qarıw-jaraq, qural-jaraq.

YAROG‘LANMOQ – jaraqlanıw, qurallanıw.

YAROG‘LI – jaraqılı, jarađı bar, qurallanđan.

YAROG‘SIZ – jaraqsız, jarađı joq, qurallanbađan.

YAROG‘SIZLANMOQ – jaraqsızlanıw, quralsızlanıw.

YAROG‘SOZ – qural-jaraq sođıwshı usta.

YAROG‘SOZLIK – qural-jaraq sođıwshılıq.

YAROG‘XONA – qural-jaraq saqlaytuđın jer, arsenal.

YARQ – elik. jarq (jarq etiw).

YARQIRAMOQ – jarqırav, jarqıldaw, nur shashıw, nur tógiw.

YARQIROQ – jarqırađısh, jarqırıp turatuđın, nur shashıp turatuđın; jiltıraq.

YARG‘OQ – jarğaqa.

YASAMA – 1. jasalma, qoldan islengen, qoldan sođılđan, úyde tayarlanđan; 2. tábiyiy emes; 3. jalđan, ótirik, haqıyqıy emes; 4. lingv. dórendi.

YASAMALIK – jasalmalıq.

YASAMOQ – 1. jasaw, dóretiw, tayarlaw; 2. jasaw, jayıw; 3. payda etiw; 4. bezew, jasadırıw; 5. pisiriw, tayarlaw; 6. ámelge asırıw; 7. sazayın beriw.

YASANMOQ – jasanıw,

bezeniw, oqapazlanıw, dolanıw, sallanıw.

YASAN-TUSAN – boyanıw, sazlanıw, ózine qaranıw; boyanđan, ózine qaranđan, sazlanđan

YASATIG‘LIQ – bezewli, bezelgen, bezep tayarlanđan.

YASATMOQ – 1. bezew, bezendiriw; 2. úskenelew; 3. jasaw, jayıw.

YASLI – yasli, úsh jasqa shekemgi náreştelerdı saqlap bađatuđın tárbiya ornı.

YASMIN – q. yosuman 1.

YASMIQ – bot. chechevica (júweriniń bir túri).

YASOVUL – tar. jasawıl.

YASOVULBOSHI – tar. jasawılbası.

YASOVCHI – jasawshı, sođıwshı, dóretiwshı.

YASOG‘LIK – jasawlı, bezewli, jayıwlı.

YASSI – jalpaq, taypaq, tegis; oy-shuqırı joq, tep-tegis.

YASSILAMOQ – jalpaytıw, tegislew, jalpaq etiw, taypaqlaw.

YASSILIK – jalpaqlıq; tegislik.

YASTANMOQ – 1. sozılıw, uzınına túsiw, qol-ayaqların sozıp jatıw yaki otrıw; 2. sozılıp, jayılıp jatıw.

YATIMA – jetim qız.

YAX – muz.

YAXDAY – muzday.

YAXLAMOQ – 1. muzlaw, muzğa aylanıw; 2. tońıw, qatıw, ayazlaw.

YAXLIT – 1. pütün, tolıq; 2. hámme ushın bir, birden-bir; 3. iri, úlken.

YAXLITLAMOQ – pütünlew, pütün halğa keltiriw, irilew.

YAXLITLIK – pütünlik.

YAXMALAK – sırganaq, tayganaq.

YAXNA – muzday, salqın, suwıq.

YAXOB – zúraátti kóbeytiw, shordı juwıw ushın egin maydanın qısta, erte báhárde suwgarıw.

YAXSHI – 1. jaqsı, táwir; 2. yaqshı, maqul, boladı.

YAXSHIKI – q. xayriyat.

YAXSHILAB – jaqsılap; pákizelep, ıqshamlap.

YAXSHILAMOQ – 1. jaqsılaw, táwirlew, artıqmashlaw; 2. jamanın jasırıp, jaqsısın arttırıw.

YAXSHILANMOQ – jaqsılanıw.

YAXSHILIK – jaqsılıq, iygilik, miyrimlilik.

YAXSHILIKCHA – jaqsılıq penen, urıs-jánjelsiz, daw-jırsız.

YAXSHISI – jaqsısı, eń qolayı, muwapıǵı, durısı.

YAYDOQ – 1. jaydaq, er-toqımsız, jalańash; 2. awıs. quw dala, meńirew dala, taqırlıq; 3. awıs. jarlı, hesh nársesi joq.

YAYLAMOQ – jaylaw, jayıw, jayıw otlap júriw.

YAYLOV – jaylaw, óris, sabat, jayıw, otlaq jer.

YAYOV – jayaw, piyada, kóliksiz.

YAYOVLAMOQ – jayawlaw, piyadalap júriw, jayaw júriw.

Y A Y R - AB-YASHNAMOQ – jaynap-jaslaw, ózin erkin seziw, kúlip oynaw.

YAYRAMOQ – 1. jaynap-jaslaw, ózin erkin seziw, ház etiw; 2. kewili tolıw, súyiniw.

YAYRATMOQ – 1. jaynap-jasnatiw; 2. tawıq, úy haywanların otlatiw.

Y A Y R A S H M O Q : O'YNAB-KULIB YAY-RASHDI – oynap-kúlişti, onap-kúlip ház etişti.

YAG'IR – 1. jawır, jara, qotır; 2. awıs. kir, ılas, patas (ústi-bası haqqında).

YAG'RIN – jawırın, arqa.

YAG'RINDOR – 1.

jawırnılı, keń jawırnılı, duǵı-jım; 2. awıs. keń qulash jayǵan.

YAG'RINLI – q. yag'rin-dor.

YASHA – jasa, bárekella.

YASHAMOQ – 1. jasaw, ómir súriw, tirishilik etiw, turmıs keshiriw; 2. turıw, bir jerde jasaw; 3. awıs. bar bolıw, saqlanıw.

YASHAR – jasar (bir jasar bala), jaslı.

YASHARMOQ – jasarıw, jas túrge eniw.

YASHAVOR – q. yasha.

YASHASH – jasaw, turmıs, tirishilik.

YASHIL – jasıl, kók.

YASHILLANMOQ – jasıl reńge dóniw, jasıl túske eniw.

YASHILLIK – jasıllıq.

YASHIN – jasıl, jıldırım, nayzaǵay.

YASHINMACHOQ – jasırınbaq (balalar oyını).

YASHIRIN – jasırın, qupıya, sırlı, jım-jıma, aštirtın, sezdirmey, bildirmey, kórinbey; ele belgili bolmaǵan, heskım bilmeytuǵın.

YASHIRINMOQ – jasırınıw.

YASHIRINCHA – jasırın, aštirtın, bildirmey, sezdirmey, qupıya.

YASHIRIQLIK – jasırın,

jasırınıwlı.

YASHIRMOQ – 1. jasırıw, giznew, qupıyalaw, buyıntıqlaw; 2. awıs. sır saqlaw, sır tutıw.

YASHNAMOQ – 1. gúllew, gúl shıǵarıw, gúl ashıw, 2. jaynap-jasnow, qulpırıw, jarqıraw; 3. awıs. rawajlanıw; háwij alıw; 4. jarqıraw, jaltıraw; 5. awıs. jayılıw, taralıw.

YASHNATMOQ – gúllen-diriw.

YASHOVCHAN – jasaǵısh, jasaw uqıbı kúshli, jasap turatuǵın.

YASHSHAMAGUR – qurıp ketkir, jasamaǵır, ólگیر.

YANGA – jeńge, kishe.

YANGI – 1. jańa, burın bolmaǵan, ushıraspaǵan; 2. taza, tutılmaǵan, uslanbaǵan; 3. jańa ǵana, jaqında; 4. keyingi, endigi, náwbettegi; 5. dáslepki, ádepki.

YANGIDAN – jańadan, qaytadan.

YANGILAMOQ – 1. jańalaw; 2. almaštırıw, ózger-tiw.

YANGILIK – jańalıq, tazalıq.

YANGITDAN – q. yangıdan.

YANGITTA – jaqında,

jaqında ğana, házir ğana.

YANGICHA – jańasha, basqasha.

YANGICHASIGA – jańasha, jańa dástúr boyınsha, jańa usıl menen.

YANGLISH – jańılıs, qáte, aljasıq, shataslıq.

YANGLISHMOQ – jańılısıw, qátelesiw, aljasıw, shatasıw.

YANLIG' – yańlı, sıyaqlı, kibi.

YANGRAMOQ – jańlaw, jańlap esitiliw.

YANGROQ – jańlağan (hawaz), sıńgırlağan.

YA'NI – yaǵnıy.

YEB-ICHMOQ – jep-ishi, iship jew.

YEBTO'YMAS – meshkey, tamaqsaw.

YEDIRMOQ – 1. jediriw, jegiziw, asatıw, tamaqlandıırıw, awqatlandıırıw; 2. ısqılap tegislew, oy-qırın ketiriw, teńligin keltiriw; 3. sındiriw.

YEGULIK – 1. azıq-awqat, ishim-jem; 2. óz zárúrligi ushin egilgen, satıwǵa emes; 3. jew ushin kerekli, jewge jetetuǵın.

YEGULIK-ICHGULIK – azıq-awqat, ishim-jem.

YEL – 1. jel,samal; 2. hawa, dem; 3. ishekte payda bolǵan hawa, gaz; 4. adam organiz-

miniń bir bóliminiń shiriwi, buzılıwınan ibarat awır kesellik.

YELIB-YUGURMOQ – júgirip-jortıw, júgirip-jortıp islew.

YELIKMOQ – 1. uwılıw, awız silekey perdeleriniń jara bolıwı; 2. isiw, qampayıw, kómpeyiw.

YELIM – 1. shayır, terekten shıǵatuǵın jabısqaq zat; 2. jelim, kley; 3. awıs. q. shilqim; 4. plastmassa.

YELIMLAMOQ – jelimlew, jelim jaǵıw, jabıstırıw.

YELIN – jelin.

YELKA – 1. jelke; 2. awıs. moyın;

YELKADOR – iyinli, jawırınlı, jawırını keń.

YELKADOSH – joldas, birge islesiwshi.

YELKALAMOQ – jelkege alıw, jelkede kóteri.

YELKALI – q. yelkador.

YELKAMA-YELKA – 1. gezekpe-gezek; 2. qatarlas, qońsılas, irgeles.

YELKAN – jelqom.

YELMOYA – jel maya, tez júgiretuǵın túye.

YELMOQ – 1. jeliw, esiw; 2. samal kúshi menen júriw, ushıw; 3. tez júriw, juwırıw, shabıw, samalday ushıw,

zińǵıw.

YELPATAK: **YELPATAK BO'LMOQ** – pármana bolıw, juwırıp-jortıp xızmetin islew.

YELPIMOQ – 1. jelpiw, samal keltiriw; 2. jelibiretiw, jelpildetiw; 3. suwırıp, shamalǵa ushırıp tazalaw (dán haqqında).

YELPIG'ICH – jelpigish, jelpiytuǵın, jelpip hawa keltiretuǵın.

YELPIG'ICHLI – jelpigishli, jelpigishi bar.

YELPISHTOVOQ – kepshik.

YELQANOT – juwırǵısh, shapqısh, tez júretuǵın.

YELVAGAY – jelbegey.

YELVIZAK – sklaznyak.

YEM – 1. jem; 2. attıń ayaqlarına shıǵatuǵın jara, isik keselligi.

YEMAK – 1. awqat, jeytuǵın zat; 2. jew, ishiw.

YEMAKXONA – asxana.

YEMIRILMOQ – jemiriliw.

YEMIRMOQ – 1. jemiriw, qoparıw, awdarıw, unıratıw; 2. awıs. buzıw, wayranlaw, qıyratıw, búldiriw; 3. joq etiw, opat etiw, tawısıw.

YEMISH – awqatlıq, azıq-awqat bolatuǵın.

YEWLAMOQ – jemlew, jem beriw, jem menen baǵıw.

YEMOQ – 1. jew, asaw, shaynaw, tamaqlanıw, awqatlanıw; 2. sarplaw, sarp etiw; 3. ózlestiriw, óziniki etiw; 4. awıs. jumıstan, qatardan shıǵarıw; zıyan jetkiziw, mayıp etiw; óltiriw;

YEM-XASHAK – ot-jem, ot-shóp.

YEPISKOP – episkop.

YER – 1. Jer planetası; 2. Jerdiń qurǵaqlıq bólimi, qurǵaq, qurǵaqshılıq; 3. Planetamız qabıǵınıń sırtqı qatlamı; 4. tiri organzimler jasap atırǵan jerdiń beti; 5. jer, aymaq; 6. topıraq, topıraq qatlamı; 7. orın, mákan; 8. el, jurt, mámleket; 9. jumıs orını, shólkem, oray, mekeme;

YERDOR – jer iyesi.

YER-KO'K – jer-jáhán, barlıq jer, pútkil dúnya, jer júzi.

YERLAMOQ – jerlew, kómiw.

YERYONG'OQ – piste.

YERLI – jerli, jeri bar, jerge iye.

YERLIK – 1. jergilikli; otırıqshı; 2. Jerli, Jerde jasawshı.

YERLI-SUVLI – jerli-suwlı, jer-suwı bar.

**YERPARCHIN: YER-
PARCHIN BO‘LMOQ** –
jerge jabisiw, jer menen bir
bolw.

YERSIZ – jersiz, jeri joq.

YERTANDIR – tandır.

YERTO‘LA – jertóle.

YESIR – jesir, kúyewi ól-
gen hayal, tul qatin.

YETAK – 1. jetek, qosağı-
na alıńǵan; 2. awıs. jol, jol-jo-
ba, jón-josaq.

YETAKLAMOQ – 1. je-
telew, jeteklew, qolnan uslap
júriw, qol uslasıp júriw; 2.
izine ertiw, ertip júriw; 3. awıs.
jol baslaw, jol kórsetiw.

YETAKLASHMOQ –
jeteklesiw.

YETAKCHI – 1. jetekshi,
jetelewshi, 2. awıs. basshi,
basqarıwshi, meńgeriwshi; 3.
awıs. tiykarǵı, bashı.

YETAKCHILIK – jetek-
shilik, basshılıq, basqarıw-
shılıq, meńgeriwshilik.

YETARLI – jetkilikli,
jeterli dárejede; jetetuǵın.

YETAR-YETMAS –
jeter-jetpes, sál az, sál-pál,
azıraq.

YETGUNCHA – jetken-
she.

YETILMOQ – 1. jetiliw,
úlkeyiw, ósiw, pisiw; 2. erje-
tiw, kamalǵa keliw; 3. awıs.

kerek bolıw, pisip jetiw; 4.
awıs. más bolıw, dáshiw, bul-
qıw.

YETIM – 1. jetim; 2. awıs.
qarawsız, kútimsiz, taslap
qoyılǵan.

YETIMLIK – jetimlik.

YETIMPARVAR – jetim-
lerge ǵamxorlıq etetuǵın, je-
timniń basın sıypaytuǵın.

YETIMVACHCHA – je-
tim bala.

YETIMXONA – balalar
úyi, mehribanlıq úyi.

YETIM-YESIR – jetim-je-
sir.

YETIMCHA – jetimek,
górdemshe.

YETISHISH – jetisiw, er-
isiw.

YETISHMASLIK – jet-
pew, jetispewshilik, qáhát.

YETISHMOQ – 1. jetisiw,
úlgeriw; 2. erisiw; 3. payda
bolıw; 4. waqıtı jetiw, waqıtı ke-
liw; 5. jetiw, jetkilikli bolıw.

YETISHMOVCHILIK –
jetispewshilik, jetpesinlik,
qáhátshilik, qıtkershilik,
kemtarlıq.

YETISHTIRILMOQ –
jetilisitiriw.

YETISHTIRISH – jetis-
tiriw.

YETISHTIRMOQ – 1.
jetisitiriw, úlgertiw; 2. tayarlap

jetkiziw.

YETKAZMOQ – jetkiziw, jetkeriw.

YETMASLIK – jetpew, jetpeslik, jetpesinlik.

YETMISH – jetpis.

YETMISHINCHI – jetpisinshi.

YETMOQ – 1. jetiw, jetip alıw; úlgeriw; 2. quwıw, quwıp jetiw; 3. teńlew, teńgeriw, barabarlaw; 4. jetiw, jetkilikli bolıw; 5. erisiw; 6. jasaw, ómir kóriw; 7. keliw; baslanıw; 8. normada bolıw.

YETOV – jetek, jeteklengen, qosagına alınğan.

YETTI – jetti.

YETTILIK – jetilik.

YETTINCHI – jetinshi.

YETTITA – jetew.

YETTOVLON – jetewi.

YETUK – 1. jetik, kamalğa kelgen; 2. bilgir, maman, sheber; 3. joqarı dárejeli, sapası joqarı.

YETUKLIK – jetiklik.

YEYILISH – jeliniw.

YEYILMOQ – 1. jeliniw; 2. isqılanaberip jeliniw, sıypaq bolıw.

YEYISHLI – 1. ishtey menen jelinetuǵın; 2. jewge jaramlı, jewge bolatuǵın.

YECHILMOQ – 1. sheshiliw, jazdırılıw; 2. awıs.

ashılısıw, ashılısıp sóylesiw, kewil jazıw; 3. awıs. kewileniw, kewil ashıw, saqylıq etiw.

YECHIM – 1. sheshim, jumaq, qarar, húkim; 2. máseleńiń, mashqalanıń juwabı.

YECHINISH – sheshiniw, kiyim almaştırıw.

YECHINMOQ – sheshiniw; kiyimin almaştırıw.

YECHINTIRISH – sheshindiriw, kiyimin sheshtiriw.

YECHINTIRMOQ – sheshindiriw.

YECHIQ – sheshik, sheshilgen, baylanbaǵan.

YECHISH – sheshiw.

YECHMOQ – 1. sheshiw, bosatıw; 2. jazdırıw, ayırıw, ajıratıw; 3. kiyimin sheshiw; 4. mat. mısál, máseleńi sheshiw; 5. anıqlaw, sheshimin tabıw, birjaqlı etiw.

YECHTIRISH – sheshtiriw.

YECHTIRMOQ – sheshtiriw.

YENG – jeń, kiyimniń jeńi.

YENGIL – 1. jeńil, awır emes, salmaǵı az; 2. juqa, jeńiltek, bir qabat, qalıń emes; 3. kúshsiz, kúshi joq; 4. awıs. ásten; múlayim, jaǵımlı; 5. ańsat, ońay, qıyın emes, qolay; 6.

qáwipli emes, qáwipsiz; 7. tetik, quwatlı; 8. jeńil-jelpi, oym, iras bolmaǵan; 9. jeńil minez, ushqalaq, salmaqsız.

YENGILLAMOQ – 1. jeńilleniw; 2. awıs. jeńil tartıw, sawalıw, ózin jaqsı seziw.

YENGILLANMOQ – q. yengillamoq.

YENGILLATMOQ – jeńilletiw.

YENGILLASHMOQ – 1. jeńillesiw, jeńilleniw; 2. ańsatlasıw, ońaylasıw; 3. awıs. jeńil tartıw, tetikleniw; 4. bosanıw, kóz jarıw; 5. awıs. jeńil minez bolıw, suyılıw.

YENGILLIK – 1. jeńillik; 2. ańsatlıq, ońaylıq; 3. tetiklik; 4. awıs. ushqalaqlıq, jeńil min-ezlilik.

YENGILMAS – jeńilmes; sirá jeńilmeytuǵın, bárha jeńip júretuǵın.

YENGILMOQ – jeńiliw, utılıp qalıw.

YENGILOYOQ – jeńil ayaq.

YENGILTAK – jeńil minez, ushqalaq, pápelek.

YENGILTAKLIK – jeńil minezlilik, ushqalaqlıq, pápel-eklik.

YENGIL-YELPI – jeńil-jelpi

YENGIL-YELPILIK –

jeńil-jelpilik.

YENGLI – jeńli, jeńi bar.

YENGLIK – 1. nan jawǵan-da qoldı ottan saqlaw ushın shıǵanaqqa shekem kiyiletuǵın qalıń jeń, jeńse; 2. jeńlik (jeńlik tawar).

YENGMOQ – 1. jeńiw, jeńiske erisiw, utıw, tabısqa erisiw; 2. awıs. qarsılıq, qıynshılıqlardı jeńiw; 3. awıs. tásin ótkeriw; 4. boysındırıw, baǵındırıw; 5. gápin ótkeriw; 6. dial. aydaw, miniw.

YIGIRMA – jigirma.

YIGIRMANCHI – jigirmalanshi.

YIGIRMOQ – iyiriw, tábiyyi hám jasalma talshıqlardı sabaq, jip halına keltiriw ushın shıyratıw, tawlaw, aylandırıw.

YIGIRUV – iyiriw.

YIGIRUVCHI – iyiriwshi.

YIGIT – 1. jigit; 2. awıs. márt, batıl.

YIGITLARCHA – jigitler-she, jigitlerdey.

YIGITLIK – 1. jigitlik; 2. mártlik, batıllıq.

YIGIT-YALANG – jigit-jeleń.

YIGITCHA – 1. jigit sıyaqlı, jigitke tán, jigitdey; 2. jas jigit, óspirim.

YIGITCHASIGA – jigitlerge uqsap, jigitlerdey.

YIGITCHILIK – jigitchilik.

YIL – jil.

YILBAY – jil dawamında bir mártebe tólenetuđın haqı, bir jıl da bir márte beriletuđın haqı.

YILDIRIM – jıldırım.

YILGI – jilđı.

YILIGA – jılına; hár jılı.

YILLAB – jillap, birneshe jillar dawamında.

YILLARCHA – q. yillab.

YILLIK – jıllıq.

YILNOMA – jılnama.

YILQI – 1. úyir; 2. jılqı.

YILQIBON – jılqıman.

YILQICHI – jılqıshı.

YILQICHILIK – jılqıshılıq.

YILT: YILT ETMOQ – jilt etiw.

YILTILAMOQ – jiltıraw, jaqtı beriw, jilt-jilt etiw.

YILTIRAMOQ – q. yiltilamoq.

YILTIROQ – jiltıraq.

YILG'A – q. jilg'a.

YILCHA – jılsha, shama menen bir jil; jılğa shekem, jılğa teń.

YIPRANMOQ – góneriw, gónerip jurtılıw.

YIQILMOQ – 1. jıgılıw, qulaw; 2. jeńiliw, utılıw; 3.

awıs. imtixannan óte almaw; 4. awıs. hákimiyattan ayırılıw, awdarılıw.

YIQITMOQ – 1. jıgıtıw, awdarıw, iyteriw, buzıw; 2. quladıw; 3. jeńiw, jeńiske erisiw, utıw; 4. awıs. hákimiyattan shetletiw; 5. awıs. imtixannan ótkermew.

YIQIQ – jıgılğan, buzılğan, wayran.

YIQMOQ – jıgıw.

YIRGAMCHIK – jiyirkenishli.

YIRGANMOQ – jiyirkeniw, jerkeniw, jek kóriw, jaqtırmaw.

YIRIK – 1. iri, úlken, náhán, gidiman; 2. keń kólemli; 3. áhmiyetli; 4. ataqlı, abraylı.

YIRIKLAMOQ – irilew, iri etiw.

YIRIKLASHMOQ – irileniw, úlkeyiw, keńeyiw; tolısıw.

YIRILMOQ – jırılıw.

YIRIQ – jırıq, jırılğan, jırıq, jarıǵı bar.

YIRING – iriń.

YIRINGLAMOQ – irińlesiw, iriń payda bolıw.

YIRINGLI – irińli, irińlesken, irińi bar.

YIRMOQ – jırıw, eki tárepke kerip, arasın ashıw; eki

tárepke ajiratıw.

YIRMOCH – ton, shapan-lardıń eki qaptalınan úshmúyesh formasında qıyılǵan jeri.

YIROQ – jiraq, alıs, uzaq, qashıq.

YIROQLASHMOQ – uzaqlasıw.

YIRTIQ – jırtıq, jırtılǵan, jırtılıp ketken; jullıq.

YIRTIQ-YAMOQ – jırtıq-jamaw.

YIRTISH – jırtıs.

YIRTMOQ – 1. jırtıw, ayırıw, pırrımlaw; 2. awıs. ból-eklerge bóliw.

YIRTQICH – jırtqısh.

YIRTQICHLIK – jırtqısh-lıq.

YITMOQ – joq bolıp ketiw, joǵalıw.

YIG'I – jılaw.

YIG'ILISH – jıynalıw, jıynım, májilis.

YIG'ILMOQ – jıynalıw.

YIG'IM – jıynaq (pul); salıq.

YIG'IM-TERIM – jıyn-terim.

YIG'IN – jıynım, qur; jıynalıw, májilis.

YIG'INDI – jıyındı.

YIG'IQ – jıynawlı, jıynalǵan, jıynap qoyılǵan, ıqsham.

YIG'IQLIK – jıynap qoyılǵan, jıynawlı.

YIG'I-SIG'I – jılap-sıqlaw.

YIG'ISH – jıynaw.

YIG'ISHTIRMOQ – 1. jıynaştırıw, toplaw; 2. jıynap-terip alıw; 3. tártipke keltiriw, tazalaw; 4. shek qoyıw, tıyım salıw.

YIG'LAMOQ – jılaw, kózinen jas aǵıw, kózine jas keliw; óksiw, bozlaw, eńirew, zarlaw.

YIG'LAMSIRAMOQ – jılamsıraw, jılaǵanda bolıw.

YIG'LOQ – jılawıq, kóp jılaytuǵın, jılay beretuǵın.

YIG'LOQI – q. yig'loq.

YIG'LOQILIK – jılawıqlıq.

YIG'MA – jıynalmalı, jıynalatuǵın.

YIG'MOQ – 1. jıynaw, toplaw; 2. teriw, jıynaştırıw; 3. jıynap qoyıw; 4. túwellew; 5. tártipke keltiriw; 6. toqtatıw.

YIG'UV – jıynaw.

YIG'UVCHI – jıynawshı.

YODGOR – 1. eńelik; 2. eńelik sawǵa.

YODGORLIK – 1. eńelik, eńelik sawǵa; 2. músin, eskert-kish, byušt; 3. arxitekturalıq eńelik; 4. áyyemgi jazba derek, qoljazba.

YODLAMOQ – 1. yodlaw,

yod qosıw, yod aralaştırıw; 2. yadlaw, ešte saqlaw; 3. eslew, eske túsiriw; eleslew.

YODLI – yodlı, yod qosılğan, yod aralaştırılğan.

YODNOMA – 1. yadnama; 2. jazba eštelik.

YOL – jal, ayırım haywanlardıń moynında bolatuǵın qalın iri qıl.

YOLDOR – jallı, jalı óskin.

YOLLAMOQ – jallaw, pul berip isletiw.

YOLLANMA – jallanba, jallanıw islewshi, jallanğan.

YOLLI – q. yoldor.

YOLQIN – 1. jalın; 2. nur, jaqtı, sáwle.

YOLG‘IZ – 1. jalǵız, bir ózi, tánha, jekke; 2. jalǵız perzent; 3. heshkim joq, adam joq; 4. tek, tak ǵana.

YOLG‘IZLIQ – jalǵızlıq, jekkelik.

Y O L G ‘ I Z O Y O Q :
YOLG‘IZOYOQ YO‘L – soqpaq, táte jol, tóte soqpaq, kishkene tar jol, ayaq jol.

YOLG‘IZQO‘L – kóme-klesetuǵın adamı joq, bir ózi (jumısta, úyde).

YOLG‘ON – 1. jalǵan, ótirik; 2. haqıyqıy emes, shin emes, iras emes; 3. haqıyqatqa durıs kelmeytuǵın, nadurıs, qáte.

YOLG‘ONDAKA – q. yolǵ‘ondakam.

YOLG‘ONDAKAM – 1. haqıyqıy emes, jasalma; 2. tábiyiy emes.

YOLG‘ONDAN – ótirikten, jalǵannan.

YOLG‘ONLAMOQ – ótirik sóylew, aldaw, suwqıldaw.

YOLG‘ON-YASHIQ – ótirik-ósek.

YOLG‘ONCHI – ótirikshi, suwdır, suw juqpas, ǵázzap.

YOLG‘ONCHILIK – ótirikshilik, suwdırlıq, ǵázzaplıq.

YOM – úlken gúze.

YOM-YOM – dushpan, jal-lad.

YOMON – 1. jaman, sapası tómen, sapası joq; 2. uqıpsız, tájiriyesiz; 3. jaman, buzıq, buzıq niyetli; 4. awır, qáwipli; 5. ayıp, gúna; 6. tınıshsız, tınıshı joq; 7. jaǵımsız; suwıq; 8. qáweterli, baxıtsızlıq keltiriwshi; 9. unamsız; jerkenishli; 10. kesel, awırw; 11. hayyar, quw; isbilermen, epshil; 12. jaman baha, tómen baha; 13. ábden, oǵada, júdá, dım, asa, qat-tı.

YOMONLAMOQ – 1. jamanlaw, qaralaw; 2. jaman awhalǵa túsıw.

YOMONLASHMOQ – 1. jamanlasıw; 2. qıyınlasıw, jaman tárepke ózgeriw; 3. kúsheyiw, zorayıw (awırıw haqqında).

YOMONLIK – jamanlıq.

YOMONOTLIQ – jamanatlı.

YOMG'IR – jamgır, jawın.

YOMG'IRPO'SH – jawında kiyiletuğın kiyim; zontik.

YON – 1. qaptal; 2. oń yaki shep qaptal; tárep, átirap; 3. jağa, jağıs, shet; 4. kise, qalta; 5. qońsı, óz ara jaqın.

YONA – q. yonbag'ir.

YONAKI – qaptallap, qaptal menen.

YONAR – janar, janıp turatuğın, janıwshı.

YON-ATROF – ján-jaq, tum-tus, dógerék-tash.

YONBAG'IR – janbawır, qıya.

YON-BERI – q. yon-atrof.

YONBOSH – jambas.

YONBOSHIDA – qaptalında, qaptal tárepinde, janında.

YONBOSHIDAN – qaptalınan, qaptal tárepinen, janınan.

YONBOSHIGA – qaptalına, qaptal tárepine, janına.

YONBOSHLAMA – qaptalınan.

YONBOSHLAMOQ – 1.

jambaslaw, jambaslap jatıw; 2. qaptal tárepke awıw, iyiliw, qıysayıw; 3. bata baslaw (quyash, ay haqqında).

YONDAMA – qaptallap, qaptal menen.

YONDAMALAB – qaptalına burılıp, qaptalına qayrılıp.

YONDAFTAR – bloknót.

YONDAMOQ – jaqınlaw, jaqın barıw, jaqın keliw.

YONDASHMOQ – 1. jantasıw, jaqınlaw, jaqın keliw; 2. awıs. belgili bir nársege belgili bir kózqarastan qaraw.

YONDASHUV – jantasıw.

YONDIRMOQ – 1. jandıraw; 2. qızdıraw, lapıldatıw; ashtıw; 3. awıs. háwıjlendirow, pátlendirow, háwıjaldırow.

YONDOSH – 1. qońsılas, sıbaylas; 2. jaqın, bir-birine baylanıslı; 3. parallel.

YONDOSHMOQ – q. yondashmoq.

YONI-VERI – ján-jaq.

YONIGA – 1. janına, qasına, aldına; 2. qasına alıp, ózi menen birge.

YONIDAN – janınan, qasınan, aldınan.

YONILG'I – janar may.

YONIQ – 1. janıq, janıwlı, janıp turğan, sáwle shashqan;

2. awıs. janıp turǵan (kóz haqqında); 3. awıs. jalınlı, qızǵın, qızıwı kúshli.

YONLAMA – 1. qaptallap, qaptalı menen; 2. kóldeneń, kese, keselep.

YONLAMOQ – qaptallaw, qaptallap ótiw.

YONMA-YON – sıbaylas, qońsilas, irgeles, qatarlas, bir-birine jaqın.

YONMOQ – 1. janıw, alısıw, tutanıw, órteniw; 2. janıw, nur shashıw, jaqtı beriw; 3. jarqıraw, nur tógiw; 4. dóniw, túrleniw; 5. qızıw, ısıw, kúyiw, lapıldaw; 6. awıs. shıntlap háreket etiw; qayǵırıw; kúyip-janıw; 7. awıs. kúyip-pisiw, shıja-pıja bolıw, kúygelegi shıǵıw, qattı ashıwlanıw; 8. awıs. kúsheyiw, háwijleniw, pátleniw; 9. asıǵıw, sabırsızlıq penen kútiw; 10. qaytıw.

YONOQ – betniń alması.

YONG‘IN – ört, ot tiyiw.

YONG‘OQ – ǵoza.

YONG‘OQQZOR – ǵozalı jer, ǵozalı maydan.

YONCHIQ – kise, qalta; shıjlan.

YOPDI-YOPDI: YOPDI-YOPDI QILMOQ – jinayattı jasırıw, jinayattı bildirmew.

YOPILMOQ – jawılıw, jabılıw.

YOPINMOQ – jamılıw.

YOPINCHIQ – jabıw, úpshin, jabıwıl.

YOPIQ – 1. jabıq, ilik; 2. tamam boldı, tawsıldı; 3. jamılatuǵın, oranatuǵın material.

YOPIRAY – tańl. yapır-may.

YOPIRILMOQ – 1. japırılıw, kóp bolıp topılıw, toparlasıp hújim etiw; 2. kóp bolıp kelip túsiw, jayılıp tarqalıw.

YOPISHMOQ – 1. jabısıw, jawısıw 2. jamılısıw; 3. bekem uslaw, asılıw; 4. jabısıw, jelimleniw, birigiw; 5. iliniw; 6. atılıw, talpınıw, umtılıw; 7. beriliw, jan-táni menen kirisiw.

YOPISHQOQ – 1. jabısqaq, jabısatuǵın; 2. awıs. jabısqaq, uslaǵan adamın qoy-maytuǵın, mazanı alabere-tuǵın.

YOPMOQ – 1. jabıw, bekitiw, qawsırıw; 2. oraw, búrkew, ústin jabıw; 3. qaqpaplaw, qaqpap penen jabıw; 4. toqtatıw, irkiw, shek qoyıw; 5. jıynaw, bekitiw; 6. qurıw, salıw; 7. qaplaw, iyelew; 8. jasırıw, kórsetpew; 9. jabıw, tayarlaw, pisiiriw (nan hám t.b. haqqında).

YOPPA – q. yoppasiga.

YOPPASIGA – jalpı, jabıla, japa-tarmaqay, sıpıra, sıpıra tegis, ulıwma.

YOPQISH – japqısh.

YOQ – jaq, tárep, qaptal, baǵdar, bet alıs.

YOQA – 1. jaǵa, jaǵıs; 2. jaǵa, kiyimniń jaǵası.

YOQALAMOQ – 1. jaǵalaw, jaǵalap júriw; 2. jaǵasınan uslaw.

YOQALASHMOQ – jaǵalasıw, mushlasıw, ayqasıw.

YOQALIK – jaǵalıq, jaǵa ushın qolaylı.

YOQAVAYRON – jaǵasınıń sádepleri salınbaǵan, ashıq.

YOQILG‘I – janar may.

YOQIMLI – 1. jaǵımlı, súykimli, kózge jaqın, jıllı júzli; 2. adamǵa jaǵatuǵın, jaǵımtallı, zawıqlı.

YOQIMLILIK – jaǵımlılıq; súykimlilik.

YOQIMSIZ – 1. jaǵımsız, suwıq, adamdı ózine tartpaytuǵın; 2. adamǵa jaqpaytuǵın, zawıq bermeytuǵın; jaman.

YOQIMTOY – súykimli, jıllı júzli, ashıq júzli, kórikli.

YOQINQIRAMOQ – jaǵıńqıraw, unańqıraw, un-aǵanday bolıw.

YOQIQ – janıq, janıwlı.

YOQLAMA – jaqlama; tárepleme.

YOQLAMOQ – 1. jaqlaw, bolısıw, tárepın alıw, qollaw; 2. qorǵaw, jaqlaw (joybar, dissertaciya, diplom hám t.b. haqqında).

YOQLI: BIR YOQLI BO‘LMOQ – bir jaqlı bolıw.

YOQMOQ – 1. jaǵıw, ot beriw, jandıriw, órtew; 2. jaǵıw (tok, fonar, sham hám t.b. haqqında); 3. qızdıriw, ısıtıw; 4. ot aldırıw; 5. unaw, qálew, maqul bolıw.

YOQUT – 1. qımbatbahalı mineral, sapfir; 2. saxa.

YOQUTLAR – saxalar.

YOQUVCHI – jaǵıwshı.

YOR – 1. yar, dos, kewil jaqın; járdemshi; 2. yar, súyikli yar.

YORDAM – járdem, kómek, qarasıq, qolǵabıs.

YORDAMIDA – járdeminde, kómeginde, járdemi menen.

YORDAMLASHMOQ – járdemlesiw, kómeklesiw.

YORDAMCHI – 1. járdemshi, kómekshi, qolǵabısın tiygiziwshı; 2. qosımsha.

YOR-DO‘ST – yar-dos, dos-yaran.

YORILMOQ – 1. jarılıw,

ayırılıw, shıtnaw; 2. tiliniw, kesiliw; 3. jarılıw (bomba, snaryad hám t.b. haqqında); 4. bóliniw; sınıw; 5. awıs. dártlesiw, muńlasıw.

YORIMOQ – 1. jarqıraw, nur shashıw; 2. jaqtılanıw, tań saz beriw.

YORITKICH – 1. jaqtırtqısh, jarqıraǵısh; 2. lam-pa, lampochka.

YORITMOQ – 1. jarqıratıw, jaqtılandırıw; 2. awıs. jazıp bayan etiw, súwretlew, mazmunın ashıp beriw.

YORITQICH – q. yoritkich.

YORISHMOQ – 1. jarqıraw, jaqtılanıw; 2. awıs. quwanıw, shadlanıw; 3. jeńil-leniw; sawalıw, táwir bolıw; 4. jarısıw, kesisiw.

YORLAQAMOQ – 1. jarılqaw, qollaw, bolısıw; 2. keshiriw, ápiw etiw, gúnasınan ótiw.

YORLIQ – 1. jarlıq, 2. awıs. unamsız sıpat; laqap, at, tamǵa.

YORMA – jarma.

YORMOQ – 1. jarıw, shabıw, kesiw, qırqıw, bóliw, ayırıw; 2. tiliw, tiliklew; 3. jaralaw.

YORON – yaran, jaqın adamlar, doslar.

YORQIN – 1. jarqın, jarqıraǵan, jaqtılı, nurlı, nur jaynaǵan; tınıq; 2. anıq, naq, belgili; 3. awıs. baxıtlı, turmısı jaqsı, dáwletli; 4. este qalarlı, umıtilmaytuǵın; ólmes, óshpes.

YORQINLIK – jarqınlıq; tınıqlıq.

YORUG' – 1. jaqtı, nur, sáwle; 2. nur túsip turǵan, jaqtılı; 3. awıs. baxıtlı, nurlı.

YORUG'LASHMOQ – jaqtılanıw, jaqtı túsiw.

YORUG'LIK – 1. jaqtılıq; 2. awıs. jarıqlıq, baxıtlı turmıs.

YOR-YOR – yar-yar.

YOSTIQ – dastıq, kópshik.

YOSTIQDOSH – bir dastıqqa bas qoyǵan, birge turmıs qurǵan erli-zayıp.

YOSTIQPO'SH – dastıq japqıshı.

YOSUMAN – 1. jasmin; 2. awıs. hiyleker hayal.

YOT – 1. jat, basqa, bóten, biygana; 2. biytanı, tanıs emes, tanıs bolmaǵan; 3. jabayı.

YOTALOQ – jataǵan, jatqısh, kóp jataberetúǵın.

YOT-BEGONA – jat, basqa, bóten, tanıs emes, biytanı.

YOTINQIRAMOQ – qıysayıńqıraw, iyilińkirow.

YOTIQ – 1. gorizontal; 2. qıya, qıysayǵan.

YOTISHMOQ – maqul túsıw.

YOTLASHMOQ – jatsınıw, bótensiniw, basqasınıw; jat bolıw.

YOTLIK – jatlıq, bótenlik, biytanıslıq.

YOTMOQ – 1. jatıw, uzınına túsıw, sozılıw; 2. jaylasıw, jayǵasıw; 3. saqlanıw; turıw; 4. uyqılaw, qonıw, túnew, tańdı asırıw; 5. awırıw, keselleniw, mazası qashıw; 6. qamalıw, qamawda bolıw; 7. toqtaw, toqtap qalıw, jabılıw (jawılıw).

YOTOQ – jataq, jatatuǵın orın, xana.

YOTOQDOSH – bir jataqta jasawshı, birge jasaǵan.

YOTOQXONA – jataqxana.

YOTOQCHILAMOQ – 1. jataberiw, tez-tez jatıw; 2. awıs. jumıs islemey ózin túrli tárepke urıw.

YOTQIZILMOQ – jatqızılıw, jatqarılıw.

YOTQIZIQ – geogr. qatlam, shóǵındı (suw yaki samal kúshi menen payda bolǵan taw junısları qatlamı).

YOTSIRAMOQ – jatsınıw, bótensiniw, basqasınıw, jatırqaw.

YOYQUR – márt, batır, qorqpas.

YOYQURLIK – mártlik, batırlıq, qorqpaslıq.

YOYUZ – 1. jawız, jirtqısh; 2. awıs. dushpan, jaw.

YOYUZLARCHA – jawızlarsha, jawızlarday, jawızlarǵa uqsap.

YOYUZLASHMOQ – jawızlasıw, jawız bolıw, jawız bolıp ketiw.

YOYUZLIK – jawızlıq, miyrimtsizlik, ayamawshılıq.

YOYVOYI – 1. jabayı; 2. qolǵa úyretilmegen, mádeniylestirilmegen; 3. ózlestirilmegen, islenbegen (jer haqqında); 4. qorqımshılı; 5. qalaq, mádeniyatsız; 6. awıs. adamlarǵa aralaspaytuǵın, adam jatırqaytuǵın.

YOYVOYILASHMOQ – 1. jabayılasıw, jabayı bolıw, jabayı bolıp ketiw; 2. jatsınıw, jatırqaw; 3. jabayı shópler menen qaplanıw.

YOYVOYILIK – 1. jabayılıq; 2. awıs. jawızlıq, jirtqıshlıq; 3. adamǵa qosılmawshılıq, jatsınıwshılıq.

YOYVOSH – juwas.

YOYVOSHLANMOQ – juwasıw.

YOYG'ON – jarma-jawǵan.

YOVG'ONSIRAMOQ – ash bolıw, ashırqaw, tamaǵı toymaw.

YOVSHAN – juwsan.

YOXUD – ya, yamasa.

YOY – 1. ayqulaq; 2. qawıs; 3. mat. sheńberdiń qálegen eki noqatı arasındaǵı bólegi.

YOYILMA – 1. jayılm, dáryanıń suwı jayılp aǵatuǵın keń jeri; 2. awıs. jazıq, keńislik, maydanlıq, dalańlıq; 3. mat. geometriyalıq deneniń jayıq halǵa keltirilgen ústingi sırtı.

YOYILMOQ – 1. jayılw, shashılıw, tógiliw; 2. esitiliw; tarqatılıw; 3. tóseliw, jayılw; 4. hawaza bolıw, dańqı jayılw; 5. jeńilleniw, jaqsılanıw, quwanıw; 6. rawajlanıw, tamır jayıw; taraw.

YOYIQ – 1. jayıwlı, jayıp qoyılǵan, jayılǵan; 2. tósewli, tóselgen; 3. tereń bolmaǵan; jalpaq; 4. órilmegen, jayılǵan (shash haqqında).

YOYIG'LIQ – jayıwlı, jayılǵan.

YOYMA – 1. jayma, jayılatuǵın; jayıp tóseletuǵın; 2. oqlaw menen jayılǵan qamır.

YOYMACHI – jayma bazar satıwshısı, zatların jayıp satıwshı.

YOYMACHILIK – jayıp satıwshılıq.

YOYMOQ – 1. jayıw, ashıw, jazıw; 2. ezip juqalaw, jalpaq etiw; sozıw; 3. tósew, salıw; 4. shashıw, tógiw, taratıw; 5. bildiriw, xabarlaw, málimlew; 6. dańq taratıw, hawaza etiw; 7. tegislew; 8. tarqatıw, taratıw.

YOYSIMON – ayqulaqqa uqsas, yarım sheńber formasındaǵı.

YOZ – 1. jaz; 2. awıs. jaslıq dáwir.

YOZDIRMOQ – adaştırıw, azǵırtıw.

YOZGI – jazǵı, jazdaǵı; jazlıq, jaz ushın mólsherlengen.

YOZILMOQ – 1. jayılw; tegisleniw; tóseliw; 2. quwanıw, shadlanıw, kewileniw, yoshlanıw; 3. erkinsiw, ózin erkin tutıw; 4. táhárát alıw; 5. jazılıw (xat jazılıw, gúrriń jazılıw); 6. baǵışlanıw, arnalıw; 7. aǵza bolıw, qosılıw; 8. bayan etiw, súwretlew.

YOZIN-QISHIN – qısı-jazı, jıl boyı.

YOZIQ – 1. jayıwlı, jayılǵan, tósewli, tóselgen; 2. jazıq, keń, enli; 3. jalpaq.

YOZIQLI – 1. jayıwlı, tósewli; 2. jazılǵan, jazıp qoyılǵan.

YOZISHMA – jazısıw, óz ara jazılǵan xatlar, jazba baylanıs.

YOZLAMOQ – jazda bir jerde jasap dem alıw.

YOZLIK – jazlıq, jaz ushin belgilengen, jazǵa arnalǵan.

YOZLOQ – jaylaw, jazlaw.

YOZMA – jazba.

YOZMISH – 1. jazmish; 2. jazıq, gúná.

YOZMOQ – 1. jayıw, ashıw; 2. tegislew; 3. tósew, salıw; 4. keriw, tartıw, sozıw; 5. taratıw, tarqatıw; 6. shıǵarıw; 7. kewil jazıw; 8. jazıw, qaǵazǵa túsiriw; 9. bayanlaw, aytıw, bildiriw, xabarlaw; 10. arız etiw, shaǵım etiw; 11. dizimge alıw, dizimge kirgiziw, aǵza etiw; 12. dóretiw, shıǵarma dóretiw; 13. adasıw, joldan shıǵıw, jańılısıw; 14. gúna islew, jazıp qalıw.

YOZUV – 1. jazıw; 2. álipbe; 3. háripler, grafikalıq belgiler; 4. xat, tekst.

YOZUVCHI – jazıwshı.

YOZUV-CHIZUV – jazıwsızıw.

YOZUVCHILIK – jazıwshılıq.

YOZG'IRMOQ – 1. jazǵırıw, ayıplaw, jazıqlı etiw; 2. gúna islew.

YOG' – may.

YOG'DAY – mayday.

YOG'DIRMOQ – jawdırıw; sebeletiw.

YOG'DU – nur, sáwle, jaqtılıq.

YOG'ILMOQ – 1. tógiliw, sebelew, jawıp turıw; 2. kóbeyip ketiw; 3. taralıw, tarqalıw.

YOG'IN – jawın.

YOG'INGARCHILIK – jawın-shashın.

YOG'IY – dushpan, jaw.

YOG'IYLIK – dushpanlıq.

YOG'LAMOQ – maylaw, may jaǵıw.

YOG'LI – 1. maylı, mayı kóp; 2. awıs. dáramatlı, tabıslı, túsirimli.

YOG'LOG'I – shómish, úlken shómish.

YOG'MOQ – 1. jawıw, sebelew, quyıw, nóserlew; 2. awıs. izbe-iz hám kóp bolıp keliw.

YOG'OCH – 1. terek, aǵash; 2. aǵashan islengen; aǵashlı; 3. qurılıs materialı, qada.

YOG'OCHLI – aǵashlı.

YOG'OCHSOZ – aǵash ustalıǵı.

YOG'OCHSOZLIK – aǵash ustashılıq.

YOG'SIRAMOQ – mayı qurıp qalıw.

YOG'UPA – krem.

YOG‘CHI – mayshı, may satıwshı.

YOG‘CHIROQ – may shıra.

YOSH – 1. jas, kóz jas; 2. awıs. jılaw; 3. jas, insan yaki haywan ómirindegi basqısh, dáwir; 4. jıl; 5. jas, garrı emes; 6. tájiriyebesiz; 7. jańa shólkemlestirilgen.

YOSHARMOQ – 1. jasarıw, jas kórinıw; 2. awıs. jaynap-jasnaw, gúllenıw.

YOSHDOSH – jaslas, teńles.

YOSHLAMOQ: KO‘ZINI YOSHLAMOQ – kózine jas alıw, jılaw.

YOSHLANMOQ – jaslanıw, kózine jas keliw, kózinen jas ağıw.

YOSHLAR – jaslar; ornıbasarlar, dublyorlar.

YOSHLAY – jaslay, jas gezinde.

YOSHLI – 1. jaslı, jas ağıp turǵan; 2. jaslı, jasar (orta jaslı, eki jasar).

YOSHLIK – jaslıq; óspirimlik.

YOSH-QARI – hámme jaštaǵı adamlar; hámme, bári, bárshe.

YOSHULLI – jasullı, jası úlken.

YOSH-YALANG – jaslar,

jas jigit-qızlar.

YUBORMOQ – 1. jiberiw, jollaw, atlandırıw; 2. quyıw.

YUGAN – 1. júwen; 2. gúli sarı kóp jıllıq shóp.

YUGANLAMOQ – 1. júwenlew; 2. awıs. baǵındırıw, boysındırıw, kóndiriw, qarashlı etiw.

YUGANLI – júwenli, júweni bar, júwenlengen.

YUGURDAK – 1. jalpıldaq, jaǵımpaz, dasmalkesh; 2. járdemshi; 3. xat tasıwshı; 4. malay, kúnlikshi; 5. juwirǵısh.

YUGURDAKLIK – jalpıldaqlıq.

YUGURGILAMOQ – juwirǵıshlaw, juwirıw.

YUGURIK – 1. júyrik, juwirǵısh, shapqısh, shapqır; 2. shaqqan, tez.

YUGURISH – juwirıw.

YUGURMOQ – juwirıw, jortıw, shabıw, zıtıw, zıńıw, ushıw.

YUGURTIRMOQ – 1. juwirıw; 2. háreketlendiriw, júritiw.

YUGURTMOQ – juwirıw.

YUGUR-YUGUR – juwir-juwir, shaba-shap.

YUHO – 1. tamaqsaw, górqaw; 2. maqluq.

YUK – 1. júk, 2. awıs. awır-

manlıq, táshwish, mashaqat; 3. hámile; 4. diniy túsinikke bola, áwliyelerdi irenjitiw sebepli kelip shıǵatúǵın kesellik.

YUKLAMA – lingv. jana-pay.

YUKLAMOQ – 1. júklew, júk tiyew; 2. awıs. wazıypa tapsırw, tapsırma beriw.

YUKLI – 1. júkli, júgi bar, júk tiyelgen; 2. júkli, hámileli.

YUKSAK – 1. biyik, bálent, ullı; 2. awıs. joqarı, joqarı dárejedeǵı.

YUKSAKLIK – biyiklik, ullılıq; bálentlik, aspan.

YUKSALISH – 1. joqarılaw, biyiklew; 2. ósiw, rawajlanıw, kóteriliw.

YUKSALMOQ – 1. joqarılaw, biyiklew; 2. awıs. ósiw, rawajlanıw; kamalǵa keliw.

YUKUNMOQ – 1. júginiw, tabınıw, jalbarınıw; 2. tájim etiw.

YUKCHI – júk tasıwshı; júk tasıytuǵın.

YULDUZ – 1. juldız; 2. awıs. ataqlı, atı shıqqan, dańqı jayıǵan, tanımali, belgili.

YULDUZLI – juldızlı.

YULDUZSIMON – juldız tárizli, juldızǵa uqsǵan, juldız sıyaqlı.

YULDUZSHUNOS – juldızshı.

YULDUZCHA – juldızsha.

YULISHMOQ – 1. julısw; 2. urısw, tóbelesiw, julqısw.

YULMOQ – 1. julıw, qoparıw, suwırıp alıw, úzip alıw; 2. tırnaw, tiliw; 3. awıs. tartıp alıw, julıp alıw; 4. awıs. ajıratıw, ajıratıp alıw; 5. awıs. shegirip qalıw; únemlew.

YULQILAMOQ – 1. julqılaw, julqıy beriw, silkilew; 2. julqıw, silkiw.

YULQIMMOQ – 1. julqıw, silkiw, tartqılap julıp alıw, julıp taslaw; 2. julqılaw; 3. julıw.

YULUQ – úzik, úzilgen, julıp alınǵan, julınǵan, kesik.

YULG'ICH – paydakúnem, payda qumar, julıp algısh.

YULG'ICHLIK – paydakúnemlik, payda qumarlıq.

YULG'UN – jıńǵıl.

YULG'UNZOR – jıńǵıllıq.

YUMALAMOQ – 1. jumalaw, dumalaw; 2. jıǵılıw, qulaw; 3. awılaw, jerde domalanıw; 4. tógiliw, aǵıw (kóz jası haqqında); 5. batıw (quyash haqqında).

YUMALANMOQ – q. yumalamoq.

YUMALOQ – 1. jumalaq, dumalaq; 2. shar, dóńgelek; 3. sheńber; 4. júdá semiz, dumalaq, tompaq, kómpek; 5. dana, pachka (numerativ sóz wa-

zıypasında).

YUMALOQLAMOQ – jumalaqlaw, dumalaqlaw.

YUMALOQLIK – jumalaqlıq, dumalaqlıq.

YUMALOQ-YASSI – q. yumaloq-yostiğ.

YUMALOQ-YOSTIQ:

YUMALOQ-YOSTIQ QIL-MOQ – shala-pala islew, shala-sharpı islew.

YUMDALAMOQ – tırnaw, tilkimlep julıw.

YUMMA: YUMMA TALAMOQ – talasıw, tartısıw, jánjellesiw.

YUMMOQ – jumıw, qısıw, múlgiw, qalğıw.

YUMORISTIK – yumorlıq.

YUMRONQOZIQ – zool. balpaq tışqan.

YUMUQ – jumıq, jumılğan, ashıq emes.

YUMURTQA – máyek.

YUMUSH – 1. jumıs, is, miynet, xızmet; 2. wazıypa, tapsırma.

YUMUSHLI – jumıslı, jumısı bar, jumıs penen bánt.

YUMUSHSIZ – jumıssız, jumısı joq, jumıs islemeytuğın.

YUMUSHCHI – jumısshı.

YUMSHALMOQ – q. yumshamoq.

YUMSHAMOQ – 1.

jumsarıw, jumsaq bolıw, jibiw, bılqıldaw; 2. awıs. ashıwdan túsiw, juwasıw, júregi eriw; 3. awıs. bosasıw, páseyiw, páseńlew (suwıq, jağday hám t.b. haqqında).

YUMSHARMOQ – q. jumshamoq.

YUMSHATISH – jumsartıw.

YUMSHATMOQ – jumsartıw.

YUMSHOQ – 1. jumsaq, bos, bılqıldaq, qattı emes; 2. awıs. múláyim, juwas, álpayım; 3. jağımlı, súykimli; 4. Jeńil.

YUMSHOQLIK – jumsaqlıq; múláyimlik.

YUM-YUM: YUM-YUM YOSH – mólt-mólt jas (kózden móltıldep jas ağıw).

YUNON – grek.

YUNON: YUNON-RUM KURASHI - grek-rim gúresi.

YUPANMOQ – 1. jubanıw, jılağanın qoyıw, tınıshlanıw; 2. tınıshıw, basılıw; aldanıw.

YUPANCH – jubanısh, táselle, aldanısh.

YUPANCHLI – jubanıshlı, jubatatuğın.

YUPATGULIK – jubatatuğın, tınıshlandıratuğın.

YUPATMOQ – jubatıw, kewlin alıw, aldarqatıw, aldastıw.

tırıw.

YUPQA – 1. juqa, úlbiregen, jınıshke, qabırshaqtay; názik; 2. siyrek, alaǵat, arası ashıq, qalıń emes; 3. qamırdı shelpেকে uqsatıp jayıp, ústine mayda quwırılǵan farsh, geshir salıp qazanda pisiriletuǵın awqat; 4. awıs. jarlı, bay bolmaǵan.

YUPQALANMOQ – q. yupqalashmoq.

YUPQALASHMOQ – juqarıw, juqa tartıw, qalıńlıǵı azayıw, qabırshaqtay bolıw.

YUPUN – 1. juqa, jeńiltek, jeńil-jelpi (kiyim haqqında); 2. jupını, kemaǵal, jarlı, joq-juqa; 3. awıs. ábiger, qorenish, tómen.

YUQ – juq, juǵı, qaldıǵı.

YUQMOQ – juǵıw, jabısıw, tiyiw; 2. ótiw, juǵıw (awırıw haqqında); 3. awıs. tásir etiw, basqaǵa ótiw; 4. síniw.

YUQORI – 1. joqarı, tóbedegi, ústingi; 2. imarattıń joqarı qabatı; 3. bálentlik, biyiklik; 4. tóbe; 5. tór; 6. joqarǵı, joqarı dárejeli; 7. basım, ústem; 8. jetekshi; 9. joqarǵı, pitkeriwshi (joqarǵı kurs, joqarı klass).

YUQORIGI – joqarǵı, ústingi, bálenttegi, tóbedegi.

YUQORILAMOQ – joqarılaw, joqarı kóteriliw, joqarıǵa

shıǵıw.

YUQORILANMOQ – joqarılanıw, kóteriliw, joqarı lawazımdı iyelew, abıroyı joqarılaw.

YUQORILASHMOQ – 1. joqarılanıw; 2. joqarılaw, hawalaw, joqarıǵa kóteriliw; 3. awıs. kúsheyiw, háwij alıw, údew; 4. awıs. kóteriliw, lawazımı kóteriliw, abıroyı asıw.

YUQORILIK – joqarılıq, bálentlik, biyiklik.

YUQTIRMOQ – juqtırıw.

YUQUMLI – juqpalı, juǵatuǵın.

YUQUMSIZ – juqpalı emes, juqpaytuǵın.

YURAK – 1. júrek; 2. awıs. kewil; 3. mártlik belgisi; 4. awıs. oray, tiykar; 5. qarın, asqazan.

YURAKLI – júrekli, júregi bar, júreginde shoǵı bar; qorqpas, márt.

YURAKSIZ – júreksiz, júregi joq, qorqaq.

YURAKSIZLIK – júreksizlik, qorqaqlıq.

YURAKSINMOQ – júreksiniw, batınıw, batılı bolıw, aybınbaw.

YURAKZADA – qorqıp qalǵan, júrek shaydı.

YURAK‘ON – júrgish, júrewik.

YURGIZILMOQ – júrgi-ziliw.

YURGIZMOQ – júrgiziw.

YURIDIK – yuridikalıq.

YURIDIKA – yuridika.

YURIMSAK – 1. kóp júri-wdı unatatuǵın, qıdırımpaz, júre beretuǵın; 2. tez tarqalatuǵın, awızdan-awızǵa ótetuǵın.

YURITILMOQ – 1. júritil-iw; 2. .. dep atalıw, dep ayılıw.

YURITMOQ – júritiw.

YURISH – 1. júris; 2. aylanıw, qıdırıw; 3. áskeriy júris, atlanıw; 4. ǵalaba háreket, kóterilis; 5. júris (shaxmat, karta uqsáǵan oynılar haqqında); 6. jasaw, ómir súriw; 7. júristurıs.

YURISHLI – 1. júrgish, tez júretuǵın; 2. aylanıwǵa qolaylı, qıdırıwǵa arziyтуǵın.

YURISHMOQ – 1. júrisiw; 2. ósiw, rawajlanıw.

YURISH-TURISH – júristurıs.

YURMOQ – 1. júriw, adımlaw, qádemlew; 2. bariw, keliw (tiykarınan, transport haqqında); 3. jiljıw, qozǵalıw, ilgerilew (júziw, súyreliw, súyretiliw, órmelew); 4. geziw, aylanıw, qıdırıw, sayaxat etiw; 5. jasaw, ómir súriw, tirishilik etiw; 6. birge bolıw, birge

júriw; 7. qatnaw; 8. dawamlaw, dawam etiw; 9. júriw, oynaw (shaxmat, karta, domino uqsáǵan oynılar haqqında); 10. islew, islep turıw (mexanizmler haqqında); 11. súyikli yar menen waqıt ótkeriw; 12. ırız bolıw, kóniw; 13. jayılıw; taraw, tarqalıw.

YURT – 1. jurt, úlke, el, mámleket, watan; 2. xalıq, xalayıq, kópshilik.

YURTBOSHI – 1. el basshısı, el aǵası; biy, aqsaqal; 2. Ózbekstánda Prezidentke húrmet mánisinde qollanıladı.

YURTGARCHILIK – q. yurtchilik.

YURTDOSH – jerles, awıllas.

YURTFURUSH – watan satqını.

YURTCHILIK – jurtshılıq.

YURUQSIZ: YURUQSIZ BO‘LMOQ – bas kóterip júre almaw.

YUT – 1. qáhátshilik, ashlıq, joqshılıq, qıtkershilik; 2. oba.

YUTAMOQ – q. yutoqmoq.

YUTINMOQ – 1. jutınıw, jutıw; 2. ishkisi, jegisi kelip jutınıw.

YUTISHMOQ – jutısıw.

YUTMOQ – 1. jutıw, jew,

ishiw, óneshten ótkeriw; 2. ishine tartiw, soriw; 3. awıs. ishine jutiw, ayt paw, sır saqlaw; 4. utiw, jarišta utiw, jeńiske erisiw.

YUTOQ – shóllegen, suwsaǵan.

YUTOQI – ashkóz, toy-maytuǵın.

YUTOQMOQ – 1. shóllew, suwsaw, ańqası kebiw, suw ishkişi keliw; 2. ash bolıw, ashırqaw; 3. zárúrlik seziw, mútáj bolıw.

YUTQIZIQ – utılıw; sátsizlik; zıyan.

YUTQIZISH – q. yutqiziq.

YUTQIZMOQ – 1. jutqizıw, juttırıw; 2. utılıw, jeńiliw.

YUTUQ – 1. jetiskenlik; jeńis, tabis; 2. utis, utıstan túsetuǵın payda, túsirim.

YUTUQLI – utıslı, utısı bar, utis shıǵatuǵın.

YUTUQSIZ – utıssız, utis joq, utis shıqpaytuǵın.

YUTUM – 1. jutım; 2. ólshemdi bildiriwshi sóz: urtlam.

YUVIB-TARAMOQ – juwıp-taraw, kútim beriw, qaraw.

YUVINMOQ – juwınıw, juwıp tazalaw.

YUVISH – juwıw.

YUVMOQ – 1. juwıw, kirin ketiriw, tazalaw; 2. aǵızıp ketiw, opırıw, oyıp ketiw; 3. shor jerlerdi juwıw; 4. juwıw, belgilew, otırıw (jeńis yaki jetiskenliklerdi otırıp belgilew).

YUVOSH – juwas, minezi jatiq, tınısh, úndemes; azarsız, biyazar, zıyansız.

YUVOSHLANMOQ – juwasıw, juwasıp qalıw, pátinen qaytıw, iykemge keliw.

YUVOSHLIK – juwaslıq; biyazarlıq.

YUVUNDI – 1. juwındı; 2. awıs. juwındıday suyıq awqat, sarqıt.

YUVUNDIXO‘R – juwindıxor.

YUVUQLI – juwıwlı, juwılǵan, taza, tazalanǵan.

YUVUQSIZ – 1. juwıwsız, juwılmaǵan, kir, patas; 2. awıs. hadal-haramdı pariqlamaytuǵın; pák emes.

YUZ – 1. bet, júz, sıyaq; 2. adamnıń eki betiniń alması; 3. zattın ústingi tárepi, beti; sırtı, maydanı; 4. bir nárseniń eki tárepi; 5. abıray, mártebe; adamgershilik, uyat; 6. kesetuǵın, shabatıuǵın ásbaplardıń júzi; 7. mat. maydan; 8. júz (san).

YUZA – 1. úst, ústi, ústingi bólegi, beti, júzi; sırtı, may-

danı; 2. taqır, taqırlıq, sırdan-day dala, ashıqlıq, hawalı jer; 3. jer betine jaqın, tereñ emes.

YUZAKI – júzegey, júzeki, ústirtin, jeñil-jelpi, tiyarsız.

YUZAKICHILIK – júzegeylik, júzekilik.

YUZASIDAN – ushın, haqqında, boyınsha; sebepli.

YUZLANMOQ – 1. qaraw, bet buriw, 2. júzbe-júz keliw, betpe-bet keliw; 3. júriw, jol alıw; 4. júz beriw, kelip shıǵıw.

YUZLASHMOQ – júzlesiw, júzbe-júz ushırasıw, betpe-bet keliw.

YUZLI – júzli.

YUZLIK – júzlik.

YUZMA-YUZ – júzbe-júz, betpe-bet, kózbe-kóz.

YUZSIZ – betsiz, beti joq, ar-namıssız, uyatsız.

YUZSIZLIK – betsizlik, uyatsızlıq.

YUZTA – júz, júz dana; júz gramm.

YUZTALIK – júzlik; júz somlıq.

YUZTUBAN – duštómen.

YUZ-XOTIR – ándiyshe, uyalıw,

YUZ-XOTIRCHILIK – ándiyshelilik, uyalıwshılıq.

YUG'URMA – toplam, jıyıntıq.

YUNG – jún, qılshıq, túk.

YUNGLI – júnli, júni ósken, júni bar.

YO'L – 1. jol, trassa; 2. háreket procesi, júriw, qatnaw jónelisi; 3. júris, sapar; 4. aralıq; 5. jónelis sızıǵı, jer aralıǵı; 6. sızıq, iz; 7. qatar, dizbek; 8. aǵım, baǵıt, baǵdar; 9. ilaj.

YO'LA (BIR YO'LA) – 1. birden, bir waqıtta; 2. pútkilley; 3. jola, iret, mártebe.

YO'LAK – 1. eki tárepi diywal bolǵan uzın jol; 2. dáliz, koridor; 3. trotuar, piyadalar júretuǵın jol.

YO'LAKAY – jónেকেy, jolshıbay, jol ústi, jolda ketip baratırıp.

YO'LAMOQ – 1. jolaw, qasına barıw, jaqınlaw, jaqın keliw; 2. awıs. qáwip tuwdırıw, hújim etiw; jaqınlasıw; 3. súyew, súyep júriw; qoltıqlaw.

YO'LBARS – jolbarıs.

YO'LBOSHCHI – 1. baslıq, basshı; 2. jol basshı, jol baslawshı.

YO'LBOSHCHILIK – jol basshılıq.

YO'LDOSH – 1. joldas; 2. birge bolıwshı adam yaki nárse; 3. awıs. planeta yaki juldız átirapında háreket etiwshı aspan denesi.

YO'LIGA – 1. jolına; 2. atı-

na, jolı ushın, jóni menen.

YO•LIQMOQ – 1. jolıǵıw, dus keliw, ushırasıw; 2. sóylesiw, ángimelesiw, gúrınılesiw; 3. gezlesiw, duwshakerlesiw, tap bolıw.

YO•LKA – 1. trotuar, piyadalar júretuǵın jol; 2. úy, baǵ sıyaqlı jerlerde júriw ushın arnalǵan jol.

YO•LKIRA – jol kirey, jol haqı.

YO•LLAMOQ – 1. jol kórsetiw, jol baslaw, jiberiw; 2. jollaw, atlandırıw, jiberiw.

YO•LLANMA – jollama; jol-joba.

YO•LLANMOQ – 1. jol lanıw, jol alıw; 2. jiberiliw.

YO•LLI – 1. jollı, jolı bar, jol túsirilgen; 2. ornlı, jónli, ońlı.

YO•L-YO•RIQ – 1. jol-joba, jón-josaq; 2. tapsırma, wazıypa; buyırq.

YO•LCHI – 1. jolawshı; 2. jol baslawshı; 3. jolshı, jol qurılısı menen shuǵıllanıwshı qánige; 4. er adamlardıń atı.

YO•NALISH – 1. jónelis, baǵdar; 2. traektoriya; 3. jol; 4. taraw, tarmaq, sala.

YO•LMA-YO•L – 1. qatar-ma-qatar; 2. q. yo‘l-yo‘lakay.

YO•LOVCHI – jolawshı; passajir.

YO•LOYOQ – uzaq saparǵa shıǵıw aldınan beriletuǵın ziyapat.

YO•LSIZ – 1. jolsız, jol joq, jol túsirilmegen; 2. ornınsız, jónsiz.

YO•LSIZLIK – jolsızlıq.

YO•LSOZ – jolshı, jol qurılısı menen shuǵıllanatuǵın qánige.

YO•LTO•SAR – jol tosıwshı; qaraqshı.

YO•LTO•SARLIK – jol tosıwshılıq; qaraqshılıq.

YO•L-YO•L – uzın-uzın, uzın-uzın jollı.

YO•L-YO•LAKAY – jol-jónekey, jol boyı, jol ústi, jol dawamında, jolda ketip baratırıp.

YO•NALMOQ – 1. jol alıw, jol júriw, jónew; 2. awıs. qaraw, qaratılıw.

YO•NALTIRMOQ – 1. jóneltiw; 2. qaratıw, bir tárepeke burıw.

YO•NDIRMOQ – 1. jondırıw, keństiriw, qırqırıw; 2. tabıw, óndiriw (joq jerden).

YO•NIQ – jonıwlı, jonılǵan.

YO'NMOQ – jonıw, qırıp tegislew, qırshıw, juqartıw, kesiw.

YO'Q – 1. joq, bar emes; 2. juwap ishinde kelip, biykarlaw mánisin bildiredi; 3. qanday da bir (oylangan) zattıń ónday emesligin, bolmawın bildiredi; 4. kembagal, jarlı, joq-juqa, jupını; 5. feyildiń bolımsız formasın jasaw ushın qollanladı; 6. ózi birigip kelgen sóz bildirgen zatqa adamnıń uqııbı, shıdamı joqlıgın bildiredi.

YO'QLAMA – barlaw, tekseriw (adamlardıń bar-joqlıgın biliw ushın dizimdegi atı-familiyasın oqıw, qatnas alıw).

YO'QLAMOQ – 1. joqlaw, qıdırıp keliw, halawhalın sorawğa keliw, barıw; 2. qutlıqlap, sawğa alıp barıw; 3. joqlaw, izlew, qaraw, soraw; 4. eslew, yadqa alıw.

YO'QLIK – 1. joqlıq; 2. joqshılıq; 3. bolmağanlıq, qatnaspaganlıq.

YO'QLOV – joqlaw, ólgen adamdı qaygırıp, qosıq-jır aytıp jılaw saltı, dástúri.

YO'QLOVCHI – joqlap barıwshı adam.

YO'QOLMOQ – 1. joq bolıw, joğalıw; 2. joytılıw, tabılmaw, urlanıw; 3. kózge kórinbey ketiw, kózden ğayıp

bolıw; 4. ketiw.

YO'QOTISH – joğaltıw, joytıw; ayırılıw (kereklı zat yaki adamnan ayırılıw).

YO'QOTMOQ – 1. joq etiw; 2. joytıw, urlatıw, abaylamay qalıw; 3. awıs. ayırılıw, joğaltıw, ayra túsiw; 4. kúshin joytıw.

YO'QSA – bolmasa.

YO'QSIL – jarlı, kembagal, qallash, gedey.

YO'QCHILIK – joqshılıq, jetpesinlik, kemtarlıq, kembagallıq, mıtájlik.

YO'RGAK – jórgek.

YO'RGAKLAMOQ – 1. jórgeklew, jórgekke oraw; 2. awıs. oraw, shandıw, qaplaw (tárbiya, ósiriw haqqında).

YO'RIQ – jol, jol-joba; ilaj, shara.

YO'RIQNOMA – kórsetpe, jol-joba, siltew, bağdar; instrukciya.

YO'RMA – shınjır sıyaqlı tigiş túri.

YO'RTMOQ – jortıw, shabıw (at hám eshekhtiń júrisi haqqında).

YO'RTOQ (I) – jortaq.

YO'RG'A – 1. jorga, jaylı júretuğın (at, eshek haqqında); 2. besiktiń bir tegis, ańsat terbeliwi ushın onıń aldınğı hám artqı ayaqları astına keselep or-

natilgan ayqulaqqa uqsagan agash.

YO'RG'ALAMOQ – 1. jorg'alaw, tort ayaqtı teñ taslap ırǵalıp, shayqalap júriw (at, eshek haqqında); 2. mayda qádem taslap júriw; 3. jeńil háreket, kishkene adımlar menen ayaq oyınǵa túsiw.

YO'SIN – 1. jaǵday, awhal, hal, turmıs; 2. tárizli, sıyaqlı, uqsap; 3. ósimlik túri.

YO'TAL – 1. jótel, jótkirik; 2. awıs. para.

YO'TALMOQ – jóteliw, jótel tiyiw.

YO'YMOQ – joriw, ózinshesaplaw, shamalaw, dumallaw.

YO'G'IRMOQ – aralastırıw, qosıw.

YO'G'ON – 1. juwan, ; 2. darılǵan, juwan (dawıs haqqında); 3. awıs. duǵıjım, úlken, náhán; sawlatlı; salmaqlı.

YO'G'ONLASHMOQ – juwanıw, kesesine ketiw, juwan bolıw.

YO'G'ONLIK – juwanlıq, úlkenlik, náhánlik, tolıqlıq.

YO'G'RILMOQ – aralasıw, qosılıw; ulıwmalasıw.

Z

ZAB – 1. dim, zor, ájayıp; 2. júdá, oǵırı, oǵada, asa; 3. anıq,

dál, tap.

ZABARDAST – 1. záberdes, kúshli, qarıwlı, qúdi-retli, julpıs; 2. awıs. jetik, ótkir, ataqlı, atı shıqqan; 3. awır, salmaqlı, zildey.

ZABARJAD – xrizolit mineral tas.

ZABON – ziban, til.

ZABT: ZABT ETMOQ – 1. jawlaw, jawlap alıw, basıp alıw, iyelew, eldi shabıw; 2. baǵındırıw, boysındırıw; 3. awıs. ashıq etiw, shayda etiw, ózine qaratıw.

ZABTKOR – baspashı, basqınshı, jawlap alıwshı.

ZABTLI – tez.

ZABUN – 1. kúshsiz, hál-siz, ázzi; 2. nashar, ilajsız, tómen; 3. ezilgen, xor.

ZABUNLIK – biysharalıq, ilajsızlıq, xorlıq.

ZADA – ezilgen, ábiger, qorıqqan, júrek shaydı bolǵan.

ZAFAR – jeńis, utıs, tabıs, jetiskenlik.

ZAFARLI – jeńisli, utıslı, tabıslı.

ZAFARNOMA – jeńisler haqqındaǵı qıssa.

ZAHAR – 1. záhár, uw; 2. awıs. záhárdey ashshı, adamnıń ómirin záhárleytuǵın zat yaki jaǵday; 3. awıs. qáhár, gázep; 4. qattı zarp, ashshı

awırır; 5. júdá ashshi, uwday;
6. awıs. adamğa nayzaday bat-
atuğın, kewilge azar beretuğın;
7. awıs. qáhárli, gázepli; ashırw-
shaq, tili jaman.

ZAHARLAMOQ – 1. záhárlew, uwlaw, záhár beriw, óltiriw; 2. záhár qosıw, sebiw; 3. awıs. qıynaw, azaplaw, tınshın buzıw; 4. awıs. joldan shıgarıw, unamsız tásir etiw.

ZAHARLANMOQ – záhárleñiw, uwlanıw.

ZAHARLI – 1. záhárli, záhárleytuğın; 2. quramında záhári bar; 3. záhár qosılğan; 4. awıs. oqıtay, nayzaday bat-
atuğın; ashshi, astarlı.

ZAHARLOVCHI – záhár-
lewshi, záhárli.

ZAHARXANDA – ashshi kúlki, astarlı sóz, mısqıl.

ZAHAR-ZAQQUM – záhár-zaqqım, uw-záhár.

ZAHIL – quwargan, bo-
zarğan; sargayğan.

ZAHMAT – 1. zahmet, awır, mashaqatlı miynet, qat-
tılıq; 2. awıs. awırmanlıq, qıyınshılıq.

ZAHMATKASH – 1. mi-
nyetkesh, miynet súygish; 2. awıs. japakesh, jábirkesh.

ZAHOT(I) – dárhal, zamat, sol waqıtta, tez.

ZAHOTIYOQ – háp zam-

atta, sol waqıtta.

ZAHR – q. zahar.

ZAHRA – 1. q. zarda; 2. kúsh-jiger, batınıw.

ZAIF – 1. ázzi, kúshsiz, dár-
mansız, áljuwaz; 2. pás, páseñ, tómen; 3. jarlı, kempağal; 4. gúngirt, tınıq emes, qoqım; 5. bos, puqta islenbegen.

ZAIFA – hayal, zayıp, jubay, juptı, ómirlik joldas.

ZAIFLANMOQ – ázzileniw, hálsizleniw, kúshsi-
zleniw, dimarsızlanıw.

ZAIFLASHMOQ – ázzilesiw, hálsizlesiw.

ZAIFLIK – 1. ázzilik, kúshsizlik, hálsizlik; 2. awıs. aqlı keltelik.

ZAIFONA – hayal-qızlarğa arnalğan, hayal-qızlar ushın.

ZAKAN – q. zaxkash.

ZAKAZ – zakaz, buyırtpa.

ZAKAZCHI – zakaz beri-
wshi, buyırtpashi.

ZAKIY – zeyinli, aqlılı, dana.

ZAKIYLIK – zeyinlilik, aqıllılıq, danalıq.

ZAKO – q. zakiylik, zako-
vat.

ZAKOT – din. zakat.

ZAKOVAT – q. zakiylik.

ZAL – zal, úlken hám keń xana; qonaq jay.

ZALVAR – salmaq,

awırlıq.

ZALVARLI – salmaqlı, awır; sawlatlı, júdá úlken.

ZALIL – aqıretlengen, xorlangan, kemsitilgen.

ZALOLAT – dinnen shıǵıw, joldan azıw, adasıw.

ZAM: ZAM QILMOQ – qosıw, kúsheytıw.

ZAMBARAK – top.

ZAMBARAKCHI – topshi, toptan oq atıwshi.

ZAMBIL – zámber.

ZAMBILKASH – zámber kóteriwshe.

ZAMBILLAMOQ – zámberlew, zámber menen tasıw.

ZAMBILCHI – 1. zámbershi, zámber soǵıwshı ušta; 2. zámber kóteriwshe.

ZAMBILG'ALTAK – zámberge uqsatıp soǵılǵan hám júk tasıwda paydalanıluǵın, bir dóńgelekli eki dástekli qol arba.

ZAMBURUG' – zamarrıq, quramında xlorofill bolmaytuǵın, spora menen kóbeyetuǵın, tamırsız hám tuqımsız tómen ósimliklerdiń ulıwma atı.

ZAMHARIR – qattı suwıq; ayaz, suwıq qıs.

ZAMIN – 1. Jer sharı, Jer planetası; 2. jer, egin egiletuǵın jer; 3. aymaq, dóńerek; 4. awıs.

tiykar, negiz; 5. awıs. qolaylı sharayat, ortalıq; 6. awıs. tayanış, baspana.

ZAMINDOR – úlken jersuw iyesi.

ZAMIR – tiykar, mánis, mazmun, negiz.

ZAMLAMA – ústine qosılǵan, ústeme.

ZAMLAMOQ – ústine qosıw, aralaştırıw.

ZAMMALAMOQ – tıǵı-zlap jasırıw.

ZAMON – 1. zaman, waqıt, máwrit, dáwir, máhál; 2. kútilgen waqıt, dáwir, dáwran; 3. lingv. máhál.

ZAMONA – dáwir, waqıt.

ZAMONAVIY – zamanagóy, zaman talaplarına juwap beretuǵın; házirgi.

ZAMONAVIYLIK – zamanagóylik.

ZAMONDOSH – zamanlas, zamanı bir, dáwirles.

ZAMZAM – Zámzám, Mekke qalasında Kaaba qasındaǵı musulmanlar muqaddes esplanatuǵın bulaq atı.

ZAMZAMA – 1. qosıqtıń sózsiz atqarılıwı; 2. áste dawısta qosıq aytıw; 3. awıs. im, imlap sóylew; 4. dial. dábdebe.

ZANJABIL – bot. imbir.

ZANJI – qara deneli, qara, negrege uqsas.

ZANJIR – 1. shinjir, temir dizbek; 2. shinjirlanğan; 3. moyıńǵa taǵılatuǵın bezeniw buyımı; 4. kisen, temir tusaw; 5. awıs. iskenje, qorshaw; 6. awıs. dizbek, tártıp, qatar; 7. awıs. baylanıs, eki zattı yaqı adamdı baylanıstırıwshı nárese.

ZANJIRA – shinjir formasındaǵı naǵıs túri.

ZANJIRBAND – shinjirli, shinjirlawlı, shinjir menen baylawlı.

ZANJIRLAMOQ – shinjir menen qulıplaw (esikti, dárwanı).

ZANTALOQ – 1. talaq etilgen hayal; 2. nálet bolǵır, nálet jawǵır.

ZANG‘AR – 1. zanǵar, jeksurın, qásiyetsiz; buzıq jolǵa kirgen; 2. q. zantaloq 2.

ZAQQUM – 1. bot. anchar, záhárli terek; 2. awıs. záhár.

ZAR – 1. zer, altın, tilla; 2. awıs. altınday, altınǵa uqsas, altın menen teń; 3. pul, baylıq; 4. tilla jipek, altın sım; sonday jipek yaqı simnan tigilgen kiyim; 5. juqa jiltıraq metall qaǵaz.

ZARAFSHON – zarafshan; zer shashıwshı; jarqırawshı, jiltıraq.

ZARAR – 1. zálel, zıyan; 2. shıǵın, sawda-satıqta(n) kóril-

gen zıyan; 3. tásir, kesir (adam organizmi, densawlıǵı haqqında).

ZARARKUNANDA – 1. zıyankes, nasekoma, zıyan keltiriwshı; 2. jámiyetke zıyan keltiriwshı, jinayatshı.

ZARARKUNANDALIK – zıyankeslik, zıyan keltiriwshilik.

ZARARLANMOQ – 1. zıyanlanıw, jaralanıw; 2. buzılıw, jaramsız halǵa keliw, islemey qalıw.

ZARARLI – 1. zıyanlı, zálelli, paydasız; 2. unamsız tásir etetuǵın, kesirli; 3. zıyankes, zıyan keltiriwshı.

ZARARSIZ – 1. zálelsiz, zıyansız, shıǵınsız; 2. zıyan jetkizbeytuǵın; 3. zıyanı joq, qáwipsiz.

ZARARSIZLANTIRMOQ – zıyansızlandırıw.

ZARANG – 1. zeren; 2. tıǵızlanıp ketken, nıǵız (jer haqqında).

ZARANGLIK – qattılıq, tıǵızlıq.

ZARB – 1. zarıp, soqqı, urıw, kúsh, túrtki, tepki; 2. támbi, dákki, urıw, mushlaw; 3. ritmikalıq háreket, terbelis; 4. mat. kóbeytiw usılı, ámeli; 5. saz asbapların shertiw, urıw.

ZARBA – 1. urılıw, soqqı,

teпки; 2. hújim; 3. miynet, qıyınshılıq, qorlıq, dákki.

ZARBALI – soqqılı, soqqı menen.

ZARBDOR – ılgallı, aldağı, intalı, jigerli, jumıstı tez hám artıǵı menen orınlawshı, tez isleytuǵın.

ZARBDORLIK – ılgallılıq, jigerlilik, intalıq; jumıstı tez orınlawshılıq.

ZARBOF – zerbap.

ZARBULMASAL – naqıl, naqıl-maqal, tımsal, danalıq sóz.

ZARBXONA – teńge, or-den, medal quyılatuǵın kárxana.

ZARDA – 1. ót, zapıran; 2. awıs. zárde, ashıw, kúyik.

ZARDALI – zárdeli, ashıwlı, kúyikli; ashıw aralas.

ZARDEVOR – diywalǵa, tóbege taqap ildirip qoyılatuǵın, zerli jipten yaki jipekten hár túrli gúller, naǵıslar tigilgen tawar.

ZARDOB – 1. sarı suw (qatıq yaki irigen súttен shıǵatuǵın sarǵısh suyıqlıq); 2. awırǵan yaki jara bolǵan aǵzadan ajıralıp shıǵatuǵın suyıqlıq; 3. med. qan hám limfanıń iriwinen payda bolatuǵın suyıqlıq hám onnan tayarlanatuǵın suyıq dári; 4. awıs. zardap,

dárt, azap, jábir-japa.

ZARDOLI – erik teregi hám onıń miywesi.

ZARDOR – zerli, zeri kóp.

ZARDO‘Z – 1. kiyimge tilla jipek, altın sımnan gúl, naǵıs tigiwshi; 2. tilla jipekten, altın sımnan tigilgen buyım.

ZARDO‘ZLIK – tilla jipekten, altın sımnan gúl, naǵıs tigiwshilik.

ZARGAR – 1. zerger; 2. awıs. sheber, usıa.

ZARGARLIK – zergerlik.

ZARHAL – 1. altın, gúmis hám bronza untaǵınan tayarlanǵan boyaw; 2. sonday boyaw menen jazılǵan, zer menen qaplanǵan; 3. awıs. jiltıraq.

ZARHALLAMOQ – altın reńge boyaw, altın reń beriw.

ZARIF – 1. ziyrek, pámli, aqıllı; 2. júdá gózzal, sulıw.

ZARIL – q. zarur.

ZARKAMAR – zer, tilla qosıp soǵılǵan qayıs.

ZARKOKIL – bezew, áshekóy (hayal-qızlardıń shash burımına gúmis teńgelерdi baylap tayarlaytuǵın taǵınshaǵı).

ZARLI – zerli, zer qosıp tigilgen.

ZARNIGOR – zer menen qaplanǵan.

ZAROFAT – juwapshıl, ju-

wap urǵısh, juwapqa sheber, juwabıy.

ZARRA – 1. zárre, zatlardıń kózge kóriner-kórinbes kish-kene, mayda bólegi; 2. az, júdá az, sál-pál.

ZARRABIN – mikroskop.

ZARRACHA – 1. q. zarra 1; 2. az ǵana, qurttay, girttay, azǵantay.

ZARRIN – q. zarnigor.

ZARUR – 1. zárúr, kerek, dárkar, lazım; 2. shárt, tiyis, tez orınlaw kerek bolǵan, keshik-tirip bolmaytuǵın.

ZARURAT – 1. zárúrlik, mútájlik, kereklik; 2. tábiyiy zárúrlik, hájet.

ZARURIY – eń zárúrli, júdá kerek; talap etilgen.

ZARURIYAT – q. zarurat.

ZARURLIK – zárúrlik, kereklik, mútájlik.

ZARVARAQ – 1. zerbaraq, zerbap; 2. awıs. altın bet; 3. tar. qoljazbanıń bezewli beti.

ZARXARID – 1. pulǵa satıp alınǵan, altınǵa teń; 2. pulǵa yaqi tillǵa satıp alınǵan qul, kániz.

ZARG‘ALDOQ – 1. shimshıq tárizlilerge kiriwshi, qanatları qaraltım, ózi sarı sayraǵısh qus; 2. sap-sarı, sarı reńli.

ZARSHUNOS – 1. zerger;

2. awıs. qandayda bir zattıń qádir-qımbatın jaqsı biletuǵın, oǵan baha bere alatuǵın adam; 3. awıs. paxtakeş, pillekeş.

ZARCHUVA – tamırınan awqatqa sarǵısh túr beriwshi hám onı mazalı etiwshi, untaqlanıp tayarlanatuǵın subtropikalıq hám tropikalıq ósimlik.

ZAVJ – ómirlik joldas, kúyew.

ZAVJA – ómirlik joldas, zayıp.

ZAVOL – 1. kúnniń ekinshi yarımı; 2. awıs. zawal, hál-sirew, joq bolıw, ólim; 3. awıs. apat, qırıwshi.

ZAVOLLI – zawal bolǵan, zawal tapqan.

ZAVQ – zawıq, waqtı xoshlıq, kewil xoshlıq, shadlanıw-shılıq; náshe; kóterińkilik.

ZAVQBAXSH – zawıqlı, quwantatuǵın.

ZAVQLANMOQ – zawıqlanıw, ruwxlanıw, quwanıw, lázzet alıw.

ZAVQLI – zawıqlı, kewilli, qızıqlı, yoshlı.

ZAVQ-SHAVQ – oyın-zawıq, kewil kóteriw.

ZAX – izzey, ızǵar; hól, ıǵal, lám.

ZAXA – palız eginleri yaqi suwlı miyweniń urılıp, ezilgen

jeri.

ZAXALANMOQ – urılıp eziliw (palız eginleri yaki suwlı miywe haqqında).

ZAXIRA – 1. qor, juqna, zapas; 2. rezerv.

ZAXKASH – izeykesh.

ZAXKASHLIK – izeykeshlik, lámshilik.

ZAXLAMOQ – izeylew, izey basıw, izey kóterip ketiw, izǵarlanıw.

ZAXLIK – ıǵallıq, lámlik, hóllik.

ZAXM – 1. zaqım, jara, zálel, kesent; 2. med. sifilis.

ZAXOB – izey suw; izeykesh.

ZAYL: BIR ZAYLDA – bir túrde, bir usılda, bir tempte, bir qıylı jaǵdayda.

ZAYTUN – zaytun.

ZAG‘IZG‘ON – sawısqañ, hákke.

ZAG‘CHA – uzaqsha.

ZAG‘CHAKO‘Z – kózi kók (adam).

ZANG – 1. tat, záñ; 2. ósimliklerdiñ parazit griblerdiñ sporaları rawajlanǵan jerlerinde (japıraǵı, paqalı, miywesinde) payda bolatuǵın sarı, qońır daqtan ibarat kesellik; 3. awıs. daq, shañ; ǵam, qayǵı; 4. qońıraw, signal; 5. júzimniñ kóp jıllıq juwan bólegi.

ZANGBOR – qara, qap-qara.

ZANGILA – 1. cinga (tıstıñ qızıl etiniñ keselligi); 2. ayaq oyın.

ZANGIN – bay, dáwletli.

ZANGLAMOQ – tatlaw, tat basıw, záñlew, góneriw.

ZANGORI – kók, aspan kók, jasıl-hawa reñ.

ZA‘FAR – q. za‘faron 1; 2.

ZA‘FARON – 1. bot. shafran 2. zapıran, sarı, sarǵısh.

ZEB – bezew, kórik.

ZEBIGARDON – moyınǵa taǵılatuǵın bezeniw buyımı.

ZEBO – 1. sulıw, shıraylı; 2. kórkem, sánli; 3. Ziyba (hayal-qızlar atı).

ZEBOLIK – sulıwlıq, kórkemlilik, shıraylılıq.

ZEBOQAD – qáddi-qáwmeti kelisken, qáddi-boyı sulıw.

ZEB-ZIYNAT – 1. bezeniw zatları, bezeniw buyımları; 2. awıs. kórik, shıray.

ZEHN – zeyin, sana, pám, ań.

ZEHNLİ – zeyinli, ilgir, uqıplı, pámli.

ZERIKARLI – zeriktiretuǵın; qızıǵı joq.

ZERIKAMOQ – zerigiw, jalıǵıw, ish pisiw, biyzar bolıw.

ZERO – sebebi.

ZID(D) – qarsı, qarama-qarsı, hákis.

ZIDDIYAT – 1. qarsılıq, qarama-qarsılıq, hákislik; 2. dushpanlıq, jawlıq.

ZIDDIYATLI – qarama-qarsılıqlı.

ZIH – 1. eki bet kesilisken sızıq; 2. qır, shet.

ZIJ – astronomiyalıq kešte.

ZIKR – din. zikir.

ZIKR: ZIKR ETMOQ – yadlaw, eslew, yadqa alıw, eslep ótiw.

ZIL – 1. zil, awır; 2. qattı batatuǵın, qattı tiyetuǵın; 3. bir-birine urıp shertiletuǵın metall diskler formasındaǵı muzıka ásbabı.

ZILDAY – zildey, júdá awır, júdá salmaqlı, oǵırı awır, dım awır.

ZILLAT – kemsitiw, qorlaw, aqıretlew.

ZILOL – móldir, tınıq, taza.

ZIL-ZAMBIL – q. zilday.

ZILZILA – jer silkiniw.

ZIM: ZIM-G‘OYIB BO‘LMOQ – zim-zıya bolıw, zim-ǵayıp bolıw.

ZIMDAN – jasırın, bildirmey, astırtın, sırttan, qupıya.

ZIMISTON – 1. qıs; 2. qarańǵılıq, tas túneklilik; 3. qap-qarańǵı, tas qarańǵı; 4.

awıs. jariqlıq kórmew, baxıtlı turmıs keshirmew; 5. awıs. belgisizlik.

ZIMMA – moyındaǵı wazıypa, juwapkershilik, minnet.

ZIMN – mazmun, maǵız; tiykar, negiz.

ZIM-ZIYO – zım-zıya, qap-qarańǵı, tas túnek.

ZINA – 1. tekshe; 2. bosaǵa; 3. awıs. basqısh, baǵana; márte, ret.

ZINAPOYA – q. zina.

ZINDA – 1. tiri, janlı; 2. awıs. ólگیر, bádbaq.

ZINDON – 1. zindan, qarańǵı qamaqxana; 2. awıs. azap-aqıret mákanı; azapxana.

ZINDONBAND – zindanǵa salınǵan, qamalǵan.

ZINDONBON – zindan qarawlı.

ZINHOR – hasla, hesh, sirá.

ZINHOR-BAZINHOR – heshqashan, hasla, sirá.

ZINO – 1. zina, buzıqshılıq, nápsi qumarlıq, nekeni buzıwshılıq; 2. awıs. gúna, ayıp.

ZINOKOR – zinaxor, oynasshıl, buzıq.

ZINOKORLIK – zinaxorlıq, oynasxorlıq, buzıqlıq.

ZINQARCHA – 1. sinica (qus); 2. awıs. júwernemek, tentek, sumıray.

ZING'ILLAMOQ – 1. zir-law, zimiraw, zínǵıw, tez júriw; 2. gúwıldew, shıńıldaw, ızıldaw.

ZIP: ZIP ETIB – zip berip, zip etip.

ZIPILLAMOQ – zip beriw, zínǵıw, tez júriw.

ZIQ – 1. sheklengen, tıǵız; júdá az, tar; 2. awıs. qızba, ashıwshaq, jelókpe, shataqshıl; 3. júrekti ezetuǵın, dıqqattı talap etetuǵın.

ZIQLIK – 1. sheklengenlik, tıǵızlıq; tarlıq (waqıt haqqında); 2. ǵamlılıq, muńlılıq, uwayımlılıq.

ZIQNA – zıqna, sıqmar, simsik, búris.

ZIQNAFAS – astma, dem qıspa.

ZIQNALIK – zıqnalıq, sıqmarlıq, simsiklik.

ZIR: ZIR YUGURMOQ – zir juwırıw.

ZIR: ZIR ETMOQ – zir etiw.

ZIR: ZIR TITRAMOQ – zirildew, zirdeklew.

ZIRA – tmin.

ZIRAK – sırǵa.

ZIRALAMOQ – tmin sewip qoyıw, tmin menen aralastırıw.

ZIRAPCHA – tiken, tikenek.

ZIRAVOR – iyisli tatım-lıqlar, untaqlanǵan (tmin, ukrop, petrushka, burish, imbir).

ZIRBAK – palaw ushın quwırıp, suw quyıp qaynatıp qoyılǵan gósh, piyaz, geshir.

ZIRH – temir qaplama, bron, qalqan.

ZIRHLAMOQ – temir qaplama menen qaplaw, bronlaw, qalqanlaw.

ZIRHLI – temir qaplamalı, bronlanǵan, qalqanlı.

ZIRHLOVCHI – temir qaplama menen qaplawshı.

ZIRILLAMOQ – 1. gúmbirlew, gúmbir etiw; 2. awıs. zirildew, qorqıw, seskeniw, úreyi ushıw; 3. bez-igiw, zıqı shıǵıw, tınıshsızlanıw, biytaqat bolıw.

ZIRIQTIRMOQ – tırqıratıw, tırqıratıp quwıw, zıtqıtıw.

ZIRK – tawda ósetuǵın tikenli kóp jıllıq puta.

ZIRNIX – zirniyıq.

ZIROAT – 1. zúraát; 2. di-yqanshılıq; 3. awıl xojalıq eginleri.

ZIROATCHI – diyqan; agronom.

ZIROATCHILIK – di-yqanshılıq.

ZIRQILLAMOQ – zirqıld-

aw, solqıldaw, zıńqıldaw.

ZIRQIRAMOQ – zırqıldaw, sırqıraw, qaqsaw, sızlap awırıw.

ZIRQ-ZIRQ: ZIRQ-ZIRQ QILMOQ – zırq-zırq etiw, zırq-zırq etip awırıw, zıńqıldaw.

ZIR-ZIR – dir-dir (qaltırav haqqında).

ZIYNAT – 1. ziyet, bezew, kórik; 2. awıs. shıray, kórik beriwshi zat; sán; izzet-húrmet.

ZIYNATLAMOQ – ziyetlew, bezew, naǵıslar menen bezew.

ZIYNATLI – 1. ziyetli, naǵıslar menen bezelgen; 2. awıs. gózzal, shıraylı, kórkem.

ZIYO – 1. jaqtı, jaqtılıq, nur; 2. awıs. bilim, ilim, aǵartıwshılıq.

ZIYOD – ziyat, artıq, artıqmash, kóp, mol.

ZIYODA – 1. ziyada, artıq, artıqmash; 2. awıs. ayırıqsha, aǵla, eń jaqsı, júdá jaqsı.

ZIYOFAT – ziyapat, mey-lis, otırıspa, shaqırıspa, keshe.

ZIYOKOR – ilim tarqatıwshı, aǵartıwshı.

ZIYOLI – ziyalı, oqımshı, ilimli, aqılıy miynet penen shuǵıllanıwshı.

ZIYON – q. zarar.

ZIYONLI – q. zararlı.

ZIYON-ZAHMAT –

ziyan, zálel, shıǵın.

ZIYORAT – 1. din. ziyarat; 2. qartayǵan, teberik insanlardı kóriwge barıw, halınan xabar alıw.

ZIYORATGOH – ziyarat jay.

ZIYORATXONA – ziyaratxana.

ZIYORATCHI – ziyaratshı.

ZIYRAK – ziyrek, sezgir.

ZIYRAKLIK – ziyreklik, sezgirlik.

ZIG‘IR – zıǵır.

ZIG‘IRAK – 1. bot. efir mayı alıw ushın egiletuǵın kóp jıllıq shóp; 2. zergerlikte: sırǵaǵa ornatılatuǵın, altın yaqı gúmišten mayda dumalaq formada islengen bezew túri.

ZIG‘IRDAY – zıǵırday, azǵantay, qurttay, girttay.

ZIG‘IRCHA – q. zig‘irday.

ZIG‘IRCHALIK – azǵantay bolsa da, az bolsa da.

ZICH – tıǵız, qalın, jiyi, ǵuj-ǵuj, kóp.

ZICHLAMOQ – tıǵızlaw, qalıńlaw, jiyilew, nıqlaw, nıǵızlaw.

ZICHLIK – tıǵızlıq, qalıńlıq, jiyilik; nıqlıq, nıǵızlıq.

ZOBIT – oficer.

ZODAGON – aqsúyek, aris-

tokrat.

ZOYE – zaya, qurı, biykar, mázi, boştan-bosqa.

ZOYE: ZOYE KETMOQ – zaya bolıw, biykar ketiw, jaramsız bolıp qalıw.

ZOYE: ZOYE QILMOQ – zayalaw, zaya etiw, biykar ketiw, biykarğa ketiriw.

ZOHID – 1. din. dindar (dúnya lázzetlerinen keshken adam); 2. er adamlardıń atı.

ZOHIDLIK – dindarlıq.

ZOHIR – 1. sırt, sırtı, sırtqı kórinis; 2. anıq, haqıyqat, naqma-naq.

ZOHIRAN – sırttan qarağanda, sırtqı kórinisinen.

ZOHIRIY – sırtqı, sırttağı.

ZOL – kópti kórgen, tájiriye-beli, puqta, hámme náirsege aqlı jetetuğın.

ZOLIM – 1. zalım, jawız, eziwshi; 2. reyimsiz, ayamaytuğın, miyrimisiz; 3. jábir-zulm menen tolıp tasqan.

ZOLIMLIK – zalımlıq, reyimsizlik, miyrimisizlik.

ZOLIMONA – zalımlıq penen, zalımlarday, zalım sıyaqlı.

ZOMIN – sebepshi, sebepker, ayıpker.

ZONI(Y) – buzıq, zinaxor;

gúnalı.

ZOOTEXNIK – 1. zootexnik (qánige); 2. zootexnikalıq (zootexnikalıq laboratoriya).

ZOR – 1. zar, sher, muń, há-siret; 2. zar, dilgir, mútáj, ıntıq.

ZORA – qánekey, qáne endi.

ZORILAMOQ – jalınıp soraw, ótiniw, jalınıp zarlanıw.

ZORIQMOQ – 1. zar bolıw, mútáj bolıw; 2. sabırsızlıq penen kútiw, ıntıǵıw.

ZORLANMOQ – zarlanıw, qayǵılanıw, nalinıw.

ZORLIK – 1. zarlıq, mútájlik; 2. qıyınshılıq, qıyınlıq, azap-aqıret.

ZORMANDA – zar qalǵır, zar bolǵır, qurıp ketkir.

ZOR-ZOR – zar-zar.

ZOT – 1. násil, áwlad, zawzad, úrim-putaq; 2. húrmetli adam; 3. adam, insan; 4. sociallıq topar, adamlar toparı; 5. jınıs, sort.

ZOTAN – 1. násili, jınısı, shıǵısına qaray; 2. negizi, negizinde.

ZOTDOR – násilli, hasıl, hasıl tuqımlı.

ZOTILJAM – pnevmoniya.

ZOTLI – q. zotdor.

ZOTSIZ – 1.násili, shıǵısı anıq emes; 2. násili tómen, násilsiz.

ZOVUR – izeykesh.

ZOVURCHI – izeykesh qazıwshı.

ZOYIL: **ZOYIL**

BO‘LMOQ – joq bolıw, sayıl bolıw.

ZOG‘ – ǵarǵa.

ZOG‘ORA – zaǵara.

ZOG‘ORA: **ZOG‘ORA**

BALIQ – karp, bóрге (balıq)

ZUBDA – adamlardıń eń jaqsısı, abıraylı adam.

ZUBTURUM – q. bargi-zub.

ZUD – tez, júdá tez, dárriw.

ZUDLIK: **ZUDLIK BILAN** – tez, asıǵıs, asıǵıslıq penen.

ZUHD – nápsin tıyıw.

ZUHUR: **ZUHUR ETMOQ** – payda bolıw, kóriniw.

ZUKKO – tapqır, dana, aqıl, ilgir.

ZUKKOLIK – tapqırlıq, ilgirlik.

ZULF – zıya-zulp, tulımsh-aq.

ZULFAK – q. zulf.

ZULFIN – esik shınjırı.

ZULFIQOR – keskir, ótkir (qılısh haqqında).

ZULLISONAYN – eki tildi

biliwshi, eki tilde biletuǵın adam; eki tilde jaza alatuǵın shayıw, jazıwshı.

ZULM – zulım, jábir, eziw, qısım; ádalatsızlıq.

ZULMAT – 1. qarańǵılıq, tas túnek; 2. awıs. nadanlıq, qalaqlıq; sawatsızlıq.

ZULMKOR – zalım, zulım etiwshi, jábirlewshi.

ZULUK – 1. súlik qurt; 2. awıs. haramtamaq, jatıp isher; 3. awıs. súliktey, súlik sıyaqlı, súliktey qap-qara.

ZULUKDAY – 1. súliktey, súlik sıyaqlı, súlikke uqsáǵan; 2. awıs. qap-qara.

ZULUMOT – q. zulmat.

ZUM – júdá qısqa waqıt, dem, máwrit.

ZUM: **BIR ZUMDA** – demde, bir degende, há degen-de.

ZUMLAMOQ – oyında demi jetkenshe toqtawsız júgiriw (balalar oymında).

ZUMRAD – 1. joqarı sapa-lı, aqshıl jasıl reńli qımbatbahlı tas; 2. awıs. aqshıl jasıl reń.

ZUMRASHA – júwer-nemek.

ZURRIYOT – 1. zúriyat, urpaq, áwlad, úrim-putaq; 2. bala, perzent.

ZUV – elik. zuw (zuw etiw).

ZUVALA – 1. zuwala; 2. awıs. tiykar, negiz; quram.

ZUVALALAMOQ – zuwalalaw, zuwala soǵıw.

ZUVILLAMOQ – 1. zuw-zuw etip ses shıǵarıw; 2. awıs. zuwıldaw, zımıraw, zuwlaw.

ZUV-ZUV – elik. zuw-zuw.

ZUG‘UM (ZUG‘IM) – qáhár, gázep; doq urıw; zulım.

ZO‘R – 1. kúsh-quwat, qú-diret; tásir; 2. urınw, háreket; 3. zor, kúshli, mıqlı; 4. zorlıq, zombılıq, ozbir; 5. qarıwlı, quwatlı, duǵıjım; 6. ekonomikalıq jaqtan qúdiretli; 7. úlken, náhán, ullı; 8. epkinli, pátli, tez; 9. awır, qattı, azaplı; 10. mazmun jaǵıman qızıqlı, mazmunlı; sapalı; 11. sheber, ušta, teperish.

ZO‘RAKI – óz qálewi menen islenbegen, óz erki menen islenbegen, iqtıyariy emes, májbúriy; jasalma.

ZO‘RAVON – 1. quwatlı, duǵıjım, batır; 2. zalım, jawız húkimdar; 3. zorlıq islewshi, kúsh kórsetiwshi adam.

ZO‘RAVONLIK – zorlıq, zorlıq-zombılıq, kúsh kórsetiwshilik.

ZO‘RAYMOQ – 1. zorayıw, kúsheyiw, údew; 2. awırlasıw, keseli kúsheyiw.

ZO‘R-BAZO‘R – zordan-zorǵa, eplep, ebindey.

ZO‘RIQISH – zoriǵıw, boldırıw.

ZO‘RIQMOQ – 1. zoriǵıw, qıynalıw, kúsheniw, boldırıw; 2. q. zo‘raymoq 2.

ZO‘RLAMOQ – 1. zorlaw, májbúrlew, zorlıq etiw; 2. namısqa tiyiw.

ZO‘RLIK – 1. quwatlılıq, kúshlilik; úlkenlik; pátlilik; 2. zorlıq, zorlıq-zombılıq, ozbırlıq, ádalatsızlıq.

ZO‘RMA-ZO‘RAKI – q. zo‘raki.

ZO‘RG‘A – zorǵa, zordan, eplep.

ZO‘G‘ATA – 1. ketpen, baltanıń sap ornatılatuǵın tesigi; 2. mákkeniń dánsiz ózegi.

O‘

O‘ – 1. tańl. háy, hey; 2. o (quwanıw, shadlanıw yaqi pushaymanlıq, jek kóriwshilik, tań qalıwshılıqtı bildiredi).

O‘DAG‘AYLAMOQ – odaǵaylaw, jekiriniw, baqırıw.

O‘GAY – 1. ógey, ersheń; 2. awıs. jat, asırandı.

O‘GAYLAMOQ – ógey-sirew, ógeylerdey qaraw, jatsımw.

O‘GAYLIK – ógeylik, jatlıq.

O‘GIRIG‘LIK – aw-

darıwlı, teris.

O'GIRMA – keşteshelikte gúl tigiwdıń bir usılı.

O'GIRMOQ – 1. burıw, bağıtın ózgeritiw, basqa tárepke qaratıw, bet aldın ózgeritiw; 2. domalatıp jerge taslaw (oyın haqqında); 3. toylarda qosıqshı, oyınshınıń basınan pul aylandırıp taslaw, pul qıstırıp; 4. din. Ullı áwliyelerge arnap bası yamasa ústinen pul yaki basqa buyımdı aylandırıp sadaqa etiw; 5. awdarıw (basqa tildegi tekstti óz ana tiline yamasa jáne basqa bir tilge awdarıw).

O'GIT – úgit, násiyat, aqıl, keńes.

O'GITLAMOQ – úgitlew, násiyat aytıw, aqıl aytıw, keńes beriw.

O'H – tańl. oh.

O'HO' – 1. tańl. oho (hayran qalıw); 2. elik. úhú (jóteliwde).

O'JAR – 1. ójet, qırsıq, qaysar; 2. bir sózli, ór minez, tirsek, gápinen, pikirinen qaytpaytuǵın, qaytpas qara; 3. awıs. baǵınbaytuǵın, moyınsınbaytuǵın; 4. awıs. qaytarıp, ózgertip bolmaytuǵın zat haqqında.

O'JARLIK – ójetlik, qırsıqlıq, qasarısıwshılıq, tirseklik.

O'JARONA – ójetlik penen, qırsıqlıq penen.

O'KINISH – ókiniw; ókinish.

O'KINMOQ – ókiniw, pushayman jew, qıynalıw, ınjılıw; qapalanıw, kúyiniw.

O'KINCH – ókinish, renish, ayanış.

O'KINCHLI – ókinishli, ókinerli, renjiytuǵın, ayanışlı.

O'KIRIK – ókirgen, qattı jılaǵan dawıs.

O'KIRMOQ – 1. ókiriw, ókirip jılaw, qattı jılaw; 2. baqırıp, iri dawıs shıǵarıw, ańqırıp, aqırıp, qattı qıyǵırıp.

O'KRAMOQ – q. o'kirmoq.

O'KSIK – óksik, qayǵılı, uwayımlı, ğamlı; qapalıq, ğam-qayǵı.

O'KSIKLIK – óksiklik, qapalıq.

O'KSIMOQ – óksiw, eńirew, pushayman jew, qapa bolıw, ğam shegiw.

O'KSINMOQ – q. o'ksimoq.

O'KSIZ – 1. jetim; 2. jalǵız baslı, baxıtsız, biyshara; 3. uwayımlı, hásiretli.

O'KSIZLANMOQ – pushayman bolıw, óksiw.

O'KTAM – 1. óktem, basqalarǵa sózin ótkeretuǵın,

ótkir, gáybar; 2. saqıy, qolı ashıq; 3. awıs. jaǵımlı, unamlı.

O'KTAMLİK – óktemlik.

O'KCHA – ókshе.

O'KCHALI – óksheli, biyik óksheli.

O'L-A – tańl. ól-á.

O'LAKSA – 1. ólik, ólikse, ólimtik; 2. ólimshi, júdá ázzi, ólimtik, silesi qatqan; 3. q. o'laksaxo'r.

O'LAKSAXO'R – 1. ólgen haywanlardı jeytuǵın, ólimtik penen awqatlanatuǵın; 2. zool. qaraqus; 3. awıs. jatıp isher, ólimtik.

O'LAN – 1. óleń, shóp, ot 2. óleń, xalıq qosıqları.

O'LANZOR – otar, otlaq jer, óris, jaylaw.

O'LANCHI – qosıqshı.

O'LARDAY – ólerdey.

O'LARMON – 1. ólermen, ashkóz; 2. berilgen, qunt etken.

O'LARMONLIK – ólermenlik.

O'LAROQ – gápte ózinen aldınǵı sóz mánisin maqullaw hám onı gáptiń keyingi bólegi menen baylanıstırıwshı sóz.

O'LARCHA – ólgenshe, oǵırı, ábden, shennen tıs.

O'LASI – ólesi, ólim hatında, shalajansar.

O'LASI: O'LASI QILMOQ – ólimshi etiw, silesin

qatırıw.

O'LAT – oba (kesellik).

O'LA-O'LGUNCHA – óle-ólgenshe, ómirinshe.

O'LAY (VOY O'LAY) – tańl. yaǵaw, yaǵaw.

O'LDA-JO'LDA – 1. árre-tárre, erbekey-serbekey, qalay bolsa solay, tártipsiz; 2. shala-pala.

O'LDIRISH – óltiriw.

O'LDIRMOQ – óltiriw, janın shıǵarıw, janın alıw.

O'LDIRTIRISH – óltirtiw.

O'LDIRTIRMOQ – óltirtiw.

O'LDIRUVCHI – óltiriwshi.

O'LGANDA – 1. ólgende, heshqashan; 2. eń keminde, kem degende, dım bolmasa.

O'LGU(N)DAY – 1. ólgende, ólimshi etip, silesin qatırıp; 2. ólerdey, oǵırı, shennen tıs.

O'LGUNCHA – 1. ólgenshe, ómirinshe, mudamı; 2. q. o'lgu(n)day.

O'LIB-NETIB: O'LIB-NETIB QOLMOQ – ólip qalıw yamasa qanday da bir baxıtsizlıq bolıw.

O'LIB-TIRILIB – ólip-tirilip, tırısıw, umtılw, talaplanıw, bar kúshi menen háreket etiw.

O'LIK – 1. ólik, jansız dene, lash, ómiri tawsılǵan, ólgen; 2. awıs. sapasın joytqan, jaramsız; 4. awıs. ólidey, óli sıyaqlı; 5. awıs. adam joq, heshkim joq, háreketsiz; 6. awıs. tásir etpeytuǵın, sezim oyatpaytuǵın, zeriktiretuǵın; 7. paydalanılmaytuǵın, saqlap qoyılatuǵın (qarjı, pul haqqında).

O'LIKXONA – ólixana.

O'LIM – 1. ólim, ájel, qaza; 2. jan beriw, jan táslim etiw, qurban bolıw.

O'LIMLIK – ólimlik.

O'LIMTIK – 1. ólimtik, ólik, ólgen haywan; 2. ólimshi, óliwge jaqın, silesi qatqan; 3. ázzi, kúshsiz; 4. awıs. ólimtik, paydakúnem, dúnyaxor.

O'LIMTIKLIK – ólimtiklik.

O'LJA – 1. olja, túsım, paydaǵa túsken zat; 2. an (an awlaw haqqında).

O'LKA – 1. úlke, mámleket; 2. el, elat.

O'LKASHUNOS – úlketanıwshı.

O'LKASHUNOSLIK – úlketanıw.

O'LMAS – 1. ólmes; 2. ólmeytuǵın, umıtılmaytuǵın; 3. qádirlı, bahalı, kerekli.

O'LMOQ – 1. óliw, jani

shıǵıw, demi tawsılıw, qazalanıw, ájel qushıw; 2. joq bolıw, tamam bolıw; 3. sapasın joytıw, jaramsız halǵa keliw, dártke aspay qalıw; 4. ólip talıw, ólip óshiw, oǵırı qıynalıw.

O'LPON – tar. jer salıǵı.

O'LPONCHI – tar. salıq jıynawshı.

O'LCHAGICH – ólsheǵish.

O'LCHAM – ólshem, razmer.

O'LCHAMLI – ólshemli, ólshemdegi.

O'LCHAMOQ – 1. ólshew, ólshemin belgilew, mólsherlew, shenew; 2. shama-law, esaplaw.

O'LCHOV – 1. q. o'lchagich; 2. q. o'lcham.

O'LCHOVLI – ólshewli, ólshemli; bir ólshemdegi, bir qıylı, bir túrli, birdey.

O'LCHOVSIZ – 1. ólshewsiz, ólshemsiz, ólshenbegen; 2. kóp, mol, ólshep bolmaytuǵın.

O'MARMOQ – urlaw, jasırın alıp ketiw, ózlestiriw.

O'MBALAMOQ – tońqalaqlaw.

O'MBALOQ: O'MBALOQ OSHMOQ – tońqalaq atıw.

O'MBOQ-DO'MBOQ – oyli-bálent, oyli-biyik, ge-dir-budur, tegis emes.

O'MGAN – ónmen, kókirek, tós.

O'MGANLAMOQ – ónmenlew, eńteriliw, alǵa qaray umıtılıw, kókiregin kerip alǵa umıtılıw.

O'MILDIRIQ – erdiń artqa ketip qamawı ushın xızmet etedi.

O'MIZ – 1. jelkeniń qol menen tutasqan jeri; 2. ki-yimniń jeń ótkeriw ushın oyilatúǵın jeri.

O'MROV – omıraw, kókirek.

O'MROVDOR – q. o'mrovli.

O'MROVLAMOQ – omırawlaw, ónmenlew.

O'MROVLI – omırawlı, kókiregi keń.

O'N – on (10 san)

O'NAQAY – 1. óñaqay; 2. óñay, qolay; 3. óń (óń qolqap, óń etik), óń jaǵı, óń tárepte, óń jaǵında.

O'NLI – onlıq.

O'NLIK – onlıq.

O'NTA – on (dana).

O'NTALAB – onlap, on danalap.

O'NTALIK – 1. onlıq, on danadan ibarat; 2. onlıq (on

somlıq qaǵaz pul).

O'NQIR-CHO'NQIR – oyli-biyik, oyli-bálent, tegis emes.

O'NQIR-CHO'NQIRLIK – oyli-biyiklik.

O'NQOV – óñay, qolay, qolaylı jaǵday; imkaniyat.

O'NG'ALMAS – óñalmaytuǵın, dúzetip bolmaytuǵın, óñlanbaytuǵın.

O'NG'AY – 1. óñay, qolay, qayım, ıńǵay, beyim; 2. ańsat, jeńil.

O'NG'AYLASHMOQ – óñaylasıw, qolaylasıw, qolaylanıw.

O'NG'AYLIK – 1. óñaylıq, qolaylıq; 2. ańsatlıq, jeńillik.

O'NG'AYSIZ – 1. óñaysız, qolaysız, qısınıspalı; 2. qolay emes, qolaysız, jaǵdaysız.

O'NG'AYSIZLANMOQ – óñaysızlanıw, qolaysızlanıw, qısınıw.

O'NG'AYSIZLIK – óñaysızlıq, qolaysızlıq.

O'PIRILISH – 1. opırılıw, qoparılıw; 2. awıs. buzılıw, tamam bolıw, sınıw.

O'PIRILMOQ – opırılıw, qoparılıw, sınıw, buzılıw.

O'PIRMOQ – 1. opırıw, sındırıw, qoparıw; jemiriw; 2. awıs. ózine qaray opırıw, ózle-

štiriw, ommanı urıw, urlaw, kóp alıw.

O'PISH – óbiw, súyiw, posa.

O'PISHMOQ – 1. óbisiw, súyisiw; 2. awıs. bir-biri menen tutasıw, bir-birine jalğanıp turıw.

O'PKA – 1. ókpe; 2. awıs. jelókpe, esersoq, háwlikpe, kóterilme; 3. ókpe, renish, giyne, ıza.

O'PKA-GINA – ókpe-giyne, ıza, renish.

O'PKALAMOQ – ókpelew, irenjiw, kewili qalıw, qapa bolıw.

O'PKALI – ókpele, ókpelegen, renishli, giyneli.

O'PKASIZ – 1. ókpesiz, ókpelemegen, giynesiz; 2. ókpesi joq.

O'PMOQ – 1. ópiw, súyiw; 2. awıs. jeńil tiyiw, tiyip ótiw.

O'POQ-SO'POQ – opaqsopaq, qıysıq-mıysıq, sıqılsız.

O'PQIN – 1. dúbeley; iyrim; 2. q. o'pqon.

O'PQINLIK – oqpanlıq, shuqırlıq, úngirlik.

O'PQON – 1. oqpan, shuqır, úngir, qurdım; 2. awıs. iyrim; iskenje, qorshaw.

O'PQONLIK – oqpanlıq, shuqırlıq, túpsiz jar.

O'Q – 1. oq, atılatuđın

jińishke tayaqsha; tir; 2. kishkene snaryad, patron; 3. oq dári; snaryad; 4. kósher, eki ushına dóńgelek ornatılatuđın, ađash yaki metallıdan sođılğan qada; 5. úskene, mashina hám t.b. lardıń aylanıp turatuđın oq tárizli uzun bólegi; 6. dene yamasa kosmostıń orayınan ótedi, dep esaplanğan tuwrı sızıq.

O'QALOQ – sona qurtı.

O'QALOQLAMOQ – 1. sona qurt shıǵarıw; 2. usı qurt deneni tesip shıǵıp atqanda tepsiniw, sekiriw.

O'QARIQ – salma.

O'QDAY – 1. oqtay, oq sıyaqlı, oqqa uqsagan, oq tárizli; 2. awıs. júdá tez; 3. awıs. dúziw, dúp-dúziw.

O'QDON – 1. sadaq; 2. oq, patron salıp, kóbinese belge il-dirip júriletuđın teri qutısha; 3. stvol korobkasınıń oq salınatuđın bólegi.

O'Q-DORI – oq-dári.

O'Q-YOY – oqjay, sarıjay.

O'QIGAN – oqıǵan; oqmıslı.

O'QILON – oqjılan.

O'QIMAGAN – oqımaǵan.

O'QIMISHLI – oqmıslı, bilimli, ilimpaz, bilimpaz.

O'QIMOQ – 1. oqıw, awızeki aytıw 2. yaddan aytıw;

3. kitap oqıw; 4. oqıw, bilim alıw (oqıw orınlarında oqıw); 5. biliw, uǵıw, ańlaw, túsiniw; 6. awıs. óz tilinde sóylew; 7. awıs. miyine quyıw.

O'QITMOQ – 1. oqıtıw; 2. úyretiw.

O'QITUVCHI – oqıtıwshı; muǵallım.

O'QITUVCHILIK – oqıtıwshılıq.

O'QISH – 1. oqıw; 2. sab-aq; 3. oqıw procesi, oqıw múd-deti.

O'QISH-YOZISH – oqıw-jazıw, sawat.

O'QLAMOQ – oqlaw, atıw ushın tayarlaw.

O'QLI – 1. oqlı, oqlanǵan; 2. oqqa ornatılǵan, oǵı bolǵan.

O'QLOV – 1. oqlaw (mıltıqtı); 2. oqlaw (asxanada).

O'QLOG'I – oqlaw (asxanada).

O'QRANMOQ – oqıranıw (at, sıyrı haqqında).

O'QRAYMOQ – oqırayıw, kózin alartıw, kózin alartıp qaraw.

O'QTALMOQ – oqtalıw, dápińiw, umtılıw (mush, mıltıq, tayaq hám t.b. lar menen).

O'QTAMOQ – qadaw.

O'QTIN-O'QTIN – ara-tu-ra, anda-sanda, geyde.

O'QUV – oqıw.

O'QUVCHI – oqıwshı.

O'QCHI – oqshı, atıwshı, atqısh.

O'R – 1. or, ura, shuqır, oy, qarım, aqım; 2. biyiklik, dóńlik; 3. awıs. joqarı, bálent; 4. ór, ójet.

O'RA – 1. ura, shuqır; 2. shuqırlıq.

O'RAB-CHIRMAB – orap-shırmap, eplep dúnya, kiyim-kensheklerin jıynap (uzatılatuǵın qız, onıń toyı haqqında).

O'RALAMOQ – 1. q. o'rlamoq; 2. tásirin tiygiziw, tásir etiw.

O'RALASHMOQ – 1. úymelesiw, tentirew, shoqlanısw, uylıǵısw; 2. oralıw, oranıw; 3. awıs. áwere bolıw, bir jumıs penen bánt bolıw.

O'RALMOQ – 1. oralıw, shıyralıw; 2. úymelesiw; 3. shırmalıw, jabısw; 4. jip arqan, sım, tor sıyaqlı zatlarǵa ilinip, oralıp háreketlene almaw.

O'RAM – 1. oram, baylam, buwma; 2. túyin, oralǵan zat; 3. oralǵan zattıń hárbir qabati; 4. bir orawǵa jetetuǵın, bir márte orawǵa bolatuǵın.

O'RAMA – 1. orama, oralǵan; 2. buralǵan, shıyratılǵan; 3. awqat túri; 4. q.

o'ram.

O'RAMALAMOQ – oraw, orap jasırıw, shırmaw.

O'RAMLAMOQ – oraw, oram halına keltiriw.

O'RAMOQ – 1. oraw, oram payda etiw; 2. basın oraw, basın jawıw, tańıw; 3. aylandırıp, aylanıp, átirapın qorshaw; 4. baylaw, shandıw, shırmaw; 5. orap jasırıw; 6. bekkemlep baylaw; 7. qaplaw, qorshaw; 8. awıs. iyelew, basıp alıw, bánt etiw.

O'RASHMOQ – 1. orasıw; 2. oralıw, shırmatılıw, iliniw.

O'RDA – tar. orda.

O'RDAK – úyrek.

O'RGAMCHIK – 1. dáslepki, tájiriye ushın islen-gen; 2. úyrenshik.

O'RGANISH – 1. úyreniw; 2. ádet.

O'RGANMOQ – 1. úyreniw, bilip alıw, iyelew; 2. kózi úyreniw, úyrenip ketiw; 3. ádetleniw; 4. beyimlesiw, iykemlesiw.

O'RGATMOQ – 1. úyre-tiw, bildirtiw; 2. jolǵa salıw; 3. tálim beriw, bilim beriw; 4. ádetlendiriw; 5. kónliktiriw.

O'RGILAY – tańl. aynal-ayın; sadaǵası keteyin.

O'RGILMOQ – aylanıw, jaqsı kóriw.

O'RGILMOQ: O'RGIL-DIM O'SHA ISHINGNI – sadaǵası keteyin sol jumısıńnıń.

O'RGIMCHAK – órmek-shi.

O'RIK – erik.

O'RIKZOR – erik baǵı.

O'RIM – 1. orım, oraq, jıyın-terim; 2. órim, burım.

O'RIM-YIG'IN – jıyın-terim.

O'RIN – 1. orın, jer; 2. jataq; 3. baspana, turaq jay; 4. adamnıń, zattıń ómirde tutqan ornı; 5. wazıypa, lawazım; 6. ret, qolaylı waqıt; 7. zárúrlık, qajet.

O'RINBOSAR – orınbasar; shákirt.

O'RINDIQ – orınlıq.

O'RINDIQLI – orınlıqlı.

O'RINDOSH – 1. q. o'rin-bosar; 2. eki jumıstı bir islews-hi adam.

O'RINDOSHLIK – eki jumıstı qatar islewshilik.

O'RINLAMOQ – orınlaw, atqarıw, pitkeriw, iske asırıw, júzege asırıw.

O'RINLATMOQ – orın-latıw.

O'RINLASHMOQ – q. o'rnashmoq.

O'RINLI – 1. orınlı, ornı bar, orınǵa iye; 2. ádalatlı; jón-li, tiykarlı, durıs; 3. ruqsat etil-

gen, ılayıq; 4. óz ornında, ornı menen, jóni menen.

O'RINSIZ – 1. orınsız, tiykarsız, sebepsiz, artıqsha, biyhuwda; 2. jónsiz, nadurıs; 3. qurı, paydasız, kerek emes.

O'RISH – 1. orıw; 2. óriw; 3. tex. toqımanıń, materialdıń uzınına ótken jipleri.

O'RKACH – 1. órkesh, túyeniń órkeshi; 2. awıs. tóbe-shik, órkeshke uqsaghan dóń.

O'RKACHDOR – úlken órkeshi bar, úlken órkeshli.

O'RKACHLANMOQ – órkeshleniw, órkeshke uqsap kóteriliw.

O'RKACHLI – órkeshli, órkeshi bar.

O'RLAMOQ – 1. órlew, joqarıǵa qaray júriw, tóbege shıǵıw; 2. aspanǵa kóteriliw, joqarılaw.

O'RLIK – órlik, ójetlik, hákislik.

O'RMA – órip, esip tayarlangan.

O'RMAK – órmek, shalsha yaki gilem toqıytuǵın jergilikli úskene.

O'RMALAMOQ – 1. órmelew, júriw (jánlikler haqqında); 2. súyreliw, súyretiliw, jılısıp júriw, jılısqaqlaw; eńbeklew; 3. joqarıǵa kóteriliw, tırmasıw, jarmasıw; 4. mól-

direw, móldirep aǵıw.

O'RMON – orman, toǵay.

O'RMONLI – ormanlı jer, toǵaylıq, tereklik.

O'RMONLIK – ormanlıq, toǵaylıq.

O'RMONZOR – q. o'rmonli.

O'RMONSHUNOS – toǵaytanıwshı.

O'RMONSHUNOSLIK – toǵayshılıq.

O'RMONCHI – toǵayshı.

O'RMONCHILIK – toǵayshılıq.

O'RMOQ – 1. orıw, kesiw, shalıw; 2. óriw, esiw.

O'RNAK – órnek, úlgi.

O'RNAKLI – órnekli, úlgili.

O'RNAMEQ – ornaw, jaylasıw, ornasıw.

O'RNAMEQ – 1. ornatiw, qoyıw, jaylastırıw; 2. qurıw, salıw, soǵıw; 3. járiyalaw, en jaydırıw; 4. jumısqa, oqıwǵa kirgiziw.

O'RNAMEQ – 1. ornasıw, iyelep otırıw, ornalasıw; 2. jaylasıw, turaqlaw; tirishilik etiw, jasaw, turıw; 3. lawazım ornın iyelew; 4. awıs. es, qıy-alınan orn alıw.

O'ROQ – 1. oraq; 2. orım, jıyın-terim.

O'ROQCHI – oraqshı.

O'ROQCHILIK – oraqshılıq. bólisiw, sheriklesiw, jarn-aqlasıw.

O'ROV – oraw; qorshaw.

O'ROG'LIK – orawlı, oralğan.

O'RTA – 1. orta, oray; 2. aralıq; 3. orta, qorshaw, adamlar yaki bir jerdegi zatlardıń arası; 4. ortadağı; 5. ortada; 6. ortasha, normada.

O'RTAHOL – ortasha, ebindey, orta, bay emes, biraq kemağaldan jaqsı turmis kes-hiriwshi.

O'RTAKASH – tamada, toy baslawshi.

O'RTALIK – ortalıq, orta jer, aralıq.

O'RTAMIYONA – ortadarmiyan, ortasha.

O'RTAMOQ – 1. órtew; janıw, jandıriw; 2. awıs. kúydiriw, qızdırıw; 3. awıs. ishin kúydiriw, qayğığa salıw.

O'RTANCHA – ortanshi.

O'RTAPISHAR – orta pis-er.

O'RTACHA – ortasha, orta, joqarı da, tómen de emes.

O'RTOQ – 1. dos, teńles, qurbi; 2. ortaq, pikirles; 3. joldas (joldas direktor, joldas mayor) 4. ómirlik joldas; 5. sherik, jarnaq.

O'RTOQLASHMOQ – 1. dos tutıw; 2. ortaqlasıw,

O'RTOQLIK – doslıq.

O' R T O Q L I K
UCHRASHUVI – rásmiy bolmağan ushurasıw.

O'SAL – 1. osal; 2. jaman, mánişsiz, biymáni.

O'SALLASHMOQ – keseli zorayıw, osal bolıw.

O'SALLIK – 1. keseldiń awırlasqan, ólimnen aldınğı jağdayı; 2. uyat.

O'SIM – 1. ósim, ónim, payda; 2. qosımsha tólem, penya.

O'SIMLIK – ósimlik.

O'SIMLIKSHUNOS – ósimliktanıwshi.

O'SIMLIKSHUNOSLIK – ósimliktanıw, agrobiologiya.

O'SIMTA – ósimte.

O'SIQ – ósik, ósińki.

O'SISH – ósiw.

O'SMA – 1. osma; 2. med. organizmdegi ózgergen yamasa óziniń ádettegi forması hám wazıypasın joytqan kletkalardan ibarat toqımaların ósip ketiwi.

O'SMALI – osmalı, osma qoyılğan.

O'SMIR – óspirim, jetkinshak.

O'SMIRLIK – óspirimlik.

O'SMOQ – 1. ósiw,

uzayıw, jetiliw, rawajlanıw; 2. kógeriw, ónıp shıǵıw; 3. úlkeyiw, erjetiw, boyjetiw; 4. kúsheyiw, kóbeyiw (san jaǵınan).

O'SMOQCHILAMOQ – ózi bilgen yaki shamalaǵan nárseni jáne de sorastırıp anıqlawǵa urınıw, usı maqsette gáp taslaw.

O'SPIRIN – jas jigit, óspirim.

O'SPIRINLIK – óspirimlik, jaslıq waqıt, jaslıq shaq.

O'SUVCHAN – óskish, tez ósetuǵın.

O'SUVCHANLIK – óskishlik, tez ósiwshilik.

O'T – 1. ot, jalın; 2. shoq, qoz, qolamta; 3. awıs. tap, háwir; 4. awıs. yosh, yoshlılıq, talwas; 5. awıs. otlı, júreginde otı bar; 6. elektr zaryadı; 7. toqtawsız atılǵan oqlar; 8. ot, shóp.

O'T: O'T PUFAGI – ót qalta.

O'T-ALAF – ot-shóp, hár qıylı jabayı shópler

O'TA – 1. óte (ótiw); 2. óte, oǵada, júdá, dım, asa.

O'TAKA: O'TAKASI YORILMOQ – júregi jarılıw, qattı qorqıw.

O'TAKETGAN – shennen tıs, hádden ziyat.

O'TAMOQ – 1. otaw, jaman shóplerdi julıw; 2. ótew, orınlaw; 3. pitkeriw.

O'TAR – óter; otar.

O'TGAN – ótken.

O'TIMLI – lingv. awıspalı feyil

O'TIMSIZ – lingv. awıspasız feyil

O'TIN – otın.

O'TINFURUSH – otın satıwshı.

O'TINMOQ – 1. ótiniw, soranıw, jalınıw, jalbarınıw; 2. keshirim soraw.

O'TINXONA – otınxana.

O'TINCH – ótinish.

O'TINCHI – otınshı.

O'TIRGICH – otırǵış (stul, skameyka hám t.b.).

O'TIRISH – 1. otırıs; 2. otırısqa, qonaq shaqırıw, ziyapat.

O'TIRMOQ – 1. otırıw, shógiw; 2. otırıp jumıs islew; 3. miniw, shıǵıw (transportqa); 4. lawazımdı iyelew; 5. jasaw, turıw, ornıǵıw, mákan etiw; 6. jaza múddetin ótew; 7. jabısıw, ornaw; 8. jarasıw, say keliw; 9. unaw, jaǵıw; 10. rawajlanbay toqtap qalıw.

O'TKAZGICH – fiz.ót-kizgish.

O'TKAZMOQ – 1. ótkiziw, ótkeriw; 2. egiw,

otirgızıw (nál, qálemshe haqqında); 3. otirgızıw, shók-tiriw; 4. júzege asırıw, ámelge asırıw, alıp barıw.

O'TKAZUVCHAN – fiz. ótkizgish.

O'TKAZUVCHANLIK – ótkizgishlik.

O'TKINCHI – 1. ótkinshi, ótip baratırǵan; jolawshı; 2. ótkinshi, tez ótip ketetuǵın, waqıtsha.

O'TKIR – 1. ótkir, keskir, keskish; 2. ushlı, ushı bar, súyirli; 3. ótkir, kúshli; 4. awıs. tá-siri kúshli; 5. algır, jigerli, ilgir; 6. joqarı dárejeli; 7. er adam-lardıń atı.

O'TKIRLAMOQ – ótkir-lew, qayraw, egew.

O'TKIRLASHMOQ – 1. ótkirleńiw, ótkir bolıw; 2. kúsheyiw.

O'TKIRLIK – ótkirlik, ke-skirlik.

O'TKIZMOQ – q. o'tka-zmoq.

O'TLAMOQ – 1. otlaw, ot jew (haywanlar haqqında); 2. awıs. temaǵa tiyisli bolmaǵan, kereksiz gáplerdi aytıw, otlap ketiw.

O'TLI – 1. otlı, jalnı, janıp turǵan; 2. awıs. háwirli, qızǵın; 3. awıs. ǵayratlı, jigerli, júreğinde otı bar; 4. otlı, shópli.

O'TLI-SHUDLI – miynet-kesh, háreketshen.

O'TLOQ – otlaq, jaylaw.

O'TMAS – ótpes, júzi qay-tqan, ótpeytuǵın, kespeytuǵın.

O'TMASLASHMOQ – ót-pew, ótpeytuǵın bolıp qalıw.

O'TMISH – 1. ótmish, ót-ken turmıs; 2. buringı, áyyem-gi.

O'TMOQ – 1. ótiw (júriw, ketiw, ushıw, aǵıw); 2. orn alıw, jaylasıw; 3. ózgertiw, kóshiw (jumıs, oqıw hám t.b. lar haqqında); 4. ózgeriw, al-masıw; 5. juǵıw, awısıw; 6. tá-sir etiw; 7. alıslaw, uzaqlaw; 8. oziw, ozip ketiw; 9. bolıp ótiw, keshiw, júz beriw (waqıya, hádiyseniń barısı haqqında); 10. waqıt ótiw; 11. jasqa ótiw, jası tolıw (altı jasqa ótti); 12. dúnyadan ótiw; 13. ótip ketiw; 14. kiriw, lawazımǵa tayın-lanıw, qabıl etiliw; 15. satılıw, satıp alınıw; 16. oqıw, úyreniw (oqıtıw, úyretiw); 17. kesiw, qırıqıw; 18. tesiw, shansıw, batırıw.

O'TOV – otaw, qara úy.

O'T-OLOV – órt-jalın.

O'TOQ – 1. otaq, otaw; 2. artıq, aǵla.

O'TOQCHI – otaqshı, otaq otawshı.

O'TOG'ASI – otaǵası, jası

úlken, yashullı, aqsaqal.

O'TPARAST – tar. ot-paraz, otqa sıyınıwshı.

O'TPARASTLIK – tar. ot-parazlıq, otqa sıyınıwshılıq, otqa tabınıwshılıq.

O'TQAZMOQ – 1. birewge orın beriw, otırıwına járdemlesiw; 2. ornatiw, jayǵastırıw; 3. egiw, otırǵızıw (nál, qálemshe haqqında); 4. jaylastırıw, qoyıw.

O'TROQ – otırıqshı.

O'TROQLASHMOQ – otırıqlasıw, otırıqshı turmıs keshiriw.

O'TROQLIK – otırıqshılıq, turaqlılıq.

O'TTIZ – otız (30).

O'TXONA – otxana.

O'TXO'R – jemxor, jemshil, ot jeytuǵın, ot penen azıqlanatuǵın.

O'TZOR – otlaq jer, ot-shópli jer.

O'T-O'LAN – ot-shóp, kók shópler.

O'XSHAMAGAN – 1. uqsamaǵan; 2. jaraspaǵan, jaraspaytuǵın; 3. kútilmegen, biyemezgil.

O'XSHAMOQ – 1. uqsaw, uqsas bolıw, megzew; 2. uqsaw, bolıp kóriniw; 3. kewildegidey, oydaǵıday bolıw, orınlaw; 4. uqsap, uqsagan, sıyaqlı,

kibi.

O'XSHATISH – 1. uqsatiw; 2. ádeb. teńew.

O'XSHATMA – uqsatiw.

O'XSHATMOQ – 1. uqsatiw; kewildegidey islew, bejeriw; 2. megzetiw; 3. qatırıw, qatırıp islew.

O'XSHASH – uqsas, megzes, sáykes; sekilli, tárizli, sonday, sol sıyaqlı, bir qıylı, bir-birine uqsas.

O'XSHASHLIK – uqsaslıq, birgelkilik, megzeslik.

O'XSHASHSIZ – teńsiz, teńi joq.

O'XSHOVSIZ – jarasıqsız, jaraspaǵan, ılayıq emes.

O'XCHIMOQ – lıq-lıq tiyiw; loǵıw, loqsıw, qusıw, qaytarıw.

O'XCHIQ – lıq-lıq; loǵıw, loqsıw.

O'Y – 1. oy, pikir, uǵım, qıyal; 2. reje, jospar, niyet, maqset; 3. aqıl, es; 4. oyla(n)ǵan zat.

O'YDIM-CHUQUR – oyılı-biyik, oyılı-bálent.

O'YIN – 1. oyun, kewil kóteriw ushın háreket, ermek; 2. jarıs, báygi; 3. qumar (karta oyun); 4. ayaq oyun, oyun oynaw; 5. awıs. jeńil, jaǵımlı háreket; 6. tamasha, qızıq oyun;

7. awıs. qılıq; 8. ańsat, qıyın emes; 9. buzıq, jeńil minez.

O'YINBOZ – oynıpaz, oynınshı, oynaǵısh.

O'YIN-KULGI – oyın-kúlki, oyın-zawıq, waq-shaq.

O'YIN-MAZAX – házil-dálkek, degishpe.

O'YINQAROQ – oynınshıl, shoq.

O'YINQAROQLIK – shoqlıq.

O'YINCHI – 1. oynınshı, jaqsı oynaytuǵın; 2. ayaq oynınshı; 3. awıs. oynaǵısh, oyınǵa sheber; 4. oynınshı (futbol, shaxmat sıyaqlı sport oynları haqqında).

O'YINCHOQ – 1. oynınshıq; 2. awıs. ermek, aldanısh, jubanısh; 3. awıs. birewdiń ay-tqanın sózsiz orınlawshı, boysıǵısh, kóngish; quwırsh-aq.

O'YIQ – oyıq, oy, tesik, shuqır.

O'YAMOQ – 1. oylaw, pikirlew, pikir júrgiziw; 2. qıy-allaw, qıyal etiw, qıyalnan ótkeriw; 3. eslew, eske alıw, eske túsiriw, yadqa alıw; 4. bir adamnıń ya zattıń paydasın oylaw, paydasın oylap is tutıw; 5. shamalaw, boljaw, ..dep esaplaw.

O'YLAMSIRAMOQ –

oylanıw, qıyal etiw.

O'YLANMOQ – oylanıw, oylanıp kóriw, pikirlew, qıyal etiw.

O'YLASHIMCHA – oylawımsha, meniń oyımsha.

O'YLI – oyılı, oy-pikirli, aqıllı.

O'YMA – oyma, oyılıp is-lengen; naǵıs.

O'YMAKOR – 1. naǵıs oyıwshı usta; 2. oyma, oyıp is-lengen.

O'YMAKORLIK – naǵıs oyıwshılıq.

O'YMALAMOQ – 1. oyıp taslaw, tesip taslap; 1. shumshıw, shumshılaw.

O'YMOQ – 1. oyıw, tesiw, úngiw; 2. naǵıs oyıw; 3. awıs. qattı shumshıw, osıp alıw; 4. awıs. azap beriw; 5. shuqırsha, oyıq; 6. kishkene, sulıw; 7. oymaq.

O'YNAMOQ – 1. oynaw, oyun oynaw; 2. dem alıw, waqtın xosh ótkeriw, aylanıw, qıdırıw; 3. oynaw (sport oynları haqqında); 4. qumar, karta oynaw; 5. ayaq oyun oynaw; 6. rol oynaw (teatr, kino haqqında); 7. házillesiw, degishiw; 8. awıs. oynaqlaw, oynaqshıw (haywanlar hám zatlar haqqında); 9. oynap otırıw; 10. awıs. jıpılıqlaw, qıpılıqlaw; 11. se-

keñlew, ırǵıp-ırǵıp shabıw; 12. awıs. börtip shıǵıw (muskul, tamir haqqında).

O'YNASH – 1. oynaw; 2. awıs. oynas.

O'YNASHLIK – oynashlıq.

O'YNASHMOQ – 1. oynasıw; 2. mensinbey qatnasta bolıw, házillesiw; 3. oynas bolıw.

O'YNOQ – oynaq, shoq.

O'YNOQI – 1. oynaq, oyınshıl, erke, quwaq; 2. awıs. jeñil hám jaǵımlı, shoq; 3. zawıq baǵıshlaytuǵın; 4. awıs. ayaǵı jeñil, suyıq.

O'YNOQLAMOQ – 1. oynaqlaw, sekirip-sekirip júriw, ırǵıp-ırǵıp shabıw; 2. awıs. oynaw, oynaqshıw, sekeñlew; 3. q. o'ynamoq 12.

O'YPARAST – oyshıl, kóp oy súretuǵın, oylanǵısh.

O'YUVCHI – oyıwshı.

O'YCHAN – 1. oyshań, oyǵa shómgen; 2. kóp oylanatuǵın, oyshıl; 3. awıs. tınısh, jim-jirt; qıyal súrgendey.

O'YCHANLIK – oys-hańlıq.

O'YCHI – oyshıl, oylanǵısh, kóp oylanatuǵın adam.

O'Z – óz.

O'ZAK – 1. ózek, oray; 2. túbir; 3. tex. sterjen; 4. lingv. túbir; 5. awıs. negiz, tiykar.

O'ZAKDOSH – lingv. túbirles.

O'ZAN – 1. ózen; 2. awıs. dawamlı zattın belgili jolı.

O'ZARO – óz ara.

O'ZAG'ON – ózǵın, ozıq, ozıwshı.

O'ZBEKCHA – ózbekshe.

O'ZBEKCHALAMOQ – ózbekshelew.

O'ZBEKCHASIGA – q. o'zbekcha.

O'ZBILARMON – 1. ózimshil, bilgirsımaq, menmen; 2. ójet, tirsek.

O'ZBILARMONLIK – ózimshillik, menmenlik; ójetlik.

O'ZBOSHIMCHA – 1. tek óz erkinshe is tutatuǵın; óz basımsha; 2. biybaštaq.

O'ZBOSHIMCHALIK – óz basımshalıq, ózi bildilik.

O'ZGA – 1. ózge, basqa, bóten, birew, basqa birew, gey birew; 2. biytanı, jat, tanı emes; 3. ózgeshe, basqasha, basqa túrli, ayırması bar.

O'ZGALIK – 1. ózgelik, basqalıq; 2. ózgeshelik, ayırıqshalıq.

O'ZGARISH – 1. ózgeris, basqasha kórinis, jańa waqıya; 2. q. inqilob.

O'ZGARISHSIZ – ózgerissiz, ózgeris joq; ádettegeidey;

buringıday.

O'ZGARMAS – ózgermes, ózgermeytuğın, turaqlı.

O'ZGARMOQ – 1. ózgeriw, basqa túrge eniw, basqasha sapağa kóshiw; 2. mazmun jaǵınan ózgeriw; 3. jańarıw, almasıw, basqasha bolıw.

ÓZGARTIRMOQ – ózgertiw, almaştırıw.

O'ZGARUVCHAN – ózgermeli, ózgergish, turaqsız, qubılmalı.

O'ZGARUVCHANLIK – ózgermelilik, ózgeriwshilik.

O'ZGACHA – 1. ózgeshe, basqasha, bólekshe, parqı bar, bir bólek; 2. óz aldı, ózine tán, ayırım.

O'ZIBO'LARCHILIK – ózi boladılıq, óz betinshe taslap qoyıw; biyǵamlıq, biypárwalıq.

O'ZIDAN-O'ZI – ózin-en-ózi; erksiz, ıqtıyarsız.

O'ZIYURAR – ózi júretuğın, ózine ornatılğan motor kúshi menen júretuğın.

O'ZISHMACHOQ – kim ozar, jarıs, bellesiw, báygi.

O'ZICHA – 1. ózinshe, solayınsha, ózgerissiz, ózgertpey; 2. ózliginen, óz bildigi menen, óz erki menen; 3. óz

betinshe, erkin; 4. ózinen-ózi; 5. ózi, qurı; 6. óz aldı, ózine tán, ayırıqsha, erekshe.

O'ZLASHMA – ózlesken, ózlestirme.

O'ZLASHMOQ – 1. jaqın bolıw, tatiw bolıw; 2. ózlesiw, sińiw, túsinikli bolıw; 3. lingv. basqa tilden ózlesiw.

O'ZLASHTIRISH – ózlestiriw

O'ZLASHTIRMA – lingv. ózlestirilgen.

O'ZLASHTIRMOQ – ózlestiriw, iyelew.

O'ZLASHTIRMOVCHI – tómen ózlestiriwshi, tómen úlgeriwshi.

O'ZLIK – ózlik.

O'ZMOQ – 1. oziw, jetkizbew, alğa túsiw, oziw ketiw, quwıp ótiw; 2. awıs. aldında júriw, jeńimpaz bolıw.

O'ZOG': O'ZOG' YILI – biltırdan aldınǵı jılı.

O'Z-O'ZIDAN – óz-ózin-en; ózinen-ózi.

O'Z-O'ZIGA – óz-ózine.

O'ZG'IR – 1. q. o'zag'on; 2. awıs. algır, júyrik, shaqqan.

O'G'IL – ul, ul bala, er bala.

O'G'ILLI – ullı, ulı bar, er balalı.

O'G'ILLIK – ullı, ullı bolıw, ulı bar bolıw.

O'G'IL-QIZ – 1. ul-qız, perzentler, balalar; 2. jas áwlad.

O'G'ILSIZ – ulsiz, uli joq, balasız.

O'G'ILSIZLIK – ulsizlıq, balasızlıq, uli joqlıq.

O'G'IR – keli, keli-kelsap.

O'G'IRLAMOQ – 1. ur-law, qol salıw, bildirmey alıp ketiw, 2. alıp qashıw.

O'G'IRLANMOQ – ur-lanıw, qollı bolıw, birewdiń qolına ketiw.

O'G'IRLIK – urlıq.

O'G'IT – tógin, mineral zatlar.

O'G'ITLAGICH – tógin beriwshi úskene.

O'G'ITLAMOQ – tógin-lew, tógin beriw, jerge tógin tógiw.

O'G'LON – 1. er jigit, er bala, ul; perzent; 2. jas hám er-júrek jigit; qorqpas, batır.

O'G'RI – urı, urlıqshı.

O'G'RIBOSHI – urılar toparınıń baslıǵı.

O'G'RILIK – urlıq.

O'G'RINCHA – jasırın, bildirmey, heshkimge sezdirmeı.

O'G'RIVACHCHA – urınıń balası, urınıń áwladı.

O'G'RIXONA – urılar

jasaytuǵın, jıynalatuǵın jer.

O'SHA – sol, usı, ol, anaw.

O'SHAL – q. o'sha.

O'SHANAQA – q. o'shanday.

O'SHANAQASI – son-dayı, sonday jol menen, sol tárepten.

O'SHANAQANGI – q. o'shanday.

O'SHANDAY – solay, son-day, usınday, tap sonday, soǵan uqsas, soǵan uqsagan.

O'SHANDAYLIGICHA – solay, solayınsha, usılayınsha, qalay bolsa solayınsha.

O'SHANCHA – sonsha, sonshama, sonshellı, usınshama.

O'SSHANCHALIK – sonshalıq, sonshellı.

O'SHA-O'SHA – 1. sol-sol, ózgermegen, solayınsha, aldın qanday bolsa, házir de solay; 2. sonnan beri, sol waqıttan beri

O'SHQIRMOQ – baqırw, doq urıw, ashıw menen baqırw.

O'SHSHAYMOQ – qabaǵın úyiw, túneriw, tımsırayıw, sazırayıw.

O'CH – 1. ósh, kek, qas, jamanlıq; 2. ósh, qumar, qushtar, intıq.

O'CHAKISH – óshegis, qasarıs, eregis.

O'CHAKISHGANDAY – 1. óshegiskendey, qasarısqanday, eregisgendey; 2. hákisine, tilekke qarısı.

O'CHAKISHMOQ – óshegisıw, eregisıw, qasarısıw, ejesıw, tiresıw.

O'CHINQIRAMOQ – bozarıw, aǵarıw (bet-álpet haqqında).

O'CHIQ – 1. óshik, óshirilgen; 2. aǵarǵan, bozarǵan, quwarǵan (túr-tús haqqında).

O'CHLIK – óshlik, ósh bolıw.

O'CHIRGICH – óshirgish.

O'CHIRMOQ – óshiriw.

O'CHMOQ – 1. óshiw, sóniw, janıwı toqtaw; 2. reńi óshiw, reńin joytıw; ǵúńgirtleniw; 3. kózge kórinbew, kórinbey qalıw, joǵalıw; 4. awıs. joq bolıw; 5. toqtaw, tınıw; esitilmey qalıw.

O'CHOQ – 1. oshaq; 2. awıs. oray, derek.

O'CHOQBOSHI – oshaqbası, oshaqqası.

O'CHOQCHI – oshaqshı, oshaq soǵıwshı usta.

O'NG – 1. oń; 2. oń tárep; 3. ońay, qolay; 4. siyasıy hám social ómirdegi oziq aǵımǵa, progreske dushpan; konserva-

tor, reakcion; 5. ońı (ámelde, real turmısta bolatuǵın waqıya, qubılıs, jaǵday); 6. zattıń ońı, sırtı (kóylektiń ońı).

O'NGARMOQ – 1. jelkege ya kólik ústine keselep qoyıw, alıw; 2. ońarıw, jónlew, durıslaw.

O'NGIMOQ – reńin joytıw, túri qashıw.

O'NGIR – úńgir, quwıs, quwıslıq.

O'NGLAMOQ – 1. ońlaw, durıslaw; 2. awıs. dúzew, jónlew.

O'NGMOQ – ońıw, jaqsı bolıw, dúzeliw.

O'NG-SO'L – 1. oń-sol, oń-shep; 2. átirap, aylana, ján-jaq; 3. awıs. jaǵday, hal-jaq-day.

O'NG-TERS – 1. oń-teris; 2. awıs. hár tárep, hár jaq.

G'

G'ADAB – keyis, dákki.

G'ADABLAMOQ – keyiw, dákki beriw.

G'ADANG – joqarı kóterilgen, joqarı.

G'ADDOR – 1. satqın, zalım; 2. ayawsız, reyimsiz, miyrimsiz.

G'ADDORLIK – satqınlıq; reyimsizlik, miyrimsizlik.

G'ADIR-BUDIR – ge-dir-budur, oyılı-qırlı.

G'AFLAT – 1. xabarsız, xabarı joq, xabarı joqlıq; ğapıl, abaysız; 2. awıs. túsınbewshilik; nadanlıq, sawatsızlıq.

G'AJIMOQ – 1. ğayzaw, kemiriw, shaynaw, kemirip jew; 2. tislew, tislep jara etiw, jaraqatlaw; 3. awıs. tiliw, tilkimlew; 4. awıs. eziw, mıjıw, mijǵılaw.

G'AJIR – 1. búrkit sıyaqlı úlken jırtqısh qus; 2. elik. ğashır, ğashır-ğashır (dawıs haqqında).

G'AJIRLAMOQ – ğashırlaw, ğashır-ğashır etiw.

G'ALABA – 1. jeńis; 2. jetiskenlik, eriskenlik, tabıs.

G'ALADON – 1. ğállexana; 2. tartpa (stol, shkafardıń tartpası); 3. qutisha, yashik.

G'ALADONLI – tartpalı, tartpası bar.

G'ALAMIS – buzaqı, quyańqı, araqá sóz salıwshı.

G'ALAMISLIK – buzaqılıq, quyańqılıq.

G'ALATI – 1. ájeptáwir, ózgeshe, basqasha, qızıq, ersi, óreski; 2. belgisiz, anıq emes, túsiniw, ańlap bolmaytuǵım; 3. ózgergen, ıńgaysız, jaǵdaysız; 4. ájayıp, maqtarlıq, maqtawǵa turarlıq.

G'ALAYON – 1. narazılıq háreketi, qozǵalı, kóterilis; 2.

awıs. tábiyat qubılısları; tolqınlanıw, tınıshsızlanıw; yoshıw, qaynaw, tolıp tasıw.

G'ALAYONLI – qozǵalańlı

G'ALAYONCHI – kóterilishli, kóteriliske qatnasıwshı.

G'ALA-G'OVUR – ğawır-ğawır, gúbir-gúbir, shawqım.

G'ALDIRAMOQ – 1. q. qaldiramoq; 2. q. gulduramoq.

G'ALIZ – stıl jaǵman shala, pispegen; anıq emes, túsiniw qıyın; túsiniksiz.

G'ALIZLIK – túsiniksizlik.

G'ALLA – ğálle, masaqlı eginler dáni.

G'ALLAKOR – diyqan, ğállekesh.

G'ALLAKORLIK – ğálleshilik.

G'ALLASIMON – ğálle sıyaqlı, ğálle ósimliklerine uq-sas.

G'ALLAXONA – ğállexana, dánxana.

G'ALLAZOR – ğálle may-danı.

G'ALLACHILIK – q. g'allakorlik.

G'ALTAK – 1. túte, tútik, naysha; 2. tex. blok; 3. elektrotexnika hám radiotexnikada arnawlı sım oramı, katushka.

G'ALTAKARAVA – 1.

tachka, bir dóngeleqli qol arba-shası; 2. nosilki.

G'ALTAKMOLA – mala ornına qollanilatúgın aǵash qada.

G'ALVA – 1. ulı-qıyqıw, daw-jánjel, urıs-qaǵıs, tóbeles; 2. táshwish, awırmanlıq.

G'ALVALI – 1. daw-ján-jelli, urıs-qaǵıs bolıp turatúgın; 2. táshwishli, táshwish keltiretúgın.

G'ALVASIZ – 1. daw-ján-jelsiz, urıs-qaǵıssız, ín-júnsız, tınısh; 2. táshwishsiz, ǵamsız.

G'ALVACHI – dawkes, jánjelpaz.

G'ALVIR – elek, qálbir (dán elenetuǵın, siyrek torlı úlken elek).

G'ALVIRAK – 1. elek sıyaqlı tesik-tesik; 2. juqa qabıq, shaǵıw ańsat (badam, ǵoza haqqında).

G'ALVIRCHI – elekshi, elek soǵıwshı ušta.

G'ALCHA – 1. mıqır, mırtıq, tırbıq, tapaltas; 2. láms-er, esalań, esi kireli-shıǵarlı.

G'AM – 1. ǵam, qayǵı, uwayım, muń; 2. máp, payda; táshwish, oylaǵan maqsetine jetiw ushin tınıshsızlanıw.

G'AMBODA – ǵamlı, qayǵılı, muńlı.

G'AMGIN – ǵamgún, qa-

yǵılı, muńayǵan.

G'AMGINLIK – ǵamlılıq, qayǵılılıq, muńayǵanlıq.

G'AMGUZOR – ǵamxor, birewdiń qayǵısın jeńilletiw-shi, miyrimli, bawırman, qayırqom.

G'AMKASH – ǵam, azap shegiwshi; sabır-taqatlı.

G'AMLAMOQ – ǵamlaw, toplaw, ánjamın kóriw, tayarlaw, tayarlıq kóriw.

G'AMLI – ǵamlı, qayǵılı, uwayımlı, muńlı.

G'AMNOK – ǵamgún, qapa, irenjigen.

G'AMSIZ – ǵamsız, ǵamı joq, uwayımsız.

G'AMXONA – ǵamxana, qayǵı-ǵam, hásiiretli jer.

G'AMXO'R – ǵamxor, qáwender.

G'AMXO'RLIK – ǵamxorlıq, qáwenderlik.

G'AMZA – ǵamze, naz, kózin súzip qaraw.

G'AMZADA – q. g'amboda.

G'AMZALI – nazlı, jılwalı.

G'ANI – bay, dáwletli, qurǵın, ǵániy.

G'ANIM – dushpan, qas, jaw, qarsılas.

G'ANIMAT – 1. urısta, ańda qolǵa kirgizilgen zat, olja; 2. iye bolınǵan zat, náirse; 3. ót-

kinshi, waqıtsha.

G'ANIMLIK – dushpanlıq, qashlıq, óshpenlik.

G'AQ – elik. ğarq (úyrek yaki ğarǵa uqsagan quslardıń dawısın bildiredi).

G'AQILLAMOQ – ğarqıldaw, ğarq-ğarq etiw.

g'aq-**G'UQ** – elik. ğaq-ğuq.

G'AR – ğar, jeńil minezli, jolı buzıq hayal.

G'ARAM – gúdi, ot-shóplerdiń jıynalǵan úyini.

G'ARAMLAGICH – gúdi-legish, gúdiyletuǵın mashına.

G'ARAMLAMOQ – gúdilew.

G'ARAZ – 1. jeke máp, payda; 2. kóre almawshılıq, ishi tarlıq.

G'ARAZGO'Y – mápgóy, paydakúnem, qara basınıń ğamın oylawshı, óz mápin oylawshı.

G'ARAZLI – jeke máp, jaman niyet oylanǵan.

G'ARAZSIZ – óz mápin oylamaştan, qalıs, dámelenbey, haq niyet penen, óz paydasına shappaytuǵın.

G'ARB – 1. batis, kúnbatar, kúnbatis; 2. batis tárep; 3. Batis Evropa, Batis Evropa mámleketleri.

G'ARBIY – batis, batısta jaylasqan, kúnbatar táreptegi.

G'ARIB – 1. ğárip, aǵayin-tuwǵanı joq, músápir, biyshara; 2. kembaǵal, paqır, sorlı, gedey; 3. awıs. jaǵdayı tómen, kún-kórisi qıyın.

G'ARIBLANMOQ – q. g'ariblashmoq.

G'ARIBLASHMOQ – 1. ğárip bolıw, músápir bolıw, aǵayin-tuwǵansız, járdemshisiz qalıw; 2. kembaǵallasıw, qıyın awhalǵa túsip qalıw.

G'ARIBLIK – ğáriplik, músápirlik, biysharalıq.

G'ARIBON: SHOMI
G'ARIBON – keshki waqıt, adamdı uwayımǵa salatuǵın, kewilsiz keshki waqıt.

G'ARIBONA – ğáribal, ğáriplerdey, ğáriplerge uqsas.

G'ARIBPARVAR – ğáriplerge járdemleštuǵın, ğáriplerdı jarılqaytuǵın.

G'ARIB-G'URABO – ğárip-qáser, paqır-puqara.

G'ARLIK – ğarlıq, buzıqlıq.

G'AROYIB – 1. siyrek gezeletuǵın, júdá ózgeshe, ájeptáwir; 2. ájayıp.

G'AROYIBOT – ájayıp nárseler, qızıq zatlar.

G'ARQ – 1. ğarq, suwǵa shókken, batıp ketken; 2. awıs. kómilip qalǵan, búrkengen.

G'ARRA-SHARRA –

g'arra-sharra sarf qilmoq – puldı hádden tıs sarp etiw.

G'ART – elik. ğars.

G'ARTILAMOQ – ğarsıldaw, ğars-ğars etiw.

G'ART-G'URT – elik. ğars-ğars.

G'ARVACHCHA – 1. ğardan tuwılğan bala, ğardıń balası; 2. haramı (sógis).

G'ARG'ARA – 1. elik. tamaqtı shayǵanda shıǵatuǵın dawı; 2. ólim aldındaǵı qırıldı; 3. jip yaki shınjır járdeminde zattı tartıw, kóteriw ushın xızmet etetuǵın úskene; 4. úlken shıǵırshıq; shıǵırlı úskene.

G'ARG'ASHA – suwıqta, quyashta qaqsáǵan, jarılǵan.

G'ARCH – 1. elik. girsh; 2. etik, tuflilerdiń astına qaǵılatuǵın arnawlı teri hám onnan shıǵatuǵın ses.

G'ARCHILLAMA – girshildep turǵan.

G'ARCHILLAMOQ – girshıldaw, girsh-girsh etiw.

G'ARCHLI – q. g'arch 2.

G'ARCHSIZ – q. g'arch 2.

G'ARCH-G'URCH – elik. ğars-ğars.

G'ARCHCHA – 1. girsh etip, girsh etkizip; 2. udayı, mudamı.

G'ASSOL – óli juwǵısh.

G'AT – elik. karnay, mashi-

na signalınıń dawısına uqsáǵan dawıstı bildiredi.

G'AVVOS – 1. suw astına súńgiwshi, marjan izlewshi; 2. akvalangıst.

G'AVG'O – 1. shawqım, ulı-qıyqıw, baqırıs-shaqırıs; 2. ğawǵa, daw-jır, urıs-qaǵıs, ín-jín, tóbeles; 3. táshwish, awırmanlıq.

G'AVG'OLI – 1. ğawǵalı, dawlı, daw-jánjelli; 2. táshwishli, awırmanlıǵı bar.

G'AVG'OSIZ – 1. ğawǵasız, daw-jırsız, ín-jınsız, tınısh; 2. táshwishsiz, awırmanlıǵı joq.

G'AYB – 1. ğayıp, joqlıq; 2. din. seziw organları menen bilip bolmaytuǵın qubılıslar.

G'AYIR – 1. qızǵanshaq, ishi tar, sarań, jamanlıq oylaytuǵın, ishmerez, peyli tar; 2. q. g'ayr.

G'AYIRLANMOQ – qızǵanıw, kóre almaw, kúnlew.

G'AYIRLIK – qızǵanshaqlıq, ishi tarlıq, sarańlıq.

G'AYR – ğayı, basqa, bóten; jat, biygana.

G'AYRAT – ğayrat, qajır, kúsh, jiger, qarıw.

G'AYRATLANMOQ – ğayratlanıw, jigerleniw, kúsh salıw, ğayrat salıw.

G'AYRATLI – ğayrathı, qajırılı, kúshlı, qarılı.

G'AYRATLILIK – ğayrathılıq, qajırılıq, jigerlilik, qarılılıq.

G'AYRATSIZ – ğayratsız, ğayratı joq, qarılısız, jigersiz, kúshsız.

G'AYRI – 1. ğayrı, basqa, ózge; 2. biytanı, jat, biygana; 3. basqasha, ózgeshe, bir bólek, bólekshe; 4. qarama-qarsılıqtı bildiriwshi prefixs.

G'AYRIADABIY – ádebiy emes, ádebiy tilde qollanılmaytuǵın.

G'AYRIAXLOQIY – ádepsizlik, biyádeplik, ádep-ikramlılıq qaǵıydalarına qarısı.

G'AYRIDIN – dini basqa, basqa dindegi.

G'AYRIILMIY – ilimiy emes, ilimiy bolmaǵan, ilimge qarısı.

G'AYRIIXTIYORIY – erksiz, ıqtıyarsız, adamnı erki menen bolmaǵan.

G'AYRIQONUNIY – nızamǵa qarısı, nızamǵa qayshı keletuǵın.

G'AYRIRASMIY – rásmiy emes, rásmiy bolmaǵan, nızamlı jol menen islenbegen.

G'AYRITABIY – 1. tábi-

yyı emes, ádettegidey emes; 2. jasalma.

G'AYRISHA'RIY – sháriyatqa qarısı, sháriyat nızamlarına qayshı keletuǵın.

G'AYRISHUURIY – sanasız, oylamaştan, erksiz.

G'AZAB – ğázep, ğujır, ashıw, qáhár, zárebe.

G'AZABDOR – q. g'azabkor.

G'AZABKOR – ğázeppli, ashılı, qáhárlı.

G'AZABLANMOQ – ğázep leniw, ğujır lanıw, qáhár leniw, tullanıw, zárebesin úyiriw, shamırqanıw, qatıwlanıw.

G'AZABLI – ğázeppli, ğujırılı, ashılı.

G'AZABNOK – q. g'azabli.

G'AZAL – ğázzel.

G'AZALIYOT – ğázzeller, ğázzel usılında jazılǵan qosıqlar.

G'AZALNAVIS – ğázzelshi, ğázzel jazıwshı, ğázzel dóretiwshı.

G'AZALXON – 1. ğázzel oqıwshı, ğázzel aytıwshı; ğázzel qumar; 2. ğázzel jazıwshı.

G'AZALXONLIK – ğázzel oqıw, yaddan ğázzeller aytıw.

G'AZALCHILIK –

ǵázzelshilik.

G'AZNA – ǵazna.

G'AZNASHI – ǵaznashi.

G'AZO – q. g'azot.

G'AZOL – kiyik

G'AZOT – 1. din jolındaǵı urıs, ǵúres, musulmanlardıń muqaddes urısı; 2. hújim, basqalardıń jerine hújim etiw, bastırıp barıw.

G'AZOVOT – q. g'azot.

G'ASH – 1. dilgir, kewilsiz, mazası joq, kewilsizleniw; 2. ójet, qınır, shataq (balalar haqqında).

G'ASHAVA (G'ISHAVA) – qılıq, shataq, arızmaǵan zat ushın jánjel, ójetlik.

G'ASHLAMOQ – q. g'ashlanmoq.

G'ASHLANMOQ – 1. kewilsizleniw, uwayımlanıw, qayǵılanıw; 2. qınırlıq etiw, shataq shıǵarıw.

G'ASHLIK – 1. dilgirlik, kewilsizlik; 2. ójetlik, qınırlıq; 3. dushpanlıq.

G'ASHG'ASHA – q. g'ashava.

G'IDI-BIDI – baj-baj, shaw-shaw (narazılıq, talap, shaǵım, keyis sıyaqlı ǵáp-sóz, óz ara aytıstı bildiredi).

G'IDG'IDLAMOQ – elik. pıtıtılaw, bólinip-bólinip shıǵatuǵın dawıs penen sayraw

(keklik, bódene haqqında).

G'ID-G'IDQ – elik. pıtıtılaw (kekliktiń sayrawın bildiredi).

G'JBANGLAMOQ – belgili usıl yaki ritimde shertiliw, shawqımlı ses shıǵarıw (dáp haqqında).

G'JILLAMOQ – 1. qıshırlaw, qıshır-qıshır etiw; 2. kóbeyiw, kóbeyip ketiw, tolıp tasıw.

G'JILLASHMOQ – ayıtısw, bajıldasıw; jánjellesiw.

G'JIM – 1. jıyırq, jıyırılǵan, búklengen, mijimirlanǵan, irjim-tirjim; 2. qısım.

G'JIMLAMOQ – 1. jıyırq, búklew, jumbarsh-aqlaw, mijimirlaw; 2. qısım-law, uwıslaw; 3. awıs. azaplaw, qıynaw, eziw.

G'JINMOQ – gijiniw, ashıwı keliw, tisleniw, qáhárleniw.

G'JIRLAMOQ – 1. qıshırlaw, qıshır-qıshır etiw; 2. qırıldaw (ayazlap awırǵanda).

G'JJAK – girjek.

G'JJAKCHI – girjekshi.

G'JMALOQ – jıyırq, jıyırılǵan.

G'JJ-G'JJ – 1. qıshır-qıshır; 2. ǵuj-ǵuj, bıǵan-jıǵan, bı-jnagan.

G'ILAY – qıytar, qıysıq

kóz, kózi qıysıq.

G'ILAYLANMOQ – kózi qıysayıw.

G'ILAYLIK – qıysıq kózliklik, kózi qıysıqlıq.

G'ILDIRAK – dóńgelek, degershik.

G'ILDIRAKLI – dóńgelekli, dóńgelegi bar, dóńgelek ornاتیlǵan.

G'ILDIRAKSOZ – dóńgelek soǵıwshı, degershik soǵıwshı, degershik uštası, toǵınshı.

G'ILDIRAKSOZLIK – dóńgelek soǵıwshılıq, degershik soǵıwshılıq, degershik uštashılıǵı, toǵınshılıq.

G'ILDIRAKCHA – kishkene dóńgelek, degershik.

G'ILDIRAMOQ – dóńgelew, domalaw, jumalaw (dóńgelek hám domalaq formalı zatlar haqqında).

G'ILDIRLAMOQ – 1. q. gildiramoq; 2. awıs. aylanıw, aylanıp júriw; pármána bolıw.

G'ILMON – 1. din. jánnette xızmet etetuǵın jas sulıw jigit(ler); 2. awıs. gózzal qız, peri.

G'ILOF – 1. qap, kep, tıs, qutı, qın; 2. maska.

G'ILOFLAMOQ – qaplaw, tıslaw, qap penen qaplaw.

G'ILOFLI – qaplı, qa-

plangan, qabı bar.

G'ILOFCHI – qap soǵıwshı usta.

G'ILQ – q. g'ilt.

G'ILT – elik. ǵult (suyıqlıqtı ishkende tamaqda payda bolatuǵın dawıstı bildiredi).

G'ILTILLAMOQ – 1. jalınǵanday bolıw, telmirip jalınǵanday qaraw; 2. móltildew, mólt-mólt kóz jas tógiw.

G'IMIRLAMOQ – 1. qıbırlaw, qıbır-qıbır etiw, jıbırlaw, jıbır-jıbır etiw (kóbinese, kóp hám mayda haywanlar haqqında); 2. qıymıldaw, gúybeńlew, jeńil-jelpi, mayda-shúyde jumıslardı islew.

G'IMIRSILAMOQ – q. g'imirsimoq.

G'IMIRSIMOQ – q. g'imirlamoq.

G'IMIR-G'IMIR – elik. qıbır-qıbır, jıbır-jıbır, gúybeń-gúybeń.

G'ING'ILLAMOQ – 1. ǵınıldaw, ızıldaw, ızınlaw, dızıldaw (shıbın, hárre, qońızlar haqqında) 2. awıs. inıldaw; 3. awıs. q. g'ingshimoq 3.

G'ING'IRLAMOQ – q. g'ing'illamoq.

G'ING'IR-G'ING'IR – elik. gúńgir-gúńgir (túsiniksiz sóylew)

G'ING'-G'ING' – elik.

IZÍN-IZÍN, DIZ-DIZ.

G'IQ – 1. elik. g'iq ; 2. q. g'iyt.

G'IQILLAMOQ – g'iq-g'iq dawıs shıǵarıw.

G'IR – elik. zattın tez aylanıwı yaqı tez háreket etiw sebepli shıqqan dawıstı bildiredi.

G'IR: G'IR ETIB – tez, dárriw.

G'IRA-SHIRA – 1. gewgim; 2. gúnǵirt.

G'IRILLAMOQ – 1. pırpır ses shıǵarıw, pırıldaw; 2. gúwildew (samal haqqında); 3. q. g'izillamoq 2.

G'IRING – q. g'ing.

G'IRINGLAMOQ – zarlanıw, zarlana beriw, nalınıw.

G'IRMAYMOQ – kózin qısıp qaraw.

G'IRRA – g'ıppa, dárriw, háp zamatta.

G'IRROM – 1. jaman, pák emes, jóǵı, aldawǵa beyim; 2. girlewshi, oyın qaǵıydaların buzıwshı.

G'IRROMLIK – 1. jóǵilik, aldawǵa beyimlik; 2. girlews-hilik.

G'IRT – 1. belginiń kúshli dárejesin bildiredi (tiykarınan, unamsız belgilerge qarata): oǵırı, oǵada, dım, júdá, kútá; 2.

birotala, pútkilley, tolıǵı menen, hámmesi; 3. elik. qırt, gúrt.

G'IRTILLAMOQ – qırtıldaw, gúrtildew.

G'IR-G'IR – 1. gır-gır, zır-zır, pır-pır; 2. tez-tez, zırıldap, zır etip.

G'IRCH – elik. q. g'irt 3.

G'IRCHILLAMA – gırshıldap turǵan.

G'IRCHILLAMOQ – gırshıldaw, gırsh-gırsh ses shıǵarıw.

G'IVIRLAMOQ – 1. qıbırlaw, qıbır-qıbır etiw, jıbırlaw, jıbır-jıbır etiw (mayda haywanlar haqqında); 2. awıs. ášte qozǵalıw, ášte qıymıldaw; 3. gúybeńlew, gúymeńlew.

G'IVIRSIMOQ – q. g'ivirlamoq.

G'IVIR-G'IVIR – elik. qıbır-qıbır, jıbır-jıbır.

G'IVIR-SHIVIR – elik. gúbir-gúbir, sıbır-sıbır.

G'IYBAT – ósek, gıybat, sıpsın, ótirik-ósek, shuǵıl sóz, jala, gáp-sóz.

G'IYBATXONA – ósektiń uyası.

G'IYBATCHI – ósekshi, shuǵıl, ósekqumar, gıybatshı, jalaxor.

G'IYQ – q. g'iyt.

G'IYT – elik. shıyq.

G'IYTILLAMOQ – shıyqıldaw, shıyq-shıyq etiw.

G'IYCH – q. g'iyt.

G'IZ – 1. elik. zır-zır; 2. tez, zırlap.

G'IZILLAMOQ – 1. zırlaw, zır etiw; 2. zırıldaw, zırıldaw, tez júriw, zımıraw.

G'ISHA – trostnik, qamısqa uqsap ósetuǵın, biraq paqalınıń ishi gewek bolmaytuǵın ósimlik.

G'ISHAVA – qınırlıq, shataqlıq; jánjel.

G'ISHAVACHI – qırsıq, ójet, gejr.

G'ISHAZOR –

G'ISHT – gerbish.

G'ISHTIN – 1. gerbishli, gerbishten qurılǵan, gerbish penen órilgen; 2. karta oyınında: qıyıq.

G'ISHTLI – gerbishli.

G'ISHTCHI – 1. gerbish quyıwshı; 2. gerbish óriwshi.

G'ISHG'ISHA – qılıq, shataq, arzımaǵan zat ushin jánjel.

G'ICHILLAMOQ – qıshırlaw, qıshır-qıshır etiw; ǵırshıldaw, ǵıshırlaw.

G'ICHIR – elik. qıshır.

G'ICHIRLAMOQ – q. g'ichillamoq.

G'ICH-G'ICH – q. g'ij-g'ij.

G'ING – elik. ız-ız, dız-dız (shıbın, hárrelerdiń ushqandaǵı dawısın bildiredi).

G'ING: G'ING DEMOQ – artıqsha sóylew, orınsız sóylew, qarsı sóylew.

G'INGILLAMOQ – q. g'ing'illamoq.

G'INGSHIMOQ – 1. uwıldaw, ǵınıldaw, ızıldaw, dızıldaw, inıldaw, inırsıw, inıranıw; 2. túsiniksiz sesler shıǵarıw; 3. awıs. zarlanıw, nalınıw.

G'OFIL – ǵapıl, xabarsız, biyxabar, abaysız, arqayın.

G'OFILLIK – xabarsızlıq, biyxabarlıq.

G'OLIB – jeńimpaz.

G'OLIBIYAT – jeńis, jeńimpazlıq.

G'OLIBKOR – jeńiske alıp barıwshı; jeńimpaz.

G'OLIBLIK – 1. jeńis; 2. jeńimpazlıq.

G'OLIBONA – jeńimpazlarday, jeńimpazlarǵa tán.

G'OR – úngir, quwıs, quwıslıq.

G'OV – 1. tosqın, irkinish, qarsılıq; 2. ǵaw, ishi bos, gewek, push.

G'OVAK – gewek, ishi bos, push.

G'OVLAMOQ – 1. ǵawlaw, háwijlenip ósiw, zúraátı

jaqsı bolmay, qurı boyı ósiw; 2. awıs. háwijleniw, kúsheyiw, zorayıw, údew (kóbinese, unamsız zat-qubılıslarǵa qarata).

G'OVUR – ǵawır-ǵawır, ǵawırlı, shawqım.

G'OVURLASHMOQ – ǵawırlasıw, shawqımlasıw, baqırısıp sóylesiw.

G'OYA – 1. ideya; 2. oy-pikir; maqset, niyet.

G'OYALI – ideyalı, ideyası bar.

G'OYASIZ – ideyasız, ideyası, maqseti joq.

G'OYAT(DA) – nayatıy, hádden tıs, shennen tıs, oǵada, júda, asa, orasan.

G'OYAVIY – ideyalıq.

G'OYAVIYLIK – ideyalılıq.

G'OYIB – 1. ǵayıp, joǵalǵan, joytılgan; 2. Táńri, Quday.

G'OYIB: **G'OYIB BO'LMOQ** – ǵayıp bolıw, joǵalıw, joytılıw.

G'OYIBDAN – 1. kútpegen jerden, joq jerden; 2. q. g'oyibona 1.

G'OYIBONA – 1. ǵaybana, sırttan, sırtınan, kórmešten, kórmeý-bilmey (ózin kórmeý, ózi menen sóylespey, sırtınan); 2. ǵaybana, belgisiz; kútilmegende.

G'OZ – 1. ǵaz; 2. awıs. gewdeni tik uslaǵan halda; tik turıp, tikke; 3. kúsh-quwat, koloriya; 4. gaz, tábiyiy gaz.

G'OZIY – din. muqaddes urısta qatnasıwshı, óz isenimi jolında gúresiwshı.

G'OZKAPTAR – qızılayaq, digildik.

G'OZLANMOQ – gewdeni tik tutıw, qáddin kóteriw, tikleniw, qáddin tiklew.

G'OZOYOQ – bot.

G'OZPANJA – bot.

G'OZYAPROQ – bot.

G'OZ-G'OZ – tay-tay (endi júriwge úyrenip atırǵan bala haqqında).

G'UBOR – 1. shań, girbiń, girt, shań-tozań; 2. awıs. tazalıqtı, páklikti buzıwshı zat, daq, kir; 3. awıs. kewil xoshı bolmaw, saǵı sınıw (adamnıń ruwxıyatın buzıwshı jaǵday); 4. ósimliklerdiń keselligi.

G'UBORLANMOQ – shańlanıw, shań basıw, shań menen qaplanıw.

G'UBORLI – 1. shańlı, shań basqan, shań-tozańlı; 2. awıs. dilgir, qapa, muńlı.

G'UBORSIZ – 1. shańsız, girbińsiz, shańı joq, taza; 2. awıs. kewli pák, kewlinde kiri joq.

G'UDDA – búrtik, bujır,

bórtip shıqqan isik, torsıq.

G'UDRANMOQ – 1. gúbirleniw, ózi menen ózi gúbirlenip sóyleniw; 2. ersili-qarsılı sóylew, gáp-sózinen tutılıw, ananı-mınanı sóylew.

G'UDRASHA – gedir-budır bolıp ketken, jarılğan.

G'UDULLAMOQ – q. g'udranmoq.

G'UDUR – gedir-budır, tegis emes.

G'UDURLAMOQ – q. g'udranmoq.

G'UJ – gúj-gúj, top, toplanğan.

G'UJANAK – 1. búrisiw, búrsenlew; 2. q. g'uj; 3. taw eteklerinde mayda paqalları gúj-gúj bolıp ósetuǵın puta.

G'UJLAMOQ – gújlaw, bir jerge toplanıw, gúj-gúj bolıw.

G'UJMAymoQ – búrisiw, búrsenlew.

G'UJUM – júzim solqımı.

G'UJUMLAMOQ – júzim danaların birme-bir úziw.

G'UJUR – 1. qajır, ğayrat; 2. elik. juǵır-juǵır (quslardıń sayrawı); 3. awıs. gúbir-gúbir (túsiniksiz gáp-sózler).

G'UJURLAMOQ – 1. juǵırlaw, juǵır-juǵır sayraw; 2. gúbirlew, gúbir-gúbir sóylew.

G'UJG'ON – 1. bıǵan-

juǵan, bıjnaǵan, úymelesken; 2. awıs. yoshqan, qaynaǵan, tolıp tasqan.

G'UL – 1. kisen; 2. tar. arnawlı áskeriy bólimshe.

G'ULDURAMOQ – gúbirleniw, gúbirlenip dóyleniw.

G'ULOM – 1. sarayda xızmet etiwshi bala, xızmetker; 2. qul; 3. er adamlardıń atı.

G'ULU(V) – 1. ğalawıt, narazılıq, shawqım, ğawǵa, topalań, jánjel; 2. tınıshsızlıq, mazası bolmaw.

G'ULG'ULA – ğulǵula, ğawǵa, topalań, tınısh emes, jánjel.

G'ULG'ULALI – ğulǵulalı, ğawǵalı, dawlı, daw-jırlı, tınıshsızlıq.

G'ULG'ULASIZ – ğulǵulasız, táshwıshsız, tınısh.

G'UMBAK – zool. quwırshaq.

G'UNAJIN – qashar, eki jastan ótken urǵashı qaramal.

G'UNDA – mırtıq hám tompaq (adam haqqında).

G'UNCHA – 1. ğumsha, ósimliktiń gúl búrtigi; 2. awıs. qanday da bir qubılıstıń endi baslanatuǵın waqtı, baslanıwı.

G'UNCHALAMOQ – ğumshalaw, ğumsha shıǵarıw, gúl búrtigin shıǵarıw.

G'UPPAK – qalıń shaqa,

ǵuj-ǵuj bolıp yamasa top bolıp ósetuǵın, ǵuj-ǵuj.

G'URBAT – 1. músápirlik,

ǵáriplik, watannan shette jasaw; 2. qayǵı, ǵam, táshwish, ǵulpet, sátsizlik; 3. awırman-

lıq, táshwish keltiretuǵın.

G'URBATXONA – ǵam-qayǵı mákanı, ǵam-qayǵı kóp bolatuǵın jer.

G'URILLAMOQ – gúril-dew.

G'URRA – isik (mańlayda yaki bašta payda bolǵan qattı isik).

G'URRAK – qumırı.

G'URUR – 1. namıs, ar; adamnıń óz qádirin biliwi, ózin húrmet etiw; 2. maqtanış, maqtanıw; kewli tolıw; 3. maqtanıwǵa tiykar bolatuǵın zat, sebep; 4. menmenlik, tákabbırlıq.

G'URURLANMOQ – 1. maqtanıw, maqtanış etiw; 2. menmensiw, ózimsiniw.

G'URURLI – 1. arlı, arnamıslı; 2. menmen, ózimshil.

G'URURLIK – arlılıq, namıshlılıq.

G'URURONA – ar-namıs penen.

G'US – tańl. hás (iyt haqqında).

G'USL – pákleniw ushin arnawlı tártipte juwınıw.

G'USSA – ǵam-qayǵı, uwayım, muń, sher.

G'USSALI – ǵam-qayǵılı, muńlı, kúyinishli.

G'USSASIZ – ǵam-qayǵısız, uwayımsız, muńsız.

G'USG'USLAMOQ – hástiriw, urıstırıw.

G'UV – elik. gúw, gúw-gúw (samal eskende yaki zatlar ushqanda, aylanǵanda shıǵatuǵın sešti bildiredi).

G'UVULLAMOQ – 1. gúwildew, gúw-gúw etiw; 2. gúbirlew, uw-shuw bolıw.

G'UVUR – q. g'ovur.

G'UVURLAMOQ – q. g'uvullamoq.

G'UVVA – tezlik penen, tez.

G'UVVOS – ulı-shawqım, ulı-dúbirli, ulı-qıyqıw, ǵawırılı.

G'UV-G'UV – elik. gúw-gúw.

G'UVG'UVLAMOQ – gúwgúwlew, gúw-gúw etiw.

G'UCH – q. g'uj.

G'O'DAYGAN – 1. qaqay, qayqayǵan, pań, sáteń; 2. awıs. iykemsiz, iykemge kelmey-

tuǵın, iykemi joq.

G'O'DAYMOQ – 1. qayqayıw, qaqayıw, ǵoddaslaw, shaljaqlaw, ǵardıyiw 2. awıs. sóylespey, ǵápke aralaspay turıw; sárriyiw; 3. awıs. kekshiyiw, shalqayıw, shireniw, sháltiyiw.

G'O'DILLAMOQ – q. ǵ'udullamoq.

G'O'DIR – q. ǵ'udur.

G'O'DRANMOQ – q. ǵ'udranmoq.

G'O'LA – 1. qada, doǵalaq; 2. qadaǵa uqsas, juwan; 3. awıs. kúshli, tiykarlı; 4. kishkene domalaq formalı.

G'O'LABUR – dápeń, iri, jotalı, mıqlı (adam haqqında).

ǵ'o'labur: ǵ'o'labur ARRA – jarǵı, úlken jarǵı.

G'O'LAK – 1. nayshadan úplep yaqı palaqpannan atıw ushın ılaydan soǵılǵan domalaq zat; 2. shoqmar.

G'O'NON – ǵunan (eki jasar ayǵır yaqı qoshqar).

G'O'NG'ILLAMOQ – 1. ızıldaw, dızıldaw; 2. awıs. ǵúnkildew, ǵúbirlew, ǵúbirlenip sóyleniw, tońqıldaw, mıńǵırlaw.

G'O'NG'IR-G'O'NG'IR – elik. ǵúnǵır-ǵúnǵır.

G'O'R – 1. qam, shiyki, pispegen, kók; 2. awıs. shala,

islenbegen, tolıq pitpegen; 3. awıs. qıyınshılıq kórmegen, tájiriybesi joq, miynette qaynap pispegen, alaǵayım.

G'O'RA – 1. kók erik; 2. pispegen miywe, shiyki; 3. awıs. q. ǵ'o'r 3.

G'O'RALAMOQ – miywelew, miywe payda etiw, miywe beriw.

G'O'RALIK – kókley, shiykiley.

G'O'RASHA – jaqsı islew berilmegen (topıraq, ılay haqqında).

G'O'RILLAMOQ – 1. esiw, samal esiw, ǵúwildew; 2. ǵúrlidew, ǵúrildep sóylep.

G'O'RLIK – qamlıq, shiykilik; shalalıq, shalaǵaylıq, alaǵayımlıq.

G'O'R-SHO'R – kók-pók, shiyki-piyki, pispegen kók miyweler.

G'O'ZA – 1. paxta; 2. ǵórek.

G'O'ZAPOYA – paxtanıń paqalı.

G'O'ZAPO'CHOQ – ǵórek, paxtanıń qanası.

G'O'ZACHANOQ – paxtanıń qanası.

G'O'NG – elik. ız-ız, dız-dız (qońız, hárrer haqqında).

SH

SHAB – kesh, keshqurın,

gewgim, tún, aqsham, túngi waqtı.

SHABADA – jeńil, jumsaq samal, jaǵımlı samal.

SHABADALAMOQ – 1. samallaw, samalda júriw, samalǵa shıǵıw; 2. ayazlaw, suwıq tiyiw, tumawlaw, ayaz ótip awırıw.

SHABBODA – q. shabada.

SHABDOR – jońshqanıń bir túri.

SHABGARD – tar. túngi qarawıl; saqshı.

SHABIXUN: SHABIXUN URMOQ – 1. qashıw, júgiriw; qashıp ketiw, tura qashıw; 2. túnde birden hújim etiw, bildirmey bastırıp kiriw.

SHABKO‘R – tawıqkóz, keshte kózi kórmeytuǵın.

SHABKO‘RLIK – tawıqkózlik.

SHABNAM – shıq, lám, hól, ızǵar.

SHABNAMLANMOQ – shıqlanıw, shıq túsiw, lám-leniw, hólleniw, ızǵarlanıw.

SHABNAMLI – shıqlı, shıq túsken, shıq penen qaplangan.

SHABNAMSIZ – shıqsız, shıq túspegen, shıq joq.

SHABOHANG – astr. Sirius.

SHAB-RO‘Z – kes-

he-kúndiz, kún-tún.

SHABCHIROQ – q. sham-chiroq

SHABCHOR – sharwa malların túnde otlatıw.

SHADDOD – 1. aytqanın qıldirtatuǵın, ótkeretuǵın, húkimshil, ámirshil; miyrim-siz, zalım; 2. sháddes, tartınbaytuǵın, ójet, tırısqaq.

SHADDODLIK – sháddeslik, ójetlik.

SHAFaq – shapaq, kúnniń shıǵıw yaqi batar waqtındaǵı qızıl ashıq sáwlesi.

SHAFaqLANMOQ – sáwleleniw, shapaq rehin alıw.

SHAFFOF – 1. jaqtılıq yaqi nurdı jaqsı ótkeretuǵın; móldir, tınıq, tıp-tınıq, taza, tap-taza; 2. awıs. pák, hadal, taza, girbińsiz, sap.

SHAFoAT – shápáát, járdem, jaqsılıq, qáwenderlik (mártebeli adamlardıń kem támiyinlengenlerdi qol-lap-quwatlawı).

SHAFQAT – miyrim, ayanısh, jan ashıw, reyim.

SHAFQATLI – miyrimli, miyrimshil, ayaytuǵın, janı ashıytuǵın, reyimli, rehimshil.

SHAFQATSIZ – miyrim-siz, ayawsız, ayamaytuǵın, janı ashımaytuǵın, reyimsiz.

SHAFQATSIZLIK – mi-

yirmsizlik, ayamawshılıq, reyimsizlik.

SHAFTOLI – shabdál.

SHAFTOLIQQOQI – shańgalađı alıp taslanıp qaqılangan shabdál, shabdál qaq.

SHAFTOLIXO'R – toqıldawıqlar tuwısına tiyisli, Oraylıq hám Qubla Amerikada jasaytuđın miywe jegish iri qus.

SHAFTOLIZOR – shabdál egilgen maydan.

SHAH – 1. shah, patsha; 2. shaxmat oyımında qarsılaştıń shahına etilgen hújim, usı hújimdi bildiriwshi sóz.

SHAHAR – qala, sháhár, kent.

SHAHARLASHMOQ – 1. qalalı bolıw, qalada jasaw; 2. qala aylanıw, qalanı gezip shıǵıw, qalada qıdırıw.

SHAHARLIK – qalalı, qalada jasawshı; qala adamı.

SHAHARSOZ – qala qurıwshı, qala qurılısı boyınsha qánige.

SHAHARSOZLIK – qala qurıwshılıq.

SHAHARCHA – 1. qalasha, kishkene qala; 2. qalalıq, qalalılarǵa tán, qalaǵa tán.

SHAHARCHILIK – 1. qalalıq; 2. qalada birge jasawshılardı qollap-quwatlaw,

olarǵa bolısıw.

SHAHBOZ – 1. suńqar; lashın; 2. awıs.márt, batır jigit.

SHAHID - SHAKAR (SHAHDU SHAKAR) – shıyrin-sheker, palday tatlı, qant-tay mazalı.

SHAHID – sheyit (din jolında hám watan ushın qurban bolǵan, janın pidá etken adam).

SHAHLO – móldir, úlken hám sulıw, janıp turatuđın, qara (kóz haqqında).

SHAHNOZ – ózbek xalıq klassikalıq muzikalarından biri.

SHAHODAT – gúwalıq, rásmiy hújjet; kórsetpe (bolǵan waqıya haqqında túsiniq beriw).

SHAHODATNOMA – gúwalıq, rásmiy hújjet.

SHAHR – q. shahar.

SHAHSUVOR – 1. bezelgen hám dábdabeli atlı, maman shabandoz; 2. batır, shabaz (súyikli yarǵa ayıladı)

SHAHZODA – shahzada, shahtń balası, shah násili.

SHAJARA – shejire; tariyx; dinaštiya.

SHAK – 1. shek (shek keltiriw), gúman, gúdik; 2. Orazayı kiriwinen aldınǵı kún, Orazayı qarsańı.

SHAKAR – 1. qumsheker;

2. awıs. shiyrin, mazalı, tatlı; 3. awıs. jaǵımlı, adamǵa jaǵatuǵın.

SHAKARAK – 1. qawın túrlerinen biri; 2. ósimlik biyti, shırınja.

SHAKARGUFTOR – shiyrin sózli, shiyrin tilli, gáp-sózi jaǵımlı.

SHAKARGUFTORLIK – ashılısıp sóylesiw, jaǵımlı sáwbet, gúrrińlesiw, ángimelesiw.

SHAKARLAMOQ – qumsheker aralaştırıw, qumsheker sebiw.

SHAKARLI – 1. qumshekerli, quramında qumshekери bar; 2. qumsheker qosılǵan, qumsheker sebilgen.

SHAKAROB – ashshı-du-shshı.

SHAKARPALAK – sekerpara, sırtı torlı, mzi etli orta piser qawın sortı.

SHAKARPAZ – shireshi.

SHAKARPAZLIK – shireshilik.

SHAKARPOYA – qand qamısınıń paqalı; qand qamısı.

SHAKARQAMISH – qand qamısı.

SHAKKOK – 1. gúmanshıl, hámme nársenge gúman menen qaraytuǵın; 2. diniy túsiniqlerge gúman menen qarawshı, shek keltiriwshi adam.

SHAKKOKLIK – gúmanshılıq; shek keltiriwshilik, isenimsizlik.

SHAKL – 1. sekil, sırtqı kórinis, forma, pishin; 2. mat. figura; 3. fiz. deneniń jaǵdayı, kórinisi; 4. awıs. usıl, ádis, jol.

SHAKLAN – formasına qaray; usılına qaray.

SHAKLDOR – 1. q. shakli; 2. quramalı formaǵa iye; bezewli, hásemli.

SHAKLIY – formalıq, formalı, belgili formaǵa iye bolǵan.

SHAKLLANMOQ – 1. qalıplesiw, belgili bir formaǵa eniw; 2. júzege keliw, jaralıw, dóreliw.

SHAKLLANTIRISH – qalıpleştiriw.

SHAKLLANTIRMOQ – qalıpleştiriw.

SHAKLLI – sekilli, formalı, belgili formaǵa iye bolǵan.

SHAKL-SHAMOYIL – forma, pishin, pishim.

SHAKSIZ – anıq, gúmansız, sózsiz, dawsız.

SHAL – láń, meshel.

SHALABBO – suwda jibip ketken, suw-suw, shıqlıdap qalǵan.

SHALAYIM – ázzilegen, hálsiregen, áljuwaz, halı joq.

SHALDIRAMA – 1. búgilgende, iyilgende sıldırlaytuǵın; shılt jańa; 2. sıldıraw, sıldırap aǵıw.

SHALDIRAMOQ – sıldıraw; sıldıraw, sıldır-sıldır etiw, sıldırlaw; tısırlaw, shıtırlaw, suwdırlaw; shalpıldaw.

SHALDIROQ – 1. q. shaldirama; 2. sıldırılı, tısırılı, shıtırılı, suwdırılı.

SHALDIR-SHULDUR – 1. saldır-suldır, sıldır-sıldır; 2. awıs. sır saqlamaytuǵın, bar gápti aytıp salatuǵın.

SHALLAQI – sallaqı, urısqaq, biyhaya, sharbaya, jánjelpaz.

SHALLAQILARCHA – sallaqılarday, urısqaqlarsha, bihyayalarday.

SHALLAQILIK – sallaqlılıq, urısqaqlıq, bihyayalıq, sharbayalıq.

SHALHAK – 1. góshten yáki maydan ajıratıw qıyın bolǵan perde; 2. sapası tómen, maysız gósh.

SHALOLA – sarqırama, qulama suw.

SHALOP – elik. shalp (úlk-en hám awır zattuń suwǵa, ılayǵa birden túsip ketkende payda bolatuǵın dawıstı bildiredi).

SHALOPLAMOQ – shalp

etiw, shalp-shalp etiw.

SHALOQ – 1. góne, buzıq, sımıq, (islemeytuǵın buyımlar); 2. awıs. sharshaǵan, boldırǵan, dińkesi qurıǵan; ezilgen; 3. ádepsiz, tártipsiz, uyatsız, buzıq.

SHALOQLIK – 1. buzıqlıq, sımıqlıq; 2. ádepsizlik, tártipsizlik.

SHALP – elik. jumsaq yamasa ıǵal zattuń jerge yaki basqa zatqa urılǵanda shıǵatuǵın dawıstı bildiredi.

SHALPAYMOQ – 1. solıw (ósimlik haqqında); 2. awıs. hálsirew, hálsizleniw, dimarsızlanıw; 3. awıs. pısı qurıw; 4. sılбірaw, súmireyiw, bosań bolıw.

SHALPANGQULOQ – sıpıra qulaq, úlken qulaq.

SHALTOQ – 1. kón, qıy, dáris, balshıq; 2. patas, kir, ılas; 3. awıs. jaman zat, jaman gápsóz; 4. awıs. paspanda, taza uslamaytuǵın.

SHALTOQXONA – qıy jıynalatuǵın jer; shuqırılıq.

SHALVAYMOQ – sılбірaw, bosasıw, hálsirew, súmireyiw, bilshıraw.

SHALVIRAGAN – sılбірáǵan, súmireygen, hálsiregen, bosasqan, bilshıraǵan.

SHALVIRAMOQ – 1. sal-

biraw, asılıp turıw, ilinip turıw; 2. awıs. sılbıraw, dimarsızlanıw, hálsizleniw; 3. awıs. súmireyiw, ášte háreket etiw, uyań qıymıldaw.

SHAM – sham.

SHAMA – 1. shámbe; 2. kek etiw, mısqıl; 3. ımlaw, ım qaǵıw.

SHAMALOQ – top-top, ǵuj-ǵuj.

SHAMDON – sham xášte, sham ornatıp qoyatuǵın úskene.

SHAMGIN: YUZI

SHAMGIN – q. shuvut

SHAMLI – shamlı, shamı bar; sham ornatılǵan.

SHAMOL – samal, jel.

SHAMOLLAQ – 1. ayazlaw, gripp bolıw, suwıq tiyiw; 2. samallaw, samalda júriw, samalǵa shıǵıw.

SHAMOLLATMOQ – 1. ayazlatıw; 2. samallatıw, hawasın tazalaw; 3. samalǵa shıǵarıp qaǵıw, samal qatırıw.

SHAMOLLASH – aya-zlaw, samallaw.

SHAMOLLI – samallı, samal esip turǵan, samalı kúshli.

SHAMOLSIZ – samalsız, samalı joq, jelsiz, tınıq; tınıq.

SHAMOYIL – kórinis, súwret; dúzilis, forma.

SHAMS – quyash.

SHAMSA – quyash súwreti salınǵan gúl yamasa naǵıs.

SHAMSIYA – quyash jılı (Quyash jılı tómendegi aylardan ibarat: hıt, hamal, sáwir, jawza, saratan, háset, súmbile, miyzan, aqırıp, qawıs, jeddi, dáliw).

SHAMG‘ALAT: KO‘ZINI SHAMG‘ALAT QILMOQ – kóziniń tasesin alıw; sezdirmey, bildirmey islew, alıw.

SHAMSHIR – 1. semser, qılısh; 2. awıs. ótkir, alǵır, qıran.

SHAMSHOD – aǵashı qattı, bárqulla jasıl, tik ósetuǵın terek, kavkaz palması.

SHAMCHIROQ – sham-shıraq.

SHANBA – shembi, altınshı kún.

SHANBALIK – shembilik.

SHANTAJ – shantaj, óz maqsetine erisiw ushın yaqi payda kóriw ushın qorqıtıw, doq urıw, abay etiw.

SHANTAJCHI – shanta-jshı.

SHANG‘I – 1. qattı dawıs; 2. sháńkildek, baqırawıq, sharbaya.

SHANG‘ILLAMOQ – sháńkildew, sháńk etiw, baqırıp, baqırıp sóylew.

SHAPALOQ – shappat, shapalaq, alaqań.

SHAPALOQLAMOQ – shapalaqlaw, shapalaq penen urıw, shappatlaw.

SHAPARAK – juqa, push, ishi bos.

SHAPATI – q. shapaloq.

SHAPATILAMOQ – q. shapaloqlamoq.

SHAPILLAMOQ – shambırlaw.

SHAPIR-SHUPUR – elik. shambır-shumbır.

SHAPKALI – shapkalı, shapkası bar, shapka kiygen.

SHAPOQ – 1. shıǵıp hám batıp atırǵan quyashqa qaray almaytuǵın (at haqqında); 2. aq, kózge aq túsiwi.

SHAPPA – birden, tosattan, tosıttan.

SHAP-SHUP – elik. sharp-shurp.

SHAQ – elik. shaq, shaq-shaq.

SHAQATUL – hawlıqpa, jelókpe, kóterilme.

SHAQASHULDUR – haq kewil, kewli ashıq.

SHAQILDOQ – 1. balalar oyınshıǵı; 2. awıs. sháńkildek.

SHAQILLAMOQ – 1. shaqıldaw, shaq-shaq etiw; 2. awıs. sháńkildew, shank etiw, qattı sóylew.

SHAQIRLAMOQ – shaqırlaw, sıqırlaw.

shaqır-SHUQUR – elik. shaqır-shuqır; mayda-shúyde.

SHAQSHAQ – zool.

SHAQSHAQADOR – bezewli, hásemli.

SHAQ-SHUQ – elik. shaq-shuq.

SHAR – 1. mat. shar, dóńgelek; 2. domalaq; 3. rezinka shar; 4. elik. pır (tawardıń jırtılıwı haqqında); 5. elik. pırt (suyıqlıqtıń jıldam aǵıwınan payda bolatuǵın dawıstı biliredi).

SHARA-BARA – para-shara, mayda-shúyde.

SHARAF – 1. maqtanıwǵa arziytuǵın zat; baxıt, maqtanış; 2. dańq, ataq.

SHARAFLAMOQ – maqtanıw, maqtanış etiw.

SHARAFLI – maqtanışqa iye bolǵan, maqtanışlı, abıraylı; ullı.

SHARAQ – elik. shaq, tars.

SHARAQLAMOQ – 1. shaqıldaw; tarsıldaw; 2. awıs. shaqalaqlaw, qattı kúliw, ishek silesi qatıw.

SHARBAT – sherbet, mazalı suwsın.

SHARH – túsindirme, sholiw, túsinek beriw.

SHARHLAMOQ –

túsindiriw, túsindirip beriw.

SHARIAT – din. sháriyat.

SHARIATPANOH – sháriyatshıl, sháriyat tártip-qagıydaların izbe-izlik penen ámelge asırıwshı, sháriyattı qorǵawshı, qollap-quwatlawshı adam.

SHARIF – ádiwli, sharapatlı, teberik.

SHARIKLI – sharikli, sharigi bar, sharik qoyılǵan, sharik penen isleytuǵın.

SHARILLAB – sarqırıp ; silpilep.

SHARILLAMOQ – sarqıraw, sarqırıp aǵıw.

SHARILLATMOQ – 1. sarqıratıw, sarqıratıp aǵızıw; 2. awıs. buljıtpay orınlaw, pitkeriw.

SHARM – uyat, namıs, ádep, iybe, ar-namıs.

SHARMANDA – shermende, masqara, uyatsız, ádepsiz, betsiz, qásiyetsiz.

SHARMANDAGARCHILIK – shermendeshilik, masqarashılıq, uyatsızlıq, ádepsizlik.

SHARMANDALI – uyat, uyatlı, uyat bolatuǵın.

SHARMANDALIK – shermendelik.

SHARMISOR – q. sharmanda.

SHARMISORLIK – q. sharmandagarchilik.

SHARMLI – uyalshaq, iybeli, ádepli, kórgenli, uyatı bar.

SHARMSIZ – uyatsız, iybesiz, ádepsiz, kórgensiz, uyatı joq, qásiyeti joq.

SHAROB – sharap, vino.

SHAROBXONA – sharap ishiletuǵın jer.

SHAROBXO'R – sharapqa berilgen, sharap ishkish.

SHAROBXO'RLIK – sharap ishiwshilik.

SHAROBCHI – sharap satıwshı.

SHAROFAT – sharapat, jaqsılıq.

SHAROFATLI – sharapatlı, qásiyetli.

SHAROFATSIZ – sharapatsız, sharapatı tiymeytuǵın, qásiyetsiz, baxıt keltirmeytuǵın.

SHAROIT – 1. sharayat, jaǵday, awhal, hal, hal-jaǵday; 2. múmkinshilik, imkaniyat.

SHARPA – 1. emeski dawıs (biliner-bilinbes); 2. súlder, eles, saǵım; 3. awıs. belgi, nıshan; 4. sawle.

SHARPASIZ – ses shıǵarmay, bildirmey, dawıssız.

SHARQ – 1. shıǵıs, kúnshıǵıs; 2. Shıǵıs, Batıs Evropa qaraganda shıǵıs táreptegi

mámleketler, úlkeler.

SHARQIRAMOQ – sarqıraw, sarqırap ağıw, qattı ağıw.

SHARQIROQ – sarqırawıq, sarqırap aǵatuǵın.

SHARQIY – 1. shıǵıs, shıǵısta jaylasqan; shıǵıstaǵı, kúnshıǵıstaǵı.

SHARQLIK – shıǵıslı, shıǵısta jasaytuǵın, shıǵıs mámleketlerinen birinde jasawshı.

SHARQONA – shıǵısqa tán.

SHARQSHUNOS – shıǵıstanıwshı.

SHARQSHUNOSLIK – shıǵıstanıw.

SHARQCHA – q. sharqona.

SHARR – 1. jamanlıq, jawızlıq; 2. elik. pırr.

SHARROS – 1. sheklep quyǵanday (jawın jawıwı haqqında); 2. sel, nóser, jawın; 3. awıs. tutlıqpay, irkilmey, tez, júgirtip.

SHART – 1. shárt, kelisim 2. shártleskende qoyılatuǵın talap; 3. zárúr, lazım, kerek (bayanlawısh wazıypasında); 4. elik. sharp (sharp etiw); shart (shart etiw); 5. tez, keskin, birden.

SHART: SHARTI KET-

IB, PARTI QOLGAN – 1. dármansız, qartayıp qalǵan; 2. góne, eski, burınǵı.

SHARTAKI – 1. tartınbaytuǵın, uyalmay sóyleybere tuǵın, kók bet; 2. shartılatıp urıw, shappat.

SHARTAKILIK – tartınbawshılıq, kók betlik.

SHARTILAMOQ – shartıldaw, shart etiw.

SHARTKESAR – durısın aytıwshı, tartınbay, qorqpay irasın aytatuǵın.

SHARTLASHMOQ – shártlesiw, shárt qoyısw.

SHARTLI – 1. shártli, shártlesken, kelisilgen; 2. belgili shártler tiykarında, shárt penen; 3. shártli, súwretli, tańbalı, belgili.

SHARTNOMA – shártname, kelisim, kelisimname, pitim.

SHARTSIZ – shártsiz, shárt qoyılmaǵan, shárti joq; shárt qoymay, shártlespey.

SHARTTA – 1. uyalmay, uyalıp otırmay, uyalmaştan, tuwrı, barın-barınsha, dál, ashıq, naqma-naq; 2. q. shart 5; 3. oylap otırmay, waqıttı sozбай, sozıp otırmay, dárriw, kesip aytıw.

SHARTTAKI – q. shartaki.
SHART-SHAROIT –

hal-jaǵday, turmıs shárayatları.

SHART-SHURT – 1. elik. shart-shurt; 2. tez, tez-tez, jildam.

SHARSHARA – sarqırma, qulama suw.

SHARSHARAK – kish-kene sarqırma.

SHAR'AN – din. sháriyat nızamlarına qaray; sháriyat boyınsha.

SHAR'IY – din. sháriyat tártip-qaǵıydalarına tuwrı keletuǵın, sháriyat boyınsha nızamlı.

SHATAK – 1. qosaq; 2. awıs. súyregish, súyrep júretuǵın adam, zat; járdem, kómek.

SHATAKLAMOQ – qosaqlaw, qosaqqa alıw, tirkew, jarmaştırıw.

SHATAKCHI – qosaqqa alıwshı.

SHATALOQLAMOQ (SHATALOQ OTMOQ) – sekeleklew, sekek atıw, sekelek atıw, sekeńlew.

SHATILLAMOQ – q. shatirlamoq.

SHATIR – 1. shatır (dawıs haqqında); 2. tosattan.

SHATIRLAMOQ – 1. shatırlaw, shatır etiw, gútirlew; 2. awıs. shıyraqlaw, shaqqan qıymıldaw, tez háreket etiw;

shaqqan-shaqqan júriw, adımlaw.

SHATIRLATMOQ – 1. shatırlatıw, gútirletiw; 2. awıs. shatırlatıp islep taslaw, tez islep bolıw (jumıstı).

SHATIR-SHUTUR – 1. elik. shatır-shutır; 2. tez-tez, demde, bir maydanda.

SHATRANJ – 1. shatranj, shatırash (shaxmatqa usaǵan oyın túri); 2. q. shaxmat 1.

SHATTA – 1. sádde; tepki, shappat, shapalaq; 2. awıs. dákki, saza, sazay, jaza.

SHATTALAMOQ – sáddelew, qos ayaqlap tebiw (at, eshek hám t.b. haywanlar haqqında).

SHAXDAM – isenimli, isenim menen, tetik, qorqpay.

SHAXMAT – 1. shaxmat; 2. awıs. shaxmat taxtasına uqsatıp egıw usılı.

SHAXMATCHI – shaxmatshı.

SHAXS – 1. adam, kisi, insan; 2. q. shaxsiyat; 3. lingv. bet (I, II, III bet).

SHAXSAN – jeke ózi, hár bir adamnıń ózi.

SHAXSIY – jeke, bólek, ayırım, dara.

SHAXSIYAT – ózlik, adamnıń ózligin belgilewshı qásiyetler jıynaǵı.

SHAXSIYATPARAST – ózimshil, menmen, mápgóy.

SHAXSIYATPARASTLIK – ózimshilik, mápgóylik.

SHAXT – 1. talpınıs, pát, kúsh; 2. birden, dárrıw.

SHAXTA – shaxta, kán.

SHAXTACHI – shaxtashi, kánshi.

SHAXTYORLIK – shaxtyorlıq.

SHAVKAT – 1. dańq, ataq, abıray, húrmet; 2. sawlat, kórik; ullılıq; 3. ájayıp, dábdebeli, hásemli.

SHAVKATLI – 1. dańqlı, ataqlı, dańq taratqan, atı shıqqan; 2. dábdebeli, saltanatlı, sán-sawlatlı.

SHAVLA – sháwle.

SHAVQ – 1. kúshli háwes, talpınıs, qızıǵıw, qattıǵa qush-tar; 2. zawıq, miyiri qanıw, qumarı tarqaw.

SHAVQLANMOQ – háwesleniw, qumarlanıw, qushtarlanıw, qızıǵıw, zawıqlanıw.

SHAVQLI – zawıqlı, yoshlı, kewilli, jalınlı, jaǵımlı.

SHAVQSIZ – zawıqsız, yoshsız, yoshı joq, qızıǵı joq, ráhátlendirmeytuǵın.

SHAY – 1. tayar, tayın; 2. zat, náirse, predmet.

SHAYDO – 1. shayda,

ashıq, súyip qalǵan, qumar bolǵan; 2. ishqıpaz, ıqlasbent, qumar.

SHAYDOLIK – shaydalıq, ashıqlıq.

SHAYDOYI – 1. q. shaydo; 2. birewdi qattıǵa súyip qalǵan, onı dep es-aqılın joytqan, dártinde diywana bolǵan.

SHAYLAMOQ – tayarlaw, tayınlaw, tayın etiw, tayarlap qoyıw.

SHAYTANAT – 1. din. shaytanlar, shaytanlar mákanı; 2. awıs. mákkar, aldawshılar toparı; 3. mákkarlıq, aldawshılıq, shaytanlıq, shaytan-shılıq.

SHAYTON – 1. din. shaytan, jin, albaslı; 2. awıs. hiyleker, sum, quw; 3. awıs. shoq, oynaqı, oynaqlaǵan; 4. vaterpas (aǵash oyıwda hám qurılısta bettiń tegisligin anıqlaw ushin qollanıladı).

SHAYTONBACHCHA – shaytanniń balası, kishkene shaytan (sógis sóz).

SHAYTONIY – hayyar, hiylekerlerge tán.

SHAYTONLAMOQ – 1. tutanaq tutıw, tutanaǵı tutıp qalıw; 2. awıs. tutanaǵı tutqanday bolıw, ózin anayaqqamınayaqqa taslaw; oynaqlaw.

SHAYTONLIK – shaytan-

lıq; hiylekerlik, hayyarlıq.

SHAYTONTERI – qalın, bekkem jip gezleme.

SHAYX – shayıq.

SHAYXLIK – shayıqlıq.

SHAYXULISLOM – din. joqarı diniy ataq.

SHAG‘AL – maydalanğan tas, jumırı tas, sıyqaq tas, qıyırshıq tas, shağır tas, sheben.

SHAG‘ILLAMOQ – shaqıldaw, shaq-shaq etiw, taqıldaw, tarsıldaw.

SHASHMAQOM – ózbek hám tájik xalıqları muzıka miyrasında oraylıq orın tutqan maqomlar túrkimi; Buzruk, Navo, Dugoh, Segoh, Rošt, Iroq maqamlarınan dúzilgen klassikalıq muzıka hám qosıqlar toplamı.

SHASHLIK – shashlik, kábap.

SHASHPAR – tar. shoqmar.

SHASHQATOR – mólt-mólt tógilgen, sorgálağan (kóz jas haqqında).

SHASHQOL – kub formasındağı qallı tas; kubik.

SHASHT – q. shaxt.

SHA‘BON – shaban. Ay jılı esabında 29 kúnnen ibarat sevizinshi aydın atı.

SHA‘N – qádir-qımbat; abıray.

SHEKIL – q. shekilli.

SHEKILLI – sekilli, sıyaqlı, uqsáğan bálkim, múmkin, itimal, kim bilsin, ..bolsa kerek.

SHER – 1. arıslan; 2. awıs. azamat, batır, palwan.

SHERANDOM – arıslan-day, qáddi-qáwmeti arıslanğa uqsáğan.

SHERBACHCHA – qorqpas, dawjúrek jigít, azamat, batır.

SHERIK – 1. sherik, jarnaq; 2. birge, orta; 3. ağayın, dos; birge júrgen adamlar; 4. talaban, talap etiwshi; 5. jubı, jubayı.

SHERIKLASHMOQ – sheriklesiw, sherik bolıw, jarnaqslaw, birlsip islew.

SHERIKLIK – sheriklik.

SHERIKCHILIK – sherikshilik.

SHERLANMOQ – batırlanıw, áyratlanıw, jigerleniw.

SHEROLG‘IN – bot. estragon, tarxun.

SHERST – sherst, júnnen toqılğan material.

SHERZOD – batır, er júrekli, arıslan júrekli.

SHEVA – 1. lingv. dialekt, jergilikli til; 2. til; 3. sóz; 4. naz, jılwa; 5. ádet, rawish, tártip, jol, jol-joba.

SHE'R – qosıq.

SHE'RIY – poeziyalıq;
qosıq penen jazılğan.

SHE'RIYAT – 1. poeziya;
2. awıs. gózzallıq, sulıwlıq.

SHE'RXONLIK –
mushayra, dásme-dás.

SHE'RSHUNOSLIK –

SHIA – din. shia.

SHIALIK – din. shialıq,
shiizim; Muhammed payǵam-
bar dáwirindegi Qurandı tán
alıp, oǵan keyingi qosılǵan
diniy túsinklerdi, sunniy xali-
yfaldardı tán almaytuǵın aǵım,
islam dinindegi eki tiykarǵı
mazhabtan biri.

SHIBBA – trambovka,
maygúp, ilay toqpaq.

SHIBBALAMOQ – 1.
topıraqtı urıp nıǵızlaw, tıǵı-
zlaw; 2. basıp, tıǵıp nıǵızlaw,
nıqlaw, tıǵızlaw.

SHIDDAT – 1. pát, kúsh,
epkin; 2. zor ǵayrat, jiger,
kúsh-quwat.

SHIDDATKOR – q. shid-
datlı.

SHIDDATLANMOQ –
pátleniw, kúsheyiw, háwij
alıw.

SHIDDATLI – pátli, kúsh-
li, epkinli.

SHIFO – shıpa, em, dawa.

SHIFOBAXSH – shıpalı,
shıpa bolatuǵın, emlik qásiyet-

ke iye.

SHIFOBAXSHLIK –
shıpalılıq, emlik qásiyetke iye-
lik.

SHIFOKOR – shıpaker,
vrach, doktor.

SHIFOLI – shıpalı, emli;
shıpası bar, emi bar, emlewge
bolatuǵın.

SHIFOLIK – shıpalıq, em-
lik.

SHIFOSIZ – shıpasız, em-
siz, emi joq, emlep bolmay-
tuǵın, dawası joq.

SHIFOXONA – emlewxa-
na.

SHIFRLAMOQ – shifr-
law.

SHIFT – pátik, jaydıń ishki
tóbesi.

SHIJOAT – jiger, kúsh-
quwat, ǵayrat, qarıw; erlik,
mártlik.

SHIJOATKOR – q. shi-
joatlı.

SHIJOATKORONA –
ǵayrat penen, kúsh-ǵayrat pe-
nen.

SHIJOATLI – jigerli,
kúsh-quwatlı, kúshi bar, ǵay-
ratlı, qarıwlı, mıqlı.

SHIJOATSIZ – jigersiz,
kúshsiz, kúshi joq, ǵayratsız,
qarıwsız.

SHIKAST – 1. zaqım,
zıyan, zálel, kesir, qırsıq; 2. za-

ttin buzılğan, zıyanlangan, singan jeri; 3. awıs. zahmet, zıyan.

SHIKASTA – awırırw, qášte, nawqas, biytap, kesel.

SHIKASTLAMOQ – zaqımlaw, zıyanlaw.

SHIKASTLANMOQ – 1. zaqımlanıw, zıyanlanıw; 2. mayıplanıw.

SHIKASTSIZ – 1. zaqımlanbağan, saw; 2. buzılmağan, sınbağan, pútin.

SHIKOR – ań, shikár.

SHIKOYAT – 1. narazılıq, nalınıw; 2. shağım, arza.

SHIKOYATBOZ – arzagóy, arza bergish, arza jazgısh.

SHIKOYATBOZLIK – arzagóylik.

SHIKOYATLI – arzalı.

SHIKOYATNAMO – arzağa uqsas.

SHIKOYATOMUZ – q. shikoyatnamo.

SHIKOYATCHI – q. shikoyatboz.

SHIKVA – shağım, narazılıq.

SHILDIR – 1. elik. sıdır (zatların jeńil urılıwınan yaqi suw ağıwınan shıǵatuǵın dawıstı bildiredi); 2. aldawshı, jalatay, jolker.

SHILDIRAMA – sıdır-

ma, sıdırlaytuǵın, sıdırawıq.

SHILDIRAMOQ – 1. sıdıraw, sıdır etiw; 2. shıtırlaw, sıqırlaw, pıtırlaw, pıshırlaw.

SHILDIROQ – sıdırlawıq, shıtırlaq.

SHILIMSHIQ – jabısqaq.

SHILINMOQ – sılınıw.

SHILINGPOCHA – ki-yimsiz, jalańash; jalańayaq.

SHILLIQ – silekey, suyıq jabısqaq jelimdey zat.

SHILLIQQURT – suw ógizi.

SHILMOQ – 1. sılıw, terisinen ajratıw, ayırıp alıw, sıpırırw, sıyırırw; 2. julıp alıw, qattı tırnaw; 3. ashıtıp jalap ketiw, terisin jew, oyıp jiberiw; 4. awıs. talaw, urlaw.

SHILP – elik. sılp.

SHILPILDOQ – awqat túri.

SHILPIQ – med. qızılkoz, traxoma

SHILPIQLANMOQ –

SHILQ – elik. sılq.

SHILQILLAMOQ – 1. sılqıldaw, sılq-sılq etiw; 2. shılqıldaw, shılqıldap turıw (suyıqlıq yaqi ıǵaldın kóp ek-eni haqqında); 3. awıs. silesi qurıw, boldırırw, halı bolmaw.

SHILQIM – sılqım, biyzar etetuǵın, jabısqaq, mazanı

alatuǵın, súykene beretuǵın.

SHILQIMLARCHA – sılıqlımlarday, mazanı alabere-tuǵın adamlarday.

SHILQIMLIK – sılıqlımlıq, mazanı alıwshılıq, biyzar etiw-shilik.

SHILT – 1. elik. sılı; 2. gilt (gilt toqtadı).

SHILTA – 1. ıǵal, shılıqıladaǵan, shılıqıldap qalǵan; 2. ılay, bılısh-bılısh ılay.

SHILTILAMOQ – bılıshıraw, bılısh-bılısh ılay bolıw, batpaqlaw, batpaq bolıw.

SHILVIRAMOQ – bılıshıraw, jibisiw, suwlasıw (jara haqqında).

SHIM – shalbar.

SHIMARIG‘LIK – túriwli, túrilgen, qayırıwlı, qayırılǵan, qayırılıwlı.

SHIMARMOQ – túriw, qayırıw, qaytarıw, sıbanıw (ki-yim yaki onıń bir bólegi haqqında).

SHIMIMOQ – q. shimmoq.

SHIMIRMOQ – q. simirmoq.

SHIMMOQ – 1. sińiw, sińdiriw, suyıqlıqtı ózine tartıp alıw; 2. sorıw, tartıw, ishiw.

SHIMOL – 1. arqa, qublaǵa qarama-qarsı tárep; 2. Jer

sharınıń arqa polyusqa jaqın, suwıq jerler, úlkelер.

SHIMOLIY – arqa, arqa táreptegi, arqa tárepte jaylasqan.

SHIMOLI-G‘ARB – arqa-batıs.

SHIMOLI-G‘ARBIY – arqa-batıs táreptegi, arqa-batısta jaylasqan.

SHIMOLI-SHARQ – arqa-shıǵıs.

SHIMOLI-SHARQIY – arqa-shıǵıs táreptegi, arqa-shıǵısta jaylasqan.

SHIMOLLIK – arqa tárepte jasawshı.

SHINALASH – med. qattı tańıw, qattı baylaw, qıymılda-maytuǵın etip shandıw.

SHINAM – 1. ıqsham, kórkem, qolay; 2. jarasıqlı, shaq, shaǵın, qayım; 3. jaǵımlı, jaǵatuǵın, súykimli, jaǵımtallı.

SHINAVANDA – 1. ıqlas-bent, ıshqıpaz; 2. óz isiniń ustası, maman; 3. sáwbetles, áńgimeshil; 4. kewil kóteriw, otırısqa ushin hesh nárseni ayamaytuǵın.

SHINNI – tut, júzim sıyaqlı miyweler sirobın qaynatıp tayarlanatuǵın varenye.

SHING‘ILLAMOQ – q. shing‘irlamoq.

SHING‘IRLAMOQ –

shínírlaw, shíníir-shíníir
etiw, sínírlaw, zínírlaw,
shírldaw.

SHING'RAYMOQ –
sazırayıw, sazırayıp qaraw,
alarıw.

SHIOR – uran, súren,
shaqırıq.

SHIP – 1. tóbe, pátik; 2.
elik. shıtır, sıp, zıp.

SHIPILDOQ – lingv. ka-
kuminal (j, sh sesleri).

SHIPILLAMOQ – 1.
shıtırlaw, shıtır-shıtır etiw; 2.
sıpıldaw, zıpıldaw.

SHIPIRMOQ – 1. sıpırıw,
tazalaw, juwıw, artıw; 2. awıs.
jıynastırıp alıp ketiw, urlap ke-
tiw; 3. awıs. kesip ketiw, qıyıp
ketiw, tilip ketiw; ushırıp ketiw
(pıshaq, qılısh, oq hám t.b.
haqqında); 4. jep qoyıw, jep
tawısıw.

SHIPPAK – tapochka; san-
dal.

SHIPSHI – 1. sıbırlı, áste
sóylesik; 2. awıs. jasırın máni,
qashırım.

SHIPSHIYDAM – tıp-
tıypıl, hesh nársesi qalmağan;
hesh náse qaldırmağan.

SHIPSHIMOQ – 1. sıbır-
law, áste sóylew, jasırın aytıw;
2. áste bildirip qoyıw, im qa-
ğıw.

SHIPSHITMOQ – q. ship-

shimoq 2.

SHIQ – elik. shıyq.

SHIQILDOQ – balalar
oyınshıǵı.

SHIQILLAMOQ –
shıyqıldaw, shıyq-shıyq etiw.

SHIQILLATMOQ –
shıyqıldatıw.

SHIQIR – elik. shıqır; sıqır,
shıyq.

SHIQIRLAMOQ – shıqır-
law, shıqır-shıqır etiw; sıqır-
law, sıqır-sıqır etiw; shıqıldaw.

SHIR – 1. elik. pır (tawar
jırtılǵandaǵı sesti bildiredi);
elik shur (suwdıń aǵısın bili-
diredi); 2. sút.

SHIRA – 1. shire, sherbet;
2. ósimlikler denesinde
bolatuǵın suyıqlıq, ıǵallıq;
shayı; 3. adam yaki haywan
organizmi kletkalarında
bolatuǵın suyıqlıq; 4. kóknar
qabıǵın suwda ezip tayar-
langan, más etetuǵın ishimlik;
5. awıs. mańız, mazmun,
mánis; 6. awıs. jaǵımlı (dawıs
haqqında); 7. shırınja, ósimlik
biyti.

SHIRADOR – q. shirali.

SHIRADORLIK – shireli-
lik, mazalılıq.

SHIRAKAYF – azǵana
keypi bar, más.

SHIRALI – 1. shireli, shire-
si kóp; 2. shire jaǵılǵan, shire

bolğan; 3. awıs. mańızlı, mazmunlı, mánisli; 4. awıs. jaǵımlı (dawıs, muzika haqqında).

SHIRALIK – qant-pant, konfetler; miywe-shiywe.

SHIRAPAZ – konditer.

SHIRAPAZLIK – konditer ónimlerin tayarlawshılıq.

SHIRASIZ – 1. shiresiz, shiresi joq; mazasız; 2. awıs. mańızsız, mazmunsız, mánis-siz; 3. awıs. jaǵımsız, jaqpaytuǵın (dawıs, muzika haqqında).

SHIRAVA – 1. súttiń betindegi tazadan payda bolğan qaymaq; 2. awıs. qar, qıraw, muz sıyaqlılardan payda bolğan juqa qatlam.

SHIRAVOR – konditer ónimleri; miywe-shiyweler.

SHIRBOZ – sút emip ósip atrıǵan, semiz (qozı).

SHIRDON – anat. ultabar (gúyis qaytarıwshı haywanlardıń qarınıń bir bólegi).

SHIRGURUCH – sútli gúrish, sútli sháwle.

SHIRILLAMOQ – shırıldaw, shurıldaw, pırıldaw, sırıldaw.

SHIRIN – 1. shireli, shiresi kóp; 2. shiyrin, mazalı, tatlı, dámi jaqsı; 3. awıs. jaǵımlı, lázzetli, lázzetlendiretuǵın, ráhátlendiretuǵın; 4. tatiw, dos;

5. hayal-qızlar atı.

SHIRINAK – qawın-ǵarbızdıń eń mazalı úlgilerin anıqlaw hám bahalaw ushın ótkeriletuǵın jarıs.

SHIRINDIMOG‘ – kewilkúyi jaqsı, yoshlı, shadıman, waqtı xosh, quwanışlı.

SHIRINKOMA – shirińke (pul), dáldálshıǵa beriletuǵın pul.

SHIRINLAMOQ – mazalı etiw.

SHIRINLIK – 1. shiyrinlik, mazalılıq, tatlılıq, jaǵımlılıq; 2. konditer ónimleri, konfetler; 3. awıs. waqtı xoshlıq, quwanışlılıq, shadımanlıq.

SHIRINMIYA – q. qizilmıya.

SHIRINSUXAN – q. shirinsóz.

SHIRINSO‘Z – jaqsı sózli,

SHIRINSO‘ZLIK – jaqsı sózlilik,

SHIRINTOMOQ – mazalı zatlarǵa ósh, mazalı awqattı jaqsı kóretuǵın, mazalıǵa úyrenen.

SHIRIN-SHAKAR – 1. shiyrin-sheker, qanttay mazalı, palday tatlı; 2. konditer ónimleri; 3. awıs. jaǵımlı, súykimli.

SHIRINCHA – med. balalarda organizmniń ázzilewi sebepli denege mayda qızıl jara

shıǵatuǵın kesellik.

SHIRIQ – q. shiqir.

SHIRIQLAMOQ – q. shiqirlamoq.

SHIRK – din. shirk (Allanıń ózinde, sıpatlarında, atlarında, islerinde hám húkimlerinde sherigi bar dep iseniw, bul keshirilmeytuǵın úlken gúna esaplanadı).

SHIRKAT – shirket, birlespe.

SHIRMON – q. shirmoy(i).

SHIRMOY(I)(SHIRMOY NON, SHIRMOYI NON) – joqarı sortlı unǵa gorox unınan qosıp, sút hám may salıp tayarlanǵan nan.

SHIRQ – q. shiriq.

SHIRQILLAMOQ – shıqırlaw, shıqır-shıqır etiw; sıqırlaw, sıqır-sıqır etiw.

SHIRQIRAMOQ – shıqır-shıqır ses shıǵarıw; sıqır-sıqır ses shıǵarıw.

SHIRQOVOQ – sút hám asqabaq salıp pisirilgen gúrishli as.

SHIRT – elik. shirt (jip, japıraq sıyaqlılar úzilgende ya keskende shıǵatuǵın dawıstı bildiredi).

SHIRXO‘RA – q. emikdosh.

SHIRXO‘RDA – sütte pisirilgen gúrish.

SHIRZADA – med. raxit keselligi.

SHIRCHOY – 1. shay, duz, sarı may, qara burısh salıp qaynatılǵan sút; 2. kóp jıllıq ósimlik.

SHITIR – elik. shıtır, shıtırshıtır.

SHITIRLAMOQ – shıtır-law, shıtır-shıtır etiw.

SHITOB – 1. asıǵıs-úsıǵıs, qıstawlı; 2. tez, shaqqan, jıldam.

SHIVALAMOQ – sebelew, sebelep jawın jawıw (jawın haqqında).

SHIVILG‘ONI – mayda, tuqımı joq qara júzimniń túri.

SHIVIR – elik. sıbır, sıbır-sıbır; pıshır, pıshır-pıshır.

SHIVIRLAMOQ – 1. sıbırlaw, áste sóylew, jasırın aytıw, sıbırlap qoyıw; 2. pıshır-law, pıshır-pıshır etiw.

SHIVIT – ukrop.

SHIXANGLAMOQ (SHIXANG BERMOQ) – ǵıjaq beriw, qarsı qoyıw, óshegistiriw.

SHIXTA – shixta, shiyki zat hám janar may aralaspasınan ibarat, eritiwge tayarlanǵan qatlam.

SHIYDAM – 1. hesh nárse-si joq, hesh zatı qalmaǵan; bop-bos, qurı, jalańash; 2. jaqsı

kiyingen, sáteń.

SHIYPON – 1. kóleńkelik, bastırma, shartek; 2. jazǵı bina yaǵı aywan.

SHIG‘A – mol, mol-kól, júdá kóp, ğuj-ğuj, bijnaǵan.

SHIG‘AB – 1. bir tegis toqtawsız hám tez; pát berip; shıntlap, shin júrekten; 2. q. shig‘il.

SHIG‘ALAMOQ – q. shiv-alamoq.

SHIG‘IL – 1. bir tegis, hámmesi birden, baspúkil; 2. q. shovol 2.

SHISH – isik; bórtpeşh.

SHISHA – 1. ayna, áyneq; 2. shiyshe.

SHISHADAM – shiyshe sanaatında: úplep shiyshe buyımlar soǵıwshı jumısshı.

SHISHADOSH – ryum-kiles, birge ishimlik ishetuǵın dos, yaran.

SHISHAK – bir ya eki jaslı qoy.

SHISHASOZ – shiyshe sanaatında islewshı adam.

SHISHINMOQ – 1. isiniw; bórtiw; jelleniw; 2. menmensiw, qayqayıw, gárdiyiw

SHISHIRMOQ – 1. isiriw, bórttiriw; jellendiriw; 2. awıs. az nárseni kóp etip kórsetiw, asıra súwretlew.

SHISHMOQ – 1. isiw, isik

payda bolıw; 2. bórtiw, bórtpeşh shıǵıw, jara shıǵıw, bujır bolıw; 3. jelleniw, kómpeyiw, qampayıw, jel tolıw, samal kiriw; 4. awıs. semiriw, may baylaw, may basıw, bılshıyiw; 5. awıs. qayqayıw, gárdiyiw.

SHINGIL – 1. solqım, miywe tobí (júzimniń birqansha danalarınan ibarat shaqası); 2. awıs. bólek, bólim.

SHOD – shad, quwanışlı, quwanǵan, kewli tolǵan, quwanışqa tolı.

SHODA – 1. dizbek, dizilgen tártip, qatar; 2. awıs. ğuj-ğuj, top-top, solqım; 3. toqımashılıqta úskeneniń óriw jiplerin kóterip-túsirip turatuǵın bólegi.

SHODALAMOQ – dizbeklew, diziw, qatarlaw.

SHODIYONA – 1. shadıqorram shadıman, bayram, saltanat, jıyın, toy-tamaşa, kewil kóteriw; 2. saltanatlı, shadlı, kewilli.

SHODLANMOQ – shadlanıw, shad bolıw, quwanıw, yoshlanıw, kewilleniw.

SHODLIK – shadlıq, quwanıwshılıq, kewillilik.

SHODMON – shadıman, quwanışlı, waqtı xosh.

SHODMONLIK – shadımanlıq, quwanǵanlıq,

kewillilik.

SHODON – q. shod.

SHODONLIK – q. shodlik.

SHOGIRD – 1. shákirt; 2. izbasar, dawam ettiriwshi.

SHOGIRDLIK – shákirtlik.

SHOH – 1. patsha; 2. shaxmat oyunıda: eń tiykarǵı figura; 3. shaxmat oyunında: qarsılaştırın shahına etilgen hújim; hújim haqqında eskertiw; 4. karta oyunında: shah, kúsh jaǵınan tuzdan keyin turatuǵın karta; 5. awıs. sara, saylandı, artıqmash, eń jaqsısı; 6. ayırım sóz dizbegi hám qospa sóz quramında “bas”, “tiykarǵı”, “úlken” degen mánilerdi bildiredi.

SHOHANSHOH – shahan-shah, patshalardıń patshası (Iran shahınıń ataǵı haám usı ataqa iye bolǵan adam).

SHOHID – gúwa, óz kózi menen kórgen adam.

SHOHIDLIK: SHOHIDLIK BERMOQ – gúwa bolıw, maǵlıwmat beriw, xabar beriw (kórgen-bilgen waqıyalar haqqında).

SHOHLIK – 1. patshalıq; 2. patsha qol astındaǵı mámleket, el-jurt.

SHOHNISHIN – shahtıń taxtı turatuǵın xana.

SHOHONA – 1. shahlarǵa

tán, shahlarda bolatuǵın; joqarı dárejeli, júdá jaqsı; 2. awıs. dábdebeli, sán-sawlatlı, hásemli; 3. awıs. eń iri, eń jaqsı.

SHOHROH – bas jol, úlken jol.

SHOHSUPA – q. shosupa.

SHOIR – 1. shayır, qosıq jazıwshı; 2. sheshen, sózge sheber.

SHOIRA – 1. shayır qız, shayır hayal; 2. sózge sheshen qız ya hayal, juwapshıl, juwabıy qız yaqı hayal; 3. hayal-qızlar atı.

SHOIRLIK – 1. shayırlıq, qosıq jazıwshılıq; 2. sheshenlik, dilwarlıq.

SHOIRONA – shayırlayday, shayırlarǵa tán yosh penen.

SHOK – med. shok, ómir ushın qáwipli awır patalogiyalıq jaǵday.

SHOKILA – 1. jiyek; 2. ayırım buyımlarǵa bezew ushın ildirip qoyılatuǵın taǵınsh-aqlar.

SHOKILALI – jiyekli, jiyegi bar, jiyek salınǵan, jiyek penen bezelgen.

SHOKOSA – úlken kese.

SHOL – 1. jún gezleme; 2. láń, meshel; 3. moyınǵa taǵılatuǵın jaza taxtası.

SHOLI – salı.

SHOLIKOR – saliger, salikesh.

SHOLIKORLIK – saliger-shilik, salikeshlik.

SHOLIPOYA – 1. salı egilgen maydan; 2. salı ósimliginiń paqalı.

SHOLICHILIK – q. sholikorlik.

SHOLPAR – júnnen toqılǵan, júnlı.

SHOLG'OM – shalǵam.

SHOLCHA – shal, júnnen toqılǵan palas, shalsha, jayıw, jayıwsha.

SHOM – 1. gewgim, keshqurın, keshki waqıt; 2. namazsham (bes waqıt namazdıń tórtinshisi) 3. awıs. qarańǵılıq.

SHOMON – shaman.

SHOMONLIK – shamanizm.

SHOMRUQ – jabayı úyrektiń túri.

SHOMURT – uzın, shıyratılǵan murt.

SHON – 1. húrmet, abıray; 2. dańq, ataq; 3. maqtanış; 4. qálip (mási, etik qonışına urılatuǵın tayaq-qálip).

SHONA – 1. paxta gúmshası, górek; 2. taraq.

SHONALAMOQ – 1. góreklew, górek shıǵarıw; 2. shashın taraw.

SHONLI – dańqlı, húrmetli, abıraylı, ataqlı.

SHON-SHAVKAT – dańq.

SHON-SHARAF – dańq hám húrmet.

SHOPIRINMOQ: YURAGI SHOPIRINMOQ – júregi shorshınıw.

SHOPIRMOQ – 1. sapırıw, qaytalap quyıw ıdıstaǵı suyıqlıqtı shómish penen alıp, jáne qayttan quyıw; 2. suwırıw, samalǵa ushırıp tazalaw; 3. ushırıw, tozańqıtıw.

SHOQUL – aspa reje, diywal, stolba sıyaqlılardıń tik jaǵdayın anıqlaw ushın qullanılatuǵın, bir ushına tas baylanǵan jipten ibarat ásbap.

SHOSUPA – úlken sıpa.

SHOTI – 1. arbanıń joqarǵı bólegi; 2. arbanıń at qosılatuǵın eki tárepindegi aǵashı.

SHOTIR – 1. patsha sıyaqlı joqarı hámeldarlardıń atın jetelep júriwshi; 2. birewdiń xızmetin juwırıp-jortıp isleytuǵın xızmetker, jalpıldaq, dasmal-kesh.

SHOTUT – qara tut.

SHOV – elik. shaw (suyıqlıqtıń tez túsiwi nátiyjesinde shıǵatuǵın dawıstı biliredi).

SHOVQIN – 1. shawqım; ses, dawıs, ún; 2. jánjel, daw,

dawriq, baqiris-shaqiris, tóbeles; 3. lingv. shawqim.

SHOVQINLAMOQ – shawqimlasıw, qattı dawıs penen sóylew, baqırw, baybaylaw.

SHOVQINLI – shawqımlı; ğawırlı.

SHOVQIN-SURON – 1. ulı-shawqım, ulı-qıyqıw, ulı-dúbirli; 2. daw-jır, ín-jún, tóbeles.

SHOVQIN-SURONLI – ulı-shawqımlı, ulı qıyqıwlı.

SHOVQINCHI – shawqımshıl, dawırıpqa, shawqım sala beretuǵın, qıyqıwshıl.

SHOVUL – 1. shavel; 2. júdá kóp, ğuj-ğuj, bıjnaǵan.

SHOVULLAMOQ – shawıldaw, shaw-shaw etiw.

SHOVUR – elik. shaw.

SHOVUR-SHUVUR – elik. gúbir-gúbir, ğawır-ğawır.

SHOVUSH – muz; qıraw.

SHOVVA – sarqırana.

SHOVOZ – ğoshshaq, epshil, azamat.

SHOVSHAMOQ – qaq-saw, zırqıraw.

SHOV-SHUV – 1. elik. shaw ; 2. gúbir-gúbir, ğawır-ğawır, shawqım; 3. awıs. mish-mish ğáp; 4. qızǵın dodalaw, talqılaw; hár qıylı ğáp-sóz.

SHOV-SHUVLI – shawqımlı, gúbir-gúbirli.

SHOV-SHUVSIZ – shawqımsız, ín-júnsız, tınısh; ásten.

SHOX – 1. shaqa (ósimlik, terek, puta haqqında); 2. shaq, múyiz.

SHOXARIQ – tiykarǵı salma.

SHOXILAK – bot. kaspiy potashnigi.

SHOXLAMOQ – 1. shaqalaw, shaqa shıǵarıw; 2. shaqı menen súziw.

SHOXLI – 1. shaqalı, shaqası kóp; 2. shaqlı, shaqı bar.

SHOXOBCHA – 1. salma, kishkene suw jolları; 2. awıs. shaqapsha, tarmaq.

SHOXSIZ – 1. shaqasız, shaqası joq; 2. shaqsız, shaqı joq.

SHOX-SHABBA – shaqapqa, otın.

SHOYI – shayı, jipek gezleme.

SHOYIBOF – shayı toqıwshı.

SHOYIFURUSH – shayı satıwshı.

SHOYIGUL – bot. kannan.

SHOYON – sazıwar, ılayıq, arziytuǵın.

SHOYAD(KI) – qáne,

qánekey.

SHOSHA-PISHA – asıǵıs-úsigis, ǵabır-ǵubır.

SHOSHILINCH – 1. asıǵıslı, qıstawlı, zárúrli; 2. asıǵıs-úsigis, asıǵıp-úsigip; 3. asıǵıs, asıǵısta, asıǵıs waqıtta.

SHOSHILISH – asıǵıs, qıstawlı.

SHOSHILMOQ – asıǵıw.

SHOSHMASHOSHA – asıǵıs-úsigis, asıǵa beretuǵın, asıǵıp júretuǵın.

SHOSHMASHOSHA-LIK – asıǵıslıq, asıǵıp júriw-shilik.

SHOSHMOQ – 1. asıǵıw, sabırsızlıq penen umıtılıw; 2. tez islew, jıldamlatıw, tezletiw, shaqqanlatıw; 3. hawlıǵıw, tınıshsızlanıw, tolqınlanıw.

SHOSHQALOQ – q. shoshmashosha.

SHOSHQALOQLIK – q. shoshmashosharlik.

SHOSHQIN – 1. asıǵıs, qıstaw, ǵabır-ǵubır; 2. qıstawlı, zárúrli.

SHOSHQINLIK – asıǵıslıq, shıdamsızlıq, jıldamlıq.

SHU – sol, usı.

SHUBHA – ǵúman, ǵúdik, isenimsizlik.

SHUBHALANMOQ – ǵúmanlanıw, ǵúdikleniw, in-

anbaw, isenbew, qolpıldaw.

SHUBHALI – ǵúmanlı, ǵúdikli, isenimsiz, isenip bolmaytuǵın.

SHUBHASIZ – ǵúmansız, ǵúman joq, anıq, sózsiz, dawsız.

SHUBHACHI – ǵúman-shıl, ǵúmanlana beretuǵın.

SHUD – uqıp, ep, ebetey.

SHUDGOR – súdigar, súrilgen jer.

SHUDGORLAMOQ – súdigarlaw, jerdi súriw.

SHUDLI – uqıplı, uqıbı bar, epli, ebeteyli.

SHUDRING – q. shabnam.

SHUDSIZ – uqıpsız, uqıbı joq, epsiz, ebeteysiz, olaq, salaq, shorqaq.

SHUHRAT – 1. dańq, ataq, abıray; 2. er adamlar atı.

SHUHRATLI – dańqlı, dańq taratqan, abıraylı, atı shıqqan.

SHUHRATPARAST – dańqparaz.

SHUHRATPARASTLIK – dańqparazlıq.

SHUKR – q. shukur 1.

SHUKRONA – shúkirlik.

SHUKRONALIK – shúkirlik, shúkirshilik.

SHUKUH – saltanat, dáb-debe, zawıq.

SHUKUHLI – saltanatlı,

dábdebeli, zawıqlı.

SHUKUR – shúkir, shúkirlik.

SHUL – q. shu.

SHULON – jetim-jesirlerge berilgen ıssı awqat.

SHUM – 1. sum, sumıray, niyeti buzıq, jaman; 2. baxıtsızlıq ákeliwshi, sátsizlik ákeletúgın; 3. sırgıya, quwqıl, juwqılda, quwjıń; 4. shoq, shataqshıl.

SHUMLIK – sumlıq.

SHUMOYOQ – q. shumqadam.

SHUMQADAM – sumqádem, baxıtsızlıq ákeliwshi, jamanlıqqa sebep bolıwshi.

SHUMTAKA – shoq, shataqshıl.

SHUMTOL – aǵashı qattı, japıraǵı páрге uqsas terek.

SHUMURT – bot. moyıl.

SHUMSHAYMOQ – 1. bosasıw; qaltırav; búkshiyiw; 2. tımsırayıw, bozarıw, kógeriw, qabaǵın úyiw, sazırayıw.

SHUMSHUK – jaǵımsız.

SHUMSHUKLIK – jaǵımsızlıq.

SHUMG'İYA – 1. bot.

(sumǵıya) haram shóp; 2. awıs. jatıp isher, haram tamaq.

SHUNAQA – q. shunday.

SHUNAQANGI – 1. sonday, sol sıyaqlı; 2. sonday dárejede, júdá.

SHUNAQASI – 1. sondayı, soǵan uqsáǵan, mine sol sıyaqlı; sonday; 2. usı joldan, usı tárepten; jol-jónekey; 3. sol tárizde, sol taqılette.

SHUNDAY – 1. sonday, soǵan uqsas, sol sıyaqlı; 2. sol dárejede, sonday dárejede, júdá; 3. sonday tártipte, sonday taqılette; 4. tómendegishe; 5. ádettegidey; ápiwayı usılda; 6. awa, durıs; 7. tap, tap ózi, tap sonday.

SHUNDAYIN – sonday.

SHUNDAYICHA – solayınsha, usılayınsha, qalay bolsa solay, ózgermey, ózgertpey.

SHUNDAYLIGICHA – q. shundayicha.

SHUNDOQ – sonday.

SHUNINGDEK – 1. sonday, soǵan uqsas, sol sıyaqlı; 2. sonday-aq, bunnan tısqarı, sonıń menen birge, sonıń menen bir qatarda.

SHUNQOR – 1. suńqar; 2. awıs. batır, er, azamat.

SHUNCHA – 1. sonsha, sonshama, sonshelli; 2. sonsha, usinshama (muğdar haqqında).

SHUNCHAKI – 1. qurı, áytewir, jay; 2. ápiwayı, arzımağan.

SHUNCHALIK – 1. sonshalıq, sonsha, sonshelli; 2. q. shunchaki 1, 2.

SHUUR – sana, ań.

SHUURIY – sanağa tiyisli, sana menen baylanıslı.

SHUURLI – sanalı, sanası bar, ańlı; aqıl-esi bar.

SHUURSIZ – sanasız, sanası joq, ańsız; aqıldan azğan, jinli.

SHUURSIZLIK – sanasızlıq, ańsızlıq.

SHUV – elik. shuw; suw (dawıs haqqında).

SHUVALAMOQ – q. shivalamoq.

SHUVOQ – 1. bot. juwsan; 2. sıbaw.

SHUVOQZOR – juwsan ósken jer yaki maydan.

SHUVULLAMOQ – suwıldaw, suw-suw etiw; shuwıldaw, shuw-shuw etiw.

SHUVUT: YUZI SHUVUT – uyatlı, qısqınan.

SHUG‘ULLANMOQ – shuğıllanıw, aylanıslıw, bir jumıs penen bánt bolıw.

SHU-SHU – sol-sol, sol waqıttan beri, sonnan berli.

SHU‘BA – sektor, bir shólkemniń ayrıqsha bir bólimi, kontor.

SHU‘LA – 1. shuğla, sáwle, jaqtılıq, nur; 2. jalın.

SHU‘LALANMOQ – shuğla shashıw, nur taratıw; jarqıraw.

SHO‘LP – elik. shimp (awır zattıń suyıqlıqqa túskende, sonday-aq, suw jağısqa yamasa basqa zatqa urılğandağı shıǵatuǵın dawıstı bildiredi).

SHO‘LQ – elik. loq-loq, lip-lip (suyıqlıq jawıq ıdıs ishinde shayqalğanda shıǵatuǵın dawıstı bildiredi).

SHO‘LQILLAMOQ – loqıldaw, loq-loq etiw.

SHO‘LTI-SHO‘RVA – jarma-jawğan.

SHO‘NG‘IMOQ – 1. súngiw, suwğa batıw, shúmiw; 2. awıs. jasırınıw, kiriw, kózden ğayıp bolıw, kórinbey ketiw; 3. awıs. tezlik penen tómenge atılıw, qulaw; 4. awıs oyğa shúmiw, oyğa batıw; 5. awıs kirisip ketiw, beriliw, shuğıllanıw, mashqullanıw, qumbıl bolıw.

SHO‘P – q. sho‘lp.

SHO‘PPAYMOQ –

timsırayıw, bozarıw, kógeriw, sazırayıw.

SHO'R – 1. shor, duzlı; 2. duzlanǵan; 3. quramında duz kóp bolǵan, shor basqan; 4. sorlı, biyshara, baxıtsız; 5. azap-aqıret; baxıtsızlıq.

SHO'RA – 1. sora (ósimlik); 2. júzimniń topǵúli, ğumshası.

SHO'RAZOR – soralı jer.

SHO'RAK – shor, duzlı.

SHO'RALAMOQ – 1. túlew, qabırshaqlanıw (jeńil teri keselligi haqqında); 2. q. sho'rlamoq 1; 3. sora basıw, sora basıp ketiw; 4. júzimniń ğumshalawı.

SHO'RDANAK – shor dáne, duzlı shańǵalaq.

SHO'RI(Y)DA – sorlı, biyshara.

SHO'RISH – 1. sawda, bas awırıw (awıspalı mánide); 2. jánjel, ğawǵa.

SHO'RLAMOQ – q. sho'rlanmoq.

SHO'RLANMOQ – shorlanıw.

SHO'RLI – 1. shorlı, shor basqan; 2. sorlı, biyshara, baxtı qara.

SHO'RLIK – 1. shorlıq, shorlılıq; 2. sorlılıq, baxtı qaralıq.

SHO'RPESHONA –

mańlayı qara.

SHO'RTAK – duzlıraq, azıraq duzı bar.

SHO'RTOB – shor jer, kebir jer.

SHO'RTUMSHUQ – jabayı, jasqanshaq, adamlarǵa qosılmaytuǵın

SHO'RTUPROQ – shor-topıraq, kebir topıraq.

SHO'RVA – sorpa.

SHO'RVA-SHO'LTI – q. sho'lti-sho'rva.

SHO'RXOK – shor (kebir) basqan jer.

SHO'X – 1. shoq, erke, oynaqı; shataqshılı; 2. kewilli, yoshlı; 3. oyınshılı, ğoshshaq.

SHO'XLIK – 1. shoqlıq, erkelik, oynaqlıq; 2. topalań, shataqlıq.

SHO'XCHAN – 1. shoq, ğoshshaq; 2. awıs. ashıq reńli (material haqqında).

SHO'X-SHATIR – q. sho'x

CH

CHAK – elik. shaq (tamshınıń urılıwınan payda bolatuǵın dawıstı bildiredi).

CHAKAK – 1. tómeni jaq; 2. ayaq kiyimniń qaptalı.

CHAKAKLI – 1. jılawıq, jılayberetuǵın; 2. sóylemshek, sóylewik, bıjiq; 3. awıs. náp-siqaw.

CHAKALAK – qalın ósip ketken putalıq, qalın toǵaylıq, tereklik.

CHAKALAKZOR – qalın putalıq, qalın toǵaylıq, tereklik.

CHAKAMUG‘ – bot. qızıl boyawshóp.

CHAKANA – 1. usaqlap satıw yaqı usaqlap satıp alıw; 2. áhmiyetsiz, mayda-shúyde, arzımaǵan.

CHAKANALAB – usaqlap, maydalap, danalap.

CHAKANACHI – usaqlap satıwshı, xáttershi.

CHAKANA-CHUKANA – mayda-shúyde, usaq-pusaq.

CHAKANDA – mayda miyweli, tikenli dárilik puta hám onıń miywesi.

CHAKAS – ań qusı qondırılatuǵın sım .

CHAKIDA – q. qoradori.

CHAKIDAXO‘R – q. bangaı.

CHAKILLAMOQ – tamshılaw, tamıp turıw.

CHAKICH – tikesh.

CHAKICHLAMOQ – tikeshlew, tikesh urıw.

CHAKKA – 1. sheke; 2. tamnıń bir jerinen ishke qaray tamshılap turǵan jawın yaqı erigen qar tamshısı; 3. (tek bolımsız formada) dım, hesh;

bir tamshı da; 3. súzbege kók shópler aralaştırılıp tayarlanatuǵın awqat.

CHAKKAXONA – hámme jerinen jawın ótken xana.

CHAKKAZARB – ashıwshaq, ashıwı tez, tezpeyil.

CHAKKI – 1. jaman, qanaatlandırarsız; 2. orınsız, jónsiz, retsiz; 3. biykar, biyhuwda, qurı, bosqa, mázi; 4. q. chakka 2.

CHAKMON – shekpen.

CHAKMOQ – 1. q. chekmoq; 2. q. chakichlamoq.

CHAKCHAK – shakshak.

CHAK-CHAK – elik. shaqshaq, shaq-shuq.

CHALA – 1. shala, pitpegen, tamamlanbaǵan; 2. kemis, tolıq emes, jarım-jartı; 3. jetilispegen, tolıspaǵan, shala tuwılǵan; 4. janıp bolmaǵan aǵash, kúyik; 5. gúreske baylanıslı atama.

CHALAJON – shalajansar, ólimshı, óliwge jaqm, silesi qatqan.

CHALAKAM-CHATTI – q. chalama-chatti.

CHALAMA-CHATTI – shalama-shekki, shala-pala, shala-sharpı.

CHALAMULLA – 1. shala molla, sawatı tolıq shıqpaǵan adam; 2. tájiriyesiz; bilimsiz.

CHALAQURSOQ – ashurqağan, toyıp awqat jeme-gen.

CHALASAVOD – górsawat, shala oqıǵan; sawatı jetpe-gen.

CHALASAVODLIK – górsawatlıq.

CHALA-YARIM – q. chala-chulpa 1, 2.

CHALA-CHATTI – q. chala-chulpa.

CHALA-CHULPA – 1. shala-sharpı, shala-shula, shala islengen, pitpegen; 2. kemis, tolıq emes, jarım-jartı.

CHALDIVOR – wayran bolǵan úy.

CHALINMOQ – 1. shertil-w; qaǵılıw; 2. shalıw, shalınıp jıǵılıw.

CHALINMOQ (KAS-ALLIKKA YOKI DARD-GA) – kesel bolıw, awırıw, shatılıw, ... penen awırıw; dárt-ke ushıraw, duwshar bolıw.

CHALISHMOQ – 1. shalıw, shertisiw; 2. júrgende ayaqlardıń bir-birine tiyip ketiw; 3. háreket etiw, miynet etiw; 4. awıs. jumılıp ketiw, uyqı basıw (kóz haqqında).

CHALISHOYOQ – ayaqları bir-birine tiyip júre-tuǵın adam.

CHALISHTIRMOQ –

ayqaştırıw (qol-ayaqlardı).

CHALKASH – 1. shatas, shatasıq; ayqush-uyqish, tár-tipsiz, qalay bolsa solay; 2. awıs. shiyelenisken, bilǵasqan, bilǵasıq, bilǵanshiq, bılıqpay.

CHALKASHLIK – shatasıq; aljasıq, qáte.

CHALKASHMOQ – 1. shatasıw, shiyeleniw; 2. bilǵasıw, shubalıw.

CHALKASHTIRMOQ – 1. shataştırıw, shiyeleniştiriw; 2. awıs. bılıqtırıw, bilǵaştırıw, bilǵanshiq salıw; 3. aljaştırıw, qátelestiriw, ǵabırıştırıw, adas-tırıw; 4. q. chalishtirmoq.

CHALMA – 1. qıy, kón, dáris; 2. mal tezeginen úlken tomalaq qálipke salıp tayar-langán jaǵıwǵa arnalǵan zat; 3. sálle; 4. taqıya, tonlardıń she-tine qoyılatuǵın ensiz jiyek.

CHALMAQOVOQ – bot. asqabaqtıń sállege uqsas bir túri.

CHALMOQ – 1. shalıw, shertiw (saz ásbapları haqqın-da); 2. qaǵıw; signal beriw, signal shertiw; 3. adam dene-sindegi bir aǵza járdeminde dawıs, ses shıǵarıw (qol shap-patlaw, ısqırıw); 4. shalıw, jıǵılıw, shalıp jıǵılıw; 5. kes-ent beriw, zıyanın tiygiziw; 6. shalıw, kesiw, qırqıw, bawı-

zlaw, soyıw; 7. oraw, baylaw; taǵıw; qaplaw; 6. shalıw, aralastırıw, qarıw; 7. shala sıpırıw, shala-pala tazalaw.

CHALP – elik. shalp.

CHALPAK – shelpək

CHALPIMOQ – jamanlaw, ósek etiw.

CHALP-CHALP – elik. shalp-shalp.

CHALQA: CHALQA TUSHMOQ – shalqa túsiw, shalqasına jatıw.

CHALQAMCHA – q. chalqancha(siga).

CHALQANCHA(SIGA) – shalqa(sına), aspanǵa qarap, arqanı jerge berip.

CHALG'I – shalǵı.

CHALG'IMOQ – tiykarǵı jumıs, tema, gápten shetke shıǵıw, adasıw.

CHALG'ITMOQ – aljaştırıw; qáte pikir payda etiw.

CHALG'ICHI – shalǵıshı, oraqshı.

CHALCHAYMOQ – alshayıw, alshayıp jatıw, uzımına túsip jatıw.

CHALCHIQ – shalshıq, balshıq, ılay suw.

CHAMA – 1. shama, ólshem, norma, mólsher, muǵdar; 2. shama, boljaw, dusmal; 3. menińshe, meniń pikirimshe; bálkim, múmkin.

CHAMADON – shemodan.

CHAMALAMOQ – 1. shamalaw, mólsherlew; 2. dusmallaw, boljaw, uyǵarıw, oy-lap, rejelestirip qoyıw.

CHAMALI – shamalı, shamasındaǵı, shamasında bolǵan.

CHAMAN – shámen, gúl kóp jer.

CHAMANDAGUL – bot. verbena.

CHAMANZOR – shámenzar, gúlzar.

CHAMASI – 1. shaması, shamalas; 2. shaması.

CHAMASIDA – shamasında, shamalas.

CHAMASIDAGI – shamasındaǵı.

CHAMBAR – dóńgelek, sheńber.

CHAMBARAK – dóńgelek, sheńber formasındaǵı.

CHAMBARLAMOQ – baylaw, bekkemlep baylaw, túyiw, shandıw, shırmaw.

CHAMBARCHAS – 1. sheshilip ketpeytuǵın etip, bekkemlep, shırmap; 2. awıs. bekkem, ayrılmas, tıǵız (baylanıs, qarım-qatnas haqqında).

CHANA – shana.

CHANDIMOQ – 1. shandıw, tańıw, bekkemlep baylaw;

2. biriktiriw, jalǵastırıw; 3. ósek etiw, jamanlaw; 4. dálkeklew, basqılaw, mazaqlaw.

CHANDIQ – 1. tırtıq, pitken jaranıń ornı, izi; 2. tırtıqlı, tırtıǵı bar.

CHANDIQLI – tırtıqlı, tırtıǵı bar.

CHANDIR – 1. shandır, sińir; 2. awıs. ariq, bekkem, qattı.

CHANDON – 1. márte, ret, mártebe; 2. qanshama, qanshellı; 3. shın júrekten, shıntlap; 4. hesh, hasla.

CHANOQ – 1. górektiń hár bir xanası; 2. bas súyegi, kóz kesası (kesa tárizli súyekler.

CHANQAMOQ – 1. shóllew, suwsaw, ańqası kebiw, suwsıraw; 2. awıs. zárúr bolıw, mútáj bolıw; saǵınıw, kúsew, ańsaw, intıǵıw.

CHANQATMOQ – shóllettiw, suwsıratıw.

CHANQOQ – 1. shóllegen, suwsaǵan; 2. awıs. qushtar, intıq, qumar, háwes.

CHANQOQLIK – shóllegenlik; qushtarlıq, intıqlıq.

CHANQOV – q. chanqoq.

CHANQOVBOSDI – shól-di qandıratuǵın.

CHANG'I – lıja.

CHAP – 1. shep, sol; 2.

awıs. teris, keri, ońaysız, qolaysız; 3. awıs. qatnasıǵı jaqsı emes (bir adam menen); 4. elik. q. chalp.

CHAPAK – shappat, shapalaq.

CHAPANI – sáteń, jeńil-jelpi ómirge úyrengen adam.

CHAPANICHA – q. chapani.

CHAPANICHASIGA – sáteńdey, sáteńlerdey.

CHAPAQAY – 1. shebekey, solaqay; 2. awıs. teris, shep, qolaysız, ońaysız.

CHAPAQAYLIK – shebekeylik, solaqaylıq.

CHAPARASTA – ońlı-sol; hár tárepke; tártipsiz.

CHAPATI – juqa qatırmanan.

CHAPDAST – 1. shaqqan, epshil, shalt; 2. usta, sheber.

CHABDASTLIK – shaqqanlıq, shaltlıq.

CHAPILLAMOQ – shalpıldaw, shalp-shalp etiw.

CHAPILLATMOQ – shalpıldatıw.

CHAPIMOQ – jaǵıw, sıbaw, sılaw.

CHAPIQ – dáslepki sıbaw.

CHAPISHTIRMOQ – shabırısıtıw, aralaşıtıw, sapırısıtıw (ıssı suw menen

muzday suwdı).

CHAPLAMOQ – 1. jaǵıw, úykew, súykew; 2. qolına alıp urıp jabıstırıw; 3. shep tárepinen ótiw.

CHAPLASHMOQ – 1. jaǵıstırıw, jaǵısıw; 2. jabısıw, jabısıp qalıw; 3. túsiniksiz bolıp qalıw; 4. qarsı bolıp qalıw, teris bolıw.

CHAPPA – teris, kerı.

CHAPPAR (CHAPPAR URMOQ) – 1. jalpı, gúllán, sıpıra; 2. tez háreket etiw, tezlik penen islew.

CHAPPASIGA – terisine, hákisine.

CHAP-CHAP – elik. shalp-shalp.

CHAQA – 1. teńge pul; 2. bir tiyin; 3. pul, qarjı; 4. jara; 5. oyıq; 6. shaǵa (bala-shaǵa).

CHAQALOQ – jańa tuwılǵan nárešte, bópe.

CHAQILMOQ – shaǵılıw.

CHAQIMCHI – gáp tasıwshı, ósekshi.

CHAQIMCHILIK – gáp tasıwshılıq.

CHAQIN – ot, ot ushqını, shoǵı.

CHAQIQ – jala, dóhmet, gáremet.

CHAQIR – ótkir qırlı, ushlı.

CHAQIRILUVCHI –

shaqırılıwshı.

CHAQIRIM – shaqırım (1,06 kilometrge teń ólshew birligi; bir kilometr).

CHAQIRIMLAMOQ – shaqırım menen ólshew, esaplaw.

CHAQIRIQ – 1. shaqırıq, uran, súren, úndew; 2. shaqırısqa, zıyapat; 3. gezektegi saylawdan keyin birge jumıs alıp barıwshı deputatlar quramı.

CHAQIRMOQ – 1. shaqırıw, qolın bılǵaw, dawıslaw, baqırıw; 2. usınıw, úndew; 3. buyırtpa beriw, ákeliwın soraw; 4. qıshqırıw, baqırıp xabar beriw; 5. awıs keltirip shıǵarıw, qanday da bir nátiyjege alıp keliw.

CHAQIRTIKAN – q. chaqirtikanak.

CHAQIRTIKANAK – 1. bot. paqalı jerbawırlap ósetuǵın jabayı shop hám onıń juldızsha formasındaǵı tikenı; 2. awıs birewdiń jolına tosıq bolıwshı.

CHAQIRUV – shaqırıw.

CHAQMACHAQAR – q. chaqimchi.

CHAQMOQ – 1. shaqmaq, nayzaǵay, jıldırım; 2. awıs. ot, ushqın, shoq; 3. ot aldırıw ásbabı; 4. qımbatbahalı telpek; 5. shaǵıw, jarıw; 6. sındırıw,

sındırıp maydalaw; 7. ot shúǵarıw, jandıraw, 8. awıs. jaralaw, jara etiw; 9. awıs. sharshatıw; 10. awıs. mazmunın anlaw; sheshimin tabıw; 11. shaǵıw, shaǵıp alıw (jılan, hárreler haqqında); 12. awıs. gajaw, shaǵıp sóylew, shimshıp sóylew, tiygizip sóylew; 13. awıs. gáp tasıw.

CHAQMOQDAY – 1. shaqmaqtaı, nayzaǵayday, jıldırımday; 2. awıs. qap-qara, shıraylı; 3. awıs. mintazday, tap-taza, tártipli kiyingen.

CHAQMOQLAMOQ – 1. sındırıp, bóliw, shaǵıw; 2. shaqmaqław (qawın-ǵarbızdıń dámin bilip ushın).

CHAQNAMOQ – 1. nur shashıw, jarqıraw, jiltıraw; 2. jap-jaqtı bolıw; 2. kórinip, biliniw; 3. awıs. gúl jaynaw, jaynap-jasnaw; 4. awıs. yoshıw, qaynaw, tolıp tasıw.

CHAQNOQ – jaltıraq, jarqın, nur jaynaǵan, nurlı.

CHAQQON – 1. shaqqan, shápik, shıyraq, shalt, záberdes, trishe; 2. tez, jıldam.

CHAQQONLASHMOQ – shaqqanlasıw, tezlesiw.

CHAQQONLIK – shaqqanlıq, shıyraqlıq, shápiklik.

CHAQCHAQ – áńgime, quwanışlı, yoshlı sáwbet, gúr-

rińlesiw.

CHAQCHAQLAMOQ – áńgime aytıp, kúliw, yosh penen sóylew, yoshlanıw.

CHAQCHAQLASHMOQ – kewilli áńgimelesiw, gúrrińlesiw.

CHAQCHAQLIK – kewillilik, quwanışlılıq, yoshlılıq, waqtı xoshlıq.

CHAQCHAYMA – badıraq, badırayǵan úlken kóz, adıraq, kózi atızday, kózi baqanshaqtay.

CHAQCHAYMOQ – baqırayıp, baqırayıp qaraw, bejireyip, tesireyip, adırayıp.

CHAQ-CHUQ – elik. shaqshuq, taq-tuq.

CHARAQLAMOQ – 1. jaltıraw, jarqıraw, jiltıraw; 2. awıs. kúliw, kúlimlew, kúlimsirew, kúle shıray beriw.

CHARLAMOQ – shaqırıp, mirát etiw.

CHARLAR – neke toyınan keyin kelin yamasa kúyew húrmetine hár eki qudalar úyinde ótkeriletuǵın birinshi shaqırısqa.

CHARM – 1. sherim, teri, kón; 2. ultan, taban; 3. teriden tayarlanǵan, teriden tigilgen, teri qaplanǵan.

CHARMLAMOQ – ultanlaw, ultan salıw, ultan qoyıp.

CHAROS – orta piser, domalaq qara júzim.

CHAROG' – q. chiroq.

CHAROG'BON – 1. tar. kóshe shiraqlarına qaraytuđın adam; 2. awıs. ađartıwshı, sawatlandırıwshı adam.

CHAROG'ON – 1. jaqtılı, jaqtılandırılđan, nurlı; 2. awıs. abat, gúllep jaynađan.

CHARS – 1. elik. shırt; 2. ójet, qırsıq; kókbet; 3. asaw, úrkek (haywanlar, quslar haqqında).

CHARSILLAMOQ – 1. shırtıldaw, shırt etiw, shıtnaw, sınıw; 2. awıs. shırtıldaw, ashıwlanıw, tullanıw.

CHARS-CHARS – shırt-shırt.

CHARVI – sharbı, ish may

CHARX – 1. shıđırshıq; 2. párrik; 3. shar tas, qayraq tas; 4. awıs. gárdish, sheńber; 5. awıs. dúnya, álem.

CHARXLAMOQ – 1. ótkirlew, qayraw; 2. awıs. birewdi qarsı qayraw, óshlestiriw, mállelestiriw.

CHARXPALAK – 1. shıđır; 2. úlken dóńgelek átkónshek.

CHARXCHI – 1. shıđırshıq sođıwshı ushta; 2. ótkirlewshı ushta; 3. kishkene sayraytuđın qus.

CHARCHAMOQ – sharshaw, dińkesi qurıw, júyk-esi qurıw, hálsirew, boldırıw.

CHARCHOQ – sharshaw, dińkesi qurıw; sharshađan, dińkesi qurıđan.

CHARCHOQLIK – sharshađanlıq.

CHATILMOQ – tigiliw.

CHATIR – jabayı shóp (siriya evklidiumı).

CHATIR-CHUTUR – elik. shatır-shutır.

CHATISH – 1. tigiw; 2. aralas, gibrid; 3. tutas, shegaralas; 4. uzaq ađayın, jaqınshılıđı bar.

CHATISHMOQ – 1. tigiw, jabıstırıw; 2. gibridlesiw, shađılısıw; 3. uzaq ađayınshilik baylanısı bar; 4. shatısıw, bılgasıw, birlesip ketiw; 5. awıs. óz ara qosılıw, birlesiw.

CHATISHTIRISH – biol. shađılıstırıw.

CHATISHTIRMOQ – shađılıstırıw.

CHATMA – 1. keşteshlikte gúl tigiwdiń bir túri; 2. shatpa.

CHATMOQ – 1. tigiw, kóklew; 2. awıs. shatıw, biriktiriw, baylaw.

CHATNAMOQ – shıtnaw, sınıw, jarılıw.

CHATNOQ – jariq,

jarılğan.

CHATOQ – 1. qanaatlandırarsız, jaman; jaqsı emes; 2. shataq, qıyın, múshkil; 3. qáte, nadurıs; 4. awıs. shataqshıl, ójet, qırsıq.

CHATOQLASHMOQ – shataqlasıw, qıyınlasıw; shiyelenisiw.

CHATOQLIK – 1. shataqlıq, shataslıq; aljasıq, qáte; 2. qolaysızlıq, kemshilik; 3. qıshımalıq; jamanlıq.

CHAVANDOZ – shabandoz.

CHAVANDOZLIK – shabandozlıq.

CHAVGON – úshı qıysıq etip islengen arnawlı tayaq; usı tayaq hám top penen at ústinde oynalatuǵın sport oyını.

CHAVKAR – ala, shubar (at reńi haqqında).

CHAVOQ – balıq túri.

CHAVOQLAMOQ – pıshaqlaw, pıshaq urıp, ishek-shabaǵın awdarıw.

CHAX-CHAX – q. chag‘-chag‘.

CHAYINDI – juwındı suw, kir suw.

CHAYIR – 1. qattı aǵash, putaqlı; 2. awıs. mıqlı, qarıwlı; 3. shıpalı ósimlik.

CHAYIRLIK – mıqlılıq, qarıwlılıq.

CHAYLA – qos, ılashıq, shertek.

CHAYMOQ – 1. shayıw, taza suwda shayıw; 2. juwıw; 3. suwlaw, ıǵallaw, hóllew.

CHAYNALGAN – 1. shaynalǵan; 2. awıs. kóp márte esitilgen, mayı shıqqan; góne.

CHAYNALMOQ – 1. shaynalıw; 2. awıs. qolaysız jaǵdayǵa túsip anıq emes sóylew; 3. awıs. gáp-sóz bolıw.

CHAYNAM – shaynam.

CHAYNAMOQ – 1. shaynaw, gúysew; 2. eziw, mıjalaw; 3. awıs. jamanlaw, ósek etiw; keyiw; 4. awıs. bir gápti qaytalay beriw; mijıw, mijty beriw.

CHAYON – 1. shayan; 2. awıs. tili jaman, shayanday shaǵatuǵın (adam haqqında).

CHAYONVACHCHA – 1. shayannıń balası; 2. awıs. jawız, jamannıń balası.

CHAYONO‘T – bot. kúydirme shop, shayan shóp, krapıva.

CHAYQALMOQ – 1. shayılıw, juwılıw; 2. terbeliw, ırǵalıw, teńseliw; 3. awıs. tolqınlanıw, tolıp tasıw, tolqıw; 4. awıs. tınıshsızlanıw.

CHAYQALTIRMOQ – 1. shayqattırıw; 2. awıs. qozǵaltırıw, qozǵaltıp jiberiw.

CHAYQAMOQ – 1. shayıw, juwıw; 2. shayqaw, terbetiw.

CHAYQATMOQ – 1. shayıw, juwıw; 2. shayqatıw, terbeltiw.

CHAYQOV – alıp-satıw.

CHAYQOVCHI – alıpsatar; spekulyant.

CHAYQOVCHILIK – alıpsatarlıq; spekulyaciya.

CHAG‘ALAY – shaǵala.

CHAG‘IR – 1. q. chog‘ir; 2. kúlreń, sur, boz; 3. q. chaqir.

CHAG‘IRLAMOQ – q. chug‘urlashmoq.

CHAG‘IRQANOT – jabayı úyrek.

CHAG‘IR-CHUG‘UR – 1. elik. júgir-júgir (quslardıń sayrawı); 2. elik. ǵawır-ǵawır (adamlardıń sóylesiwi).

CHAG‘-CHAG‘ – elik. ǵaq-ǵaq, ǵańq-ǵańq

CHAG‘-CHAG‘LAMOQ – ǵańqıldaw, ǵańq-ǵańq etiw.

CHASHM – kóz.

CHASHMA – 1. bulaq; 2. awıs. derek.

CHASHMBAND – q. chachvon.

CHACHVON – tar. attıń quyırq qılınan toqılǵan, párenje aştınan betke taǵılatuǵın tor perde.

CHANG – 1. shań, girt, to-

zań; 2. muzıka ásbabı; 3. bot. ósimliklerdiń erkek jınıs kletkaları; 4. pánje.

CHANGAK – shańgek, ilmek.

CHANGAL – 1. pánje; 2. awıs. iskenje; 3. qısım, sıǵım; 3. sheńgel.

CHANGALLAMOQ – 1. qısımlaw, sıǵımlaw, alaqanda qısıw, uwıslaw, qosıwıslaw; 2. awıs. prištup beriw, awırıw.

CHANGALZOR – qalıń toǵaylıq.

CHANGDON – bot. gúldiń shań kletkaları payda bolatuǵın tiykarǵı bólegi.

CHANGIMOQ – shańǵıtw, shań kóteriliw; shań basıw, shańǵa tolıw.

CHANGITISH – 1. shańǵıtw; 2. zıyankeslerdi joq etiw ushın ósimliklerge yaki topıraqqa untaq tárizli zıyanlı zatlar sebiw.

CHANGITKISH – eginlerdi defoliaciya etiwge arnalǵan mashına.

CHANGITMOQ – shańǵıtw.

CHANGLAGICH – 1. bot. ósimliklerdiń shańlanıwına járdem beriwshi (jánlikler, samal hám t.b.); 2. q. changitkish.

CHANGLAMOQ – 1. shańlaw; 2. bot. shańlatıw.

CHANGLANISH – shegara sızıǵı; 2. shek (shegi), aqır, soń, keyin; 3. awıs. shek, norma; ólshem; sheńber.

CHANGLANMOQ – 1. shańlanıw, shań basıw; 2. bot. shańlanıw.

CHANGLOVCHI – shańlawshı, shańlatıwshı.

CHANGSIMON – shań sıyaqlı, shańǵa uqsas, shań tárizli.

CHANG-TUPROQ – shań-topıraq, topıraq aralas shań.

CHANG-TO‘ZON – shań-tozań.

CHANG-G‘UBOR – q. chang-to‘zon.

CHANGCHI – 1. chang shertiwshı sazende; 2. bot. ósimlik gúliniń shań kletkaları payda bolatuǵın hám erkek jınısıq jibinen ibarat tiykarǵı bólegi.

CHANG-CHUNG – shańpań.

CHEGA – 1. farfor ásbaplardıń sımıǵın jalǵaw ushın qollanılatuǵın, eki ushı qayırılǵan metall shege; 2. ıdıslardıń sonday shegeler menen jalǵanǵan jeri; 3. aǵash shege.

CHEGALAMOQ – sıǵan farfor ıdıs-ásbaplardı shege menen jalǵaw.

CHEGARA – 1. shegara;

shegara sızıǵı; 2. shek (shegi), aqır, soń, keyin; 3. awıs. shek, norma; ólshem; sheńber.

CHEGARADOSH – shegaralas; qońsı.

CHEGARALAMOQ – 1. shegaralaw, shegaranı belgilew; shegara menen ajıratıw; 2. awıs. sheklew, shek qoyıw.

CHEGARALI – 1. shegaralı, shegarası bar, belgili shegara menen oralǵan; 2. awıs. sheklewli, ólshewli; esaplı.

CHEGARASIZ – 1. shegarasız, shegarası joq, belgili shegara menen ajıratılmaǵan; 2. awıs. sheklenbegen, shegara qoyılmaǵan, shegarası joq; sheksiz, shegi joq, tawsılmas.

CHEGARACHI – shegarashi, shegaranı gúzetiwshı.

CHEGIRMA – shegirme.

CHEGIRMOQ – shegiriw; uslap qalıw.

CHEHRA – 1. bet, júz, bet-álpet, túr-tús, shıray, ápsher, sıyaq, sıqıl; tulǵa; 2. awıs. adamnıń ruwxıy jaǵdaynıń bettegi kórinisi.

CHEK – 1. shek, aqır, soń; 2. awıs. shek (shegi), norma, shegara, mólsher; 3. úles, pay; 4. shek, minnet; 5. mańlay, jazmısh, ıǵbal; 6. salı egiletuǵın jer; 7. chek, kvitanciya.

CHEKIM – shegim,

shegimlik, atım, atımlıq (papiros, sigareta, nasıbay hám t.b. haqqında).

CHEKIMLIK – shegimlik, atımlıq.

CHEKINDI – atıp, shegip taslanğan papiros, sigareta hám t.b. qaldıǵı.

CHEKINISH – sheginis.

CHEKINMOQ – 1. sheginiw, keyinge qaytıw, artqa jiljıw; 2. awıs. qaytıw, tobaǵa keliw, pikirinen qaytıw, waz keshiw; 3. awıs. ótiw, tawsılıw; 4. awıs. joǵalıw, joq bolıw; 5. awıs. shetke shıǵıw.

CHEKISH – shegiw; sigareta, narkotik zat.

CHEKKA – shet, ernek, qır, jiyek, ush; qaptal, jaǵa, jaǵıs.

CHEKKALIK – shet jer, uzaq jer.

CHEKLAMOQ – sheklew, sheklep qoyıw, shegaralaw, shegara qoyıw; shegarasın belgilew.

CHEKLANMOQ – 1. shekleniw; 2. shegaralanıw.

CHEKLI – 1. shekli, shegi bar, aqırı bar; 2. sheklewli, sheklep qoyılǵan, ólshewli, esaplı.

CHEKMOQ – 1. urıw; 2. shegiw, (azap shegiw), basınan keshiriw, basınan ótkeriw; 3.

shegiw, papiros, sigaret, shılım tartıw; 4. bezew.

CHEKSIZ – 1. sheksiz, shegi joq, aqırı joq, ushı-qıyırı joq; 2. awıs. sheklenbegen, júdá úlken; tawsılmas; shuqır, tereń.

CHEKSIZLIK – 1. sheksizlik; 2. mat. sheksiz muǵdar.

CHELAK – shelek, sheker.

CHELAKLAB – sheleklep, shelek penen, shelekte.

CHELAKCHI – shelekshi, shelek soǵıwshı usta.

CHERKEZ – bot.

CHERKOV – shirkew, xristianlar ibadatxanası.

CHERTIB-CHERTIB – 1. shertip-shertip; 2. awıs. saylap-saylap; 3. awıs. dana-dana.

CHERTMAK – 1. shertpek; 2. shertip shıǵarılatuǵın nama, ritm.

CHERTMOQ – 1. shertiw, barmaq penen urıw, túrtiw; 2. shertip ılaqtırıw, shertip jiberiw; 3. shalıw, muzıka ásbapların shertiw.

CHET – 1. shet, ernek, ush; 2. jiyek, jaǵa, jaǵıs; 3. awıs. jat, bóten, shet elli; 4. awıs. sırt.

CHETAN – 1. sheten; 2. miywe terek.

CHETKI – shetki, shettegi, shette jaylasqan, shette bolǵan.

CHETLAMOQ – shetlew,

shetke shıǵıw, shetlewdе júriw, shette júriw.

CHETLANMOQ – 1. shetleniw; 2. awıs. ózin shetke alıw, qashıw, bólekleniw.

CHETLATMOQ – 1. shetletiw; 2. jumıstan shıǵarıw; qatnasırmaw (qatnasıw huqıqınan ayırıw).

CHETLASHMOQ – 1. shetlesiw; 2. awıs. uzaqlasıw, alıslaw, suwısw (doslıq, aǵay-inshilik haqqında); 3. awıs. qatnaspay qoyıw.

CHEVAR – 1. sheber tigiwshi; 2. awıs. sheber, teperish, usta, maman.

CHEVARA – quwlıq.

CHEVARLIK – sheber tigiwshilik; sheberlik.

CHEVRILMOQ – aylanıw.

CHECHAK – 1. sheshек, gúl; 2. med. sheshек.

CHECHAKLAMOQ – 1. gúllew, gúl shıǵarıw; 2. awıs. gúllep jaynaw, jaynap-jasnaw.

CHECHAN – sheshen, dilwar, shúregóy, tilli, sóziwar.

CHECHANLASHMOQ – sózge sheshen bolıw, sheshenlerdey sóylew.

CHECHANLIK – sheshenlik, dilwarlıq, shúregóylik.

CHIDAM – 1. shıdam, sabır, taqat, tózim; 2. bekkem,

uzaq xızmet etiw.

CHIDAMLI – 1. shıdamlı, sabırlı, taqatlı, tózimli; 2. shıday alatuǵın; 3. uzaq xızmet etetuǵın, bekkem.

CHIDAMLILIK – shıdamlılıq; jaramlılıq; bekkemlik.

CHIDAMOQ – 1. shıdaw, tótepkі beriw, sabır etiw; 2. kóp, uzaq waqıt xızmet etiw; 3. jetkilikli bolıw.

CHIDAMSIZ – 1. shıdamsız, taqatsız, tózimsiz; 2. shıday almaytuǵın; názik; 3. uzaq xızmet etpeytuǵın, shıdamaytuǵın; bos, janı joq.

CHIDASH – shıdaw; shıdam.

CHIGAL – 1. túyin, shiye; 2. awıs. shatasıq, bılǵasıq; shiyelenisken; 3. awıs. mashqala, qıyın másele.

CHIGALLASHMOQ – 1. shiyelenisiw, shatasıw; 2. awıs. bılǵasıw, qıyınlasıw.

CHIGALLIK – shatasıq, bılǵasıq.

CHIGIRTKA – 1. shegirtke; 2. awıs. basqınshi.

CHIGIT – shigit.

CHIGITLI – shigitli, shigiti bar, shigiti alınbaǵan.

CHIKORA – 1. ne keregi bar; hesh gáp emes; 2. kim qoyıptı; jol bolsın.

CHIL – 1. qırǵawıl tárizliler

tuwısına kiriwshi ań qusı; 2. qırq (40).

CHILANGAR – temirshi usta; slesar.

CHILANGARLIK – temirshilik.

CHILDIRMA – dáp.

CHILDIRMACHI – dápshi, dáp shertiwshi.

CHILIM – shılım.

CHILIMKASH – shılımkesh.

CHILLA – 1. shille, jıldın eń ıssı hám eń suwıq qırq kúni; 2. turmıstaǵı ayırım waqıya-qubılıslardıń eń awır, qáwipli yaki juwapkershilikli dáwri; 3. din. suwınıń jeke ózi ayırıqsha xana(ójire)de, adamlardan jasırınıp, qırq kún dawamında ibadat etiwı.

CHILLAK – shúllik (balar oyını).

CHILLAKDAY – shúlliktey, jınıshke, arıq.

CHILLAKI – 1. erte piser júzim túri; 2. erte piser, erte pi-setuǵın; 3. awıs. jaqsı tayarlıq kórmegen, shala oqıǵan.

CHILLALI – shilleli, shillesi shıqpaǵan.

CHILLASHIR – 1. ish ótiw, kemqanlıq, azıp ketiw menen ótetuǵın kesellik; 2. arıq, júdew, eti joq, azǵın.

CHILONJIYDA – bot.

jılanjiyde, unabi.

CHILOPCHIN – shılapshın.

CHILPARCHIN – shılpárshe, mayda-mayda, pıt-shıt, dal-dal.

CHILPIMOQ – 1. ósimliktiń boyǵa ósiwin toqtatıw, zúraát kóp alıw ushın náldiń ush betin kesip taslaw; chek-ankalaw; 2. awıs. bir zattuń artıqsha, kereksiz bólegin alıp taslaw, joq etiw.

CHILP-CHILP – elik. bılsh-bılsh, sılps-sılps (ılayda júrgende, suw keshkende shıǵatuǵın dawıstı bildiredi).

CHILTOR – kóp tarlı muzika áspabı.

CHILVIR – shılbır, shıjım, jınıshke jip, arqan.

CHILVIRLAMOQ – shılbır menen baylaw, jip penen baylaw.

CHILYOSIN – yasiyin súresin 40 mártebe oqıw, dem salıw.

CHIL-CHIL – shıl-párshe, mayda-mayda, pıt-shıt.

CHILCHIROQ – lyustra.

CHIM – shım, ajırıq.

CHIMDIM – shımtım, shımshım, az ǵana.

CHIMDIMOQ – 1. az-azdan jew, shaynaw; 2. shımshıw, shımshıp alıw; 3. awıs.

gáp penen julup alıw.

CHIMILDIQ – shimıldıq.

CHIMIRILMOQ – 1. jıyırılıw, úyiliw; 2. qas-qabağın, mańlayın tırıstırıw.

CHIMIRMOQ – qabaq shıtıw, mańlayın jıyırırw, qabağın úyiw, búristiriw, tulıanıw (hayran qalıw, narazılıq, gúdikleniw, menmenlik sıyaqlı sezimlerdi bildiriw ushın).

CHIMLAMOQ – shim basıw, ajırırq basıw.

CHIMTOMOQ – az awqat jeytuğın, saylap jeytuğın.

CHIMXO'R – 1. q. chimtomoq; 2. shınjaw.

CHIMZOR – shimlı jer, shim basqan jer.

CHIMZORLIK – q. chimzor.

CHIMCHILAMOQ – 1. shimshıw, qısıw, buraw, búriw; 2. awıs. ashıtıw, suwıq tiyiw, suwıq urıw; 3. gáp penen julup alıw, keyiw, til tiygiziw.

CHIMCHIMOQ – q. chimchilamoq.

CHIN – 1. shin, iras, haqıyqat, durıs, tuwrı; 2. anıq, dál; 3. sap, haqıyqıy; 4. Shin (Qıtaydın Shıǵıs ellerindegi qabil etilgen atı).

CHINAKAM – 1. haqıyqıy, shin, sap; 2. shını menen, irasın, durıs, oyın emes.

CHINAKAMIGA – shını menen, irasın, haqıyqattan.

CHINAKCHI – jallanıw paxta teriwshi.

CHINAKCHILIK – jallanıw paxta teriwshilik.

CHINBARG – ğumsha (paxta haqqında).

CHINDAN – 1. shını menen, durıs, oyın emes; 2. haqıyqattan, irasın.

CHINDOVUL – tar. shındawıl.

CHINIQMOQ – 1. shimıǵıw, jatlıǵıw; 2. awıs. ámeliy jumıs, tájiriye barısında jetiliw, pisip jetiliw.

CHINIQTIRMOQ – shimıqtırırw.

CHINNI – shını, farfor.

CHINNIDAY – shimıday, shını sıyaqlı; tap-taza.

CHINNIGUL – bot. shimıgúl, baǵ gvozdikası.

CHINNISOZ – shını, farfor soǵırwshı usta.

CHINNICHI – q. chinnisoz.

CHINOQ – shunaq, kesik qulaq.

CHINOQCHI – sharwa mallarınıń qulağın kesip yaqı tesip, tamǵa, belgi salıwshı adam.

CHINOR – 1. shınar; 2. awıs. ómirlik joldası yaqı ba-

lası (hayal ushın).

CHINQIRIQ – qıshqırıq, jıńışke hám ótkir dawıs.

CHINQIROQ – q. chin-qiriq.

CHING‘ILLAMOQ – 1. shıńlaw, shıńıldaw; 2. shıńǵırlaw, sıńǵırlaw.

CHING‘IRLAMOQ – q. ching‘illamoq.

CHIP – elik. zıp, zımp.

CHIPOR – shubar, alaǵula, alamısh, jaǵal.

CHIPPAK: CHIPPAK-GA CHIQMOQ – sátsizlikke ushıraw, zıyanǵa qalıw, push bolıw.

CHIPPA-CHIN – tup-pa-tuwrı, gúmansız, anıq, iras.

CHIPQON – shıyqan.

CHIPTA – 1. shıpta; 2. билет.

CHIPTACHI – 1. билет satıwshı, kassir; 2. konduktor.

CHIP-CHIP – elik. shúyk-shúyk.

CHIQ – elik. shıq (ayırım quslardıń sayrawı sayrawı, jeńil zatlardıń bir-birine dúgis-iwinen shıqqan dawıstı bildire-di).

CHIQARMOQ – 1. shıǵarıw; 2. sonday dep esap-law.

CHIQASI – shıǵası.

CHIQAVERISH – shıqqan

jerde, shıǵa beriw, shıǵar esik.

CHIAZMOQ – shıǵartıw.

CHIQLAMOQ – shıqıldaw, shıq-shıq etiw.

CHIQIM – 1. shıǵın, jumsalǵan ǵárezet; 2. tez hám jaqsı demlenetuǵın, tatımlı (ti-ykarıman, shay haqqında).

CHIQIMDOR – 1. shıǵın-dar; 2. kóp ǵárezet talap etetuǵın.

CHIQIMLI – shıǵınlı, kóp ǵárezet talap etetuǵın.

CHIQINDI – 1. shıǵındı, qaldıq; 2. taslandı, ıprındıq, ıprıq-sıprıq; 3. awıs. jaman, pás (adam haqqında).

CHIQIQ – 1. jara, shıyqan; 2. súyek shıqqan jer; 3. dóń, dúmpeshik; 4. bórtip shıqqan.

CHIQIR – elik. shıqır, sıqır.

CHIQIRLAMOQ – shıqır-law, shıqıldaw.

CHIQIR-CHIQIR – elik. shıqır-shıqır, sıqır-sıqır.

CHIQUIT – 1. shıǵındı, qaldıq; 2. jaramsız zat, buzıq, brak; 3. awıs. pás, shıǵındıǵa teń kórilgen (adam haqqında); 4. tiykarǵı jumıs shette qalǵan.

CHIQISH – 1. shıǵıw; 2. quyash, kún shıǵıw; 3. sózge shıǵıw, bayanat jasaw, doklad etiw.

CHIQISHMOQ – 1. shıǵısıw, kelisimge keliw,

tatıwlasıw; 2. unatıw, dos bolıw, tatıw jasaw.

CHIQUISHOQ – kirisimli, adamlar menen tez shıǵasa alatuǵın.

CHIQMOQ – 1. shıǵıw, joqarıǵa shıǵıw, kóteriliw; 2. shıǵıw, otırıw, miniw (transport qurallarına); 3. barıw, kelıw; 4. jolǵa shıǵıw, saparǵa ketiw; 5. tasıw, tasıp ketiw; 6. kóteriliw, qandayda bir dárejege jetiw (túrli procesler haqqında); 7. ómirdiń bir múddetine jetiw (qırqqa shıqtı, toqsanǵa shıqtı); 8. jetiw, erisiw; 9. ishten sırtqa shıǵıw; 10. joldan shıǵıw, sheginiw; 11. bosaw, qutılıw, erkin bolıw; 12. suwırılıw, alınıw, julinıw, ayırılıp ketiw; 13. ótiw, ótip alıw; 14. dóreliw, bezeliw; 15. shette qalıw; iskerligin toqtatıw, 16. bir jerden, qatlamnan payda bolıw, qanday da bir dárejege erisiw; 17. biyzar bolıw, shıǵıp qalıw, zıqı shıǵıw; 18. tamam bolıw, tawsılıw; 19. payda bolıw, júzege shıǵıw; 20. tabılıw; kóriniw; 21. basılıw, baspadan shıǵıw; 22. nátiyje, ónim; 23. ayırılıw, úziliw, úzilip qalıw; taslap ketiw; 24. baylanıstı toqtatıw, wádesin buzıw; 25. ushraw, jolıǵıw, dus kelıw;

26. qozǵalıw, ornınan qozǵalıw; 27. bolıw, júz beriw; 28. jara shıǵıw, shıǵıw shıǵıw; 29. tozańǵıw, shań kóteriliw; 30. esitiliw; 31. tarqaw, tarqalıw (iyis haqqında); 32. televizor yaki radiodan sóylew; 33. óniw, kógeriw.

CHIQ-CHIQ – elik. shıq-shıq.

CHIR: CHIR AYLANMOQ – shır aylanıw, tez aylanıw.

CHIRANMACHOQ – maqtanshaq.

CHIRANMOQ – 1. shireniw, tireniw, kúsheniw; 2. awıs. shalqayıw, keriliw, gárdiyiw.

CHIRIK – 1. shirik; 2. awıs. góne, buzıq, saw emes.

CHIRILDOQ – 1. shırıldawıq, shırıldaq, shırıldaybertuǵın; 2. qara shekshek.

CHIRILLAMOQ – 1. shırıldaw, shır-shır etiw; 2. jılaw, shırıldap jılaw; 3. awıs. shıja-pıja bolıw, kúyip pisiw.

CHIRIMOQ – 1. shiriw, buzılıw; 2. sasıw, iriw; 3. awıs. tamam bolıw; solıw, quwrap qalıw.

CHIRINDI – shirindi.

CHIRIQLAMOQ – q. chirqillamoq.

CHIRISH – shiriw, buzılıw;

shiris.

CHIRK – 1. is, qalín qatqan kir; 2. qatıp qalğan arba mayı; 3. elik.

CHIRKIN – 1. is basqan, qara kir; 2. awıs. shirkin, pás, haram oylı; 3. shirik, shirigen.

CHIRKINLASHMOQ – jaman bolıp ketiw, pás ketiw.

CHIRKINLIK – haram oylılıq, jaman oylılıq.

CHIRK-CHIRK – elik. shırq-shırq (shegirtkelerdiń dawısı)

CHIRMALMOQ – shırmalıw; oralıw.

CHIRMAMOQ – 1. shırmaw, oraw, baylap taslaw; 2. awıs. orap alıw, qorshaw.

CHIRMANDA – q. childirma.

CHIRMANDACHI – q. childirmachi.

CHIRMASHMOQ – 1. shırmasıw; 2. tırmasıw, órmel-ew, jabısıw.

CHIRMASHUVCHAN – shırmasıp alatuǵın, shırmasıp oralıp qalatuǵın.

CHIRMOVUQ – shırmawıq, páshek, túyesińir.

CHIROQ – 1. shıra, shıraq, lampa; 2. fonar; 3. awıs. perzent yaki jaqın adam.

CHIROQCHI – shıraqshı.

CHIROY – 1. gózzallıq;

shıray, kórik; 2. kórkemlik, kórinis, kelbet.

CHIROYLI – 1. shıraylı, gózzal, sulıw; 2. kórikli, sın-sımbatlı, súykimli; 3. jaǵımlı, kórkem; 4. jaqsı; ornılı; unamlı.

CHIROYSIZ – shıraysız, sıqılsız, sıqılı joq.

CHIROG‘BON – q. chiroqchi.

CHIRPINDI – jońqa.

CHIRPIRAK: CHIRPIRAK BO‘LMOQ – 1. shır gúbelek aylanıw, aylanıp-aylanıp ushıw, buralıp-buralıp ushıw; 2. tońqalaq asıw.

CHIRPIRAMOQ – 1. shır aylanıw; 2. tońqalaq asıp jıǵılıw.

CHIRQ – elik. jırq, shırq.

CHIRQILLAMOQ – 1. shırqıldaw, shırq-shırq etiw, jırqıldaw, jırq-jırq etiw; 2. awıs. qıshqırıp julaw (kishkene bala haqqında); 3. awıs. shırpır bolıw, kúyip pisip sóylew; 4. awıs. mútaj bolıw, ash bolı; gárezli bolıw.

CHIRQIRAMOQ – q. chıqqillamoq 1, 2.

CHIRQ-CHIRQ – elik. jırq-jırq, shırq-shırq.

CHIRS – elik. shırt.

CHIRSILLAMA – 1. shırtıldap turǵan, shırt etip

jarlayın dep turǵan (qawın-ǵarbız); 2. awıs. q. qirchilama 1; 2.

CHIRSILLAMOQ – 1. shirt-shirt dawıs shıǵarıw; 2. awıs. shırtıldaw, ashıwlanıw, tullanıw; 3. awıs. zárúr bolıw, kerekli bolıw; keskinlesiw; 4. awıs. sinayın dep turıw, shıtnaw; 5. awıs. kúsheyiw, zorayıw, háwij alıw (suwıq haqqında).

CHIRT – 1. elik. shirt (jip-tiń úziliwi, shóptiń sınwınan payda bolǵan dawıstı bildire-di); 2. dárriw, oylap otırmay, keskin, keskin aytıw.

CHIRT-PIRT – elik. pırt-shirt.

CHIRTING-PIRTING – pırttıw-shirttıw, mayda-shúyde.

CHIRT-CHIRT – elik. shirt-shirt.

CHISTON – 1. jumbaq; 2. qashırım, astarlı sóz; misqıl; 3. ádeb. shıǵıs ádebiyatında lirikalıq janr.

CHISTONCHI – jumb-aqlap sóylewshi.

CHIT – shıt; shıttan tigilgen.

CHITFURUSH – shıt satıwshi; bázaz.

CHITGAR – bózge naǵıs basıwshi usta.

CHITIR – 1. elik. shıtır, 2. jabayı ósimlik.

CHITIRLAMOQ – shıtır-law, shıtır-shıtır etiw.

CHITIR-CHITIR – elik. shıtır-shıtır.

CHITMOQ – shıtıw, qabaq shıtıw.

CHITTAK – sinica (qus), torǵay.

CHIVIN – shıbın.

CHIVIQ – 1. shıbıq, tayaqsha; 2. mayda sızıq-sızıq (tawar, gezleme).

CHIX – tańl. túyeni shók-tiriwde aytılatuǵın sóz.

CHIY – 1. jabayı shóp; 2. shiy.

CHIYA – jabayı alsha.

CHIYABO‘RI – saǵal.

CHIYLAMOQ – 1. aral-aştırıw (oyın kartasın); 2. shıyratıw, qolda yaki arnawlı úskenede jipti, jipekti esiw, bu-raw.

CHIYRALMOQ – 1. shıyralıw, esiliw, tawlanıw; 2. awıs. bekkemleniw, nıǵayıw.

CHIYRAMOQ – q. chiy-lamoq.

CHIYRATMA – shıyralǵan, tawlangan, esilgen.

CHIY-CHIY – elik. shúyk-shúyk.

CHIZGI – 1. súwret, salınǵan súwret; 2. shıjbay-

langán súwret.

CHIZI – azıraq, azǵantay.

CHIZILISHMOQ – dizilisiw, qatarlasıw.

CHIZIMCHA – shijim, jıńıshke jip.

CHIZIQ – 1. sıziq, iz; 2. jol, sıziq-sıziq; 3. mat. sıziq.

CHIZIQLI – sıziqlı, sıziǵı bar.

CHIZMA – 1. sızilma; 2. keşteshilikte: gúl tigiw ushin materialǵa sızilǵan naǵıs.

CHIZMACHILIK – sıziw.

CHIZMA-CHIZIQ – jazıw-sıziw.

CHIZMOQ – 1. sıziw, sıziq sıziw; 2. súwretlew, súwret salıw; 3. diziw; 4. awıs. kórsetiw, kórsetip beriw.

CHIZG'ICH – sızǵısh.

CHIG'ANOQ – 1. suw ógi-zi; 2. ayırım omırtqasız haywanlardıń túrli formada bolatuǵın kesesi; olardıń dene-sin qaplap, qorǵanıw wa-zypasın atqarıwshı skelet dú-zilis; 3. shıǵanaq, shıǵanaq súyegi.

CHIG'ATOY – 1. ózbek urıwlarınan biri; 2. shaǵatay tili; 3. Shaǵatay (Shıǵısxan-nıń tórt ulınan ekinshisiniń atı).

CHIG'IR – 1. júklerdi kóteriwi yaki jılıtıw ushin ar-nalǵan mashına; 2. shıǵır.

CHIG'IRIQ – 1. shıǵır-shıq; 3. shıǵır.

CHIG'-CHIG' – elik.

CHINGIL – tikenli ósim-lik.

CHOBUKSUVOR – she-ber, ephsil shabandoz.

CHODIR – 1. shatır, palat-ka; 2. shımıldıq; 3. párenje ornına jabılatuǵın arnawlı jabıw; 4. miywe qaqqanda astı-na tutılatuǵın úlken material; brezent.

CHOH – 1. ura, shuqır; 2. awıs. tereń shuqır.

CHOK – 1. tigiş; 2. tex. mashına ońlawshılıqta: detal-lardıń bir-birine jalǵanǵan jeri ; 3. anat. bas súyegi bólimlerin baylanıstırıp turatuǵın tiykarǵı dúzilis; 4. med. tigiş.

CHOKLAMOQ – tigiw, kóklew.

CHOKCHI – 1. tek pishil-gen zatlardı tigiwshi; 2. tigiw-shi, keşteshi.

CHOL – shal, ǵarrı, qart, qartayǵan.

CHOL-KAMPIR – kem-pir-ǵarrı.

CHOLG'U – muzıka ás-babı; muzıka.

CHOLG'UCHI – sazende.

CHOP: CHOP ETMOQ – basıp shıǵarıw, baspadan shıǵarıw.

CHOPAR – tar. shabarman.
CHOPAG‘ON – juwirǵış, júyrik, shapqış, shapqır.

CHOPAG‘ONLIK – juwirǵışlıq.

CHOPIQ – ósimliktiń túbin, átirapların jumsartıw, qatıwashın alıw.

CHOPISHMOQ – júgirisiw.

CHOPMOQ – 1. júgiriw; 2. shabıw (at ústinde); 3. ilaq oynında qatnasıw; 4. awıs. barıw; 5. ırǵıw, ǵarǵıw, sekiriw; 6. shabıw, kesiw, jarıw, qırqıw, maydalaw; 7. óltiriw, shawıp óltiriw; 8. qatıwashın alıw.

CHOPON – shapan, ton.

CHOPONFURUSH – shapan satıwshı.

CHOPQI – 1. úlken pıshaq; 2. aybalta.

CHOPQILAMOQ – juwirıw, shapqılap juwirıw, júgiriw.

CHOPQILLAMOQ – shapqılaw, juwirıw, jortıw, zır juwirıw.

CHOPQIR – shapqır, shapqış, júyrik.

CHOPQIRLIK – shapqırılıq, júyriklik.

CHOPTIRMOQ – shaptırıw.

CHOP-CHOP – júgir-jú-

gir, shaba-shap.

CHOQQINA – kishirek, kishigirim, kishkene.

CHOR – 1. tórt, tórtew; 2. tar. Rossiya patshası.

CHORA – 1. shara, ilaj; 2. jaza; 3. úlken aǵash tabaq.

CHORABZAL – kerekli zatlar, ásbap-úskeneler, qural-jaraqlar.

CHORAK – 1. sherek, tórtten biri; 2. oqıw jılınıń tórtten bir bólegi.

CHORASIZ – 1. sharasız, ilajsız, sharası, ilajı joq; 2. biyshara, talabı kelispegen, paqır.

CHORASIZLIK – sharası-zlıq, ilajsızlıq, ilajı joqlıq.

CHORBOZOR – sharbazar.

CHORBOG‘ – sharbaq.

CHORDANA: CHORDANA QURMOQ – maldas qurınıw.

CHORDEVOR – tórt diywal.

CHORDOQ – tam menen pátik arası.

CHORI – dán ónimleriniń elegendede payda bolǵan qaldıǵı.

CHORIQ – sharıq, ayaq kiyim.

CHORLAMOQ – 1. aldına shaqırıw; 2. awıs. úndew, úgi-

tlew.

CHORLOV – shaqırıw, úndew.

CHORMIX – úlken shege.

CHOR-NOCHOR – 1. ilajsız, nailaj, qálemey; 2. ábiger, mútáj.

CHORPAHIL – jawırınlı, dúgıjım, mıqlı.

CHORPOYA – taxta sıpá.

CHORQIRRA – 1. tórt qırılı; 2. biyday sortı.

CHORRAHA – 1. kesispe, kesilispe; 2. awıs. ómir jolları.

CHORSI (CHORUS) – 1. tar. tórt tárpi teń tórtmúyeshlik formasındaǵı; kvadrat; 2. ústi jawıq bazar.

CHORSUPA – tórt tárepiniń uzınlıǵı teń birdey sıpá.

CHORTANG – janlı, qızǵım, jalınlı.

CHORTOQ – saray.

CHORTOR – tórt tarlı saz ásbabı.

CHORVA – sharwa, qoy-qozi, mal.

CHORVADOR – q. chorvachi.

CHORVADORLIK – q. chorvadorlik.

CHORVACHI – sharwashi.

CHORVACHILIK – sharwashılıq.

CHORYOR – din. Muhammed payǵambar qaytıw bolǵannan keyin arab xalifatlıǵında hákimiyat basında turǵan tórt xaliyfa.

CHORSHANBA – sárshembi, úshinshi kún.

CHORCHO‘P – ramka.

CHOT – shat, eki san aralıǵı.

CHOVGUN – sháwgam (quman).

CHOVLI – súzeki.

CHOY – shay.

CHOYDON – shay qutı.

CHOYFURUSH – shaypurısh.

CHOYFURUSHLIK – shaypurıshlıq.

CHOYKOR – shay jetistiriwshi diyqan.

CHOYLASHMOQ – birge shay ishiw.

CHOYNAK – shaynek.

CHOYXONA – shayxana.

CHOYXONACHI – shayxanashi.

CHOYXO‘R – shayxor, shay ishkish.

CHOYXO‘RLIK – shayxorlıq, shay ishkishlik.

CHOYSHAB – prostınya.

CHOYCHAQA – shay pulı.

CHOYCHO‘P – bot. shayshóp.

CHOG' – 1. waqıt, dáwir, zaman, máhál, mapaz, kún; 2. shad, quwanǵan, yoshlı; 3. ólshemi kishkene, tarlaw; 4. tar; 5. tayar bolıp turıw; 6. kúsh-quwat, shama.

CHOG'I – sıyaqlı, sekilli, shaması, shaqtı, shaqlı (on shaqtı adam).

CHOG'ISHTIRMA – salıstırma.

CHOG'ISHTIRMOQ – salıstırıw.

CHOG'LAMOQ – 1. tayarlaw, tayın etiw; 2. esaplaw, ... dep esaplaw; 3. shamalaw, mólsherlew; 4. gózlew; 5. quwantıw.

CHOG'LI – shaqtı, shaqlı, shama menen, derlik.

CHOG'LIK – 1. quwanışlılıq, shadlıq; 2. kishkenelik, tarlıq.

CHOSH – 1. qırman; 2. lıq tolı.

CHOSHGOH – sáske, sáskelik, kúnniń biraz kóterilgen waqtı.

CHUH – q. chuv 1.

CHUHLAMOQ – q. chuv-lamoq 1.

CHULDIRAMOQ – 1. sıldırav, sıldırlaw, sıldır-sıldır etiw; 2. sayraw; 3. shúldirlew, shúljińlew, balaǵa uqsap sóylew.

CHULDIRATMOQ – sıldırlatıw.

CHULDUR-CHULDUR – elik. sıldır-sıldır, shúldır-shúldır.

CHULG'AMOQ – 1. átirapın orap alıw, qorshaw; 2. qaplaw, búrkew; 3. awıs. biylep alıw (aqıldı, deneni).

CHULCHIT – qulaqsız, gáp uqpaytuǵın adam.

CHUMOLI – qumırsqa, shımalay.

CHUMOLICHA – qumırsqaday kishkene, qurttay.

CHUMCHUQ – shımshıq.

CHUMCHUQKO'Z – dárilik ósimlik.

CHUN – sonday, tap sonday, -day/-dey uqsap.

CHUNKI – sebebi, sonlıqtan, sonıń ushın, óytkeni, sol sebepli.

CHUNON – sonsha, sonshelli, sonday, sonday dárejede, júdá, ábden.

CHUNONAM – q. chunon.

CHUNONCHI – yaǵnıy, mısalı, máselen, sonıń ishinde.

CHUQULAMOQ – shuqıw, shuqlaw, oyıw, qazıw.

CHUQUR – 1. shuqır, shuqanaq, oyıq, ura; 2. tereń, tuńǵıyıq, túpsiz, túbi joq; 3. hár tárepleme keń, tiykarlı, tereń; 4. awıs. kúshli; úlken; 5. ishke,

ish betke; 6. bekkem, qatti.

CHUQURLAMOQ – shuqır qazıw, shuqıw.

CHUQURLASHMOQ – 1. shuqır bolıw; 2. awıs. keñeyiw, tereñlesiw; 3. awıs. zorayıw, kúsheyiw.

CHUQURLIK – 1. shuqırılıq, oyıq; 2. awıs. tereñlik.

CHUQURCHA – shuqırsha, shuqanaq.

CHURQ: CHURQ ET-MADI – ündemedi, sóylemedi, hesh zat aytpadı.

CHURR – elik. shurr.

CHURRA – grija.

CHURRAK – úyrekten kishi, jabayı qus.

CHURUK – góne, shirik, shirip ketken.

CHURULLAMOQ – shurıldaw, shur etiw.

CHURVAQA – mayda-shúyde, kishkentay balalar.

CHUV – 1. tañl. shúw!; 2. arbanıń dóńgelegin tutıp turıwshı shóp; 3. uttırw jaǵdayı (asıq sıyaqlı oyınlarda).

CHUV: CHUV TUSHIRDI - aldadı, pánt berdi, túsirip ketti; girledi (oyınlarda).

CHUVAK – 1. arıq, azǵın; 2. tapochka.

CHUVALANMOQ – 1. shubalanıw; 2. aralasıw,

bılǵasıw.

CHUVALASHMOQ – 1. shubatılıw; 2. q. chuvalmoq 2; 3. shubırısıw, shubırısıp júriw (tiykarınan, kishkene balalar haqqında).

CHUVALMOQ – 1. shubaltıw; 2. awıs. bılǵasıw, aralasıw, shatasıw.

CHUVALCHANG – jawın qurtı, sherbi.

CHUVAMOQ – 1. jazıw, bosatıw (oralǵan jipti, sımdı jazdırıw); 2. sótiw, buzıw.

CHUVLAMOQ – 1. tañl. shúw-shúwlew; 2. shuwlaw, uw-shuw bolıw.

CHUVIMOQ – 1. túrtkilep jumsartıw, tútiw; 2. paxtanı góreginen suwırıp shıǵarıw.

CHUVOQ – shiyelenisken, shubalańqı, shatasıqlı; 2. kúnshuwaq.

CHUVRINDI – 1. góne-kóksi, jırtıq-jamaq (kiyim haqqında); 2. awıs. góne, jırtıq kiyimli adam, jupını, ábiger.

CHUVUR – 1. ǵawır-ǵawır, uw-shuw; 2. q. chubur.

CHUVURLAMOQ – jabırlasıw, ǵawırlasıw.

CHUVVOS – uw-shuw, gúbir-gúbir, shawqım.

CHUG'UR – 1. q. chuvur; 2. elik. juǵır (quslardıń say-

rawı).

CHUG'URLAMOQ – 1. juǵırlaw, juǵır-juǵır sayraw; 2. q. chulduramoq 3.

CHUG'URLASHMOQ – 1. juǵırlasıw; 2. jabırlasıw.

CHUG'URCHUQ – qara párli, jerde hám tereklerde háreketleniwge beyimlesken qus, qara torǵay.

CHUG'UR-CHUG'UR – 1. elik. juǵır-juǵır; 2. elik. ǵawır-ǵawır, shawqım; 3. óz ara sáwbet, gúrriń.

CHUCHIMOQ – 1. mazalı bolıw, dushshı bolıw; 2. maydı qızdırıp, daǵlap tazalaw.

CHUCHMAL – 1. duzi az, dámsız, dámi joq; 2. awıs. duzsız, mánisi joq, anıq emes, dusmal (unamsız mániste).

CHUCHMO'MA – bot. iki-siolirion.

CHUCHUK – 1. mazalı, dushshı; 2. awıs. adamǵa azar bermeytuǵın, jaǵımlı, shiyrin; 3. awıs. ayırım seslerdi tolıq ayta almaytuǵın.

CHUCHUKLIK – dushshılıq; mazalılıq.

CHUCHVARA – pelmen.

CHO'GIRMA – shógirme.

CHO'KIK – shókken, batqan .

CHO'KINDI – 1. qoqım, shógindi; 2. taw jınısları.

CHO'KIR – q. cho'kirtak.

CHO'KIRLIK – tiken basqan jer.

CHO'KIRMOQ – 1. shóktiriw (túyeni); 2. awıs. óksitiw, shóktiriw.

CHO'KIRTAK – tikenek (ótkir sınıq-mertik shaqa, tamır, paqal hám t.b.).

CHO'KICH – kirka, kayla.

CHO'KICHLAMOQ – 1. kirka menen bosatıw, qazıw; 2. shókkishlew.

CHO'KKALAMOQ – 1. shógiw, dize búgıp otırıw; 2. dizelerge tayanıw, diz shógiw, dizerlew.

CHO'KMA – 1. q. cho'kindi 1; 2. jer betiniń shógip qalǵan bólegi.

CHO'KMOQ – 1. shógiw, dizerlew, dize búgıp otırıw; 2. otırıw; 3. semiw, batıw, tómen túsiw; 4. tınıw, tınıp túbine shógiw; 5. shúmiw, suwǵa batıp ketiw; 6. awıs. qáddi-boyı shógiw, kelteriw; 7. qaplaw, jayılıw; 8. awıs. iyelew, ornalasıw (ruwxıy jaǵday haqqında); 9. belgili waqıt dawam etiw; 10. ruwxıy qayǵıǵa túsiw; 11. awıs. jetpesinlik sebepli qıyım jaǵdayǵa túsiw; artta qalıw.

CHO'L – 1. shól; 2. awıs. shóllegen, zar.

CHO'LIQ – kishkene shopan, shopan járdemshisi.

CHO'LISTON – shólistan, sahra.

CHO'LLAMOQ – shóllew, suwsaw, ańqası kebiw.

CHO'LLANISH – shóleniw.

CHO'LLIK – shólli, shólde jasawshı adam.

CHO'LOQ – 1. sholaq, aqsaq, mayıp; 2. invalid; 3. ayaǵı sınıq, sınǵan (stol, stul hám t.b. haqqında).

CHO'LOQLANMOQ – aqsaqlanıw; invalid bolıp qalıw.

CHO'LOQLIK – sholaqlıq, aqsaqlıq, mayıplıq.

CHO'LP – elik. sholp.

CHO'LPILLAMOQ – sholpıldaw, sholp-sholp etiw.

CHO'LPON – 1. Sholpan, eń jaqtı juldız; Venera; 2. awıs. gózzal, sulıw (kóz haqqında).

CHO'LP-CHO'P – elik. sholp-sholp.

CHO'LTOQ – 1. julingan, kesilgen, kelte; 2. awıs. tolıq emes, jarım-jartı.

CHO'MILMOQ – 1. shomılıw; juwınıw; 2. awıs. shúmiw, batıw, kómiliw.

CHO'MISH – shómish.

CHO'MISHLAMOQ –

shómishlew, shómish penen quyıw yaki ólshew.

CHO'MMOQ – 1. shúmiw, batıw, kómiliw; 2. awıs. beriliw, shúmiw, batıw; 3. bolıw, júz beriw; shógiw; 4. awıs. qaplanıw.

CHO'NQAYMA – ózbekshe gúrešte qollanilatúǵın usıllardan biri.

CHO'NQAYMOQ – shońqayıw, shońqayıp otırıw.

CHO'NQIR – 1. shuqur, tereń; 2. ura, shuqırlıq.

CHO'NTAK – 1. qalta, kise; 2. awıs. pul, qarjı.

CHO'P – shóp, ot, ósimlik, giya.

CHO'PILLATMOQ – shorpıldatıw.

CHO'PON – shopan.

CHO'PONLIK – shopanlıq.

CHO'PCHAK – 1. jumbaq; 2. ertek; 3. shópshek.

CHO'PCHAKCHI – 1. jumbaq toqıwshı; 2. ertekshi.

CHO'QILAMOQ – 1. shoqıw, shoqıy beriw; 2. awıs. urısıw, shoqısıw; 3. awıs. qol ushı menen shimshıp, azǵantay jew, awız tiyiw.

CHO'QIM – shimtum, shimshım.

CHO'QIMOQ – 1. shoqıw, tumsıq penen ilip alıp jew; 2.

tumsığı menen urıw, túrtiw (quslar haqqında); 3. awıs. qol ushı menen shımshıp, azǵantay jew, awız tiyiw; 4. awıs. urısıw, keyiw.

CHO‘QINDI – din. shoqınǵan, musulman dininen xristian dinine kirgen.

CHO‘QINMOQ – 1. din. shoqınıw, sıyınıw (xristianlarda); 2. tabınıw, ibadat etiw; 3. awıs. qullarday sıyınıw.

CHO‘QISHTIRMOQ – shoqıttırw, urıstırw.

CHO‘QMOR – shoqmar; toqpaq.

CHO‘QQI – 1. shoqqı, shıń; 2. jetisken yaki jetiwge bolatuǵın eń joqarı dáreje, kórsetkish; joqarı noqat.

CHO‘RI – shorı, bádqırnaq.

CHO‘RILIK – shorılıq.

CHO‘RT – keskin, birden, oylap otırmay, waqıttı sozбай.

CHO‘RTAN – shortan (balıq).

CHO‘RTKESAR – kesip aytatuǵın,

CHO‘T – 1. shot; 2. shama, mólsher, esap; 3. shot (ásbap).

CHO‘TAL – 1. qumar oyunındaǵı utqan tárepten alınatuǵın pul; 2. úles, pay.

CHO‘TIR – 1. qotır; 2. ge-dir-budır.

CHO‘TLAMOQ – gózlew,

mólsherlew, shamalaw.

CHO‘X – úlken; kóp; júdá.

CHO‘ZILMOQ – 1. sozılıw; 2. boyın jazıw; 3. uzınına qaray kóp jerdi iyelew, jaylasıw; 4. boyı ósiw, sobırayıw; 5. uzaq dawam etiw; 6. sozılıp jatıw; 7. sharshap jıǵılıw, haldan tayıw; 8. awıs. kóp sóylew.

CHO‘ZILUVCHAN – sozilǵısh, sozilıwshań.

CHO‘ZILUVCHANLIK – sozilǵıshlıq.

CHO‘ZINCHOQ – uzınsha, boyı enine qaraǵanda uzın.

CHO‘ZIQ – 1. uzınsha; 2. sozımlı, dawamlı (uzaq dawam etken dawıs, ses, qıshqırıq haqqında); 3. lingv. sozıp aytılatuǵın.

CHO‘ZIQLIK – sozım-lılıq.

CHO‘ZMA – sozban.

CHO‘ZMOQ – 1. soziw, uzaytıw, tartıw, keriw; 2. awıs. bir gápti qaytalay beriw; 3. qol sozıp, bir zattı beriw, uzatıw; 4. soziw (waqıttı, múddetti); 5. keshiktiriw; 6. únemlep sarplaw, kópke jetkeriw.

CHO‘ZG‘ILAMOQ – sozıp tartıw; sozıp-sozıp uzaytıw.

CHO‘G‘ – 1. shoq, qoz; 2. awıs. jalın, ot; ıqlas, zawıq; 3.

salmaq, shama.

CHO‘G‘LANMOQ – 1. shoq halına keliw, shoqtay qızarıw; 2. awıs. shoqtay janıw, jarqıraw.

CHO‘G‘OL – kúshli, tay-napır, turpatlı.

CHO‘CHIMOQ – 1. shor-shıw, seskeniw; 2. awıs. qorqıw, gúdikleniw, gúmanlanıw.

CHO‘CHQA – shoshqa.

CHO‘CHQABOQAR – shoshqa bağıwshı.

CHO‘CHQACHILIK – shoshqashılıq.

CHO‘CHCHAYMOQ – shoshayıw (erin haqqında).

MAZMUNÍ

Algı sóz	
A.....	
B.....	
D.....	
E.....	
F.....	
G.....	
H.....	
I.....	
J.....	
K.....	
L.....	
M.....	
N.....	
O.....	
P.....	
Q.....	
R.....	
S.....	
T.....	
U.....	
V.....	
X.....	
Y.....	
Z.....	
O‘.....	
G‘.....	
Sh.....	
Ch.....	

ÓZBEKSHE – QARAQALPAQSHA SÓZLIK

Álisher Nawayı atındađı Ózbek tili hám ádebiyatı universiteti janındađı Mámleketlik tilde is júrgiziw tiykarların oqıtıw hám qánigeligin arttırıw orayı Qaraqalpaqstan Respublikası aymaqlıq bólimi

16 000 ға jaqın sóz

f.i.d., prof. Sh.Abdinazimov tahriri ostida

Tuzuvchilar: G.Qarlıbaeva, F.Babajanov, A.Nasirova

Muharrirlar:

Texnik muharrir:

Dizayner:

Bosishga _____ da ruxsat etildi.

Qog'oz bichimi: _____ Shartli bosma tabog'i:

Times gsarniturası, Ofset bosma usuli. Adadı ____ nusxa.

Buyurtma № __